

Louis BROMFIELD

A stylized, colorful illustration of a tropical scene. It features various palm trees in shades of green and yellow, a large brown tree with orange fruit on the right, and a small structure with a blue roof. The title 'VIN PLOIE' is prominently displayed in the center, with the letter 'O' containing a purple circular motif. The background is a light beige color.

**VIN
PLOIE**

Editura Univers

LOUIS BROMFIELD

VIN PLOILE

Roman al Indiei moderne

Traducere de
IOANA CORBUL și VINTILĂ CORBUL

EDITURA UNIVERS

București 1972

Coperta de *Astrid Schmidt*

Louis Bromfield
THE RAINS CAME

Cedric Chivers, Ltd.
Portway, Bath, 1970

LOUIS BROMFIELD SAU DESPRE ISPITELE SUCCESULUI

Literatura americană poartă amprenta factorilor istorici, geografici, sociali, economici și psihologici care au determinat unele orientări specifice în gândirea și cultura continentului descoperit de Cristofor Columb. Împrejurările particulare în care au apărut și s-au dezvoltat națiunea și statul american, în urma unui îndelung proces de adaptare a tradițiilor și culturii europene la realitățile lumii noi și a unei lupte aspre de cucerire și supunere a unei naturi rebele explică predilecțiile literaturii acestei țări pentru anumite subiecte și teme cât și pentru anumite moduri de exprimare artistică.

Imensitatea unui continent explorat și cucerit cu prețul unor eforturi adesea dureroase a dus la apariția unei concepții aparte a spațiului și a distanței. Nimeni nu exprimă acest sentiment al spațiului, al grandiosului, mai bine decât Walt Whitman sau Thomas Wolfe care vor să îmbrățișeze în opera lor întreaga Americă și să exprime toate virtualitățile americanului. Având de înfruntat un teritoriu care se desfășoară la scara unui continent și în care contactul cu lumea lipsea aproape cu desăvârșire, individul s-a simțit de la început izolat, singur, iar existența cotidiană aspră și plină de primejdii l-a învățat să se bazeze pe propriile sale forțe.

Întinderea geografică a dat naștere la sentimente contradictorii de aprehensiune și optimism care se oglindesc fidel în literatură. Acest teritoriu al vastelor orizonturi a generat la început optimism și entuziasm grație promisiunilor și perspectivelor ce le deschidea o lume nouă descoperită. Optimismul s-a însoțit însă chiar de la început cu teama de singurătate. Deserturile, munții, câmpiile imense micșorează parcă însemnătatea omului care se simte „*străin*”

pe acest pământ incomplet umanizat. Individul nu a ajuns încă să statornicească raporturi armonioase cu natura înconjurătoare, de unde amestecul de lirism și anxietate, speranțe și aprehensiuni, optimism și pesimism pe care le inspiră nemărginirea spațiului american.

Expansiunea industrială fără precedent care a caracterizat cea de a doua jumătate a secolului trecut în Statele Unite s-a intensificat și mai mult începând cu 1880, după războiul de secesiune, aceasta ducând la dispariția economiei rurale și artizanale și determinând o nouă viziune asupra omului și a societății. O dată cu terminarea procesului de cucerire a vestului, cu extinderea căilor ferate și intensificarea exodului spre orașe, continentul a fost invadat de un număr impresionant de imigranți care părăsiseră Europa pentru a-și încerca norocul în lumea nouă. Se năștea o nouă societate pestriță, aspră și individualistă. Mentalitatea și modul de gândire ale acestei societăți au fost simțitor influențate de bogata moștenire culturală europeană care, transplantată în condițiile unei lumi în căutarea propriei sale identități, a dus uneori la rezultate neașteptate. Dintre elementele culturii europene ce au înrăurit gândirea americană, puritanismul și raționalismul merită o mențiune specială.

Puritanismul este versiunea americană a calvinismului, credința austeră, pesimistă și fatalistă a primilor pelerini, așa numiții „Pilgrim Fathers” care au pășit pe pământul noului continent la Plymouth Rock, Massachusetts, în 1620. Este o credință a renunțării și refuzului, născută din solitudine și guvernând un univers în care totul este intens moral și simbolic. În ciuda numeroaselor sale metamorfoze și a unei secularizări profunde, puritanismul rămâne și astăzi o constantă a gândirii și literaturii americane. Teoriile raționaliste ale secolului luminilor postulând bunătatea funciară a individului și convingerea în perfectibilitatea acestuia au contracarat influența puritanismului, cele două curente contradictorii coexistând și adesea divizând în mod deconcertant

gândirea și opera unor scriitori. Din simbioza celor două curente s-a născut o sinteză dintre cele mai neașteptate în care întâlnim un puritanism lipsit de austeritate și umanizat și un raționalism pios despuat de caracterul său revoluționar. Nu este deci surprinzător că scriitorul american a fost întotdeauna solicitat de cele două tradiții, tradiția națională și cea europeană, și a trebuit să opteze când pentru una când pentru cealaltă. În centrul literaturii europene a stat încă de la început omul în raporturile sale cu societatea sau, mai exact, transformarea morală a omului ca rezultat al participării sale la viața socială. Interacțiunea dintre individ și societate l-a învățat pe acesta să distingă valorile autentice atât în propria sa persoană cât și în mediul înconjurător. Literatura clasică americană se ocupă nu atât de om în relațiile sale cu societatea, cât de individul izolat, înstrăinat de societate și angajat într-un dramatic conflict cu sine însuși: Thoreau solitar în codrul din Walden, Melville singur în imensitatea mării, Henry Adams un contemporan aparte al epocii sale, Thomas Wolfe însingurat, străbătând noaptea pustiul de asfalt din Brooklyn. Această solitudine explică în parte nevoia profundă resimțită de american de a aparține la ceva, de a se integra într-un grup sau de a se identifica ori solidariza cu valorile etice sau spirituale. Integrat într-un sistem de tradiție și instituții și la adăpostul unei culturi multiseculare, europeanul resimte în mai mică măsură angostarea singurătății, în timp ce americanul continuă să fie apăsător de solitudine și sentimentul înstrăinării mai cu seamă în zilele noastre.

Una din temele de predilecție ale literaturii americane din toate timpurile a fost explorarea și definirea noțiunii de american astfel încât se poate spune că în toate epocile scriitorul american a fost îndemnat să se angajeze într-un proces de auto-analiză și într-o pasionantă căutare a propriei identități. Unii scriitori, printre care se numără Henry James și Ezra Pound, au căutat răspunsul la această întrebare în raporturile americanului cu cultura și tradițiile

europene, în timp ce alții, din ce în ce mai numeroși, au încercat să descopere imaginea adevărată a Americii în trecutul național.

Temele căutării identității, izolării și alienării determina și modul de expresie caracteristic al literaturii americane și anume alegoria și simbolul. Drama interioară a eroului solitar acționând uneori pe o scenă vastă cât universul este adesea proiectată în multiple planuri simbolice.

Înrudită cu tema identității este preocuparea multor scriitori americani clasici și moderni față de așa-zisul „ideal american” (The American dream), o ipoteză optimistă, utopică, furnizând artistului un mijloc de evaluare a realităților sociale, economice și spirituale ale țării sale.

Nepotrivirea dintre vis și realitate, contrastul dramatic dintre un ideal himeric și existența aspră și neîndurătoare formează punctul de plecare al unora dintre cele mai reprezentative opere ale literaturii americane.

Toate aceste înfringurate căutări se explică într-o oarecare măsură prin situația paradoxală a scriitorului american care este beneficiarul unei „tradiții lipsite de tradiție”, cât și prin ceea ce Henry James numea destinul complex al americanului, adică raporturile echivoce ale acestuia față de lumea veche, oscilând între repudiere și supraapreciere a culturii și tradițiilor europene.

Răzvrățiți împotriva spiritului individualist și a restricțiilor moralei puritane, căutând libertate de expresie și o tradiție literară rodnică, o seamă de scriitori americani se expatriază în Europa la începutul secolului nostru. Astfel a apărut romanul exilului al cărui personaj central este invariabil „americanul în străinătate”, cel mai adesea autorul însuși care, exilat de bunăvoie, confruntă realitățile țării sale cu cele ale lumii vechi. Acești scriitori care și-au ales Parisul drept loc de întrunire după primul război mondial sunt reprezentanții tipici ai unei generații neliniștite de americani în căutarea Americii și a propriei lor identități. George Santayana,

filozoful acestui grup de exilați i-a numit nu fără oarecare dreptate „o recoltă de frunze de toamnă”, iar Henry Adams, înțelegând foarte bine drama care îi mâna pe acești oameni departe de țara lor, el însuși fiind unul dintre ei, îi numește „europeni improvizați”.

Tema „americanului în străinătate” fusese prezentată cu remarcabil succes de Henry James în romanele sale în care lumea nouă, America, întruchipată adesea de o tânără naivă, bogată și inocentă ca Daisy Miller, este confruntată cu lumea complexă, cinică, rafinată și coruptă a bătrânei Europe. Universul romanelor lui James era un univers închis, stabil și tradițional, întruchipat de hotelurile particulare din strada Varenne sau de splendidele „country houses” englezești cu peluze mătăsoase ai căror oaspeți își petreceau lungi după-amieze savurând ceaiul și deliciile conversației. Această lume încetează însă de a mai fi o realitate pentru generația lui Hemingway, F. Scott Fitzgerald și Dos Passos, „generația pierdută” a „tinerilor triști”. *Soarele răsare, soarele apune* de Ernest Hemingway este romanul care zugrăvește în modul cel mai cuprinzător configurația morală, conflictele și dilemele pe care le-au avut de înfruntat acești fii înstrăinați ai Americii.

Primele romane ale lui Dos Passos, opera Gertrudei Stein, romanul lui Scott Fitzgerald *Mângâierea nopții* sunt tot atâtea mărturii ale efortului de îmbogățire a tradiției literare americane.

În cel de al treilea deceniu al secolului nostru, literatura americană a fost dominată de romanul exilului. O dată cu criza economică din 1929, cei mai mulți dintre scriitorii exilați s-au întors în țara lor și au pornit să-și redescopere patria. Deceniul al patrulea este marcat de întoarcerea la sursele de inspirație națională. Trăind într-o lume sfâșiată de contradicții de tot felul care culminaseră în criza generală din 1929 și amenințată de spectrul unui nou război mondial, numeroși scriitori americani caută echilibrul și valorile stabile în trecutul național. De pildă, un Archibald Macleish abandonează poezia exilului tributară simbolismului francez și

îmbrățișează teme inspirate din realitățile naționale. În condițiile instabilității și haosului provocat de criza generală, scriitorii caută să creeze o nouă mitologie națională și să „redescopere America”. Legenda unei Americi pure, inocente, țară a tuturor făgăduințelor creată de revistele de mare tiraj și de romanele de duzină începe să capete din ce în ce mai puțină crezare. Literatura americană din deceniul al patrulea al secolului nostru stă sub semnul marilor evenimente sociale, economice și politice ale vremii. Se constată o înflorire a romanului istoric inspirat din viața Americii și a cronicii sociale realiste. Această evoluție este pe deplin justificată din punct de vedere psihologic și sociologic, ea demonstrând dorința americanilor – a căror existență în acei ani sumbri era precară și care erau prizonierii unui sistem economic ce se dezintegra în timp ce sărăcia domnea în mijlocul abundenței – de a se întoarce la epoca de aur, la vârsta eroică de mult apusă când viața era mai puțin complicată, mai stabilă și mai umană. Este vorba în fapt de reeditarea unui vechi procedeu de evadare romantică atât în spațiu sub forma exotismului, cât și în timp sub forma romanului istoric.

În timp ce deceniul al treilea a fost dominat de arta lui Hemingway, Fitzgerald și Dos Passos, deceniul următor este marcat de romanele sociale ale lui John Steinbeck și James T. Farrell.

Am evocat aceste aspecte din trecutul mai îndepărtat și mai apropiat al literaturii și gândirii americane pentru a înțelege mai bine personalitatea și opera lui Louis Bromfield care, născut și educat în această tradiție, reflectă în romanele sale multe din caracteristicile și contradicțiile Americii contemporane.

Louis Bromfield s-a născut în localitatea Mansfield din statul Ohio în 1896. Tatăl său, descendent dintr-o familie de fermieri, era un om instruit care rămăsese însă strâns legat de modul de viață și obiceiurile familiei. După terminarea studiilor secundare, tânărul Bromfield a luat parte la primul război mondial, fiind apoi ziarist la New York și corespondent extern al unor cotidiane de mare tiraj. Ca

mulți dintre compatrioții săi, el a părăsit America stabilindu-se în Franța unde a petrecut cea mai mare parte a anilor premergători celui de-al doilea război mondial. Instalat confortabil într-o veche proprietate în apropiere de Senlis, Bromfield se preocupă mai mult de cultivarea legumelor decât de teoriile estetice pe care compatrioții săi le vânturau în Parisul acelor ani. Călător neobosit, scriitorul străbate continente și țări, are prilejul să compare moravuri și moduri de viață diferite, iar eco-ul acestor experiențe se va face auzit în romanele de mai târziu.

Activitatea sa literară se întinde de-a lungul a aproape un sfert de veac între 1924 și 1948, deci într-una din perioadele cele mai frământate ale istoriei literaturii americane moderne. Bromfield debutează ca romancier în „deceniul jazzului”, când satira mușcătoare a lui Sinclair Lewis și Ring Lardner vesteja excesele unei lumi prematur îmbătrânite, iar Hemingway și Scott Fitzgerald se făceau interpreții unei generații dezorientate și triste. Prima operă a lui Bromfield este tetralogia *Evadare*, alcătuită din romanele *Laurul verde* (1924), *Posesiune* (1925), *Toamnă timpurie* (1926), pentru care i s-a acordat premiul Pulitzer, și *O femeie de suflet* (1927). În acest ciclu de romane autorul înfățișează cu mult discernământ și remarcabilă intuiție conflictul dintre individ, familie și tradiție în sânul unor comunități închistate de convenții vetuste din Middle West. Sobrietatea temelor, maturitatea stilului și atitudinea critică a autorului au atras atenția și i-au câștigat aprecierea criticilor care au văzut în el un premergător al romanului social din deceniul următor. Valoarea acestor prime romane este inegală, cele mai izbutite fiind primul și cel de al treilea.

Laurul verde zugrăvește viața lipsită de griji a Juliei Shane și tribulațiile celor două fiice ale sale, Irene și Lily. În timp ce Lily, dezamăgită în dragoste, părăsește țara stabilindu-se la Paris, Irene își consacră energia operelor de binefacere în rândul muncitorilor din uzinele orașului. Unul dintre aceștia, Stepan Krylenko, devine

discipolul ei. La uzină izbucnește o mare grevă sprijinită financiar de Irene și condusă de Krylenko. Greva eșuează, însă Krylenko își continuă activitatea în alte centre industriale. După moartea mamei sale, Irene se călugărește iar Lily se întoarce la Paris unde se alătură efortului de sprijinire a frontului, căsătorindu-se în cele din urmă cu un ministru.

Toamna timpurie înfățișează existența cenușie, încătușată de convenții rigide a unei familii din Massachusetts și încercările dramatice ale personajului principal, Olivia Pentland, de a se elibera de această ambianță înăbușitoare. Deși citadela tradiției este supusă unui atac sistematic atât din interior cât și din exterior, forța ei se dovedește mai puternică, eroina fiind în cele din urmă silită să accepte existența mărginită și morala puritană a familiei Pentland.

În aceste romane scriitorul vedește calități certe de fin observator al moravurilor vieții americane de provincie și de iscusit cercetător al cauzelor care duc la destrămarea relațiilor de familie și la alienarea individului de interesele comunității. Temele neconformismului și exilului oferă scriitorului multiple posibilități pe care însă acesta le exploatează insuficient. Este demn de relevat efortul autorului de a extinde aria investigației sale artistice și de a înfățișa aspecte cât mai variate ale vieții sociale americane cuprinzând episoade din lupta muncitorimii.

Încă din aceste prime romane se remarcă însă tendința lui Bromfield de a ceda ispitei melodramei și sentimentalismului, tendință ce se va accentua în operele sale ulterioare.

Următoarele două romane *Ciudatul caz al domnișoarei Annie Spragg* (1928) și *24 de ore* (1930) stăruie asupra unor momente de tensiune și criză morală în viața unor grupuri de personaje din „lumea bună” și descifrează reacțiile acestora în fața unor evenimente dramatice cum ar fi moartea.

Cele mai multe dintre romanele scrise de Bromfield după această dată aparțin literaturii de divertisment care abundă în formule

stereotipe, melodramatice, excentrice sau senzaționale. Bromfield devine un scriitor la modă, ceea ce englezii numesc un „popular writer”, care își pune pana în slujba literaturii comerciale publicate de revistele de mare tiraj și comandate de casele de filme din Hollywood. Fie că acțiunea acestor romane se petrece în societatea cosmopolită a Parisului, la New Orleans în timpul războiului civil, în vestul îndepărtat în primii ani ai cuceririi sale sau într-o lume orientală mai mult sau mai puțin misterioasă, regăsim aici întreg arsenalul scriitorului „de succes”: intrigi perfide, femei fatale, dueluri spectaculoase, incendii mistuitoare, bătăi violente, un amestec de tandrețe și brutalitate, sensibilitate și vulgaritate – menit să satisfacă setea de senzațional și gusturile îndoielnice ale unui public filistin. Cedând acestei ispite, Bromfield se angajează pe calea literaturii de senzație întorcând astfel spatele literaturii autentice și trădând așteptările pe care le justificaseră primele sale romane. Devenind mentorul unui public ale cărui norme și valori sunt superficiale sau pur și simplu negative, autorul își îngustează simțitor viziunea și aria de investigație uman artistică, abandonează atitudinea critică și renunță la temele majore care l-ar fi putut ridica în rândul scriitorilor reprezentativi ai epocii.

În preajma războiului, în 1939, Bromfield se instalează la proprietatea sa din Ohio unde devine cultivator, se ocupă de reforme agricole și predică întoarcerea la glia strămoșească și la virtuțile străbune. Curentul care propovăduia virtuțile vieții rurale și întoarcerea la glia părintească numărase mulți adepți în perioada premergătoare războiului, fiind apoi treptat abandonat. În timpul liber, scriitorul devenit fermier scrie romane de circumstanță cu o intrigă artificială, melodramatică, populate de personaje blazate care se redescoperă și regenerează miraculos sub influența războiului. Marea temă a conflictului moral și cultural dintre America și lumea veche, „tema internațională” tratată magistral de Henry James și de alți scriitori americani, răzbate vag din paginile

firave și puțin convingătoare ale acestor cronici romanțate.

Ultimele lucrări ale lui Bromfield au un caracter autobiografic și propovăduiesc revoluționarea agriculturii americane după modelul creat de autor la ferma sa din Malabar, descriind totodată satisfacțiile și neajunsurile vieții de fermier în Ohio sau Brazilia.

Opiniile conservatoare ale autorului cu privire la societate sunt înfățișate pe larg în lucrarea *Câteva amănunte esențiale* (1946). Bromfield a murit în localitatea Columbus din Ohio, în 1956.

*

* *

Acțiunea romanului *Vin ploile*, scris în 1937, se desfășoară în India în timpul ocupației coloniale. În cursul lungii sale domnii, bogatul maharajah din Ranchipur a obținut multe realizări luptând în permanență cu prejudecățile compatrioților săi și cu aroganța oficialităților coloniale britanice. Eforturile sale principale se îndreaptă spre eliminarea contradicțiilor din sânul populației divizate în caste și spre introducerea în țara sa a cuceririlor civilizației. Construirea unui mare baraj, a unui spital și a mai multor școli sunt tot atâtea luminoase promisiuni care deschid calea spre libertatea și fericirea întregii Indii. Maharajahul este înconjurat de colaboratori fideli și capabili ca medicul șef brahman Safka, musulmanul Rashid Ali Khan, șeful poliției și paria Jobnekar. Totodată, Miss MacDaid, infirmiera șef scoțiană, Miss Dirks, directoarea școlii engleze și soții Smiley, misionari americani, muncesc cu abnegație și devotament pentru bunăstarea indigenilor, spre deosebire de compatrioții lor îngâmfați și ostili. O mare nenorocire se abate asupra populației nimicind toate aceste realizări în 1936, când musonul distruge barajul și valurile dezlănțuite devastează orașe și sate. Mii de oameni pier în timpul dezastrului, tifosul și holera încep să facă ravagii, lipsesc medicamentele și

mijloacele de subzistență. Cea mai mare parte a populației hinduse se resemnează cu stoicism în fața forțelor atotputernice ale naturii, iar spaima de moarte îi împinge pe unii la jaf sau îi determină să caute scăparea departe de locul catastrofei. În aceste momente de grea încercare se afirmă însă curajul și tăria de caracter a unor personaje. Văduva maharajahului preia conducerea guvernului după moartea tragică a soțului ei în noaptea când s-a produs catastrofa. Sprijinită de colaboratori energici și devotați, ea organizează și supraveghează îndeplinirea sarcinilor celor mai urgente de menținere a ordinii, distribuire rațională a mijloacelor de subzistență și îngrijire a bolnavilor și răniților. Autoritățile iau măsuri radicale pentru a îndepărta focarul de infecție, deși aceste măsuri sunt la început dezaprobatе de mulți. În timp ce majoritatea străinilor dau dovada de slăbiciune și apatie, unii dintre ei sunt regenerați și purificați în urma acestei încercări. Nobilul englez Tom Ransome care, plictisit de o existență superficială și de goana stearpă după avuție, s-a retras, blazat, în India, fără însă a descoperi până în acest moment rostul vieții, se pune în slujba populației lovite de calamitate. Între el și fiica unui misionar, Fern Simon, care se ocupă cu modestie și devotament de îngrijirea bolnavilor atinși de holeră, se înfiripă o dragoste adevărată. Frumoasei lady Heston „marile ploi” îi oferă prilejul de a constata cât de sterilă și nefericită a fost viața pe care a dus-o până atunci. Descendentă dintr-o familie engleză nobilă dar sărăcită, ea s-a căsătorit pentru bani cu negustorul Albert Simpson îmbogățit în urma unor speculații financiare. Lady Heston își petrece viața în aventuri amoroase, mereu reînnoite alături de un om brutal pe care nu-l iubește. La Ranchipur, unde soțul ei vrea să cumpere cai de curse, lady Heston este cucerită de Safka, medicul indian, care o impresionează nu numai datorită personalității ci și muncii sale entuziaste. Când Heston moare de tifos, ea renunță la ideea de a se întoarce în Europa ca bogata lui moștenitoare și hotărăște să rămâna în India,

unde lucrează cu devotament la spital alături de Safka. Acesta se simte atras de lady Heston și visează la o viață comună în țara lui. Îmbolnăvindu-se de tifos, dorința ei de viață slăbește treptat, conștiință fiindcă și-a irosit zilele și că este prea târziu pentru a mai îndrepta lucrurile. Moartea ei, acceptată voluntar ca un gest de expiere tardivă, permite doctorului Safka să se identifice cu cauza patriei sale care are nevoie de oameni conștienți de responsabilitățile lor pentru a-și putea afla calea spre un viitor luminos.

Romanul *Vin ploile* se înscrie într-o bogată tradiție a literaturii engleze care-și trage seva din realitățile fostelor colonii britanice. Astfel, unul din romanele reprezentative de la începutul secolului nostru *Călătorie în India* (1924) de E. M. Forster înfățișează conflictul social, cultural și moral dintre indieni și colonizatorii englezi, în timp ce Joyce Cary, un alt scriitor contemporan, analizează efectele dezumanizante ale colonialismului și dezintegrarea tradițiilor și culturii indigene din Africa sub influența modulului de viață european.

Este meritul lui Bromfield de a fi îmbrățișat o temă destul de des tratată și de a nu se fi lăsat sedus de data aceasta de ispitele sentimentalismului dulceag și de formulele romantice stereotipe. Romanul zugrăvește o vastă panoramă socială animată de personaje bine individualizate și angajate într-un conflict ce pune la încercare tăria lor morală și le dezvăluie caracterul Unele dintre acestea, cum ar fi Tom Ransome sau lady Heston, ajung, sub presiunea evenimentelor, să abandoneze existența lor stearpă de până atunci, descoperind un sens nou al vieții.

Vin ploile este însă mai presus de toate un roman despre indieni și despre India într-un anumit moment istoric, despre un popor slăbit de contradicții interne izvorând din diviziunea în caste, din superstiții și prejudecăți de tot felul pe de o parte și din exploatarea colonială și înapoierea social-economică ce rezultă din aceasta pe de

alta parte; un popor care știe însă să se ridice deasupra adversităților și înfruntându-le își afirmă plenar sentimentele de abnegație, solidaritate și mărinimie sufletească. Conflictelor interne care divizează populația indigenă li se adaugă conflictul care opune pe indieni colonizatorilor. Și aici autorul vădește spirit de discernământ știind să dezvăluie atitudinile nuanțate ale diferitelor personaje care alcătuiesc cele două grupuri. Nu toți colonizatorii manifestă indiferență față de soarta indienilor, după cum în rândul acestora din urma nu toți sunt la fel de curajoși, consecvenți și onești. Indiferenței și apatiei unora li se opune sentimentul de solidaritate umană al majorității, sentiment ce depășește barierele de castă, rasă ori religie.

Dacă pentru unii identificarea cu o cauză nobilă aduce după sine împlinirea personalității, alții descoperă, uneori prea târziu, că abdicarea de la îndatoririle și responsabilitățile umane, indiferența, duc la sterilitate și epuizare sufletească. În multe din romanele inspirate din realitățile coloniale, indigenii sunt prezentați drept personaje comice sau excentrice, pitorești sau exotice. Bromfield se apleacă cu înțelegere și simpatie asupra vieții indienilor și creează o galerie de personaje izbutite ancorate solid în realitate și al căror comportament este temeinic motivat din punct de vedere social și psihologic. Același lucru se poate spune despre unele personaje din tabăra englezilor ca Miss MacDaid, Miss Dirks, Tom Ransome și lady Heston.

Vădind spirit de observație, simț epic și abilitate în descifrarea cauzelor ce opun indivizi și grupuri sociale diferite într-o anumită perioadă istorică, autorul reușește în acest roman să se emancipeze de formulele facile, stereotipe, cărora le rămâne tributار în cele mai multe din operele sale.

Majoritatea istoricilor literari menționează în treacăt numele lui Louis Bromfield alături de cele ale lui John P. Marquand, Pearl Buck sau James G. Cozzens la rubrica „romanul de divertisment” sau

„scriitori de succes” ale căror opere au mai degrabă o semnificație sociologică indicând anumite preferințe ale publicului decât una propriu-zis literară. Deși talentați, acești scriitori cedează lesne ispitelor succesului de public punându-și pana în slujba producției literare de masă. După cum s-a văzut, Bromfield se lasă adesea prins în mrejele literaturii de senzație.

Primele sale opere prevesteau un talent înzestrat cu simț dramatic, intuiție și o atitudine critică ce păreau a-l situa în rândul romancierilor respectabili ai epocii. Cele mai multe din romanele ulterioare dezamăgesc așteptările de început și după cum afirmă Kunitz și Hayeraft¹, Bromfield însuși era nemulțumit când criticii îi aminteau că a înșelat speranțele trezite de primele sale romane.

Una din cele mai pertinente aprecieri cu privire la personalitatea scriitorului o aflăm într-un articol scris de contemporanul său Sinclair Lewis și publicat în revista „Esquire” în octombrie 1945, cu prilejul apariției romanului lui Bromfield *Valea fericirii*. Deși malițioase, observațiile lui Lewis conțin o mare parte din adevăr și de aceea ne îngăduim să le transcriem mai pe larg. Lewis scrie următoarele:

„După câte se pare, domnul Bromfield a năzuit să fie trei lucruri în viață. El a reușit foarte bine în primul, s-a descurcat în cel de-al doilea iar acestea amândouă au dus la eșecul iremediabil al celui de-al treilea: Mai întâi a vrut să fie... un gentilom de țară care descinde direct din Washington Irving și aduce oarecum a Michael Arlen... Această întreprindere a sa a fost încoronată de succes. El a respins cu curaj toate convențiile searbede ale integrității arhitecturale, transformându-și cu dibăcie casa nouă astfel încât să pară cu un veac mai veche decât este în realitate și pentru a nu fi silit să rămână un american care trăiește în America și-a transformat principalele apartamente în vagi și nostalgice copii după camerele franțuzești.

¹ V. Twentieth Century Authors, New York, 1942, p. 199.

Cea de-a doua ambiție a domnului Bromfield: să devină un bun fermier și să lase în urma lui un sol mai bogat... Iubește pământul, pâraiele, colinele umbroase, izvoarele limpezi, micile făpturi ale codrilor. Manifestă o bucurie de discipol în conversațiile despre cultură și chiar și un orășean incorigibil se poate desfăta cu eseurile sale despre folosirea paielor putrede și a îngrășămintelor, despre arat și despre devastarea solului de către pionieri. Dar tocmai aici apare drama, căci înzestrat cu entuziasmul și poate și cu forța necesară pentru a scrie o lucrare durabilă, un adevărat *Walden*, el a eșuat presărându-și romanul cu toate impertinentele vanități ale domnului literat de la Paris – Broadway – Hollywood, ale arghirofilului și arivistului. Nu a știut să asculte liniștea preeriilor și a propriei sale inimi...

Domnul Bromfield ar fi putut scrie o carte emoționantă, solidă și memorabilă, dar cea de-a treia ambiție a sa – aceea de a fi scriitor și totodată gentilom de țară – este în primejdie de a fi nimicită prin eroziune... Odinioară, în romane ca *Laurul verde* și *Ciudatul caz al domnișoarei Annie Spragg*, el promitea să ocupe un loc alături de Hemingway, Willa Cather și Dos Passos, dar ideea de a fi genul de scriitor pedant care crede că a scrie prezintă oarecare importanță, l-a obosit. El a dat dovadă de o asemenea nestatornicie, încât îi sfătuiesc pe camarazii săi de la ferma din Malabar să nu se aștepte să-l mai vadă pe acolo multă vreme după 1946. Această nestatornicie nu a dăunat însă mai mult darului său literar decât propriul său egoism."

Louis Bromfield rămâne autorul unor romane, puține la număr, în care artistul, credincios vocației sale, se apropie cu interes și discernământ de dramele umane autentice, fie că ele se petrec în Middle West-ul american sau în îndepărtata Indie, și dezvăluie resorturile intime ale raporturilor umane și aspirațiile oamenilor la o existență împlinită.

MIHAI MIROIU

*Între două lumi,
una moarta,
cealaltă incapabilă să se nască.*
MATTHEW ARNOLD

TUTUROR PRIETENIILOR MEI DIN
INDIA – PRINCIPI, PROFESORI, OAMENI
POLITICI, VÂNATORI, BARCAGII,
MĂTURĂTORI DE STRADĂ; PRECUM
ȘI LUI G. H. FĂRĂ DE CARE N-AȘ FI
CUNOSCUȚ NICIODATĂ MINUNĂȚIILE,
SPLENDOAREA INDIEI ȘI NICI NU I-AȘ
FI ÎNȚELES VISURILE.

Doi bărbați ședeau într-un bar. Primul îl întrebă pe cel de-al doilea:

— Îți plac americanii?

Cel întrebat răspunse cu hotărâre:

— Nu.

— Francezii îți plac? întrebă iar cel clintii.

— Nu, răsună răspunsul cu aceeași hotărâre.

— Dar englezii?.

— Nu.

— Rușii?

— Nu.

— Germanii?

— Nu.

Urmă o scurtă pauză după care, cel dintâi, ridicând paharul, întrebă din nou:

— Mă rog, dar cine îți place?

La care, cel de-al doilea, fără niciun pic de șovăială, răspunse:

— Îmi plac prietenii mei.

*Pentru aceasta istorioara autorul
îi este îndatorat prietenului sau
Erich Maria Remarque.*

PARTEA ÎNTÂI

1

SOSISE acea oră din zi în care Ransome se simțea mai bine ca oricând. Stătea pe verandă, își sorbea brandy-ul și privea puhoiul de raze aurii care învăluiau, într-o ultimă și magnifică strălucire, ficușii bengalezi, casa de un galben cenușiu și plantele agățătoare cu flori roșii, mai înainte ca soarele să se scufunde dincolo de orizont, lăsând întreaga fire pradă întunericului. Pentru nordicul Ransome, deprins cu amurgurile lungi, calme și albastre ale Angliei septentrionale, magia acestui apus nu-și pierdea niciodată farmecul. Era ca și când întreaga natură ar fi încremenit o clipă, spre a se rostogoli apoi deodată într-o beznă abisală. Amurgul indian îi trezea întotdeauna în suflet spaime ancestrale.

Dar, pe lângă frumusețea razelor aurii, în Ranchipur întâlnea și alte minunății. La ora aceasta aerul liniștit era încărcat cu miresme grele de lemn ars, de balegă, de iasomie, de gălbenele, de praf gălbui stârnit de turmele care se înapoiau de pe pășunea arsă de soare, din mijlocul hipodromului de peste drum. Din depărtare se auzeau ropotul tobelor de lângă rugurile aflate pe malul râului, dincolo de Grădina zoologică a Maharajahului, și urletele șacalilor care ieșeau la liziera junglei, așteptând să se lase brusc întunericul spre a se risipi pe câmpie în căutarea stârvurilor rămase de peste zi. După ivirea zorilor le vor lua locul vulturii lacomi ieșiți din scorburile copacilor noduroși, mânjiți cu găinaț, spre a se avânta după jivinele moarte în timpul nopții. Tot la această oră se ridica în aer țesătura fină a sunetelor de fluier cu care John Baptistul, chincit în pragul porții, întâmpina răcoarea serii.

John Baptistul stătea acum acolo, sub ficusul imens și lacom. În fiecare an copacul acesta își lăsa în jos ramurile care mușcau

pământul, prindeau rădăcină și acopereau metru cu metru pătrat din grădină. În nord, lângă Peshawar, un ficus enorm acoperise acri întregi; aparent o întreagă pădure, redusă în realitate la un singur și viguros copac. „Dacă lumea ar trăi îndeajuns de mult, gândea Ransome, copacul acesta ar năpădi-o în întregime, așa cum o năpădesc prostia și răutatea omenească – încet, fără răgaz, înfigându-și în pământ ramură după ramură, cu vigoarea neostoită a vieții din India.

Dacă voiau să supraviețuiască, șacalii și vulturii trebuiau să se grăbească spre a se mai înfrupta cu vreun stârv de om sau de asin, de vacă sfântă sau de câine plebeu. Dacă dimineața te-ai fi trezit devreme și ai fi ieșit călare din oraș, la câmp deschis, ai fi văzut ici-colo, pe întinderile arămii, încâlcindu-se într-o luptă cumplită, puzderie de vietăți întunecate care devorau mortăciunile. Erau vulturii. Dacă ai fi venit o jumătate de oră mai târziu, nu i-ai mai fi găsit, iar în urma lor n-ai mai fi văzut decât grămăjoare de oase albe, curățate bine, tot ce mai rămăsese din vreo vacă, din vreun asin sau uneori chiar dintr-un om.

În vreme ce își depăna leneș gândurile, Ransome asculta cântecul simplu al lui John Baptistul. Era un fel de improvizație fără sfârșit, care, pentru urechea occidentală a lui Ransome, părea întotdeauna aceeași. După câte înțelegea el, muzica aceasta și îngrijirea gălbenelelor și a crinilor albaștri, ultimele flori din grădină în acest sfârșit de toamnă, înfățișau singurele mijloace de eliberare ale sufletului lui John. John nu avea nicio iubită, și chiar dacă ar fi avut așa ceva nu o vedea, decât rar și în taină. Întreaga lui viață era dedicată stăpânului său – ceaiul acestuia când se trezea din somn, breakfast-ul, prânzul și cina, cămășile și ciorapii, pantalonii de călărie și șorturile, lichiorurile, țigările și havanele lui. Era un „boy” creștinat, un catolic din Pondicherry care vorbea franțuzește mai bine decât limba hindustană sau dialectul gujerati din Ranchipur – o franceză bizară, îndulcită și cântată, care aluneca uneori în acea

vorbire indiană nepotrivită în saloane, în marile croitorii sau în diplomație. Numele lui adevărat era Jean Batiste, dar lui Ransome îi plăcea să-l numească John Baptistul, gândindu-se la Ioan Botezătorul; profetul, cu trupul lui uscat, hrănit doar cu lăcuste și miere de albine sălbatice, nu se deosebea, desigur, de mărunțelul servitor, și el numai piele și oase.

În lumina înserării, John era înconjurat de trei sau patru prieteni, chinciți ca și el; unul din aceștia îl acompania bătând într-o tobă cu apatia unui malaric. Ca și John, toți erau „boys” ai unor oameni cu vază – aparțineau colonelului, lui Mr. Bannerjee și Maiorului Safka. Iar unul sau doi erau angajați la casa de oaspeți a Maharajahului. Era foarte greu să-i deosebești unul de altul.

Un timp băteau din tobă și cântau din fluier, apoi muzica înceta; dar Ransome, de pe veranda sa, era sigur că servitorii aceștia nu tăcuseră, ci pur și simplu pălăvrăgeau. Știa tot ce se întâmplă la Ranchipur. Habar n-aveau să citească și nici nu le-ar fi trecut vreodată prin minte să răsfoiască vreun ziar; cu toate acestea erau la curent nu numai cu războaiele, cutremurele și calamitățile de tot felul răbufnite în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii, ci și cu furturile, înșelăciunile, adulterurile cât și cu tot felul de întâmplări din Ranchipur, niciodată pomenite în ziarele din Bombay, Delhi sau Calcutta și de care stăpânii lor nu erau niciodată informați. John Baptistul intrase în slujba lui Ransome din ziua sosirii acestuia la Ranchipur; își cunoștea bine stăpânul și din când în când îi aducea vești senzaționale, servite cu aceeași modestie cu care i-ar fi pus pe masă o ceașcă cu ceai sau o farfurie cu orez. John Baptistul prezisese de pildă cu trei zile înainte, scandaloasa răpire a doamnei Talmadge de către căpitanul Sergeant. Ransome ar fi putut să împiedice faptul, prevenindu-l pe Talmadge dacă i s-ar fi părut că merită osteneala.

Ceata de servitori de sub ficus încetă să mai cânte și, în lumina tot mai scăzută, Ransome îi văzu cum își apropiau capul unul de celălalt. Simultan, în copacul de deasupra lor izbucni o larmă

îngrozitoare – o cacofonie sălbatică de pălăvrăgeli și țipete; pe creasta prăfuită a arborelui, zburda o întreagă procesiune de maimuțe, maimuțele sacre din Ranchipur, de un cenușiu ce bătea în negru, zgomotoase, bătaioase, obraznice, caraghioase, convinse din proprie experiență că nimeni nu va îndrăzni vreodată să le omoare; indienii le menajau fiindcă maimuțele luptaseră cândva alături de Rama, iar europenii le evitau spre a se feri de scandalul pe care l-ar fi iscat uciderea unei singure maimuțe sfinte. Ransome nu le putea suferi, deși uneori le urmărea amuzat giumbușlucurile. Acum le ura pentru că tulburau liniștea serii cu tărăboiul lor infernal și pentru că rupeau florile din grădină și din când în când smulgeau până și țiglele de pe șopron. John Baptistul și prietenii lui, adânciți în clevetirile lor, nici nu-și ridicau ochii spre coroana copacului.

Zarva maimuțelor alungase farmecul serii; Ransome își goli paharul de brandy, lăsă deoparte evantaiul, se ridică în picioare și trecu în spatele casei spre a privi cerul.

Grădina vastă, pătrată, era înconjurată de un gard înalt de nuiele, tencuit cu pământ galben, care îl îmbrăca parcă într-un înveliș de catifea ondulată. Pe Alocuri era acoperit cu o rețea agățătoare de bougainvillieri și begonii. Acum toate plantele acestea se uscaseră până în adâncul pământului; le arsese soarele nemilos pe care niciun nor nu-l mai acoperise în ultimele săptămâni. Ici și colo gălbenele și nalbe, stropite din belșug de grădinar cu apă adusă din puțul fără parapet din capul grădinii, stăteau ofilite, vârandu-se unele în altele ca și când ar fi încercat să se ferească de arșiță. Zile și săptămâni de-a rândul fermieri, negustori, soldați, miniștri – toată țara – așteptau cu nerăbdare venirea ploilor, a celui bogat potop care schimbă peste noapte grădinile, ogoarele și jungla, uscate și pârjolate ca un imens deșert, într-o mare de verdeață vie ce invadează ziduri, copaci și case. Până și bătrânul Maharajah rămăsese să înfrunte uscăciunea dogoritoare. Nu se îndurase să părăsească Ranchipurul, să se bucure de plăcerile unei călătorii la

Paris sau la Marienbad, înainte de a ști că sosise anotimpul ploilor și că supușii săi erau feriți de amenințarea foametei.

Încordarea creștea cu fiecare săptămână. Nervii erau puși la grea încercare nu numai de dogoarea insuportabilă, dar și de perspectiva înspăimântătoare a foametei, a bolilor și mai ales a secetei care amenința să se eternizeze. Nimeni nu-și făcea iluzii în privința rezervelor de grâu și de hrană stocate de bătrânul Maharajah. Acestea nu putea să scape din ghearele mizeriei și ale morții douăsprezece milioane de suflete, dacă Rama, Vișnu și Krișna găseau cu cale să nu trimită ploaie. Spaima se furișa pretutindeni, chiar și în grădinile umbroase ale negustorilor avuți sau pe verandele europenilor bogați, capabili să se refugieze oricând în stațiunile climaterice din munți. Frica îi molipsea pe oameni ca o boală. Îl molipsise și pe Ransome, deși acesta nu era obligat să rămână în Ranchipur. De săptămâni întregi groaza își făcea simțită aproape material prezența. O întâlneai pretutindeni. Unii oameni aveau senzația că o pot atinge.

Sunetele melancolice, aproape plângătoare ale fluierului precum și ropotul monoton al tobei se strecurau printre copaci și printre florile grădinii, făcându-și drum dinspre poartă.

Casa lui Ransome era vastă, confortabilă. Fusese construită pentru un demnitar britanic, încă de pe vremea Maharajahului cel Rău, când două regimente își aveau garnizoana în Ranchipur. Pentru Ransome clădirea cu odăi încăpătoare și tavane înalte era prea mare. Acoperișul de țiglă era căptușit pe dedesubt cu un strat gros de trestie și ierburi menite să păstreze răcoarea. Stratul acesta ajunsese cu timpul adăpostul preferat al mangustelor, șopârlelor și șoarecilor care se foiau toată noaptea, tulburând uneori cu râcăielile și țipetele lor ascuțite petrecerile oferite de Ransome. Clădirea aceasta cubică în stil georgian, cu acoperișul căptușit cu trestie ocrotea o întreagă menajerie de animale mici, nu era lipsită de fantezie. Pe dinafară semăna cu o casă din Belgravia, dar pe

dinăuntru era plină cu manguste și cu șopârle. Lui Ransome îi plăceau mangustele fiindcă erau nervoase, timide; prețuia și șopârlele pentru că mâncau țânțarii. În timpul mesei le vedea cum se strecoară pe după tablourile și miniaturile în stil mogul și cum prind insectele din zbor.

Soarele se scufundă deodată. Întunericul se lăsă asupra grădinii ca o imensă cortină, iar stelele prinseră să strălucească simultan, scânteind ca și faimoasele diamante ale bătrânei și dârzei Maharani. Plimbându-se pe poteca șerpuitoare a grădinii, Ransome trecu pe lângă puțul înconjurat de bambuși ce fremătau în briza ușoară stârnită întotdeauna după lăsarea nopții. O mangustă se strecură ca o umbră pe potecă; aproape invizibilă, căuta, ca și în fiecare scară, șoareci, șerpi și ouă de șarpe. Ransome detesta șerpii. Acum începuse epoca lor. John Baptistul omorâse deja o cobră în parcul Maharajahului, lângă poartă. O dată cu primele picături de ploaie, vipere, șerpi de casă mici și veninoși, pitoni uriași aveau să iasă buluc din crăpăturile zidurilor. Năvăleau în grădină, nu se știa niciodată de unde. Deși aceasta era înconjurată cu un gard înalt, în fiecare vară servitorii omorau câte șase sau șapte. Anul trecut, Togo, un purcel sălbatic, pe care-l răsfăța nu numai Ransome, dar și John Baptistul, murise otrăvit de mușcătura unui șarpe de casă veninos, lung doar de vreo treizeci de centimetri.

Ferestrele casei se luminaseră. Ransome știa că John Baptistul pusese flautul deoparte, încheiase sporovăitul și acum pregătea cina. Îl vedea umblând încolo și înapoi, tăcut ca o umbră, și cu un ștergar înfășurat pe șolduri, în loc de orice alt veșmânt. Era atât de scund, încât părea miniatura unui om; dar nu aducea cu un pitic, ci cu un atlet perfect format, aidoma unei statui de bronz, însă cu proporții reduse. Era slab ca mai toți aceia care au trudit din greu în copilărie, fără să-și fi astâmpărat niciodată foamea. Când năvăleau căldurile mari, Ransome îi îngăduia să umble gol prin casă. Era mai firesc și mai curat. De îndată ce îmbrăca haine europene, arăta

murdar. În mai puțin de cinci minute își păta hainele albe cu supă sau cafea, ori și le întina cu praf ori cu cenușă. N-avea darul de a purta haine europene. Gol, era curat. De la străbunii lui hinduși păstrase obiceiul de a se îmbăia în fiecare zi. În fiecare dimineață alerga la puțul din capătul grădinii și acolo, în arșiță, se spăla din cap până-n picioare. Ransome făcuse o constatare ciudată. De îndată ce treceau la catolicism, indienii din castele inferioare uitau să se mai spele și se umpleau de jeg. Protestanții erau mai curați. În asta, gândea el, consta diferența dintre misionarii iezuiți și protestanți. Protestanții se preocupau de suflete, dar propovăduiau și îngrijirea corpului. Iezuiții nu urmăreau decât să extindă puterea bisericii catolice, fără să se intereseze de educația sanitară a credincioșilor.

Ransome folosea doar câteva din încăperile casei – sufrageria, un mic salonaș și dormitorul – plasate toate la parter. În salonul cel mare, o piesă vastă și goală, orientată spre nord, spre a păstra răcoarea, amenajase un atelier de pictură. Restul camerelor erau închise și serveau de adăpost în exclusivitate șopârlelor și șoarecilor.

După ce își schimbă hainele, Ransome părăsi dormitorul și trecu în sufragerie. Câteva ventilatoare electrice, mai puțin pitorești decât demodatele *punkah*-uri, dar mai eficace puneau aerul în mișcare. Ransome mulțumea lui Dumnezeu fiindcă Ranchipur era un stat civilizat, înzestrat cu o uzină electrică. Oricât de slabă ar fi fost eficiența acesteia tot era mai bine decât nimic. La uzină erau aduși mai toți străinii cu vază, după ce fuseseră plimbați mai întâi pe la hidrocentrală. Urmau apoi, în ordine cronologică, linia ferată îngustă, spitalul, Grădina zoologică și azilul de nebuni.

În mijlocul mesei se afla o tavă imensă pe care se înălța o piramidă de fructe – rodii, pepeni galbeni, mango, guave și papaia. Pe lângă faptul că era decorativă, incita ochiul de pictor al lui Ransome și prin savuroasa ei prospețime. Șacalii își încetaseră larma. După ce se lăsă întunericul, adulmecau în tăcere, căutând cu

înfrigurare hoituri. Briza căzuse brusc. În noaptea liniștită, stelele care stropeau cerul păreau mai apropiate de pământ, vestind, ca întotdeauna în acest mod, venirea musonului. Nici ventilatoarele nu mai erau în stare să ofere iluzia răcoririi aerului.

Când John Baptistul apărură cu supa rece un costum alb de dril îi acoperea goliciunea. Deși fusese spălată de curând, haina avea în coate dăre de funingine și pe poale pete de supă. Puse farfuria în fața lui Ransome și așteptă.

— Ce zvonuri ai mai auzit în seara aceasta, John?

Boy-ul se legănă o clipă, încântat de curiozitatea stăpânului. Ori de câte ori îi împărtășea snoave necunoscute acestuia, încerca simțământul propriei sale importanțe, la care se adăuga încrederea că își va păstra postul.

— Nu știu mare lucru, Sahib, în afară de chestia cu Miss MacDaid.

Urma o conversație stranie purtată de Ransome în englezește și de băiat în franțuzeasca lui domoală din Pondicherry. Fiecare înțelegea limba celuilalt, dar prefera să o vorbească pe a sa.

— Ce-ai mai auzit de Miss MacDaid?

— Anthony zice că-l iubește pe Maiorul Safka.

— Oh, și îl iubește mult?

— Foarte mult, replică John, zâmbind sfios.

— Aha!... Altceva?

— Un Sahib de seamă va veni în vizită la Înălțimea-sa. Va fi cu soția.

— Cum îl cheamă?

— Lord Heston.

John Baptistul pronunțase „Eston”, dar Ransome știa despre ce e vorba.

— Anthony, adăugă boy-ul, spune că este foarte frumoasă. A văzut-o la Delhi. Dar mai zice că e o diavoliță, Sahib, o vrăjitoare, o *sorcière*.

Ransome își isprăvi supa, iar John Baptistul luă farfuria fără să mai scoată un cuvânt. Nu vorbea niciodată neîntrebat, așa că încetă să mai sporovăiască pe seama lordului Heston și a soției lui vrăjitoarea. Ransome rămase visător. Ce o determinase pe această bogată reprezentantă a aristocrației britanice să vină într-o călătorie de agrement la Ranchipur, când toți cei capabili să plece se refugiau în munți. Cunoștea faima lordului Heston și se încruntă la gândul că sosirea lui va tulbura liniștea din Ranchipur. Numele lady-ei Heston îi trezea o amintire vagă. Nu stăruia să și-o limpezească, deoarece zăpușeala era atât de mare, încât orice noi eforturi l-ar fi costat prea mult. Veștile despre Miss MacDaid îl impresionaseră mai mult. Păreau neverosimile și de un tragicomic tulburător.

Și Ransome ar fi putut să plece din Ranchipur. Nu-l reținea nici simțul datoriei față de propriul său popor, așa cum era cazul bătrânului Maharajah, nici sănătatea a douăsprezece milioane de oameni lăsată pe seama Maiorului Safka și a colaboratoarei sale Miss MacDaid, nici copiii din castele inferioare, aflați în grija soților Smiley, nici frumoasa soție a lui Mr. Bannerjee, care prefera să rămână pe loc fiindcă era indiană și o pătimașă naționalistă și pe deasupra detesta ambianța stațiunilor climaterice din munți. S-ar putea spune că Ransome rămăsese numai din perversitate. Bogat, fără legături sentimentale sau de alt ordin, se încăpățâna să zăbovească în acest cuptor înfierbântat, așteptând ziua – dacă aceasta avea să vină vreodată – când vămile cerului se vor deschide și puhoaiile vor potopi câmpiile și jungla și vor face să se ridice din pământ aburi fierbinți, șerpuitori, saturând atmosfera cu o zăpușeală umedă, mai rea decât arșița uscată străbătută de nori de praf din timpul sezonului de iarnă. Spectacolul răbufnirii uluitoare a orgiei vegetale din pământul ars până atunci de soare îl zguduia mai puternic decât orice altă manifestare a naturii. Musonul îl va molipsi și pe el, dezlănțuindu-i acea energie frenetică ce îi va da

aripi să picteze zi de zi, cât îi va permite lumina. Gol, scăldat în sudoarea stoarsă de căldura umedă, va sta când în salonul cel mare cu pereții lui mucegăiți, când pe verandă, sâcâit de insecte, și va picta grădina care se trezea la viață în fața ochilor săi. Se va strădui atunci să aștearnă pe pânză imaginea acestui miracol; iar când va constata că încercările lui au dat greș, își va nimici opera și se va înapoia la sticlele cu brandy.

Nu-l ispitea gândul să se ducă la Simla, la Darjeeling sau la Ootacamund, ca să găsească acolo aceiași ofițeri și funcționari însoțiți de neveste și de plozii respectivi, oameni mediocri, cu ambiții mărunte, cu aerele lor pline de îngâmfare, cu snobismul, cu cluburile și cu manierele lor de mahala. Făcuse de două ori această călătorie și de fiecare dată îl indispuseră mai mult decât însuși musonul.

După ce își încheie cina cu o cafea frapată (datorită fabricii de gheață a Maharajahului), își aprinse pipa, își luă bastonul și plecă să-și facă plimbarea de seară. Când ieși din grădină, John Baptistul se înapoiasă la prietenii săi chinciți sub ficusul uriaș și acum cânta din fluier. La trecerea lui Ransome, John și ce trei muzicanți atât de pricepuți în clevetiri se ridicară, se ploconiră, abia vizibili în întunericul adânc și murmurară:

— Bună seara, Sahib!

Se îndreptă spre oraș luând-o pe drumul care lega hipodromul de vechiul palat de lemn. Șoseaua, stropită din belșug în preajma asfințitului, răspândea o răcoare plăcută pe sub coroanele stufoase ale mangotierilor. Trecu pe lângă casa lui Rashid Ali Khan, șeful poliției, unul dintre prietenii săi, apoi prin fața reședinței lui Mr. Bannerjee. Întunericul îl silise pe Mr. Bannerjee să pună capăt veșnicilor lui partide de badminton, joc pe care îl socotea deosebit de elegant. Fereastra salonului era luminată, dar nu se vedea nimeni în casă. Instinctiv, Ransome se opri o clipă în dreptul porții, sperând vag să o zărească pe Mrs. Bannerjee, dar așteptarea îi fu înșelată.

Aceasta îl fascina nu atât ca femeie, cât ca un fel de operă de artă – rece, clasică, frumos conturată, asemenea figurilor de pe frescele de la Ajunta. Firea soțului îi trezea lui Ransome un amestec ciudat de simpatie, de milă și dispreț. Omul acesta îi evoca o trestie plăpândă bătută de vânt în toate sensurile.

Ransome se îndepărtă de poartă și continuă să coboare panta care ducea spre pod. Râul, amorțit parcă de zăpușeală, amintea un șarpe adormit sub umbra respectabilă a statuii Reginei Victoria, turnată în fontă, și care împodobește îndoielnic pilonul central al podului. Nici un curent nu agita apa liniștită, imobilă ca dintr-un canal, acoperită pe alocuri cu alge și ogindind scăpărările stelelor. Ploile aveau să transforme râul într-un torent gălbui care va străbate orașul, năpustindu-se printre temple și bazine, umflându-se și acoperind seara cu trepte largi a templului lui Krișna. Acum treptele coborau golașe și prăfuite până la apa stătută.

Ransome trecu podul și coti la stânga, de-a lungul râului, pe drumul colbuit, care șerpuia prin Grădina zoologică și ducea spre platformele rugurilor. Era foarte întuneric. Strălucirea stelelor abia lumina drumul singuratic. Deși casele rămăseseră departe, pe Ransome nu-l încolțea teama. În primul rând Ranchipur, spre deosebire de celelalte state din India, era un principat liniștit, în al doilea rând Ransome era un om zdravăn, suplu și înalt care nu înțelesese decât în timpul războiului ce înseamnă frica. Nu se temea de moarte. De multă vreme îi era indiferent dacă avea să trăiască sau dacă va muri.

Ceva mai departe, de-a lungul drumului pe care se angajase, zări o lumină slabă cam la nivelul pământului. Când se mai apropie, își dădu seama că pâlpâirea aceea provenea de la tăciunii celor trei ruguri; două dintre ele erau aproape stinse. Numai al treilea ardea încă, luminând slab mangotierii și aruncând pe suprafața nemișcată a apelor râului reflexe fosforescente. În jurul focului desluși siluetele a trei oameni dezbrăcați din cauza căldurii. Doar șoldurile le erau

încinse cu o pânză. Se opri o clipă la barieră și îi privi.

Unul din bărbați, ruda cea mai apropiată a mortului, întetea focul cu nerăbdare, răscolind cărbunii. Cadavrul, pe jumătate mistuit, nu își pierduse încă forma, dar era limpede că cei trei bărbați se saturaseră să mai facă de veghe și se pregăteau să se înapoieze acasă. Amuzat, Ransome se sprijini de barieră. Unul din oameni îl văzu și-l pofti să intre. Ransome îl refuză și-i explică, în limba hindusă, că pentru el spectacolul nu era nou. Omul îi spuse că leșul era al bunicii lui și că ardea neobișnuit de încet. Apoi începu să râdă și să glumească, iar Ransome se întoarse, îndreptându-se spre oraș.

Se plimba adeseori seara pe drumul dinspre ruguri. Locul acesta avea o frumusețe macabră, iar spectacolul arderii morților îi părea un act cucernic, care îi inspira o siguranță liniștitoare și o plăcere stranie. I se părea că, prin arderea trupurilor, localnicii negau importanța rămășițelor pământești, ajungând la concluzia că ceea ce este mort, rămâne mort; în acest chip se grăbeau să redea gliei leșul cât mai repede, înainte de apusul soarelui, fără pompă, fără barbarisme, fără cuvântări lungi. Prin dansurile lor arhaice din Tanjore, indienii își exprimau tristețea, câteodată sinceră, dar de cele mai multe ori convențională. În ochii lor, moartea despuia pe răposat de acea esență pe care o iubiseră sau o urâseră. Trupul nu era decât o mașină generatoare uneori de plăceri, dar de cele mai multe ori de suferințe. Detașarea lor sentimentală de trup avea un caracter realist care scapă creștinilor. Erau încredințați că trupul nu reprezintă nimic și ca atare refuzau să-l cinstească. Occidentalii susțin că trupul nu este decât cenușă, dar nu încetează o clipă să-l cinstească.

În cele din urmă, Ransome ajunse în piața cea mare din fața vechiului palat de lemn. Părăsită de mult, clădirea cu balcoane nenumărate și cu gratii la ferestre părea să evoce povești întunecate, ucideri, torturi, otrăviri. Înainte de revoluție, Maharajahii locuiseră acolo, dar de cincizeci de ani palatul fusese părăsit. Bântuit de

umbre și închis în permanență, arăta ca un fel de muzeu vetust, prăfuit. Ransome era fascinat de acest monument al întunericului și al răului care domniseră la Ranchipur mai înainte ca actualul Maharajah să fie trimis aici de englezi și de Dumnezeu spre a schimba totul. Nu se vedea nicio lumină la ferestrele vechiului palat. Fațada lui albă reflecta lumina de la intrarea cinematografului de peste drum, unde rula un film străvechi cu Charlie Chaplin. Era ora începerii spectacolului și o stridentă sonerie electrică zbârnâia ascutit, acoperind zgomotul mulțimii și strigătele vânzătorilor ambulanți de plăcinte și de dulciuri viu colorate. Din când în când, câte un om din castele inferioare îl recunoștea pe Ransome și i se ploconea cu respect. Pe Ransome îl încânta faptul că oamenii din Ranchipur îl socoteau de al lor.

În celălalt capăt al pieții, un mare bazin dreptunghiular, înconjurat de trepte, oglindea cerul în apele sale. De mai bine de două mii de ani, era adevărata inimă a orașului. În cele opt luni de arșiță, în bazin se scăldau săracii, *dhobies*-i, femeile își spălau rufe, în jurul lui bătrânele se adunau la taifas, copiii veneau să se joace. Odinioară, vacile sfinte și bivolii rățăceau în jurul bazinului semănând baligi pe treptele-i largi și tocite. De la o vreme însă polițiștii aveau sarcina să îndepărteze animalele din piață și din centrul orașului.

Seara, apele bazinului reflectau toate luminile din piață – luminile țipătoare ale cinematografului, focurile din sobițele plăcintarilor care coceau turte de orez, lămpile cu acetilenă din prăvăliile giuvaiergiilor care stăteau cu picioarele încrucișate sub ei și dădeau diferite forme metalului, bătându-l cu mici ciocane.

În vreme ce Ransome traversa piața, un zgomot nou, pe cât de confuz, pe atât de strident, porni să domine zbârnâitul soneriei de la cinematograf și larma vânzătorilor ambulanți. Zgomotul răbufnea din școala de muzică, instalată de cealaltă parte a bazinului, într-o clădire monstruoasă din cărămidă, construită în stil gotic, ca și

monumentul Prințului Albert din Bombay. Toate ferestrele erau luminate și în fiecare încăpere câte o clasă avea cursuri. Ransome cunoștea înfățișarea fiecărei odăi în parte. Pe câte două rânduri de bănci se înșirau oameni de toate vârstele. De la nouăzeci de ani în jos până la copii de zece și de doisprezece ani, toți veseli, toți încântați și stăpâniți de dorința de a învăța muzica, așa cum îi îndemna sufletul. Ransome se ducea adeseori la școala aceasta, fiindcă pe de o parte îl fascina muzica și elevii, iar pe de alta îl fermeca frumusețea spectacolului în sine.

Ransome se întoarse cu spatele spre larma aceea asurzitoare și privi câțva timp luminile de dincolo de bazin. Mii de liliaci, de mărimea unor șoimi, atrași de luminile cinematografului, se roteau în cercuri strânse deasupra suprafeței lucioase a apei, se îndepărtau și se întorceau într-un neîncetat du-te-vino.

Ransome își scutură cenușa din pipă și se îndreptă spre școala de muzică. În drum, observă că ferestrele maternității din spitalul de lângă școală erau viu luminate. Fără îndoială, că unul, doi sau chiar trei indieni veneau pe lume, spre a adăuga povara existenței lor la aceea a celor trei sute șaptezeci de milioane de inși, răspândiți în imensitatea deșerturilor, a junglelor și a orașelor. Miss MacDaid se afla desigur acolo și dacă erau complicate cazurile, poate că venise și Maiorul Safka. Își aminti deodată bârfelile lui John Baptistul în legătură cu Miss MacDaid și Maiorul Safka, dar le înlătură la repezeală. Miss MacDaid era urâtă, dar serioasă, capabilă – mai mult bărbat decât femeie. Maiorul era cu zece ani mai tânăr decât ea și ar fi putut cuceri orice femeie; nu puteau fi deci decât bârfeli fără rost. Totuși John Baptistul și prietenii lui nu se înșelau niciodată.

Odată intrat în clădirea școlii, Ransome se îndreptă spre biroul prietenului său Mr. Das, directorul. Acesta opera într-un registru, înscriind tot felul de socoteli, după moda europeană, pe care însă le încurca până la urmă în așa hal, încât nu mai știa cum să le scoată la capăt. Era pricăjit, cu părul cărunț, sfios, sensibil și neînsemnat.

Uneori însă în ochii lui mari, întunecați, se aprindea o flacăra care îi oglindea văpaia lăuntrică. Nu avea decât o singură patimă, muzica indiană pe care nimeni nu o cunoștea mai bine decât el – muzica sfântă a templelor din sud, muzica rajputilor, a bengalezilor, a musulmanilor coborâtori din Akbar, care-i plăcea mai puțin, din pricina sonorităților ei „moderniste” și a unei degenerări datorată influenței jazzului occidental. Cu excepția câtorva ore de somn, Mr. Das trăia într-un veșnic vacarm, fiindcă școala funcționa din zori și până în miez de noapte. Cursurile erau gratuite deoarece Maharani adora muzica, iar Maharajahul, asemenea lui Akbar, năzuia să dea poporului său mijlocul de a se distra și de a-și înfrumuseța viața. Maeștrii veniți din toate colțurile Indiei dădeau lecții în cadrul școlii. Cei care treceau prin marile coridoare auzeau muzica tuturor castelor și a tuturor neamurilor – musulmani și bengalezi, rajputi și mahratti, cingalezi și chiar a acelor populații cu pielea arămie, din sud, ori a sălbaticilor și ciudaților bhili, care trăiau printre caprele lor pe colinele bântuite de pantere, de dincolo de Muntele Abana.

La vederea lui Ransome, Mr. Das sări de pe scaun și îi veni în întâmpinare spre a-i strânge mâna. Îl simpatiza pe Ransome fiindcă îi cunoștea dragostea pentru muzică, fiindcă era singurul european din partea locului care se interesa de școală și o vizita adesea. Mr. Das era cu atât mai măgulit cu cât marea lui dorință era să fie pe placul tuturor. Nu se arătă surprins fiindcă Ransome se afla încă la Ranchipur, deși sezonul era înaintat. Știa doar că acesta venise să asculte muzică.

— Ce ați vrea să ascultați în seara aceasta? îl întreabă cu interes.

Ransome îi spuse că ar dori să-l asculte pe cântărețul rajput.

— Aha, pe Jemnaz Singh!

În timp ce-i vorbea despre zăpușeală, despre vreme, despre întârzierea musonului, bătu din palme dând poruncă unui boy să-l aducă pe Jemnaz Singh, apoi îl conduse pe Ransome de-a lungul coridorului până în mica sală de audiție. Cu toate că era preocupat

numai de muzică, în vocea lui se simți o umbră de frică atunci când vorbise despre vreme. Ploile ar fi trebuit să înceapă de o lună. Înăuntrul ființei sale se trezise frica ancestrală zămislită de zece mii de ani de secetă și de foamete.

Mica sală de audiție era decorată în stilul unei gări britanice de provincie. Dar în mijlocul încăperii, pe o mică estradă, se afla un grup miniatural de o extraordinară frumusețe, care te făcea să uiți urâtenia odăii. În centru se așezase Jemnaz Singh cu picioarele încrucișate sub el și cu o lăută în mână. De o parte și de alta stăteau doi băieți, tot cu picioarele încrucișate, unul cu o tobă mare între genunchi, și celălalt ținând un fluier. Cântărețul era mărunț, delicat construit și avea o față prelungă de o rară frumusețe. Purta un enorm turban rajput cu tonuri jucăușe verzi luminoase, violete, trandafirii și un *atchean* din brocart de mătase, în care aceleași culori erau combinate cu argint și cu un violet mai închis într-un desen de flori extravagante. Era rahitic. Obrajii lui de un auriu palid aveau, sub pomeți, pete de un roșu tern. La apariția lui Ransome, cântărețul înclină capul, surâse și începu să cânte de îndată ce acesta se așeză pe un scaun.

Degetele lungi, palide, cu unghii lăcuite și lustruite ale lui Jamnaz Singh alergică pe strunele lăutei căutând o inspirație, o temă. Ceilalți doi cântăreți așteptau cu ochii lor negri ațintiți asupra mâinilor lui minunate. O frază, apoi alta fură schițate și părăsite. În cele din urmă cântărețul găsi ideea muzicală pe care o căuta și începu să cânte, brodând în jurul temei propuse. Băieții așteptau încă, ascultându-l și urmărindu-l. Cântărețul își dezvoltă fraza muzicală, ordonând-o într-un adevărat filigran sonor. O cântă o dată și încă o dată, cu ușoare variații. Cei doi băieți, prinzând firul, începură să improvizeze, acompaniindu-l cu toba și cu fluierul. Și fraza muzicală se desfășură ca o temă de Bach cu variații ciudat de pure. Împletindu-se, complicându-se, ca și sculpturile din templele de marmură albă de pe Muntele Abu. Fermecat, Ransome închise

ochii spre a se concentra, căci Jemnaz Singh era un mare artist. Din când în când își deschidea ochii, fiindcă frumusețea spectacolului egala frumusețea muzicii. Trupul, chipul, atitudinea cântărețului erau tot atât de minunate ca și improvizațiile sale muzicale. Pentru Ransome pieriră treptat și lumea și nimicnicia vieții lui trecute și viitorul lui nesigur. Nu mai trăia decât pentru perfecțiunea acestei clipe. Oboseala lui sufletească lăsase locul unei mari fericiri.

Pierduse noțiunea timpului. Deodată un tunet asurzitor îl trezi din visare, din încântarea muzicii. Cântărețul continuă până ce își termină ultimele variații, își puse jos lăuta, apoi ridică o rugăciune de mulțumiri zeiței Kali. Veniseră în sfârșit ploile!

Furtuna și vântul furios pornite din Golful Arabiei năvăliseră acoperind toate stelele care străluceau ca diamantele bătrânei Maharani, lăsând parcă o cortină grea asupra lor. Liliicii înnebuniți de tunete și de lumina orbitoare a fulgerelor se învâртеbeau ca niște furii deasupra bazinului. Când Ransome ajunse în celălalt capăt al pieții, picături mari de ploaie prinseră să stropească țarina. Luminile cinematografului se stinseră brusc. Și vânzătorii de plăcinte cu orez și nuci își strânseseră marfa și se risipiră ca găinile în toate părțile, făcând o larmă indescritibilă. Puterea vântului spori, smucind și îndoind copacii. Ransome nu se mai putea întoarce acasă decât pe jos, fiindcă micile și cochetele *tonga* ce așteptau de obicei în fața vechiului palat pieriseră. Apucă pe drumul cel mai scurt, peste pod, și de-a lungul hipodromului, dar nu se grăbi pentru că îl fermeca frumusețea muzicală a furtunii dezlănțuite.

Fulgerele albe, strălucitoare, se fugăreau, luminându-i drumul ca niște gigantice flăcări scăpărătoare Picăturile mari, rare la început, cădeau tot mai des, transformându-se în cele din urmă într-o imensă cataractă ce se revărsa din văzduh.

Când ajunse în dreptul casei lui Mr. Bannerjee, era learcă de parcă ar fi trecut râul înot. La câțiva pași înaintea lui observă, în

lumina fulgerelor, un bărbat călare pe o bicicletă, înfruntând cu capul plecat vijelia. Ransome îl recunoscuse pe prietenul său, Mr. Smiley, de la Misiunea americană. De ghidon atârna un coș mare cu fructe. Ransome îl strigă, dar cuvintele lui se pierdură în furtună și în întuneric. Unde se ducea Mr. Smiley la această oră din noapte, se întrebă el. Se aflau la mai bine de trei mile de Misiune.

Ransome ajunsese în sfârșit la locuința sa. Hainele îi erau atât de ude, încât i se mulaseră pe corpul zvelt. Intră în casă, străbătu coridorul lung și ieși pe veranda orientată spre grădină. Se dezbracă până la piele, apoi rămase să contemple desfășurarea violentă a furtunii. Ramurile negre ale mangotierului se smunceau pe fundalul cerului brăzdat de fulgere. Torente de apă cădeau pe pământul însetat. Mâine toată firea avea să se înveșmânte în verde, un verde miraculos, datorită miraculosului muson. Ransome coborî treptele în grădină și se așeză gol în bătaia picăturilor călduțe ale ploii.

Avea senzația că renăscuse. Nu mai simțea oboseala.

2

La spital, Miss MacDaid făcea aferată naveta între cele două săli ale maternității. Era înaltă, voinică, dar câtuși de puțin grasă. Asudase atât de tare din cauza căldurii înăbușitoare, încât părea să fi umblat prin ploaie. Nădăjduia să găsească o clipă liberă, spre a se închide în cabinet ca să se schimbe; să se simtă, dacă nu răcorită, cel puțin curată, așa cum se cuvine unei infirmiere-șefă. Așteptarea era însă zadarnică. I-ar fi fost mai ușor dacă ar fi putut pune pe toate femeile în aceeași sală, însă cum una din ele era măturăreasă, a doua bunya, a treia nevasta unui negustor mărunț și a patra nevasta unui zidar, trebuia să le țină separat. Maharajahul, care nu făcea mare deosebire între paria și celelalte caste, admisesese în mod excepțional ca în maternitate lehuzele paria să nu stea la un loc cu celelalte.

Femeia bunya și nevasta zidarului dădeau infirmierei mare bătaie de cap, în vreme ce femeia paria naștea repede și ușor ca un animal sănătos. Femeia bunya, dintr-o castă superioară, gemea, striga, se văita. Nevasta zidarului avea o naștere grea din cauza deformării bazinului. Eforturile ei nu dădeau rezultate, așa că răbda cu resemnarea deznădăjduită a celor nenorociți. Miss MacDaid știa că lehuza aceasta făcea parte din acele milioane de oameni care se nasc și mor în India, fără să fi apucat vreodată să mănânce pe săturate. Structura deformată a bazinului se datora rahitismului. Nu avea decât șaisprezece ani. Era la prima ei naștere, dar simțea instinctiv că lucrurile nu merg cum trebuie. Nu țipa, se făcuse cenușie și găfâia înspăimântată, cu ochii mari, întunecați, adânciți în orbite.

Miss MacDaid ar fi putut să lase în grija celor două asistente ale ei pe femeia paria, căci nașterea acesteia era ușoară. Cele două infirmiere se arătaseră până acum destul de pricepute. Una din ele era nepoata Maharajahului. Deși avea douăzeci și șase de ani, rămăsese nemăritată... De cinci ani lucra cot la cot cu Miss MacDaid. Cealaltă, Mrs. Gupta, o văduvă, era sora unuia dintre aghiotanții bătrânei Maharani. Amândouă erau fataliste și însuflețite de acel spirit de sacrificiu pe care Miss MacDaid îl constatase la cei mai mulți indieni. Erau răbdătoare, inteligente, conștiincioase, dar în fața dificultăților se resemnau prea repede, ceea ce nu era pe placul lui Miss MacDaid. Temperamentul ei scoțian și convingerile-i religioase nu-i permiteau să creadă în predestinare. Se deprinsese să lupte până la istovire, și dacă soarta îi era uneori potrivnică, încăpățânarea ei scoțiană o ajuta să câștige partida.

Cele două infirmiere nu-i ieșeau din cuvânt. Miss MacDaid era una din acele personalități înzestrate cu o voință neclintită, care domina pe toți cei din jur, înăbușindu-le orice inițiativă. Într-un fel, își strivea toți colaboratorii, cu excepția Maiorului Safka, a cărui

autoritate și pricepere le accepta fără cârtire. Când se simțea depășită, trimitea după Maior.

Între timp, femeia paria născuse și Miss MacDaid supraveghea sfârșitul procesului. Femeia zăcea în îngustul ei pat de fier ușurată și tăcută și se uita cu ochi mari, strălucitori și plini de recunoștință, la infirmiera-șefă. Acum, după ce își terminase muncile, arăta ca o gazelă sălbatică prinsă în laț și resemnată să-și petreacă restul vieții în captivitate. Ca și în alte dăți, Miss MacDaid era uluită de frumusețea sălbatică, animală a indienilor paria. Făceau parte din altă rasă, a cărei origine se pierdea în negura trecutului. În Ranchipur erau destul de bine tratați. Barierele dintre paria și celelalte caste dispăruseră aproape cu desăvârșire. Numai hindușii fanatici nu renunțau la intransigența lor. Miss MacDaid îi prefera pe pacienții paria tuturor celorlalți din spital. Inima ei de scoțiană le prețuia rezistența, dârzenia și vitalitatea. Spre deosebire de oamenii din castele sărace, ei aveau ce mânca. De cinci mii de ani erau simpli gunoieri, așa că nu îi interesau riturile, ceremoniile și tabu-urile unei credințe decadente. Nevestele lor nu erau niciodată lihnite de foame sau deformate, ca nevasta zidarului sau ca femeia bunya a cărei dietă ducea la aceleași rezultate. Se vedea după sclipirea ochilor și după tăria și suplețea trupurilor că femeile paria mâncau și carne.

Pruncul fusese îmbăiat și acum se odihnea lângă maică-sa. Arăta ca o maimuță roșie negricioasă, era zbârcit dar voinic și țipa atât de ascuțit, încât acoperea până și larma îndepărtată a școlii de muzică. Principesa, nepoata Maharajahului, scăldase pe noul-născut paria. Miss MacDaid nu reușea să înțeleagă cum această tânără femeie, coborâtoare din mândra casă a războinicilor, renunțase deodată la prejudecăți de cinci ori milenare, spre a trudi cu dăruire în mijlocul acestor paria.

Zâmbi prințesei pe care o iubea cu adevărat și îi spuse:

— Ce copil frumos!

Se adresă apoi mamei, în dialectul gujerati, laudându-i pruncul.

Deodată, intuiția ei gaelică îi făuri o viziune ciudată. Văzu într-o străfulgerare în nepoata războinicului Maharajah și în această maimuțică nou-născută dintr-o femeie paria simbolul vastei Indii de mâine. De la aceștia va veni ajutorul și salvarea, din ei va izvorî acel bizar șuvoi, de speranțe, de optimism și de încredere, pe care Miss MacDaid le simțea aproape palpabil în această țară iubită devenită în chip straniu și țara ei. Inteligența și toleranța acestei tinere infirmiere, împletită cu vigoarea pruncului paria, vor făuri o mare și puternică națiune, vor da naștere unei noi civilizații.

Datorită instinctului și nu rațiunii, Miss MacDaid știa acest lucru mai bine decât toți filozofii, economiștii și istoricii, care-și țin teoriile închiși în cabinetele lor de lucru din celelalte colțuri ale lumii.

Dar țipetele femeii bunya o treziră din gânduri și miss MacDaid alergă în cealaltă sală unde Mrs. Gupta sora aghiotantului, îi spuse că pruncul se născuse. Miss MacDaid o dădu energic la o parte ca să vadă dacă lucrurile se desfășurau cum trebuie. Aici nu constată nicio complicație. Dar un geamăt venit dinspre patul de fier în care zăcea nevasta zidarului îi dădu de veste că punctul culminant fusese atins. Nu mai era nicio nădejde ca pruncul să se nască normal, iar femeia își pierdea puterile văzând cu ochii. Sosise acel moment înspăimântător de care MacDaid se temea întotdeauna când avea de a face cu pacienții hinduși – femeia încetase să mai lupte și acum zăcea resemnată, refuzând să facă cel mai mic efort. Hotărâse să moară, dar Miss MacDaid hotărâse să o silească a trăi în ciuda împotrivirii acesteia.

Se întoarce către soră și îi spuse:

— Una din voi să alerge după Maiorul Safka. Cealaltă să pregătească sala de operație. Acea care va pleca să fie însoțită; nu cumva să iasă singură.

Nepoata Maharajahului se oferi să plece, deoarece avea bicicleta la spital și se temea mai puțin de mânia bătrânei Maharani. Afară de acestea se putea descurca ușor prin labirintul vastului palat spre a

ajunge cât mai repede la Maharani. Își aruncă pe ea o manta de ploaie, chemă pe portar și împreună pleacă cu bicicletele. Cam în același moment năprasnica bubuitură a tunetului sfâșiasse delicata țesătură muzicală pe care cântărețul rajput o zămislise pentru Ransome.

3

Miss MacDaid amânase chemarea Maiorului Safka până în ultima clipă, deoarece se afla în singura seară din săptămână în care nu voia să-l deranjeze. După o muncă istovitoare chiar și pentru trei oameni, acesta era singurul lui răgaz pe care aproape invariabil și-l petrecea la palat. În fiecare vineri seara juca pocher cu Maharani. Nu o făcea din obligație sau ca să fie pe placul arogantei și frumoasei bătrâne, ci pentru că îi plăcea jocul, ca și ei, mai mult decât orice pe lume.

Întovărașită de portar, infirmiera pedala înfruntând picăturile mari de ploaie din ce în ce mai rezezi și mai dese. Când ajunseră în dreptul Școlii politehnice furtuna se dezlănțui cu furie. Udați până la piele în mai puțin de trei minute orbiți de șuvoaiele de apă și de scăpărările sălbatice ale fulgerelor, cei doi intrară pe poarta parcului și o luară pe alea șerpuită dintre copaci înfruntând vijelia, până ce silueta neagră a palatului, cu toate turnurile, turnulețele și balcoanele le apără în față profilându-se pe cer. Se îndreptară spre una din intrările de serviciu. Infirmiera mai venise și în alte vineri spre a-l lua pe chirurg, așa că știa cum trebuie să procedeze. Bătrâna Maharani juca pocher în taină, fără știrea Maharajahului, care îi permitea să-și facă gustul acesta la Monte Carlo, la Deauville sau la Baden Baden, dar i-o interzicea cu desăvârșire aici, în propriul ei palat, în mijlocul supușilor. Îi mai interzisese și alte lucruri în timpul lungii lor vieți în comun, ca până la urmă să se plece în fața

voinței ei.

În acest moment Maharani se afla în salon, la o masă de mahon, înconjurată de Maiorul Safka, de doi nepoți, de un aghiotant și de Generalul-maior Agate. Cei doi nepoți învățaseră pocher la Cambridge și-l jucau calculat, cu prudență. Generalul Agate, exploziv din fire, pierdea neconținut. Pagubele la joc le trecea la cheltuielile de reprezentare deoarece socotea că vizita aceasta la Maharani avea un caracter diplomatic și că importanța ei era cu atât mai mare cu cât nu fusese ordonată de vicerege. Își întrerupsese pur și simplu călătoria sa spre Poona, rămânând câteva zile în mijlocul vechilor săi prieteni, suveranii din Ranchipur.

Generalul-maior Agate era un bărbat îndesat, de vreo șaiszeci de ani, cu o față roșie ca creasta cocoșului și cu mustați mari și albe. Își petrecuse în India jumătate din viață. Ca și cum natura ar fi încercat să imite arta, părea, atât ca fizic cât și sufletește, să fi ieșit dintr-un roman de Kipling. Pe umeri lui solizi încă purta povara tuturor raselor întunecate la piele și ar fi putut să combată cu succes pe oricine ar fi îndrăznit să critice guvernarea britanică. Partida pe care o juca acum cu suveranii din Ranchipur era mult mai importantă și mai grea decât pocherul, și aceasta îl irita cu deosebire, fiindcă mintea sa era înceată și temperamentul coleric. Dar sub manierele lui bruste, ascundea credința îngustă și încăpățânată că slujea Imperiul Britanic potrivit înaltei sale tradiții, cu alte cuvinte, nu numai prin forța armelor, cum păreau să indice nenumăratele lui decorații, cât mai ales prin arta delicată a diplomației.

Acești suverani indieni aveau mare importanță fiindcă erau bogați, puternici și cunoșteau atât dedesubturile politicii europene cât și aceea a Indiilor. Ranchipur nu era un stat obscur, dirijat de un prinț degenerat și depravat. Până și Generalul reușise să priceapă că avea de înfruntat influența considerabilă și primejdioasă a unei lumi noi care desființa teoria supremației omului alb. În cei cincizeci de ani de domnie ai bătrânului Maharajah – care dormea la ora aceasta,

într-una din aripile palatului, situată cam la o jumătate de milă de locul unde se juca acum pocher – Ranchipur se scuturase din apatia bolnăvicioasă și se lepădase de superstițiile bătrânei Indii transformându-se într-un stat modern, admirabil organizat și administrat. Aceasta dovedea că și indienii puteau fi buni administratori, buni economiști și că erau în stare să rezolve problemele complicate ale claselor năpăstuite. Ranchipur era mai civilizat și mai progresist decât multe regiuni din Anglia sau America, cum ar fi de pildă Midland sau Pittsburg. (Deși pentru General nimic din ceea ce era american nu avea importanță, aproape că nici nu exista.) Ar fi preferat să intre în Ranchipur călare pe un elefant în capul unei coloane de soldați, făcându-și loc printre băștinașii ploconiți până în pământ de o parte și de alta a drumului care ducea de la palatul vechi la hipodrom. Așa era firesc să-și facă intrarea un general britanic, spre deosebire de insignifianții funcționari civili, sosiți cu trenul și primiți cu o condescendență, adeseori îndoielnică și destul de supărătoare de către nepotul Maharajahului care venea într-un Rolls-Royce spre a prezenta profundele regrete ale unchiului-său, reținut la palat de o criză de gută. (Era nepotrivit pentru un Maharajah să sufere de gută, boala militarilor la pensie.) Dacă ar fi fost după Generalul Agate, Indiile ar fi trebuit să fie tratate altfel. Nici nu ar mai fi existat o problemă indiană. Ar fi făcut ordine. Numai că Departamentul Indiilor îi stătuse întotdeauna în cale. Neisprăvițiiăștia de civili de la White Hall își închipuiau că ar cunoaște situația mai bine decât el, Generalul-maior Agate, care își petrecuse jumătate din viață la granița de nord-vest.

Se socotea un diplomat abil și era încredințat că bătrâna și frumoasa doamnă cu ochi negri din fața lui îl credea blând ca un miel și cel mai devotat dintre prieteni. Generalul habar nu avea că dincolo de evantaiul ei de cărți, Maharani știa tot ce se petrece în capul lui și cât se putea bizui pe el. Pentru ea militarul acesta nu era

decât un palavragiu bătrân și obositor, pe care trebuia să-l distreze, pentru că tot ce se petrecea actualmente nu era decât un joc, un joc de răbdare și așteptare interminabilă care trebuia prelungit cu nepăsarea aparentă a jucătorului de pocher, până când Europa avea să se năruie sau să se distrugă singură. Îi părea mai puțin plictisitor să joace pocher cu Generalul Agate, decât să-l audă bătând câmpii despre necesitatea de a se ridica, în jurul soțiilor, și mamelor engleze de la frontiera de nord-vest, o rețea deasă de sârmă ghimpată spre a nu mai fi răpite de acei frumoși și sălbatici bărbați din tribul musulman (o asemenea experiență ar fi avut farmecul ei, se gândea bătrâna Maharani).

Încăperea în care se aflau era copia modernă a unei camere văzută de Maharani la Palatul Malmaison, realizată până în cele mai mici detalii. Covorul Aubusson era acoperit cu o husă de pânză albă înlocuită zilnic – mai înainte ca Maharani să se trezească din somn – cu o altă pânză proaspăt spălată. Sub masă nu se afla niciun fel de încălțăminte, cu excepția cizmelor purtate de general. Nepoții, aghiotantul și Maiorul Safka erau în ciorapi. Picioarele bătrânei Maharani și ale însoțitoarelor ei erau goale, cu unghiile lăcuite și cu degetele mari împodobite cu smaralde, diamante și rubine.

La șaiszeci și șapte de ani păstra încă acea frumusețe indestructibilă, care rezultă din modelarea oaselor feții și nu din culoarea și moliciunea obrazului. Ochii ei mari, negri și cruzi se armonizau cu fața lipsită de zbârcituri și cu pielea de un cafeniu palid. Buzele îi erau roșii ca și semnul regal, plasat deasupra rădăcinii nasului ei mândru și frumos conturat. Trăsăturile ei pline de însuflețire și mobilitate aveau o extraordinară frumusețe. Era chipul unei femei care la vârsta de treisprezece ani fusese o prințesă pe jumătate sălbatică și care coborâse din munți fără a ști să citească și să scrie. Ransome o numea întotdeauna, în gândul său, „ultima regină”. În momentul în care nepoata ei, infirmiera, intra pe o ușă dosnică a palatului sărind peste străjile adormite, Maharani își fila

cărțile. Patru din cele cinci cărți primite erau de pică: un doi, un trei, un cinci și un șase. La vederea lor expresia feții ei rămase neschimbată. Maiorul Safka, chirurgul, un bărbat frumos, plăcut, voinic, împărțea cărțile ținând o havană în colțul gurii. Generalul își examinează cărțile primite și constată că are trei ași. Cei doi nepoți nu aveau nimic. Maiorului Safka îi căzură două perechi, popi cu optari.

Cărțile lui Maharani erau pe gustul ei. Pentru firea ei sălbatică nimic nu era mai plăcut decât trei sau patru cărți de aceeași culoare pe care le juca întotdeauna cu mare îndrăzneală. Obstacolele conveneau de minune temperamentului ei. Cei doi nepoți aruncară cărțile. Impasibilă, mătușa lor deschise. Generalul, congestionat, respirând din greu, ceru de trei ori miza, urmat de Maior care o triplă la rândul său. Înălțimea-sa Maharani se mulțumi să ceară o carte. Generalul ceru două și Maiorul Safka una. Înainte de a-și fila cărțile, Maharani și Generalul se uitară la Maior; ea cu aceeași expresie impasibilă, el agitat, aproape mânios. Generalul își examinează cel dintâi cartea, și când observă că îi intrase un al patrulea as, se congestionă și mai tare. La rândul ei, Maharani constată că îi intrase un patru de pică pe care i-l trimisese parcă destinul. Ochii îi scânteiară o clipă, dar nu îndeajuns ca Generalul să observe. Maiorul Safka, căruia nu îi scăpa nimic, remarcă acest lucru. Maharani îl socotea pe Maior un partener vrednic s-o înfrunte la pocher. Generalul era însă o victimă sigură.

Plusările începură prudente. Maiorul merse de două ori spre a se convinge dacă partenerii pregăteau vreo cacialma, dar când își dădu seama că nu blufau, aruncă pe masă cărțile. Cu un fel de strălucire amuzantă în ochi, aștepta încăierarea. Plusările urmară, o dată, a doua oară, a treia oară. Maiorul știa că nu asista la o simplă confruntare la pocher. Era mai mult decât atât. Cea mai frumoasă și mai mândră Maharani din Indii sfida întreaga armată britanică. Jocul ascundea un potențial electric de ură, și de orgoliu, și de aroganță. Expresia bătrânei doamne nu se schimbă, doar ochii ei

negri deveniră parcă mai aspri. În ciuda celor patru ași ai săi, Generalul dădu cel dintâi semne de slăbiciune. La al patrulea plus, fața lui se făcu, din trandafirie, roșie. La al cincilea, se învineți și o fărâma de secundă Generalul șovăi, dezvăluindu-și frica. Privirea ironică a bătrânei Maharani îl întărată iarăși. Plusările porniră din nou să crească, până când Înălțimea-sa rosti grațios, dar cu condescendență:

— Generale, nu vreau-să te ruinez. Am chintă regală.

Apoi întinse cărțile pe masă.

Generalul își înghiți cu greu amărăciunea, ca și când ar fi fost înfrânt pe câmpul de luptă de o armată rușinos de inferioară numeric propriilor sale forțe militare. Furios, zvârli cărțile. O clipă fu pe punctul de a-și pierde cumpătul și de a face un gest reprobabil. Dar își aduse aminte la timp de modul elegant în care se practica sportul la Eton, așa că se stăpâni spre a nu se face de râs. Fusesse lipsit de tact și modul în care zvârlise cărțile pe masă. Maharani nici nu dorise mai mult. Era satisfăcută. Știa că luna aceasta, cheltuielile de reprezentare ale Generalului vor înregistra o uriașă creștere.

În momentul acela, infirmiera apăru în pragul ușii. Șiroaie de apă se scurgeau din hainele ei pe învelișul din pânză albă al covorului. Maiorul Safka, chirurgul, o văzu cel dintâi și se ridică de pe scaun. Apoi Maharani întoarse capul și bijuteriile îi sclipiră pe sari-ul negru țesut cu argint. Fata se ploconi în fața ei și vorbi însuflețit, la început în limba mahrattă pentru Maharani, apoi în hindustani pentru Maior.

— Cer iertare înălțimii-voastre, zise el în englezește Am să mă înapoiez.

Salută pe General și ieși o dată cu principesa.

Apariția infirmierei, udă learcă, în pragul ușii, strămută mânia Generalului, la momentul potrivit, de la un subiect la altul. Sosirea ei îl împiedică să se facă caraghios și întunecase triumful augusteii și

bătrânei suverane. Încetă să-l mai supere recenta-i înfrângere datorită inferiorității careului său de ași, dar îl mânie întreruperea jocului.

Se adresa bătrânei Maharani:

— De ce a trebuit să plece?

Evitase să rostească numele Maiorului Safka, atingând astfel un dublu obiectiv: nu folosise titlul de „maior” conferit de Maharajah și nu de Guvernământul britanic, iar în al doilea rând arăta că îl socotea pe chirurg un personaj fără niciun fel de importanță. Maharani îl înțelese.

— S-a dus să facă o intervenție chirurgicală, îi răspunse cu răceală. O femeie din casta de jos, internată la spital, nu poate să nască.

Generalul fornăi și zise:

— Bine, cine face cartea? Să continuăm jocul.

4

Femeia bunya născu fără accidente, în ciuda zarvei pe care o făcuse. Pruncul era rahitic, subnutrit, pipiriu și zbârcit ca o babă. În vreme ce infirmiera îl scălda, Miss MacDaid îl privea cu dispreț.

— Încă un biet hindus care va crește, se va însura și va zămisli o puzderie de copii slabi morți, care nu vor mânca niciodată pe săturate.

Știa că ceea ce săpa India la temelie era ceea ce se numea „boala hindusă”. Pruncul era pipernicit și slăbit fiindcă maică-sa nu se hrănise cum trebuie. Femeia făcea parte din casta bunya și soțul ei, deopotrivă cu ceilalți neguțători, pusese bani deoparte – pe căi cinstite sau poate necinstite – spre a-și hrăni familia. De vină erau însă religia, preoții și superstițiile lor naive. Miss MacDaid văzuse copii și chiar adulți, bărbați și femei, care, după o hrană potrivită și

un tratament adecvat, se transformaseră din niște ființe rahitice, malarice, cu picioare subțiri ca de păianjen și pânțele umflate, în indivizi sănătoși și plini de vigoare. Câteodată infirmiera-șefă era atât de furioasă, încât ar fi fost în stare să-i ucidă pe toți preoții și să smulgă religia din trupul suferind al Indiei ca și când ar fi amputat un organ bolnav.

— Pruncii musulmani și cei paria nu sunt niciodată atât de bolnăvicioși, se adresa ea infirmierei. Hindușii sunt handicapați chiar de la venirea lor pe lume. Asta e și cazul lui Gandhi. După ce că este un biet pricăjit de gujerati din casta bunya, mai face și pe șmecherul.

Dar, ca de obicei, nu era în stare să-și dezvolte ideile. Avea prea multe pe cap. Nevasta zidarului zăcea în patul ei aproape lipsită de cunoștință. Miss MacDaid se întreba, îngrijorată, dacă Maiorul Safka va sosi la timp spre a salva și pe mamă și pe copil. Dacă mama ar muri, soțul nu s-ar prea întrece cu firea, dar dacă pruncul ar fi băiat și și-ar da sufletul, ar răsună spitalul de vaietele rudelor. Singură, în cealaltă sală, nevasta măturătorului adormise liniștită cu copilul lângă ea.

Afară furtuna vuia, iar ploaia se revărsa potop. Acoperise până și larma de la școala de muzică. Ciudat, vijelia nu răcorise atmosfera, ci o înfierbântase parcă și mai tare. Vaporii încinși și deși învăluiau întregul Ranchipur.

În pieptul eficientei Miss MacDaid se dezlănțuia altă furtună, poate mai puțin violentă decât cea de afară. Avea să-l vadă pe Maiorul Safka, o bucurie nesperată în serile de vineri. Pentru asta trebuia să fie recunoscătoare bazinului deformat al unei neveste de zidar.

Era ca o boală. Miss MacDaid nici nu știa când începuse. O cuprinsese pe nesimțite, fără simptome, afară dacă ai numi simptom modul nostim în care se cunoscuseră. Într-un fel aceasta se

întâmplase încă din momentul în care îl văzuse, cu patru ani în urmă, sosind direct de la un spital din Londra, spre a lua în primire postul de chirurg-șef în Ranchipur. Și-l amintea apărând la spital în Rolls-Royce-ul Înălțimii-sale, Maharajahul, având pe Înălțimea-sa alături. În simplitatea lui, suveranul arăta foarte încântat fiindcă reușise să aducă un tânăr atât de inteligent, de îndemânatic și de viguros. Miss MacDaid revedea întotdeauna imaginea Maiorului așa cum îl zărise coborând din automobil, urcând apoi treptele și zâmbindu-i prietenește. Era îmbrăcat în alb, înalt, musculos, cu pielea palidă și ochi albaștri. „Trebuie să fie un Brahman Poona”, își zisese, și mai târziu fusese extrem de mulțumită fiindcă nu se înșelase. Se supăra ori de câte ori europenii spuneau că toți indienii seamănă între ei. În realitate se deosebesc mai mult decât europenii, pentru că s-au încrucișat mai puțin decât aceștia. Remarca europenilor implică o mare stupiditate. Cum era posibil să spui că exista o asemănare între viguroasa bărbăție a oamenilor din triburile de la frontiera de nord-vest și frumusețea delicată, fin cizelată a tinerilor din Rajputana? Ce apropiere exista între bengalezul vioi, cu trăsături vag mongoloide și războinicul mahratt, spătos și musculos ca un câine terrier.

De la prima privire Miss MacDaid se îndrăgostise nu atât de bărbatul în sine cât de ideea pe care și-o făcuse despre el. Când doctorul coborâse din Rollsul Maharajahului, ea se gândise aproape fără să vrea: „Iată cum ar trebui să arate India.” India de care se legase atât de puternic sufletește.

Apoi, pe măsură ce se scurgeau zilele și săptămânile, făcuse constatarea că doctorul era nu numai chirurg strălucit, așa cum afirmase Maharajahul, dar că mâinile lui musculoase erau tot atât de delicate ca ale unei femei și că se mișcau cu ușurința unei feline în mers. Aflase de la el, încetul cu încetul, în nopțile de veghe de la spital, când stăteau de vorbă prietenește la o ceașcă de ceai preparat de ea, că mama lui dirijase o mișcare care urmărea să curețe

credința hindusă de superstițiile, degenerescențele și defetismele ei, și să-i redea străvechea-i puritate. Mai aflase că el își făcuse studiile la Cambridge, că acolo fusese șeful echipei de canotaj, și că își câștigase faima unui mare jucător de cricket. Din scrisorile primite de la cunoștințele ei din Anglia, mai aflase că tot ceea ce spusese bătrânul Maharajah era adevărat. Deși era indian, Maiorul ar fi putut să facă o mare carieră în metropolă, dar că preferase să se înapoieze la Ranchipur, în țara lui, în mijlocul concetățenilor săi, pentru că aici putea să realizeze multe cu sprijinul Maharajahului.

La început Miss MacDaid îl socotise un fel de băiețandru. Deși el avea deja treizeci și trei de ani, în ziua sosirii sale la bordul Rolls-ului. Infirmiera-șefă nu-i privise niciodată pe bărbați cu ochii unei femei, fiindcă viața ei fusese prea plină, iar zilele prea scurte. Pe de altă parte era, în felul ei, o ființă deosebită. Față de puținii bărbați întâlniți în cale se simțise superioară nu numai ca femeie dar și ca om. În primele luni nu văzuse în el decât întruchiparea – foarte plăcută de altfel – a unei idei căreia ea însăși îi dedicase întreaga viață și colosala-i energie.

Povestea vieții ei începuse de mult. Era fiica unui excentric medic scoțian stabilit în Surabaya. Acesta dădea consultații dacă se făcea apel la numele lui, dar preocupările sale erau concentrate asupra unui laborator în care studia febrele tropicale și unele boli mai ciudate. Călătorise mult, străbătând în lung și în lat Extremul Orient spre a studia obiceiurile și condițiile sanitare ale indivizilor care viermuiau prin acele locuri. Asemenea celor mai mulți scoțieni, simțea imboldul să umble, să caute, să se stabilească într-un loc îndepărtat și acolo să creeze mai degrabă o lume nouă, decât să aducă o dată cu el lumea veche, așa cum ar fi făcut orice alt englez. Extremul Orient îl cucerise trup și suflet. Renunțase să se mai înapoieze în Europa și murise acolo departe, secerat de una din acele boli ciudate, pe care se străduise atât de mult să le înțeleagă.

Pe fiica lui o crescuse în Extremul Orient, dar nu laolaltă cu

ceilalți copii ai neguțătorilor, ori ai funcționarilor civili, educați în cercul restrâns al colonialiștilor britanici, ori în zone afectate străinilor și trimiși apoi în Anglia la învățătură. Ea trăise în mijlocul băștinașilor, cot la cot cu băieții și fetele neguțătorilor localnici și cu copiii meși ai plantatorilor olandezi. La vârsta de zece ani vorbea perfect olandeza și malaieza, iar la treisprezece învățase tot atât de bine graiurile hindustani și gujerati. La douăzeci făcuse o călătorie în Anglia.

Părăsea pentru întâia oară Orientul. Deși îi plăcea frumusețea încețoșată a colinelor Scoției și verdele liniștitor al grădinilor englezești, acestea îi rămăseseră străine sufletește. Tot ceea ce vedea îi părea mărunț și oarecum monoton, căci în inima ei sălăsluiau toată violența, strălucirea și mizeria Extremului Orient. Până și climatul Angliei și al Scoției, cu răceala și cețurile sale, îi părea infinit mai neplăcut decât căldurile înăbușitoare din Extremul Orient. În Anglia fusese lipsită de zorile pline de strălucire, de violentele puhoai de apă, de cutremure, de răbufnirile vegetației, de toate acele sălbatiche splendori ale vastei lumi în care își petrecuse copilăria. Murdăria din Midlands și din suburbiile Londrei, în timpul stagiului ei ca infirmieră, îi păruse tot atât de mizerabilă ca și aceea întâlnită în cursul peregrinărilor ei prin Orient în tovărășia excentricului doctor MacDaid. Murdăria din Surabaya îi părea mai puțin îngrozitoare decât cea din mahalalele Londrei fiindcă era expusă la soare, în plin aer, nu închisă în case mici, umede, suprapopulate și înghesuite unele într-altele, pe străzi înguste. Era intrigată de prejudecățile oamenilor, mai ales de cele manifestate de doctori deosebit de inteligenți, în legătură cu rasa și culoarea pielii precum și de credința lor în superioritatea fizică și economică a europenilor. În sufletul ei nu aveau loc prejudecățile. Existența-i bizară o ferise de asemenea erezii. Miss MacDaid era una din acele ființe binecuvântate de Dumnezeu, pentru care orice individ este o creatură umană fără deosebire de naționalitate sau credință, culoare

sau rasă. Astfel viața îi oferise o bogăție sufletească necunoscută altor oameni.

După patru ani de ședere în Anglia se înapoiase fără regrete în Orient, unde se simțise întotdeauna la ea acasă; era fericită să regăsească măreția, violența și frumusețea culorilor refuzate locuitorilor Europei. Ajunsese până la Bombay, și după ce stătuse acolo aproape un an, îi apăruse în cale prilejul pe care îl așteptase cu toată căldura sufletului ei. În întreg orașul Bombay nicio altă femeie nu l-ar fi luat în considerație, dar Miss MacDaid rostise „da”, de îndată ce într-o după-amiază de decembrie se văzuse în biroul șefului de spital, în prezența unui indian mic de statură, în costum european și care era marele Maharajah de Ranchipur.

Maharajahul voia să pună bazele unui spital și a unei școli de infirmiere. Dorea să-și deprindă supușii a-și crește cum se cuvine copiii. Era hotărât să stârpească ciuma, holera și teribilele friguri care sleiau energia poporului său. Dispunea de un spital improvizat, dar era dornic să ridice unul nou, înzestrat cu tot ce putea fi mai bun și mai modern, așa cum văzuse în Germania. Dacă avea să găsească o infirmieră dispusă să înfrunte viața aspră, să se împotrivească intrigilor miniștrilor și a demnitarilor curții, să se războiască dârz cu ignoranța și cu prejudecățile nu numai ale indienilor, dar și ale europenilor din Ranchipur, să se lupte cu murdăria și cu bolile, își propunea să-i furnizeze toți banii de care aceasta ar avea nevoie, jumătate din visteria statului, jumătate din propria lui pungă. O clipă, Miss MacDaid rămăsese uluită de extraordinara ofertă. Era atât de tulburată, încât își pierduse graiul. Avea prilejul să dea ordine, nu să le primească, să scape de bârfeli, de intrigi, de prejudecățile lumii înguste și provinciale în care trăise până atunci în Orient. I se oferea putere și autoritate. Va avea posibilitatea să muncească, să construiască, să organizeze, să creeze! Avea în ea ceva din David Livingtone și Mungo Park, ceva din setea miilor de coloni scoțieni răspândiți în lumea întreagă – pasiunea

pentru aventură și neclintitul ideal calvin de a veni în ajutorul omenirii sărace.

În vreme ce îl asculta pe indianul mărunț la statură, îl analiza cu înțelepciunea ei galică și scoțiană. Îi citea pe chip simplitatea și bunătatea-i sufletească. Știa că era bogat, fabulos de bogat, unul dintre cei mai bogați oameni din lume; dar despre rest nu mai știa nimic. Nu aflase pe atunci că avea de-a face cu una dintre cele mai importante personalități din Est, unul dintre cei mai mari oameni ai timpului său (deși își dăduse seama în parte de acest lucru, după simplitatea și bunătatea lui), fiindcă Maharajahul nu avea geniul publicității și prodigioasele-i realizări rămâneau oarecum în umbră, datorită fie întâmplării fie voinței lui. Acțiunea pe care o desfășura nu era lipsită de pericole; voia să redea unui popor cucerit respectul de sine și demnitatea pierdută. Era unul din acele câteva mii de oameni care se străduiau să trezească mândria, credința și combativitatea popoarelor adormite din India și din întregul Orient.

Se priviră câteva clipe – de o parte Maharajahul mărunț, spătos, de alta simpla, tână și viguroasă infirmieră – și în acele clipe se stabili între ei acea înțelegere și simpatie pe care nu aveau să le frângă nici intrigile, nici prejudecățile, nici deznădejdea.

— Da, Înălțimea-voastră, am să vin, spuse cu simplitate scoțiană.

— N-are să fie ușor, să știi, Miss MacDaid, rosti Maharajahul.

— Mi-am petrecut toată viața în Est, Înălțimea-voastră, și îi cunosc toate greutățile. Nu aștept decât ocazia să v-o dovedesc.

— Mi-ar plăcea să mai găsesc o infirmieră care să te însoțească.

— Am să-mi dau toată silința. Poate reușesc să o conving pe Miss Eldrige.

În cele din urmă izbutise s-o convingă pe Miss Eldrige, fiica unui importator din Președinția Madras, o făptură palidă, înaltă, subțire, care o adora pe Miss MacDaid și ar fi urmat-o în orice colț al lumii.

Ajunseseră la Ranchipur în aprilie, în preajma musonului.

În acele zile de muncă, Maharajahul abia își începuse opera de

construcție, și orașul prezenta spectacolul unui adevărat haos. Se deschideau drumuri și străzi, se ridicau edificii, se dă râmau bordeie, dar mai presus de toate întreg poporul se afla într-o fierbere spirituală și psihologică datorită voinței suveranului lor, ajutat de o mână de sftetnici care doreau să schimbe viața și obiceiurile supușilor săi. Preoții paraziți fuseseră siliți să muncească ori să părăsească statul, așa că până la urmă abia mai rămăseseră câțiva care să slujească în temple așa cum se cuvine. Maharani își terminase tocmai cartea în care îndemna femeile să-și lepede purdah-ul, să învețe să citească, să scrie și să îmbrățișeze o profesiune. Inaugurase o școală secundară pentru fete în care fiicele miniștrilor, ale principilor și brahmanilor erau obligate prin poruncă, de voie de nevoie, să stea cot la cot cu fetele paria dornice să învețe carte. Abia trecuse un an de când Maharajahul oferise un banchet urmat de un festival indienilor paria din orașul Ranchipur. Suveranul stătuse în mijlocul lor spre a da exemplu celorlalți hinduși. Și servitorii din vastul lor palat erau paria. Toate acestea dădeau naștere la tulburări și la crime, la intrigi și la comploturi.

În mijlocul acestei confuzii picaseră Miss MacDaid și firava miss Eldrige, satelitul ei. Găsiseră un spital cu pământ pe jos, cu acoperișul găurit, și o farmacie indigenă, deservite de un singur chirurg, cu o pregătire îndoielnică, mai preocupat de tăietura europeană a îmbrăcăminții sale decât de sănătatea pacienților, precum și doi doctori care aplicau tratamente demodate și adeseori leacuri băbești. Febra puerperală, tifosul recurent, variola și malaria domneau netulburate. Depistară și câteva cazuri de ciumă, urme ale unei epidemii pe cale de stingere. Câteva servitoare din castele de jos țineau loc de asistente. Miss MacDaid se înarmase cu săpun și acid carbonic și se așternu pe lucru. După o săptămână, ajunsese în pragul descurajării.

Dar ființa ei ascundea energii de neînfrânt; energii care o impulsionaseră toată viața și care nu aveau să o părăsească până la

moarte. Dar mai rele decât murdăria, ignoranța și incapacitatea pe care trebuia să le învingă erau rezistența încăpățânată și mută a jumătate din populația Ranchipurului, minciunile și intrigile hindușilor habotnici, resentimentul oficialităților locale față de această europeană investită cu atâta autoritate. Maharajahul o sprijinea cu toată puterea și averea lui. Erau însă momente când Miss MacDaid nu putea să ajungă până la el. Adeseori apelurile ei parveneau la șeful statului deformate și minimalizate de minciunile și intrigile acestor orientali. Uneori Miss MacDaid se întreba disperată de ce întâmpina atâtea dificultăți și o rea voință atât de notorie, menite să-i zădărnicească eforturile închinat în sănătoșirii, educării și moralizării poporului. De fiecare dată constatase că religia și superstițiile ascunse sub mantia religiei erau marile vinovate. Dușmanii cei mai înverșunați ai ei și ai Maharajahului rămâneau însă habotnicii. Suveranul se arăta răbdător față de aceștia. Frumoasa și dârza Maharani avea mai puțină răbdare. Concediase câțiva demnitari și le fixase domiciliu forțat. Datorită influenței acesteia și a lui Miss MacDaid, Dewan-ul însuși, un hindus habotnic, cu părul făcut coadă, și cu o soție îmbrăcată în cel mai negru purdah, fusese destituit, ceea ce dăduse naștere la noi tulburări fiindcă Dewan-ul, un individ pe cât de superstițios pe atât de capabil, făcuse apel la Vicerege. Se deschisese o anchetă și multă vreme după aceea zvonul dezordinilor din Ranchipur tulburase liniștea Guvernământului din Calcutta.

Până la urmă ancheta – o adevărată farsă – se încheiase fără a se fi luat vreo măsură deosebită, deoarece Ranchipur era un stat bogat și puternic, iar Viceregele nu dorea să-și complice existența. Ciocnirea aceasta avusese totuși un dublu rezultat: umilise pe mândra Maharani făcând-o dușmana de moarte a Administrației britanice, iar miss MacDaid își precizase odată pentru totdeauna poziția față de englezii din Ranchipur. Din acel moment nu mai contase pe sprijinul și înțelegerea oamenilor din rasa ei. În cursul

anchetei, înțelesese că Guvernământul central și întreaga mașină administrativă nu priveau cu ochi buni misiunea căreia i se consacrase. Înțelesese că aceștia nu apreciau eforturile ei și ale Maharajahului. Ceva mai mult, îi dezaprobau colaborarea cu hindușii în această campanie de reforme și educare a poporului.

Până la data când Maharajahul preluase puterea, animat de dorința de a reda mândria și demnitatea poporului său, Ranchipur fusese un stat pacific, cufundat în murdărie și ignoranță, dar în același timp un excelent debușeu pentru bumbacul din Manchester și produsele industriale de uz curent din Leeds sau Hull. Maharajahul pusese însă temelia unei filaturi în care supușii săi aveau să-și producă propria îmbrăcăminte. Ranchipur începuse să exercite o adevărată atracție pentru radicali și reformatori. Când întâmpinau dificultăți în alte părți ale Indiei, își găseau refugiul la Ranchipur.

Autoritățile coloniale erau neliniștite și iritate de această tentativă, slabă încă, de a trezi popoarele din Est la o viață nouă, de a sădi iarăși încrederea și nădejdea într-un viitor mai bun. În timpul anchetei, doi mărunți funcționari guvernamentali se purtaseră cu Miss MacDaid ca și când ar fi avut de-a face cu o femeie angajată cu ziua sau cu o trădătoare. Un ins pricăjit și lipsit de însemnătate, de fel din Clapham, fusese atât de obraznic cu Maharani, încât superiorii săi îl destituiseră fiindcă provocase un „incident”. Când Miss MacDaid se înapoiase la Ranchipur după ce irosise zece zile de muncă, atât de prețioase, înțelesese că printre oamenii din propria ei rasă ajunsese un fel de paria. De atunci își continuase lupta singură, animată de o hotărâre neînvinsă. Avea de gând să-și îndeplinească până la capăt misiunea. N-o mai încolțeau îndoielile. Își alesese drumul în viață. Apoi tifosul izbucnise iarăși. Miss Eldrige se numărase printre primele victime. MacDaid nu încercase s-o înlocuiască.

Muncise an după an, fără să-și ia o zi de vacanță, fără să țină

seama de iernile fierbinți, uscate ori de musonul vărat. Înfruntase foametea și ciuma, intrigile și deznădejdea. Ca prin minune, spitalul devenise o realitate. Pavilioanele se ridicau unele după altele, durate din cărămidă, curate, luminoase, sănătoase. Din tinerele servitoare, făcuse infirmiere. Chirurgical și doctorii fuseseră destituiți unu câte unul și oameni noi le luaseră locul. Nu erau experți și nici genii, dar nici nu sufereau comparație cu înaintașii lor. Rareori își permitea Miss MacDaid să-și acorde o oră sau două de răgaz pe care să nu le folosească pentru somn. Treptat, indiene din clasele superioare, îndemnate de cele câteva femei cu o pregătire intelectuală deosebită, veniseră să facă ucenicie spre a deveni infirmiere. Printre acestea se aflau mai ales văduve și femei care, prin propria lor voință sau datorită întâmplării, rămăseseră nemăritate. Spitalul ajunsese astfel nu numai un locaș de vindecare al trupurilor bolnave, dar și o casă de alinare a sufletelor rănite. În acest chip veniseră la Miss MacDaid și principesa și fiica aghiotantului.

Spitalul era o realitate când Maiorul Safka sosise în Ranchipur. O realitate care, după cum știa prea bine Miss MacDaid, întrecea multe instituții similare din Europa. Era creația ei. O ajutaseră doar câțiva indieni. Dar această operă o costase scump. La patruzeci și nouă de ani trupul ei viguros era uzat de lupta îndelungată dusă împotriva arșitei, a superstițiilor, a intrigilor. Părul cărunț i se rărise, i se înăspri, chipul ei simplu și ars de soare i se zbârcise, ascuțindu-se. Dar obținuse o mare victorie și descoperise o taină cunoscută de puțini europeni. Estul, cu toate splendorile, violențele și vitalitatea lui nu pierise sub loviturile negustorilor din Occident. Dormise numai.

Îl aștepta pe Maior în micul hol dinspre grădină. Îi văzu Fordul intrând pe poartă și străbătând cortinele de ploaie. Urmări cu privirile fascicolele de lumină ale farurilor care măturau aleile și lunecau peste tufișurile de hibiscus văduvite de florile smulse în cursul aceleiași după-amieze de o ceată de maimuțe rătăcitoare.

— Dacă aș fi cel puțin tânără și frumoasă. Dacă nu mi-ar fi mers toate așa de prost...

O clipă încercă să-și închipuie cum ar fi să renunțe la tot pentru bărbatul iubit.

Mașina se opri și Maiorul coborî grăbit, urmat de nepoata Maharajahului și de portar. După aceștia apărură, zgribulit și ud learcă, un personaj în care Miss MacDaid recunoscuse pe Mr. Smiley, misionarul american. Mr. Smiley trăgea după el un mare coș cu pepeni galbeni și banane.

— Femeia este pregătită? întrebă Maiorul.

— Da. V-am orânduit mânușile și halatul.

Uitându-l pe Mr. Smiley, Maiorul se îndreptă grăbit spre sala de operații, în vreme ce Miss MacDaid și principesa plecară cu căruciorul spre a o aduce pe soția zidarului. Operația chirurgicală se desfășură atât de rapid și de eficient, încât în mai puțin de douăsprezece minute primul băiat al zidarului veni pe lume așa cum se spune că ar fi venit și Cezar. Într-o jumătate de oră, pacienta trecu din somnul ei anestezic în somnul normal, iar pruncul fu luat spre a fi îmbăiat. Maiorul Safka, Miss MacDaid și Mr. Smiley se adunară în biroul infirmierei-șefe în jurul unui ceai cu biscuiți. Maiorul mâncase bine la îmbelșugatul dineu oferit de Maharani și se înfruptase și cu vreo două sandvișuri în timpul jocului de pocher. Se prefăcuse însă a-i fi foame, căci se temea să nu o dezamăgească pe Miss MacDaid dacă ar pleca fără să stea puțin în compania ei.

Mr. Smiley era un ins mărunțel cu niște ochelari atât de mari, încât arăta mai mărunț și mai plăpând decât în realitate. Avea numai patruzeci și doi de ani, dar părea atât de istovit, încât ai fi zis

că este cu zece ani mai vârstnic. Îl îmbătrâniseră înainte de vreme soarele, căldura, malaria și lupta pentru aceeași cauză alături de Maiorul Safka și de Miss MacDaid. Pleca foarte rar din Ranchipur; nu-l părăsea nici în sezonul ploilor. De dimineată până la ora unu dădea lecții la școala copiilor paria și din castele de jos, iar după-amiază predă cursuri la orfelinatul de fete de pe lângă Misiune. Pe deasupra trebuia să mai țină la zi vasta și complicata contabilitate cerută de consiliul de administrație al Misiunii Statului Iowa. Se ocupa și de familiile elevilor săi. Acestea intrau în tot felul de încurcături, decese ori nașteri, boli sau neplăceri cu poliția, așa încât era nevoit să alerge încolo și înapoi la cele mai târzii ore din zi și din noapte. Adeseori venea să dea o mână de ajutor și lui Miss MacDaid, fiindcă unii indieni paria, în ignoranța lor, erau înspăimântați de ce ar putea să li se întâmple la spital și nu admiteau să fie tratați decât de Mr. Smiley care îi încuraja cu prezența sa. Pe lângă toate celelalte mai întâmpina dezagremente și din partea reverendului Burgess Simon, directorul spiritual al Misiunii. Acesta îl învinuia de indiferență religioasă și îi reproșa că nu se ostenește destul spre a-și converti elevii la credința baptistă.

În realitate Mr. Smiley nu se prea interesa dacă micuții aflați în îngrijirea sa erau creștini, hinduși, mahomedani, sau păgâni, ca acei sălbatici bhils din inima munților, nici dacă reverendul Burgess Simon era evanghelist din convingere sau dacă îi imita din snobism pe misionarii anglicani. Mr. Simon se interesa numai de suflete, în vreme ce Mr. Smiley se preocupa mai mult de igienă, de matematica și de regulile de bună purtare ale semenilor săi. Ca și Miss MacDaid și Maiorul Safka, știa că India și popoarele ei nu puteau fi salvate prin convertirea la creștinism sau la orice altă religie, ci prin educație și prin înlăturarea urii cumplite care le învrăjbea. Mr. Smiley se deprinsese să lucreze pe ascuns. Numai pe această cale își putea continua opera față de oamenii aceștia pe care îi iubea atât de mult. Se prefăcea a fi un practicant zelos, dar numai

de ochii consiliului de administrație din America și de ochii reverendului Burgess Simon, care trimitea în Statele Unite rapoarte pioase și insinuante, lăsând să se înțeleagă că Mr. Smiley înclina spre iezuitism, deși pretindea că este un baptist dreptcredincios.

Când trecea în revistă progresul, istoria și stadiul actual al creștinismului în Occident, Mr. Smiley ajungea la convingerea că botezul nu mai era o soluție salvatoare nici pentru un hindus din casta cea mai de jos. Nu vorbise însă nimănui despre aceasta, cu excepția soției sale, care îi împărtășea opiniile, deopotrivă cu Miss MacDaid și cu Maiorul Safka. Era ca și cum ar fi făcut împreună un complot menit să aducă numai bine în ciuda superstițiilor credinței hinduse din India și a fundamentalistilor din îndepărtatul Middle West. Dacă ai fi vrut să afli adevărul cu privire la credința lui Mr. Smiley, ți-ar fi declarat probabil că este un foarte pios musulman.

Acum Mr. Smiley venise la spital aducând un coș cu fructe și două borcane cu gem pentru femeia paria, mama unuia dintre elevii lui, un băiețandru de șaisprezece ani de care se ocupa îndeaproape. Dacă băiatul avea să obțină note bune până la terminarea școlii, Maharajahul intenționa să-l trimită în America la Universitatea Columbia. Mrs. Smiley însăși preparase gemul.

— Trei copii într-o singură noapte, remarcă Mr. Smiley. Este ceva! Aproape un record.

— Oh, nu, zise Miss MacDaid. Ni s-a întâmplat să avem și șapte deodată. Ți aduci aminte, domnule Maior?

Maiorul își amintea. În noaptea aceea nici el și nici Miss MacDaid nu avuseseră o clipă de răgaz. Trebuiseră să plece pe neașteptate de la unul din acele dineuri elegante oferite de Mr. Bannerjee, lăsând totul baltă.

În vreme ce îl privea pe Mr. Smiley bându-și ceaiul, Miss MacDaid, reflectă: „Seamănă cu un șoarece. De unde o fi având atâta vitalitate?” Nu se gândea că, asemenea ei, era înzestrat cu o mare forță interioară.

În vreme ce femeia bunya năștea, Mr. Smiley își schimbase hainele ude cu un costum alb, de serviciu, al Maiorului, în care se simțea cu desăvârșire pierdut. Hainele atât de elegante, când erau purtate de Maior, atârnavu pe Mr. Smiley ca un cort. Mâneșile și pantalonii erau răsuciți, iar haina neîncheiată. Doctorul și Miss MacDaid făcură glume pe socoteala lui, apoi ea plecă să umple din nou ceainicul, gândindu-se că astfel îl va păstra pe chirurg mai multă vreme în preajma ei.

Când se înapoie, Safka povestea tocmai înfrângerea la pocher a generalului de către Maharani.

— Bătrânul general era cât pe-aici să plesnească, zise el. Păcat că nu l-ați putut vedea. Pocherul nu este un joc pentru englezi. Englezii sunt novici.

Se uită la ceas. Miss MacDaid simți că i se strânge inima.

— Trebuie să mă întorc la palat, spuse el. Înălțimea-sa se va supăra dacă va socoti că am stat mai mult decât este necesar ca să aduc pe lume un copil. Probabil că acum își consultă ceasul și îl bombăne pe general.

Se întoarse spre misionar.

— Dumneata ce ai de gând, Smiley? Cred că nu vrei să pleci pe bicicletă prin potopul ăsta?

— M-aș duce bucuros acasă și înot, zise Mr. Smiley, numai să țină ploaia. N-aș vrea să mai apuc un sezon secetos ca acum unsprezece ani.

— N-a fost nimic pe lângă seceta de acum douăzeci și cinci de ani, rosti Miss MacDaid. Am avut atunci o foamete clasa întâia și ceva ciumă pe deasupra. Acum, de când circulă trenurile, așa ceva nu se mai întâmplă. Ar fi trebuit să-i vezi pe bieții oameni. Holera îi secera ca pe muște. Zăceau în rânduri jos pe pământ. În anul acela a murit și Miss Eldridge.

— Să sperăm că asemenea ani nu au să se mai abată pe capul nostru.

Maiorul se mișcă pe scaun și Miss MacDaid simți iarăși că i se strânge inima. Safka vru să spună ceva, dar o bubuitură sălbatică de tunet îl opri. Așteptă să se facă liniște, apoi se ridică în picioare arătând superb în pantalonii lui albi cu tunica neagră încheiată cu nasturi de diamant și cu elegantul turban roșu, înfășurat după moda din Ranchipur. Era cel mai frumos costum pentru un bărbat de felul lui. Îi scotea în evidență lărgimea umerilor de luptător, îngustimea șoldurilor, mușchii brațelor. Miss MacDaid reflectă iarăși: „Indienii sunt cea mai frumoasă rasă. Au ceva minunat. După ce ai trăit vreme îndelungată printre ei, chipurile cele mai frumoase din Occident par niște pudinguri nesărate și incolore”.

— Smiley, am să te duc acasă cu bicicletă cu tot, apoi mă înapoiez la palat.

Smiley se împotrivi politicos.

— Nu fac decât un ocol de trei sau patru mile, stăruie Maiorul. Pe o noapte ca asta nu poți să lași un câine afară.

În ciuda încercărilor lui Miss MacDaid de a-i reține, plecară. Ea îi conduse până la ușă. Mr. Smiley, pierdut în hainele albe ale doctorului, se întoarse, ridicând brațele și le flutură. Mânele spânzurau ca aripile unei păsări bizare, pe brațele lui slabe.

— Gătit astfel, ar trebui să-i fac o vizită lui Mr. Simon, glumi el. Ar avea ce să scrie în America.

Se urcară în mașină, îi făcură semn cu mâna, apoi dispărură după un perete de apă. Erau buni prieteni toți trei, Miss MacDaid, scoțiană născută în Surabaya, Mr. Smiley, fiul unui cleric dintr-un orașel din Iowa, și Maiorul Safka, coborâtor din cel mai mândru dintre brahmani.

După plecarea lor, Miss MacDaid se duse să se privească în oglinda din spălător, dar imaginea reflectată, în pofida rujului pe care ea socotea că nimeni nu-l remarcase și a cănelii care-i alungase cenușiul din păr, nu o încuraja de loc. Își zise aproape tare: „Sunt nebună, la vârsta mea destul de coaptă ar trebui să fiu mai

înțeleaptă. Dar este peste puterile mele”. În adâncul sufletului ei era mulțumită fiindcă simțea o căldură lăuntrică aproape tinerească. Luă coșul adus de Mr. Smiley, puse gemul în răcitor, iar fructele le lăsă la îndemâna fiicei aghiotantului ca aceasta să le găsească și să le dea femeii paria, dimineața când se va trezi din somn.

Maiorul lăsă pe Mr. Smiley în fața casei acestuia, un fel de magazie uriașă, plasată vizavi de domiciliul reverendului Simon. Mr. Simon locuia împreună cu soția lui și cu cele două fiice, Fern și Hazel. Apoi se înapoie la palat, sări peste trupurile străjerilor adormiți, în uniformele lor roșii țesute cu aur, și se îndreptă spre salonul Maharanei. Doamna de onoare a acesteia, bătrâna principesă de Bewangar, împodobită cu toate bijuteriile ei, adormise pe un scaun. Jocul continua cu furie. Trecuse de ora două și zorile își făceau apariția, când Maharani se ridică, dând astfel de înțeles oaspeților că pot să se retragă. Câștigase șapte sute optzeci de rupii, dintre care șase sute de la general.

6

Prima furtună care pusese capăt secetei din Ranchipur nu ajunsese atât de departe spre est încât să atingă Delhi sau Agra. În ciuda violenței torentelor de apă și a faptului că acoperise o suprafață tot atât de mare ca a Franței, sau că ar fi putut îneca Belgia și Olanda, se mistuise repede în imensitatea Indiilor. La Udaipur, de pildă, furtuna se sfârșise, stropind doar cu câteva picături de apă țarina roșiatică. Așa că în trenul de Bombay nu se simțea nici cea mai ușoară destindere psihică pe care priveștiștea și zgomotul ploii le pot aduce după o zi de zăpușeală înăbușitoare.

În vagonul lor particular, lordul și lady Heston ocupau două compartimente separate, dar nu puteau să doarmă. Aveau senzația că se află într-un cuptor. Nici cuburile de gheață învelită în șervete

și plasate în fața fiecărui ventilator electric nu reușeau să răcorească atmosfera. Umezeala creată de topirea gheții părea să sporească zăpușeala. Când atingeai obiectele de metal, le simțeai fierbințeala chiar și în mijlocul nopții. Un praf galben-roșcat învăluia trenul în nori groși, orbitori, pătrunzând până și prin rețelele fine de aramă instalate la ferestrele vagonului din porunca lordului Heston. Praful se așternea peste tot, acoperea cu un fel de noroi șervetele puse peste cuburile de gheață, acoperea podelele cu un strat fin de colb pe care suflul ventilatoarelor electrice îl răscolea ridicându-l în spirale.

În compartimentul său, lordul Heston fuma țigări de foi, bea whisky și-și suna în fiecare moment valetul ca să-i deschidă sau să-i închidă fereastra, să schimbe direcția ventilatorului sau să aducă alte cuburi de gheață. Cum nu reușea să adoarmă, încerca zadarnic să lucreze, să conceapă telegrame sau să pună ordine în haosul de cifre așternute pe foaia de hârtie din fața lui.

Lordul Heston împlinise patruzeci și opt de ani, era spătos, puternic, dar îl invadase grăsimea, în ciuda călăriei, a masajelor și a gimnasticii. Avea o față lată, mai mult rotundă, anormal de grasă și de rea. Bărbia proeminentă și gura cu buze subțiri, aproape invizibile, îi sporeau expresia de brutalitate, de cruzime. Nasul și pomeții îi erau acoperiți cu o rețea de vinișoare roșii, pentru că lordul Heston era mare băutor de alcooluri și de foarte multă vreme creierul lui nu mai funcționa decât după ce se îmbiba cu brandy sau cu whisky.

Se deprinsese cu băutura de pe vremea când nu era decât un oarecare Mr. Albert Simpson și vindea cuțite fabricate la Leeds și Hull. Pe atunci bea ca să învingă căldura. Mai târziu, acasă, în Anglia, bea spre a rezista atmosferei umede și reci și spre a-și stimula creierul adeseori obosit și confuz. Pe măsură ce se îmbogățea și grijile îi sporeau, bea și mai mult fiindcă în felul acesta avea senzația că își elibera umerii de povara succesului monstruos

creat de el însuși. Alcoolul îi intrase în sânge. Se învățase atât de mult cu el, încât îi ascutea mintea în loc să i-o tulbure. Nu putea munci fără băutură. Acum nu era capabil să-și adune gândurile, dar nu din cauza whisky-ului, ci a căldurii înăbușitoare.

Actualmente, în Occident, lordul Heston reprezenta o forță de temut. Nu era războinic sau un conducător de stat ca Napoleon ori Akbar, nu era un mare filozof ca Platon sau ca Mahomed, ci doar un negustor dibaci înarmat cu toată viclenia și priceperea unui mic prăvăliaș, ajuns pe culmile puterii. În loc să vândă mazăre, nuci sau cuie, stăpânea plantații de cauciuc în Indiile Olandeze, de iută în India, de bumbac în Egipt, ziare la Londra și în Midland, companii maritime comerciale în Orient, oțelării (la ora actuală nu prea rentabile) în Anglia, terenuri petrolifere (care îi dădeau bătaie de cap din cauza complicațiilor politice) în Persia și Afganistan, precum și uzine de tunuri și obuze, în prezent plasamentul cel mai bun. De multă vreme își vânduse filaturile de bumbac din Anglia, pentru că nu mai produceau destul de când japonezii și indienii invadaseră acest domeniu, concurându-l cu blestematul lor standard de viață atât de scăzut.

Toate treburile astea erau strâns legate de haosul de cifre din fața sa, care, din cauza căldurii, nu se lăsau așezate în ordine. Fundațiile acestui edificiu fuseseră puse într-un trecut foarte îndepărtat, de către obscurul Mr. Simon, fiul unui antreprenor din Liverpool. Titlul său de noblețe nu era moștenit, îl cumpărase ieftin, cu mulți ani în urmă prin intermediul unui prim-ministru cinic și demagog. Nu putea suferi căldura, fiindcă îi mărea presiunea arterială și îi dădea senzația că în curând avea să-i crape capul. Cum pentru moment nu-i rămânea altceva mai bun de făcut, își blestema ceasul în care hotărâse să vină în țara asta infernală. Când cunoscuții îl preveniseră împotriva nebuniei de a vizita India în luna aprilie, râsese cu nepăsare.

— Nu uitați, dragii mei, că Heston a fost și în Somalia și în Java și

în Noua Guinee. Zăpușeala nu-l înspăimântă.

Dar omul care fusese în Somalia se numea Albert Simpson avea douăzeci de ani, era înzestrat cu forța unui taur și cu nervii unui atlet. Nu era marele lord Heston, îmbătrânit înainte de vreme, umflat, uzat de grijile păstrării unei averi precare, realizată cu multă viclenie și lipsă de scrupule. Sosise în India fiindcă guvernul britanic îi solicitase serviciile, și pe care nu-l putea refuza dacă dorea onoruri și decorații (și le dorea realmente). Călătoria aceasta îi servea și propriile interese și planuri. De multă vreme voia să studieze la fața locului problema iutei. Aflase că avea toate șansele să cumpere pe un preț de nimic câteva fabrici de bumbac de la niște indieni strâmtorați. Bumbacul nu mai aducea profituri în Anglia, dar în India putea înfrunta concurența japoneză. În inima lui puțin îi păsa de Orient sau de Occident, de Europa sau de Anglia. Nu-l interesa decât lordul Heston și puterea lui dobândită prin bani și viclenie. Îl mai interesau într-o oarecare măsură soția și caii săi.

Dacă guvernământul Indiei s-ar lăsa convins să sporească taxele de import spre a împiedica intrarea mărfurilor japoneze, s-ar putea câștiga mulți bani cu filaturile de bumbac, dacă nu în Anglia, cel puțin în India. Sosise momentul să cumpere. Își stabilise programul în amănunțime. O săptămână la Ranchipur, unde va fi ceva mai răcoare decât la Bombay, douăzeci și patru de ore la Bombay, unde totul avea să fie aranjat dinainte telegrafic, astfel încât să nu sufere niciun fel de întârziere, apoi îmbarcarea pe un vapor al companiei Lloyd Triestino până la Genova, după care va urma o croazieră de zece zile sau două săptămâni pe Mediterana la bordul propriului său iaht, dacă bineînțeles nu va trebui să se înapoieze din nou la Londra din cauza complicațiilor create de dumpingul petrolului sovietic. Nu călătorea pe pacheboturile propriiei sale companii maritime fiindcă acestea erau mai lente decât vapoarele italienești, iar lordul Heston avea mania vitezei. Veneticiiăștia blestemați îi făceau o concurență turbată de la o vreme încoace. Guvernul

britanic, își zicea el, ar fi trebuit să-l sprijine, punând bețe în roate italienilor, reducându-le privilegiile și forțându-i să-și micșoreze viteza vapoarelor.

Din nefericire, reflectă el, guvernul își pierduse toată autoritatea de când partidul laburist pusese mâna pe putere. Nu mai îndrăzneă să amenințe alte țări și nici să-și maltrateze popoarele supuse. Uneori puternicul lord Heston regreta că nu se născuse cu cincizeci de ani mai înainte, când Imperiul era încă un adevărat imperiu. Cariera lui ar fi fost mult mai ușoară. Odată făcuse un calcul ajungând la concluzia că în cursul secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea capitalurile britanice realizaseră, în India, câte cinci sute de mii de lire beneficiu de fiecare liră investită. Colosal. În acele timpuri un om cu posibilitățile lui ar fi cucerit lumea.

Strania lui pasiune pentru cai îl mâna spre Ranchipur. La Simla, stând de vorbă, la un dineu, cu doi ofițeri de cavalerie, aflase despre existența unei rase de cai de care habar nu avusese până atunci – caii mărunți din Kathiavar, crescuți în peninsula sălbatică de pe țărmul Oceanului Indian. După câte auzise, se asemuiau cu caii arabi, dar erau mai viguroși și mai rezistenți. Foarte iuți, puteau duce și greutate, însușire demnă de luat în seamă. Caii aceștia fuseseră preferați de războinicii mahratti și rajputi. Auzind de ei, Heston hotărâse să-și procure câteva exemplare dintre cele mai alese. Cei mai buni cai, spusese ofițerii de cavalerie, puteau fi găsiți în grajdurile fabuloase ale Maharajahului de Ranchipur. Viceregele aranjase să fie primit la Ranchipur de însuși Maharajahul. Acolo urma să fie găzduit nu în casa de oaspeți, ci într-unul din palatele mai mici, așa cum i se cuvenea unui puternic lord. Cu același prilej Heston spera să obțină – prin convingere sau prin mită – sprijinul bătrânului și vicleanului Dewan din Ranchipur, în afacerea filaturilor din Bombay. Bătrânul Dewan reprezenta o forță politică în India. În felul acesta putea să împuște doi iepuri dintr-un singur foc, operație în care era foarte priceput.

Viceregele era încredințat că prietenul său Maharajahul va vinde lordului un armăsar și șase iepe, spre a fi expediați în Anglia. Aceasta era singura plăcere pe care o aștepta Heston, fiindcă nici perspectiva cumpărării filaturilor din Bombay de la strâmtorații indieni khojos și parsis nu-l mai încânta. Dacă ar fi fost în stare să se analizeze, și-ar fi dat seama că acesta era primul semn de slăbiciune.

Deodată simți că îl înăbușă căldura, sună din clopoțelul de pe noptieră, dar nimeni nu răspunse la apel. Sună încă o dată, supărat, apoi a treia oară, în culmea furiei. Abia atunci se deschise ușa și Bates, valetul, intră somnoros și palid din cauza căldurii. Lordul Heston se ridică greoi într-un cot.

— Ce dracu ai făcut până acum? zbieră. Te sun de zece minute.

Valetul era uscățiv, distant și extrem de eficient, tipul servitorului preferat de Heston. Bates nu cerea niciodată favoruri, dar nici nu dădea semne de afecțiune sau devotament. Fără să-și piardă firea, răspunse cu simplitate:

— Îmi pare rău, sir. Cred că am ațipit.

Răspunsul acesta îl umplu de turbare pe Înălțimea-sa.

— Nu pricep cum de îți permiți să dormi când eu nu pot să închid ochii. Spune porcului de negru să mai aducă gheață. S-a topit toată.

— Prea bine, sir.

Bates se retrase fără să pară afectat. De altfel nici nu era afectat. De doisprezece ani se obișnuise cu aceste ieșiri care nu-l mai tulburau de loc. Singurul sentiment pe care îl nutrea Înălțimii-sale era o ură rece, neclintită. Dar postul acesta avea avantajele lui: un salariu excelent, un mare prestigiu, mult timp liber și o mulțime de învârteli de care lordul Heston nu avea habar. Când va socoti că depunerile sale din bancă sunt destul de substanțiale, va pleca într-o bună zi din serviciu fără să dea de veste. Nu mai era mult până atunci. Din clipa aceea Înălțimea-sa putea să se ducă la dracu. Avea de gând să se instaleze într-o vilă retrasă, din Manchester, orașul

său natal, să se înscrie în partidul comunist și să pună la dispoziția acestuia tot ce știa în legătură cu trădările, șicanele și lipsa de scrupule ale lui Heston și a altor inși de teapa lui.

Ciudat, Bates rezistase pe poziție spre deosebire de alți oameni mult mai inteligenți și mai abili decât el. Datorită indiferenței sale își păstrase postul acesta bun doisprezece ani, văzuse tot felul de servitori, secretari, funcționari, șoferi și majordomi intrând în serviciu, apoi plecând fie prin concediere, fie de bunăvoie, pentru că nu mai puteau îndura tratamentul la care erau supuși. Dar toți, fără excepție, părăsiseră serviciul umiliți și zdrobiți. Bates știa că în lumea aceasta nu existau decât doi oameni pe care Înalțimea-sa nu reușise să-i înfrângă sau să-i umilească. Primul era el însuși, iar a doua persoană era lady Heston. Acesta era și motivul pentru care, amândoi, rămăseseră cu el. Dacă vreunul din ei ar fi dat vreun semn de slăbiciune, nu i-ar fi rămas decât să plece învins ca toți ceilalți.

Din compartimentul alăturat, lady Heston auzise zbieretele soțului ei. Glasul lui spart acoperise țâcănitul monoton al roților pe șinele prost așezate, trezind-o din somnolența în care căzuse. „Dacă nu poate să adoarmă, gânde ea, are să vină aici să mă plictisească”. Dar imediat își spuse că i-ar fi totuna. Se obișnuise cu capriciile lui de multă vreme. O dată în plus nu mai conta. Are să se gândească la altceva și are să-și închipuie că nu era Albert de față, ci alt om, oricare altul, un conducător de tren de pildă, sau chiar un culi; acesta ar avea mai mult haz. În orice caz nu s-ar simți mai nenorocită decât acum.

Se ridică alene și scutură, dincolo de marginea patului, praful gălbui, așternut pe învelișul de crêpe-de-Chine roz al pernei. Praful ăsta afurisit îi intrase și în gură și în păr. Aprinse lumina și se privi în oglindă. Obrazul îi era galben de praf, iar la tâmplesudoarea se amestecase cu pulberea într-un fel de murdărie grasă ce se scurgea șiroaie de-a lungul faimosului ei ten care o costase o avere la

institutele de înfrumusețare. Scăpă un țipăt dezgustat, apoi se lăsă iarăși să cadă sfârșită între dantele și mătăsuri, reflectând că mizeria abia începuse. La patru trebuiau să se scoale, să se îmbrace și să aștepte pe peron trenul cu ecartament îngust, ce ducea la Ranchipur. Observase că în India trenurile soseau sau plecau numai între miezul nopții și zorii zilei. Avea impresia că de câteva săptămâni încoace își petrecea timpul așteptând un tren care trebuia să plece la două noaptea, sau trezindu-se spre a lua altul de ora patru. Vagonul privat era foarte potrivit pentru liniile normale, dar nu putea fi folosit pe căile ferate înguste.

Luă încă un somnifer. „Am să fiu mai puțin conștientă de prezența lui”, gândi ea. Căzuse iarăși în somnolență când ușa se deschise și lordul Heston intra.

7

Dimineața, când John Baptistul aduse ceaiul lui Ransome, furtuna trecuse, iar soarele strălucea ca și cum n-ar fi plouat niciodată și domnia secetei nu ar fi fost întreruptă. Ransome știa că acesta era un semn rău. Când musonul începea așa de capricios, însemna că ploile vor fi violente, dar spasmodice și insuficiente. Atât cât să pornească uriașul elan vegetal și apoi să-l lase pradă arșiței cumplite și necruțătoare. Razele soarelui vesteau în dimineața aceea griji suplimentare pentru toți locuitorii din Ranchipur. Indispoziția lui Ransome era firească pentru un om care își petrecuse viața între pajiștile verzi, umede, ale Angliei și ogoarele fertile și tot atât de verzi ale Middle West-ului american. Și trupul și sufletul îi erau dornice de ploaie nu fiindcă aceasta asigura recolta viitoare, ci pentru că puneă capăt înspăimântătoarei secete. Pentru el, spectacolul câmpiilor colbuite și arse de soare părea nereal.

Își bău ceaiul, făcu un duș cald, apoi ieși pe verandă să mănânce fructe și să se delecteze cu primul brandy din ziua aceea.

Ploaia din ajun transformase grădina. În timpul nopții, mlădițe tinere țâșniseră din plantele ofilite și din vițele care acopereau zidurile vechi, iar dedesubtul vegetației, pământul, ars și prăfuit până atunci, căpătase o culoare întunecată. Ransome știa că până la lăsatul serii toate aveau să se ofilească datorită arșiței. Totuși de îndată ce își termină băutura coborî în grădină, luă o sapă din magazie și începu să răstoarne pământul. În felul acesta îl ajuta să-și păstreze umezeala câteva ore mai mult, în cazul că nu ar mai fi plouat. Începu să sape apoi în celălalt capăt al grădinii, lângă puț. Abia se așternuse pe lucru când își auzi câinele lătrând la o ceată de maimuțe care invadaseră grădina de lângă casă. Își chemă câinele, se așeză la umbra unui copac și începu să se uite la maimuțe.

Le cunoștea pe toate, căci trăiau în copacii din parcul palatului de cealaltă parte a râului. De obicei rămâneau acolo, se hrăneau cu banane, cu mango și cu resturi de mâncare lăsate de cu seară de servitorii palatului. Uneori însă o luau razna, dar nu după hrană, ci ca să se zbenguie și să facă rău. Îndeobște, Ransome se războia cu ele fără încetare și îi lăsase poruncă și lui John Baptistul să le izgonească dacă veneau în lipsa lui. John, fiind convertit la creștinism, nu avea niciun scrupul ca să pună maimuțele sfinte pe fugă. O dată sau de două ori, când nu erau acasă decât servitorii hinduși, sosiseră fără veste și, conștiente parcă de dușmănia lui Ransome, îi rupseseră toate florile din grădină. Luau sistematic plantă cu plantă, viță cu viță și smulgeau tot ceea ce le atrăgea atenția prin culorile sale vii. Nu mâncau florile, le aruncau numai în țărână și se uitau din când în când peste umăr să vadă dacă nu vine cineva să le ia la rost. Erau, reflecta Ransome, asemenea unor armate invadatoare în timp de război. Spectacolul dezolant lăsat în urma lor îi aminteau satele pustiite în timpul războiului, casele cu uși și ferestre sparte și cu cea mai mare parte din lucruri aruncate în

noroiul de pe drum. Neobrăzate, nu țineau seama nici de prezența lui. Săreau pe verandă și se cățarau pe burlane. Erau vreo treizeci sau patruzeci, toate femele, cu excepția unui mare maimuțoi care stătea solemn pe culmea unui zid înalt pândind primejdia. Erau printre ele vreo doisprezece pui de toate vârstele, începând cu cei mărișori și terminând cu noii-născuți, care se țineau agățați de grumazul mamei. Un pui de vreo cinci sau șase zile învăța să umble. Maică-sa stătea pe șezut în vreme ce altă femelă, probabil o mătușă, se chincise ceva mai departe întinzând brațele spre el. Mama lăsă puiul din brațe și îl împinse ușor înainte. El vru să se reîntoarcă la pieptul ei, dar maică-sa îl împinse iarăși. Puiul se întoarse din nou, dar de data aceasta maică-sa îi cârpi iritată o palmă peste fund. Puiul scăpă un țipăt și făcu câțiva pași nesiguri. Se alese iar cu o pălmuță și mai făcu câțiva pași, ajungând mai aproape de mătușă decât de mamă. Puiul se opri, se uită când la una când la cealaltă cu o expresie comic de înspăimântată pe chipul său micuț, apoi, luând prima hotărâre în viața lui, se îndreptă nesigur spre mătușă, care era mai aproape. La pieptul ei, i se îngădui să se odihnească o clipă, apoi mătușa îl puse autoritară pe picioare și îl împinse ușor. Când el se întoarse căutându-i protecția, ea îi trase o palmă silindu-l să plece spre maică-sa. Aceasta îl încuraja cu mângâieri și cu o neîncetată pălăvrăgeală.

Din umbră Ransome urmărea în tăcere lecția. Fața lui era luminată de un zâmbet involuntar, dar după cea de a treia aventură a puiului îl atrase zgomotul de pe verandă și când întoarse capul într-acolo văzu un raid în plină desfășurare. Masa era acoperită de maimuțe gălăgioase, care mâncau pâinea, fructele de mango și bananele. Una ridicase ceașca de ceai și o întorcea pe toate părțile, întrebându-se parcă la ce i-ar putea servi. A treia, o mamă cu puiul agățat de grumaz, se așezase pe glaful ferestrei și examina curioasă catifeaua perdelei.

Spectacolul îl făcu să râdă, dar în același timp își zise că venise

momentul să ia o hotărâre. Scoase din buzunar o praștie, făurită dintr-o furcuță de lemn mango și prevăzută cu un elastic tăiat dintr-o cameră de bicicletă. Atent, luă o pietricică rotundă, o puse în praștie și ochi cu grijă. Era singurul mijloc ca să pună la respect maimuțele sfinte. Ar fi fost inutil să le izgonească, căci de îndată ce le-ar fi întors spatele, maimuțele ar fi revenit și ar fi început să-l bombardeze cu olanele de pe acoperiș. Ransome știa că nu putea scăpa de ele decât vârandu-le în căpșorul lor plin de istețime rațiunea unei primejdii ascunse legată de grădina lui – o durere bunică, arzătoare în șezut, provocată de o cauză misterioasă, nevăzută.

În cele din urmă slobozi pietricica rotundă ce zbură prin aer, lovind peste poponeț pe una din maimuțele îmbulzite pe masă. Maimuța scăpă un țipăt sălbatic și se aruncă asupra vecinei zgâriind-o și mușcând-o cu furie. Atunci se stârni un tărăboi îngrozitor. Mâncarea zbură în toate părțile și ceașca se sparse cu zgomot. Deodată cârdul de maimuțe se cățără pe iasomie, de-a lungul zidului, iar de pe culmea acesteia sări pe ramurile joase ale mangotierului. Ultima luase un șervet de olandă lucioasă care îi plăcuse. Numai maimuțoiul cel mare rămăsese nemișcat la postul lui, bombănind și bolborosind. Ransome luă altă pietricică, dar gestul său nu fu suficient de rapid. Bătrânul și istețul mascul o zbughi vociferând în copac mai înainte ca Ransome să-l fi putut lovi. Maimuțele, avântate într-o sălbatică procesiune, chirăiau supărate, sărind din mangotier în mangotier spre grădina Maharajahului, cel mai sigur azil al lor.

„Presupun, gânde Ransome, că și Iehova simte câte-odată ceea ce simt eu acum”. Începu să sape iarăși, dar gândul său, în loc să se lase absorbit, în dimineața aceasta, de minunile firii care făceau ca din fiecare răscolire a pământului cu sapa să răsară câte-o floare sau câte-o legumă, începu să rătăcească pe căile stranii ale speculativilor. Se întreba de ce America, o țară nouă, tânără, bogată,

se afla în plină decadentă, deopotrivă cu Europa, de ce nu se mai găseau oameni mari care s-o ducă pe drumul progresului, ci numai mediocrități, oportuniști politici și dictatori isterici și brutali.

„Poate că timpurile, economia, pasiunile umane au scăpat de sub controlul omului occidental, reflectă el. Poate că structura șubredă a societății a devenit atât de mare, de complexă, de inguvernabilă, încât nu mai pot fi găsiți oameni îndeajuns de mari în stare s-o dirijeze, s-o strunească. Poate că același lucru s-a întâmplat și cu civilizația romană înainte de a se prăbuși și de a se stinge. Poate că așa operează legea universală, o lege tot atât de exactă și imuabilă ca și teoria lui Mendeleev. Poate că menirea omului este să clădească fără încetare, cu mândrie, până când va fi zdrobit sub ruinele propriei sale opere.”

Gândurile acestea îi treziră simțământul umilitor al propriei sale nimicnii. În același timp i se făcu milă și scârbă de aroganța și vanitatea omenească. În vreme ce unii oameni se străduiau să învingă și să alunge molimele ucigătoare, alții – puțini la număr, ca Heston și cei de o seamă cu el – organizau ucideri în masă, provocate nu de germenii fatali, ci de oameni care se exterminau între ei cu milioanele. Natura nu putea fi înșelată, ea găsea prin însăși mijlocirea oamenilor chipuri noi de a-i ucide, de a-i înngenunchea, așa cum îi înngenunchease odinioară pe egipteni și pe romani. Și pe indieni îi zdrobise, doborându-i de pe postamentul lor într-o stare de robie. Îi cufundase în ignoranță, în defetism, în superstiții și boli.

Ransome avea impresia că niciodată nu înțelesese mai bine lumea occidentală decât acum, după ce venise să trăiască în India. Acum totul se lămurise.

Gândul îi fugi iarăși la Heston. Ce căuta omul acesta la Ranchipur; de ce încerca să-i tulbure liniștea cu prezența lui zgomotoasă, nemiloasă, brutală. Își aducea vag aminte că îl cunoscuse la White Hall, curând după încheierea războiului, dar

nu-l admirase atunci nici pentru forța, nici pentru șiretenia lui, nici pentru energia consumată în scopuri lipsite de omenie, nici pentru discursurile imperialiste. Sosirea lui la Ranchipur nu avea să aducă bine nimănui și cu atât mai puțin Maharajahului care, în bunătatea și simplitatea lui, era menit să-i cadă victimă. Îl tulbura și numele lady-ei Heston, care îi părea atât de familiar și totuși atât de îndepărtat. De aproape cincisprezece ani de când se rupsesse de lumea înaltă și modernă a Londrei. Numele acestea nu mai însemna nimic pentru el, ca și atâtea altele, atât de strălucitoare, dar care acum nu-i mai spuneau nimic, nici când le vedea tipărite sub fotografiile personajelor publicate în *Sketch*, în *Tatler* și în *Bystander*.

Nu era singurul om dezgustat care plecase în căutarea liniștei și a nădejdi. Alte milioane de oameni din fabrici și birouri, din școli și prăvălii, nu se putuseră salva, așa cum făcuse el, fiindcă nu avuseseră bunici care să fi dezgropat averi nemărginite în munții din Nevada. Și în timp ce săpa cu vigoare sporită, îl fulgeră gândul că numai în munca pământului oamenii își vor găsi pacea și speranța. Seninătatea și liniștea fuseseră izgonite din lumea creată de om. O lume care văzută prin prisma bolii lui sufletești, îi părea suferindă, istovită, apatică. O lume care se folosea de experiențe și de compromisuri spre a sucomba în cele din urmă, măcinată de aceleași răceli care nimiciseră popoare, națiuni și civilizații, încă de la începutul timpurilor.

Nu găsisese în Orient decât o liniște factice, asemănătoare cu acele stări de amortire provocate de droguri. Ransome nu o căutase cu tot dinadinsul, fiindcă știa că această pace înșelătoare conținea sămânța morții. Fugise ca să nu asiste la spectacolul distrugerii lente și întunecate a lumii lipsite de credință și nădejde din care el însuși făcea parte. Furat de gânduri și de plivitul buroiilor, uitase de trecerea timpului și de căldura tot mai dogoritoare. Tocmai atunci își făcu apariția John Baptistul, caraghios în pânza care-i acoperea șalele. Alarmat, acesta își întrebă stăpânul dacă are de gând să

prânzească acasă. Îi aminti că era sâmbătă și că se făcuse ora unu. La ora aceasta ar fi trebuit să se afle, ca de obicei în drum spre Misiune, spre a lua masa cu familia Smiley. Ransome aruncă sapa și intră repede în casă, spre a face un duș și a-și schimba hainele. Apoi își scoase din șopron mașina, unul dintre cele șapte automobile din Ranchipur, dacă nu se puneau la socoteală Rollsul și Pakardul înghesuite în garajul Maharajahului. Ransome nu o folosea decât în timpul musonului. În Ranchipur existau numai două drumuri: unul ducea la lacul de acumulare artificial de pe înălțimile din preajma orașului, iar celălalt, construit cu trei veacuri mai înainte, se termina la ruinele El-Kautara, de la poalele Muntelui Abana.

Își găsi Buickul în șopron, expus razelor arzătoare ale soarelui, fiindcă maimuțele fuseseră acolo în zori, înainte de a-l vizita în grădină, și se amuzaseră strașnic smulgând toate țiglele de pe acoperiș. Ransome zâmbi. Până la urmă tot maimuțele învinseseră.

8

Misiunea americană ocupa două clădiri mari ca niște cazărmi, situate cam la o milă sau două dincolo de hipodrom. La origine, cu mulți ani în urmă, îndată după răscoală, acestea fuseseră locuite de ofițerii trupelor britanice staționate în Ranchipur. Erau pătrate și urâte, dar vechimea le dăduse un anumit caracter și o oarecare frumusețe datorită viței-de-vie și altor plante agățătoare, printre care clematite și bougainvillea. Umbrite de mangotieri, eucalipti și arbori de piper, se înălțau la o oarecare depărtare de șoseaua plină de praf. Într-una din ele locuia reverendul Burgess Simon cu soția și cele două fete ale sale, Fern și Hazel. În cealaltă se adăpostea Mr. Smiley cu soția și cu mătușa acesteia, Phoebe.

Înfățișarea și întreținerea grădinilor din fața celor două case erau revelatoare pentru caracterul ambelor familii. În grădina

reverendului Simon nu creștea nicio floare, ci numai viță sălbatică și arbuști viguroși care nu au nevoie de îngrijiri și nu pot fi stârpiți nici de secetă, nici de prea multă apă și nici de insectele dăunătoare. Dacă ar fi fost izolată, ar fi avut o înfățișare destul de plăcută și îngrijită, dar pe lângă grădina lui Smiley părea părăginită și golașă. Aceasta era plină de flori, care și în timpul lungilor perioade de secetă păreau mai viguroase decât toate florile din întregul Ranchipur. Se aflau acolo și tufe de salvia, și petunii, și mușcate, și gălbenele, aceleași flori robuste și demodate pe care mătușa Phoebe le cultiva în grădina ei din Iowa, cu cincizeci de ani înainte. Begonii și pansele stăteau în ghivece pe marginea verandei, și suspendate ici și colo de ramurile joase ale arborilor din apropiere; în receptacole de toate felurile – cutii de tinichea vopsite în verde, castroane crăpate, legate cu sârmă și coșuri de bambus – se aflau cele mai variate flori. Acestea erau rodul muncii nostalgiei mătușii Phoebe care împodobise crengile mangotierilor din Ranchipur, așa cum împodobise plopul din Iowa cu o jumătate de secol în urmă, pe când fusese nevestă de fermier. În receptacolele suspendate sădise ferigi, petunii și crini, dar adevărata mândrie a mătușii Phoebe erau orhideele crescute în coșurile împletite din bambus. Pe acestea le avea în dar de la băieții paria din școala lui Mr. Smiley. I le aduseseră din junglă și tot ei meșteriseră și micile coșulețe de bambus în care creșteau florile. Acesta era de altfel și unul din motivele (scria ea rudelor din Iowa) care o făceau să iubească India. Putea să aibă în curtea din fața casei orhidee în tot timpul anului.

Eforturile familiei Smiley pentru întreținerea grădinii își găseau replica în silința cu care familia Simon își amenajase un teren de tenis și o boltă mare acoperită cu viță sălbatică, ridicată la capătul acestuia. Aceasta era opera lui Mrs. Simon, o femeie zdravănă, dârză și drăguță. Dacă te-ai fi uitat la ea, nu ai fi bănuțit că era de puternică. Împlinise patruzeci și unu de ani, era mărunță, grăsuță, iar părul ei blond, ondulat, era puțin decolorat de soare. La vârsta

de douăzeci de ani îl întâlneau pe Mr. Simon la colegiul baptist din Cordova, Indiana, și se măritase cu el. Fiind încă în criza adolescenței, își închipuise că atracția ei pentru Mr. Simon era pur spirituală și că nu avea în ea nimic carnal. Cum nu era de loc proastă își dăduse mai târziu seama de diferența dintre cele două noțiuni, dar nu voise s-o recunoască față de alții. După venirea lui Fern și Hazel pe lume, deși înțelesese că făcuse o afacere proastă, se resemnase a se mulțumi cu ce avea și se străduise să-și înfrumusețeze viața ei și a familiei atât pe cât îi era în putință. Aceste intenții bune nu își dădeau însă întotdeauna rezultatele așteptate și se transformau într-o adevărată pacoste pentru reverendul Simon și pentru fiicele ei.

Tot răul venea de la mediul în care crescuse și de la educația primită. Venise pe lume într-o familie de bapțiști, dintr-un orașel din Mississippi, și încă de la început își făcuse o idee falsă despre viață și despre lume. La douăzeci de ani, plină de zel religios, privise cu entuziasm perspectiva de a se consacra misionariatului. Abia cu încetul, după ce se despărțise de ai ei și de atmosfera exaltantă a micii universități sectare, începuse să vadă existența prin prisma temperamentului ei adevărat. Își dăduse atunci seama că, în ciuda chemării divine, nu era sortită să devină misionară, ci putea aspira la lucruri mult mai mari. Dar era prea târziu, așa că până la urmă acceptase un compromis. Fusesse mânată încă de la început de o ambiție și de o voință de fier potrivite unei creole focoase din Sud, dar ascunse sub fațada unei sficiuni victoriene.

Fără să bănuiască, Mrs. Simon atingeau uneori culmile eroismului. Asemenea tuturor americanilor, nu concepea înfrângerea. Soțul ei, cele două fete, Mr. și Mrs. Smiley, mătușa Phoebe, Maharajahul și Maharani înșiși nu existau decât în funcție de persoana ei. Toată energia și-o concentra într-o luptă neobosită împotriva lumii în care se găsea, cu intenția de a se ridica deasupra ei, de a o modifica, de a o transmuta în ceva imposibil de realizat. Era soția unui misionar,

dar pentru ea nu mai aveau sens nici simțămintele care o înșelaseră odinioară aruncând-o la pieptul lui Mr. Simon, nici starea nenorocită a populației în mijlocul căreia trăia, nici măcar învățămintele lui Hristos. Luase hotărârea să devină un personaj plin de importanță și de distincție, o ființă mult mai însemnată decât o biată soție de misionar. Spre a-și atinge ținta, socotea necesar să-și domine bărbatul și fetele, să afecteze maniere ciudate și să risipească atât venitul unui mic hotel – provenit dintr-o moștenire și situat într-un târgușor din Mississippi – cât și întregul salariu al soțului. Câteodată silințele ei erau încununuate de succes. Încerca un adevărat triumf când unele cunoștințe ocazionale și noii prieteni recrutați în timpul viligiaturilor la Poona îi spuneau:

— Nu mi-aș fi închipuit niciodată că sunteți soția unui misionar.

Nutrea o adâncă antipatie față de toată lumea și mai ales față de soții Smiley. Prezența lor permanentă de cealaltă parte a aleii constituia un reproș viu, îi provoca o iritantă și perpetuă mustrare de conștiință. În vreme ce ea își petrecea vara în aerul răcoros de pe înălțimile de la Poona, familia Smiley rămânea la Ranchipur în tot cursul îngrozitorului anotimp al ploilor și își cheltuia banii, nu pe automobile și pe terenuri de tenis, ci ajutând pe cei sărmani. Îi avea veșnic în fața ochilor și îi aminteau falimentul visurilor ei de odinioară, când cunoscuse poate pentru o clipă fericirea de a se jertfi.

În clipele-i de sălbatică exasperare spunea uneori bărbatului ei:

— Soții Smiley nu fac sacrificiile acestea fiindcă sunt buni la suflet, ci pentru a ne sfida, a ne umili.

— Nu, dragă, să nu exagerăm, îi răspundea reverendul Simon. Sunt oameni de treabă, plini de hărnicie, chiar dacă par oarecum demodați.

Mister Simon era înzestrat cu talentul de a se amăgi pe sine însuși, transformându-și slăbiciunile și chiar micile lui vicii ascunse în virtuți. Ajunsesse la concluzia că automobilul și terenul de tenis

caracterizau mai bine un Misionar de modă nouă, că își îndeplinea în condiții mai bune misiunea divină evitând să se folosească de bicicletă și că își păstra sănătatea antrenându-se zilnic la tenis. Era singurul om din lume față de care Mrs. Simon nu juca teatru. Câteodată goliciunea ei sufletească îl înspăimânta. Nu pricepea mondenitatea ei și nici nu știa cum să o justifice față de sine sau față de Dumnezeu.

Reverendul Simon era un om inofensiv, prost ca noaptea, dar destul de arătos. (Câteodată, noaptea, Mrs. Simon găsea o consolare în vigoarea și tinerețea lui, păstrate datorită antrenamentului la tenis, regimului alimentar și vacanțelor la munte, în ciuda climatului inospitalier din Ranchipur.) Frumusețea și prospețimea lui, mai mult aparente, erau ale unui adult cu înfățișare de copil întârziat. Nepăsător față de frământările sociale din jur și insensibil la dezastrele și suferințele altora, avea un singur moto: „Toate se vor sfârși cu bine.” Chiar când scria în America scrisori spre a se plânge de colegul său, nu se socotea responsabil de neînțelegerile intervenite între ei; Mrs. Simon îl silea s-o facă. La început reținuse în mod deliberat plângerile scrise, dar când Mrs. Simon constatase că nu sosește niciun răspuns de la Consiliul Misiunii din America, bănuise adevăratul motiv și de atunci ea însăși ducea scrisorile la poștă. Dorința ei cea mai vie era să obțină rechemarea soților Smiley, astfel ca în casa de peste alee să se instaleze o pereche dispusă a se lăsa impresionată de rochiile, de ceaiurile ei, de relațiile destul de mediocre pe care și le făcea în Poona, și mai ales de funcționarii subalterni englezi din Ranchipur recrutați cu destulă greutate datorită terenului de tenis și delicateselor servite numai la petrecerile ei. Voia mai cu seamă să aibă în casa de vizavi niște oameni care să nu-i mai amintească zi și noapte că nu era în realitate decât soția unui misionar.

Avea planurile ei: nu concepea ca fetele să își rateze viața măritându-se cu niște misionari. În momentele de avânt romantic le

vedea pe amândouă, sau pe Fern cel puțin, intrând în familii aristocratice și trăind în Anglia într-o atmosferă și un mediu accesibile ei doar prin intermediul romanelor. Uneori își făcea planuri în legătură cu Ransome, fiul unui conte și nepotul bătrânului milionar MacPherson, poreclit „zece la sută”. Câteodată se închidea în odaia ei și, cuprinsă de desperare, se întorcea la vechea ei credință, îngenunchea și se ruga: „Oh, Doamne, fă să vie Ransome azi la ceai la noi! Oh, Doamne, fă-l să vină măcar o dată!”

În adâncul inimii încerca față de el un simțământ de iritare și uneori de adevărată ură, dar nu permitea niciodată acestor porniri să se pună în calea planurilor ei. Îl ura fiindcă Ransome nu își ascundea indiferența față de frumusețea ei oarecum veștejită și de ceaiurile ei dansante. Deși era de o politețe desăvârșită, acesta avea un fel al lui de-a o face să simtă cu o bruscă și uluitoare jenă că își frământa umerii, își zvârlea capul pe spate și își rostogolea ochii ca o cățea. Îl ura pentru considerația de care se bucura fără să fi făcut niciun efort spre a o dobândi, pentru că era ceea ce era, în vreme ce ea se străduia zadarnic să-și făurească un prestigiu în societate. Îl ura pentru că toată lumea din Ranchipur îl invita la diverse reuniuni mondene, iar el nu accepta îndeobște decât să se ducă la palat și la familia Smiley. Îl ura fiindcă el nu se sfia să cineze în compania lui Mr. Bannerjee, un indian, și era în același timp un bun prieten cu Rașid Ali Khan care nu era numai indian, dar și mahomedan. Două prejudecăți se aflau adânc ancorate în creierul confuz și necioplit al acestei doamne: prima, împotriva oamenilor cu pielea mai închisă la culoare decât a ei și a doua împotriva mahomedanilor, după părerea ei niște demoni stăpânitori ai unor haremuri păzite de eunuci, în care se petreceau orgii interminabile. Ignorantă în ceea ce privește istoria, geografia și în general orice cultură, amesteca la un loc negri și indieni, sacrificându-i prejudecăților ei de „albă sărmană”.

Ura pe Maharajah și pe Maharani fiindcă, în ciuda pielii lor

întunecate, erau stăpâni în Ranchipur și aveau mai multă importanță – în pofida frecventelor ei dialoguri interioare – decât oricine, chiar decât Mrs. Lily Hogget-Clapton și decât rezidentul însuși. Îi ura fiindcă ea și reverendul nu erau invitați în minunatul lor palat decât o dată pe an, la un dineu la care participau cei doi Smiley și alți funcționari fără însemnătate.

— Nu înțeleg de ce ne pun în aceeași oală cu pârlitii ăștia de peste drum, se plângea ea soțului. Nu suntem plămădiți din același aluat.

— Dragă, în concepția înălțimii-sale nu există nicio deosebire între noi și soții Smiley. Ca și aceștia, pentru el nu suntem decât niște misionari străini.

— Ar trebui să-i explici ramolitului că nu suntem totuna.

— N-ar pricepe. Nu uita că este indian și deci un oriental.

— Ne umilește.

— Lasă, până la urmă au să se aranjeze lucrurile.

— Atâta știi să spui. M-ai plictisit.

— Ce propui să fac?

— Să-l faci pe Maharajah să înțeleagă cât de mult ai trudit pentru el. Cere-i o audiență!

Reverendul Simon căuta o portiță de scăpare.

— Să ne mai gândim. Trebuie să găsim o cale.

— Dacă n-o găsești tu, am s-o fac eu. Mă duc personal la el. E de datoria ta să faci ceva pentru Fern și pentru Hazel. E înjositor să fim puși pe picior de egalitate cu familia Smiley.

— Toți suntem egali în fața lui Dumnezeu, răspundea reverendul Simon ajuns la marginea răbdării.

— Dumnezeu! Povești pentru adormit copiii!

Până la urmă nu se întâmpla nimic, deși Mrs. Simon își ținea bărbatul într-o spaimă continuă la gândul că într-o zi are să se ducă la palat să facă scandal. O știa capabilă de așa ceva; într-o zi, mânată de furie, nu-i va fi greu, să ajungă până la suveran, dărâmând toate

zidurile și dând peste cap gărzile siks.

Argumentele soției sale nu erau lipsite de temei, dar cum reverendul era un om nehotărât și adeseori muncit de gânduri contradictorii, aprecia mai mult liniștea și bunăvoința altora, decât acțiunea și gândirea limpede, așa că rămânea într-o stare perpetuă de compromis și de nefericită confuzie. Potrivit firii sale, s-ar fi cuvenit să fie un cetățean cumsecade, cu o mică prăvălie într-un orașel din Middle West. Să facă parte din mai toate lojile și asociațiile locale precum și să fie un membru de seamă a lui Rotary Club. În loc de asta se trezise în inima Orientului tulburat și câteodată rănit sufletește, despuiat până și de puținele calități cu care se născuse. Se simțea pierdut în ițele intrigilor țesute de cei din anturajul Maharajahului – intrigi făcute de dragul intrigii și nu îndreptate neapărat împotriva reverendului Simon. Îl mai năuceau și snobismul suburban al membrilor coloniei britanice, precum și grosolănia funcționarilor subalterni care participau la ceaiurile oferite de soția sa. Atât Mrs. Simon cât și soții Smiley erau mai puternici decât el; ea, fiindcă energia și ambiția o făceau să învingă toate aceste piedici, iar soții Smiley fiindcă nu își puneau asemenea probleme, atât de complicate pentru el.

Își dădea seama câte realizase Misiunea pentru Ranchipur, nu numai familiarizând pe supușii Maharajahului cu împărăția cerurilor, dar chiar pe planuri mai puțin cerești, ba chiar pământești. În inima lui știa că toate aceste convertiri nu aveau nicio valoare spirituală, pentru că, într-un fel care-i depășea înțelegerea, religia hindusă reușea – în ciuda unei distrugătoare indifferențe – să absoarbă în chip misterios creștinismul cu toată dumnezeirea, profeții și sfinții lui. Auzise despre un bătrân cucernic din Jaipur care își rostea rugăciunile amestecând divinitățile hinduse Krișna, Vișnu și Rama – cu „Jesu” Krist. În curtea marelui templu din Ranchipur se afla chiar o statuie de fontă a Sfintei Fecioare. Deși știa că în chestiunea convertirilor nu reușea să obțină niciun rezultat,

reverendul Simon refuza să recunoască acest lucru. Singurul bine pe care misionarii îl făceau în Ranchipur era de ordin material. Toți paria dotați cu o inteligență mai deosebită se grăbiseră a se converti la creștinism, pentru că în acest mod încetau să mai fie paria; își schimbaseră statutul lor cu altul, care în ochii hindușilor habotnici era însă tot atât de inferior și de nefericit, deși cuprindea pe toți europenii și chiar pe Vicerege și pe Împăratul Indiilor. Convertirea avea totuși foloasele ei. Indienii paria, chiar dacă erau indiferenți față de răsplata divină, se bucurau de toate avantajele economice și sociale rezultate de pe urma trecerii lor la creștinism. Toate acestea le permiteau să își ducă traiul într-un mod mai liber, mai apropiat de preferințele lor. Convertirea triburilor rătăcitoare, sălbatice, din munți, chiar dacă nu avea o valoare religioasă, căci aceasta căpăta în scurtă vreme coloratura unor practici vrăjitorești, prezenta totuși avantajul că le deprindea cu agricultura și cu țesutul, legându-le de așezări rurale și împiedicându-le astfel să mai dea naștere la tulburările inerente vieții lor nomade de odinioară.

Toate acestea îl tulburau și îl descurajau pe reverendul Simon. Dacă nu s-ar fi bucurat de o sănătate de fier și de o funcționare perfectă a sistemului glandular, chestiunile acestea insolubile l-ar fi decepționat profund, creându-i o stare de depresiune, care l-ar fi dus la sinucidere. Firea lui îi permitea totuși să guste plăcerile vieții, în ciuda ambițiilor soției sale și a problemelor generate de viitorul lui Fern și Hazel. Dacă nu trecuse niciodată la îndeplinirea hotărârilor luate fără prea mare convingere, aceasta se datora faptului că era conștient de infima importanță pe care el și Mrs. Simon o aveau în ochii Maharajahului și a Indiei, datorită aspectului pur spiritual al misiunii. Activitatea soților Smiley avea un caracter practic, desfășurându-se în școli și în ateliere, iar reverendul Simon își dădea perfect seama că și Maharajahul cunoștea acest lucru.

În sâmbăta în care Ransome veni să ia masa la familia Smiley, Mrs. Simon simți iarăși nevoia să se roage. După ce se încuie în odaia ei, îngenunche lângă pat și îl imploră pe Dumnezeu să i-l trimită pe Ransome la ceai. Cum nu se putea lăsa numai în grija Atotputernicului, era numai ochi și urechi spre a-l vedea pe pictor când avea să treacă spre familia Smiley. Știa că avea să vină, așa cum se întâmpla în fiecare sâmbătă când participa la acele mese numite de Mrs. Simon, într-o clipă de furie, „prânzurile trădării”, fiindcă toți cei care luau parte erau preocupați numai de India. Printre acești „trădători haini” se numărau și doctorul Ansari și Mrs. Naidu care dădeau pe acolo ori de câte ori se aflau în trecere prin Ranchipur precum și Rașid Ali Khan și Mr. Jobnekar, stabiliți la Ranchipur și care veneau în fiecare săptămână. Mrs. Simon ar fi vrut mai mult ca oricând să-l aibă oaspete pe Ransome în această sâmbătă, deoarece oferea un fel de petrecere de adio înainte de a pleca la munte cu Fern și Hazel.

Așa că, de îndată ce pictorul își opri Buikul hârbuit în fața porții, și mai înainte ca el să fi pus piciorul pe pământul aburind, Mrs. Simon ieși din casă și alergă spre el peste peluza neîngrijită. Părul ei blond era proaspăt ondulat, iar noua-i rochie de mătase nu fusese încă umezită de transpirație. Ransome bănuia de ce îi ieșise în întâmpinare și, după ce reuși să își ascundă plictiseala provocată de apariția ei (la urma urmei venise în India să scape de oameni de acest soi), se gândi: „La dracu, iată o joie sacrificată”. Știa că Mrs. Simon și fetele ei vor pleca în curând și că va avea un răgaz de cel puțin trei luni în cursul cărora nu va mai fi invitat la partidele lor de tenis. Pe de altă parte, în străfundurile lui se trezise în ultima vreme o vagă dorință de a mai vedea lume, oricare ar fi ea și pe seama căreia să se amuze.

Mrs. Simon îi întinse mâna, scuturându-și buclele proaspăt ondulate. În sinea lui îi aprecia frumusețea matură și se întreba de ce ea nu voia să se împace cu această stare de lucruri. Mrs. Simon avea aerul să-și impună drăgălășenia, ca și cum altfel ar fi putut trece neobservată. Ochii ei îi trădau însă neconținut firea. În adâncul albastrimii lor avea o tărie rece ca marmura.

— Chiar azi de dimineață mă gândeam la dumneata, zise. Dăm un ceai de adio și tocmai îi spuneam soțului meu că trebuie să-l poftim și pe domnul Ransome. Trebuia să treacă pe la dumneata ca să te invite. Nu te-a vizitat încă?

Ransome știa că toate acestea nu erau decât simple invenții, așa că se văzu în postura în care se aflau cei mai mulți oameni care veneau în contact cu Mrs. Simon. Trebuia să lase impresia că îi crede minciunile. Acceptă deci să intre în joc. Fără să vrea, simți imperioasa necesitate de a o feri de rușine.

— Cred că a fost reținut în oraș. Adineauri am plecat de acasă. Mă întreb cum de nu m-a găsit.

Mrs. Simon chicoti.

— Oricum, am dat eu de dumneata. Sper că ai să vii, nu-i așa?

Îi aruncă o privire atât de stăruitoare, încât, dacă ar fi fost mai experimentată, și-ar fi dat singură seama cam ce semnificație avea această uitătură.

Lui Ransome îi veni să râdă când o văzu câtă osteneală își dădea spre a-l prinde în mreje, pentru o cauză atât de neînsemnată, câștigată de altfel dinainte. În aceeași clipă auzi din casa familiei Smiley frânturi de fraze rostite cu violență de glasul mânios și tunător al lui Rașid Ali Khan:

— ... ăștia nu-s decât oameni de mâna a doua, care vin în India nu pentru a face o treabă, ci numai spre a-și umple timpul.

Împletirea vorbelor rostite de Mrs. Simon și de Rașid Ali Khan era nu numai ciudată, dar și absurd de caraghioasă.

— Da. Am să vin cu plăcere, grăi el.

— Oh, cât sunt de fericită! E atât de greu să ajungă cineva la dumneata.

Ransome zâmbi și își puse casca peste păru-i negru și des. Soarele masonului ardea ca jăraticul.

— Vă rog să transmiteți salutările mele lui Mr. Simon.

— Are să fie încântat. Nu pricep cum de nu v-a prins acasă.

Părea dornică să lungească vorba. Ransome încerca iarăși acea plictiseală, resimțită ori de câte ori rămânea în compania ei mai mult de un minut sau două. Ce putea să spună unei femei care făcea gesturi îmbietoare, fără să-și dea seama de adevărata lor semnificație? Ori de câte ori cădea în cursele întinse de ea, își pierdea șirul gândurilor și dădea răspunsuri aiurea. Când îi vorbea cu accentul ei apăsător din Sud, abia dacă reușea uneori s-o înțelegea. În prezența lui, Mrs. Simon vorbea adeseori despre plantații și despre bătrânele „dădace negre”, dând însă dovadă de o lipsă de cunoaștere a acestei lumi, în disprețul propriilor experiențe și a discernământului său.

— Nu e bine să stați atâta în soare. Arde cumplit, zise Ransome.

— Atunci la revedere. Ne vedem după masă. Are să fie lume puțină. Doar câțiva tineri.

Folosea expresia „tineri” ori de câte ori se referea la funcționarii mărunți care îi frecventau casa.

10

Pe când străbătea aleea străjuită de orhideele și petuniile mătușii Phoebe, Ransome auzi iarăși vocea tunătoare a lui Rașid Ali Khan, de data asta dinspre bucătărie.

— Răul este datorit faptului că toți aceștia știu că se află aici numai pentru un timp. De aceea fac o treabă de mântuială, pe apucate, așteptând ziua când vor pleca acasă în concediu. Cei care

au mai mulți bani iau un vapor italian spre a ajunge cât mai repede la destinație. Ceilalți se mulțumesc cu P&O. Nu-i preocupă nici India și nici locuitorii ei.

Când Ransome intră pe ușă îl auzi pe Rașid continuând:

— Anglia a pierdut Indiile din cauza acestor oameni care nu catadicsesc să bea o ceașcă de ceai în compania unui indian.

Ransome înțelese că Rașid se referea la funcționarii civili.

Salonul era gol, așa că Ransome străbătu coridorul îndreptându-se spre bucătăria mare și răcoroasă, unde știa că se adună toată lumea. Plin de însuflețire, mahomedanul umbla dintr-un capăt în celălalt al încăperii, vorbea tare, subliniindu-și fiecare gest cu o ridiche lungă ținută într-o mână. Mrs. Smiley, încinsă cu un șorț curat, stătea în picioare lângă mașina de gătit și mesteca ceva într-o cratiță. Mr. Jobnekar, liderul claselor asuprite, se așezase într-un colț, iar în celălalt mătușa Phoebe luase loc pe un scaun-leagăn, tipic american, și își făcea vânt cu o frunză de palmier pe care scria cu litere mari, negre: *Dacă vreți să fiți bine îmbrăcat, duceți-vă la Freundlich, în strada Mare, numărul 19, Cedar Falls, Yowa*. Mătușa Phoebe avea optzeci de ani, era mică și slabă. Ca orice nevastă de fermier se cocârjase tot muncind din greu, mai bine de o jumătate de secol. Dincolo de lentilele ochelarilor ei cu rame de metal, ochii albaștri îi străluceau tineri. Acum se distra. Îi plăceau bărbații frumoși, voinici și virili, iar Rașid Ali Khan îi oferea în clipa aceasta unul dintre cele mai frumoase spectacole.

Ca și majoritatea indienilor mahomedani, era înalt de peste șase picioare și avea un corp musculos și puternic, în vinele căruia curgea un sânge amestecat, arab și turcesc, afgan și persan, poate chiar și o picătură de sânge unguresc și tătarăsc. Într-adevăr, nu avea nimic din caracteristicile indianului hindus. Când stătea în preajma Maiorului Safka, tot atât de voinic și frumos ca și el, diferența dintre ei era izbitoare. Mahomedanul exprima numai sălbăticie și violență, iar brahmanul numai bunătate și blândețe.

Sinceritatea și pozitivismul lui Rașid erau înlocuite la hindus de un tact desăvârșit și de gustul pentru intrigă. Mahomedanului îi plăcea acțiunea, era romantic și vizionar. Hindusul era pasiv și mistic. „Acesta este poate și motivul, gândea Ransome, că doar câteva milioane de mahomedani s-au putut impune față de peste trei sute de milioane de hinduși.”

Dacă n-ar fi avut părul negru-albăstrui, cârlionțat, Rașid, cu pielea lui deschisă la culoare și cu ochii albaștri-cenușii, ar fi părut blond. Profilul arab, cu contururi ascuțite, îi dădea un aer mândru și crud. „Călăreții lui Baber, gândea Ransome, trebuie să fi arătat ca el.” Nu se observa că în vinele lui curgeau și câteva picături de sânge englez. Acesta era adevărul, deși Rașid nu vorbea niciodată de străbunica lui, fiica unui negustor englez din Calcutta, care trăise cu mult înaintea mării răscoale din India.

Rașid nu o pomenea de loc, deși ea trăise aproape o sută de ani, iar tatăl și bunicul lui era de presupus că îi vorbiseră despre aceasta. Nu o amintea niciodată în discuțiile lui și nici nu-i plăcea să i se pună întrebări în legătură cu existența ei. Era ca și când ar fi încercat să uite picătura de sânge moștenită de la unul din acei care nimiciseră decadentul Imperiu Mogul.

Ransome încerca să și-o imagineze, o tânără englezoaică din clasa de mijloc, din cercul strâns al britanicilor din Calcutta, și care fugise într-o zi cu tânărul prim-ministru al unui obscur stat musulman. Trebuie să fi fost, gândea el, una din acele ființe stranii, exotice, pe care respectabila clasă de mijloc din Anglia le zămislește din când în când. Ființe de un exotism mult mai extravagant decât cele zămislite de alte națiuni. Din rândurile lor făceau parte Byron și lady Hester Stanhope, Doughty și Lawrence, Gertrude Bell și alte câteva sute de indivizi mai puțin cunoscuți, care își găsiseră împlinirea și pacea spirituală în mijlocul unor popoare tot atât de deosebite de ale lor precum este ziua de noapte. Rașid avea un portret al străbunicii sale, din care însă nu se putea pricepe mare lucru. Și Ransome îl

văzuse, era una din acele miniaturi persane în stilul deliberat decadent, stilizat și artificial, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Înfățișa o femeie stând cu picioarele încrucișate pe o pernă, după moda musulmană. Pe sub arcada din spatele ei, strălucea un minunat cer albastru înspicat cu stele. Dacă judecai după portret, femeia părea să aibă tenul întunecat; ciudat era însă faptul că o mahomedană fusese pictată fără vâl. O dată, Rașid vorbea, puțin enervat despre aceasta prietenului său.

— N-a purtat niciodată purdah, așa cum n-au purtat nici bunica, nici mama și nici nevasta mea. Mahomed n-a glăsuț nimic despre portul acestui purdah. Străbunica mea primea pe prietenii soțului ei și stătea de vorbă cu ei în toată libertatea. Stăpânea nu numai pe străbunicul meu, dar și pe supușii lui. Era la curent cu toate treburile lui și uneori îi dădea sfaturi bune. Islamismul pur nu recunoaște necesitatea folosirii purdahului. Obiceiul acesta e o deformare rezultată de pe urma războaielor.

Această doamnă trebuie să fi fost o ființă deosebită. Când ajunsese în pragul bătrâneții, soțul ei fusese înnobilat pentru serviciile aduse cu prilejul înăbușirii marii răscoale din India, așa că doamna murise onorată de compatrioții ei pe care nu-i mai văzuse de când avusese douăzeci de ani. Sângele ei romantic nu transmisese copiilor nici echilibrul britanic, nici spiritul calculat al tatălui ei, negustorul. Era ca și când Dumnezeu ar fi sortit-o să fie principesă musulmană, și în cele din urmă ea își găsisse locul hărăzit.

Rașid era un mahomedan cucernic, dar mai puțin prin tradiție cât prin convingere: religia aceasta pură îi părea cea mai cinstită și mai practică dintre toate sistemele religioase ale omenirii. Islamul includea pe Hristos printre profeți, laolaltă cu Moise și Isaia. Însă Hristos (gândea Rașid) fusese prea idealist, prea vizionar, iar învățătura lui, la origine tot atât de simplă ca și credința islamică, fusese falsificată de preoți și de biserică. Nu ajungea până acolo încât să nege corupția și sectele eretice ale islamului, dar în general

le socotea mai puțin răufăcătoare decât alterările corespunzătoare ale creștinismului. Preoții islamului nu aveau atâta putere și nu erau atât de ipocriți și de înclinați spre cele lumești.

Cunoștea istoria creștinismului mult mai profund și mai amănunțit decât cunoștea Ransome, sau oricare altul deopotrivă cu el, istoria islamului.

— Fiecare religie în parte, obișnuia Rașid să spună, oferă un spectacol destul de trist. Poate că rușii au avut dreptate când au făcut din frăția dintre oameni o religie de stat.

Totuși ideea fraternității dintre oameni fusese păstrată în islam. Ca orice bun musulman, Rașid socotea ca pe niște frați întru islam chiar și pe cei mai negri dintre marocani și pe cei mai galbeni dintre malaiezi. Creștinii dăduseră greș, spunea el, de îndată ce se împărțiseră în grupuri și secte după rasă și naționalitate. Aceasta, adăuga Rașid, trebuia să ducă la nimicirea lumii occidentale. Până la urmă, susținea el, vestul se va prăbuși în vreme ce islamul va rămâne intact ca un singur bloc, de la coloanele lui Hercule până la Marea Chinei. Creștinismul se va îneca într-o stare de barbarie, căzând pradă unor cete de tâlhari.

Rașid lansa aceste teorii cu vocea lui tunătoare. Ochii li scăpărau când mai spunea de pildă că: „Islamul interzice oricărui bun musulman să fie zaraf ori să împrumute bani cu dobândă. Isus a vorbit vreodată despre asta?”

Vorbea perfect englezește, folosind forme poetice și adeseori pompoase pentru că era destul de asiatic spre a-i place frazele lungi, bine întoarse, și destul de european pentru a se pricepe de minune în domeniul polemicii. Uneori, când se lansa în polemici tari, devenea plicticos în ciuda însuflețirii cu care vorbea. În Occident fizicul lui desăvârșit și vocea-i puternică, captivantă, i-ar fi servit de minune în politică, dar în India marea lui sinceritate constituia un cusur nepermis unui lider politic. Eforturile lui erau paralizate de lipsa de tact care îi întovărășea adeseori excesul de sinceritate.

Fiindcă dezvăluia cu aceeași vigoare și intrigile Occidentale și ale Orientului, și occidentalii și orientalii se fereau de el. Nu plăcea modul în care desțelenea intrigile spre a ajunge la miezul lucrurilor. Ar fi fost o căpetenie potrivită în timp de război sau în mijlocul unei revoluții, dar în aceste vremuri de tocmeli și compromisuri nu era prețuit de niciun partid. Nenorocirea lui era că se născuse prea devreme sau prea târziu și că în adâncul sufletului său știa foarte bine aceasta.

Acum, la vârsta de patruzeci de ani, era șeful poliției din Ranchipur, cu alte cuvinte un funcționar musulman într-un stat hindus. Situația nu era atât de paradoxală pe cât părea, pentru că se scurseseră douăzeci și cinci de ani de când nu se mai pomenise la Ranchipur nici tulburări religioase și nici orice alte fricțiuni. Această pace, aproape necunoscută în restul Indiei, devenise posibilă aici datorită eforturilor, voinței și puterilor absolute asumate de bătrânul Maharajah. La Ranchipur religia era circumscrisă în temple și moschei. Fanaticii sau agitatorii, fie ei mahomedani sau hinduși, se loveau de o interdicție totală. Aceleași opreliști se puneau și în calea tuturor pescuitorilor în apă tulbure, veniți tainic din lumea din afară și înarmați mai mult cu erezii politice decât teologice. Rașid însuși personifica dreptatea. Nimeni, nici chiar cei mai ortodocși hinduși n-ar fi fost în stare să-l acuze de părtinirea coreligionarilor săi musulmani. Oricât de profunde ar fi fost convingerile și credința lui, de îndată ce intra în rolul ministrului poliției, devenea un fanatic al justiției.

O cicatrice adâncă îi brăzda de-a curmezișul fruntea pierzându-se în părul des, negru-albăstrui. Semnul acesta îi rămăsese de pe urma unei lupte cu bandiții în mijlocul Deșertului Arabic, un an după cel mai mare război care zguduise vreodată creștinătatea. Având tovarăș de drum un singur musulman, călătorise călare pe o cămilă de-a lungul deșertului friguros de la Haifa la Mecca spre a se documenta asupra pagubelor pe care războiul creștinilor le

aduseseră oraşului sfânt al islamului. Peregrinarea aceasta prin praf, prin căldura arzătoare, putea constitui o poveste lungă şi romantică. O întreprinsese nu fiindcă îşi închipuia că oraşul sau monumentul profetului erau sfinte, ci fiindcă ştia că mormântul era un simbol care cimenta islamul ca un singur tot din Maroc până la Macassar şi că atunci când va sosi ziua cea mare, islamul va avea nevoie de acest simbol, va avea nevoie de conştiinţa fraternităţii musulmanilor. Raşid era loial atât faţă de islam cât şi faţă de India, şi aceste tendinţe contrare erau uneori greu de conciliat.

11

Sâmbătă, Mrs. Smiley învoia bucătăreasa să se ducă în oraş, la plimbare, şi rămânea să se ocupe singură cu gătitul. Era singura după-amiază din săptămână pe care şi-o rezerva pentru ea, dar câteodată şi aceasta îi era răpită de câte o boală sau de vreo nenorocire survenite în vreuna din familiile fetelor cărora le predă lecţii în timpul săptămânii. Îi plăcea să gătească şi era o bună bucătăreasă. Sătulă de mâncărurile indiene, excelente, dar cu prea multe mirodenii, cât şi de cele europene, fade, păstoase şi lipsite de savoare, pregătite de bucătăreasa ei, lua în primire bucătăria şi gătea bunătăţi foarte preţuite atât de ea cât şi de Mr. Smiley şi de mătuşa Phoebe, dintre care nu lipseau igraine zaharisite, aflate din abundenţă în Ranchipur, merenguri de lămâie şi biscuiţi parfumaţi. Sâmbăta după-amiază era zi de gală pentru familia Smiley, iar bucătăria lor devenea un fel de club al gastronomilor, în care îşi dădeau întâlnire mai toţi prietenii lor. Printre membrii acestui club se număra Raşid Ali Khan, mătuşa Phoebe, Mr. şi Mrs. Smiley, Ransome, Miss MacDaid, când putea să scape de la spital, Mr. Jobnekar când nu era plecat în călătorie şi câteodată Maiorul Safka. După câteva din aceste reuniuni, Raşid, mare amator de mâncăruri

bune și excelent bucătar, nu mai fusese în stare să reziste tentației și pusese mâna pe tigaie. De atunci, la mesele acestea de sâmbătă, se serveau și mâncăruri mahomedane și americane. Rașid prepara feluri în care clătitele alcătuiau principalul ingredient, precum și *hodies* și crochete cu pește și carne. Mrs. Smiley se ocupa de desert și de felurile principale. Participanții acestei stranii adunări nu țineau seama de regimurile alimentare; creștinii nu aveau restricții, iar Mr. Jobnekar, intușabilul, și Maiorul Safka, brahmanul, uitaseră de multă vreme că vacile erau încă sacre pentru milioane de indieni. Numai Rașid, mahomedanul, făcea excepție în ceea ce privește carnea de porc. Avea credința că porcii sunt animale murdare și că, în orice caz, consumarea cărnii de porc era de neconceput în clima atât de fierbinte din Ranchipur.

Mrs. Smiley era o femeie mărunțică, slăbuță, iar chipul ei, care nu fusese niciodată frumos, avea o drăgălășenie luminată de acea simplitate ce poate fi găsită numai pe fețele oamenilor buni și cinstiți. Își petrecuse un sfert de veac la Ranchipur, muncind din greu în căldura aceea înăbușitoare și aceasta o făcea să pară mai bătrână cu zece ani. În tot acest timp petrecuse un singur an de concediu la Cedar Falls. Dar nici chipul și nici îmbrăcămintea nu aveau pentru ea vreo importanță. În ființa ei găseai ceva mai profund decât frumusețea sau eleganța vestimentară, ceva nedefinit care îți atrăgea atenția de îndată ce-o vedeai intrând într-o încăpere și te făcea să spui: „Iată o femeie deosebită.” Mrs. Smiley nu-și dădea seama de efectul pe care îl făcea și nici nu avea timp să se gândească la așa ceva, după cum nu avea timp nici pentru cosmetice și nici pentru toalete. Nu-i ajungea niciodată timpul pentru toate câte le avea de îndeplinit și probabil că, asemenea mătușii Phoebe, avea să îmbătrânească și să moară fără să-și poată acorda o clipă de răgaz spre a se gândi la propriile ei nevoi. Prietenia dintre Ransome și toții Smiley era mult discutată de către întreaga colonie Europeană care, asemenea lui Mrs. Simon, nu-și

explica interesul pe care un om ca Ransome îl arăta „acelei femei plictisitoare” și soțului ei. Realitatea era mai simplă decât ceea ce își închipuiau ei. Ransome prețuia simplitatea, bunul lor simț și felul de a se bucura de viață. Aprecia tăria ei de caracter care, mai mult poate decât forța fizică, îi permisesese să reziste douăzeci și cinci de ani climei inospitaliere, malariei și tifosului. Îi plăceau lipsa ei de pretenții, integritatea sufletească și felul cum se elibera de toate preocupările legate de India, spre a deveni pentru câteva ore ceea ce fusese întotdeauna în adâncul sufletului ei, o bună soție americană. O admira pentru că era neînvingătoare și fiindcă profesa o filozofie profundă și solidă, care o ferea să devină cinică, deși se afla în India. Mrs. Smiley se ridicase deasupra deziluziilor, a dezamăgirilor, a trădărilor, a meschinăriilor, toate atât de frecvente în țara aceasta mare, în propria-i biserică și chiar printre copiii și fetele cărora le dedica existența ei. „Asta e viața”, obișnuia ea să spună cu umor, despre toate micile și marile neplăceri, începând cu clătitele arse și terminând cu intrigile mârșave ale soților Simon. Nu-și pierdea vremea încurajând lumea de formă, așa cum proceda reverendul Simon cu enoriașii săi. Prin însăși prezența ei, reușea să o îmbărbăteze. De aceea toți cei care aveau uneori momente de descurajare, de teamă, de demoralizare, se adunau sâmbăta după-amiază în marea ei bucătărie. Și Mr. Jobnekar și Ransome, și Miss MacDaid și Rașid Ali Khan, acest generator de vitalitate. Sigur este faptul că niciodată Mrs. Smiley nu se întreba de ce veneau s-o vadă. Era mulțumită doar că se aflau acolo.

12

Pentru Rașid Ali Khan, Mrs. Smiley era o enigmă, dar Mr. Jobnekar, care stătea pe un scăunel într-un colț al încăperii, o înțelegea fiindcă și el fusese în America. Mr. Jobnekar era scund,

negricios, viguros și suplu ca o panteră. Avea acea vitalitate mocnitoare a unui indian paria.

— Convingerea mea, rostea Mr. Jobnekar cu accentul lui greoi, este că cei din casta paria coboară dintr-o rasă deosebită, stabilită în India la începutul veacurilor și înrobite de cotropitori. De aceea sunt înzestrați și cu o mare putere de rezistență. Toți ceilalți sunt nou-veniți. Noi ne-am aflat din totdeauna pe pământul ăsta. De aceea și suntem imuni la toate relele ce s-au abătut asupra Indiei.

Spre deosebire de Rașid, care studiasse la Oxford, Berlin și Paris, Mr. Jobnekar vorbea englezește anevoie și cu stângăcie. Învățase această limbă la școala Misiunii, de la predecesorul lui Mr. Smiley, apoi în America unde stătuse patru ani. Aceasta nu-l ajutase totuși să stăpânească bine engleza. Din timp în timp în mijlocul unei diatribe pasionate, scăpa câte o expresie nelalocul ei: „pun rămășag!” sau „la naiba!”.

Maharajahul însuși suportase cheltuielile necesitate de studiile lui Jobnekar în America. Actualmente Mr. Jobnekar era liderul claselor năpăstuite și singurul lor organizator în vârtejul de popoare, rase și credințe care alcătuiau India. Călătorea de la un cap la altul al peninsulei, străbătând atât marile orașe ale Indiei britanice, cât și micile și obscurele state barbare în care un hindus putea să ucidă un paria fără a putea fi pedepsit, dacă acesta îl spurca atingându-l cu umbra. Îi cunoștea pe toți paria, începând cu cei din Ranchipur, care se bucurau de o pace și de o libertate relativă și terminând cu cei din alte rase, care se hrăneau ca vulturii cu stârvuri de măgari, vaci și capre și care mureau în fiecare noapte de foame și de bătrânețe, pe străzile și pe aleile orașelor.

În trecutul nu prea îndepărtat se întâmplaseră astfel de lucruri și în Ranchipur. La vârsta lui de patruzeci de ani își amintea că se jucase lângă uriașe grămezi de animale secerate de foamete și de boli, care împodobeau în permanență piața mică și murdară din cartierul paria. Când băntuia foametea, bieții paria sufereau mai

puțin decât alți locuitori săraci ai orașului, pentru că se găseau în fiecare noapte animale muribunde din care mâncau înainte ca vulturii să se abată asupra lor. Astfel de orașe se mai găseau din belșug în India. Mr. Jobnekar era răbdător, dibaci, inteligent, cult și, în ciuda accentului său ciudat, se dovedise a fi un bun orator. Într-un fel era un simbol al oamenilor paria ieșiți din obscurantism. Maharajahul se mândrea cu el, așa cum se mândrește un tată cu un fiu deosebit de înzestrat. Până la Jobnekar, indienii paria nu avuseseră niciun lider și jucaseră rolul unei mingi între politicieni și sentimentaliști, dar între timp lucrurile se schimbaseră și aceasta se datora lui Mr. Jobnekar care se purta ca un cruciat plin de dârzenie. Mătușa Phoebe ținea mult la omul acesta. Îi amintea de Job Simmons pe vremea când era tânăr în Wesaukee Country.

La vârsta de șaptezeci de ani mătușa Phoebe descoperise India și acum, la optzeci și unu, continua să o descopere, găsim de fiecare dată lucruri noi, fascinante, de necrezut. Venise la Ranchipur o dată cu soții Smiley, când aceștia se înapoiaseră în India după singurul lor concediu de douăsprezece luni în Iowa, care le păruse plictisitoare și lipsită de farmec după ce epuizaseră bucuria revederii cu prietenii din Cedar Falls.

— Cum să vă explic, îi spunea Mrs. Smiley lui Ransome, petrecusem atâția ani în India, încât prinsesem rădăcini în aceste locuri. Era ca și când am fi aparținut Indiei. În Cedar Falls nu aveam nimic de făcut, decât să ne ducem în vizită la prieteni și la rude. Nu le plăcea că eram îndrăgostiți de India. Cu timpul au ajuns chiar să se supere pe noi, pentru că socoteau America și Cedar Falls drept cele mai frumoase locuri din lume. Nu-și închipuiau că se mai putea găsi și în altă parte ceva tot atât de minunat și de pasionant. Când am plecat din India în concediu, ne bucuram de tot ceea ce vom vedea în Iowa, dar după câteva săptămâni abia așteptam să ne întoarcem aici. Ne gândeam la școală și la cei pe care îi lăsasem. Ciudat! Când am venit pentru prima oară în Ranchipur, ne irita

praful, murdăria, arșița și chiar oamenii, dar cu încetul au început să ne placă. Cred că n-aș putea trăi în altă parte. I-am dus lipsa tot timpul vacanței. Viața la Cedar Falls este atât de simplă, de mărunță. Casele, străzile, chiar și râul, ne păreau mai mici decât ni le aminteam noi. Și oamenii ni se păreau mohorâți, plictisitori.

Când sosise timpul ca soții Smiley să se înapoieze în India și își făceau bagajele, mătușa Phoebe venise de la ferma ei îmbrăcată cu tot ce avea mai frumos. Stătuse aproape toată după-amiaza la ei. Și după multe ocolișuri trecuse la subiect. „Știi ceva, Bertha? îi spusese ea. Mi-ar plăcea să merg cu voi în India.”

— Mi s-a tăiat respirația, povestea Mrs. Smiley lui Ransome. Avea șazeci și nouă de ani, dar se ținea bine, era plină de viață, și mai ales nu-i lipseau argumentele. „Aici mă plictisesc de moarte, îmi spunea bătrâna. Ferma pot s-o las băieților. Abia așteaptă să scape de mine. Tot se plâng ei că le stau în drum și că mă amestec în toate cele. Tot am să mor într-o zi, și la urma urmei de ce n-aș muri în India? Să mă mai distrez și eu puțin înainte de a-mi da duhul. N-am cunoscut niciodată aventura, așa cum a cunoscut-o tata când a venit aici după pământ și a găsit un ținut în stare de sălbăticie, în care colcăiau pieile roșii. M-am simțit în Iowa ca într-o colivie. N-am fost mai departe de Chicago. Sunt zdravănă și am și ceva bani puși deoparte. Aș putea să te ajut la gospodărie. Sunt tare ca piatra și pot să muncesc cot la cot cu o femeie de patruzeci de ani. Ar fi pentru mine un fel de odihnă, o recreație.”

Când nepoata ei îi vorbise de căldura înăbușitoare, de praful și de bolile de acolo, bătrâna nu se lăsase impresionată. „Nu mă sperii de căldură, spusese ea. Nu cred că în India e mai multă arșiță decât aici în timpul verii. Iar oamenii bătrâni nu se îmbolnăvesc prea ușor, sunt, în orice caz, mai rezistenți decât tinerii. Nici de praf nu îmi pasă. Am să-mi plătesc cheltuielile și n-o să vă fiu povară. Ba chiar am să vă fiu de folos.”

Nimeni nu fusese în stare să-i schimbe gândul, nici surorile, nici

copiii ei și nici chiar reverendul parohiei. Îi intrase în cap ideea asta și nimic nu o mai putuse clinti.

— E ca și când aș începe o viață nouă, spunea ea.

Așa a și fost. Rezistase arșiței, murdăriei, bolilor. Bătrânețea, în loc să-i uzeze organismul, părea să-i fi deschis din nou pofta de viață. Nu avea vârstă, pentru că știa să-și iubească aproapele și pentru că toate îi trezeau curiozitatea. După cum spunea chiar ea, începuse o nouă viață, într-o țară nouă laolaltă cu oameni noi. Soții Smiley fiind ocupați cu școala, o lăsaseră să se îngrijească de gospodărie, învățase puțin limba hindusă, astfel încât să poată vorbi cu indienii, și puțin gujerati, spre a da ordine servitorilor. Aceștia o slujeau chiar mai bine decât pe nepoata ei, deoarece îi respectau vârsta înaintată și vigoarea-i deosebită.

În ciuda omeniei și a simplității ei, servitorii o priviseră la început cu neîncredere, ca și pe soții Smiley. Toți erau creștini și cunoșteau doctrina fraternității dintre oameni, dar niciunul nu o încercase față de alții din Occident. Treptat, neîncrederea lor dispăruse, apoi încetul cu încetul începuseră să înțeleagă că soții Smiley și mătușa Phoebe nu doreau să-i exploateze. Ceea ce nu putuseră pricepe niciodată era personalitatea mătușii Phoebe și tot ceea ce determinase caracterul, credințele și atitudinea ei, atât de deosebite de ale celorlalți europeni. Numai Mr. Jobnekar, care călătorise mult în America și era înzestrat cu o vie inteligență, intuise calitățile ei și chiar pentru el această intuiție nu depășea niciodată stadiul unor vagi impresii emoționale, greu de definit, pentru că în mintea lui stăruia încă o oarecare confuzie, creată de o viață atât de diferită de cea cunoscută de el până atunci. Simplitatea, cinstea, cordialitatea mătușii Phoebe erau calități deja întâlnite de el în centrul Statelor Unite, în decursul celor două veri când muncise la secerat în Iowa și Kansas, spre a-și câștiga existența și a cunoaște viața americană. În Statele din Est, asemuite de Mr. Jobnekar cu o falsă Europă, calitățile acestea nu existau. Nu bănuia însă că în America însușirile

acestea, care alcătuiau fondul caracterului mătușii Phoebe, erau pe punctul de a dispărea. Ea știa însă acest lucru mai mult instinctiv decât rațional. De aceea, poate, voise să vină în India. N-o mai lăsase inima să rămână în Iowa și să asiste la declinul și agonia unui fel de viață pe care îl iubise. În acest chip, la vârsta de optzeci și unu de ani mătușa Phoebe ajunsese să se afle la Ranchipur, în bucătăria mare și răcoroasă a soților Smiley, într-o lume nouă, alături de prieteni noi, printre care Rașid Ali Khan, descendentul vitejilor lui Baber, Mr. Jobnekar, un paria, Ransome, jumătate englez jumătate american și miss MacDaid, scoțiană născută în Surabaya. Se legăna în scaun, își făcea vânt și zâmbea amuzată de gravitatea lui Rașid care se mișca încolo și înapoi ținând discursuri politice furtunoase în vreme ce-și întorcea clătitele.

— Vezi să nu fie prea fierbinți, Mr. Rașid, îi întrerupse ea deodată puhoiul oratoric. Săptămâna trecută mi-au ars stomacul. Dumneavoastră, musulmanii, aveți desigur, stomacul tăbăcit.

Era cum nu se poate mai fericită. Un singur lucru îi strica cheful, familia Simon. Reverendul Simon îi părea un flecar lipsit de sinceritate, iar Mrs. Simon o irita cu snobismul și aerele ei.

13

Se așezară în sfârșit la masă la unul din capetele bucătăriei, care privea spre curtea îngrădită în care soții Smiley își țineau mica lor menajerie. Pentru că nu aveau copii, pripășiseră tot felul de animale: doi mistreți, o gazelă și o hienă domesticită ca și un câine și care nu mirosea de loc.

Toate animalele erau culcate în umbra a doi mangotieri, care le fereau de arșița soarelui; numai două manguste alergau încolo și înapoi pline de-o curiozitate stârnită de aromele praznicului de sâmbătă.

La masă, două scaune rămăseseră neocupate.

— Cred că Miss MacDaid a fost reținută la spital. Să-i păstrăm tacâmul, zise Mr. Smiley. Nu știu ce-o fi cu Maiorul.

Apoi începură cu toții să vorbească despre vreme și să se întrebe dacă vor veni ploile. Mr. Jobnekar le dădu asigurări. Știa că vor veni, avea doar zece mii de ani de experiență indiană. Față de el, atât Rașid cât și Maiorul Safka erau nou-veniți.

— Uitați-vă cum bate vântul. Vedeți copacii? Frunzele se răsucesc. Și praful se ridică în vârtejuri. Vântul se va înteți, veți vedea. Iar ploaia se va porni înainte de miezul nopții.

Vântul se întetea, dar nu răcorea atmosfera. Stârnea numai praful și aducea căldura de afară în bucătăria cu pereți răcoroși.

Mrs. Smiley se ridică și scoase din cuptorul indian minunatele merenguri cu lămâie. Înelișul auriu era apetisant.

— Sobele astea de gătit de modă veche sunt mai bune decât cele de azi, zise mătușa Phoebe. Cuptorul dă o căldură egală. N-am mai făcut o pâine atât de bună ca aici de pe vremea când o coceam într-un cuptor în aer liber. Eram pe atunci copilă.

Un automobil apăru pe sub arbori. Se opri, iar Miss MacDaid și Maiorul coborâră. Infirmiera-șefă era vioaie și arăta proaspătă în ciuda căldurii. Își fardase însă prea tare obrajii ofiliți. Maiorul era plin de voie bună.

— Eu n-am să pot rămâne, explică. Trebuie să-l văd pe tatăl lui Bannerjee. Bătrânul a suferit un atac de anghină pectorală, dar am să mă întorc.

— Este o rușine, interveni Miss MacDaid. Nu-și acordă o clipă de răgaz.

Îl urmări cu privirea până când se sui în mașină și porni la drum. De la celălalt capăt al mesei Ransome îi urmărea reacțiile. Deodată își aminti de vorbele lui John Baptistul.

— Maiorul are înspăimântător de mult de lucru, spuse Miss MacDaid. I-ar trebui un asistent sau doi, pricepuți în anghine sau în

alte treburi de astea. Fac tot ce pot ca să-l ajut, dar puterile mele sunt limitate. Oh! Merenguri cu lămâie! Am uitat că azi avem merenguri. Are să plouă la noapte. Portarul mi-a spus-o și el nu se înșeală. Am auzit că Mrs. Simon are zi de primire în după-amiaza asta.

„Barem dacă ar tăcea, reflectă Ransome. Ne duce cu vorba, ca să nu-i observăm tulburarea. E îngrozitor”.

— Sunt trei cazuri de holeră în orașul de jos, continuă ea. A trebuit să ne ducem acolo azi de dimineață. Doi dintre pacienți au și murit, iar pe al treilea l-am adus la spital.

— Sper că molima n-are să se întindă, zise mătușa Phoebe.

— N-are să se întindă. Cel puțin în condiții normale. Suntem stăpâni pe situație.

— N-am să uit niciodată ce s-a întâmplat în 1912, interveni Mr. Smiley.

— Acum nu e același lucru. Păduchii răspândeau tifosul. Azi, procentul de curățenie în Ranchipur este cu 85% superior celui de ieri.

— Anotimpul ploilor este foarte primejdios, zise Rașid. Se stinge ciuma și apare tifosul.

— N-are rost să vă faceți griji. Ranchipur e un stat modernizat. Maiorul face tot posibilul spre a zăgăzui molimele. Nu mai e ca altădată.

Vorbea mereu, sărea de la un subiect la altul fără nicio noimă, și în tot acest timp îl urmărea cu gândul pe Maior. Îl vedea mai limpede decât pe oricine dintre cei aflați în acea clipă în jurul ei. Acum Maiorul se apleca poate asupra inimii acelui bătrân palavragiu, tatăl lui Mr. Bannerjee, și ea continua să vorbească fără oprire deoarece știa că iubirea ei era oarecum ridicolă. Se temea ca cineva, și mai ales Maiorul, să nu-i descopere taina. Nu știa, deși se afla de multă vreme în Orient, că secretul ei era de mult cunoscut de toată lumea, până și de micul paria care o slujea.

Acum, unul câte unul, și europenii aveau să fie la curent. Ransome o privea peste masă și își dădea seama că John Baptistul îi spusese adevărul. Era uimit și înspăimântat de orbirea crudă a naturii. Pentru prima oară de la război încoace, emoția îl făcu să simtă un nod în gât.

14

De cealaltă parte a aleii, își făcea siesta Mrs. Simon. Când se trezi, era scaldată în sudoare, descurajată și încolțită de griji. Uneori i se întâmpla să se întrebe cu spaimă: „De ce mă zbat atâta? Cu ce scop? De ce nu renunț la luptă? Să mă odihnesc și să mă bucur și eu puțin de viață.” Dar nu era în stare să lenevească, oricât s-ar fi străduit. Ceva o îmboldea să se agite, așa că uneori muncea tot atât de mult și dormea tot atât de puțin ca și soții Smiley.

Întinsă pe pat nădușită, se gândea cu grijă la prăjituri, la ceai, la rochiile lui Fern și Hazel, la starea vremii. Ca și Mr. Jobnekar știa că va ploua, dar din altă pricină, o dureau bătăturile.

„Doamne Dumnezeule, se ruga ea aproape cu voce tare, fă să nu plouă decât după plecarea musafirilor!” Dacă ploua mai devreme însemna că trebuia să-i primească în casă și asta ar fi stricat toată petrecerea. Afară ar fi fost altceva. Peluza era mare, invitații ar fi jucat tenis și badminton, așa că lucrurile ar fi mers de la sine. În casă invitații s-ar fi plictisit și ea și-ar fi dat seama cu disperare că n-ar fi fost în stare să-i distreze cu nimic. Mai nădăjduia că mătușa Phoebe n-are să se așeze pe veranda casei soților Smiley ca să se uite la petrecerea ei. Era multă vreme de când nu-i mai invitasese pe soții Smiley. Își zicea că aceștia nu s-ar fi simțit la largul lor printre oaspeții distinși, veniți să petreacă. Și soții Smiley erau fericiți că nu mai trebuiau să se gătească și să se prefacă încântați de atmosfera din jur. În simplitatea lor, făcuseră întotdeauna mari eforturi ca să

participe la ceaiurile lui Mrs. Simon. Se temeau că ar mârni-o dacă nu s-ar duce.

Mrs. Simon mulțumea lui Dumnezeu, deoarece, cu un an sau doi în urmă, avusese tăria să apuce taurul de coarne și să-l anunțe pe reverendul Simon că nu mai are de gând să-i invite pe soții Smiley.

— Mi-e groază să-i văd stând țepeni ca niște pari și să-i aud vorbind cu îngrozitorul lor accent din Middle West, îi spusese ea. Nici lor nu le plac primirile noastre. Vin parcă să ne amintească anume că suntem niște simpli misionari.

— Și nu suntem? îi răspunse reverendul Simon.

— Da, dar de altă factură. Suntem misionari moderni.

Așa că soții Smiley nu-i mai tulburaseră. Numai mătușa Phoebe o mai plictisea, fiindcă părea să procedeze cu subtilitate și în același timp cu ostentație. De îndată ce funcționarii mărunți și Mrs. Hogget-Clapton soseau, ieșea și ea pe verandă, se așeza pe scaunul ei, se legăna, bea limonada și își făcea vânt cu evantaiul ei făcut dintr-o frunză de palmier. Se saluta cu unii dintre oaspeții soților Simon, căci cunoștea pe foarte puțini dintre aceștia și continua să șadă acolo, mohorâtă, grotescă, amintindu-le tuturor că veneau la petrecerea unor misionari. S-ar fi zis că se înconjura de lucrurile cele mai vulgare. Rochia cea mai ieftină, limonada, scaunul-leagăn și evantaiul din frunză de palmier achiziționat în Cedar Falls, Iowa. Simon o bănuia că procedează așa din pură răutate, dar n-o putea izgoni de pe propria ei verandă.

Toropită de căldură, Mrs. Simon lăsa gândurile să-i zboare la zvonurile referitoare la apropiata vizită a lordului și a lady-ei Heston. Se întreba cât aveau să rămână în Ranchipur, dacă Ransome îi cunoștea și dacă ea va avea ocazia să-i întâlnească. Posibilitatea aceasta ar fi fost exclusă, dacă Ransome nu i-ar înlesni să-i cunoască. Era la curent cu moravurile din Ranchipur și știa că niciunul dintre invitații ei – cu excepția lui Ransome – nu puteau să-i vadă pe soții Heston, decât defilând cu măreție de-a lungul străzilor într-unul din

Rolls-Royceurile Maharajahului. Aceștia aveau să locuiască în vechiul palat de vară și să se întâlnească numai cu miniștri, cu generalul, cu Ransome și cu alți câțiva indieni de seamă. Nici Mrs. Hogget-Clapton și nici Mr. Buragge, directorul căilor ferate, n-aveau să fie invitați. Toate personajele cu adevărat distinse, își spunea ea, aveau să fie ignorate. În India britanică lucrurile s-ar fi petrecut altfel, și în legătură cu aceasta chibzui cum să-l determine pe Mr. Simon să-și ceară transferarea într-o lume mai civilizată. Prin civilizație Mrs. Simon nu înțelegea cultură, sensibilitate, spirit, artă, arhitectură sau știință. În acest domeniu concepțiile ei erau precise; în lumea imaginată de ea, mica burghezie suburbană deținea rolul cel mai însemnat.

Vântul fierbinte bătea din ce în ce mai tare, agitând jaluzelele. Oftând, Mrs. Simon le ridică și se uită la cerul fără nori, încins de soarele torid. „Cu cât mai târziu, cu atât mai bine”, gândi ea. Știa însă că cerul torid și fără nori în sezonul ploilor era foarte capricios și că furtuna putea izbucni cu violență dintr-un moment în altul.

Își puse un capot, străbătu odaia și deschise ușa:

— Fern! Hazel! strigă ea.

O singură voce îi răspunse din vastul hol de la parterul acestei vechi cazărmi. Desigur, glasul lui Hazel. Fern nu și-ar fi dat osteneala să-i răspundă.

— Puneți-vă vechile rochii de tenis și duceți-vă să vedeți dacă pregătirile sunt gata!... Nu vă îmbrăcați rochiile noi. Să nu transpirați în ele înainte de sosirea invitaților!

Fetele constituiau pentru Mrs. Simon un veșnic subiect de mândrie, dar și de iritare. Niciuna din ele nu corespundea vederilor ei și n-ar fi fost în stare s-o ajute spre a-și realiza ambițiile. Fern la aproape douăzeci și unu de ani, era cea mai frumoasă dintre ele. Semăna oarecum cu maică-sa, îi moștenise încăpățânarea, dar o depășea în vioiciune. În ciuda educației primite, a faptului că își petrecuse aproape întreaga existență în India și a planurilor

ambicioase ale mamei sale, Fern rămăsese o foarte drăgălașă fată dintr-un orașel american. Dumnezeu și natura o destinaseră să se legene într-un hamac și să cânte din ukelele, dar împrejurările o făcuseră să trăiască în India, într-un stat hindus și să întâlnească numai tineri englezi din mica burghezie, buni să se țină tot timpul numai de glume și păcăleli. Fern nu-i prea agrea, căci îi socotea limitați. Era fericită numai când se încuia în odaia ei și citea revistele de cinema, trimise cu regularitate din America de o vară a ei, în schimbul câtorva daruri exotice din India – șaluri ieftine sau bucăți de brocart pentru papuci. Când nu citea „secretele starurilor”, făcea planuri tulburi de evadare. Nu era clar în mintea ei unde să se ducă, dar Hollywood i se părea locul cel mai nimerit. Din lectura revistelor de cinema și a romanelor ieftine își făcuse o filozofie a vieții pe care se ferea s-o dezvăluie cuiva și mai cu seamă maică-si. Se știa frumoasă și socotea că merită ceva mai bun decât traiul din Ranchipur. Visa să aibă blănuri, bijuterii, amanți și tot ceea ce poate oferi civilizația mecanizată. În singurătatea odăii ei reușise să-și construiască o viață închipuită, atât de bine organizată, încât trăia pe aripile ei mai bine de jumătate din orice zi. Viața aceasta imaginară ajunsese să capete treptat pentru ea proporțiile realității. Mrs. Simon n-o înțelegea și pretindea că fiica ei „are draci”. Hazel nu avea nimic comun cu Fern. Era grasuță, avea o față rotundă ca luna și se arăta întotdeauna voioasă ca și tatăl ei. Căpătase mutra acelor americani din Middle West hrăniți parcă numai cu poame. Spre deosebire de sora ei, era ascultătoare și nu se plângea niciodată de nimic și n-avea draci. Din nefericire, când Fern se afla de față, tinerii nu mai erau în stare să aprecieze virtuțile gospodărești ale lui Hazel.

„Oh, dacă cel puțin Fern ar avea firea lui Hazel și Hazel ceva din frumusețea lui Fern, bine ar mai fi”, gândea uneori Mrs. Simon. Toată ziua le cicălea. Pe Fern, pentru că era morocănoasă și rece cu toți претенdenții tineri din Ranchipur, iar pe Hazel pentru că nu se

ținea dreaptă, se hlizea cu rost și fără rost și mânca mult, compromițându-și silueta și așa destul de rubicondă. Nu-i dădea voie nici să transpire. Datorită acestei metode, Mrs. Simon reușise să surpe toată încrederea lui Hazel în propriile ei posibilități. Cât era ziua de mare se străduia să-și convingă fetele că măritișul este singura țință în viață.

Când coborî, în sfârșit, îmbrăcată într-o rochie de mătase înflorată, se făcuse ora cinci. În vreme ce încheia preparativele pentru ceai se uita mereu la cer. O găsi pe Fern singură în salon.

— Vine și Mr. Ransome, spuse ea în treacăt.

— Eh? replică Fern fără chef.

— Sper că ai să fii drăguță cu el.

— Probabil că nici n-are să se uite la mine.

— Ce te face să spui una ca asta?

— Nu exist în ochii lui. Când trece pe stradă nici nu mă observă.

— Până acum nici nu l-ai cunoscut prea bine. Ar trebui să fii și tu mai amabilă cu el.

Fern tăcu câteva clipe, căci se pudra. Zăpușeala era atât de mare, încât pudra părea să se topească. Maică-sa o urmărea cu privirile și se întreba cum s-o dea pe brazdă. Fern îi ghicise planul.

— Te înșeli dacă îți închipui că m-aș mărita cu el, zise.

— De ce nu? E bogat și de familie foarte bună.

— Tocmai din pricina asta n-are să se uite la mine.

— Nici tu nu ești de lepădat. Ai destule calități.

— Oricum, nu este bărbatul pe care mi-l doresc.

— Și mă rog, ce-ți dorești?

— Aș vrea să ajung ceva prin mine însămi, nu să fiu nevasta primului venit.

— Asta e tot ce poate o fată să-și dorească.

— Acum s-au schimbat lucrurile, cel puțin în America. Cel care mă va lua de nevastă va fi ales de mine.

Adeseori, în închipuirea ei dădea interviuri, menite să apară într-

o zi în revistele de cinema: „Blythe Summerfield, este adorată de soțul ei” – Blythe Summerfield, languroasa copilă a Orientului” – „Blythe Summerfield cea mai elegantă vedetă a filmului”. Își și alesese un nume.

— În orice caz, caută să fii politicoasă cu el. Încearcă să fii și tu o dată veselă ca Hazel.

— Dacă aș arăta ca Hazel, aș face și eu pe vesela.

— Ar trebui să-ți fie rușine.

— Uite că nu-mi este. Și nu înțeleg de ce te încapățânezi să organizezi petrecerile astea idioate. Aș prefera să rămân sus, în camera mea. Îi urăsc pe toți oamenii ăștia din Ranchipur.

— Haide, Fern, nu-ți da arama pe față.

Mrs. Simon văzu prin ușa întredeschisă pe primii musafiri care soseau. Mrs. Hogget-Clapton și unul din tineri. Datorită unei serii de împrejurări, dar mai ales importanței pe care și-o dădea, Mrs. Hogget-Clapton domina netăgăduit mica societate burgheză din Ranchipur, singura pe care Mrs. Simon o recunoștea. Însoțitorul ei, Harry Loder, după cum știa și Mrs. Simon, era îndrăgostit de Fern, deși aceasta îl trata cu multă răceală. Loader, deși avea numai treizeci și trei de ani, părea mai vârstnic. Mrs. Simon nu-l situa pe același plan cu ceilalți. Deși era cam mătăhălos, avea o frumusețe virilă, aproape brutală, care trezea în ea porniri ascunse. Câteodată, în ceasurile calde ale după-amiezii, când își făcea siesta și se lăsa târâtă de propria-i imaginație, se întreba cam cum ar fi fost viața ei dacă în locul reverendului Simon s-ar fi aflat Harry Loder.

Acum, la vederea tânărului, simți aceiași fiori de plăcere.

— Iată, vine Mrs. Hogget-Clapton și cu Harry, se adresează ea lui Fern. Încearcă să fii amabilă cu el.

— Oh s-o ia dracul pe Mrs. H! izbucni Fern, Să-i ia dracul pe toți și pe toate!

Deodată o podidură lacrimile și alergă pe scări în sus, spunându-și că părinții ei nu aveau dreptul s-o oblige să trăiască într-un loc ca

Ranchipur, unde nu se întâmpla nimic de seamă.

— Nu le-am cerut să mă aducă pe lume, suspină ea, nu le-am cerut să mă aducă pe lume.

Se aruncă pe pat, plânse multă vreme, apoi se sculă, se spală pe față cu apă încropită de zăpușeala din aer, își făcu iarăși buzele și coborî încet scara, plimbându-și mâna pe balustradă. Trecu pe lângă grupul de femei din salon și ieși afară pe peluză. Străbătu terenul de tenis, îndreptându-se spre chioșcul învăluit cu superbe begonii indiene. Când pași pe prima treaptă a scării își revenise și intrase în pielea personajului care o ajuta să îndure petrecerile maică-si. Acum nu mai era Fern Simon, ci Blythe Summerfield, languroasa fiică a Orientului care își primea admiratorii.

Invitații la petrecerile lui Mrs. Simon îi evocau lui Ransome turmele de oi stupide în mijlocul cărora trăise o vreme în munții înalți ai Nevadei. Când coioții își făceau apariția și turma dădea semne de neliniște, i se trezeau în minte comparații ciudate: „Oile sunt animale burgheze. Ar trebui să trăiască în suburbii, să facă parte din partidul conservator și să fie veșnic victimele agenților de bursă.”

Când simt primejdia, sau sunt puse în fața unor schimbări, oile se îmbulzesc, se împing, căutându-și adăpost în mijlocul turmei. Ca și oile, invitații la petrecerile oferite de Mrs. Simon erau lipsiți de originalitate, de inițiativă. La vederea lor ajungea să disprețuiască seminția umană și termina prin a-i fi rușine fiindcă încerca față de ea un sentiment de superioritate atât de pronunțat. Acesta era și motivul pentru care refuza să accepte nouă invitații din zece.

Asemenea oilor, musafirii aceștia căutau puțină liniște și destulă iarbă ca să poată supraviețui. Lumea ideilor, a acțiunilor îi alarma. Îl scârbea de moarte când auzea că această clasă socială, că această lume, rezultat al unui secol de dezvoltare industrială, invenții mecanice, comerț și cămătărie, reprezintă ultima expresie a

aspirațiilor și împlinirilor umane. Uneori era ispitit să atribuie vlăguirea și decadența lumii occidentale acestei clase de mijloc, meschină, josnică, sentimentală, naționalistă și, mai ales, confuză.

Colonia aceasta mărunță, adunată în grădina colbuită, neîngrijită a lui Mrs. Simon, dar în același timp izolată în mijlocul imensității nepăsătoare și zdrobitoare a Orientului, îi părea mai dezgustătoare decât o cultură de microbi, pusă deoparte spre a fi cercetată la microscop. Plictisit numai la gândul că trebuia să participe la o asemenea petrecere, Ransome traversă aleea din fața casei soților Smiley în jurul orei șase. Zăduful stăruia încă, iar soarele ardea ca arama încinsă, vântul însă bătea mai tare, luând proporțiile acelor uriașe mișcări de aer prevestitoare ale musonului, și zămislite undeva, departe, în Golful Arabiei ori în Oceanul Indian. Aerul era tot atât de fierbinte sub copacii grădinii lui Simon ca în orice punct din Ranchipur. Puțină răceală nu puteai găsi decât în ghețarie sau în curțile interioare ale marelui palat.

Pe peluza soților Simon găsi exact lumea pe care se așteptase să o găsească. Nu se afla niciun indian în mijlocul acestor invitați, grupați în jurul meselor ori sub chioșcul acoperit cu plante agățătoare. Lumea aceasta putea fi găsită la orice reuniune mondenă, de același calibru, din Anglia sau America. Numai că aici, pe fundalul acesta oriental, trăsăturile ei individuale sau colective păreau exagerate până dincolo de limitele fanteziei. Vocile erau mai țipătoare, mai ascuțite, snobismul împins până la extrem, iar accentul cockney și din Middle West, amestecat cu ceea ce se crede a fi un accent oxonian, la care se adăugau expresiile siropoase ale gazdei, făceau ca limbajul acesta să fie uneori de neînțeles pentru Ransome. Neobișnuit să frecventeze această societate, era incapabil să-și însușească subtilitățile expresiilor ei verbale. Aici, în această lume izolată și ermetică, lipsită de duci și de ducese, de bancheri milionari și de prim-miniștri, precum și de președinți ai camerelor de comerț, fiecare individ își umfla propria-i importanță,

străduindu-se să ocupe golul lăsat de acești giganți stăpâni ai societății. Mrs. Hogget-Clapton, o femeie plină, înfloritoare, își atribuisese rolul unei ducese și nu se mai oprea să pălăvrăgească – folosind un accent straniu, inventat de ea însăși – despre rudele ei importante din Shropshire (aici în Ranchipur era ușor să-i prezinte în această lumină, căci nimeni n-ar fi fost în stare să descopere că în realitate erau niște simpli și onești crescători de vite). Mr. Buragge, care avea de-a face cu căile ferate, devenea un fel de lord Heston local. Mr. Hoskins, contabil-șef al Ranchipur Bank, apărea în postura unui ministru de finanțe combinat cu guvernatorul Băncii Angliei. Tinerii amatori de polo și vânători de mistreți puteau fi socotiți aristocrați, deopotrivă cu lorzii Lonsdale și Derby. Pierduți în mijlocul unui puternic stat indian, departe de pompa, de broderiile de aur și de splendorile rococo de la Delhi, uitau ce înseamnă manierele și ignorau civilizația, socotind că grosolănia se confunda cu rasa. Aceasta îi făcea să adopte un comportament care, în concepția lor mic-burgheză, căpăta amprenta aristocrației.

Numai lui Mrs. Simon, în calitatea ei de soție a unui misionar, nu-i rămânea să joace niciun rol mare. Singurul misionar care în concepția ei ajunsese celebru era Livingstone. Condiția ei pe plan monden nu s-ar fi ameliorat cu nimic dacă ar fi maimuțărit comportarea unei Mrs. Livingstone.

Ransome se învârtea în mijlocul acestei societăți, o studia uluit că poate să mai existe o colectivitate atât de meschină, care să ignore splendorile vastei lumi înconjurătoare, mărețiile, tragediile, minunile și murdăriile ei. Asemenea oilor, nu cunoșteau decât un singur simțământ, spaima. O spaimă veșnic prezentă. Spaima de a dispărea, de a se prăvăli în cea mai deplină uitare. Își făceau curaj, devenind aroganți și în același timp comici. În concepția lor, acest proces se tălmăcea prin expresia: „Să ne ținem rangul!” Ca și oile înfricoșate, se îmbulzeau unii într-alții, cu excepția lui Miss MacDaid, a soților Smiley și a mătușii Phoebe, precum și a celor

două fete bătrâne, invizibilele Miss Dirks și Miss Hodge, care conduceau Liceul de fete, fondat de Maharani. Toți aceștia erau niște renegați respinși de turmă. Spectacolul acestei petreceri era pentru Ransome mai mult jalnic decât enervant. Behăielile arogante și ifosele lor îi evocau niște copii pierduți în beznă și care fluieră ca să nu le fie urât. Totuși, erau și compensații. Aici, în Ranchipur, toți acești oameni își atribuiau un oarecare prestigiu și o mare importanță. Când se întorceau însă acasă, se pierdeau în mlaștina mediocrității suburbane.

Ransome își dădea seama că nu era de loc simpatizat de aceștia, dar era convins că pe cei mai mulți îi impresiona foarte mult. Când străbătu peluza, un fior scutură adunarea. Bărbații se întoarseră să-l privească, femeile deveniră mai însuflețite, iar Mrs. Simon îi ieși grăbită în întâmpinare, ținându-și cu o mână pălăria cu boruri mari, pe care vântul încerca să i-o smulgă de pe cap; exact ca în filme. „Dacă aș fi un simplu muritor, gândea el, un necunoscut sărac și fără rude cu titluri de noblețe, nici nu s-ar uita la mine.”

În același timp se desfășura o partidă de tenis, dublu mixt; de o parte reverendul Simon, asudat, cu fața congestionată, și Mrs. Buragge, iar de cealaltă Hazel, surâzătoare, learcă de transpirație, în ciuda sfaturilor mamei sale, și Hallet, un funcționar mărunț. În chioșcul de la capătul terenului, Mrs. Hogget-Clapton trona în mijlocul unui grup de oaspeți. Tolănită într-un larg fotoliu de răchită, își făcea grațios vânt cu evantaiul, jucând rolul unei ducese locale, care abia inaugurase un bazar. Era masivă, fără să fie grasă. Corpul ei robust, de lăptăreasă blondă, în loc să se smochinească o dată cu vârsta, creștea ca o pâine pusă la dospit. Cu treizeci de ani în urmă fusese foarte frumoasă și chiar și acum continua să se îmbrace în stilul edwardian, purtând rochiile vaporoză și pălării enorme, specifice garden party-urilor, pe care vântul premergător musonului le smucea în toate chipurile.

Soție a unui funcționar al Băncii imperiale, trăia de aproape trei

decenii în India, ajungând în acest timp să folosească un limbaj ciudat, în care se amestecau engleza, hindustani și un jargon de la est de Suez. În loc de whisky cu sifon, spunea *chota peg*; rostea *chit* când era vorba de o scrisoare și *chips* când se referea la rupii. Când vorbea despre soțul ei, folosea termenul *burra-sahib*, iar restul lumii îl clasifica pur și simplu în două categorii: *pukka* și *nepukka*. Suporta brandy-ul mai bine decât oricine în Ranchipur, mai bine chiar decât Ransome. Pe soțul ei, reținut de afaceri aproape tot timpul la Calcutta, Madras și Bombay, îl vedea foarte rar. Când acesta se afla la Ranchipur, frecventa alte cercuri decât ale soției sale. Neavând copii și nici alte ocupații, Mrs. Hogget-Clapton își petrecea tot timpul bând pe îndelete alcooluri tari, făcând vizite, ori cochetând cu tinerii englezi. Ransome, Miss MacDaid și Maiorul Safka o porecliseră „Pukka Lil”.

15

După un oarecare timp, invitații lui Mrs. Simon, mai ales bărbații, începeau să dea semne de plictiseală, cu atât mai mult cu cât nu li se servea decât limonadă și bere din ghimber. Jocurile și cleветirile, mereu aceleași, deveneau treptat anoste. Mrs. Simon își dădea seama că își pierde din prestigiul monden, oferind numai limonadă și bere din ghimber, dar umbra Consiliului Misiunilor străine, care plutea în permanență asupra ei, cât și prezența mătușii Phoebe, îi aminteau că nu este decât soția unui misionar.

Gazdă nervoasă, își sâcâia mereu musafirii, despărțindu-i tocmai când începeau să se înțeleagă mai bine și plasându-i în alte grupuri, unde aproape că nu aveau ce-și spune. Mrs. Simon suferea profund din cauza aceasta și după fiecare petrecere nu se alegea decât cu iluzia că străbătuse un drum lung de la Unity Point, Mississippi, și până azi. Acum se gudura ca un câine pe lângă Ransome,

conducându-l de la un grup la altul, ca și când ar fi fost datoare să-l împartă egal între toți, de vreme ce pusese mâna pe el. În tot acest timp, cu un ochi pândea cerul prevestitor de furtună, iar cu celălalt veranda soților Smiley, rugându-se în gând să nu apară mătușa Phoebe, cu limonada, cu evantaiul, cu scaunul cu leagăn și cu aerul ei de înger al judecății de apoi.

Când ajunsese cu Ransome la grupul format în jurul lui Mrs. Hogget-Clapton, se vorbea tocmai despre soții Heston. Edwardiana Mrs. Hogget-Clapton furniza explicații în legătură cu lady Heston.

— E născută Edwina Doncaster, spuse ea. Tatăl ei, Ronald Doncaster, era bun prieten cu regele. Regele Edward, bineînțeles. Familia ei își avea obârșia, ca și mine, în Shropshire. Mr. Ransome trebuie s-o cunoască.

Grațioasă, îi întinse nesigur o mână mare, albă și moale, ca și când ar fi vrut să-l tragă înlăuntrul cercului ei.

Puțin surprins, răspunse:

— Nu, îmi pare rău, nu o cunosc.

Mințise, ca să se pună la adăpost. Fusese foarte surprins când aflase că lady Heston era una și aceeași persoană cu Edwina, pe care o cunoștea atât de bine. Când Mrs. Hogget-Clapton rostise acest nume (pescuit din Anuarul Curții și al Societății), îi reveni în minte un trecut uitat de peste cincisprezece ani. Atunci se îndepărtase de lumea din care făcea parte Edwina, și pe parcurs se străduise să o dea uitării. Acum o vedea din nou, pe fundalul Londrei postbelice, anturată de o lume elegantă și în acompaniament de jaz. Purta toalete foarte luxoase – achiziționate probabil pe credit – și își făurise o reputație destul de îndoielnică.

Odinioară își închipuise că se îndrăgostise de ea, și această răscolire a trecutului îi trezi un sentiment de caldă simpatie pentru ființa aceea tânără. Făcuse parte din lumea ei și suferise de același rău, de aceeași boală psihică, atribuită de ziariști unei singure generații, și, mai acut, unor grupuri restrânse. Boala aceasta era însă

mult mai răspândită și mult mai profundă decât se credea, iar el și Edwina nu făceau decât să personifice simptomele exagerate ale acestui rău. Bătrânii nu-l puteau înțelege și nici ghici, fiindcă trăiau legănați încă de iluziile unei securități, în realitate de mult pierdute. Tinerii, născuți cu boala o acceptau ca pe o stare normală.

Zâmbind politicos, Ransome se smulse pe nesimțite din grupul de prieteni ai vorbăreței Mrs. Hogget-Clapton. Era dornic să se gândească la Edwina. Se întreba cum o fi arătând ea acum. Era convins că nu se schimbase cu nimic, că evoluase ca mai toate femeile din lumea și din epoca ei.

Spre a se putea ocupa de tratații, Mrs. Simon îl lăsase liber. Deodată Ransome o văzu pe fiica ei, Fern, apărând în preajma lui.

— Mr. Ransome, aș putea să vă vorbesc câteva clipe? rosti ea.

Până atunci n-o băgase de seamă. Abia în momentul acesta observă cât era de frumoasă. Emoția, roșeața așternută pe obraji o făceau și mai fermecătoare. Încă sub impresia Edwinei, Ransome făcu fără să vrea o comparație între aceste două femei. Edwina nu avusese niciodată prospețimea și tinerețea lui Fern. Nu o văzuse nicio dată emoționată, înfrigurată. Roșise ea vreodată? se întreabă.

Reuși să răspundă:

— Desigur, când dorești.

— Ați vrea să veniți pe verandă? îngăimă ea îmbujorată. Este vorba de o chestiune personală... am să vă explic...

În vreme ce străbăteau peluza cu iarba îngălbenită de arșiță, vântul porni să ridice vârtejuri de praf. Ploaia din ajun nu reușise să ude bine pământul. Când trecură prin fața casei soților Smiley, Ransome observă că mătușa Phoebe se și instalase pe verandă și se uita ținută la petrecere. Mr. Jobnekar încălecaser pe bicicletă și-i făcea prietenește semn cu mâna, în vreme ce străbătea fără să se jeneze grupurile de musafiri ai lui Mrs. Simon. Nimeni din cei aflați pe terenul de tenis nu-l salută pe Mr. Jobnekar. Îl ignorau cu desăvârșire; nu-i interesa nici în calitatea lui de paria și nici în aceea

de lider a milioanelor de indieni.

Pe veranda casei soților Simon, adăpostită, la unul din capete, de perdele de anemone, se afla o canapea cu leagăn. Acolo îl conduse Fern.

— Știu, rosti ea după mari eforturi, că nu contez în ochii dumneavoastră. Pentru dumneavoastră nici nu exist.

Ransome o întrerupse, asigurând-o că îi remarcase prezența încă de la sosirea lui la Ranchipur. Nu-i putea spune însă că o socotise doar o copilă, și că abia acum își dăduse seama că ea trecuse de stadiul copilăriei.

— Mă veți crede poate nebună, dar nici n-am cui să mă destăinui. Dacă aș scăpa cuiva un cuvânt, în mai puțin de o jumătate de oră toată lumea din Ranchipur ar afla despre ce e vorba...

Apoi se avântă fără veste:

— Trebuie să plec din Ranchipur. Altfel înnebunesc.

În clipa aceea nu mai vorbea Blythe Summerfield, Perla Orientului, ci Fern Simon, o copilă exasperată, nefericită, frământată de dorința de-a se întoarce în țara ei de baștină, pe care în închipuirea ei nu o părăsise niciodată.

— Oriunde pe lume m-aș simți mai bine decât aici. Nu-i pot suferi pe oamenii aceștia. Aici nu ai nici ce să faci și nici unde să te duci. Trebuie să plec.

Ransome își rotunji uimit ochii.

„Fata asta e de o calitate mai bună decât mi-am închipuit.” Nu știa ce să spună. Expansivitatea și nefericirea ei îl făceau să se simtă necuprins de bătrân. „Nu am decât treizeci și opt de ani – cu vreo douăzeci mai mult decât ea”. Știa însă că diferența se cifra la mai mult de două decenii.

— Vreau să mă informez de orarul vapoarelor, zise ea. Am ceva bani puși deoparte. Dacă apuc să mă imbarc la Bombay, n-au să mă mai poată ajunge din urmă, ca să mă oprească.

— Unde vrei să te duci?

— La Hollywood.

Ransome nu se putut stăpâni să nu zâmbească. Oarecum rușinat, rosti cu severitate:

— Nu e atât de ușor.

— Când vrei un lucru cu tot dinadinsul, găsești mijlocul să-l obții. Sunt încă tânără și mai frumoasă decât multe altele.

O prețui din priviri. Frumusețea ei era într-adevăr remarcabilă. Dacă i s-ar da posibilitatea, poate că ar reuși, cine știe? Se simțea din ce în ce mai nenorocit. Cu cât îmbătrânea și se izola de lume, cu atât mai vârtos îl supărau încercările oamenilor de a i se destăinui. Nu-i plăcea de loc să-și asume responsabilitatea unor hotărâri de care se degajau alții. Nu înțelegea ce anume îi determina să i se spovedească, să-i ceară povața. Fără să știe de ce, încercă să-i schimbe gândurile. Îi repugna să se amestece în viața semenilor săi. Și în vreme ce îi vorbea, nu înceta să reflecteze: „Pe semne că am îmbătrânit... că am ajuns un bătrân venerabil. Altădată aș fi încurajat-o să fugă, să alerge după aventură, să se bucure de viața asta atât de scurtă.”

În loc să se lase convinsă de argumentele lui, Fern izbucni deodată într-un plâns isteric, hohotit, cu sughituri. Își descărca astfel amărăciunea, destăinuindu-i tot ce suferea din cauza maică-si.

— Vrea să mă mărite cu unul din idioții ăștia. Nici nu-și dă seama că sunt prea snobi ca să mă ceară de nevastă. Nu pot să-i sufăr. Nu mai pot! Trebuie să mă ajutați. În afară de dumneavoastră, nu am la cine mă adresa în tot orașul ăsta.

— Liniștește-te mai întâi și spune-mi ce vrei să fac. Ce cleveteli ar mai scorni pe seama noastră Mrs. Hogget-Clapton dacă ar da acum peste noi și te-ar vedea în halul ăsta!

Fern îl scurtă aspru.

— Aș vrea să-mi împrumutați ceva bani. Nu am nevoie decât de vreo cincizeci de lire sterline.

— Nu e chiar atât de ușor, râse el. Nu mă refer la bani.

— Vi-i restitui. Vă făgăduiesc.

— Nu e vorba despre asta, draga mea. Nu te gândești în ce situație mă pui pe mine?

Fern îl scrută aspru.

— N-am crezut că și dumneavoastră o să faceți pe respectabilul, ca toți ceilalți. Izbucni iarăși într-un plâns mai zgomotos ca niciodată. N-am să mă duc la Poona cu ea! Nu vreau să fiu nevoită să mai dau ochii cu oamenii ăștia îngrozitori!

Fără să vrea, Ransome începu să râdă. Râdea cu hohote, deși se străduia să-și zăgăzuiască veselie. Își dădea seama totuși că trebuia să ia o hotărâre și asta cât mai repede. Vântul creștea în intensitate și cerul se acoperise cu nori negri. Foarte curând, invitații vor fi nevoiți să-și continue petrecerea în casă.

— Dacă te liniștești și te duci în odaia duminică să te speli pe față, îți făgăduiesc să te ajut.

Suspinele ei încetară brusc. Fern îl privi cercetător cu ochii ei albaștri, limpezi.

— Îmi făgăduiți?

— Îți făgăduiesc. Acum fii bună și du-te sus.

— N-am să uit ce mi-ați spus.

„N-are să uite”, își zise Ransome, izbucnind iarăși în râs, la gândul că el – om serios, hârșit în toate – se lăsase șantajat de această Fern Simon, care nu-l interesa câtuși de puțin. Deodată atenția îi fu atrasă de gălăgia iscată în preajma terenului de tenis. S-ar fi zis că un dezastru se abătuse asupra petrecerii. Majoritatea femeilor alergau spre casă, ținându-și cu desperare pălăriile. Două sau trei se cocoșaseră pe mese. Mrs. Hogget-Clapton reușise să se cațere anevoie pe parapetul chioșcului. „Tinerii” înarmați cu scaune și cu rachete de tenis făcuseră un fel de semicerc spre a apăra retragerea femeilor, amenințate de o primejdie deocamdată invizibilă pentru Ransome. O lăsă pe Fern și alergă la celălalt capăt al verandei. Abia atunci descoperi cauza panicii. În mijlocul peluzei,

hiena domesticită a soților Smiley se îndrepta domol spre musafiri, așteptând să i se arunce un biscuit.

Scuturat de un hohot de râs lăuntric, Ransome sări de pe verandă, spre a da o mână de ajutor. Jivina îl recunoscuse și alergă spre el, scheunând afectuos. Ransome o apucă de ceafă, o trase din preajma terenului de tenis și o duse peste drum, la casa soților Smiley. Chicotind, strigă peste umăr musafirilor înlemniți:

— Animalul ăsta e inofensiv. N-ar face rău nici unui copil.

Își dădu însă brusc seama că se purtase fără tact. „Tinerii” înarmați cu scaune și rachete stăteau încă în formație defensivă, iar Mrs. Hogget-Clapton nu coborâse încă de pe parapetul chioșcului. „Ca oile, își spuse el râzând, la fel ca oile.”

Când trecu prin fața verandei soților Smiley, mătușa Phoebe se aplecă și îi spuse ironic:

— Aș fi putut să mă duc eu după bietul animal, dar n-am fost invitată la petrecere.

Când se uită în sus, Ransome surprinse licărirea unei scânteieri în ochii ei albaștri și abia atunci pricepu că mătușa Phoebe lăsase dinadins deschisă porțița țarcului, astfel ca hiena îmblânzită să se poată duce la petrecere. În clipa aceea înțelese de ce bătrânica aceasta îi păruse atât de familiară, chiar de la prima lor întâlnire. Mătușa Phoebe era aidoma bunicii lui, care-l silise pe MacPherson, poreclit „zece la sută”, s-o ia în căsătorie, amenințându-l cu pistolul.

Abia vâri hiena în țarc și închise porțița, că primele picături mari de ploaie începură să cadă. Aveai impresia că fiecare picătură conținea cam jumătatea unui pahar cu apă. Terenul de tenis al soților Simon se golise, iar servitorii paria alergau de colo până colo spre a salva răcoritoarele. În vremea asta, Mrs. Simon, care încetase să se mai lupte cu vântul pentru a-și păstra pe cap pălăria ca-n filme, răcnea dând porunci spre a acoperi vuietul crescând al furtunii.

Ploaia îl surprinsese pe Mr. Jobnekar în drumul său spre casă și Ransome îl găsi adăpostit sub un mangotier în preajma distileriei de alcool. Îl luă în mașina lui, cu bicicletă cu tot, și îi povesti pățania cu hiena și bănuielile lui în privința vinovăției mătușii Phoebe.

— Asta îmi place și mie la mătușa Phoebe, spuse Mr. Jobnekar. Nu e ca toată lumea. Știe să facă glume tari. Ține la oameni, dar nu-i place să-i vadă făcându-se ridicoli. Am cunoscut astfel de bătrâni – bărbați și femei – în vestul Statelor Unite. Știam de la început că aveau să se poarte bine cu mine, deși cei mai mulți dintre ei nu văzuseră în viața lor un indian, cu excepția pieilor roșii. Dar pentru ei asta nu avea nicio importanță.

Trecură podul pe lângă Grădina zoologică și lăsară în urmă statuia Reginei Victoria, cu inscripția ei compusă de Disraeli, care domina partea orașului rezervată în special indienilor paria. Cartierul acesta era alcătuit dintr-o rețea încâlcită de străzi și fundături, dispuse fără nicio noimă și vechi de peste o mie de ani. Toate răspundeau într-o piață centrală care cuprindea bazinul de apă și fântânile rezervate locuitorilor paria. Nu trecuseră mulți ani de când în piața aceasta se îngămădeau hoiturile pe jumătate putrezite ale animalelor – bun comun al bieților paria. De atunci însă se schimbaseră multe. Cartierul era curat și bine orânduit, mai curat chiar decât cartierele ocupate de castele hinduse. După cum explica Mr. Jobnekar, toate acestea se datorau Maharajahului și mai ales energiei și învățămintelor soților Smiley. Când străbătură piața, îndreptându-se spre locuința lui Mr. Jobnekar, ploaia se rostogolea în cascade aburinde peste treptele rezervorului.

— Uită-te! rosti Jobnekar cu însuflețire. Există pe lume ceva mai minunat decât apa, această hrană a pământului?

Locuința lui Mr. Jobnekar se deosebea foarte puțin de celelalte

care înconjurau piața. Avea un etaj în plus, iar pereții, văruiți în trandafiriu, erau decolorați pe alocuri de ploaie. Perdelele de dantelă ieftină, atârdate la ferestre, o făceau să semene cu vilele negustorilor mărunți din Nisa sau Toulon. În fața casei vecine, o bătrână udă learcă curăța cu grabă de pe pereți un strat de bălegar de vacă, spre a nu-l muia prea tare ploaia, astfel încât să nu mai poată fi folosit drept combustibil.

Mr. Jobnekar nu-l lăsa pe Ransome să plece mai înainte de a-i oferi o ceașcă de ceai. Coborâra din automobil și după ce străbătura un culoar și urcâra o scară până la etajul întâi, intrâra în odaia cea mai frumoasă. Acolo o găsiră pe Mrs. Jobnekar, făcând conversație cu Miss Dirks și cu Miss Hodge, directoarele Liceului de fete.

Mrs. Jobnekar se ivi din umbra celuiilalt capăt al odăii își le ură bun sosit. Era o femeie mărunță, cu ochi mari, negri și pielea arămie. Purta un sari de bumbac albastru-deschis. Deși nu ieșise niciodată din India, vorbea englezește la perfecție datorită străduințelor conștiincioase și devotamentului celor două fete bătrâne care stăteau acum așezate pe scaune din lemn la capătul odăii. După Mrs. Jobnekar se țineau trei copii mici în vârsta de patru ani, trei și doi ani. Ar fi fost totuși greu să le precizezi cu exactitate vârsta, căci păreau mai degrabă niște miniaturi fără vârsta, asemenea păpușilor persane, ori a unor bibelouri de o extraordinară frumusețe și perfecțiune.

Ceaiul era servit. Miss Dirks și Miss Hodge își goleau ceștile stând cocoțate ca niște păsări ciudate lângă mașina de cusut. În casa aceasta, în care toată lumea obișnuia să se așeze pe jos, făcând existența meselor inutilă, cele două domnișoare și scaunele lor înalte și ieftine aveau un aer oarecum grotesc.

— Mă duc să-ți aduc un scaun, spuse Mr. Jobnekar lui Ransome. Îndeobște le ținem jos și nu le aducem aici decât pentru musafiri.

Ransome se apropie de cele două profesoare și le salută. În tot cursul șederii lui la Ranchipur nu le văzuse decât de două ori și

anume cu ocazia unor vizite la școală. Trăiau foarte retrase, nu se împrieteneau nici cu băștinașii și nici cu europenii, nu primeau vizite și ieșeau în oraș numai dacă obligațiunile lor profesionale le-o cereau. Nu erau văzute nici la palat, nici în cercul lui Mrs. Simon, nici în casa lui Mr. Bannerjee, nici măcar la soții Smiley. Locuiau într-un bungalow foarte curat, în fața mării intrări a palatului, pe strada care ducea la Școala de ingineri.

La vederea lor, Ransome gândi: „Sunt făcute să trăiască într-un sat din nordul Angliei și să ocupe o casă de granit pe care soarele să nu o lumineze decât de zece ori pe an.” Cu toate acestea se stabiliseră în India, sub un soare torid care ardea cumplit, zi după zi, de dimineața și până la lăsatul nopții, începând din octombrie și până în iunie.

Miss Dirks era înaltă, slabă, cu părul cenușiu. Purta o cască înfășurată de o eșarfă ce îi atârna pe spate și un taior de pânză albă, tot atât de practic și de simplu ca și costumul folosit de Maiorul Safka în sala de operații. Chipul ei zbârcit, tăbăcit, era lipsit de orice farmec, cu excepția ochilor foarte frumoși, dar întristați de o expresie plină de suferință. Miss Hodge era mai puțin uscată. Renunțase la cască, la eșarfă și la taiorul alb atât de îndrăgite de Miss Dirks, și arbora în schimb o pălărie albă, de fetru, împodobită cu un trandafir artificial, și o rochie roz de organdi, cu garnituri de dantelă la piept și la manșete. Fața îi era tot atât de urâtă ca și a tovarășei ei, dar în loc să pară cioplită în granit, ai fi zis că este modelată grosolan din argilă. Ransome nu se tulbura ușor, dar în prezența acestor bătrâne domnișoare se simțea intimidat. Când dădu mâna cu Miss Dirks, avu senzația că se comportă ca un câine prietenos, întâmpinat cu politețe de o femeie încredințată că toți câinii sunt dezagreabili și miros urât.

În prezența lor, până și Mr. Jobnekar încerca aceleași sentimente, dar în loc să se cufunde într-o tăcere silită, se manifesta ca o gazdă orientală, revărsându-se într-un potop de amabilități exagerate, care

sunau cu atât mai fals cu cât eforturile erau mai mari. Când Mr. Jobnekar se înapoie cu scaunele, o tăcere adâncă se lăsă asupra încăperii. Bietul om își întee eforturile spre a încheia o conversație. Mrs. Jobnekar alergă să aducă ceai proaspăt. Gazda și musafirii vorbiră despre vreme, despre școală, despre alarmantele cazuri de tifos și holeră, semnalate în cartierele sărace. În cursul acestei conversații, Ransome ajunse la concluzia că Miss Dirks pierduse orice interes față de semenii ei. Miss Hodge, deși era demodată și foarte timidă, se avânta uneori în discuții formulând câte o frază interminabilă, curmată brusc, ca îndată după aceea o umbră de roșeață să i se aștearnă pe obrajii gălbejiți.

Conversația nu durase mai mult de cincisprezece minute, dar în tot acest timp lui Ransome nu-i scăpase neastâmpărul lui Miss Dirks, care abia aștepta să se ridice și să plece. Era ca și când el și Mr. Jobnekar ar fi fost bolnavi de ciumă. „Le-am stricat vizita”, gândi Ransome. Dornic să facă un gest prietenos, le propuse binevoitor:

— Permiteți-mi să vă conduc până acasă. Nu puteți merge pe jos prin ploaia asta torențială.

— Mulțumesc foarte mult, dar preferăm să mergem pe jos, replică Miss Dirks cu răceală. Am venit pregătite. Am lăsat jos galoșii, umbrelele și hainele de ploaie.

Ransome râse:

— Dar bine, astea nu sunt de niciun folos în timpul musonului, apoi regretă cele spuse, pentru că ea îi aruncă o privire tăioasă, lăsându-l să înțeleagă că nu accepta să fie luată peste picior.

Miss Hodge deschise gura să spună ceva, dar se răzgândi și păstră tăcerea. Mrs. Jobnekar aduse niște ghirlande de iasomie și gălbenele, le stropi cu apă de trandafiri și le puse în jurul grumazului celor două fete bătrâne, care se pregăteau de plecare. Le dădu apoi câte o jumătate de nucă de cocos și câte o bucată de brocart pentru un sari. Miss Dirks și Miss Hodge își împreună

palmele după obiceiul indian și se înclină către cei doi bărbați, apoi se îndreaptă spre ușă. Miss Dirks o luase înainte. Din prag, Miss Hodge se întoarse și, într-o izbucnire de îndrăzneală, se adresă lui Ransome către celălalt capăt al odăii:

— Vă mulțumesc, Mr. Ransome, pentru invitație. Poate c-o vom primi altă dată. Vedeți, am venit pregătite pentru ploaie. Și, știți, simțim nevoia să umblăm pe jos. Facem atât de puțină mișcare.

Mai întârzie o clipă, timidă, șovăitoare, până când vocea lui Miss Dirks răsună din josul scării înguste.

— Ce faci acolo, Elisabeth?

— Vin... vin! strigă miss Hodge, grăbindu-se să coboare.

Ransome avu impresia că lui Miss Hodge i-ar fi plăcut să mai stea.

De la fereastra dinspre piața potopită de ploaie le privi cum se depărtau ocolind pe cât puteau bălțile din jurul bazinului. Cotiră apoi pe strada care ducea spre vechiul palat părăsit. Miss Dirks trecu pe lângă cinema, ținându-se dreaptă, țeapănă, călcând energic și deschizând drumul ca o călăuză. Capătul eșarfei atârna de cască asemenea unei cozi jumulite. Miss Hodge îi călca pe urme. Își puseseră ghirlandele peste hainele de ploaie și țineau în mână bucațele de nucă de cocos și fâșiile de brocart.

Spectacolul trist al acestor femei singuratice strecură în sufletul lui Ransome dorința bruscă de a face ceva spre a le înveseli viața, dar ce anume și în ce mod nu ar fi putut încă să spună. Odată, de mult, vorbise despre ele cu Miss MacDaid și ea clătinase din cap cu gravitate.

— Nu e nimic de făcut, așa sunt ele. Și dacă s-ar afla la Birmingham, ar trăi tot așa ca aici, în Ranchipur. Își fac datoria. Oriunde s-ar afla nu și-ar schimba felul de viață. Am încercat să mă arăt prietenoasă, dar n-am reușit decât să le trezesc neîncrederea. Mă dezaprobă, cred, pentru că îi prețuiesc pe indieni tot atât de mult ca și pe ceilalți oameni. Ce vrei, își fac datoria, dar asta nu

înseamnă că se simt ca la ele acasă.

În vreme ce stătea la fereastră și urmărea cu privirea siluetele dizgrațioase profilate pe fundalul pieței, Ransome pricepu deodată sensul vieții lor. Cazul bătrânelor domnișoare nu era unic și nici măcar neobișnuit. În Occident se găseau puzderie de făpturi mărginite, resemnate, respectabile, câștigând doar atât cât să poată trăi de la o zi la alta, făpturi incolore lipsite de foc lăuntric. Din rândul acestora se recrutau acei capi de familie care intrau la serviciu dimineața la opt și se întorceau acasă seara la opt, muncind din greu, naivi, devotați patronului care le oferea un salariu de mizerie, neîndestulător pentru familia lor ajunsă în pragul inaniției. Ransome avu astfel revelația tragediei acestor două femei atât de singuratice. Nu trăiseră niciodată. Abia dacă respirau. Pentru ele India nu însemna nimic. Mediul în care crescuseră le făcuse să urască dragostea și bărbații încă de la vârsta la care ar fi fost firesc să iubească.

Mrs. Jobnekar, cu copii agățați de poalele ei, îi turnă încă o ceașcă de ceai. Ransome se întoarse spre ea și îi admiră grația și îmbinarea armonioasă dintre sari-ul de un albastru palid și pielea-i arămie. Prin fereastra înaltă, dinapoia ei, care privea spre spațiile largi, se vedeau tot felul de mangotieri, ruguri funebre și mai departe porumbiștile și holdele de mei, desfășurându-se până la îndepărtatul și mărețul Munte Abana, izolat în mijlocul câmpiei și cu vârful încununat de albele temple Jain.

— Ce ființe ciudate, zise el referindu-se la Miss Dirks și Miss Hodge.

— Sunt totuși pline de bunătate, replică Mrs. Jobnekar. Dacă ai fi în nevoie, Miss Dirks s-ar da peste cap să te ajute și n-ar accepta pentru nimic în lume să le vorbești despre faptele lor bune. Asemenea celor mai multe englezoaice, nu sunt în stare să-și exteriorizeze sentimentele. Credeți-mă, adăugă ea, întinzându-i ceașca, știu cât sunt de milostive.

Mrs. Jobnekar zâmbea. Și Ransome se întreba cum de era posibil ca această femeie, care nu ieșise niciodată din India, să înțeleagă mentalitatea acestor două fete bătrâne, care în inima lor nu-și părăsiseră niciodată țara. Faptul că Miss Dirks și Miss Hodge luaseră ceaiul în casa unei familii paria părea absurd, de neconceput. Mult timp după aceea continuă să și le închipuie bălăcind cu picioarele prin băltoacele făcute de ploaia torențială și purtând peste impermeabilele ghirlande de iasomie și gălbenele stropite cu apă de trandafiri.

17

Miss Dirks umbla în tăcere, urmată la doi pași de Miss Hodge. Cele două profesoare străbătură piața din fața vechiului palat cu reputație atât de sinistă, trecură pe lângă bazin și pe lângă Școala de muzică, din ce în ce mai zgomotoasă pe măsură ce se lăsa noaptea și elevii soseau unul câte unul, lăsară în urmă marea poartă a palatului, unde muzica militară a Maharajahului dădea obișnuitul concert de seară și ajunseră în sfârșit în fața micului lor bungalow. Miss Dirks scoase cheia, descuie porțița și o lăasă pe Miss Hodge să intre cea dintâi.

Bungalow-ul nu mai era nou, și arhitectura lui indescritibilă, era acoperită cu desăvârșire sub plante agățătoare și viță de passiflora, care păstra umezeală în timpul musonului, înrăutățind reumatismul lui Miss Dirks. Clădirea construită cu douăzeci și cinci de ani în urmă, anume pentru cele două profesoare, abia sosite atunci la Ranchipur, de un antreprenor indian, admirator al arhitecturii suburbane din Liverpool, nu era adaptată condițiilor de climă locale, și dacă ar fi fost învăluită în iederă americană în loc de passiflora agățătoare, ar fi putut figura într-o suburbie englezească, și n-ar fi surprins pe nimeni dacă pe fronton ar fi purtat inscripția

„Ascunzișul nostru”. Cu timpul casa devenise un fel de găoace ideală pentru cele două femei. Ca și larvele de tricoptere, se înconjuraseră treptat, de-a lungul anilor, cu tot felul de fleacuri, până când casa ajunsese să arate ca un fel de bazar. Se aflau acolo nenumărate perne, și fiecare locușor era acoperit cu șervețele și milieuri de dantelă, lucrate de Miss Hodge în serile fierbinți când avea câteva clipe de răgaz. Se mai găseau broderii indiene, alămuri ieftine din Benares și tot felul de fotografii nostalgice, frumos înrămate, cu peisaje din munții Grampians din Cheddar Gorge și din Windermere.

Când se văzură în casă, cele două domnișoare își puseră umbrelele la uscat, scuturată de apă impermeabilele și le atârnară cu grijă în cuierul de stejar din hol, folosit de douăzeci și cinci de ani. În ciuda umbrelor și a impermeabilelor, amândouă erau learcă de apă și de transpirație, pentru că hainele acestea de ploaie, destinate climatului rece din Scoția, deveneau niște băi de abur ambulante în timpul musonului indian.

— Du-te repede să faci o baie, Elisabeth, zise Miss Dirks. Mă ocup eu de cină.

Miss Hodge protestă:

— Nu. Pregătesc eu masa, fă tu baie înaintea mea.

— Te rog, Elisabeth, fă ce-ți spun eu.

Se dezlanțuiră apoi într-una din acele discuții interminabile, înnoite zi de zi, și având un substrat ușor egoist, fiindcă amândouă își revendicau fructele sacrificiului de sine. Odinioară, discuțiile acestea, mai puțin frecvente, fuseseră sincere, în sensul că cele două domnișoare erau pline de solitudine una față de alta. Dar pe măsura trecerii anilor, discuțiile se alteraseră, luând aspectul unei false sincerități. Era ca și când bătrânele fete s-ar fi întrecut să se martirizeze, spre a se umili reciproc cu etalarea propriilor lor sacrificii și răni. Păreau să-și spună: „Uite cât sufăr pentru tine, eu am cedat mai întotdeauna.”

Se ciorovăiră în jurul băii aproape zece minute. În cele din urmă câștigă partida Miss Dirks, mai dârză și mai puternică decât Miss Hodge.

Dinspre marea poartă persană de peste drum ajungeau până la ele, prin ferestrele deschise, acordurile muzicii militare indiene cu sunetele ei sălbatice, barbare, stridente și monotone pentru urechile occidentale ale celor două profesoare. Cântecul câștiga în volum ca să se piardă apoi într-un fel de cacofonie cu care Miss Dirks nu reușise niciodată să se obișnuiască. Când căldura și umezeala o istoveau, sunetele acestea ciudate îi deveneau de nesuportat, mai ales în clipe de nostalgie pentru concertele de muzică militară de pe promenada din Bournemouth.

— Nu mai pot să îndur muzica asta! izbucni ea. Mă înnebunește. Am să cer să ni se dea alt bungalow.

— De ce nu ne-am duce vara asta două luni în Anglia, propuse Miss Hodge. Nu e prea târziu să ne rezervăm două locuri pe un vapor P&O. Avem destui bani.

— Nu mă mai întorc înapoi. Nu mă mai întorc niciodată acolo. Ți-am spus-o de-o mie de ori.

Pentru câteva momente, ieșirea aceasta o reduse pe Miss Hodge la tăcere.

— Greșești, Sarah, reluă ea gânditoare. Puțină mișcare ți-ar face bine. Am lipsit din țară atâta vreme.

Tot sângele se scurse din obrajii lui Miss Dirks. Aruncă o privire furioasă lui Miss Hodge.

— Ai vrea într-adevăr să te întorci acolo, după toate câte s-au întâmplat? Trebuie să fii nebună! N-am să mai pun niciodată piciorul în Anglia.

Pe Miss Hodge o podidi plânsul. O înspăimântase nu numai explozia de mânie a prietenei ei, dar și amintirea nedreptăților, a rușinii, a minciunilor și a dezamăgirii care avea încă putere să o tulbure, deși trecuseră de atunci douăzeci și cinci de ani. Murmură

împăciuitoare:

— S-a scurs atâta timp de atunci!

— Chiar dacă s-ar fi scurs o sută de ani ar fi același lucru. N-am să mă mai întorc niciodată.

Miss Dirks se răsuci pe călcâie. Ieși din odaie trântind ușa și se încuie în camera ei în singurătate și tristețe. Încercă să-și alunge din minte imaginea câmpiilor înverzite și a minunatelor grădini din Anglia, pe care nu le bântuiau nici șerpii, nici musonii, nici cutremurele de pământ și nici muzica aceea oribilă, sălbatică, barbară.

Miss Hodge nu încercă să se ducă după ea. Preferă să intre în camera de baie.

De la o vreme încoace, un ciudat neastâmpăr îi invadase trupul istovit de ani, ridicând o bizară și intangibilă barieră între ea și Sarah. Era o senzație care o făcea să se simtă puternică și nenorocită în același timp, dar mai straniu decât orice era faptul că în străfundul sufletului ei agreea această stare. Simțea astfel imboldul de a o irita pe Sarah, contrazicând-o pentru toate nimicurile și să dea proporții celor mai mărunte incidente. Alteori tendința aceasta se manifesta printr-un neostoit dor de aventură, de neprevăzut. Voia să sfărâme monotonia existenței sale, să se bucure cu nesaț de libertate, să se elibereze din încâlceala, din pânza de păianjen a obiceiurilor, a îndatoririlor și a devotamentului care o apăsau tot mai greu și mai dureros o dată cu trecerea anilor. În clipele acelea devenea parcă alt om, uita de tot ceea ce îi datora lui Sarah, uita că nu se aveau decât una pe cealaltă pe lume. Simțămintele acestea o potopeau uneori asemenea unor valuri puternice care o secătuiau de forțe. După trecerea fiecărui val, o copleșeau remușcările pentru că o rănise sufletește pe Sarah, și atunci încerca să-și răscumpere vina, să-și ceară iertare, dar nu prin cuvinte, ci prin tonul vocii, când discutau despre cele mai simple lucruri, cum ar fi, de pildă, starea vremii sau masa de seară, ori prin gesturi de solitudine și prin

mici atenții. Totuși, după fiecare din crizele acestea se simțea tot mai îndepărtată de Sarah. Nu-i mai era cu putință să reînvie vechile simțăminte de afecțiune și vechea înțelegere. De fiecare dată, prietenia lor pierdea teren și fiecare din ele se simțea ceva mai singură. În ultima vreme se simțise atât de nenorocită și de confuză, încât încercase momente de spaimă la gândul că e pe punctul de a înnebuni.

De astă dată, culcată în baie, asculta muzica sălbatică ce parvenea dinspre poarta cea mare, când deodată simți că o potopește unul din valurile acelea imense. Gândul că Sarah se închisese în odaia ei ca să plângă o făcu să încerce deodată un simțământ de triumf, de independență, de putere. Era ca și cum ar fi gustat bucuria răzbunării. Dacă ar fi încercat să-și explice toate acestea n-ar fi reușit, pentru că în timpul crizelor îi era cu neputință să mai judece. În cursul atâtor ani, de când locuiau împreună, n-o văzuse niciodată pe Sarah plângând, dar știa că uneori plânge deoarece îi auzise hohotele prin ușile închise.

Începuse să-i placă din ce în ce mai mult muzica asta serală tocmai fiindcă o enerva pe Sarah. O răscolea o bucurie sălbatică la gândul că Sarah îmbătrânea și se topea pe picioare, în vreme ce ea era încă puternică. Plină de însuflețire, își imagina tot ceea ce i s-ar fi putut întâmpla dacă viața ei ar fi fost alta. Uneori, când ziua pe terminate pâlpâia înainte de a se stinge și muzica sălbatică își întetea sonoritățile, Miss Hodge avea senzația că se eliberează din trupul ei plinuț și fără fason și că atinge înălțimi de un impresionant romantism, identificându-se cu eroinele romancierei Flora Annie Steel.

Ieși din baie, se șterse cu prosopul, apoi se privi multă vreme în oglindă, studiindu-și trăsăturile feței, încercând să-și orânduiască părul rar în diferite pieptănături, străduindu-se să-și imagineze cum ar fi arătat în tinerețe dacă s-ar fi îmbrăcat mai îndrăzneț, dacă ar fi avut un nas mai puțin borcănat, o bărbie mai pronunțată și un ten

mai puțin gras și pătat, ba chiar trandafiriu și plin de finețe. În timp ce se îmbrăca, îi zbură gândul la Mr. Ransome și la frumusețea lui virilă. Îi părea rău că nu mai întârziase la Mrs. Jobnekar, ca să mai stea de vorbă cu el. Îi plăceau ochii lui albaștri, întunecați, de scoțian, finețea trăsăturilor și manierele lui frumoase. Faptul că Ransome avea o reputație de afemeiat și de cheltuitor îl făcea și mai atrăgător, îi deschidea parcă o fereastră spre lucrurile tainice, pline de mister, cu neputință chiar de închipuit.

Apoi se gândi ce s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi întâlnit-o niciodată pe Sarah, dacă s-ar fi măritat cu un funcționar mărunț, mediocru (ce-ar fi putut să spere mai mult), ar fi avut o familie și ar fi locuit la Birmingham într-o casă tip, cu grădină în spate. Sarah o lipsise de toate lucrurile astea; o învăluisese într-un fel de plasă împletită din devotament și protecție, dar nu-i dăduse nimic din ceea ce i-ar fi putut da funcționarul acela mărunț dacă ar fi existat.

Odată cu căderea nopții, muzica militară de peste drum încetă să mai cânte. Valul de independență, romantism și amărăciune se goli ca un balon dezumflat. Era târziu, prea târziu! Nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să rămână cu Sarah până la sfârșitul vieții. Va muri și va fi îngropată aici, în pământul acesta înspăimântător, care nu era niciodată răcoros și umed ca cel de acasă, ci arzător și prăfuit. Cuprinsă de remușcări începu să se îmbrace la repezeală. Voia să pregătească masa mai înainte ca Sarah să se calmeze și să se apuce ea de treaba aceasta.

Îndată ce termină cu îmbrăcatul, trecu în bucătărie și se îngriji ca cele două fete paria care le ajutau la gospodărie după orele de clasă să aranjeze cât mai frumos mâncărurile. Își puse apoi impermeabilul și ieși în grădină de unde aduse câteva rămurele de bougainvillea. Scoase din dulap cea mai frumoasă față de masă, aceea de dantelă, lucrată de ea, pe care n-o foloseau decât o dată pe an, când Maharani și însoțitoarele ei veneau să bea un ceai. După ce încheiară pregătirile, bătu la ușa lui Miss Dirks și o anunță că masa

era servită.

Miss Dirks apăru în sfârșit, cu ochii umflați, trasă la față, îmbătrânită. Inima șovăitoarei Miss Hodge se strânse iarăși. Cu câteva minute mai înainte, în baie, mintea ei o luase razna, făcând speculații în jurul morții lui Sarah și a libertății pe care avea în sfârșit să și-o câștige. Acum se cutremura la gândul că îi putuse trece prin cap asemenea idee. „Ce m-aș face dacă i s-ar întâmpla ceva lui Sarah? Ce s-ar alege de mine?”

Spectacolul oferit de Miss Dirks și de Miss Hodge ca și tragedia pe care o implica existența lor, îl afundă pe Ransome într-una din acele crize de melancolie, ce reveneau din timp în timp ca o boală recurentă. Mr. Jobnekar îi vorbise apoi despre eforturile depuse de el în slujba celor obidiți, zguduindu-l astfel și mai mult. Omul acesta mărunț la statură se așezase pe un scaun înalt, incomod și, deși nu se simțea de loc la largul său, o făcuse numai din politețe față de musafir. După plecarea celor două profesoare, îl întreținuse îndelung și elocvent, în vreme ce ochii îi sclipeau de exaltare și nădejde. La Bombay își găsise un nou discipol, creștin ca și majoritatea celor din lumea paria. Ori de câte ori întâlnea un nou tovarăș de luptă, avea senzația că se trezea din somn într-o dimineață răcoroasă și senină, scăldată în razele unui soare strălucitor. Omul cel nou se numea Mr. Bikam, din Provinciile Unite.

— Facem progrese, spunea Mr. Jobnekar plin de însuflețire. Realizăm progrese în întreaga Indie, și toate acestea mai repede decât ne-am fi așteptat. Isuse Hristoase, au început, în sfârșit, să li se deschidă și oamenilor noștri ochii. Acum ne organizăm așa cum am văzut că se organizează lumea în Occident. Și pe plan economic și pe plan tehnic. Doamne, nu va trece multă vreme și vom avea inginerii noștri care vor construi uzine metalurgice, filaturi și stăvilare. Englezii ne-au învățat multe, și acum învățăm și de la

americani. Am început să ne trezim. India e mare, și ca să o trezești îți trebuie timp.

„Nu învățați prea mult, altfel riscați să vă autodistrugeți, așa cum fac japonezii”, fusese Ransome ispitit să i-o spună. Dar se abținuse, din respect față de credința în izbândă și față de entuziasmul lui Mr. Jobnekar. Invidia pe oamenii capabili să aibă o credință, așa cum era de pildă Mr. Jobnekar și Rașid. Aceștia credeau într-un viitor minunat, aproape mistic, și căruia i se dedicau cu trup și suflet. Pentru ce se muncește în Anglia, în Franța, ori în America? Care este ținta oamenilor de pe aceste meleaguri? Bani și onoruri, dar aceasta nu reprezintă totul. Nu poți trăi fără o credință. Oamenii lipsiți de credință duc o existență seacă, lipsită de orice sens.

Scoase brusc pipa din gură și îl întrerupse pe Mr. Jobnekar.

— Asta nu o vor pricepe niciodată dușmanii Rusiei. Credința! Nu sunt în stare să înțeleagă că această credință stimulează mai mult pe om decât producția masivă de ciorapi de mătase ori de ace... credința constituie cel mai exaltant lucru pe lume, singurul care face ca viața să merite a fi trăită.

Ce om sau ce popor avea credință în Europa? Năzuințele acestora nu se ridicau deasupra setei de bani și a procurării unei securități materiale mic-burgheze. Lumea occidentală era obosită. Nu exista om sau popor suficient de puternic și de tânăr spre a săvârși un efort.

Apăsător de vechea lui depresiune nervoasă, se ridică de pe scaun.

— Trebuie să plec, spuse el.

Ori de câte ori îl cuprindea această criză psihică, fugea de lume. Numai singurătatea îl mai putea ușura.

Mrs. Jobnekar îi aduse o ghirlandă de iasomie și gălbenele și i-o petrecu pe după grumaz. Gestul acesta îl mișcă profund pe Ransome, cu atât mai mult cu cât Mrs. Jobnekar nu se așteptase la vizita lui, astfel încât să fi împletit din timp o ghirlandă. Mrs. Jobnekar și surorile ei nu încercau să-i imite pe europeni. Ele aveau

acea integritate care întovărășește credința.

Ransome putea preciza momentul în care simțise primul simptom al acestei boli. Se întâmplase într-o seară, în Flandra, puțin timp după aniversarea vârstei de douăzeci de ani, și cu două zile înainte de a fi rănit a doua oară. Era într-o seară senină, albastră, de vară, într-unul din acele amurguri lente, atât de deosebite de înnoptările repezi de la Ranchipur. Ședea pe pământ, rezemându-se cu spinarea de peretele unei case lovite de bombardamentul din ajun. Asculta, fără să-și dea seama, huruitul îndepărtat și exploziile proiectilelor germane, care spulberau sistematic satele înșiruite printre dealurile de dincolo de Boschaepe. Se îndopase cu brânză și cu bere flamandă și stătea relaxat, gândindu-se cu plăcere că mai avea o noapte de răgaz înainte de a trebui să se întoarcă în prima linie. Războiul nu-l mai înflăcăra de mult. Avea oroare de acest măcel întunecat și înspăimântător.

Se gândea la satul Nolham, liniștit și plin de grădini, se întreba ce-or fi făcând părinții lui la ora aceea și de ce treabă avea să se apuce el după încheierea războiului. Se va înapoia acasă și se va ocupa de una din ferme, va studia câțiva ani la Oxford, ori va cutreiera Canada sau Africa de Sud în căutarea unei lumi noi, în care să-și făurească altă viață, eliberându-se de toate constrângerile de acasă. Un sunet vesel și ascuțit de fluier îl trezi din visări. Întoarse capul și văzu coborând strada, dinspre Ypres, douăsprezece companii din Regimentul Midland, care veneau să întărească liniile belgiene. Unitățile acestea se aflau în localitate de vreo zece zile, poate chiar mai mult. În tot acest timp le văzuse de mai multe ori, fără să-i atragă în mod deosebit atenția. De data aceasta avu impresia că le vede cu alți ochi.. Nu erau oameni ci maimuțe, un întreg regiment de maimuțe, lipsit însă de umorul grotesc al maimuțelor.

Se apropiară de el, mărșăluind, apoi îl depășiră. Niciunul din acești oameni nu era mai înalt de cinci picioare. Grotești, îndârjiți,

bravi, dar în același timp rahitici și deformați. Defilau prin fața lui, rânduri-rânduri, legănându-și ritmic brațele în sunetele fluierului. Simți atunci pentru ei o afecțiune și o milă profundă. I se părea că vede prin uniformele lor jerpelite, prin pielea aspră a trupurilor lor pipernicite, prost hrănite, strâmbe, scofâlcite de ani întregi de trudă în mine și fabrici, până în inima lor și chiar dincolo de ea, până în măruntaiele timpului. Abia acum pricepea de ce regimentul acesta era alcătuit numai din pitici, născuți în fumul și murdăria uzinelor, în umezeală și întunecimea minelor, în foamete, mizerie, greve, lăcomie omenească și în ipocrizia neagră a secolului al XIX-lea. Pe niciunul dintre ei nu-l ajutase norocul, după cum nu-i ajutase nici pe părinții lui, urcând din generație în generație, și așa ieșiseră din pânțelele timpului, regimente întregi de oameni schilozi, degenerați, nenorociți. Cum nu era pe deplin conștient, i se părea că numărul lor crește, că vin milioane de oameni, nu numai din Midland ci și din Franța, din Germania, din America, din Italia, din întreaga lume occidentală, o mare de oameni în plină mișcare. Câteva clipe, spălăcitul peisaj flamand, colinele îndepărtate, cerul însuși, părură invadate de oameni mărșăluind.

Sunetul fluierului se îndepărtă și muri, iar Ransome se trezi din visare, îngreșat și apăsător de gânduri negre. „Cred că am năluciri”, își zise, dar în inima lui știa că visurile acestea oglindeau adevărul. În noaptea aceea – cu atât mai prețioasă, cu cât era ultima lui noapte liniștită, înainte de prăpădul care avea să urmeze – nu dormise de loc, iar a doua zi de dimineață se înapoiase în linia întâi cuprins de o toropeală și desperare față de care lipsa de confort, primejdia și mizeriile aproape că nu mai existau. Două zile mai târziu se avântase la atac, în fruntea oamenilor săi, într-o misiune extrem de periculoasă și se alesese cu un glonte în coapsă. Peste alte două luni, fusese decorat pentru fapta lui vitejească, dar nimeni nu știuse că Ransome pornise la atac nu din eroism și convingere, ci pentru că sperase să fie ucis, să nu mai îndure rușinea de a fi om, de a mai

constitui a miliarda parte din ceea ce constituia „occidentul civilizat”.

În cursul convalescenței, depresiunea nervoasă continuase să-l supere. Când tatăl său venise spre a-i propune să-l mute la o unitate ferită de primejdii, la care avea dreptul după ce fusese rănit de două ori și decorat cu „Victoria Cross”, uimise pe toată lumea primind. Se săturase de măcelul acesta orb. Dacă avea să mai ucidă vreodată în viață, avea să o facă numai pentru o rațiune valabilă.

18

Sfârșitul războiului nu-i vindecă neurastenia. Crizele reveneau sporindu-și de fiecare dată intensitatea. Lui Ransome nu-i mai era posibil să reia viața normală, să-și găsească un loc în lumea civilizată a Angliei. Încercă pe rând tot felul de ocupații fără să se poată opri însă la niciuna. Se lansă în afaceri, mai târziu, obținut un post la Ministerul Afacerilor Externe, apoi se dedică vieții de fermier, undeva în Sussex. De fiecare dată se întâmpla același lucru; la un moment dat îl copleșea apatia și dezgustul și nu-i mai era cu putință să-și dea silința, ori să mai păstreze vreun interes față de acele îndeletniciri. Era mereu conștient de ceea ce se întâmpla în lumea de afară, îl rodea o boală care nu era numai a lui ci a întregii națiuni, a întregii civilizații. Atunci se avântă într-o viață de petreceri și desfrâu, ca și când în acest chip i-ar fi fost posibil să se vindece, să se regenereze. Câtva timp, remediu acesta își dădu roadele, dar Ransome își câștigă foarte curând un renume de om stricat, de iresponsabil. Într-o dimineață, când se trezi după un chef monstru, se îmbarcă pentru America, țara de baștină a mamei lui. De atunci nu mai pusese piciorul în Anglia.

Nu știa prea bine ce căuta în America. Cu timpul, după ce s-a însurat și și-a petrecut câțiva ani dincolo de ocean, și-a dat seama că

răspunsese chemării sângelui, poruncilor ancestrale. Fugise din Anglia nu numai pentru că nu mai putea suferi Europa, dar pentru că spera să găsească în America o națiune și o țară mai puțin obosite. Își dădea vag seama că simțea nevoia să se întoarcă la izvorul unui lucru pe care-l cunoscuse foarte bine cândva, în copilărie. Aceasta se lega de amintirea bunicii lui, acea ființă scundă și energică, pe care o vedea nu în postura contesei de Nollham, ci a faimoasei Mrs. „Zece la sută” MacPherson; așa că se înapoiase în cele din urmă la Grand River, singurul oraș din Statele Unite cunoscut de el cu adevărat.

19

Era o fată de șaptesprezece ani când plecase din Grand River, laolaltă cu tatăl ei, în căutarea aurului. Se înapoiase la Grand River numai după ce se măritase cu MacPherson și ajunsese fabulos de bogată. Atunci clădise casa aceea mare, cu turnuri, de lângă râul Ohio. Acolo se născuse mama lui Ransome și fratele acesteia, și tot acolo se întorcea bunica lui, indiferent de aventurile minunate și de oamenii străluciți întâlniți la New York, Londra sau Paris. Aici se înapoiase și după ce soțul ei, ambasador la Curtea de la Saint James, ieșise la pensie. Și era firesc să fie așa, pentru că nu-i plăcea nimic pe lume mai mult decât orașul Grand River și casa cu turnuri.

Multă vreme după moartea ei, Ransome și-o amintea cu o limpezime ieșită din comun, datorită mai ales faptului că moartea acesteia survenise în ziua în care el împlinise douăzeci de ani și fusese rănit a doua oară în Flandra. Cu cât înainta în vârstă și suferea mai mult, cu atât o înțelegea mai bine. O prețuia pentru simplitatea și integritatea ei, calități rareori întâlnite la alți oameni. Această integritate o făcea să se înapoieze de fiecare dată la Grand River, unde cunoștea pe toată lumea. Acolo se simțea la ea acasă, cu

atât mai mult cu cât era înconjurată de oameni pe care îi înțelegea și îi iubea. Acolo se afla în lumea ei, se tocmea cu negustorii, le spunea tuturor pe nume și, dacă avea chef, putea oricând să-și scoată de la gât perlele ei celebre, să coboare în bucătărie și să prepare prăjituri și clătite mai bine decât cei mai rafinați bucătari-șefi.

Dintre toți nepoții ei, îl prefera pe Ransome, fiindcă era cel mai nevârstnic și fiindcă părinții lui îi îngăduiau să-și petreacă vara, an după an, în casa cu turnuri din Grand River. Vacanțele acestea erau pentru el prilej de mari încântări dar și de suferințe, pentru că se bucura de o libertate necunoscută în Anglia, dar în același timp era victima ironiilor celorlalți băieți, neplăcut impresionați de hainele lui veșnic curate și de elegantul său accent dobândit la Eton. Mult mai târziu, înțelesese cât de neobișnuită fusese copilăria aceasta, petrecută între un colegiu britanic și un oraș în plină dezvoltare din Middle West. Uneori (în cursul unor amare și clinice autoexaminări) ajungea la concluzia că în această ciudată experiență își aflau rădăcinile suferințele lăuntrice, defetismul și neurastenia de mai târziu. Șocurile inerente acestor schimbări dintr-un mediu într-altul și nevoia de a se adapta unor condiții diametral opuse erau greu de suportat.

Mrs. MacPherson îl iubea și îl răsfăța. După moartea bătrânului MacPherson, îl luase cu ea, se purta cu el ca și cu un om mare, avea încredere în el și îi povestea seara, când cinau împreună în sufrageria vastă, îmbrăcată în lemn, pășanii din extraordinara ei viață. Câteodată îi istorisea întâmplări din acel orașel de mineri din Nevada, unde, la vârsta de douăzeci de ani, deschisese o pensiune și dormea cu pistolul sub pernă. Alteori îi vorbea despre rege, despre ambasadori și despre primi-miniștri cunoscuți de ea. Murise la optzeci și doi de ani, și în ultima vară petrecută împreună (aceasta se întâmplase în anul începerii războiului) îi destăinuise lucruri de care nu-i pomenise până atunci și pe care poate că nu le povestise nimănui. Era ca și când și-ar fi dat seama că i se apropia sfârșitul și

simțea nevoia să vorbească despre fapte a căror amintire s-ar fi pierdut altfel pe vecie. Printre acestea se afla și povestea căsătoriei ei.

Avea nouăsprezece ani când tatăl ei murise într-un accident, lăsând-o singură printre căutătorii de aur din Nevada. Nu avea bani, dar cum știa să gătească foarte bine, deschisese o pensiune pentru mineri, care se arătase a fi deosebit de rentabilă. Printre mineri se afla și un băiat tânăr, frumos, cu părul negru, scoțian din Pennsylvania, care se îndrăgostise nebunește de ea. Ea îi împărtășise iubirea. Acesta avea să fie singurul om din viața ei.

— Așezarea asta omenească era foarte restrânsă, îi istorisise ea. Cincizeci sau șaiszeci de case nenorocite, orânduite de-a lungul unei prăpăstii stâncoase. Nu se aflau acolo decât șapte femei, toate ușuratice. Dacă vei avea noroc, băiete, te vei îndrăgosti, ca și el, de-o fată care să aibă norocul meu... Dar să nu-ți faci iluzii prea mari. Așa ceva nu se întâmplă decât odată la zece mii. Nu era nicio biserică pe acolo, iar cel mai apropiat preot se afla tocmai la Sacramento, adică la vreo trei sute de mile distanță. Așa că n-am mai așteptat să găsim o față bisericească. Ar fi fost o neghiobie. Dacă l-ai fi cunoscut pe unchiul tău pe când era tânăr, ți-ai fi dat seama că nicio femeie în toate mințile n-ar fi lăsat să-i scape ocazia. Numai o nesăbuită ar fi procedat altfel...

Într-o zi a constatat însă că va avea un copil și atunci i-a propus să lase mina pentru o lună și să ducă la Sacramento, ca să se cunune.

— Nu prea avea chef să plece, adăugă ea. Avea o presimțire. Dacă își va continua săpăturile, îmi repeta el, va da sigur peste un filon bogat. Ceva îi spunea că era aproape de aur. Mă tot amâna de la o săptămână la alta. Eram însă hotărâtă să mă mărit înainte de a naște copilul. Așa era și el. Când îi intra ceva în cap, nu se lăsa până nu termina ce avea de făcut. De aceea a și izbândit în tot ce a început. Nu ceda până nu i se făcea pe voie. Și când mi-a făcut mie curte, la fel s-a purtat. În sfârșit, trecuse o lună, trecuseră două, dar când a

trecut a treia, am hotărât să iau taurul de coarne. Într-o dimineață mi-am împachetat boarfele și, înarmându-mă cu pistolul, m-am dus la mină. Lucra acolo. L-am găsit foarte tulburat fiindcă dăduse de urme de aur și simțea că se apropie de grosul filonului. Am îndreptat gura pistolului spre el și i-am spus: „Jamie MacPherson, plecăm la Sacramento să ne cununăm.” La început s-a uitat la mine de parcă nu și-ar fi crezut ochilor, apoi s-a pornit pe un râs atât de nebun, încât a trebuit să se așeze jos. N-am mai văzut om să râdă cu atâta poftă. Se frângea de mijloc de atâta râs. „Termină-ți treaba pe ziua de azi și pregătește-te de drum. Plecăm.” Am plecat acasă, și-a împachetat lucrurile și, râzând într-una, am pornit spre Sacramento călare pe catări. Am făcut până acolo cam două săptămâni. Aproape că nu existau drumuri. În tot timpul acestei călătorii nu am lăsat arma din mână. El se topea însă de râs. Mai târziu mi-a spus că nu m-a iubit niciodată atât de mult ca atunci când l-am amenințat cu pistolul. Știam că voia să se însoare cu mine, dar mai știam că avea să mă amâne de pe o zi pe alta. În sfârșit am făcut nunta, apoi ne-am înapoiat la mină. În curând am născut un băiat, pe unchiul tău Edward. Îl știi cât e de tenace și de răbdător. Așa și trebuia să fie, după hurducăturile pe care le-a înghițit până la Sacramento și înapoi. Două zile după nașterea băiatului, bunicul tău a dat peste filon. Am crezut c-o să plesnească de bucurie. Avea și de ce. Nu sunt mulți acei care se pot lăuda că au un băiat și o mină de un milion de dolari. Nu cred că i-a părut vreodată rău că s-a însurat cu mine. I-am adus noroc, și adeseori l-am scos din mari încurcături. Oricum ar fi, l-am iubit toată viața ca în prima zi, și îl iubesc încă și acum. Câteodată, mă trezesc în miez de noapte, mă gândesc la el și la mine, la zilele acelea îndepărtate și am senzația că le re trăiesc.

Cu cât înainta în vârstă, Ransome își aducea aminte cu mai multă tărie de bunica lui decât de maică-sa, de la care începuse procesul de degenerescență al familiei. Mama sa prefera Europa orașului Grand River. Se măritase cu un englez, împotriva voinței materne și, treptat, își pierduse orice caracter spre a deveni anexa unei tradiții. Murise de mult și Ransome și-o amintea destul de vag – o ființă palidă, dezrădăcinată și care, pe măsură ce trecea timpul, părea tot mai tristă. Către sfârșitul vieții începuse să bea pe ascuns.

După război, Ransome se înapoiase în America spre a o întâlni pe bunica lui, sau cel puțin ceea ce fusese și reprezentase ea. Fusese însă decepționat, căci nimic din ceea ce constituise atmosfera creată de ea nu mai exista. Descoperise atunci că ceea ce dădea culoare orașului și ceea ce crezuse el despre oraș se datora numai personalității puternice a bătrânei doamne. Nu găsi în orașul acela simplitatea, egalitatea, integritatea și spiritul ei de dreptate, ci o palidă imitație a Europei, un loc lipsit de orice caracter, unde oamenii nu erau prețuiți, ca odinioară, pentru originalitatea și calitățile lor, ci pentru banii lor. Întâlni aceeași oboseală, aceeași neliniște, aceeași disperare înecată în băutură, aceeași mizerie printre lucrători ca și în Europa. În orașul acesta, cu o vechime doar de o sută și ceva de ani, descoperea boli specifice unor orașe europene vechi de mii de ani. Senilitatea aceasta care lovea adolescența îi părea dureroasă, grotescă, exagerată și oarecum înspăimântătoare. Oamenii nu mai aveau decât un singur crez: fabricile de automobile și bursa.

Atunci făcuse un act de nebunie și se însurase.

Trecuseră ani de atunci. De când se afla aici în Ranchipur, i se întâmpla să uite că fusese vreodată însurat, atât de tulbure și neînsemnată devenise căsătoria. Se însurase cu Mary Carstairs, fiindcă își închipuise că e îndrăgostit de ea și fiindcă voise să se stabilească la Grand River. Împreună cu soția lui se instalase în vechea casă cu turnuri, zăvorită și goală de la moartea bătrânei Mrs.

MacPherson. Încercase zadarnic să reînvie trecutul. Mai târziu înțeleșese că nereușita lui se datora faptului că rămăsese un străin, un paria față de societatea nevestei lui. După ce se plictisise fizic de ea își dăduse seama de superficialitatea, de spiritul ei mărginit, de snobismul, de ambițiile-i mărunte și de insensibilitatea ei nemărginită. Se înșelase un timp în privința ei, dar această orbire nu putea să dureze la infinit. În cele din urmă ajunsese și ea să nu vadă în el decât un pedant plictisitor; nu-i ierta că refuza să o ducă în Anglia, în lumea lui, care, văzută de la distanță, i se părea atât de strălucitoare. Într-o bună zi Ransome plecase fără veste și soția lui ceruse divorțul. Era ca și când toate acestea n-ar fi existat niciodată. Foarte repede ea se măritase cu fiul directorului unei fabrici de automobile. Bineînțeles, nu mai locuia în casa cu turnuri, demolată între timp, ci într-o casă copiată după un castel francez: decorată de specialiștii din New York.

Ransome plecase din Grand River în Far West, unde i se cununaseră bunicii. Sperase să găsească o țară nouă, dar se înșelase. Găsise o lume puțin deosebită de cea pe care abia o părăsise cu atâta grabă. Oamenii vorbeau despre scopuri înalte, despre democrație, dar în realitate acestea încetaseră să mai existe. Pieriseră o dată cu cele două sau trei generații care se scurseseră până atunci. Aproape de orașul în care bunica lui ținuse o pensiune, se aflau niște mine de cărbuni. Minerii familiști, soțiile și copiii lor fuseseră împușcați de gangsteri importați din Est și plătiți de un baptist cuvios și atât de bogat, încât împărțea milioanele cu amândouă mâinile, dar nu lucrătorilor săi înfometați și istoviți de muncă, ci operelor de binefacere și fundațiilor filantropice, menite să-i ascundă lăcomia, ipocrizia și necinștea aflate la temelia uriașei sale averi.

Alocuri, întâlnește câte un bătrân sau câte o bătrână care cunoscuseră acea atmosferă atât de particulară vestului american, dar de neconceput în Europa. Nimeni însă nu le mai dădea atenție acestor oameni socotiți excentrici, demodați și chiar comici.

Ransome credea că simplitatea lor ar fi putut zămisli ceva minunat. De aceea se și simțise atras de mătușa Phoebe și de soții Smiley. Oamenii aceștia îl făceau să se gândească la bunica lui.

Ransome se considera mai mult american decât englez. De altfel, se simțise întotdeauna străin de Anglia. Se răsculase împotriva rigidității formulelor ei de viață, a inegalității economice și a sistemului castelor, aproape tot atât de sever stratificate ca și în India. Nu se considera european, dar nu era nici unul din acei americani încrezători numai în panaceurile americane. Nu se înșela cu bună-știință, așa cum fac americanii, și nici nu se lăsa stăpânit de mitul succesului și al bogăției.

În realitate plutea între două lumi. Nu era decât un liberal înăcrit și demodat, pierdut într-o lume bolnavă, sfâșiată de violențe, de cruzimi, de revoluții. Nu rămânea decât un idealist singuratic, un dezamăgit, un om scârbit de ipocrizia, lăcomia și josniciile semenilor. Mai mult decât orice, îl dezgusta însă propria lui neputință. Treptat, ajunsese la concluzia că nu mai avea niciun rost pe lume, că îl paralizase propriul său pesimism și că era tot atât de nefolositor societății ca și acei sfinți *sadus*, care stau goi pe treptele din Benares.

La Ranchipur găsisese o liniște momentană. Ajunsese pe punctul de a accepta acea moarte în care hindușii se cufundă încă din timpul vieții. După un timp însă, tentația aceea morbidă încetase, așa că primejdia trecuse. Se salvase, smulgându-se din urzeala amărăciunii și a desperării datorită faptului că descoperise ura. Își dăduse seama că numai ura și violența pot vindeca marile dureri, redându-i tăria sufletească de care avea atâta nevoie.

Pe Ransome îl atrăsese însă de la început capacitatea lui Rașid de a urî. Musulmanul acesta viguros cobora dintr-o stirpe care refuza să identifice credința cu blândețea supusă și cu renunțarea la orice rezistență. Ura și zelul său pentru reforme nu degeneraseră, ca la creștini, în controverse teologice și opreliști în domeniul moralei

individuale. Rașid, potrivit credinței sale islamice, socotea lăcomia, ipocrizia și înșelătoria drept păcate mult mai grele decât adulterul, poligamia sau perversiunile. Biserica creștină, gândea Ransome, după ce profitase în repetate rânduri de pe urma crimelor săvârșite împotriva umanității, se dezinteresa acum de acestea și se preocupa mai mult de chestiuni sexuale și morbide. Rașid era puternic fiindcă avea un crez. El personifica noul islam, izvorât din concepția lui Mohamed. Ransome nu credea în nimic, fiindcă în lumea creștină nu mai exista credință, însă începuse să cunoască ura și își închipua că în felul acesta putea să fie salvat.

21

În drum spre casă se opri la Școala de muzică. Dacă scăpa de pisălogelile lui Mr. Das, putea să asculte singur cântăreții. Aceștia nu-i vorbeau niciodată.

Jemnaz Singh și cei doi discipoli ai săi cântară din nou pentru el. De data aceasta fără acompaniament de tunete și de trăsnete. Afară, ploaia cădea ropotind continuu, înfrângând violența vântului. Întovărașit de ropotul ploii, Jemnaz Singh cânta un imn de mulțumire lui Krișna, zeul care izgonise foametea și seceta. Frumos, cu trăsături fine, încadrate de strălucitul turban rajput și de *acican*-ul său, intona acel imn vechi de peste o mie de ani, cu vorbe greu de înțeles pentru Ransome, cu atât mai mult cu cât Jemnaz Singh cânta în limba războinicilor din neamul rajput. Ransome asculta cu nesaț, fermecat de pacea care cobora asupra spiritului său. Cântecele preamărea veșnicia: „Națiunile se nasc și mor, tronuri se ridică și se surpă, averi uriașe se adună și se risipesc peste noapte. Numai pământul și oamenii nu au sfârșit.”

Se întunecase când plecă de la școala de muzică. În jurul grumazului purta ghirlande de gălbenele și iasomie. Nu-i părea de

loc ridicol spectacolul oferit de un european împodobit cu ghirlande de flori și aflat la volanul unui Buick vechi de peste cinci ani, care gonește prin ploaie. De îndată ce te-ai deprins cu noul și ai încetat de a mai fi un simplu turist, nimic nu-ți mai pare caraghios în India. India este atât de veche, atât de vastă, adăpostește atâtea popoare, atâtea credințe și moravuri, încât toate sunt înghițite și amestecate fără nicio discriminare, așa după cum hinduismul a absorbit cu încetul pe Isus, pe Mahomed și pe Buddha.

Lângă podul îngust de lângă Grădina zoologică, Ransome trebui să aștepte până ce trecu, greoi, unul din mărețele Rolls-Royceuri ale Maharajahului. În mașina improșcată cu noroi roșiatic stăteau, nemișcați ca niște manechine de ceară, o femeie frumoasă, blondă, fără vârsta și un bărbat gras cu fața congestionată. Lumina izvorâtă din plafonieră cădea din plin asupra lor. Femeia se uită în trecere la vechiul Buick, fără ca expresia chipului ei să sufere vreo schimbare. Bărbatul nici nu-l observă; căci era preocupat de niște cifre pe care le nota pe o bucată de hârtie.

„Soții Heston, gândi Ransome. Au fost să vadă stăvilarul.”

Dacă n-ar fi știut că este ea, n-ar fi recunoscut-o. Nu fiindcă s-ar fi schimbat mult. Chipul ei însă părea mort, ca o mască realistă lucrată cu dibăcie. Părul frumos aranjat semăna cu o perucă, iar toaleta de mătase albă, era atât de perfectă, de neatinsă, încât nu părea să fie purtată de o femeie în sezonul musonului indian. Neștiind că Ransome se afla la Ranchipur, nici nu se gândise că el ar putea fi omul împodobit cu o ghirlandă de gălbenele care conducea un vechi Buick cu vopsea scorojită. Poate că nici nu și-l mai amintea. Multe lucruri li se întâmplaseră amândurora de când se văzuseră ultima oară.

„Ea e, reflectă el, exact așa cum îmi închipuiam că arată”.

Când vru să pornească motorul, acesta se înecă, oprindu-se iarăși. Fără să mai apese starterul, rămase multă vreme acolo, lângă postamentul statuii de fontă a Reginei Victoria, cu umbrela și cu

mica ei poșetă. Râul nu mai era acum un canal verde, liniștit, care reflecta mozaicul stelelor; acum clocotea galben, tulbure, lovind cu valurile lui din ce în ce mai înalte treptele joase ce duceau la mormântul bogat ornamentat al lui Krișna. Imaginea redeșteptării lui violente îl fascina ca de fiecare dată. Apele vor înghiți treaptă cu treaptă și se vor ridica până la nivelul drumului și a templului lui Krișna. Toată noaptea le va auzi mugind în întunericul umed și cald. Se povestește că, odinioară, e mult de atunci, în timpul domniei Maharajahului cel Rău, râul nu se oprise la nivelul drumului, ci se tot ridicase până ce înecase templul lui Krișna, iar apele vuitoare, purtând pe culmile lor arbori smulși și cadavre de animale și oameni, măturaseră întreg orașul Ranchipur. „Trebuie să fi fost un spectacol splendid și sălbatic, când natura dezlănțuită nimicise tot ceea ce construiseră bieteles mâini omenești”, gândi Ransome. După aceea veniseră pe rând foametea, epidemiile și moartea. Se uită la statuia bondoacă a reginei și se întrebă: „Dacă s-ar mai întâmpla o dată nenorocirea asta, marea regină, stăpâna întregului imperiu, ar fi înecată ca și templul lui Krișna.”

Dar aceasta nu putea să se mai repete. Maharajahul temându-se de un nou dezastru, rectificase cursul râului, cu foarte pronunțate meandre, care străbătea acum liniștit inima orașului, asemenea unui cobra traversând poteca unei grădini. Lui Ransome îi reveniră în minte clipele de odinioară, petrecute împreună cu Edwina – abia se terminase războiul – și aceste gânduri îl făcură să se simtă deodată trist și foarte bătrân. O plăcuse întotdeauna și într-o vreme fusese chiar îndrăgostit de ea. Privind acum în urmă, spre trecutul acesta atât de îndepărtat, își zise că alta ar fi fost viața lor dacă ar fi avut altă ascendență și ar fi trăit în altă epocă. Poate că s-ar fi iubit adânc, s-ar fi cununat și și-ar fi găsit acel echilibru în zadar căutat de fiecare din ei. Știa însă că stările lui de melancolie și excesele de desfrâu ar fi făcut din el un soț rău, iar ea ar fi fost o nevastă nestatornică, datorită educației, capriciilor și lipsei de simț moral.

Cum ar fi putut să-și rămână credincioși unul altuia când nu credeau în nimic? Se mulțumiseră cu o plăcere trecătoare, fără scrupule și fără remușcări în cursul a două week-end-uri, apoi se plictisiseră unul de celălalt și totul se terminase. Rămăseseră prieteni buni, dar nu mai vorbiseră niciodată de aventura lor, pentru că nu li se părea vrednică de ținut minte. Și acum, când se gândea la aceasta, avea impresia că ei doi nu fuseseră niciodată singuri. Trăiseră întotdeauna înconjurați de multă lume, ca și cum le-ar fi fost frică de singurătate. Din pricina Edwinei și a celor de același fel cu ea, precum și a lui însuși, fugise în cele din urmă din Anglia și din Europa. Și el și Edwina erau bolnavi... dar nu mai bolnavi decât toți ceilalți, fie ei milionari, politicieni, bancheri...

„Făceam parte din tineretul aurit, gândi el. Deschideam drumul tineretului modern. Și acum iată în ce hal am ajuns.”

Treptat, vuietul apelor galbene care se repezeau turbate sub cerul umed al asfințitului păru să-l hipnotizeze. Se gândi că ar fi extrem de ușor să se lase să alunece de pe pod în vârtejurile furioase și să piară pentru totdeauna. Nu i s-ar mai găsi niciodată cadavrul. Crocodilii ar avea grijă de el. Acum ar fi momentul potrivit. Peste o zi sau două, dacă ploile vor continua, râul va colcăi de șerpi, de gunoaie plutitoare, de stârvurile animalelor care scăpaseră de ghearele vulturilor și de colții șacalilor pentru a fi devorate de crocodili. Trecuseră luni de zile de când nu-l mai bântuise gândul sinuciderii ca acum. Cât de frumos și de simplu ar fi să cadă peste parapetul podului și să piară. Acasă nu i-ar duce, desigur, nimeni lipsa – nici Mary, ferită de toate în castelul ei franțuzesc din Grand River, nici frații și nici tatăl lui. Chiar și aici, în Ranchipur, foarte puțini l-ar regreta, poate că Rașid, soții Smiley, Jobnekar și poate chiar Maharajahul, dar după o săptămână sau două, moartea lui și-ar pierde orice însemnătate chiar și în ochii acestora, pentru că nu făcea parte din viața lor și nici nu le era necesar pentru viitorul Indiei, așa cum ar fi fost Rașid sau Mr. Jobnekar. Chiar și pierderea

soților Smiley ar fi constituit o catastrofă pentru toți nenorociții din Ranchipur. Nu mai avea, logic, nicio scuză să nu se omoare, în afară de faptul că nu-și mai dorea moartea.

Prin pâcla gândurilor, împletite cu vuietul râului, surprinse clinchetul unor clopoței de argint și tropotul unor copite de cal. O tonga trecu pe lângă el și o voce veselă îi strigă un cuvânt de salut. Tonga, vopsită în roșu și împodobită cu bucăți de oglindă, străbătu huruind podul, în trapul calului, apoi se pierdu în ploaie și în înserare. Recunoscuse glasul și silueta voluminoasă a lui Rașid, ghemuit sub acoperământul jos al tongei. Rașid sarazinul, războinicul, născut prea târziu și prea devreme, se înapoia de la serviciu acasă, unde îl așteptau nevasta și cei șapte copii, atât de frumoși. Ransome se însenină brusc, apăsă cu piciorul pe starter și porni la drum, lăsând în urmă statuia Reginei Victoria.

Acasă, John Baptistul, ajutat de prietenii săi, pusese la loc pe șopron țiglele aruncate de maimuțe. Acum stăteau cu toții îmbulziți înăuntru, pălăvrăgeau și cântau din fluier.

În casă îl așteptau două scrisori, una de la Mr. Bannerjee, care îl poftea joia viitoare la un dineu unde urmau să vină lordul și lady Heston. Cealaltă scrisoare, cu sigiliul Maharajahului – alcătuit dintr-un turban, o stea și un iatagan – îl anunța că este invitat la palat unde avea să cineze în compania acelorași distinși oaspeți. Terminase tocmai cititul când noaptea se lăsă peste grădină fără veste, ca o cortină. Ransome aprinse lumina. Pe pereții sufrageriei se și iviseră pete de umezeală. O clipă i se păru că râul începuse să mugească și că se auzea până în casă. Peste acest vuiet îndepărtat plutea firul muzical izvorât din fluierul lui John Baptistul. Rămase multă vreme neclintit, ca și când ar fi încercat să prindă alt sunet, mai slab decât celelalte, atât de slab încât abia dacă exista în afara imaginației lui. Era sunetul plantelor care creșteau, al rădăcinilor ce-și făceau loc prin pământ, al mugurilor care plesneau, al plantelor agățătoare ce se răsuceau pline de vitalitate – glasul unui întreg și

vast continent care învia sub ropotul ploii.

22

La palat urma să aibă loc ultimul dineu de gală, înainte de încheierea sezonului ploilor, care avea să permită iarăși oamenilor de seamă să circule încoace și încolo în trenurile acelea prăfuite, străbătând câmpiile roșiatice, arse de soare, ale Indiei. Printre aceste personaje nu puteau fi întâlnite nici soții Smiley, nici mătușa Phoebe, nici Miss Dirks ori Miss Hodge, și nici chiar Rașid Ali Khan sau Mr. Jobnekar. Oamenii aceștia modești nu frecventau stațiunile climaterice răcoroase, plasate în creierul munților, deasupra norilor care inundă câmpiile. În locurile acelea se desfătau numai viceregii și milionarii, generalii și maharajahii, pe scurt, oamenii din tagma lordului și a lady-ei Heston. Dineul acesta de gală nu ar fi fost fixat atât de târziu în cursul anului, dacă nu ar fi fost vorba de vizita soților Heston și de dorința Viceregelui, care stăruise pe lângă prietenul său, Maharajahul, să facă o primire princiară celor doi oaspeți.

Nimeni nu se aștepta să petreacă la acest dineu. Nici Maharajahul, nici Ransome, nici Heston însuși, și nici chiar Rașid, a cărui extraordinară vitalitate îi îngăduia să se bucure de tot ceea ce îi oferea viața, dar mai puțin decât toți bătrâna Maharani și lady Heston. Pentru Maharani era o adevărată corvoadă să se împodobească, să se comporte cu amabilitate o noapte întreagă, lucruri care de multă vreme își pierduseră pentru ea orice farmec. Lady Heston era cu atât mai indiferentă, cu cât curiozitate pe care i-o trezise mai înainte exotismul strălucitor al Indiei avusese tot timpul să se tocească. Singura persoană care se bucura anticipat nu fusese invitată la ceremonie.

Acesta era Miss Hodge. Încă de la șapte și jumătate se instalase pe veranda bungalowului ei, din fața fastuoasei porți a palatului și,

în așteptarea sosirii primului echipaj, broda îmbujorată de emoție. În aceeași seară, cu puțin înainte, muzica militară o iritase, făcând-o să se certe fără rost cu Miss Dirks, din pricina porțiței grădinii pe care ea dorea să o țină deschisă, spre a putea urmări sosirea oaspeților. Era evident – după cum susținuse și Miss Dirks – că întinericul nu-i va permite să deslușească chipurile invitaților. Dar argumentul acesta nu avea niciun fel de valoare în ochii lui Miss Hodge, care cunoștea toate vehiculele din Ranchipur, începând cu tonga închiriată pe câte treizeci de zile de către Mr. Jobnekar și terminând cu Rolls-Royceul purpuriu al Maharajahului folosit numai pentru oaspeți de onoare, ca soții Heston de pildă. Miss Hodge putea să-și imagineze cum arătau personajele din vehiculele respective. De data aceasta, cearta lipsită de orice savoare se terminase fără a atinge punctul culminant, fără lacrimi și fără o împăcare, ceea ce făcea ca totul să pară neisprăvit, fără sare.

Miss Hodge stătea pe verandă, afectând un aer de superioritate și încercând să uite totul. În străfundul sufletului ei încerca un simțământ rușinos de triumf. Câștigase încă o victorie; porțița grădinii rămăsese deschisă, așa că putea vedea din plin intrarea palatului. Miss Hodge tot o boscorodea pe Miss Dirks, dar nu cu glas tare, căci aceasta stătea în salon, la fereastră, și nu o putea auzi. Era însă atât de înfierbântată de recenta discuție, încât își mișca buzele, formând cuvinte fără să-și dea seama. Își spunea astfel că Sarah susținuse o absurditate când stăruise ca porțița să fie închisă, spre a nu permite trecătorilor să se uite în grădină.

Asta era curată neurastenie. Ai crede că nu i-ar fi cerut să lase pur și simplu porțița deschisă, ci să se plimbe goală prin fața cinematografului din piața mare. E de-a dreptul ridicol, morbid și disproporționat, își zise Miss Hodge. Dacă i s-ar fi adus argumente serioase, ar fi cedat fără să protesteze. Rareori o contrazisese pe Sarah, și Sarah știa foarte bine acest lucru. De data aceasta era limpede că ea, Miss Hodge, avusese dreptate. De aceea, după

încheierea discuției ieșise din casă, coborâse pe aleea din grădină și deschisese porțița. Chiar dacă Sarah ar fi ieșit ca s-o închidă, ea ar fi deschis-o iarăși. Nu se cuvenea să cedeze de fiecare dată. Din când în când trebuia să-și impună voința.

Dar Sarah nu închisese porțița. Se uitase numai la Elisabeth și, fără să scoată un cuvânt, își luase o carte. Acum se răzbuna, afectând un aer obosit și demn, politicos și rece, iar dacă Elisabeth ar fi încercat să lege o conversație, Sarah i-ar fi retezat-o cu tonul ei înghețat. Cu toate acestea, Miss Hodge era încântată fiindcă reușise să se impună. Simțea chiar o exaltare și un fel de palpitații din pricina asta. Din clipa în care coborâse în grădină și deschisese porțița, inima îi bătea mai tare, iar obraji i se îmbujoraseră.

Peste drum, dincolo de arcul monumental al portalului, se ridica masa uriașă a palatului, scăpărând de lumini și conturându-se masiv pe fundalul văzduhului frământat de furtună. La un moment dat ploaia încetase, vântul căzuse, iar printre norii care se fugăreau sfâșiindu-se apăreau petice de cer înspicat cu stele. Intrarea era străjuită de doi ostași din garda călare a Maharajahului. Acoperiți cu turbane și cu uniforme roșii, brodate cu aur, stăteau tăcuți, imobili, pe caii lor negri, ținând la verticală lăncile împodobite cu fanionul auriu al înălțimii-sale Maharajahul, într-o nemișcare tot atât de totală ca și cei care le purtau. Aceștia erau războinici de profesie, din neamul sikhs, care nu se bărbiereau niciodată și își țineau bărbile lungi și negre frumos împletite și strânse sub bărbie.

De douăzeci și cinci de ani Miss Hodge îi vedea zi de zi, fără să se sature de spectacolul corpurilor lor suple și drepte, de chipurile lor înguste și mândre, de frumoasele lor tunici roșii brodate cu aur. Sufletul ei romantic era răscolit de oamenii aceștia minunați, sălbatici și bărboși. Nu-și dădea seama de ce o fascinau, și fiindcă era oarecum rușinată de furtuna simțămintelor trezite de prezența lor, nu încerca să descopere cauzele reale ale stării ei sufletești. Emoțiile ei erau stimulate și de reminiscențele-i literare – Flora

Annie Steel, de pildă – la care se adăugau reacțiile glandulare. Câteodată, când Miss Dirks nu era de față, se așeza la una din ferestrele de la etaj, dădea perdelele la o parte și rămânea în contemplarea cavaleriștilor sikhs. De câte ori îi privea astfel, se simțea ușor excitată, inima începea să-i bată mai tare și bucuria îi umplea sufletul. Era ca și când ar fi luat un drog. Și cum drogurile duc la obișnuință, tot așa Miss Hodge nu se mai putea lipsi de spectacolul războinicilor sikhs. Deși toți semănau între ei – erau voinici, înalți, supli, cu profil de vultur – ajunsese cu timpul să-i deosebească. Și cum nu le cunoștea numele cu rezonanțe sikhs, le atribuisese nume englezești, alese de ea. Favoriții ei se numeau John, Geoffrey, William, Herbert și Cecil. Pe unii îi cunoscuse adolescenți, dezvoltându-se până la vârsta maturității. Câțiva dispăruseră. Când apăreau alții noi, îi studia cu grijă, ori de câte ori intrau în post, și după ce îi analiza cu toată obiectivitatea, îi înlătura sau îi primea printre favoriți. Cecil fusese marele ei preferat. Când părăsise regimentul, spre a se înapoia acasă, în nord, Miss Hodge încercase săptămâni de-a rândul un simțământ de apăsare sufletească ori de câte ori își îndrepta privirile spre poarta palatului. Sperase la început că e bolnav, sau că plecase în concediu și că într-o zi se va înapoia. Însă așteptarea fusese zadarnică. Nu reușise niciodată să afle ce i se întâmplase.

În vreme ce se uita la cei doi călăreți, neclintiți sub marile felinare de aramă frumos lucrate, oaspeții începură să apară. Recunoscui mai întâi silueta masivă a lui Rașid Ali Khan, ghemuită în vesela și mica tonga împodobită cu bucăți de oglindă. Alături de el se afla soția sa, Mrs. Rașid, îmbrăcată în alb. Miss Hodge identifică și demodatul automobil francezesc al Dewan-ului, și Buikul vechi de cinci ani al lui Ransome, care aparținuse pe vremuri lui monsieur Descans, inginerul elvețian, și Fordul mânjit de noroi al Maiorului Safka, și Packardul folosit îndeobște de General, și Austinul liliputan condus de Mr. Bannerjee flancat de frumoasa lui soție, și la urmă zări,

înfiorată de plăcere, somptuosul Rolls-Royce purpuriu aducând pe lordul și lady Heston. Lumina înăuntru era aprinsă, așa că putu să-i deslușească bine pe pairul milionar și pe eleganta lui soție. Știa despre el tot felul de lucruri. Știa că lady Heston era născută Edwina Doncaster, că făcuse parte din „tineretul auriu” și că într-o vreme se numărase printre prietenii Prințului de Wales. Toate amănuntele astea puteau fi găsite la rubrica „Curtea și Societatea”. Miss Hodge era la curent cu toate nașterile și decesele anunțate în ziarul *Morning Post*, care sosea la Ranchipur o lună sau două după ce ieșise de sub teascurile tipografiei. În felul acesta era la curent cu toate evenimentele intervenite în sânul acestei lumi pe care n-o cunoștea decât din citite și din auzite. Mr. și Mrs. Jobnekar sosiră cei din urmă, hurducați în tonga lor închiriată. După ce mai așteptă un timp, Miss Hodge se întoarse către fereastră:

— Cred că au venit cu toții, Sarah. Și soții Heston, și Mr. Ransome, și soții Rașid, și cei doi Bannerjee și perechea Jobnekar.

Cum nu primi niciun răspuns din partea lui Miss Dirks, își zise:

„Te pomenești că are de gând să nu îmi mai vorbească niciodată. Cred că depășește măsura.”

Când se întoarse și se uită la Miss Dirks, o văzu stând cu ochii închiși. Cartea cu noile metode de predare a algebrei îi căzuse în poală. Cu mâna ei slabă, bătrâna domnișoară își apăsa stomacul.

Înspăimântată, Miss Hodge sări în picioare și o strigă:

— Sarah! Sarah!

Miss Dirks deschise ochii. Părea să se înapoieze de undeva, de departe.

— Da, Elisabeth! Iartă-mă, eram cufundată în gânduri.

— Nu te simți bine?

— Sunt puțin obosită. Asta-i tot.

Se îndreptă de spate și își ridică volumul.

— Să-ți fac un ceai, se oferi Miss Hodge.

— Nu e nevoie.

— Ba da. N-ai să mă oprești să-ți fac un ceai.

Se duse la bucătărie și puse apa la fiert. Tremura cuprinsă de remușcări, rușinată de biruința ei meschină în privința porțiței deschise. Voia să facă amendă onorabilă, să-și ceară iertare, să astupe prăpastia care se deschisese între ele.

Miss Dirks nu adormise. Se gândea cu ochii închiși și se lupta cu durerea.

De la o vreme se simțea din ce în ce mai rău. Știa că ar fi fost zadarnic să o combată cu puterea voinței sau să pretindă că nu exista. Durerea era acolo, în permanență, uneori slăbea, alteori revenea la atac furioasă. Chiar când durerea o mai lăsa, Sarah nu mai credea că își va regăsi vreodată sănătatea și puterea. De câteva săptămâni se gândea să se ducă la doctor, dar cum în Ranchipur nu mai era niciunul în afara Maiorului Safka, nu se putuse hotărî să se dezbrace și să se lase examinată goală de un medic care era nu numai bărbat, ci și indian, nu numai tânăr, dar și frumos. Ar fi fost posibil să se ducă la Bombay, dar și acolo toți doctorii erau bărbați. Pe de altă parte, în întreaga Indie de vest n-ar fi putut găsi un chirurg mai priceput decât Maiorul Safka. Nu avea însă curajul să apară în fața lui. Numai gândul acesta o îmbolnăvea și mai tare. Mai bine să moară.

Durerea era cumplită, dar ar fi fost capabilă s-o îndure, așa cum îndurase în viață și alte lucruri mai rele; se simțea însă prea obosită, prea tulburată și prea înfricoșată. Nu avea unde să se ducă, nici cui să se destăinuie. Dacă i-ar vorbi lui Elisabeth, aceasta și-ar pierde cumpătul, s-ar lăsa cuprinsă de istericale și i-ar înrăutăți starea, făcând tărațoi, copleșind-o cu atenții exagerate, nedorite, neîngăduindu-i să-și uite boala nici când durerea i s-ar mai alina.

După o vreme, Miss Hodge se întoarse cu ceaiul. Băutura nu-i ușură durerea aceea îngrozitoare, care îi rodea măruntaiele, dar o făcu parcă ceva mai fericită, fiindcă gestul acesta îi ștersese oarecum rușinea resimțită față de încăpățânarea copilărească a prietenei ei.

Palatul era o imensă clădire plasată în mijlocul unui parc vast, amenajat cu mult timp în urmă, astfel încât să amintească vegetația bogată și neorânduiala studiată a marilor domenii britanice. Turnuri, domuri și foișoare răsăreau cu luxuriantă fantezie deasupra puzderiei de galerii, arcade și balcoane dispuse într-un stil care includea influențe nord africane, persane și indiene. Ziua, văzut de un european, palatul îl izbea ca un coșmar arhitectural; dar noaptea, sub cerul albastru indian stropit cu stele, părea, datorită sutelor de ferestre luminate a giorno, un castel fermecat și fabulos din legendele arabe. Asperitățile zidurilor de piatră și cărămidă se îndulceau sub catifeaua umbrelor, și silueta masivă a palatului se înălța deasupra copacilor în nopțile cu lună asemenea orașului magic din „povestea pescarului”.

Parcul, cu ficușii bengalezi, mangotierii, eucaliptii și palmierii care țineau locul ulmilor, stejarilor și cedrilor din grădinile britanice, nu era mai puțin fantastic decât palatul. La început, grădinarul scoțian, angajat de către Maharani, se străduise cu încăpățănare și eroism să aclimatizeze plante, arbuști și copaci englezești în pământul sărac și roșiatic, dar India nu-i acceptase și aceștia se ofiliseră cu încetul și muriseră sub soarele arzător.

Până și micul lac pardosit cu ciment, astfel ca apa prețioasă să nu se piardă în timpul sezonului uscat, nu ispitea cerul arămiu să se admire în oglinda răcoroasă și limpede a unor ape ce aminteau iazurile englezești, străjuite cu rogoz și cu stânjenei, ci îi oferea spectacolul unui înveliș lichid de un verde palid, mort. Alocuri, lacul era acoperit cu pete de petrol, menite să distrugă țânțărirea purtătoare de malarie. În anul acesta de mare secetă, când musonul întârziase să-și facă apariția și apa era mai prețioasă decât vinul, micului lac îi fusese îngăduit să se evapore și să lase la vedere

fundul îmbrăcat într-o crustă de ciment, cel mai urât travesti al unui lac. Bărcile de agrement, mici și foarte împodobite, rămăseseră pe uscat.

Ransome nu se împăcase niciodată cu înfățișarea acestui parc al cărui travesti era subliniat de prezența cârdurilor de maimuțe sfinte. Dar, pe măsură ce încetase a mai fi un turist și începuse să cunoască India, reușise să înțeleagă că acest fantastic palat nu era numai la locul său în mediul ambiant, ci reprezenta un triumf al arhitecturii; nu avea de pildă acel aspect deprimant, singuratic și golaș al casei lui din Belgrave Square, a cărei clasică fațadă georgiană abia reușise să o ascundă după o perdea de arbuști înfloriți și de plante agățătoare; nu semăna nici cu palatele guvernamentale din Delhi, menite să facă impresie asupra indienilor, dar care nu reușeau decât să aibă înfățișare unor edificii din Regent Street, înălțate în mijlocul splendidelor ruine ale imperiului mogul. Palatul, cu toate fanteziile, extravagantele și multitudinea lui de stiluri, aparținea Indiei, ca și când ar fi fost zămislit din excesul de vitalitate al pământului indian. Era ca și când mangotierii și ficușii bengalezi care înlocuiseră stejarii și ulmii uscați ar fi încolțit din însăși glia acestei țări. Dacă ai fi plantat în pământul roșiatic sămânța din care cresc palatele din India, desigur că ar fi țâșnit acest fantastic edificiu, un gigant printre palate. Ransome înțelesese în cele din urmă că imensa clădire era nu numai potrivită cu ambianța, dar și de o rară măreție.

Palatul fusese astfel clădit încât să ferească pe locatari de căldurile mari din partea locului. Avea uși și ferestre enorme, tavane foarte înalte și șapte mari curți interioare cu boschete, copaci și fântâni arteziene ce susurau zi și noapte. Palmieri africani înlănțuiți de orhidee și liane, se înălțau către lumina care cădea din galeriile de marmură descoperite. În centrul fiecărei curți se afla câte un bazin de marmură, încrustată cu flori de jad, de calcedoniu și de alte pietre semiprețioase, orânduite în desene inspirate de arabescurile din străvechile palate ale mogulilor din Agra și

Fatepur-Sikri. În bazine înotau jucăuș pești aurii. Miliarde de păsări din India, cu pene extravagant colorate, se zbenguiau în colivii poleite, atârinate de ramurile palmierilor asiatici. Deasupra acestora colcăiau mari roiuri de albine, aninate de streșinile de marmură. Minusculele vietăți înaripate se buluceau unele peste altele într-o încălceală de nedescris, iar când cele de deasupra mureau, le luau locul cele nou-născute, aflate în mijlocul roiului. În întregul Ranchipur nu mai exista o altă grădină atât de umeda și de răcoroasă. Deschisă noaptea către cerul spuzit de stele, nu lăsa în schimb niciodată soarele să pătrundă până la ea.

În jurul acestor curți deschise erau orânduite puzderie de camere. Etajele doi și trei erau ocupate de apartamentele regale și de odăile rezervate suitei. La parter se aflau o serie de vaste încăperi, folosite doar pentru adăpostirea unui straniu conglomerat de mobile și obiecte de artă. Erau aruncate ca într-un depozit fără niciun plan și fără a se face vreo deosebire, scrinuri, broderii și vase minunat lucrate, toate provenite din vechiul palat al Maharajahului cel Rău. Pieseile acestea erau amestecate cu hidoase obiecte de artă modernă. Picturi din Școala de la Munchen atârneau deasupra unor neprețuite pocale și vase de jad, de agată sau de cuarț trandafiriiu colecționate de Maharani. Tapiserii persane din epoca lui Akbar împodobeau pereții, distonând cu perdelele de Nottingham de la ferestre.

Multe din scumpeturile acelea fuseseră aduse de Maharani, cu ocazia primei sale călătorii în Europa. Le cumpărase de la expozițiile care prezentau publicului orori făcute la mașină. Odinioară rămăsese impresionată de complicația meșteșugită a acestor obiecte, dar mai târziu, după ce se deprinsese cu Europa și începuse să-și formeze un gust propriu, înțelesese cât de urâte erau lucrurile cumpărate fără niciun discernământ. Le înghesuise atunci claie peste grămadă cu comorile din palat, uitându-le în încăperile acelea mari pe care nimeni nu catadicsea să le viziteze vreodată.

Se mai aflau acolo și daruri de la invitații ei, contemporani cu

Regele Edward, precum și ofrande primite de la societățile din India, cărora ea sau Maharajahul le făcuseră odinioară unele servicii. La unul din capetele galeriei, care străbătea întreg palatul, se afla un vestiar rezervat pentru pălăriile vizitatorilor. În încăperea aceasta erau adunate câteva obiecte care îl făceau întotdeauna pe Ransome să râdă. Lângă un tablou de Landseer care înfățișa doi copoi și un terrier, trona un magnific zeu chinezesc din bronz, o Psyche de alabastru de o factură modernă, achiziționată probabil de la un negustor ambulant de pe străzile din Napoli, și un covor de rugăciune mogul cu un desen și un colorit de o rară frumusețe.

24

Oaspeții sosiră unul câte unul. Urcau scara cea mare de marmură albă și pătrundeau într-un salon albastru ca nopțile indiene. Pe pereții împodobiți cu stele de argint erau atârinate picturile mogule din faimoasa colecție a bătrânei Maharani. Tavanul era foarte înalt, iar ferestrele mari, care priveau spre parc și spre Muntele Abana din zare, erau acoperite cu plase albe, menite să împiedice intrarea liliiecilor giganți și a maimuțelor sfinte, guralive și curioase. În centrul încăperii atârna un candelabru de cristal, orbitor de luminos. Printre ramurile lui zumzăiau puzderie de albine. Exact dedesubt stăteau suveranii din Ranchipur și își primeau oaspeții.

Maharani purta un sari alb, brodat cu fir de argint, după moda mahrattă. O trenă uriașă era petrecută printre picioarele ei mici și se târa pe pardoseală în timpul mersului. Singurele-i bijuterii cu care se împodobeau erau smaraldele. Purta smaralde și în urechi, și la gât, și la încheietura mâinii, și pe degete, ba chiar și la picioare. Spre a-și satisface pasiunea ei pentru smaralde, Maharani le colecționase achiziționându-le din toate colțurile pământului, de pe Fifth Avenue și de pe Bond Street, din Place Vendôme și din Moscova,

din Jaipur și din Pekin. În noaptea aceasta nu se înfățișa în postura acelei doamne bătrâne, viclene, spirituale, răutăcioase, și câteodată rabelaisiene, care arăta tot atât de pasionată după pocher ca și un jucător profesionist într-o tabără de căutători de aur. Acum avea înfățișarea unei femei scăpărător de inteligentă care, în pofida firii ei încă pe jumătate sălbatică, rămânea totuși o mare regină. Deși era mărunțică, delicată și perfect modelată, ca o statueta de Tanagra, îți dădea o impresie de maiestuoasă prestanță. Se ținea dreaptă și umbla cu ușurința și suplețea femeilor care n-au purtat niciodată pantofi scumpi, cu tocuri înalte, opere ale pantofarilor parizieni. Ransome o privea din prag, așa cum stătea sub strălucirea candelabrului zumzăind de albine, și reflecta: „Iat-o pe ultima regină!”. În Occident reginele se străduiau să arate ca niște mici burgheze, gândindu-se că numai astfel își mai puteau salva tronul.

Bătrânul Dewan sosise deja. Veniseră și Rașid cu modesta și arămia lui soție, și Mr. Bannerjee cu recea și frumoasa lui Mrs. Bannerjee, și Maharajahul însuși cu aerul lui obosit și îmbătrânit, dar plin de demnitate; suveranul era îmbrăcat în alb, iar turbanul său roșu, specific Ranchipurului, era împodobit cu un mare diamant înconjurat cu smaralde. Se mai aflau câțiva ofițeri de stat-major, aghiotanții și cele două principese de Bewangar, intimele Maharanei. Din tot acest grup, Mrs. Bannerjee atrase mai cu seamă atenția lui Ransome. Stătea în picioare, rezemată de zid, lângă una din ferestrele acelea înalte cu rețelele lor contra liliacilor giganti. Era nemișcată, impasibilă și frumoasă, ca una din acele femei din miniaturile care împodobeau încăperea. Pentru o indiană era înaltă și cu pielea foarte albă. Pe chipul ei plutea o expresie insolentă, disprețuitoare, provocatoare și iritantă, o pasivitate și o indiferență care o făcea să domine orice adunare.

De multă vreme Ransome se simțea fascinat de ea, mai mult decât de orice altă femeie întâlnită în India. Mrs. Bannerjee nu-și dădea nicio osteneală pentru aceasta, dar frumusețea ei îl vrăjea,

învingând oboseala mare care îl copleșise. Aerul ei distant, nepăsător, de parcă ar fi suportat plictisită viața, îi trezise curiozitatea. I se părea inaccesibilă. Avea impresia că Mrs. Bannerjee își bate joc de el, dar că în același timp îi făgăduiește o aventură foarte deosebită de acele cu care el era obișnuit. Nu putea fi vorba de dragoste, pentru că erau prea străini unul față de celălalt și tot așa aveau să rămână oricât de intim ar fi devenit contactul lor fizic. Era ca și cum s-ar fi îndrăgostit de o minunată statuie de gheață. Cu toate acestea, ori de câte ori o vedea, se simțea răscolit, i se trezea dorința perversă de a o cuceri, de a o umili, de a o viola și de a-i strivi orgoliul. Era sigur că aceasta l-ar fi scos din letargie, dar nu știa cum să ajungă acolo. De mai multe ori încercase să găsească mijlocul de a cuceri înghețata culme de munte pe care părea să trăiască. Îi vorbise despre mișcarea *Swadeshi*, de care ea se ocupa, despre filozofie, despre iubire, despre animale – pechinezi, papagali, ibiși, lebede, urși – colecționate în grădina ei, căutând astfel un subiect susceptibil să intereseze pe această femeie superbă, lipsită de bucuria de a fi avut copii. Nu izbutise să obțină în schimb decât un răspuns politicos și distrat care îl lăsase să înțeleagă că nu-i era posibil să ajungă până la ea, nici în domeniul gândurilor sau al simțurilor, nici pe tărâm emoțional sau de climat. Câteodată Ransome o identifica pe Mrs. Bannerjee cu India. Când India va renaște, se va trezi și ea la viață. Dar niciunul nici altul nu aveau să asiste la acel fenomen, fiindcă între timp amândoi aveau să moară. Uneori, când îneca singurătatea în alcool, își spunea: „Dincolo de această strălucire aparentă nu există nimic. Este pur și simplu o femeie frumoasă, leneșă și proastă.”

Mrs. Bannerjee vorbea numai când era întrebată și nu se simțea stingherită, ca europencele, de tăcerile prelungi. Stătea nemișcată, îi privea pe cei din jur, îi asculta, cufundându-se uneori într-o meditație care depășea puterea de înțelegere a altora, păstrând pe chip o expresie de plictiseală și nepăsare, de neconceput pentru

interlocutorii ei. Cu toate acestea părea mai completă decât toți ceilalți. Câteodată rămânea cu privirea fixă, goală, deconcertând cu ochii ei negri și mari, paralizând prin simpla ei prezență conversațiile, elanurile umane din jur, și dându-le o coloratură vulgară, plină de stupiditate.

Când îl văzu în noaptea aceea pe Ransome fixând-o, îl privi o clipă printre genele ei lungi, înclină ușor capul într-un arogant salut, și după ce se așeză pe un divan, scoase dintr-o cutie de jad un pan de frunze de lămâi și betel și începu să le mestece. Ransome avea impresia că toate indiencele aveau înfățișarea unor rumegătoare când se delectau cu acel pan; Mrs. Bannerjee nu intra însă în tagma acestora. În vreme ce o privea, simți din nou acea tulburare lăuntrică, manifestată printr-o senzație de căldură și de sufocație. „Mă urăște fiindcă nu sunt și eu indian”, reflectă el. În aceeași clipă, observă la celălalt capăt al încăperii prezența soților Heston, profilați pe fundalul costumelor strălucitoare de curte ale celorlalți invitați. Lordul, strâns în fracul lui negru, avea o privire atât de tulbure și era atât de congestionat, încât arăta ca un taur furios. Alături de el, soția sa părea neînchipuit de fragilă și de palidă. După cincisprezece ani, Ransome o vedea pentru prima oară așa cum era în realitate. Era îmbrăcată în alb, ca și Maharani, dar în loc de smaralde, purta o garnitură de diamante, smaralde și rubine, aproape tot atât de splendide ca și ale Suveranei.

Privită pe fundalul de un albastru-închis al peretelui și învăluită în văpaia strălucitoare a luminii revărsată din candelabrul de cristal, lady Heston era albă și în același timp de o paloare aurită, care o făcea să fie tot atât de frumoasă ca și Mrs. Bannerjee, dar într-un mod cu totul deosebit. Pe când la femeia indiană un foc misterios mocnea undeva, sub gheață, Ransome își dădea lesne seama că în ființa Edwinei se stinsese orice flăcără, chiar dacă ar fi existat vreodată așa ceva. Aerul ei plictisit îl izbise de la prima vedere – era un fel de moarte a oricăror reacții față de orice și de oricine. Părea să

fi trecut prin atâtea, încât, afară de bijuterii și de toalete nimic nu mai avea puterea s-o miște sufletește. Surâsul pe care-l adresă bătrânei Maharani era trist, fără căldură lăuntrică; un surâs bătrân ca și timpul.

— Înălțimea-voastră a fost foarte bună cu noi, rosti ea. Nu știu ce ne-am fi făcut fără dumneavoastră.

Și vocea ei era obosită, incoloră.

— Să nu mai vorbim despre aceasta, replică Maharani, într-un râs plin și gutural. Suntem fericiți să facem tot ce ne stă în putință pentru prietenii Viceregelui.

Flăcările din privirile acesteia și vocea ei plină de vitalitate îl făcură pe Ransome să reflecteze: „Are de două ori vârsta Edwinei dar e mai tânără decât ea.”

Până și felul de a vorbi al Edwinei părea oarecum automat. Vorbea cu o grație, cu o politețe și cu un farmec, care păreau să se fi tocit după atâtea secole de folosire. Erau momente în care oboseala aceasta aparentă căpăta aproape semnificația unei insulte.

Se întoarce și îl văzu pe Ransome. Privirea ei goală întârzie câteva clipe asupra lui. Apoi interesul îi fu trezit treptat-treptat de această apariție desprinsă dintr-un trecut pe care-l cunoștea foarte bine.

— Dumneata ești, Tom? Mi s-a vorbit despre un personaj numit Ransome, care ar trăi la Ranchipur, dar nu mi-am închipuit că ești chiar dumneata.

— Mă întrebam dacă ai să-ți aduci aminte de mine.

— A trecut mult de atunci – șapte sau opt ani.

— Peste zece.

— Va să zică am atins o anumită maturitate, zise ea.

— Nu chiar, dar pe aproape...

Edwina se însufleți, ca și când această bruscă întâlnire cu cineva din lumea ei, i-ar fi făcut să-i bată inima mai repede. Fusesse o lume restrânsă, intimă, veselă și nebună, dar în orice caz prietenoasă, și atât de deosebită de hordurile de personaje pline de importanță, dar

bizare și plictisitoare pe care, de când se măritase cu Heston, le vedea zi de zi, dar numai pentru câteva momente și pe care le uita tot atât de repede.

— Ce învârtești pe aici?

O clipă Ransome șovăi. Până atunci nimeni nu-i pusese o asemenea întrebare, și pentru moment nu știu ce să răspundă.

— Nimic deosebit; câte puțin din toate: pictez, beau, hoinăresc.

— Nu pare prea interesant.

— Nici nu este.

— Aș vrea să-l cunoști pe Albert.

— L-am întâlnit o dată sau de două ori, e mult de atunci; pe vremea aceea mă gândeam să ajung un mare om de afaceri. Cred că nici nu-și mai amintește de mine.

Lordul Heston nu-și aminti; de altfel nu-și amintea decât de cei care i-ar fi putut fi de folos, ori de pe urma cărora ar fi putut să câștige ceva; un grup mic care se restrângea an de an până când ajunsese să nu mai cuprindă decât o mână de bancheri, familia regală, un număr ceva mai mare de politicieni fără scrupule și doi sau trei indivizi mai puternici decât el, pe care îi respecta fiindcă aveau averi mai mari decât a lui. În afara acestor inși nu-și mai dădea osteneala să fie politicos cu lumea. Celor care nu făceau parte din rândurile acestor mărimi abia dacă catadicsea să le mormăie un plictisit bună ziua.

Sosi apoi și Generalul, urmat prea îndeaproape, pentru demnitatea și tihna sa, de către cei doi paria, Mr. și Mrs. Jobnekar, care arătau mai degrabă ca niște șoareci cu ochi scânteietori. Îl mai întâlnise cândva pe lordul Heston, dar nu se simpatizau, fiindcă egoismul și vanitatea lor erau la fel de agresive.

„Cât de groțești sunț amândoi, gândi Ransome. Heston e însă rău și primejdios. Generalul aduce cu Marele Auk. Dar imperiul s-a clădit, acum nu mai au nevoie de el. Este rândul lui Heston să distrugă această creație.”

„Mica” sufragerie spre care oaspeții erau îndrumați era o încăpere imensă, albă, cu ferestre înalte, încoronate de arcuri plasate de o parte și de alta a camerei ca și în salonul albastru, și acoperite cu plase, în care din când în când se prindea câte un mare liliac ce se zbătea și chițăia până ce îl elibera unul dintre servitori. Ferestrele din stânga răspundeau spre una din curțile interioare, lăsând să se audă susurul unei fântâni arteziene străjuită de arbuști de betel. Ferestrele de vizavi se deschideau spre parc, și dincolo de acesta spre marele rezervor și spre piața mărginită de o parte de localul cinematografului, iar de cealaltă de vechiul și sinistrul palat. Ploaia încetase de câțeva vreme și luminile din piață se oglindeau în apele rezervorului.

Ospățul era pregătit după moda indiană, așa cum dorise Heston, cu mâncări specifice din Ranchipur. Printre care: curry cu langustă, guave zaharate și măduvă de palmier. Pe terasa-acoperiș din cealaltă aripă a palatului se afla o orchestră organizată de Maharani, alcătuită din treizeci de muzicanți, în ciuda tradiției, care nu îngăduia decât grupuri de doi sau trei instrumentiști. Aceștia cântau din lăute și tobe, viori indiene și flaute, boluri acordate după ridicarea sau coborârea nivelului apei dinăuntru lor, precum și un armoniu dintre acelea aduse odinioară în India de misionari spre a întovărăși imnurile executate de coruri și care devenise cu timpul instrumentul tradițional indian folosit atât pentru dansurile fetelor cât și pentru cântecele de slavă, închinat lui Siva și lui Krișna. Sunetul muzicii plutea pe deasupra acoperișurilor palatului cu nenumărate turnuri pătrunzând în sufrageria de marmură albă.

Ransome se văzu plasat între Mrs. Bannerjee și Mrs. Jobnekar, având astfel în față pe Edwina Heston și pe bătrânul Maharajah.

Apropierea lui de Mrs. Bannerjee îl excita ușor, dar nici de astă dată nu înregistră vreun succes. Ea mânca în tăcere, cu eleganță și cu puțină lăcomie, fără să ia în seamă lumea din jur. Își muia mâinile gingașe când în orez, când în sosul langustei, când în garnitura dulce, preparată din nucă de cocos. Mrs. Jobnekar era amabilă și vorbăreată, dar Ransome era atât de tulburat de prezența frumoasei Mrs. Bannerjee în preajma lui și de a Edwinei de vizavi, încât nu mai era atent, iar când Mrs. Jobnekar îi puneă câte o întrebare, trebuia să se smulgă din gânduri pentru a-i da un răspuns inteligibil. Pe la mijlocul dineului observă că Edwina se uita la el din când în când, îndelung, gânditoare, dar când întâlnea privirea lui se întorcea brusc spre Maharajah.

Își reaminti cum se întâlneau odinioară, când ea venea la ferma din Sussex. Pe atunci Edwina avea aceeași frumusețe de porțelan alb și auriu, dar totodată era plină de viață, violentă, pătimasă, ca și când și-ar fi dat seama că nu va mai avea timp destul spre a îmbrățișa toată exaltarea, dragostea și aventura pe care i le puteau oferi viața. „A ajuns exact așa cum mi-am închipuit că are să ajungă”, își spuse el iarăși. Aceasta nu era numai tragedia ei, ci și a lui – trăiseră prea intens. Acum, în preajma maturității nu-i mai încălzea nimic.

Se avântaseră cu sânge rece în tot felul de experiențe, ca până la urmă să constate deziluzionați cât de superficiali fuseseră. Relațiile lor nu avuseseră nimic romantic și acum își dădea seama – ce-i drept prea târziu – că niciunul dintre ei nu cunoscuse dragostea; căci fără romantism și fără sentimente nu poate exista iubire, ci numai curiozitate și dorințe senzuale, ale căror satisfacții trec repede. Dacă vrei să iubești și în același timp să faci ca iubirea să dureze, trebuie să fii puțin drogat de ceva care probabil nu există în realitate, altfel nu-ți rămâne decât să te droghezi din obișnuință sau în mod deliberat, încercând să te autohipnotizezi, ca să fii la înălțimea unei nopți ca aceasta, cu muzică barbară, sălbatică, venind

din depărtare, cu murmur de ape sub palmieri și cu țipete de lilieci încurcați în plasele de la fereastră. „Nici eu și nici Edwina n-am avut noroc, gândi Ransome cu amărăciune. Am dat cu piciorul la romantism și la sentimentele de iubire și iată unde am ajuns”.

Înainte vreme nu se gândise niciodată la aceste lucruri, dar acum se văzu așa cum arăta odinioară când se înapoiase din război, înveninat, nefericit, lacom de femei, de plăceri și de experiențe multiple, ca și când ar fi vrut să recâștige tot ceea ce pierduse în timpul acelor trei ani, cei mai buni și mai romantici din viața lui. Nimeni nu i-ar fi putut reda acești ani și nimeni nu l-ar fi putut învinovăți că încercase să ia înapoi ceea ce îi aparținea de drept. Căutase plăcerea și experiența oriunde puteau fi găsite, sub orice formă i s-ar fi înfățișat și cu acea străveche teamă lăuntrică, cu acel simțământ bizar că viața este prea scurtă și că nu-ți mai rămâne de trăit decât o oră sau două. Bătrânii nu cunoscuseră aceste stări sufletești, iar cei tineri nu aveau să le cunoască. Și el și Edwina trecuseră însă prin toate acestea. Rănile din coapsă și din spate nu conta; carnea crește la loc și câteodată nu mai rămâne nici cicatricea. Dar cu spiritul este altfel; odată, e mult de atunci, citise într-o carte un pasaj care-i reveni în minte:

Damnațiunea este cel mai neînsemnat lucru; supliciul rezervat celui blestemat să sufere chinurile iadului este afundarea neîncetată în viciu și în crimă, înăsprirea și depravarea continuă a sufletului, care se scufundă în mod necesar în rău, clipă de clipă, într-o progresie geometrică, pe vecii vecilor.

Acesta era de altfel și cazul lui și al Edwinei.

Deodată auzi vocea lui Heston ridicându-se deasupra murmurului conversațiilor, al sunetului îndepărtat al muzicii și chiar a amabilelor sporovăieli ale micuței Mrs. Jobnekar, pe care el le asculta neatent. Heston striga la Maharani, și Ransome se întreba dacă nu cumva bătrâna îl provocase, așa cum obișnuia să procedeze și cu Generalul.

— E o insultă intolerabilă! urlă Heston.

Când Ransome surprinse sclipirea din ochii bătrânei doamne, își zise că lordul nu va reuși să o impresioneze. Metodele folosite de el în vest își pierdeau aici orice eficacitate, cel mult o amuzau pe Înălțimea-sa.

Fața lui Heston era umflată. „E bolnav, gândi Ransome. Se întâmplă ceva cu el. Un om sănătos n-ar striga în felul ăsta.” Ochii albaștri proeminenți ai lordului aveau o expresie ternă, ca și când ar fi fost acoperiți de o peliculă. Ransome se întrebă dacă Heston nu făcea și Edwinei asemenea scene.

Cina se sfârși brusc. Maharani, în fruntea celorlalți, părăsi încăperea, făcând să sclipească smaraldele de pe sari-ul ei alb, cu trena-i lungă desfășurându-se între picioarele-i mici, acoperite cu smaralde adunate din cele patru colțuri ale lumii.

26

În încăperea cu pereți albaștri, programul distractiv începuse. Lakshmi Bai, una dintre cele mai mari cântărețe din India, stătea pe o mică estradă, cu picioarele încrucișate sub ea și cu spatele spre una din marile ferestre. Purta un sari albastru cu fire de argint. Nu mai era tânără și nici frumoasă, deși nu s-ar fi putut spune că e urâtă. Dar nici vârsta și nici înfățișarea nu aveau vreo însemnătate față de talentul ei. Nu era o femeie pe care s-o privești și s-o ascuți, ci o operă de artă în care fiecare detaliu, oricât de mărunț, contribuia la desăvârșirea întregii sale ființe – buzele roșii, unghiile lăcuite, piciorul acoperit cu bijuterii ce răsăreau de sub sari-ul albastru cu fire de argint, mâinile ei frumoase, mai delicate și mai sensibile decât ale oricărei europene, stilul impecabil cu care ciupea coardele lăutei. Mâinile acestea îl fascinau pe Ransome și însăși Edwinei, care stătea acum în preajma lui, i se trezise prima oară interesul – avu el

impresia – pentru această ființă deosebită care, asemenea ei, atinsese aceeași perfecțiune semidecadentă.

În această încăpere numai el și Edwina păstrau tăcerea, priveau și ascultau, spre deosebire de indieni, care socoteau muzica drept un simplu fundal al conversației, precum și de General și de Heston, cu totul indiferenți la acest spectacol. Și cum stătea lângă Edwina, Ransome avu revelația perfecțiunii ei, a rasei, a comportării, a veșmintelor, a părului, a manierelor ei grațioase și a felului cum stătea, puțin lăsată pe spate, ascultând și privind în jur. Deodată avu impresia că descoperise esența existenței ei. „E ultima expresie a ceea ce în curând nu va mai exista pe această lume, gândi el. Nu se mai potrivește nici cu timpurile și nici cu obiceiurile de acum.” Edwina nu era ca Heston, un fel de ciupercă grosolană, crescută peste noapte din cloaca îmbâcsită a acestor vremuri; era produsul câtorva secole de huzur, de privilegii și responsabilități câștigate și moștenite din generație în generație. Acum, însăși epoca și civilizația căreia îi aparținea se apropia de sfârșit, așa că nu mai era loc nici pentru ea, nici pentru el. Amândoi erau molipsiți de acea descompunere care roade tot ce ajunge la o prea mare îmbătrânire. Nici bunica lui, din acea vastă casă cu turnuri din Grand River, nu fusese în stare să-l salveze. Erau putrezi încă de la rădăcină și Ransome înțelese deodată că nimicirea lor avea să vină tocmai datorită lui Heston și brutalilor săi zei.

Lakshmi Bai termină cântul, și după ce părăsi încăperea își făcu intrarea o mică orchestră care se așează în fața estradei. Apoi apărură două dansatoare. Ca și cântăreăța, nu erau tinere, ba chiar una din ele părea bătrână de-a binelea. Erau mamă și fiică, venite încă de mult de la templul din Tanjore și intrate în serviciul bătrânului Maharajah. Dar nici vârsta și nicio oarecare tendință spre îngrășare nu le strica frumusețea dansului. Dacă ar fi tinere și atrăgătoare, reflectă Ransome, perfecțiunea lor te-ar distra; te-ar captiva mai mult trupurile lor decât figurile arhaice, milenare, rafinate acum

până la decadență, pe care le executau în timpul dansului. Și de astă dată numai Ransome și Edwina le urmăreau evoluțiile. După un timp, prima dintre balerine, apoi și a doua, observând că mișcările lor stârnesc interesul, începură să danseze cu și mai multă însuflețire. Mimară legendele lui Krișna și Gopis, precum și poveștile lui Rama și Sita. Exhițiunile lor erau însă lipsite de orice realism, deoarece fiecare incident, fiecare mișcare deveniseră, prin trecerea mileniilor, un arabesc, un filigran delicat și unic. Era o expresie a artei pure, dincolo de care nu mai exista decât decadență, distrugere și un nou început.

După ce dansatoarele plecară, o dată cu mica orchestră, Edwina rămase câteva clipe cu ochii închiși și cu capul rezemat de spătarul scaunului.

— Când plecați din India? o întrebă Ransome.

— La sfârșitul săptămânii. Ne imbarcăm pe „Victoria”, la Bombay.

— Păcat că reîntâlnirea noastră a trebuit să fie atât de scurtă.

Ea scăpă un râs ușor ca un suspin.

— Asta e viața.

Edwina îi vorbi despre vizita lor în India, despre venirea lor la Ranchipur, despre caii de rasă Kathiawar, despre arșiță și despre praf, despre obositoare și nesfârșit de monotonele dineuri oficiale.

— Nu înțeleg cum de-ai reușit totuși să te păstrezi atât de proaspătă, de parcă abia ai fi ieșit din locuința dumată de la Londra în plin sezon monden.

Ea râse iarăși.

— Foarte simplu. Nu este decât o chestiune de bani. Am adus cu mine două cameriste, iar una dintre ele este o excelentă coafeză. Am un trai foarte diferit de vremurile din trecut, când îmi făceam singură părul și nu-mi permiteam o vizită la coafor decât o dată la trei săptămâni.

— Atunci arătai tot atât de bine ca și acum.

— Eram mai tânără. Coafura nu avea prea multă importanță.

— Nu are nici acum.

Ea îl privi cu ironie, apoi râse.

— Oricum ar fi, prefer situația actuală. De când mă știu mi-a plăcut luxul și tot ce se poate obține cu bani mulți.

Ransome fu ispitit s-o întrebe: „Chiar tot?” dar nu avu curajul. Nu redeveniseră atât de intimi încât să riște o astfel de întrebare indiscretă. Își dădea totuși seama ca Edwina îi vorbea așa cum nu i-ar fi vorbit niciunuia dintre cei de față. Între ei exista la urma urmei o anumită legătură, siguranța bizară că aparțineau aceleiași lumi restrânse, ajunse în pragul agoniei și pe care amândoi trebuiau s-o apere până la capăt, deși știau că la sfârșitul drumului îi aștepta înfrângerea și ruina. Celelalte persoane din încăperea nu puteau înțelege acest simțământ. Treptat, Ransome încercă o adevărată exaltare la gândul că o vedea iarăși, că avea în preajma lui pe cineva cărui nu trebuia să-i explice, să-i analizeze, să-i justifice ceva, o ființă care știa cu precizie cât erau de deznădăjduiți, de nefolositori, de corupți.

— Într-una din zilele acestea ar trebui să vii să iei ceaiul la mine, îi spuse. Locuiesc într-o veche casă în stil georgian, igrasioasă. Ai să găsești o mare dezordine și o droaie de pânze aruncate la întâmplare. Cu toate acestea, cred că are să-ți placă.

— De ce rămâi aici în timpul musonului?

— Nu știu nici eu, zâmbi Ransome. Aici sau în altă parte, mi-e totuna.

— Am să încerc să vin la dumneata. Dar va trebui să găsesc un moment potrivit. S-au făcut atâtea pregătiri pentru noi...

Îl cântări din ochi ca și cum s-ar fi întrebat: „Merită să luăm totul de la început? Am putea câștiga ceea ce am pierdut?”

Ransome nu-i spuse: „Vino cu soțul dumitale”, fiindcă nu voia să-l vadă pe Heston în casa lui, nerăbdător, plictisit, nimicindu-i simțămintele care-l legau de Edwina.

— Atunci, pe joi, zise el.

— Fie și joi, acceptă ea, aprinzându-și o țigară. Ești și dumneata invitat la dineul de la Mr. Bannerjee?.

— Când? Poimâine? Da.

Ransome încercă un simțământ de mulțumire când văzu că Edwina se bucură.

— Ce fel de om este acest Mr. Bannerjee? întrebă ea. Vreau să spun... sufletește. Pe dinafară pare un tip sâcâitor și aduce a chinez.

— Ar trebui să scriu o carte întreagă ca să ți-l pot zugrăvi – o carte simbolică. Este un indian rățăcit undeva între Orient și Occident.

Edwina păstră tăcere câteva clipe, apoi întrebă:

— Dar tipul de-acolo cine e? Acela care seamănă cu un Apolo turnat în aramă palidă?

Fără să se uite la personajul indicat de Edwina, Ransome înțelese numai după descriere că era vorba despre Maior. Acesta tocmai se întreținea cu Maharani, așa cum i se poruncise, pentru ca suverana să nu se plictisească.

Îi istorisi tot ceea ce știa despre chirurg. Edwina îl asculta distrată ca și Mrs. Bannerjee și în tot acest timp nu-l pierdu din ochi pe Maior. Ransome îi lăudă meritele, dar după câteva momente își dădu seama că spusele lui nu-i trezeau interesul. Pe Edwina nu o preocupau virtuțile Maiorului. Ochii ei albaștri aveau o expresie concentrată, ca și când ar fi cântărit calitățile fizice ale frumosului și impecabilului medic brahman. Ransome simți deodată că-l încolțește furia și gelozia, fiindcă într-un fel o simțea scăpându-i. „Nu mi-am închipuit că este atât de stricăță”, reflectă el.

— Are un aer foarte romantic, zise Edwina.

— Te înșeli. Este un chirurg și un om de știință cu mult sânge rece, adăugă Ransome cu brutalitate. Pentru el dragostea nu este decât o împerechere, un act care trebuie cercetat cu detașare științifică.

Imediat însă își dădu seama că spusese exact contrariul a ceea ce ar fi trebuit să-i spună, ca să-i ucidă interesul. „Târfa”, gândi el.

Nu-i mai auzi însă replica, deoarece cuvintele ei fură acoperite de mugetul unor ape care se prăbușeau din înălțime, ca și când o imensă cascadă s-ar fi revărsat asupra palatului. Ploaia începuse iarăși.

Ea râse și vorbi tare, încercând să întrecă zgomotul ploii.

— Torentul acesta nu aduce de loc cu modestele burnițe din Anglia. N-am putea trece în altă cameră? Nu pot să sufăr să strig și toată lumea să asculte ce spun.

— Am putea vizita și celelalte camere. Cred că are să te amuze. Înălțimea-sa nu va avea nimic împotriva. Am să-i cer permisiunea.

Maharani vorbea tocmai cu Dewan-ul despre noua aripă pe care intenționa să o adauge la Școala superioară de fete. Când Ransome îi ceru îngăduința de a o conduce pe lady Heston prin camerele de jos, ea surâse.

— Desigur. Umblați pe unde vreți, zise, și în vreme ce Ransome se îndepărta, adăugă: Îți urez noroc! apoi se întoarse spre Dewan, reluându-și convorbirea. Remarca ei îl izbi neplăcut pe Ransome. Era ca și cum Maharani ar fi spus: „Cunosc eu tipul acesta de englezoaice, senzuale, decăzute, înclinate spre promiscuitate.” Era indispus fiindcă tonul bătrânei doamne echivala cu o insultă adusă Edwinei. Apoi își zise că Maharani avea poate dreptate, și că n-ar fi neplăcut să se întâmple ceea ce aceasta îi sugerase. N-ar fi fost numai un act agreabil, ci ar fi corespuns unei necesități. Trebuia să se întâmple.

Așadar îi spuse unui aghiotant că știa foarte bine drumul și că nu avea nevoie să fie călăuziți.

Străbătură șirul de saloane pustii de la parter, marea sală a Durbar-ului, îmbrăcată toată în frunze de aur și lemn de santal, și ajunseseră până la curțile interioare, peste care se prăvălea puhoiul ploii. Se opriră într-una din încăperile mai mici, în care stăteau clăie peste grămadă comori de artă și monstruozi. La început Ransome se simți nervos și excitat, de parcă n-ar fi fost un om ușuratic, cu o bogată experiență în domeniul dragostei, ci un simplu adolescent, timid și neștiutor, care descoperă pentru întâia dată dorința. Vorbeau acum din ce în ce mai puțin, ca și când o continuare a conversației ar fi fost nu numai lipsită de sens, dar ar fi cerut și un efort prea mare față de zgomotul puternic al ploii. După un timp se treziră umblând în tăcere. Abia dacă mai scoteau câte un cuvânt, absenți, fără interes și fără convingere, când Ransome îi arăta câte o capodoperă de artă sau vreun obiect indescriptibil de urât. În cele din urmă ajunseră într-o odaie mică de la capătul unei aripi a palatului, plasată dedesubtul camerei în care cu puțin înainte cântase orchestra bătrânei Maharani.

— Să ne așezăm o clipă și să fumăm o țigară, propuse Edwina. Zăpușeala asta m-a istovit.

Se așezară împreună pe un divan și, după ce-și aprinseră câte o țigară, tăcerea se lăsă asupra lor grea, de nesuferit.

— Te gândești la același lucru ca și mine? întrebă Ransome.

— Desigur, nătărăule! râse ea.

Pentru prima oară, după mulți ani, se simți învăluit de un val de romantism.

— Ești foarte frumoasă, rosti. Mai frumoasă ca niciodată.

— S-au scurs mulți ani de la Tipton Farm. De atunci și până acum, am parcurs amândoi un drum foarte lung.

— Întâlnirea noastră în acest palat al Maharajahului are ceva providențial. Nu ți se pare? Ceva care își găsește expresia în întreaga seară – muzica, dansatoarele, ploaia... Toate mă îndeamnă...

- Ca în Elinor Glyn, râse ea.
- Nu vorbi așa.
- Chiar și blana asta de tigru, zise Edwina izbind cu vârful pantofului blana întinsă pe podea.
- Ești o cățea în călduri. Iar blana asta e de panteră, nu de tigru. Înălăuntrul lui dorința creștea năvalnic.
- Ea râse din nou.
- În plin muson – pe zăpușeală și cu acompaniament de ploaie. Totul este sălbatic și provocant.
- Ransome se ridică, închise ușa, împinse un scrin în fața ei și, după ce stinse lumina, se apropie de Edwina pe întuneric.
- Așteaptă, zise ea. Nu fii atât de grăbit. Să-mi termin țigara.

28

Sus, într-unul din saloanele mai mici, Heston încerca să-l convingă pe bătrânul Maharajah să-i vândă un armăsar de Kathiawar și trei iepe, dar lucrurile nu avansau de loc.

Pasiunea lui pentru cai dăinuia de multă vreme, chiar din copilărie, când nu lipsea de la niciuna din cursele Grand National. Pe vremea aceea stătea pierdut în mijlocul mulțimii și urmărea sosirea celor bogați, puternici și eleganți. Când avea o zi liberă, parcurgea cu bicicleta mari distanțe spre a ieși la câmp liber, unde se delecta la spectacolul tunicilor roșii care săreau peste gardurile vii. Câțiva ani mai târziu, pe când vindea cuțite și pânzeturi în Extremul Orient, credința că va avea într-o zi caii săi proprii îi stimula pofta de muncă. Caii de curse confereau proprietarilor lor un prestigiu pe care niciun Simpson din familia lui nu-l dobândise vreodată. Era hotărât să devină proprietarul unui grajd cu cai pur-sânge și soțul celei mai frumoase și mai elegante femei din Anglia. Dar ca să obțină asemenea lucruri trebuia să aibă o avere uriașă.

Visul i se împlinise. Acum avea cai și o soție care rivaliza cu orice femeie din Imperiul britanic în ceea ce privește poziția socială, însușirile fizice și eleganța. Străbătuse un drum lung, Albert Simpson din Liverpool. Pe parcurs își cumpăraseră și caii, și grajdul de curse, și soția, și titlul. Acum avea de gând să cumpere și patru cai Kathiawar, cei mai frumoși din lume.

Se pare însă că bătrânul Maharajah nu era înclinat să se târguiască. În orice caz nu înțelegea metodele pe care lordul Heston le folosiseră odinioară, când vindea cuțite negustorilor chinezi din statele malaieze. Suveranul era dispus să-i vândă lui Heston trei iepe și un armăsar Kathiawar, dar nu aceia pe care îi alesese lordul după ce vizitase de două sau de trei ori grajdurile. Cunoscător versat, acesta alesese cel mai frumos armăsar și cele mai frumoase iepe din lume. Acum era furios fiindcă nu i se făcea pe voie și în același timp nedumerit, deoarece întâlnea pentru prima oară o rezistență pe care banii lui nu o puteau înfrânge. Pe măsură ce discuta cu Maharajahul, mânia îi creștea, stimulată de exasperantele lui descoperiri.

Se simțea umilit ori de câte ori avea de-a face cu un om mai bogat decât el, iar această umilință căpăta proporții și mai mari când împrejurările îl forțau a se târgui cu un astfel de om. Era conștient că amabilul bătrân din fața lui ar fi putut să-l cumpere atât pe el cât și toate întreprinderile lui legate de comerțul de iută, cauciuc și muniții, toate jurnalele și vapoarele sale, plătind bani gheață, și încă i-ar mai fi rămas o imensă avere. Îl supăra și mai tare faptul că bogățiile bătrânului Maharajah existau în realitate, într-o formă concretă, și nu constau din polițe, acțiuni și tot felul de valori angajate într-un mecanism foarte complicat, pe care uneori nici Heston nu-l mai pricepea. Averea lordului putea crește cu un milion de lire într-o zi și să scadă cu un milion în ziua următoare, aparent fără motive bine justificate. Dar Maharajahul din fața lui era la adăpost de scăderile de la bursă, de crahuri și încurcături financiare,

fiindcă nu depindea de acea gigantică, dar nesigură și failibilă structură, denumită, în Occident, marea finanță. Avea senzația că încerca să ducă tratative cu un țăran bătrân și încăpățânat, stăpân pe pământurile lui și cu un ciorap plin de bani sub saltea. Ca și acel țăran, Maharajahul se eschiva cu dibăcie, și acest lucru îl făcea pe Heston să-și piardă încrederea în sine. Omul acesta se îmbolnăvea când se simțea inferior altuia.

Înălțimea-sa nu striga și nici nu bătea cu pumnul în masă. Nu se înfuria și nici nu afirma că valoarea cailor săi era de patru ori mai mare decât în realitate. Nu-și pierdea cumpătul. Își păstra zâmbetul, demnitatea și vorbirea suavă, nici nu discuta despre valoarea cailor săi, pentru că în concepția lui aceștia nu aveau preț.

— Nu pot să vă vând armăsarul și ielele, spuse el. Nici nu vă puteți închipui cât m-am atașat de caii mei. Eu însumi i-am crescut. Dacă i-aș vinde, ar însemna să renunț la rodul a cincizeci de ani de îngrijire și selecție. Sunt cei mai frumoși cai Kathiawar din lume, poate cei mai frumoși dintre toate rasele de pe pământ. Eu cel puțin așa-i socotesc, și de aceeași părere este și prietenul meu, Mohammed Beg, care se ocupă de treizeci de ani de grajdurile mele. Dacă vi i-ași da, i-aș frânge inima. Și aceasta mă oprește mai mult decât orice.

Heston își zdrobi țigara de foi cu un gest violent, care părea să spună: „Să-l ia dracu pe prietenul dumitale Mohammed Beg! Să vă ia dracu pe toți!”. Rosti apoi cu voce tare:

— Sunt gata să vă plătesc oricât îmi veți cere. Sunt dispus să vă clădesc o școală sau o întreagă rețea de căi ferate. Aș face o donație pentru săracii și flămânzii orașului.

— Vedeți, noi nu avem nici săraci și nici flămânzi.

— Vă plătesc orice preț.

S-ar fi zis că întreaga patimă a lui Heston pentru cai se concentrase treptat asupra minunatului armăsar Asoka și a iepelor, și că nu ar mai fi putut trăi fără aceștia.

— Nu este vorba de bani. Dumneavoastră, lord Heston, sunteți proprietar de grajduri; ar trebui să mă înțelegeți.

— Nu vreau să mă înapoiez în Anglia cu niște cai de categoria a doua.

Maharajahul nu-și pierde răbdarea.

— În grajdurile mele nu există cai de categoria a doua. De aceasta nu trebuie să vă fie frică. Dacă vă veți înapoia în Anglia cu cei pe care sunt dispus să vi-i vând, veți constata că sunt tot atât de buni ca și cei mai buni cai din țara dumneavoastră.

Heston fu pe punctul de a-i da o ripostă aspră, dar se abținu, fiindcă în prezența acestui bătrân avea impresia că pământul îi fuge de sub picioare. Era destul de viclean spre a-și da seama că Maharajahul îi aflase slăbiciunea. Încetul cu încetul ajunsese la concluzia că bătrânul suveran citea în inima lui ca într-o carte deschisă și că în chipul acesta știa despre el mai mult chiar decât Edwina sau decât el însuși. Multe din acestea Heston ar fi preferat să le păstreze ascunse.

— Trebuie deci să mă resemnez și să iau iepele și armăsarul pe care Înălțimea-voastră este dispusă să mi le vândă, spuse el.

— Sunt sigur că vă vor satisface pe deplin. Veți vedea că sunt niște animale minunate, frumoase, inteligente și capabile să reziste la cele mai grele încercări. Ar fi interesant dacă i-ați încrucișa cu cei mai buni cai de curse pe care îi aveți. Vă rog să mă anunțați când și cum doriți să vi-i expediez. Mohammed se va ocupa de toate. Nu vă cer decât să nu-i porniți la drum acum, pe căldurile acestea. Le-ar face rău.

— Acesta este deci ultimul cuvânt al Înălțimii-voastre?

— Aș fi ținut mult să vă fiu pe plac. Îmi pare foarte rău că nu vi-l pot da pe Asoka; nu mă îndur să zdrobesc inima lui Mohammed. Apoi adăugă molcom: Permiteți-mi să vă ofer în dar celălalt armăsar și iepele. Mi-ar face mare plăcere.

Sângele năvăli în obraji lui Heston.

Abia se stăpâni să nu răcnească, furios: „Păstrează-ți caii și du-te dracului cu ei cu tot! Nu accept daruri de la orice indian împruțit!” Nu era însă sigur dacă Maharajahul făcuse oferta din sinceră generozitate sau dacă nu fusese gestul jignitor, condescendent, al unui rege față de un negustor. Mânia lui confuză, neputincioasă era răscolită nu numai de blândețea vorbirii Maharajahului, dar mai ales de amintirea tatălui Edwinei, mort cu câțiva ani în urmă. Omul acesta, un biet falit, îl tratase întotdeauna cu o condescendență tot atât de politicoasă. Câteodată și Edwina îl trata în același chip. Edwina care-i datora totul și căreia îi plătise toate datoriile înainte de a se căsători cu ea.

— Vă mulțumesc, zise el, dar nu pot primi darul. Și așa ați fost prea bun.

— Cum doriți, rosti Maharajahul cu amabilitate, vă asigur că oferta mea a fost cu totul sinceră.

Tonul și ținuta Maharajahului îl făcu să înțeleagă pe Heston că refuzul fusese interpretat drept un gest lipsit de eleganță. Acest mic episod îl pusese oarecum în poziția ciudată a unui mărunț prăvăliaș, ori a unui cămătar, care evaluează totul în viață în funcție de șilingi și de pence. Și aceasta îl făcu să se simtă stingherit ca și un copil răzgâiat.

29

Heston dădu greș și în ceea ce privește al doilea scop al călătoriei sale.

Dewan-ul era un om foarte bătrân cu o barba lungă, albă și frumoasă. Îmbrăcat întotdeauna în alb, evoca pe unul din legendarii patriarhi din Vechiul Testament. Nimeni nu-i cunoștea cu exactitate vârsta, dar se știa că în ultimele cinci decenii jucase un rol important în politica indiană și că își păstra încă vigoarea și limpezimea minții.

Cu douăzeci și patru de ani mai înainte, când Maharani îl izgonise pe Dewan-ul brahman, stârnind un scandal monstru, actualul Dewan fusese însărcinat ca prim-ministru al Maharajahului de Ranchipur. În această funcție îl ajutase să construiască, să introducă reforme, să instaureze armonia și ordinea, să ajute la sporirea prosperității supușilor săi. Bătrânul Maharajah își îndeplinea misiunea asumată cu cinste și fără compromisuri, Dewan-ul în schimb era machiavelic. Convins că scopul scuză mijloacele, izbutea să-și atingă scopul prin viclenie, presiuni și intrigi, ori de câte ori Maharajahul, cu mijloacele sale ortodoxe, dădea greș. În mândria lui de indian era dornic să obțină aceleași realizări ca și suveranul său, dar îi lipsea încrederea acestuia în corectitudinea oamenilor, iar pe deasupra țesea intrigi pentru că avea înclinație pentru asemenea lucruri. Așa că, de cincizeci de ani de când înfăptuia lucruri mari, o făcuse în special pentru a se distra.

Era un hindus cucernic, deși nu s-ar fi putut spune că ar fi în excesele ortodoxiei. S-ar fi putut cel mult sugera că este un purist, deoarece își afla suportul moral în însăși începuturile religiei sale, când aceasta era încă simplă, puternică, pură și neîntinată de superstițiile și defetismul nenumăraților zei, începând cu Vișnu și terminând cu simbolurile falice înălțate pe altare de nămol la răscruce de drumuri. Nu se hrănea cu carne și ducea o viață simplă, împărțindu-și ziua, ca și străvechii greci, în ore de muncă și de odihnă, în exerciții intelectuale și fizice. I se întâmplase să se ridice și să părăsească consfătuiri politice importante, fiindcă vorbitorii își lungiseră prea mult expunerile și între timp sosise ora în care obișnuia să se izoleze și să cugete. Astfel, în ciuda adâncii sale bătrâneți, păstra încă o vigoare deosebită și strălucirea spiritului.

Pentru el Heston nu era decât un nou prilej de a se amuza. De îndată ce acest englez îi aminti de filaturile din Bombay, Dewan-ul pricepu ce avea să i se ceară. Se prefăcu însă că nu-l înțelege, spre a-l sili pe Heston să renunțe la ocolișuri și să-și dea pe față jocul brutal.

Bătrânul Dewan cunoștea perfect chestiunea filaturilor, mai mult chiar decât aflate Heston în cursul investigațiilor sale, dar afectă o totală ignoranță și o profundă mirare când acesta îi vorbește despre primejdioasa concurență pe care japonezii o făceau pe piața indiană. Îl forța astfel pe Heston să-și dezvăluie bateriile și să-i ceară îngăduința de a se folosi de influența sa în tratativele cu Khojas și Parses din Bombay, spre a-i determina să-și reducă pretențiile.

Bătrânul patriarh îl ascultă liniștit, surâzător, în vreme ce lordul se străduia să-i explice avantajele care ar rezulta, dacă i s-ar permite să preia filaturile și să le reorganizeze după cele mai noi metode.

— Aș da de lucru la mii de filatori indieni, care astăzi mor de foame, susținu Heston. Dar nu pot să-mi asum această sarcină dacă nu mi se dă posibilitatea să cumpăr filaturile pe un preț rezonabil.

Dewan-ul înclina din cap după fiecare argument al lui Heston, chiar și după amenințările lui, dar nu se angaja cu nimic și nici nu-l încuraja, așa că până la urmă, după șovăiri, Heston se văzu nevoit să pună punctul pe i.

— Poate că v-ar interesa o colaborare? Aș avea grijă să fiți deplin satisfăcut.

— Cum? întrebă Dewan-ul.

— O parte din beneficiile filaturilor, sau ceva asemănător.

Bătrânul patriarh își ajunsese ținta. Îl obligase pe acest puternic milionar din Occident să-i propună a-l mitui ca pe orice biet negustoraș din bazar. Cu o sclipire în ochii lui negri, replică:

— Vedeți dumneavoastră, poziția mea nu-mi permite să mă amestec în afaceri. Surâsul lui părea să spună: „Poate că nu m-aș da înapoi de la o colaborare, dar propunerea dumitale nu-mi pare îndeajuns de practică. Cunosc o mie de plasamente mai bune.”

— Nu sunteți deci dispus să-mi dați o mână de ajutor? rosti lordul.

— Dacă se va ivi prilejul voi pune o vorbă bună în sprijinul dumneavoastră. Fiți sigur că nu voi uita.

Heston era însă conștient că nu realizase nimic, așa cum nu ajunsese la niciun rezultat nici cu bătrânul Maharajah. Pentru a doua oară nu fusese în stare să cumpere ceea ce râvnise. Sosise la Ranchipur cu gândul de a încheia o afacere, călătorise cinci sute de mile înfruntând arșița și praful ca să dea greș pe tot frontul.

Fierbea de furie când se întoarse în salonul albastru și o găsi pe Maharani luându-și rămas bun de la oaspeți. Edwina și Ransome tocmai intrau și observându-i, lordul reflectă: „Ah, iar și-a găsit un tip de teapa ei. Îmi va da de lucru. Câteva zile nimeni nu-i va mai ajunge la nas.”

Se îndreaptă spre ea și, fără să adreseze un cuvânt lui Ransome, îi spuse:

— Mergem acasă.

— Sunt la dispoziția ta.

Înainte de a se despărți, Ransome izbuti să șoptească Edwinei:

— Va să zică te aștept joi la ceai.

— Dacă am să pot, surâse. Are să fie destul de greu.

Era calmă și senină, din nou albă și aurie ca un porțelan, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Când Ransome își luă rămas bun de la Maharani, aceasta îl privi o clipă cu ochii ei sclipitori în care juca o lumină amuzată, îndeajuns ca să exprime fără cuvinte: „Știu ce-ați făcut în camerele de jos.” Deodată Ransome simți că-l năpădește rușinea. Maharani îl făcuse să se simtă neînsemnat și grotesc. În concepția ei tot ceea ce se petrecuse la parter echivala cu o poveste comică, dar mediocră și murdară.

30

După plecarea oaspeților, Maharani își concedie aghiotanții, doamnele de onoare și prietenele – cele două principese de

Bewanagar – apoi rămase pentru câteva clipe singură cu soțul ei. Era unul din acele rare momente în care, eliberându-se de ceremonialul regal, deveneau bărbat și nevestă, pereche umilă, care ar fi putut trăi în cartierul paria. Bătrâna doamnă părea să se fi despuiat de toată măreția și orgoliul cu care fusese împodobită până atunci. În loc să vorbească englezește, franțuzește sau hindustani foloseau dialectul mahrata, acel limbaj pe care-l cunoșteau amândoi încă de pe vremea îndepărtatei lor copilării, petrecută în satele prăfuite și arse de soare din Deccan.

— Cum o duci cu guta?

— În noaptea asta m-am simțit ceva mai bine.

Se așeză totuși pe un scaun, spre a-și alina durerea din genunchi și din tălpi.

— Trebuie să plecăm la Karlsbad la sfârșitul săptămânii viitoare. Nu-i bine să mai rămâi aici pe căldurile astea.

— Dacă ploile mai țin mult, putem pleca.

— N-ai cedat, cred, în privința cailor?

— Nu. N-am cedat.

— Viceregele ne trimite câteodată niște indivizi foarte ciudați.

— Are și el obligațiile lui. Ce vrei să facă?

— Acest Heston e cea mai îngrozitoare pramatie pe care am văzut-o vreodată.

Bătrânul tăcu o clipă. „Nesuferit om!” reflectă el.

Maharani râse.

— În vreme ce se târguia cu tine ca și când ar fi avut de-a face cu un bunya, nevestă-sa, la parter, se dezlănțuia ca o cățea în călduri.

Maharajahul păru amuzat.

— Cu cine? Întrebă.

— Cu Ransome.

— Ransome! Încă un nefericit. Poate că i-a făcut plăcere.

Maharani râse iar.

— Nu i-a făcut.

Plecară fiecare în apartamentul său, iar salonul albastru rămase pustiu. Din când în când se auzea ropotul turbat al ploii și bâzâitul albinelor sălbatice din jurul candelabrului de cristal. Ceva mai târziu veni un servitor paria care eliberă un liliac uriaș prins în rețeaua de la fereastră și stinse luminile.

31

În hol, Mr. Bauer, infirmierul Maharajahului, aștepta, stând lângă un fotoliu cu rotile. Blond, spătos, de vreo treizeci și cinci de ani, Mr. Bauer avea sarcina de a-l îngriji pe Maharajah. I se încredințase această funcție cu cinci ani în urmă, când Înălțimea-sa îl văzuse dând lecții de înot pe plaja de la Ouchy. Ca orice indian iubitor de frumos, Maharajahul prefera un infirmier agreabil și bine făcut, unui ins plicticos și urât. Bauer era liniștit, conștiincios, amabil și tot atât de frumos ca armăsarul Asoka. În toți acești ani își îndeplinise corect sarcinile, dar câteodată Maharajahul se temea ca infirmierul să nu se plictisească la Ranchipur, cu atât mai vârtos cu cât Mrs. Bauer nu părea să se integreze în ambianța monotonă a acestei localități.

Trecură împreună, Mr. Bauer împingând fotoliul Maharajahului, printr-un întreg șir de coridoare până ce ajunseră în cele din urmă în acea aripă a palatului cu vederea spre oraș. Acolo, în anticameră, așteptau Maiorul Safka și Rașid Ali Khan. Brahmanul și musulmanul stăteau unul lângă altul, fumau și întrețineau o conversație.

Maharajahul le făcu semn și le spuse:

— Domnilor, vă rog să mă așteptați puțin. Mr. Bauer are să mă așeze în pat și pe urmă am să vă primesc. Vom sta puțin de vorbă. După cum vedeți, sunt cam obosit.

Patul de argint era plasat lângă una din ferestrele care priveau

spre parc și spre oraș. După ce elvețianul îl culcă și orânduie plasele de la ferestrele din preajma patului, se adresează Maharajahului:

— Înălțimea-voastră mai dorește ceva?

— Da, Bauer. Spune doctorului să intre.

— Bună seara, Înălțimea-voastră

— Bună seara.

Peste câteva clipe doctorul Safka pătrunse în cameră.

— Guta Înălțimii-voastră pare să fi fost mai clementă noaptea asta.

— Da. Mă dor mai puțin genunchii.

— N-ar fi trebuit să stați în picioare toată seara.

— Am stat doar cât a fost nevoie. Am obligația să fiu politicos cu lumea.

— Aveți dreptate. Totuși, Înălțimea-voastră ar putea să mai încalce protocolul.

Bătrânul Maharajah zâmbi:

— Nu e chiar atât de ușor. Dacă am schimba locurile, doctore, mi-ai da dreptate... Schiță un gest. Din păcate treaba asta nu e posibilă. Dumneata ai fi capabil să-mi ții locul, dar eu n-aș fi în stare să-l țin pe-al dumitale.

— Înălțimea-voastră are nevoie de-o schimbare. Ar trebui să plecați la Karlsbad.

— Am să plec de îndată ce îmi va fi cu putință.

Maiorul îl examinează, iar după ce se asigură că medicamentele erau așezate pe măsuta de lac de lângă pat, în ordinea prescrisă de el, se înclină și voi să plece.

— Un moment, doctore!

— Da, Înălțimea-voastră!

— Ia loc. Aș vrea să-ți vorbesc câteva clipe.

— Da, Înălțimea-voastră.

— Este vorba de ceva serios.

— Da, Înălțimea-voastră.

— De ce nu te-ai însurat până acum, doctore?

Maiorul Safka surâse:

— Nu știu nici eu. Reflectă o clipă, ca și când până atunci nu s-ar fi gândit la această chestiune. Când am studiat în Anglia n-am găsit nicio partidă potrivită, iar când m-am întors aici, am fost atât de ocupat, încât nici nu am avut timp să mă gândesc la însurătoare. Acum m-am deprins să trăiesc singur.

— Atunci, cum te descurci? Aprinde-ți o țigară, ca să te simți mai în largul dumitale.

Maiorul Safka zâmbi iarăși:

— Mulțumesc Înălțimea voastră. Își aprinse țigara. Eh, la început am dus-o cam greu, dar până la urmă, am scos-o la capăt. Și activitatea mea profesională a suferit un timp, apoi am găsit o fată – aceasta s-a întâmplat acum trei ani. De atunci toate merg ca pe roate.

Maharajahul aștepta continuarea. Maiorul îi intui curiozitatea.

— Este vorba de Natara Devi, zise el, una dintre dansatoarele de la școală. Înălțimea-voastră o cunoaște, micuța aceea din nord cu ochi albaștri și păr foarte negru.

Maharajahul zâmbi:

— E foarte drăguță, dar dansatoarele sunt costisitoare. Trebuie să-și pună bani deoparte pentru bătrânețe.

Maiorul Safka râse puțin stingherit.

— Nu este pretențioasă... câte-un fleac din când în când. Cred, Înălțimea-voastră, că mă iubește cu adevărat.

— Și dumneata o iubești?

Câteva clipe Maiorul rămase gânditor.

— Nu m-am gândit niciodată la asta. Nu... Nu cred. E o fată drăguță.

— Atunci nu ți-ar fi prea greu dacă te-ai despărți de ea.

— Nu, nu-mi este indispensabilă... Natara Devi. Orice femeie drăguță și cumsecade ar putea să-i țină locul.

— Dacă ți-aș găsi o soție potrivită, ai accepta să te însori?

— Da... dacă mi-ar plăcea. Numai că e cam greu. Sunt brahman, dar nu îndeajuns de ortodox. Nu sunt prea zelos în ceea ce privește practicile religioase. Mama mi-a vorbit adeseori despre căsătorie, dar n-a fost în stare să-mi găsească o partidă convenabilă. De fiecare dată ni se puneă în cale câte-un obstacol. Să vedeți, nu mi-ar fi posibil să trăiesc lângă o femeie prea religioasă și nici n-aș putea pretinde a-și schimba convingerile pentru mine. Am unele idei, pe care cele mai multe femei indiene și familiile lor nu le-ar accepta pentru nimic în lume.

— Da, e adevărat, zise Maharajahul. Cunosoc însă o fată care cred că ți s-ar potrivi. Tatăl ei este un bun prieten al meu. E un mare cărturar din Bombay, iar soția lui e o americană din San Francisco. S-au cunoscut pe când lucrau împreună la muzeul din oraș. Și acestei fete a fost greu să i se găsească un soț potrivit, fiindcă și ea este pe jumătate indiană și pe jumătate americană.

— Drăguță? Întrebă maiorul.

— Foarte drăguță. Tocmai soția care ți-ar trebui.

— Prea bine, Înălțimea-voastră. Nu am nicio obiecție. Dar s-ar putea să nu mă placă. În ceea ce mă privește, nu sunt prea pretențios.

— Atunci am să-i scriu tatălui ei. La toamnă, când am să mă întorc din Europa, am să-i invit aici.

— Foarte bine, Înălțimea-voastră. Maiorul Safka se ridică de pe scaun. Puteți conta pe mine!

— Pricepi de ce mă interesează acest lucru?

— Cred că da, Înălțimea-voastră.

— O fac, fiindcă avem nevoie de cât mai mulți indieni ca dumneata. Sper c-ai să ai o droaie de copii.

Mayorul surâse:

— Sper și eu, Înălțimea-voastră. Nu văd de ce nu i-aș avea.

— Vrei să-i spui lui Rașid să intre? Noapte bună, doctore. Și-ți

mulțumesc pentru tot ceea ce ai făcut pentru mine.

Pe chipul Maiorului se așternu, pentru prima dată, o expresie gravă.

— Este de datoria mea, Înălțimea-voastră. Am cea mai importantă misiune... să vă păstrez sănătos, pentru noi toți, pentru Ranchipur... pentru întreaga Indie.

— Noapte bună. Știu că nu ești bogat și nici fata nu este. Voi avea eu însă grijă de asta.

Maiorul Safka plecă, și în vreme ce străbătea nesfârșitele coridoare, nu se gândea la Natara Devi, ci la vârstnica și la puțin frumoasa Miss MacDaid. Ea avea să sufere din pricina căsătoriei lui și doctorul regreta acest lucru, fiindcă o simpatiza mult. Infiriera cunoștea legătura lui cu Natara Devi, dar nu se formaliza, deoarece cunoștea și înțelegea concepțiile orientale; acolo căsătoria era tratată cu toată seriozitatea. Bătrâna domnișoară va fi geloasă și tristă, dar va încerca să-și ascundă aceste sentimente. Se va crea o situație dificilă care le va stânjeni colaborarea. Maiorul Safka aprecia însă munca sa, mai presus de orice considerente bune sau rele care ar putea să le afecteze relațiile. Deodată îi veni în minte aproape fără să vrea explicația comportării sale de până acum; dacă înlăturase atâtă vreme gândul unei căsătorii, o făcuse numai pentru Miss MacDaid. Infiriera-șefă va înțelege poate că el voia să se însoare numai spre a avea copii, mulți copii, și acest lucru n-o va amărî. În vreme ce-și conducea mașina prin ploaie, ajunse la concluzia că cel mai potrivit lucru ar fi să-i explice totul la momentul oportun.

O găsi pe Natara Devi așteptându-l în bungalow-ul său. Natara era micuță, subțire, pielea ei avea culoarea cafelei cu lapte palide. Întrupa un adevărat poem. Pentru o oră sau două, Maiorul uită de India și de Miss MacDaid, de Maharajah și de indienii paria. Acest interval de timp nu aparținea Maiorului Safka, chirurgul sau liderul politic, ci unui bărbat puternic și tânăr care iubea viața și plăcerile trupești. Aceste lucruri erau însă de scurtă durată și Safka știa că

omul datorează trupului său unele satisfacții, care să precumpănească grijile și suferințele. Natara Devi îl făcea să uite toate supărările. Așa ceva numai în somn i se mai putea întâmpla.

În zori, ea pleacă prin ploaie, în mica ei tonga roșie, împodobită cu spărturi de oglindă și cu pene stropite cu noroi și se îndreaptă spre casa ei de lângă vechiul palat de lemn.

Maharajahul se întreține multă vreme cu ministrul poliției. Vorbiră în hindusani despre diferite afaceri de stat, despre schimbările care se puteau aduce în administrarea fermei de la închisoare, despre unele planuri în vederea stabilirii triburilor sălbatice din creierul munților pe pământurile statului. Bătrânul suveran avea o mare încredere în onestitatea lui Rașid Ali Khan, așa că-i cerea adeseori sfatul, deși îl știa violent, încăpățânat, dar și de o inteligență sclipitoare. Mai știa că Rașid nu va pricepe niciodată – fiindcă era arab, afghan și turc – că în India trebuie să acționezi pe îndelete, uneori chiar cu o încetineală exasperantă. Ori de câte ori însă consilierii săi hinduși, chiar și cei mai luminați la minte, întârziiau prea mult realizarea unor progrese, datorită planurilor lor excesiv de complicate, Rașid găsea întotdeauna mijlocul de a săvârși reforme, cu eficiența și cu energia care-l caracterizau. Maharajahul se străduise în timpul celor cincizeci de ani de domnie să stabilească un echilibru între impetuozitatea musulmană și complexitatea concepțiilor hinduse. Nu era o formulă nouă. Akbar, care domnise în India cu înțelepciune și autoritate, descoperise acest lucru cu trei sute de ani înainte. Și în vreme ce Rașid stătea cu toată greutatea lui pe scaunul delicat, cu podoabe aurite, și își expunea planurile referitoare la triburile din munți, Maharajahul atacă subiectul care-l preocupa.

— Vezi dumneata, zise el, sunt foarte bolnav. Numai Maiorul știe cât de rău mă simt. Dacă starea mea nu se ameliorează, trebuie să iau unele măsuri în eventualitatea morții.

— Sănătatea Înălțimii-voastre nu este încă primejduită.

— Oricum, Rașid, trebuie să mă gândesc și la această posibilitate, cu atât mai mult cu cât urmașul meu nu este decât un băiat de cincisprezece ani. Despre asta am vrut să-ți vorbesc. Înălțimea-sa Maharani va fi regentă. Presupun că va mai trăi mulți ani, căci e mai norocoasă decât mine. A știut întotdeauna să-și înfrumusețeze viața. Aș putea să spun că a rămas tot atât de tânără ca și în ziua când am luat-o de nevastă. Vreau să-i las ei puterea politică. A trudit alături de mine cincizeci de ani. Știe mai bine ca oricine ce am vrut să realizez, și idealurile ei coincid cu ale mele. Dar sarcina aceasta este prea grea pentru Maharani, oricât ar fi ea de viguroasă. Va avea nevoie de cineva care s-o ajute, așa că m-am gândit la două persoane. Prima este Dewan-ul...

Maharajahul observă umbra de nemulțumire care se așternu pe chipul onest al spătosului musulman. Rașid și Dewan-ul nu se puteau suferi. Maharajahul știa acest lucru, și voia să folosească această antipatie în speranța că va obține un echilibru în ceea ce privește aprecierea lucrurilor, energia și metoda. Maharani va ști să-i stăpânească pe amândoi. Bătrânul avea de gând să-i acorde suficiente împuterniciri, astfel ca ea să poată ține piept neînțelegerilor și certurilor lor, intrigilor Dewan-ului și onestității mândre, dar lipsite de tact a lui Rașid.

— Cealaltă persoană ești dumneata, continuă Maharajahul. Voi trei veți ști să guvernați cu înțelepciune și fermitate Ranchipurul. Te crezi în stare?

Rașid se încruntă.

— Nu-mi plac metodele Dewan-ului.

Maharajahul zâmbi:

— Nici Înălțimii-sale Maharani nu-i plac. În privința asta o vei avea de partea dumatăle.

— Și Înălțimea-sa Maharani este iute la mânie.

— Așa ești și dumneata, Rașid. Dewan-ul va fi elementul

moderator.

— Desigur accept, Înălțimea-voastră, dar trebuie să mă gândesc la dificultățile care mă așteaptă.

Bătrânul râse.

— Vei întâmpina dificultăți cu grămada. Nepotul meu nu va fi o piedică. În ceea ce privește conducerea Ranchipurului, are aceleași idealuri ca și mine. Cred că va prelua efectiv puterea politică la vârsta de douăzeci și unu de ani. Mai înainte aș vrea să facă înconjurul lumii, numai așa are s-o cunoască bine. Aș vrea să capete simțul proporțiilor, să afle cât de puțin important este Ranchipurul, și în același timp marea lui importanță. Și mai vreau să cunoască oameni de toate felurile, de toate culorile și de toate rasele. Poate că ai să-l însoțești?

— Dacă Înălțimea-voastră mi-o cere...

Maharajahul păstră câteva clipe tăcere. Se lupta cu durerea care-i paraliza parcă picioarele.

— Foarte bine. Vom vorbi despre asta mai târziu, în amănunt. Poate mâine... Să zicem la ora trei, dacă ești liber.

— Voi fi liber, Înălțimea-voastră.

Bătrânul Maharajah se ridică anevoie în capul oaselor.

— Vino aici și dă-mi mâna.

Când Rașid Ali Khan se apropie de pat și dădu la o parte vâlul care-l ferea pe Maharajah de țăntari, acesta îi luă mâna.

— Îți mulțumesc, Rașid, pentru tot ce-ai făcut pentru Ranchipur.

Nu fusese un gest după canoanele hinduse. În simplitatea sufletului său, Maharajahul nu se mai gândea însă nici la caste, nici la religie și nici la rasă. El și Rașid luptau pentru aceeași cauză, deci Rașid era fratele său. Pentru el nu avea importanță dacă Rașid era musulman sau creștin, hindus sau evreu, budist sau păgân.

În vastul hol de la parter, Rașid Ali Khan își găsi soția care-l aștepta stând dreaptă într-un imens scaun de inspirație renescentistă. Era o femeie scundă, liniștită, sfioasă și parcă întotdeauna mirată fiindcă era soția unui personaj atât de însemnat și de impetuos. Pentru ea, Rașid era Dumnezeu, umanitatea, lumea întreagă. Nu făceau excepție decât cei șapte copii ai lor. În timp ce Rașid conducea tonga mică și roșie prin potopul de ploaie în drum spre casă, îi istorisi nevestei sale cum Maharajahul își exprimase intenția de a-l numi co-regent alături de Maharani și de Dewan. Când isprăvi, ea exclamă:

— Ai să fii un om încă și mai mare, Rașid!

Vorbiră apoi despre recepție și despre soții Heston, care-i intrigaseră pe amândoi. Când ajunseră la poarta casei lor, Mrs. Rașid spuse:

— În vreme ce te așteptam, am văzut-o pe rusoaică. Știi, camerista Înălțimii-sale. Maharani. Colinda încăperile de la parter. Nu bănuia că sunt acolo. Umbla din cameră în cameră ca și când ar fi căutat ceva. Ce crezi că înseamnă asta?

— Nu știu, râse Rașid. Cu bătrâna noastră Maharani te poți aștepta la orice.

Când Maharajahul rămase singur, nu putu să doarmă. Stătea în capul oaselor, rezemat de perne și lupta împotriva durerii. Treptat, morfina îl mai liniști, lăsându-i cugetul liber, dar obosit și puțin confuz.

Așa cum stătea în dormitorul imens ale cărei ferestre priveau

spre oraș, nu-l înspăimânta proximitatea morții. Aproape o dorea, atât era de vlăguit. Se simțea ca un om obosit care vrea să doarmă. Își cercetase inima și conștiința și constatasese că nu are să-și facă reproșuri. Simplu și bun cum era, se văzu în adevărata-i lumină, fără calități strălucite și fără haruri extraordinare; un om care luptase din răputeri pentru propășirea poporului. Așa cum zăcea acolo, știa că datora numai împrejurărilor și nu meritelor sale bogăția fabuloasă, prestigiul și puterea de care se bucura de atâta vreme. Dacă nu ar fi fost aceste împrejurări n-ar mai fi fost decât un simplu și biet bătrân dintr-un sat pierdut în vastele și prăfuitele ținuturi ale Deccanului.

Nu abuzase nici de bogățiile sale, nici de putere și nici de prestigiul dobândit. Își folosisese averea spre a construi școli, biblioteci, spitale, atâta de necesare în Ranchipur, înlăturase pentru totdeauna foametea și inundațiile, ridicase fabrici și ateliere menite să aducă bunăstarea poporului, iar puterea și-o folosisese pentru a se război cu vechile prejudecăți care rodeau ca niște boli incurabile imensul trup al Indiilor, și pentru a alunga pe preoții pungași și pe brahmanii paraziți. Făcuse tot ce-i stătea în putință spre a smulge pe cetățenii paria din cartierele lor puturoase, în care superstiția îi întemnițase atâta vreme. Nu fusese nici bigot, nici tiran și nici desfrânat, deși soarta i-ar fi oferit cu prisosință prilejul să fie toate acestea la un loc. Obținuse aceste realizări nu în calitate de prieten al bisericii, ci de dușman al ei, urmând povețele unui englez care-l îndemnase să lupte împotriva meschinăriei, corupției și superstițiilor nelipsite în viața oricărei secte, și în locul lor să impună o credință superioară, care să nu-și aibă izvorul în idoli ori în zei invizibili și nesiguri, ci în însăși umanitatea, așa cum făcuse marele Akbar.

Avusese prieteni devotați, cunoscuse ființe nobile, admirabile, Rașid și Miss MacDaid, tânărul doctor Safka și soții Smiley, Mr. Jobnekar și atâția alții, care îi răsplătiseră cu prisosință încrederea ce

le-o acordase. Mai erau și cele două englezoaice, ciudatele Miss Dirks și miss Hodge, atât de reci, greu de înțeles, singuratice și lipsite de feminitate, dar în același timp dedicate datoriei și care nu ezitaseră să-și pună toată viața, cu o statornicie unică, în slujba lui și a femeilor din Ranchipur. Deși nu schimbaseră decât câteva cuvinte în cursul celor douăzeci și cinci de ani de când bătrânele domnișoare sosiseră la Ranchipur, acestea îi înțeleseseră și îi împărtășiseră idealurile.

Mai presus de orice, o avusese întotdeauna în preajma lui pe Maharani. Știusese de la început că este mai inteligentă, mai înzestrată decât el, dar mai știusese că este mai pătimasă, mai inegală, și că sub demnitatea și frumusețea ei suavă se ascundea ceva ce rămăsese sălbatic și nesupus. Se sfădiseră adeseori fiindcă Maharani era violentă și încăpățânată, dar nu se putuseră lipsi unul de celălalt. Aproape cincizeci de ani trăiseră împreună. Încercaseră dezamăgiri și umilințe, satisfacții și triumfuri. Asistaseră împreună la morțile succesive ale fiilor lor, corupți și detracați în chip tragic de educația primită în Occident. Luptaseră împreună, neostoit, pentru a dura aceeași operă, cu o uimitoare comunitate de interese, el pentru că John Lawrence îl învățase cu mult timp în urmă să fie un vrednic suveran, ea fiindcă aroganța și orgoliul ei nativ o îndemnau să dorească trezirea Indiei, înapoierea la o viață ca cea din timpul lui Asoka și Akbar. De aceea se și străduise ea să elibereze femeile din Ranchipur din lanțurile ignoranței și ale superstițiilor. Și deși era o femeie cucernică, renunțase la credința ei spre a emancipa femeile paria. Maharajahul știa că acum, la bătrânețe, soția lui își găsisese o credință mai mare decât aceea care se închina la zei, se supunea ritualurilor și superstițiilor.

Acum, când își arunca privirea înapoi peste cei cincizeci de ani, viața și caracterul ei îi păreau de necrezut. O vedea cu ochii minții așa cum arăta la treisprezece ani, când coborâse din munți spre a se mărita cu el. Nu folosea pe atunci decât dialectul mahratta și nu era

în stare să citească sau să scrie. Era însă orgolioasă, crudă, sălbatică, și în același timp timidă ca un pui de panteră. Și în ultima vreme își mai manifesta violența și orgoliul, dar își pierduse cu desăvârșire timiditatea. Acum nu o mai iubea pentru frumusețea și noblețea ei, ci pentru umanitatea de care dădea dovadă. O admira pentru că era plină de curiozitate, de ironie și de spirit, fiindcă îl făcea să râdă în momente în care, dacă ar fi fost singur, n-ar fi putut nici să zâmbească. O adora fiindcă rămăsese pentru totdeauna tânără. Era bucuros că va muri înaintea ei, fiindcă fără ea viața n-ar mai fi avut nicio savoare.

În vreme ce zăcea pe întuneric și asculta ropotul ploii, care aducea fertilitate și prosperitate în Ranchipur, evoca pe rând chipuri din trecut, fără legătură ori discriminare, cu o limpezime cum nu i se mai întâmplase din copilărie – chipuri de oameni care-l slujiseră, buni sau răi, proști sau vicleni, demni de încredere sau gata oricând să trădeze; chipul văduvei Maharajahului cel Rău pe care el îl moștenise, o femeie ciudată, îndemânatică, jefuită de puterea și de bogățiile pe care le-ar fi folosit mai bine decât soțul ei, chipurile miniștrilor care-l serviseră timp de cincizeci de ani, chipurile fiilor săi morți, atât de entuziaști și străluciți, uciși de civilizația occidentală. Mai limpede însă decât toate celelalte îi apărea chipul guvernatorului și învățătorului său John Lawrence, trimis odinioară de conducătorii englezi spre a-i da educație, într-o vreme când el nu era decât un copil de doisprezece ani, care nu știa nici să citească și nici să scrie, și nu putea vorbi decât limba războinicilor mahratti.

John Lawrence avea o figură blândă, prelungă, ochi albaștri foarte limpezi și o mustață blondă, stufoasă; un chip care-i inspirase încredere de îndată ce-l văzuse. Era pe atunci doar un copil abia coborât din munți, unde păzise vacile. Acum, la bătrânețe, își amintea perfect ce simțăminte încercase atunci, cât fusese de timid, de înspăimântat și de bănuitor, când îl despuiaseră de boarfele de păstor și-l îmbrăcaseră în cele mai strălucitoare mătăsuri și

brocarturi, când îl scosese din coliba lui lipită cu pământ și-l aduseseră în splendorile palatului de lemn, care acum străjuia pustiu piața din fața cinematografului. Spre a-și înfrânge timiditatea și temerile își spusese: „Sunt un războinic și fac parte dintr-un popor de războinici. Trebuie să mă port cum se cuvine în fața acestor oameni cu piele palidă care vin de peste mări.” Pe vremea aceea nu auzise încă vorbindu-se despre Europa și abia dacă știa că dincolo de marginile Indiei se afla o mare atât de vastă, încât depășea închipuirea cea mai fecundă. Observase tăcut și bănuitor modul în care mâncau, vorbeau, se plimbau și cugetau oamenii palizi. Se gândea atunci: „Sunt un rege și un războinic, nu trebuie să-mi fie rușine când mă aflu în fața lor.” Cunoscuse și clipe de neagră desperare, când ar fi vrut să se înapoieze în munții lui golași, ca să păzească vacile și caprele. John Lawrence îl smulsese din starea aceea de tristețe, de dispreț, de suferință. Era sigur că fără Lawrence ar fi ajuns unul dintre acei principi răi, depravați, extravaganti, tiranici și nebuni, așa cum erau destui dintre aceștia în India. Când chipul lui John Lawrence apăruse printre celelalte fețe care-l înconjurau, copilul de doisprezece ani își dăduse imediat seama că putea să se încreadă în el pentru totdeauna.

John Lawrence îl învățase să citească și să scrie nu numai în englezește și în hindustani, dar și în franțuzește. John Lawrence îi deschisese ochii asupra întregii lumi, nu numai a Orientului, dar și a Occidentului. Știa acum prea bine că englezul acesta, care privea omenirea cu detașare și fără patimă, nu cu ochii unui britanic, ci ca un om oarecare, dezvăluise copilului indian, a cărui lume începuse și se terminase înlăuntrul granițelor sălbaticului Deccan, virtuțile și viciile guvernămintelor, ale vastelor imperii, ale popoarelor, până când aceasta ajunsese să deosebească limpede și simplu ceea ce era bun și drept. John Lawrence îi demonstrase că e un om simplu ca toți ceilalți, căruia soarta îi încredințase o mare responsabilitate. Inteligența și bunătatea lui John Lawrence însămănțase bunătate și

umanitate în copilul care într-o zi trebuia să devină suveranul absolut a douăsprezece milioane de oameni. John Lawrence îl făcuse să înțeleagă că religiile se bazau în special pe superstiții izvorâte din frica oamenilor de rând și de neputința lor în fața naturii. John Lawrence dăduse drept exemplu băiatului pe marele Akbar, musulmanul acela dominator, înțelept și drept, care visase pentru supușii lui lucruri la care aceștia nu puteau să ajungă pentru că nu erau vrednici de ele.

Îl vedea și acum perfect de bine pe învățătorul său stând în fața lui la masa cea mare, în camera aceea din vechiul palat de lemn, sau în grădina casei locuită acum de Ransome, unde John Lawrence locuise cu plinuța sa nevastă și cu cei opt copii ai lor. Maharajahul avea impresia că din Occident nu mai veneau oameni pe măsura lui John Lawrence. Cei de acum erau ca Heston, lacomi, lipsiți de scrupule, răi, sau ca Ransome, pervertiți, sterili și istoviți. Știa că Ransome era un om bolnav, dar boala lui era boala Europei, Heston era însă rău și avea un alt soi de boală, care venea tot din Occident.

Abia acum pricepu că Lawrence fusese animat de aceleași simțăminte ca și Miss MacDaid, Mr. Jobnekar, Maiorul Safka și soții Smiley – idealuri pe care guvernatorul i le transmisese lui, căci John Lawrence iubise India. Se înapoiase în Anglia, dar, ca și în cazul lui Miss MacDaid, inima lui rămăsese în Orient, așa că în cele din urmă se întorsese ca să moară în casa în care Ransome locuia actualmente. Bătrânul Maharajah vedea acum acestea cu toată limpezimea. John Lawrence făcuse din copilul de treisprezece ani, pe jumătate sălbatic, un instrument pe care-l modelase și-l ascuțise pentru a fi folosit în slujba Indiei multiubite, un om și un conducător care avea să-i îndrăgească visurile și să meargă mai departe pe drumul îndeplinii lor. Pentru o clipă îi veni să râdă. Englezii care, ca și Heston, se interesau de India numai în funcție de beneficiile pe care le puteau trage de pe urma acestei țări, făcuseră o mare greșală trimițându-i un guvernator de talia lui John Lawrence.

Suspină. Se gândi că englezii nu mai trimiteau în India oameni ca John Lawrence, sau poate, reflectă el, nu mai existau oameni care să-l egaleze. Dacă ar mai fi fost mulți ca el, câte amărăciuni, câte conflicte, câte suferințe n-ar fi fost evitate. În ziua deșteptării ei, India ar fi putut deveni cea mai bună prietenă a Angliei. Dar visul acesta nu avea să se înfăptuiască niciodată din pricina meschinăriei omenești.

Efectul morfinei se făcea simțit, aducându-i somn. Ar fi vrut să trăiască spre a vedea o Indie unită, mândră, eliberată de sărăcie, superstiție și ignoranță, în sfârșit o mare națiune. Dar ca să vadă acestea, i-ar fi trebuit să trăiască mai multe vieți, și el se simțea bătrân și obosit și câteodată îl încolțea descurajarea.

Pe jumătate adormit, întinse mâna spre a-l suna pe Mr. Bauer, dar își aminti că infirmierul elvețian adormise, poate de câteva ore, așa că nu se mai îndură să-l trezească.

Dar Mr. Bauer nu dormea. Nici nu se mai afla în camera lui. Îmbrăcat din cap până-n picioare, deși era trei de dimineață, deschise încetiușor ușa ca să vadă dacă Maharajahul dormea liniștit, apoi o închise și plecă mai departe.

34

„Rusoaica aceea” pe care Mrs. Rașid o văzuse umblând prin saloanele de la parter ale palatului era fiica unui profesor din Moscova. Acum o servea pe Maharani, ocupând poziția neoficială de confidentă, damă de companie și de pălăvrăgeli, paznică a fabuloaselor bijuterii, și a vastei garderobe a Maharanei, interpretă și intermediară. Curând după revoluție, Maharani o găsisese la Kurhaus Park din Karlsbad fără un ban, părăsită și descurajată. Curiozitatea și umanitatea bătrânei doamne o apropiaseră de refugiată. Înălțimea-sa dorea să aibă o relatare directă și trăită

asupra ceea ce fusese revoluția. În timpul unui strălucit dineu stropit cu șampanie, Maria Lișinskaia îi înfățișase un tablou oarecum superficial, pentru că asta era firea Mariei – și foarte amar, pentru că în această răsturnare socială pierduse totul – și tatăl, și logodnicul, și căminul, și banii. Dar amărăciunea ei nu ținuse mult. Înainte de sfârșitul dineului, conștientă de prilejul care i se oferea, devenise încântătoare și de o veselie care, paradoxal, era sinceră.

Buna ei dispoziție, filozofia indiferenței (chiar dacă nu avea ce mânca astăzi, norocul o va servi în ziua următoare, cum de altfel se și întâmpla), spiritul de independență și umorul ei cinic o cuceriseră pe Maharani. Afară de aceasta era și foarte deșteaptă. Când era cazul, pentru galerie, se adresa Înălțimii-sale în cel mai umil mod, creând iluzia unei abjecte supunerii; de îndată ce rămâneau singure, Maria devenea o adevărată prietenă, amuzantă, plină de umor, trează în fața spectacolului vieții, mușcător de ironică și înclinată spre intrigi. Maharani descoperise în sfârșit o europeană pe care o putea înțelege. Maria Lișinskaia nu era deschisă și sinceră ca majoritatea europenilor. Nu personifica Ambiția, nici Desfrâul, nici Sentimentalismul, nici Statornicia, nici măcar o combinație a câtorva din aceste elemente. În ființa ei se amestecau toate acestea și încă multe altele. Firea ei schimbătoare și contradicțiile ei o amuzau pe Maharani. Câteodată era sălbatică, altădată supercivilizată, uneori corectă și sigură pe ea, alteori neînchipuit de șovăielnică. Putea să fie demnă de încredere sau cu desăvârșire falsă, se arăta uneori de un cinism comic, iar alteori exprima tot sentimentalismul și un fel de melancolie romantică, fiindcă în adâncul sufletului ei era o asiatică și nu o europeană. Aceste trăsături o făceau pe Maharani să o înțeleagă. Descoperise în Maria dama de companie pe care o căuta de treizeci de ani. O ființă care să o întovărească la teatru, la cazinouri sau în cluburile de noapte, când se aflau în Occident, și care să-i împărtășească magnifica izolare, când se înapoiau în uriașul palat de la Ranchipur. Aici, în Orient, avea pe cineva în

preajma ei cu care putea să flecărească în dormitorul regal, cineva care înțelegea tot atât de bine idiosincraziile indienilor, cât și ale europenilor; în Occident avea o ființă capabilă să-i explice comportamentul europenilor și totdeauna pricepută să se tocmească în numele ei cu hotelierii, cu bijutierii, cu croitoresele. Maria Lișinskaia înțelegea gustul orientalilor pentru tocmeală și se avânta în acest joc cu toată plăcerea. Deși știa că Maharani ar fi putut să cumpere cu bani gheață cele mai elegante hoteluri la care trăgeau o săptămână sau două, fără ca prin aceasta să-și consume fondurile bănești, mai știa de asemenea că-i făcea mult mai multă plăcere înălțimii-sale dacă se tocmea pentru costul camerelor, ori dacă descoperea vreo greșală în notele de plată. Când frecventau magazinele cu bijuterii din Place Vendôme, Maharani făcea planul de campanie, iar Maria Lișinskaia îl ducea la îndeplinire, contribuind uneori cu unele inițiative sclipitoare, astfel încât bijutierul încolțit de cele două femei se pomenea – fără să știe nici el cum – vânzând pe niște prețuri ridicele cele mai frumoase pietre scumpe din prăvălie, uneia dintre cele mai bogate femei din lume. Și în Maria mocnea uluitoarea vitalitate a Orientului. Ca și Maharani, putea să joace cărți până în zori la Cazino, iar a doua zi, către ora prânzului, să meargă la târguit, fără să manifeste cele mai ușoare semne de oboseală.

Câteodată, când nervii bătrânei doamne erau surescitați la culme și simțea nevoia să se descarce pe cineva, o avea, spre norocul ei, la îndemână pe Maria Lișinskaia.

Când Maharani se întoarse în apartamentul ei, o găsi pe Maria Lișinskaia întinsă pe un chaise-long și citind un roman de Mauriac. Rusoaica avea în jur de treizeci și cinci de ani, nu era nici urâtă, nici frumoasă, dar se remarcă printr-un fel de voluptate atrăgătoare și prin ochii ei verzi, tătarești, ușor bridati. Uneori Maharani o găsea că seamănă leit cu Rașid Ali Khan și această asemănare era nu numai fizică, dar se manifesta și prin neobosita lor vitalitate.

Maharani obișnuia să-i spună: „Străbunii dumitale trebuie să fi coborât din Himalaia spre Rusia, pe o parte a munților, în vreme ce strămoșii lui Rașid au coborât în India pe cealaltă parte.” Asemănarea înceta aici, pentru că Maria Lișinskaia nu avea niciunul din idealurile lui Rașid și nici credința lui în viață. Ea nu credea în nimic. Era oportunistă, dezamăgită, lipsită până și de propria-i țară.

Când Maharani intră, rusoaica lăsa cartea, se ridică în picioare și, după ce căscă, spuse:

— Ei, cum a fost?

— Îngrozitor... răspunse Înălțimea-sa în franțuzește.

— Și soții Heston?

— Îngrozitori... îngrozitori!

Cameristele paria începură să o dezbrace pe Maharani, să-i maseze fața, să-i ungă cu briliantină părul negru și frumos. Bătrâna doamnă deschise o cutie mică de aur, scoase o nucă de betel și începu să o mestece.

Maria Lișinskaia o ajută să-și desprindă de la gât podoabele grele de smarald și le orândui una câte una în cutiile lor.

— În ce chip, îngrozitori? întrebă ea.

— Heston e un rege al banului, un huligan și o brută, iar ea... este una dintre acele târfe elegante ale Angliei. La un moment dat a dispărut cu Ransome. Au lipsit aproape toată seara. Au pretextat că au vrut să vadă cum arată camerele de la parter.

— Da? o încuraja Maria. Și ce s-a întâmplat?

— Dumneata, ce crezi? întrebă Maharani. N-am mai auzit însă până acum că treaba asta se cheamă „a vedea niște camere”.

— Aveam impresia că femeile nu prea au trecere la Mr. Ransome, zise Maria.

— Ce vrei să spui cu asta?

Maharani o privi cu ascutime. Ținea la Ransome, și Maria Lișinskaia era geloasă pe el, ca și pe toți aceia cărora Maharani le arăta o oarecare simpatie.

— O, nimic... mai nimic! răspunse ea cu un aer absent, dându-și seama că vorbele ei displăcuseră bătrânei doamne.

Era un fel de joc care intervenea adeseori în cursul flecărelilor lor.

— Este obosit, zise Maharani.

— Asta am vrut să spun și eu, rosti Maria, încântată că i se oferea prilejul să repare greșeala. A făcut de toate în viață.

— Poate.

Bătrâna doamnă își dădea amuzată seama că micile ei clevetiri treziseră curiozitatea Mariei și că imaginația bogată a rusoaicei fusese stimulată și o luase razna, clădind tot felul de presupuneri, unele mai decoltate decât altele.

— Îți place Ransome? întrebă Maharani.

— Nu știu nici eu, răspunse Maria. Abia dacă-l cunosc. Este chiar frumos... într-un anumit fel. Înălțimea-voastră știe sigur că lucrurile s-au petrecut așa?

— Cum vrei să știu sigur? Poți ști sigur asemenea lucruri doar dacă stai ascuns sub patul celor doi amorezi.

— Nu se citea pe fețele lor când s-au înapoiat?

— Englezii nu lasă să se citească așa ceva. Se comportă ca și cum ar fi băut un pahar cu apă. De ce nu te duci jos să te convingi personal? Dacă au făcut treaba asta, numai într-una din odăile de la parter a putut să se întâmple.

— Oh, n-aș putea face una ca asta.

Maharani știa însă că îndată ce se va culca, Maria Lișinskaia va cerceta toate camerele de la parter ca să vadă cum stau lucrurile. Deodată, bătrâna doamnă înțelese că Maria nu se deosebea cu nimic de lady Heston și de Ransome. Obosită, dezgustată, plictisită, sceptică, rusoaica ajunsese să nu se mai preocupe decât de plăcerile trupesti. Când ai pierdut totul nu-ți mai rămâne decât viciul și senzualitatea. „Ce s-ar face Maria dacă Mr. Bauer ar pleca?” reflectă Maharani.

— Înălțimea-voastră a hotărât data plecării noastre la Karlsbad?

întrebă rusoaica.

Bătrâna doamnă știa că va pleca din Ranchipur la sfârșitul săptămânii, dar nu voia să-i facă Mariei bucuria de a o informa. Umbra soților Heston plutea încă asupra ei creându-i o ciudată senzație de iritație.

— Depinde de ploi, răspunse ea. Dacă mai țin așa, vom putea pleca mai repede. Înălțimea-sa nu va accepta să părăsească Ranchipur până nu va ști sigur că se așează temeinic pe ploaie și că hrana populației este asigurată.

În acest timp Maria reflectă: „Când vom ajunge în Europa, îl voi sili pe Harry să mă ia de nevastă. Atunci n-are să mă mai poată lăsa și viața noastră se va desfășura calmă și îndestulată pe lângă Înălțimile-lor. Vor avea grijă de noi până la moarte.” Câteodată era sătulă de dezrădăcinarea ei și de viitorul nesigur.

— Cred că Înălțimea-voastră vrea să se culce imediat, zise cu glas tare.

— Nu sunt obosită, rosti Maharani, spunându-și apoi în gând: „Noaptea asta vrea să și-o petreacă împreună cu Bauer.”

Era ispitită să o rețină pe Maria Lișinskaia și să-i ceară a-i face un timp lectură. O încânta s-o vadă tulburată de dorințe nesatisfăcute.

— Ai putea să-mi citești puțin.

Citi expresia de dezamăgire de pe chipul Mariei și se înduioșă o clipă. „Am s-o rețin puțin, iar după un timp am să pretextez că mi-e somn și am s-o las să plece.”

— Ai putea să-mi citești câteva pagini din cartea aceea franceză... Aceea clasică...

— Les Liaisons Dangereuses?

— Da, asta. M-au interesat întotdeauna concepțiile francezilor asupra acestor lucruri. Sunt ca și chinezii, francezii ăștia. M-am gândit mult la ei. Au câte un fel de a se exprima și câte o atitudine pentru fiecare aspect al vieții în parte.

Când Maharani, unsă cu tot felul de creme și uleiuri, se adânci în

perne, Maria Lișinskaia se așează lângă pat și începuse să citească, acompaniată de murmurul monoton al ploii. Citea pagină după pagină, subliniind pasajele care analizau iubirea și dorința, descriau intrigă, gelozii și împăcări. Toate acestea erau zugrăvite cu o artă pătimasă. Fiecare cuvânt devenea un afrodisiac, fiecare virgulă – un stimulent al dorinței. Pe sub streășina genelor ei lungi, Maharani o urmărea amuzată și satisfăcută. Observă că respirația Mariei Lișinskaia devenea gâfâitoare. La unele pasaje se încurca, de parcă slovele scrise i-ar fi jucat în fața ochilor. Picături de sudoare apăreau pe fruntea ei lată, măslinie. Abia dacă mai înțelegea sensul cuvintelor citite. În clipa aceea era tulburată de pasiunea ei pentru corpul alb, athletic, al lui Mr. Bauer. Băiatul acesta era chipeș, reflectă Maharani, avea un corp superb, dar inteligența lui lăsa de dorit. În vreme ce asculta distrată cuvintele care o torturau pe Maria, se întreba cum era posibil ca această femeie să se îndrăgostească de un ins atât de stupid și de servil, oricât ar fi fost el de frumos. Se gândi o vreme la grozăvia de a fi sclavul propriului tău trup și de a suferi, ca Maria Lișinskaia, din pricina poftelor stârnite de un oarecare profesor de înot.

Abia asculta cuvintele care o chinuiau pe Maria, o privea cu detașare și cu o ciudată satisfacție. Erau momente în care simțea nevoia să fie crudă, spre a-și liniști sufletul frământat de amărăciunile vieții, de exasperări, de umilințe și decepții. Odinioară o regină ar fi putut să-și aducă un sclav sau un condamnat și să-l chinuiască până când i s-ar fi liniștit nervii surescitați. Acum așa ceva nu mai era cu putință. Trebuia să folosească mijloace ocolite și complicate. Știa că n-ar fi putut adormi dacă n-ar fi martirizat-o în acest chip pe Maria. După o oră sau două de lectură simți somnul coborând asupra ei. Se întoarse pe o parte și spuse:

— Destul, Maria. Aș mai dori ceva.

— Da, Înălțimea-voastră.

Glasul abia i se mai auzea. Istovită, își trecu batista peste obraz.

— Du-te prin camerele de jos și încearcă să descoperi ce s-a întâmplat în realitate.

— Da, Înălțimea-voastră.

— Și întoarce-te să-mi spui și mie. Dacă mă găsești dormind, să nu mă trezești.

— Da, Înălțimea-voastră.

Rusoaica era palidă și moale ca o rufă udă și stoarsă.

Cu ochii pe jumătate închiși, Maharani o urmări până când aceasta ieși din încăpere. Își revărsase asupra Mariei Lișinskaia a mia parte din răzbunarea pe care orgoliul și patima ei ar fi dorit s-o reverse asupra Europei, pentru umilințele îndurate aproape o jumătate de secol.

35

Năucită, gata să leșine, Maria Lișinskaia coborî împleticindu-se scara, străbătu coridorul, apoi colindă cameră după cameră căutând vreun indiciu. „Poate că am să găsesc vreun semn în camera cealaltă și apoi am să mă pot duce la Harry, bolborosea ea. Oh! Doamne, fă să găsesc mai repede o urmă, ca să mă duc apoi la el!”

Și, în vreme ce cutreiera zadarnic cameră după cameră, o cuprinse spaima la gândul că Harry, iritat de întârzierea ei și sătul de așteptare, ar putea să treacă în odaia lui, învecinată cu a Maharajahului, în care ea nu îndrăznea niciodată să intre. „Oh, Doamne, fă-l să mă aștepte! continuă ea cu glas tare. Să ia dracu toate camerele astea goale și nelocuite. Oh, Doamne, fă să rămână acolo până când am să mă pot duce la el!” Ajunse în sfârșit în ultima încăpere. Nu rămase mult acolo, fiindcă nu-i trebui mai mult de o privire spre a-și da seama de ceea ce se întâmplase. Divanul era în dezordine, blana de panteră fusese aruncată într-un colț, câteva mucuri de țigară zăceau strivite pe jos. „Cățeaua! Dobitocul! Să-mi

dea atâta bătaie de cap! Nici nu s-au ostenit să pună lucrurile la loc”, reflectă ea.

Alergând, făcu drumul întors, străbătu toate camerele și interminabilul coridor, trecu pe lângă Mrs. Rașid fără să o vadă măcar, și ajunse în sfârșit la apartamentul bătrânei Maharani. Deschise încet ușa dormitorului, dar când o auzi pe Înălțimea-sa respirând ușor, o crezu adormită și trase ușa la loc.

Maharani o observă printre genele-i negre, iar când ușa se închise, adormi cu sufletul liniștit.

36

Furios, nerăbdător și agitat, Mr. Bauer o aștepta. „Mulțumescu-ți, Doamne, că mai e acolo!” Maria nici nu observă cât era de furios. Când liniștea se așternu în fine asupra ei, îndrăzni să-i vorbească iarăși de căsătorie. Culcată lângă el, îl amenință că se va omori, dacă nu o va lua de soție. Mr. Bauer, potolit și el acum, căscă somnoros, fără să se lase impresionat de amenințările ei.

Nu avea de gând să se însoare cu ea. Pentru nimic în lume nu s-ar fi însurat cu o rusoaică dezechilibrată, care-i amintea mereu de sinucidere și se plângea fiindcă nu se mai sătura de îmbrățișările lui. Avea alte planuri. Când se va înapoia în Europa anul acesta, se va căsători cu Lina Storrel. Femeia asta era voinică, econoamă și demnă de încredere. În timpul șederii sale în Europa îi va face primul copil, apoi se va înapoia în India însoțind pe Înălțimea-sa. În anul următor va avea destui bani ca să cumpere via de lângă Montreux. Acum, când se simțea liniștit și sătul, avea numai dispreț pentru Maria Lișinskaia. De ce nu voia să înțeleagă femeia asta că ceea ce făceau din când în când era util sănătății, mai ales într-o țară atât de caldă? De ce ținea să transforme treaba asta în roman, în căsătorie?

Mr. Bauer știa ce voia. Era un țăran primitiv, fără nimic

bolnăvicios în el și foarte puțin influențat de civilizație. În vreme ce se îmbrăca, Maria Lișinskaia suspina, spunând că are să se arunce pe fereastră. Dar el nu-i dădea nicio importanță. Își punea nepăsător hainele, știind că Maria n-are să provoace niciodată vreun scandal de pe urma căruia ar putea să-și piardă slujba comodă oferită de pronia milostivă. Știa că va fi întotdeauna gata să vină ori de câte ori ar chema-o.

37

În vreme ce Ransome conducea mașina încet, de-a lungul drumului bătut de vijelie, și se îndepărta de palat, riscă să intre în șanț din cauza ploii care-l orbea. Farurile vechiului Buick nu slujeau decât spre a-i dezvălui în ultimul moment prezența vreunui copac sau a vreunui rond de flori culcate la pământ de potop. În apropiere de pod, abia scăpă să nu se răstoarne în micul lac cu albie betonată. Apa îl umplea treptat, iar micuțele luntre de agrement, cu baldachine aurite, nu mai stăteau culcate pe uscat, ci începeau să se lege și să plutească, de parcă ar fi căpătat viață. Ploaia evoca un perete gros, prin care mașina trebuia să-și facă drum.

Ransome conducea încet, aproape instinctiv. Nu se gândea decât la primejdia de a intra în vreun copac, ori de a se prăbuși în lac. Era ca odinioară, pe front, când conducea mașina fără lumini. Și, în timp ce mânua volanul dirijat de instinct, deveni brusc conștient de acea depresiune pe care o resimțea ori de câte ori își risipea forțele sau își petrecea nopțile fără să doarmă. Era o impresie ciudată, uitată de multă vreme și accentuată de conștiința propriei lui inutilități și desperări. Și trupul și sufletul îi erau apăsate de o necuprinsă oboseală.

Nu-i era cătuși de puțin jenă fiindcă avusese naivitatea să creadă că, îmbrățișând pe Edwina, atât ea cât și el ar fi putut să re trăiască

trecutul. Asemenea extaze erau pierdute pentru totdeauna și nu se mai puteau repeta pentru că amândoi erau prea vârstnici și prea experimentați. Nu le mai rămăsese nimic din înflăcărarea și din îndrăzneala de odinioară. Nu înseamnă că ești îndrăzneț când nu riști nimic, când știi că gesturile tale nu impresionează pe nimeni și nici măcar pe tine. Singura plăcere pe care le-o dăruise ultimul lor contact se reducea la acele momente prețioase de excitare animalică și de anticipare care precedaseră actul. Restul era numai o rutină plată și plicticoasă. Nu-l mai satisfăcea nici faptul că-și astâmpărase ura împotriva lui Heston, luându-i nevasta. Dacă Heston ar fi aflat aceasta, ar fi fost altceva, dar Ransome era sigur că Edwina va avea grijă ca soțul ei să nu bănuiască nimic. Făcând speculații în jurul acestei teme, ajunse chiar să se întrebe dacă Heston s-ar formaliza în cazul că i-ar ajunge la cunoștință cele întâmplătoare. Rapida și recea depravare a îmbrățișării Edwinei și ușurința nerușinată a întregii ei comportări dovedeau o experiență vastă, dobândită în cursul a nenumărate „escapade amoroase”, furate în grabă, prin colțuri dosnice, pe bordul iahturilor, pe plaje sau pe pernele automobilelor. Din clipa în care o văzuse intrând în salon, încununată de lumina revărsată din candelabrul năpădit de albine, înțelesese că Edwina era „moartă”, definitiv sfârșită. Heston știa probabil de mai multă vreme acest lucru.

Singur, umblând cu mașina prin ploaie, încerca un simțământ de dezgust și repulsie, ca și când Edwina ar fi fost mai vinovată decât el de triviala și scârboasa lor nebunie, „Îmi fac iluzii, cugetă. Iar încerc să judec lucrurile din afară.” Dar propriile sale demonstrații nu-l puteau convinge. Instinctul lui era mai adânc și mai puternic decât orice argument. Ceea ce se întâmplase avea o semnificație mai rea pentru ea decât pentru el. N-ar fi trebuit să fie așa, din nefericire însă aceasta era realitatea. Știa că mai devreme sau mai târziu – dacă nu cumva se și consumase acest lucru – ea va fi victima sigură a propriei sale depravări. Abisul pe care-l întrevăzu în această clipă

avea în el ceva infernal. Fapta lor nu se întemeiase pe vreun simțământ curat, ci numai pe curiozitate. Nu fusese decât un gest animalic, o împerechere între doi câini hoinari, fără nicio necesitate reală.

Amintirea acestei aventuri scârboase făcu să-i apară în fața ochilor chipul bătrânei Maharani, conturat mult mai limpede decât al Edwinei. Venerabila suverană părea să știe totul despre fiecare, nu numai prin intermediul clevetirilor și intrigilor care-i ajungeau la ureche prin milioane de căi tainice, ci pătrunzând ea însăși în cele mai ascunse colțuri ale gândurilor și caracterelor omenești. Maharani îmbrăca o dublă personalitate: pe prima o cunoscuse la masa de pocher; cealaltă Maharani era o mare regină care-și îndeplinea cu măreție îndatoririle. Ransome le înțelegea pe amândouă. Mai exista însă și o a treia, invizibilă și complexă, tainică și sălbatică, supracivilizată și înzestrată totuși cu o uimitoare intuiție. Uneori, în cursul conversațiilor, o văzuse schimbându-se sub ochi lui dintr-o înțelegătoare și rafinată europeană, într-o sălbatică principesă a munților, într-o ființă insondabilă, lipsită de scrupule și capabilă de cele mai cumplite cruzimi. În asemenea momente îl fascina și-l alarma; îl năpădea atunci o frică inexplicabilă. Numai ea știa ce se întâmplase în camera de la parter. Poate că în clipa de față discuta despre aceasta cu rusoaica ei obositoare și arogantă. Nu-i prea păsa că li se va descoperi isprava, iar Edwinei cu atât mai puțin. Ideea că Maharani aflase acest lucru îl stingherea totuși; încerca un simțământ de rușine și de teamă. Era ridicol, dar asta nu-l împiedica să se simtă ca un copil prins asupra unei fapte urâte.

„Poate că sunt bolnav, își zise iarăși. Poate că aștept prea multe de la fiecare experiență, de la fiecare om... mai mult decât poate da cineva.”

Mugetul râului îl vesti că se apropia de pod. Farurile vechiului Buick luminară brusc silueta greoaie a statuii Reginei Victoria

bătuță de furtuna sălbatică, dar stând neclintită pe pedestalul ei și ținându-și ferm în mâna-i grăsuță de metal umbrela și poșeta. Trecu de locuința lui Mr. Bannerjee, apoi zări o geană de lumină la una din ferestrele casei lui Rașid. Ajunse în sfârșit la poarta grădinii sale, gândindu-se cât era de dezolantă casa lui, mai igrasioasă și mai goală decât un mausoleu georgian. Dacă nu i-ar fi eșuat căsnicia, acum nu s-ar mai fi întors în casa pustie din Ranchipur – nici nu i-ar fi călcat de altfel piciorul în orașul acesta – ci ar fi locuit în marele castel cu turnuri al bunicii sale din Grand River. Opri mașina în fața clădirii și pentru prima oară observă că, în ciuda ordinelor severe date lui John Baptistul de-a ține casa în întuneric spre a nu atrage țânțarii, dormitorul era puternic luminat. De aceea, în loc să intre prin ușa ce dădea în alee, ocoli prin întuneric veranda, până când ajunse în dreptul ferestrei luminate.

În propria lui cameră se afla o femeie așezată într-un fotoliu. Purta o manta de ploaie, ieftină, udă leoarcă, precum și o pălărie fără formă. Vizitatoarea se afla cu spatele spre fereastră. Fiindcă auzise zgomotul motorului lăsase din mână revista *Tatler* pe, care o citise până atunci și stătea cu privirile ațintite spre ușă.

38

În fața vechiului palat de vară, lordul și lady Heston coborâra din Rolls-Royce-ul cel purpuriu și urcară apoi în tăcere treptele scării de marmură acoperită cu un covor roșu. Ajunși sus, se despărțiră spre a se îndrepta fiecare spre camerele lor. În ultimul moment lady Heston se întoarse spre soțul ei și-i spuse cu un ton detașat.

— Noapte bună! Apoi adăugă: Te simți bine? Nu cumva ți-e rău?

— Mă simt foarte bine, răspunse el. Mă plictisește doar căldura asta cumplită și blestemații ăștia de indieni. Aș pleca mâine de aici. La Bombay nu poate fi mai rău. Cel puțin seamănă cu Europa. Aici

ai impresia că te afli într-un azil de nebuni.

— Plecăm când vrei, zise ea. Sunt sătulă de India. Să n-o mai văd în fața ochilor.

Într-adevăr, nu mai putea suferi India. În vreme ce se dezbrăca lenevos, lăsând gândurile să-i rătăcească încolo și încoace, ajunse la concluzia că ar fi făcut mai bine dacă n-ar fi venit de loc pe târâmurile acestea. Singurele amintiri cu care va fi să se aleagă vor fi cât se poate de neplăcute – arșiță, praf, mirosuri urâte, dineuri oficiale obositoare, funcționari plictisitori și mai plictisitoarelor soții și fiice, unele mai urâte decât altele. Trebuia totuși să existe și o Indie capabilă să trezească interesul, dar pe aceasta nu o cunoscuse. Exista totuși o astfel de Indie, numai așa se explica faptul că un om inteligent și neastâmpărat ca Tom Ransome stătea aici de aproape cinci ani. În unele momente avea impresia că intuiește o asemenea Indie, dar ori de câte ori încerca să se apropie de ea, aceasta părea să se îndepărteze. Când stătea de vorbă cu indieni – ceea ce evita pe cât posibil, fiindcă cerea prea mari eforturi – constata că interlocutorii ei studiaseră la Oxford și că se străduiau să-și ascundă toate trăsăturile lor indiene. Deveneau pur și simplu europeni, vorbeau despre meciuri de crichet, despre cluburi de noapte și despre cai, asemenea europenilor pe care ea i-ar întâlni la orice dineu din Londra. Atunci avu revelația că nu numai India, dar și multe aspecte ale propriei ei existențe îi rămăseseră ascunse. Era ca și când ar fi fost întotdeauna protejată de ambianța de lux, de conveniențe, de maniere, în sfârșit de acele privilegii care erau actualmente apanajul Edwinei Heston, dar care aparținuseră și înainte Edwinei Doncaster. În ciuda faptului că-și pierduse jumătate din viață fără să aibă un gologan în buzunar, ignorase sărăcia tocmai fiindcă se găsiseră în permanență oameni care să-i ofere creditul lor, să-i satisfacă dorințele, să-i pună la dispoziție bani, care, după câte știau chiar ei, nu aveau să fie niciodată restituiți.

O clipă, invidie viața monotonă a tuturor acelor oameni mărunți

care contribuiau la administrarea Indiei. Ajunsesse chiar să-și dorească a împărtăși existența obscură a familiilor de mărunți funcționari care populau suburbiile tuturor metropolelor din lume. Traiul lor nu putea fi mai monoton decât al ei, dar monotonia vieții lor avea un caracter diferit. Deodată se simți îngrozitor de singură, ca și cum ar fi fost un fel de duh rătăcit în lume, dar fără niciun contact cu aceasta, o umbră fără consistență și absolut ireală. Singurul lucru real era trupul ei și plăcerile pe care le găsea în a-l împodobi, în a-l păstra tânăr, în a se sluji de el în dragoste.

Dragostea aceasta carnală o făcu să se gândească iarăși la Tom Ransome și să-l admire, fiindcă odinioară, deși se aflase în plină criză, renunțase la existența care i se cuvenea prin naștere și se străduise să-și găsească altceva. Dacă găsisese sau nu ceea ce căutase, n-ar fi putut să spună, dar Ransome avea totuși meritul că nu-și preocupase eforturile, ceea ce era mare lucru. Pentru ea era acum prea târziu să încerce o evadare, presupunând că bunele ei intenții ar dura până a doua zi de dimineață. Nu-și făcea iluzii asupra ei însăși, prefera existența ternă cu Heston unor eforturi care i-ar fi fost necesare spre a se elibera. Își aminti deodată ceea ce îi spusese Tom în camera aceea de la parter, o expresie în jargon american pe care n-o înțelesese decât după ce i-o explicase.

— Dumnezeuule! exclamă el, ești un „curcan rece”.

După ce își puse capotul încredință brățărilor cameristei și-i spuse:

— Noapte bună, Parker! Asta e tot.

— Doamna are un aer obosit.

— Sunt puțin ostenită. Căldura și umezeala. Abia aștept să mă duc la Cannes.

După plecarea lui Parker, o cuprinse deodată, fără niciun motiv o senzație de singurătate, de spaimă. O îngrozea India, imensitatea, violența, zăpușeala, praful, milioanele de oameni și de animale, șacalii, vulturii și toată acea dușmănie pe care o simțea în jurul ei și pe care i-o arătau parcă și animalele și oamenii și climatul, adică

însăși firea. O înfricoșă ropotul puternic al ploii care cădea pe acoperișul vechiului palat și se revărsa în torente pe streșinile inundate. Ce-ar fi să se întâmple ceva care s-o rețină aici? Ce-ar fi dacă ar trebui să rămână pe veci în țara asta nesănătoasă, îngrozitoare? Avu brusc senzația că nervii ei sunt pe punctul de a ceda. Îi veni să strige, să urle, să se tăvălească pe jos. O împingea ceva să fugă din palat și să plece chiar în noaptea aceea la Bombay, un oraș care avea cel puțin o oarecare asemănare cu Europa, o Europă obosită, plicticoasă, dar deosebită de India această ostilă, înspăimântătoare.

Își strânse dinții și își reveni. „Cred că sunt pe punctul de a face o criză de nervi. Niciodată nu m-am simțit în halul ăsta. De vină e căldura.” Se aplecă asupra casetei ei de voiaj, o deschise și luă un somnifer. Abia după ce înghiți o doză dublă, se așeză în pat și trase în jur vâlul ce-o apăra de țăntari, se simți mai liniștită. Medicamentul începuse să-și facă efectul. O cuprinse un fel de somnolență voluptoasă. Se simțea atât de bine încât nu mai dorea să plece. Ar fi vrut să zacă așa până la sfârșitul săptămânii, când trebuia să se ducă la Tom, să ia ceaiul în compania lui. Adâncindu-se în perne, se lăsă pradă gândurilor voluptoase provocate de imaginea lui Ransome.

Îi plăcea zveltețea lui musculoasă, părul aspru, negru, linia viguroasă a cefeii, nasul drept, buzele-i pline „E un exemplar unic, gândi ea. Este înzestrat nu numai cu o inteligență superioară, dar și cu un fizic desăvârșit. De ce oare majoritatea atleților sunt imbecili, iar majoritatea oamenilor inteligenți au burtă?” Dar când încercă să-și închipuie viața interioară a lui Tom, constată că nu știa nimic; nu avea nici cea mai vagă idee. Tom Ransome întâlnit în seara asta era aidoma celui cunoscut odinioară la Londra. Când stătuseră de vorbă, evocaseră trecutul și trecuseră în revistă prietenii de altădată. Dacă era atât de plăcut, de amabil, de vrednic de a fi iubit, merita poate să continue această aventură. Poate că va descoperi la el acel

ceva care cu siguranță trebuia să existe, deși ea nu-l găsisese niciodată și nici nu-i dăduse de urmă. „Poate că eu sunt de vină, cugetă. N-am găsit acest lucru pentru că am fost prea superficială.”

Nu se gândi: „Aș putea să fiu fericită cu Tom”. Chestiunea fericirii sau a nefericirii nu o mai preocupase de mulți ani, decât sub aspect fizic. Nu mai căuta să se amăgească. Dacă fericirea existase vreodată pentru ea, o întâlnise în noaptea aceasta când se dusesse la palat pentru a participa la un plicticos dineu oficial, și îl regăsise în schimb pe Tom Ransome. Acesta îi oferise o rapidă împerechere, în mica încăpere de la parter. Singurele plăceri pe care le mai încerca rezultau din asemenea întâlniri cu oameni încântători și din satisfacțiile perverse resimțite ori de câte ori îl înșela pe Heston. Își zise cu răceală: „Sunt o târfă care se complăce în promiscuitate! Ei și! Asta sunt și n-am ce-i face!”

După asemenea aventuri, rar i se întâmpla să mai dorească a-și reîntâlni partenerul ocazional. Când îl revedea se comporta în așa fel încât acesta, răcorit, renunța să mai încerce a continua intimitatea abia începută. Era o adevărată minune ca un bărbat să-i pară destul de seducător spre a-i trezi dorința de a-și relua legătura. Acuma îl voia din nou pe Tom nu numai pentru plăcerile oferite de el, sau pentru că era un neîntrecut amant, ci fiindcă îi lăsase o senzație de neîmplinire. Nu știa ce gândea Tom despre ea. Poate că în acest moment își amintea despre ea cu dezgust, ca despre o târfă. Complexele, crizele lui ocazionale de virtute și de remușcări i-l făceau simpatic. O năpădisese chiar un vag simțământ de rușine. Ceea ce o uimi și îi spori totodată dorința de a-l vedea, măcar pentru a se justifica în fața lui, ori cel puțin spre a-i dovedi prin farmecul ei că nu era ceea ce credea el.

În momentul acela observă că ușa care răspundea în apartamentul lui Heston se deschise, lăsând să se strecoare, o dată cu o rază de lumină, și pe Heston, care intră purtând halatul atât de detestat de ea. Tot Edwina i-l dăruise de Crăciun cu patru ani mai

înainte, crezând că are să-i placă. Reușise dincolo de speranțele ei cele mai optimiste Veșmântul curățat de nenumărate ori se tocise până la urzeală, dar Heston nu se mai putea lipsi de el. Spunea că îi poartă noroc. Desenul țesăturii înfățișa cai – cai alergând la curse, cai sărind garduri și șanțuri, cai ridicați în două picioare, cai alergând spre potou.

Fără să scoată un cuvânt, lordul se apropie de pat. Ridică vâlul și se așează. Ea vru să-i spună: „Pleacă, te rog, cel puțin în noaptea asta.” Dar își dădu imediat seama că el nu intenționa să rămână. Avea un aer abătut, bolnav. În colțul falcilor lui grele văzu micile noduri ale mușchilor care se încordau ori de câte ori avea de gând să-i facă o scenă de gelozie.

— Edwina, cine este acest Ransome? întrebă el.

— Îl cunoști foarte bine. E fratele lui Nolham. Ți l-am prezentat acum câțiva ani.

Nici nu-i trecea prin minte că el ar putea bănui adevărul. Întotdeauna Heston îi făcea asemenea scene, și mai ales când era vorba de oameni ca Ransome, care îi creau un complex de inferioritate. Nu se sinchisea de prietenii Edwinei cu sportivii. Snob impenitent, ura pe toți aceia care se născuseră având la dispoziție lucruri pe care el le râvnea și nu avea să le obțină niciodată. „Așa funcționează sistemul nostru de caste”, gândea ea adesea.

— După câte văd, sunteți buni prieteni.

— Îl cunosc foarte bine. Ne-am împrietenit la Londra îndată după război. Nu l-am mai văzut de aproape cincisprezece ani.

Fălcile lui Heston se contractară și mai tare.

— Și cum s-a învățat în tot timpul ăsta?

— Nu știu. A rătăcit prin lume. Acum s-a stabilit aici.

— De bunăvoie?

— Așa i-a plăcut.

— Atunci nu-i întreg.

- Nu cred. A încercat să-și refacă viața.
- Cum adică, să și-o refacă?
- Nu-i o poveste prea interesantă. Te-ar plictisi.

Heston scoase din tabacheră o țigară și și-o aprinse. Edwina fu ispitită să-i spună: „Te rog nu fuma aici.” Dar se răzgândi. „Dacă-l las să-și facă gustul, pleacă mai repede.” I se făcuse somn.

— Un afurisit de radical, presupun.

— Tot ce se poate.

— Ar face mai bine să stea la el în țară și să facă treabă acolo.
Cum dracu îi găsești pe toți nătărăii ăștia?

Edwina râse în taină de prostia lui. Nu avea nicio preferință pentru radicali, intelectuali sau alți inși în genul acesta. Inteligența, ideile lor nu o atrăgeau. Lucrul era cât se poate de simplu. „Este caraghios cât de greu înțeleg bărbații adevărul”, gândi ea.

Era obosită, dar nu fizic, ci psihic, de aceste scene repetate de atâtea ori. Știa dinainte toate întrebările și răspunsurile și mai știa că-l biruia întotdeauna cu ascuțimea minții ei.

Reproșurile lui continuară amare, exasperante. Edwina le auzise de atâtea ori, încât nu se mai ostenea să le asculte, ci își depăna propriile ei gânduri: „Ce-ar fi să-mi iau un amant indian? Asta l-ar sătura.” Și în timp ce el vorbea fără să se oprească, Edwina trecu mintal în revistă pe toți indienii ce-i fuseseră prezentați. Cel mai bine și-l amintea pe Maiorul acela cu nume ciudat, despre care Ransome spunea că este chirurgul-șef din Ranchipur. Îi văzu limpede umerii largi, pielea deschisă la culoare, ochii albaștri. Da, ar fi amuzant. Se întrebă, cam cum ar fi să facă dragoste cu un indian. Reveni la Heston și observă că obrazul lui căpătase culoarea homarului și că ochii i se acoperiseră parcă de o peliculă. O clipă își zise că acesta băuse prea mult, dar își dădu imediat seama că la beție nu arătase niciodată așa. Odiosul halat îi atrase iarăși atenția și la un moment dat avu impresia că toți caii aceia căpătaseră viață. Îi vedea ca prin ceață mișcându-se, sărind, coborând, zburdând, și

spectacolul acesta închipuit o enerva la culme. Îndeobște nu-și pierdea cumpătul și nu riposta la exploziile lui de gelozie. Acum însă nu o înfuria Heston, ci halatul lui cu acei înspăimântători cai în plină mișcare. Deodată se auzi zicând:

— De ce te legi numai de oameni ca Tom Ransome? Îi urăști fiindcă sunt gentlemen? Fiindcă știi că le ești inferior?

Heston încremeni cu ochii la ea, cu gura lui mare pe jumătate deschisă. Era atât de uimit încât nu găsea cuvinte să răspundă. După un timp reuși să bâiguie:

— Ce vrei să spui?

— Nimic deosebit.

— Nu știu de unde ți-au venit ideile astea tâmpite. Află că sunt mândru de originea mea. Nu mi-e rușine de numele meu, Albert Simpson. Sunt mândru că mi-am croit singur drum în viață. Sunt mândru de tot ce-am clădit. Am realizat în orice caz mai multe decât gentlemanii dumitale atât de jalnici și de servili.

Răspunsul ei îl uimi iarăși.

— Da, ai perfectă dreptate, dacă asta prețuiești tu mai mult. Și, mai înainte ca el să-i poată răspunde, continuă: Ce vrei de la mine, Albert? Dacă nu-ți convenea o nevastă anturată de bărbați, trebuia să te fi însurat cu o femeie respectabilă și mediocră din mica burghezie și nu cu mine. Câteodată îmi spun că m-ai luat pentru că mă numesc Edwina Doncaster și că sunt ceea ce sunt. Ai vrut să arăți oamenilor că poți obține orice pe lume. Numele meu se bucura de o publicitate ieftină prin revistele ilustrate și reprezenta pentru dumneata un fel de consacrare; erai încântat să apari alături de mine. În realitate nu m-ai dorit pe *mine*. Niciodată nu ne-am înțeles și nici nu am simțit cea mai mică simpatie unul pentru celălalt. Doar ideea că-ți aparțineam îți flata vanitatea. Când te-ai însurat cu mine, niciun gentleman autentic n-ar fi catadicsit s-o facă.

Un răstimp, Heston se uită la vârful țigării sale de foi, fără să vorbească. Ea îi cunoștea reacțiunile. Acum se concentra, numărând

până la zece, înainte de a răspunde. În felul acesta nu risca să scape cuvinte ireparabile. Redevenea omul de afaceri, deosebit de viclean. Edwina îl văzuse uneori stând de vorbă cu alți oameni de afaceri. Presupunerea ei era exactă, dar mai era și ceva în plus. Pentru întâia oară de la căsătoria lor i se oferise lui Heston prilejul de a afla adevărul, și aceasta îl înfricoșa. Șovăi o clipă, întrebându-se dacă n-ar fi preferabil să continue a trăi în ignoranță, în îndoială. Apoi, ca un om care se hotărăște, după unele ezitări, să se arunce într-o apă înghețată, își încleștă dinții și se avântă:

— Atunci, de ce te-ai măritat cu mine?

— Fiindcă tata și cu mine n-aveam un sfanț în buzunar, iar pe deasupra înotam și în datorii. Fiindcă mi-ai asigurat o rentă respectabilă, fiindcă mi-am închipuit că ar fi amuzant să mă știu colosal de bogată și fiindcă – asta-i adevărul – puțin îmi păsa cu cine am să mă mărit. Câteva clipe păstră gânditoare tăcerea, apoi adăugă: Renta a fost hotărâtoare. Însemna că, orice s-ar întâmpla, independența mea va fi asigurată.

Heston o privi lung, înțelegând pentru prima dată duritatea de necrezut a femeii cu care se însurase. Tăcut, se ridică și zdrobi vârful țigării de foi pe jumătate fumată pe tăblia de marmură a desuetei mese de toaletă victoriene. Gestul, de o brutalitate concentrată, o făcu să-și spună: „Așa ceva ar face și cu mine dar îi este frică. A încetat să mai fie marele și temutul lord Heston. Nu mai e decât bietul, vanul și stângaciul Albert Simpson, pe care-l intimidează atât de mult înalta societate.”

Heston voi să spună ceva, dar se mărgini să rostească:

— Noapte bună!

Părăsi încăperea, închizând ușa în urma lui. Edwina își dădu seama că-i rănise vanitatea. Până acum îl socotise invulnerabil. Descoperise deci punctul slab al marelui lord Heston, provenit din vulgarul Albert Simpson, și acest lucru o bucura. Se răzbuna pentru tot ceea ce suferise din partea lui. Duritatea, aroganța, vulgaritatea,

lipsa de sensibilitate, felul lui brutal și rece de a face dragoste dovedeau o comportare care s-ar fi putut asemui cu modul lui de a bea un pahar de brandy, repede, fără finețe tehnică ori înțelegere. Poate că de acum înainte are s-o lase în pace. Oricare ar fi situația, renta ei îi va asigura un trai îndestulat.

Efectul somniferului trecuse. Edwina aprinse lumina de pe noptieră și începu să citească o carte intitulată Suferințele Indiei. Pe copertă scria că lucrarea explica toate problemele Indiei, dar pe ea nu o mulțumiră cu nimic aceste preținse explicații. Era atât de agasată, încât se trezi parcurgând pagini întregi fără să aibă cea mai slabă idee despre ceea ce citea. Printre rândurile scrise îi apărea figura chirurgului indian cu ochi albaștri, cu dinți albi și frumoși. Un bărbat cu adevărat frumos și atrăgător. Asta îl va da gata pe Albert.

În cele din urmă renunță la citit. Se ridică, luă încă un somnifer și își aprinse o ultimă țigară. Când se urcă iarăși în pat, auzi un ciocănit în ușă.

— Cine-i acolo? întrebă.

— Bates, doamnă, răspunse o voce.

— Intră.

Din cauza căldurii, pielea jilavă a valetului părea și mai albicioasă ca de obicei. Intră respectuos, arătând oarecum cadaveric. Nici lui nu-i pria climatul.

— Ce este? întrebă ea.

— Cer iertare Înălțimii-voastre, că o deranjez. Mă tem însă că Înălțimea-sa lordul nu se simte bine.

— Ce spui, Bates?

— Nu știu despre ce e vorba, my lady, dar cu siguranță că Înălțimea-sa lordul are febră. Am încercat să-i iau temperatura, dar nici nu a vrut să audă de asta. Înălțimea-voastră îl știe bine! Niciodată nu recunoaște că se simte rău.

— Ce-ar fi să chemăm un doctor?

— Nu vrea să audă nici de asta. Spune că nu poate exista vreun doctor priceput printre indienii ăștia.

Umbra unui surâs apăru pe chipul lui Bates, care adăugă:

— Înălțimea-sa lordul a folosit termenii mai tari decât mine, dar asta a vrut să spună.

Edwina detesta zâmbetul lui Bates, care încerca parcă să spună: „Dumneata și cu mine știm câte parale face pramatia asta.” Ei nu-i plăcea această familiaritate. Îl urau amândoi pe Heston, dar atâta vreme cât se aflau în compania acestuia, nu se cuvenea să și-o mărturisească.

O clipă rămase tăcută, gânditoare.

— Mulțumesc, Bates. Dacă mâine are să se simtă tot atât de rău, chem un doctor. Cred că voi izbuti să-l conving.

— Mulțumesc, my lady.

— Noapte bună, Bates.

După plecarea lui, se gândi că este un servitor rău, nu din incapacitate sau prostie, ci fiindcă îl preocupa mai mult propria sa bunăstare, decât a celor pe care-i servea. „Îmi amintește de servitorii din romanele detectiv cu mistere și crime săvârșite în case de raport.” La prima vedere valetul părea discret și dedicat profesiei sale. Dar instinctul Edwinei o prevenea să nu-i acorde încredere. Întrevederea îi lăsase un gust ciudat, repulsiv, ca și cum Bates ar fi socotit-o complicea lui. Nu se trădase prin nimic, nici prin vreo privire, cuvânt sau gest, dar era convinsă că valetul dorea moartea lui Heston, că acest gând îi plăcea; apoi, mai știa că și ea s-ar bucura.

Edwina nu dorea totuși moartea soțului ei. Deși nu o voia, nu se putea împiedica să nu reflecteze cât de simplă i-ar deveni viața în cazul morții lui și cât de plăcută ar fi libertatea înfrumusețată de toți banii pe care lordul avea să i-i lase prin testament, în afara rentei inițiale, orice i-ar fi spus ea și oricum l-ar fi tratat.

Stinse în sfârșit lumina, dar multă vreme nu putu să adoarmă. Zgomotul ploii și bâzâitul insectelor care înnegreau vâlul alb o

iritau. Și deodată, în vreme ce plutea între somn și veghe, o cuprinse pentru a doua oară spaima îngrozitoare pe care i-o trezea India. Când o fură somnul avu un vis straniu. Căuta cu desperare ceva, dar nu știa ce. O apăsa o îngrijorare cumplită, rățacea pe o câmpie învăluită de praf, pe străzi urât mirositoare și în cele din urma printr-o junglă în care avea impresia că aude plantele, copacii, ferigile, lianele, crescând în jurul ei și îngropând-o. Și, în clipa în care știu că va găsi ceea ce căuta dincolo de lanțul munților din zare, se trezi țipând.

39

În vreme ce Ransome stătea pe verandă și se uita pe fereastră în casă, o întreagă procesiune de femei defila prin mintea sa, femei de toate felurile și de toate condițiile, revenite dintr-un trecut de deznădejde și nepăsare. Cu toate femeile acestea făcuse dragoste la întâmplare, ici și colo, ori de câte ori se oferea ocazia, pe cuprinsul a jumătate din Orient. Care din ele, se întrebă Ransome, venise la Ranchipur, înfruntând ploaia spre a-l readuce la pământ? Care dintre ele îl socotise demn de atenția ei? Își aminti stânjenit de soția plantatorului din Malaya, cuprinsă de o criză de isterie când aflase că voia s-o părăsească, de târfa aceea de rusoaică din Șanghai, care se jurase că nu-l va abandona niciodată, de tânăra englezoaică din Colombo care aflase poate că el își încetase peregrinările și se stabilise la Ranchipur. Putea să fie oricare din acele femei pe care nu și le mai amintea fără să facă un efort. În microscopul Ranchipurului nu-i rămânea decât alternativa de a se însura cu ea, lucru care însă îi repugna cu desăvârșire. Toate aceste amintiri și speculații se perindară prin mintea lui în mai puțin de o secundă; îl fulgeră până și gândul că din toată grămada ar fi preferat-o pe rusoaică, dar bineînțeles nu aici în Ranchipur.

Se îndreptă spre ușă și, la auzul pașilor lui, femeia întoarse capul. Abia atunci Ransome văzu, cu ușurare, că în realitate era Fern Simon.

Vechea ei rochie de tenis, udă learcă, i se lipea de corp. Pentru prima dată observă că Fern avea nu numai un chip drăgălaș, dar și un trup fermecător. Ea îl privi zâmbind, parcă rușinată.

— Hello! rosti cu tonul degajat al unei femei de lume, care vine la rendez-vous. Numai că vocea îi era nesigură, ca și vocea unei actrițe nesigură pe rolul ei și înfricoșată să nu-și uite replicile.

— Hello, răspuse el. Ce e cu dumneata aici?

— Am fugit de acasă și nu mă mai întorc niciodată.

Ransome zâmbi, reflectând în același timp: „Uite ce încurcătură îmi cade pe cap.” Vorbi apoi cu glas tare:

— Nu se poate să faci una ca asta.

— De ce nu?

— Pentru că nu pot să-mi iau o asemenea răspundere.

Abia atunci își dădu seama că tremurul vocii și nesiguranța gesturilor ei erau datorite fiorilor de frig care o făceau să se cutremure. În ciuda căldurii din casă îi clănțăneau dinții. Vechea lui teamă față de frigurile palustre îl năpădi iarăși, dar nu pentru el, ci pentru fată.

— Ai să te întorci imediat acasă, îi spuse. Te conduc eu.

Fern nu se clinti. Cu picioarele puțin îndepărtate și înfipite parcă în pământ, dădea impresia că este gata să reziste forței, dacă s-ar ivi cazul. Aerul ei de sfidare și hotărâre îl amuză o clipă. Se gândi că fata nu era atât de proastă pe cât părea. În vreme ce o privea, își dădu seama că dacă ar încerca s-o silească să plece în actuala ei stare sufletească, Fern ar fi capabilă să se arunce pe jos, să țipe și să plângă ca un copil, și aceasta nu era câtuși de puțin de dorit.

— Ar trebui să-ți schimbi îmbrăcămintea cu ceva uscat, zise el. Nu se poate să mai stai așa, tremuri.

— Ce să îmbrac?

— Ceva de-al meu. Nu am în casă veșminte de damă.

Fern nu ridică obiecții, dar sfiala ei începuse să se topească și deodată se simți intrată bine în rolul lui Blythe Summerfield, Perla Orientului. Schimbarea hainelor îi va da timp să-și câștige stăpânirea de sine. Era o minunată idee pentru un scenariu – eroina îndrăgostită acceptă să se schimbe în veșminte bărbătești, și în secvența următoare apare îmbrăcată ca un băiat. Așteaptă până ce Ransome îi aduce un prosop, un șort și o cămașă.

— Și acum, îi vorbi el ca unui copil, du-te în camera de baie, usucă-te, freacă-te zdravăn, îmbracă chestiile astea, apoi te duci la dumneata acasă. O privi atent: N-ai avut niciodată malarie? Acum nu ai febră?

— Nu... nu știu de ce tremur. N-aș putea spune că mi-e frig,

„Doamne, reflectă Ransome, pe o astfel de copilă nu poate s-o treacă fiorii din alte motive”.

În lipsa ei se duse după o sticlă de brandy și luă două pahare, apoi atârână în cuier haina de ploaie și pălăria pleoștită. În tot acest timp râdea în sinea lui, gândindu-se la spectacolul pe care l-ar fi oferit el în rolul lui Casanova și Fern în al fecioarei. Se gândi cu perversă plăcere la mutra pe care ar face-o Edwina aflând această întâmplare. Ar amuza-o; și-ar imagina chiar comicul întregii scene. Își aduse apoi aminte de John Baptistul și veselia i se stinse brusc. Dacă acesta știa că fata se află aici, nu va păstra noutatea pentru sine, iar clevetitorii lui prieteni flautiști vor împărtăși vestea prietenilor lor. Și aceștia altor prieteni, așa că mai devreme sau mai târziu toată lumea din Ranchipur va fi informată.

Ransome lăasă pe masă sticla și paharele și după ce ieși pe verandă, se uită spre cabana grădinarului, folosită de John Baptistul. Nu văzu în bezna de acolo niciun semn de viață. „Doarme ca un animal, gândi. Nu știe nimic de treaba asta.” O clipă îi trecu prin minte să străbată grădina prin ploaie ca să se asigure, dar șovăi, fiindcă n-ar fi putut să facă nici doi pași prin ploaie fără să se ude

până la piele. Renunță deci la această idee și se înapoie în casă. „Să-l ia dracu”, își zise.

Când Fern ieși din camera de baie, nu mai tremura. Cămașa de tenis era prea mare, dar șortul o prindea de minune fiindcă Ransome avea talia subțire. Costumul îi dădea un fel de eleganță, o degajare pe care nu le avusese în îmbrăcămintea ei de târg atât de lipsită de gust. Îi pierise aerul acela demodat de fiică a unui misionar dintr-o comunitate mic-burgheză. Ransome descoperi în ea posibilități pe care le caracteriza cu entuziasm „aproape nelimitate”. Apoi, strunindu-și exaltarea, își zise: „Să ne păstrăm calmul... Să ne păstrăm calmul”.

Rosti cu glas tare:

— Înghite pilulele astea și bea puțin alcool, iar când vei ajunge acasă să mai iei două și alte două mâine-dimineață. Pune cutia în buzunarul cămășii.

Fern luă paharul cu brandy amestecat cu apă și zise iarăși:

— Nu mă simt de loc rău, afară de asta detest gustul chininei.

— N-are a face. Fă ce-ți spun.

O clipă ea îl privi cu o expresie de mirare oglindită în ochi-i albaștri. Apoi, asemenea unui copil ascultător, înghiți cele două pilule, dându-le pe gât cu o dușcă de brandy și strâmbându-se ușor.

— Nu mai sunt un copil.

— Nimeni nu spune asta, dar nu trebuie să te joci cu frigurile.

— N-am niciun fel de friguri. Emoția mă făcea să tremur.

Ransome luă haina de ploaie și pălăria.

— Acum ai să te duci acasă.

Ea se așeză brusc pe scaun și repetă:

— Nu mă duc acasă. Nu pot... N-am să mă mai duc niciodată acasă.

— De ce nu?

— Când am plecat, am lăsat un bilet în care am scris că plec definitiv. Acum nu pot să mă mai întorc acasă. După chestia asta nu

mai pot da ochii cu mama.

Ransome zâmbi:

— Nu e bine să lași astfel de bilete, căci s-ar putea să-ți schimbi gândul.

— Să nu râdeți de mine!

— De ce aş face-o? Oricum, biletul acela nu are nicio însemnătate. Nimeni n-are să-l găsească mai devreme de mâine-diminează. Îl rupi mai înainte ca cineva să dea de el.

Deodată ea începu să plângă, așa cum plânse în după-amiaza petrecerii oferită de mama ei.

— Nu pot, suspină ea. Nu pot să mă duc înapoi. Sunt sătulă de viața asta groaznică.

Suspinele îl alarmară pe Ransome, dar își spuse că zgomotul lor nu va ajunge totuși până la cabana în care John Baptistul dormea, fiindcă îl acoperea ropotul ploii. Spectacolul unei femei plângând îl tulbura, îi trezea dorința de a o lua la fugă. Fugise și în alte ocazii, când unele femei cuprinse de istericale voiau să obțină mai multe decât voia el să ofere. În seara aceasta era cu totul nevinovat. Nu dădea decât povețe, care probabil n-aveau să fie luate în seamă. Nu avea chef să fugă din Ranchipur, mai ales silit de o fată cu care nu avea nicio legătură.

— Mama vrea să-l iau de bărbat pe Harry Loder, și eu nici nu mă gândesc, suspină Fern.

Ransome se trudi să-și amintească trăsăturile tipului care răspundea la numele de Harry Loder. Treptat chipul acestuia îi reveni în fața ochilor. Harry Loder era tânărul acela mare, bovin, care-i păruse deosebit de antipatic. Avea o mutră vulgară și bea peste măsură. Va să zică Harry voia să se însoare cu Fern! Vestea îl miră. Snobul Harry Loder care încerca să imite pe militari avea de gând să ia în căsătorie pe fiica unui misionar. Abia mai târziu ghici și motivul. Fern era cea mai frumoasă europeană din Ranchipur, una dintre cele mai frumoase fete din India, și Harry Loder o dorea.

Acesta ar fi fost singurul mijloc ca s-o aibă. Când se va sătura de ea, o va neglija și își va găsi alte femei. În tot acest timp nu va uita, și n-o va lăsa nici pe Fern să uite, că-i făcuse o mare favoare însurându-se cu ea, fiica unui misionar oarecare. Povești ca acestea se repetaseră de nenumărate ori în India. Nu, nu trebuia să se mărite cu Harry Loder. Pentru nimic în lume.

Pentru întâia oară după atâta amar de vreme i se trezise spiritul cavaleresc din tinerețe. Odinioară îl avusese exagerat, nebunesc, ceea ce îi adusese multe neazuri, dar în ultimul timp se ferise a mai da frâu liber acestui avânt, fiindcă îi anihila bunul-simț și-l îndemna să facă prostii. În lume nu mai era loc pentru cavalerism. Cei care-l mai aveau arătau ca niște idioți.

— Nu, declară el, evident, nu-l poți lua pe Harry Loder. Dar te-a cerut?... După toate regulile?...

— Da. Mi-a spus mai întâi mie, apoi a discutat și cu mama. Așa a aflat și ea. De-acum înainte viața acasă are să fie mai nesuferită ca niciodată.

Ransome deveni prudent.

— În chestia asta nu pot să fac nimic. Nu e treaba mea.

Fern încetă să mai plângă și se uită la Ransome cu acea expresie de hotărâre care-l impresionase și mai înainte.

— Ba da, puteți. Apoi, întorcând privirile în altă parte, adăugă: Dacă ați avea curaj... Când am venit aici, am crezut că aveți.

Lui Ransome îi veni să râdă.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Dacă m-ați lăsa să stau la dumneavoastră în noaptea asta... iar ai mei m-ar găsi mâine-dimineață aici, toată lumea ar afla de escapada mea. Harry Loder n-ar mai vrea să se însoare cu mine, iar mama ar trebui să mă expedieze din Ranchipur ca să scape de clevetirile oamenilor. Nu vă dați seama? Aș putea să plec și să-mi trăiesc viața pe care mi-o doresc. Nu m-aș mai întoarce niciodată. După un moment adăugă: Nu-mi pasă de tot ce vor spune oamenii

de aici despre mine.

Era limpede. Fern știa ce voia. Lui Ransome îi trecu pofta de râs. Simți chiar o mare admirație pentru hotărârea ei fermă.

— Și eu cum m-aș descurca în toată treaba asta? o întrebă.

Răspunsul sosi atât de repede, încât Ransome își dădu deodată seama că Fern se gândise dinainte la toate întrebările și la toate răspunsurile.

— Pentru dumneavoastră n-ar avea mare importanță. V-ați trăit viața și ați trecut prin atâtea, încât n-ar avea cum să vă mai umbrească reputația. Așa că nu înțeleg ce v-ar deranja...

Vorbele ei rostite atât de direct îl făcu să aibă revelația bruscă a tot ce gândea despre el acea lume mărunță, pe care o disprețuia într-atâta. Pentru toți snobii aceia lingușitori nu era decât un desfrânat, un cheltuitor, un mojiș, un om fără valoare și capabil de orice. Discutaseră desigur despre el față de Fern. Erau totuși dispuși oricând să-l primească în mijlocul lor și chiar să răspundă cu grabă la cel mai mic surâs al lui. Deodată îl cuprinse o mânie cumplită, nu împotriva fetei, ci a lumii din care făcea ea parte: „Lingăii ăștia josnici, își zise, au îndrăzneala să mă judece.”

— Ce anume te-a făcut să ai asemenea idee despre mine? o întrebă.

Răspunsul ei îl descumpăni, spulberându-i mânia.

— Aveam impresia că nu vă sinchisiți de ceea ce unii numesc prosteste respectabilitate. Știu că prea puțin vă pasă de ceea ce oamenii gândesc ori spun despre dumneavoastră. Nu sunteți de-ai lor. Vedeți, dacă ați accepta să mă ajutați ați face un gest nobil.

— Unde ai citit toate astea?

— Nicăieri. Am cugetat. Deodată își uită lacrimile și adăugă înviorată: n-ați observat că eu *vă înțeleg*? Eu știu ce gândiți și ce vă place. Urâți modul lor de viață, după cum îl urăsc și eu. Vreau să fiu eu însămi. Să obțin tot ce se poate obține de la viață. Disprețuiesc respectabilitatea și toate prostiile astea.

Deci. Așa îl socotea Fern. Odinioară, se scursese mult timp de atunci, așa și fusese el în realitate. Deodată îl năpădi rușinea, când se văzu cât este de obosit, de descurajat.

— Toate astea sunt bune și frumoase, zise, dar nu-s așa de simple precum par. Trebuie să ai curaj... mai mult curaj decât mine ca să poți ieși la liman. Cred că nimeni nu are destul curaj.

— Nu m-am așteptat să fie ușor.

— Atunci de ce ai venit tocmai la mine? Dacă asta doreai, puteai să te duci la oricare dintre tinerii aceia!

Fern se plecă, luă o țigară de pe masă și încercă să și-o aprindă, dar chibritul era umed, așa că dădu greș. Îmbujorată de rușine, făcu o nouă tentativă și, după ce reuși, începu să fumeze stângaci, ca o fată bătrână care fumează pentru prima oară. În vreme ce aștepta răspunsul ei, Ransome o examina din ochi, mișcat, fermecat de tinerețea ei.

— Sunteți singurul la care mă puteam duce. Fiindcă numai dumneavoastră sunteți în stare să mă înțelegeți și să nu abuzați de mine. După o scurtă tăcere adăugă: Afară de aceasta îmi sunteți simpatic. Câteodată îmi spun că sunteți singura persoană de aici pe care nu o urăsc.

Ransome înțelese că Fern luase țigara numai spre a-și da aere de femeie de lume și spre a-și face curaj.

— Dar nu mă cunoșteai îndeajuns.

— Ba da.

Ransome zâmbi.

— Omul tare și discret... misterios, rece și foarte diferit de ceilalți.

— Nu mă ironizați. Mă tratați ca și când aș fi un copil. Nu mai sunt un copil și nici nu vreau să mai fiu. Vreau să fiu femeie.

O clipă Ransome se simți zdruncinat.

— Nu mi-ai arătat cu nimic până acum că ți-aș fi simpatic. Nu știu să-mi fi adresat vreodată vreun cuvânt.

Dar se întrerupse, fiindcă în această direcție îl pândea o primejdie.

Părul fetei începu să se usuce și să se orânduiască în bucle blonde în jurul căpșorului. Fără să vrea, îi admira trupul, suplețea feciorelnică, picioarele lungi și sprintene, frumusețea gleznelor. Evident, veșmintele astea îi veneau bine. Dar situația începea să pară grotescă – tocmai el, dintre atâția bărbați, rezista la atâta grație, la atâta prospețime, oferite cu atâta bunăvoință. Își turnă încă un pahar de brandy și deodată se simți cuprins de amețeala. „Poate că aventura mea cu Edwina a fost providențială, reflectă. Poate că m-a împiedicat să mă fac de râs față de fata asta. Ciudată mai este și viața.” Își spuse că trebuia s-o trimită grabnic acasă, dar ispita – deși el era hotărât să nu-i cedeze – îi părea plăcută și exaltantă. Îl făcea să se simtă așa cum nu se mai simțise de multă vreme: tânăr și mai presus de satisfacțiile carnale imediate.

Băgă de seamă că și ea își golise paharul de brandy. „Nu trebuia să-i dau atât de mult alcool, gândi. Poate că este prima dată în viață când bea ceva tare.”

Fern reluă:

— Îmi plăceți de multă vreme. Adeseori v-am urmărit cu privirile când treceți pe stradă. În fiecare sâmbătă, când veneați în vizită la soții Smiley, vă pândeam de la fereastră. Mi-ați plăcut întotdeauna. Numai că dumneavoastră m-ați tratat ca pe un copil. Nici nu vă osteneați să-mi vorbiți.

„Nu se poate spune că am de-a face cu o copiliță, gândi el. Știe ce vrea și nimic în lume n-o va opri din drumul ei.” Al doilea pahar de brandy îl făcu să reflecteze. „La urma urmei, de ce nu? Ce importanță ar avea? Viața este atât de scurtă și de mizerabilă.”

Rosti însă cu glas tare:

— Acum am să te duc acasă, până nu e prea târziu.

Până atunci stătuse sprijinit de masă. Se îndreptă brusc de spate, își puse paharul pe masă ca să dea mai multa greutate cuvintelor

sale.

— Nu mă izgoniți! Lăsați-mă să mai stau.

Ransome se sprijini iarăși de masă.

— Dacă rămâi, ce-ai să te faci după aceea? N-am de gând să mă însor cu dumneata.

— Nici eu nu doresc așa ceva. Nu vreau să mă leg de mâini și de picioare.

— Atunci cum crezi că ar trebui să se termine toată treaba asta?

Răspunsul îi veni cu uimitoare repeziciune.

— Va trebui să plec din Ranchipur, cu voia sau fără voia mamei. Mă voi duce în America și-mi voi încerca norocul. M-aș opri la Hollywood. Sunt sigură că am să reușesc.

— Nu e chiar atât de ușor. E destul de complicat să-ți deschizi drum spre reușită.

— Sunt gata să fac orice.

Fără să scoată un cuvânt, o fixă pătrunzător cu privirile. Ea întoarse ochii.

— Da, sunt gata să fac orice. Și când spun orice, înseamnă orice. Niciun sacrificiu nu e prea mare, dacă obții în schimb libertatea... de a face ceea ce vrei să faci. În fond n-aș da mare lucru, totul se consumă în mai puțin de un minut. Orice s-ar spune, corpul nu prezintă importanță. Nu reprezintă eul tău.

Pe Ransome îl cuprinse iarăși amețeala: „Imposibil, reflectă el. Nu-mi vine să-mi cred urechilor. Culmea este că odinioară gândeam și eu la fel.”

— Experiența aceasta poate să fie îngrozitoare, zise. Nu-ți imaginezi cât de îngrozitori sunt uneori bărbații.

— De aceea am și venit aici. Șovăi, ca și când și-ar fi adunat tot curajul, apoi se avântă: De aceea am și vrut s-o fac cu dumneata prima dată. Știam că nu veți fi ca ceilalți. Doream să încep cu cineva care să-mi placă. Mă înțelegeți? Ce se va întâmpla după aceea nu are importanță. Nu vă cer prea mult.

Ransome se gândi, străbătut de un ușor tremur: „Doamne, iată o situație pe care nici Sfântul Anton nu ar fi visat-o!” Spuse cu voce tare:

— Da, înțeleg... înțeleg prea bine, de aceea ai să te duci imediat acasă. Dacă nu vrei, am s-o chem pe mama dumitale.

Îi aduse haina de ploaie și i-o ținu ca s-o îmbrace.

— Hai!

Dar ea nu se clinti; începu să plângă iarăși.

— Nu, vă rog, lăsați-mă să stau aici. Nu mă siliți să plec acasă.

Ransome se simți brusc istovit. Avu senzația că-l cuprinse vechea lui oboseală. Știu că în curând va accepta iarăși compromisuri, va trăgăna lucrurile, va face făgăduieli pe care nu le va ține niciodată. Așa procedase și pe verandă în ziua petrecerii oferite de Mrs. Simon, iar acum se vedea și mai angajat în această afacere.

— Va trebui să-mi dai timp de chibzuială.

Când se auzi rostind aceste cuvinte îi veni să râdă.

— Nu mă pot duce înapoi, zise Fern. Mama s-ar trezi din somn și m-ar întreba unde am fost. Ar auzi zgomotul mașinii.

Ransome se așteptase la acest argument.

— Nu. Nu ne vom apropia prea mult de casă. O să oprim la oarecare depărtare și te voi duce la soții Smiley. Vei dormi acolo în noaptea aceasta, dimineța în zori treci drumul și te strecoari în casa dumitale, iar biletul îl vei rupe înainte de a-l găsi cineva.

— Nu mă duc la soții Smiley. Mrs. Smiley mă urăște.

— N-o cunoști pe Mrs. Smiley. Nu știe ce înseamnă ura. Nu are timp pentru așa ceva.

Plângând, Fern se ridică de pe scaun.

— Nu mă siliți să plec! Nu vreau să plec! Nu plec decât dacă îmi promiteți că o să mă mai vedeți și că-mi veți arăta mai multă înțelegere.

— Promit.

— Și mă veți ajuta.

— Te voi ajuta.

— Căci tot ce v-am spus nu este adevărat. Nu-mi sunteți numai simpatic. Îmi sunteți mai mult decât atât. Începu să-și pună haina de ploaie. Cred că vă iubesc. Dacă nu v-aș iubi nu m-aș duce acum acasă.

— Oh! Dumnezeu!

40

De-a lungul drumului apa curgea umplând gropile, iar într-un loc se întinsese pe șosea sub forma unui lac în miniatură, prin care străvechiul Buick, cu farurile voalate de o perdea de ploaie, se avânta, stropindu-i pe amândoi de sus și până jos. Stăteau pe banchetă, unul lângă altul, în tăcere, fiindcă din clipa mărturisirii lui Fern între ei se ridicase o barieră ciudată, alcătuită în parte din jenă combinată cu un fel de paralizie care le luase parcă graiul. Comedia încetase. Ransome renunțase la rolul de sfătuitoare înțeleaptă și era conștient că nici Fern nu-și mai juca rolul, ci era extrem de serioasă. Nu știa ce fel de rol jucase ea, fiindcă ignora existența lui Blythe Summerfield, Perla Orientului, dar era sigur că ea ieșise din pielea personajului pe care și-l crease singură, înainte de a veni în casa lui Ransome.

Câtva timp el căută cu toată seriozitatea ceva de spus, convins că printr-o conversație banală ar readuce relațiile lor la normal. Nu-i venea însă nimic în minte care să nu pară plat, ridicol și să-i trădeze totodată intențiile, cu atât mai mult cu cât înțelesese că fata nu era de loc proastă. Felul ei direct de a i se adresa făcea imposibil în acest moment un schimb de fraze convenționale. Fern stătea puțin îndepărtată de el, ghemuită în colțul ei, tristă și, deși nu-i arunca nicio privire, era conștient de prezența ei și știa exact cum arăta în șort și în cămașa lui de tenis – cochetă, dezirabilă și într-o oarecare

măsură sălbatică. Era ciudat cu câtă limpezime o vedea acum. Cu câteva ore mai înainte n-ar fi putut spune cum arăta dacă cineva l-ar fi întrebat despre aceasta.

Ceva mai sus de distileria de alcool, opri mașina.

— Ar fi bine să ne continuăm drumul pe jos. Nu riscăm ca zgomotul mașinii să trezească pe cineva.

— Pot să mă duc singură, zise ea. Nu vreau să vă ude ploaia și pe dumneavoastră.

— N-are nicio importanță. De aici mă duc direct acasă. Îți mai este frig?

— Nu mi-a fost niciun moment frig. N-am avut nimic.

„Va să zică asta a fost! gândi el. Poate că m-am lăsat prostit.” Și în vreme ce se bălăcea prin ploaie alături de Fern, avu pentru un moment viziunea limpede, ca și când un proiector și-ar fi îndreptat lumina asupra lui, lăsându-l oarecum șocat, fiindcă descoperise că, în tot acest răstimp de o oră sau două cât stătuse împreună cu ea, o parte din el îi cercetase cu de-amănuntul, la rece – grumazul, sânii, șoldurile, părul ei blond – imaginându-și cum ar fi fost o experiență cu ea. „M-am senilizat, gândi el. Am ajuns un hodorog bătrân.” Își reproșa că în aprecierile lui nu se gândise niciodată la sufletul ei. „Ar trebui să-mi fie rușine de mine, și când te gândești că nu am decât treizeci și cinci de ani. Poate că numai senzualitatea mă mai stârnește. S-ar zice că numai cu atât am mai rămas.”

Casa soților Smiley era cufundată în întuneric, dar nu le fu greu să găsească ușa și să intre. Numai Ransome se lovi la cap de un ghiveci cu petunii atârnat de o bârnă de către mătușa Phoebe. Ușa nu se înclua niciodată, iar ferestrele rămâneau întotdeauna deschise. Ziua sau noaptea oricine putea pătrunde în casă. La început unii încercaseră să abuzeze de acest privilegiu, dar după un timp se răspândise vestea că soții Smiley nu aveau niciun obiect de valoare în casă, care să merite a fi furat, așa că în cele din urmă fuseseră lăsați în pace.

Ransome cunoștea locurile chiar și pe întuneric. O lăsă pe Fern într-un colț al holului, apoi, ajutându-se de lumina brichetei, străbătu un coridor până ajunse la ușa dormitorului soților Smiley. Ciocăni. Nu se temea că are să-i sperie. Aceștia erau obișnuiți să fie sculați din somn la orice oră din noapte, când boala sau moartea se abătea peste indienii paria, sau peste oamenii din castele inferioare. Bătu a doua oară în ușă, apoi vocea adormită a lui Mr. Smiley întrebă:

— Cine este?

— Eu, Ransome. Pot să vă văd câteva momente?

— Sigur. Numai o clipă, zise Smiley cu glas treaz, dezmoțit.

Ușa se deschise și Mr. Smiley apăru într-un halat de bumbac, urmat de Mrs. Smiley în chimono. Părul ei era făcut coc în creștetul capului.

Mrs. Smiley aprinse lumina.

— Îmi pare rău că vă trezesc, zâmbi Ransome, dar împrejurările sunt oarecum deosebite.

Îi puse la curent cu fuga de acasă a fetei, explicându-le și faptul că aceasta voia să-și petreacă noaptea în casa soților Smiley. Făcu astfel încât povestea să pară plauzibilă. Bineînțeles, se feri să le spună că o găsisese în dormitorul lui. Pretinse că o găsisese rătăcind prin ploaie.

Soții Smiley nu dădură semne de mirare. Nici după ce o văzură pe Fern stând jenată la capătul holului și purtând îmbrăcămintea lui Ransome.

— Ce mai faci, Fern? zise Mrs. Smiley, întâmpinând-o ca pe o foarte bună prietenă.

Situația nu era plăcută pentru Fern, care-i disprețuise pe soții Smiley, considerându-i bigoți, imbecilizați de muncă și meschini. Dar, Mr. Smiley, care nu luase niciodată în seamă aerele de superioritate ale fetei, netezi calea firească a lucrurilor, de parcă Fern ar fi trecut drumul ca să împrumute o ceașcă de făină.

— Am să te instalez în camera de lângă dormitorul nostru. Acolo nu va avea de ce să-ți fie frică.

— Nu mi-e frică, zise Fern, și în clipa aceea Ransome văzu că ea nu era decât un copil.

Soții Smiley îl poftiră pe Ransome să rămână puțin și să accepte o gustare. Ransome se simțea ca și cum ar fi fost un străin prins de-o furtună sălbatică, iar casa soților Smiley ar fi fost o cabană de pionieri pierdută în vestul îndepărtat. Nu se arătară mirați, nu puseră întrebări și erau cât se poate de ospitalieri. Apoi o ușă se deschise pe culoar și apărură corpul mătușii Phoebe.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea. Nu pot să vă ajut cu ceva?

— Nu, zise Smiley. Nu s-a întâmplat nimic.

Dar mătușa Phoebe îl zărise pe Ransome și pe fata acelei „sărmane albe”, Mrs. Simon, purtând haine de bărbat. Ieși deci curioasă în cămașa ei de noapte, cu guler înalt și cu mâneci lungi, cu părul ei alb prins în papiote de hârtie. Voia să știe ce se întâmplă. Ransome se aștepta să i se pună întrebări indiscrete, așa că socoti mai înțelept să o șteargă. Dar, mai înainte de a pleca, îi ură lui Fern noapte bună. Fata îl privi drept în ochi, atât de direct încât se simți puțin jenat și se mărgini să răspundă: „Mulțumesc”. Ransome ghici că Fern dorea să-l facă a înțelege că între ei nu se terminase totul și că el nu va scăpa de ea cu prețul unei simple făgăduieli.

41

Când coborî din mașină în dreptul verandei casei lui, posomorât și ud leoarcă, își dădu seama cu toată limpezimea cât fusese de aproape să săvârșească o faptă care i-ar fi făcut imposibilă șederea la Ranchipur. După ce se uscă, frecându-se cu un prosop, și goli sticla de brandy, revăzu cu mai multă claritate momentul în care îl cuprinsese amețea și căzuse într-un fel de nepăsare față de tot ce

ar fi putut spune lumea despre el: „Să-i ia dracu pe toți! În viață numai treaba asta contează! Dacă nu profit de toate ocaziile care mi se oferă, într-o zi, după ce voi îmbătrâni, voi avea motive să le regret.”

Ajunsesese să nu mai aibă regrete decât pentru lucrurile bune sau rele pe care nu le săvârșise în viață. Acestea erau însă în urzeala existenței sale ca niște găuri lăsate de un țesător netrebnic și care stricau bogăția ansamblului; din păcate nu mai exista posibilitatea de a repara găurile. O treabă odată isprăvită era isprăvită pentru totdeauna. Partea proastă era că unele elemente considerate actualmente ca foarte importante – onoarea, responsabilitatea, teama de clevetirile lumii – își vor pierde într-o zi toată greutatea. „Poate că oamenii puternici sunt aceia care, deși știu toate acestea, le calcă totuși în picioare”, gândi Ransome. Cât despre el, nu socoti că dăduse dovadă de tărie de caracter când o văzuse pe Fern cu un ceas mai înainte, stând în fața lui provocatoare și gata să i se ofere. Într-o zi, toate aceste considerente morale se vor șterge și el va rămâne doar cu părerea de rău că a refuzat o aventură, care ar fi putut să fie minunată, luminoasă. Gândul acesta îi reaminti viu filozofia Maiorului Safka, chirurgul – cum că trupul care-ți procură atâtea suferințe are datoria să-ți ofere în schimb și tot felul de satisfacții senzuale.

„La dracu! reflectă el amețit de băutură. Moralistul și gentlemanul din mine îmi vor paraliza pornirile și vor strica tot”. Nici desfrâul dezlănțuit în care se cufundase cu nepăsare de atâtea ori nu fusese în stare să-i ucidă instinctele lui bune. Acestea erau veșnic prezente și, chiar dacă uneori adormeau, se trezeau brusc tocmai când le-ar fi dorit mai puțin, și îl sileau să joace un rol de care se străduise a se elibera, conștient, cu un stăruitor efort de voință.

Stinse lumina, se urcă în pat și, după ce trase în jur vâlul care-l ferea de țăntări, reflectă înciudat: „N-am făcut niciodată dragoste,

bucurându-mă total, cu brutalitate, ca mai toți oamenii. Am fost întotdeauna conștient de ce se întâmplă, mă priveam oarecum din afară, și observam cât sunt de ușuratic, de nerușinat și de ridicol.” Poate va veni o zi când va fi în stare să-și învingă toate îndoielile acestea și să-și găsească drumul drept. În acea zi va ajunge nu numai să-și elibereze trupul, dar să și asiste la moartea a tot ce este rău în el. Își dădea seama de aceasta, deși era sub imperiul beției.

Agitat, chinuit de insomnie, de zăpușeală și de bâzâitul miilor de insecte atrase de lumină, nu avea nici consolarea de a crede că simțămintele lui nobile îl determinaseră să aibă o comportare corectă. Acum, sincer cu sine însuși, știa că plecarea lui Fern în rolul de *virgo intacta* nu era datorată cinstei lui sufletești, ci aventurii dinainte cu Edwina. Dacă nu s-ar fi culcat cu Edwina, poate că plictiseala și exigențele inferioare ale propriului său trup l-ar fi îndemnat să facă ceea ce îi cerea copila aceea ciudată. Da, era ciudată și chiar fascinantă. În firea ei, în naivitatea, în revolta ei, exista ceva care merita a fi descoperit.

„Comic, cugetă el iarăși, tocmai Edwina – recea și depravata Edwina o salvase pe Fern, fără ca să fi știut măcar acest lucru.” O salvase din ce primejdie? auzi el ecoul propriei sale minți. O salvase de ceva, care într-o zi nu prea îndepărtată, i se va întâmpla fetei, ceva care la urma urmei ar fi putut avea semnificația unei eliberări. „Eu cel puțin, gândi el, aș fi făcut-o pe Fern să guste cu plăcere această nouă experiență.”

În momentul acela avu impresia că cineva străbătea veranda prin fața ferestrei sale. În realitate nu văzuse vreo figură întunecată și nici nu auzise pașii unor picioare goale. În neastâmpărul insomniei sale simțise doar o prezență.

Sări din pat, apucă o lanternă electrică și se repezi pe verandă. Lumina căzu asupra cortinei de ploaie. Fascicolul de raze se sfărâma risipindu-se în cascada de apă, dar chiar și așa era destul de puternic spre a-i permite lui Ransome să deslușească silueta brună a

unui fel de stafie, care alerga goală, străbătând grădina și îndreptându-se spre cabana grădinarului.

„A dracului treabă!” exclamă el cu voce tare. Se întoarse apoi în dormitor, râzând cu poftă. „Regret că m-am păcălit cu Fern. Mai devreme sau mai târziu tot am să fiu învinuit că am făcut-o”.

În zadar ar fi căutat să-l amenințe sau să-l cumpere pe John Baptistul. Nici răsplata și nici represaliile nu l-ar fi impresionat pe servitor. Prea era savuroasă întâmplarea ca să n-o împărtășească prietenilor săi flautiști, atât de însetați de bârfeli. Povestea avea să sporească prin repetare ca și cercurile ce apar pe suprafața unui lac liniștit în care arunci o piatră. Când va ajunge, din gură în gură, la urechea vreunei Hogget-Clapton, va căpăta proporții nebănuite. Ransome cunoștea Ranchipurul. Pukka Lil va fabula, afirmând că Ransome a îmbătat-o pe Fern ca s-o violeze.

„Puteam tot atât de bine să fi făcut cu adevărat treaba asta, lua-o ar dracu s-o ia! Asta dovedește că...” Nu reuși să-și termine ideea pentru că beția și osteneala îi încetoșau mintea. Avea impresia că noaptea aceea în care Edwina – albă și rece, palidă și aurie – își făcuse apariția în sala palatului nu avea să se mai termine.

Înainte de a ațipi, ridică puțin capul și trase cu urechea. De data asta nu mai era o simplă închipuire, ci o realitate incontestabilă. Ropotul ploii torențiale începuse să fie depășit de vuietul râului.

Apoi gândul îi fugi din nou la Edwina. „Cred că numai pentru așa ceva sunt necesare prostituatele.”

42

La soții Smiley acasă, Fern stătea rușinată, în vreme ce Mrs. Smiley și mătușa Phoebe aducea cearșafuri, o cămașă de noapte din bumbac și se străduiau să o facă a se simți cât mai bine. Îi vorbeau despre ploaie, despre dificultatea de a se păstra cearșafurile uscate

pe o astfel de vreme, dar nu făcură nicio aluzie la Ransome, la îmbrăcămintea lui Fern, sau la plimbarea prin ploaie în miez de noapte. O dată sau de două ori, mătușa Phoebe o cercetă cu privirile ei pătrunzătoare. Expresia ochilor nu era însă nici ostilă, nici acuzatoare, ci curioasă și oarecum intrigată. Reflecta mai degrabă un fel de admirație, puțină mirare și o mare curiozitate. Era ca și când bătrâna ar fi rostit: „Zău, nu mi-aș fi închipuit pentru nimic în lume să ai în tine atâta curaj.”

Stângace, paralizată de stânjeneală și sfiiciune, fata se uita la cele două femei vârstnice, care nu știau ce să mai facă, pentru ca Fern să se simtă ca la ea acasă. Mătușa Phoebe aduse o sticlă cu apă și o puse pe măsuta de lângă pat. Mrs. Smiley aranja vâlul contra tântărilor și în tot acest timp se plângea de umezeala care putrezea țesăturile mai înainte chiar de a fi întrebuițate. Ceru apoi mătușii Phoebe să aducă ac și ață, pentru a țese găurile apărute în răstimpul scurs de la ultima folosire.

Din când în când, Fern spunea: „Oh, mulțumesc, Mrs. Smiley,” sau „Este perfect, nu vă mai osteniți atâta!” ori „Pot și eu să fac atâta lucru. Lăsați-mă să vă ajut!” Abia în acele momente începuse să-și dea seama de adevăratele calități ale lui Mrs. Smiley.

Pentru prima dată, femeia aceasta încetase să mai fie pentru ea un fel de umbră cenușie, un exponent al misionarilor obositori și posomorâți de totdeauna. O permanentă amenințare instalată în casa de peste drum. O dovadă vie și omniprezentă că Fern nu era decât fiica unor misionari condamnați pe vecie să trăiască într-o atmosferă „misionară”. O vedea acum brusc pe Mrs. Smiley în postura unei ființe reale, plină de vioiciune, care încerca probabil aceleași pasiuni, slăbiciuni și desperări ca ea însăși. Confuz, fără să priceapă bine, fiindcă era foarte tânără și lipsită de experiență, ghici totuși că Mrs. Smiley reușise de multă vreme să facă ordine în pasiunile și dezamăgirile ei, subordonându-le rațiunii, desprinzându-se din încâlceala vieții și limpezindu-și nelămuririle.

„Trebuie să fie plăcut, gândi ea, să fii atât de senină și atât de stăpână pe tine.” Nu era necesar s-o *cunoști* pe Mrs. Smiley ca să-i descoperi calmul, siguranța. Aceste trăsături de caracter se reflectau în gesturile, în zâmbetele ei, în ușurința și îndemânarea cu care cârpea vâlul contra țăntarilor.

În înfățișarea lui Mrs. Smiley, Fern desluși, mai ales acum când nervii ei erau ascuțiți la culme, îndemnul care o făcuse să intre în dormitorul lui Ransome. Nu se dusesse acolo fiindcă era stricată ori perversă, nici împinsă de curiozitate și nici fiindcă s-ar fi îndrăgostit de Ransome. Totul se datora nu atât romantismului, cât necesității imperioase de a evada din mijlocul acelei lumi false și tulburi, create deliberat de tatăl și de mama ei, o societate mărunță, în care se simțea întemnițată și nenorocită. Năzuise să facă ordine în existența ei, și pentru aceasta nu găsisse decât o singură cale, să fugă la Ransome și să-l lase să-i facă ceea ce orice femeie trebuie să accepte mai înainte de a fi în stare să pătrundă înțelesul adânc și bogăția nesfârșită a vieții.

Mrs. Smiley și mătușa Phoebe se retrăseseră, lăsând-o singură în întuneric. Îmbrăcată într-una din cămășile de bumbac ale stăpânei casei, stătea întinsă pe pat, dar nu putea să adoarmă. Alcoolul și emoția îi stimulau mintea, făcând-o să înțeleagă pentru prima dată cu uluitoare limpezime că dintre multiplele motive care păreau să o fi determinat a se duce la Ransome, unul singur era valabil și anume acela care aparent izvoră din imaginația romantică. Se ridică în capul oaselor și își zise: „Îl iubesc! Așa trebuie să fie când ești îndrăgostită!” Simțământul acesta nu semăna câtuși de puțin cu ceea ce văzuse ea prin reviste ilustrate sau la cinema.

Știa că-l iubește fiindcă se simțea „altfel” decât până acum, nu numai față de Ransome, dar și față de ea. Nu mai vedea în el eroul romantic, sumbru, melancolic, misterios care ține discursuri ca personajele masculine fabricate în romane și în filme. El îi vorbise simplu, cu o perfectă onestitate, se arătase mai înțelegător, mult mai

drăguț decât și-l închipuise ea în scenele pe care le inventase în timp ce mergea prin ploaie spre casa lui. Nimeni nu-i mai vorbise până acum cu atâta seriozitate, de parcă ea ar fi fost o ființă matură. În lumea ei nimeni nu se mai exprimase astfel, căci toți pretindeau a fi ceea ce nu erau, iar tot ce ziceau sau făceau devenea fals, complicat, enervant. Parcă ar fi trăit cu toții încolțiți de o necurmată teamă față de săraci, de clevetiri, de conveniențe și de încă un milion de alte lucruri, astfel încât toate gesturile și gândurile lor păreau împrumutate, distorsionate, nesănătoase. Ea însăși, în rolul lui Blythe Summerfield, inventase o lume tot atât de mincinoasă ca și a mamei și a tatălui ei, a lui Mrs. Hogget-Clapton, ori a celorlalți tineri. Făurise chiar un rol pentru Ransome, în care el trebuia să fie dur, de nepătruns, cinic, brutal. Dar nici acesta nu era cel adevărat. Și acum, singură în beznă, simți că se înroșește față de tot ce făcuse și spusese în vreme ce se afla cu el, fiindcă foarte multe din ele fuseseră false și ridicole. Își aminti deodată cât de cumsecade se arătase față de ea.

Mai știa că dacă lucrurile s-ar fi petrecut așa cum dorise ea n-ar fi avut nicio remușcare, niciun simțământ al păcatului, fiindcă ar fi fost *cinstit* într-un fel pe care ea nu putea să și-l explice limpede. „Îl iubesc, își repeta. Deci așa arată dragostea.” Sentimentul acesta era mult mai plăcut, mai cald, mai răscolitor decât toate stupizeniile visate până atunci.

Ransome nu-i mai apărea sub aspectul unei umbre tainice, ieșite dintr-o lume, ori dintr-o viață despre care ea nu știa nimic, ci era o realitate tangibilă. Nu se temea de el. Îl *cunoștea*. Fără să știe cum, descoperise tot felul de amănunte legate de ființa lui – cum îi creștea părul des și negru pe fruntea-i bronzată, ușoru-i zâmbet dezamăgit și aproape trist care-i umbrea uneori chipul în mijlocul unei fraze, sunetul precis al vocii lui plăcute, mângâietoare și pe care putea s-o audă acum cu perfectă claritate, deși se afla departe de el, în întunericul solitar al unei case străine. Descoperise până și forma

mâinilor lui foarte frumoase și chiar felul cum tremurau ușor, când Ransome ridica paharul.

O clipă, redeveni Blythe Summerfield și se surprinse rostind cu glas tare: „Mâinile lui, scumpele lui mâini.” Dar aceasta o făcu să se înroșească iarăși și să se rușineze, fiindcă își trădase realitatea abia descoperită.

Dar mai presus de toate îl iubea fiindcă aflase ceva ce nici nu-și închipuisese până atunci – că Ransome era tot atât de nefericit ca și ea.

Începu să înțeleagă acum de ce era el atât de prietenos cu soții Smiley, de ce le călca atât de des pragul și de ce venea atât de rar în vizită la mama ei. Chiar când intra la Mrs. Simon în casă, nu era el în realitate acolo, ci trimitea în locul său o făptură amabilă, politicoasă, care se prefăcea că ia în serios pe toți nerozii de acolo. „El și Mrs. Smiley știu ceva pe care noi îl ignorăm”, gândi ea. Și deodată avu intuiția existenței unei alte lumi, care, simțea vag, era aceea căreia și ea îi aparținea – o lume bogată în sentimente, în care suferința avea profunzime, ambiția – măreție și plăcerea – consistență.

Nu mai era o fetiță. Când în sfârșit adormi, i se păru că noaptea care începuse o dată cu fuga ei de acasă prin ploaie avea să dureze în veci. Pentru prima oară i se întâmpla ceva remarcabil. Pentru întâia oară descoperise că viața nu este numai ceva împărțit de ceasornic în secunde, în minute, în ore. Uneori viața nu se clintea zile ori ani de-a rândul, apoi brusc te făcea să trăiești ani întregi în câteva ore. Ce gânduri năstrușnice...

43

Când Mrs. Smiley se înapoiase în dormitorul ei, lumina ardea încă pe noptieră, dar Mrs. Smiley adormise pe locul său din marele pat dublu, folosit atât iarna cât și vara. Ea nu-l trezi, știind că avea

nevoie de fiecare minut de somn.

Se urcă în pat ușurel, ca să nu scârțâie arcurile și să-l deranjeze. Nu simțea nevoia să-l trezească și să-i vorbească despre Fern, fiindcă știa deja totul despre fata aceasta și era sigură că și el știa totul. Nu era nici locul și nici timpul să analizeze împreună toate fațetele acestei povești, să facă speculații sau presupuneri, ori să inventeze lucruri. Ar fi putut să jure că Fern era nefericită și cunoștea și motivul. Înțelegea și de ce Fern se dusesse la Ransome, preferându-l altor persoane din Ranchipur. De asemenea era sigură că nu se întâmplase nimic între ei, fiindcă Ransome era un gentleman, chiar dacă el nu se prețuia prea mult.

Știa toate acestea, chiar dacă ei nu i se întâmplase nimic pasionant în viață. În realitate era capabilă să ghicească tot ceea ce se petrece, fiindcă avea o înțelegere înăscută față de suferințele și nebuniile omenești.

Toate acestea erau posibile poate și datorită faptului că Mrs. Smiley era lipsită cu desăvârșire de egocentrism. N-avea nici cea mai mică idee despre ceea ce reprezenta ea. Nu avea timp să se ocupe de propria ei persoană, pentru că nu găsea niciodată timp să se studieze. Se folosea de oglindă doar câteva clipe dimineața, spre a-și orândui părul astfel încât să nu-i cadă în lațe peste frunte. În oglindă nu-și vedea propriul chip ci numai mâinile și părul, iar părul acesta îl privea cu detașare, ca și când n-ar fi fost decât o plăcintă sau o bucată de pâine. Nu fusese egocentrică nici în copilărie, fiindcă venise pe lume cu un fel de umilință înăscută, simțământ pe care îl accentuase faptul de a fi fost conștientă că aparținea unei familii cu nouă copii. Nu se socotise niciodată neglijată, exploatată sau insultată de cineva. Fată tânără la Cedar Falls, nu se considerase niciodată neprețuită fiindcă era trecută pe planul al doilea de colege mai frumoase, mai istețe, mai îndrăznețe decât ea. Avea un fel de plăcere, de satisfacție, să-i privească și să-i asculte pe alții și se simțea deplin fericită când alții aveau bucurii. În

felul acesta devenise confidența tuturor aceluia care se aflau în preajma ei. Deși era încă tânără, nu o mai șoca, nu o mai impresiona nimic. Treptat, dobândise o înțelepciune superioară multor oameni care trăiau cu patimă și violență, cădeau în aceleași păcate, săvârșeau aceleași greșeli și aceleași neghiobii.

Deși își găsea rareori admiratori, nu avusese timp să se compătimească, fiindcă era întotdeauna ocupată și veșnic interesată de spectacolul oferit de alții. Simțea adeseori o cinstită și simplă milă față de ființele mult mai strălucitoare și seducătoare decât ea, fiindcă i se părea că frumusețea, însușirile lor deosebite le aduceau numai nefericire și suferințe. Liniștită, ca un șoricel în ungherul său, nu cunoscuse nici gelozia, nici invidia, nici amărăciunea, nici dezamăgirea, și în acest chip ajunsese să se socotească mai norocoasă decât alții.

Apoi apăruse întâmplător Mr. Smiley, rezervat, umil, privit cu ochi răi de rudele ei fiindcă era baptist și îndrăznise a face curte unei fete dintr-o familie congregaționalistă din Cedar Falls. Mr. Smiley, cu nevinovăția, corectitudinea și timida sa căldură, era singurul care vedea oamenii și lucrurile aidoma cu ea. De aceea, în pofida împotrivirii a lor săi, ea îl luase de soț, devenind baptistă, apoi misionară, și mai târziu plecase împreună cu el în India. Nu se duseseră acolo îmboldiți de credință, de fanatism sau exaltare, ci fiindcă urmau cea mai naturală cale și anume o carieră, care corespundea în totul firii lor. Trăind pururea pentru alții și niciodată pentru ei înșiși, nu aveau niciun fel de avut care li s-ar fi putut fura, nicio mândrie susceptibilă a fi rănită, nici pretenții greu de realizat și nici ambiții imposibile. Aici stătea secretul lor, pe care Ransome îl descoperise cu vremea.

De când se căsătorise cu Mr. Smiley nu se simțise niciodată singuratică și nici lui nu i se întâmplase acest lucru. Ea nu pretindea că se luaseră din pasiune, cu atât mai mult cu cât știa că niciunul din ei nu era capabil de efuziuni, de sentimentalisme. Se căsătoriseră

fiindcă amândoi erau smeriți, fiindcă se înțelegeau, fiindcă vedeau pe ceilalți oameni prin aceeași prismă și fiindcă își găseau fericirea cea mai adâncă slujind pe semenii lor. Ignora voluptățile cărnii și nici nu se străduia să și le închipuie. Se mulțumea cu blândețea, căldura și calmul soțului ei.

În vreme ce încerca să adoarmă, se întreba cum ar putea s-o ajute pe Fern Simon. Bănuia de multă vreme că fata se simțea singuratică și nefericită, dar cunoscându-i firea, nu încercase să se apropie de ea. Acum, când Fern venise la ea, sau mai precis, când Ransome i-o încredințase, îi era mai ușor.

Adormi în sfârșit. În zori o trezi un ciocănit în ușă, și când se uită să vadă cine este, găsi pe coridor pe unul din elevii lui Mr. Smiley. Făcea parte din casta olarilor și venise s-o anunțe că mama și fratele său se îmbolnăviseră de tifos. Se mai declaraseră alte patru cazuri în cartierul olarilor.

Se îmbracă și plecă împreună cu el. Pe drum reflectă obosită. „Iar se lasă biruiți. Acolo unde s-a declarat tifosul, există desigur și păduchi”. Mr. Smiley și cu ea trebuiau să înceapă o nouă campanie, așa cum mai făcuseră de atâtea ori. La un moment dat fu ispitită să creadă că toată strădania, toată munca lor era zadarnică. În același timp se simțea îngrijorată. Patru cazuri noi într-un cartier, într-o singură noapte, era prea mult.

Înainte de a fi părăsit casa, o trezise pe Fern și o trimisese la casa ei de peste drum.

44

Ploile schimbaseră ca prin minune întregul decor precum și întreaga viață din Ranchipur. În câteva ore, plantele agățătoare din grădina lui Ransome își răspândiseră în toate părțile mlădițe lungi și proaspete, verzi ca lăptucile, și care se insinuaiu pretutindeni cu o

tărie și persistență disproporțională cu aparența lor fragilă. Se strecurau prin crăpăturile zidurilor de piatră și de chirpici în conductele de apă și chiar prin ferestrele deschise. Se înfășurau pe stâlpii verandei, pe scaunele din grădină, pe bătrânii banyani și chiar pe pompa care deservea vastul și adâncul puț. Se întortocheau și se vârau peste tot, se agățau, într-un fel de extaz și de voluptate vegetală, de tot ceea ce găseau în drum. Pe marginile și chiar în mijlocul potecilor se ridicau lăstari noi, hrăniți numai de potopul cald al ploii. Până și prăfuitele și obositele gălbenele și nalbe întineriseră. Frunzele și mugurii scăpați de arșița soarelui se deschideau văzând cu ochii. Bătrânul banyan și imenșii mangotieri apăreau în întreaga splendoare pe care le-o conferea verdele întunecat al frunzișului spălat de ploaie. Frunzele nu se mai îngălbeneau și nici nu mai păleau din cauza fierbințelii soarelui. În grădina palatului, albia prăfuită a lacului se umpluse cu apă și pe suprafața lui se legănav micile și frivolele bărci de plăcere, colorate vesel în purpuriu și-n auriu. Vastele ronduri de flori, agonizânde la începutul săptămânii trecute, creșteau cu o extravagantă și cu o vigoare necunoscută în grădinile umedei Anglii.

Dincolo de casa cu multe ferestre a lui Mr. Jobnekar, vastele câmpii de pe care se ridicase recolta de grâu își schimbaseră culoarea din brun auriu în verde smarald, ca și când o imensă mantie ar fi fost aruncată peste întregul ținut cuprins între marginea cartierului indienilor paria, tainicii munți Abana și orașul mort El-Kautara. În grădina Misiunii americane petuniile, garoafele și orhideele mătușii Phoebe, suspendate în vechi cutii de tinichea și coșuri de bambus de ramurile copacilor din care se scurgeau picături de apă, creșteau și înfloreau cu atâta vigoare, încât bătrâna doamnă, îmbrăcată într-o haină de ploaie și înarmată cu un metru, stătea în fiecare dimineață în ploaie ca să măsoare lungimea mlădițelor. În descrierea musonului din scrisoarea pe care o va trimite la Cedar Falls va putea să adauge ca în fiecare an: „Nu

exagerez de loc, le-am măsurat chiar eu. Cresc cu câte zece centimetri în douăzeci și patru de ore.” În acest fel altera cu bună-știință adevărul, adăugând cinci sau șase centimetri de la sine putere. În grădina bungalow-ului locuit de Miss Dirks și Miss Hodge, din apropierea intrării palatului, plantele agățătoare îmbuibate de apa ploii invadaseră ferestrele, astfel încât lumina zilei care pătrundea în casă căpătase o culoare verde palidă, așa că cele două fete bătrâne păreau că mănâncă, dorm, brodează și corectează caietele de teză stând sub apă ca două sirene virginale, dar răskoapte.

Și șerpii începeau să-și facă apariția – pitoni, cobra, *craits*, vipere, mai întâi amorțiți, apoi cu un apetit crescând – năpădeau grădinile, câmpiile, malurile râului, sporind sarcinile lui Miss MacDaid cu numeroase cazuri de mușcături de șarpe, tratate prin tăieri și înlăturarea cărnii infectate și prin injecții cu ser. Dacă aveau inima sănătoasă, victimele mușcăturilor de cobra sau de viperă puteau fi salvate. Mureau însă cu siguranță toți cei mușcați de mici și scârboși *craits*.

În toate casele și chiar în vastul palat, pete mari de mucegai se întindeau pe pereți. Toată ziua se ținea focul aprins pentru uscarea cearșafurilor jilăvite peste noapte. Insectele se înmulțeau cu miliardele, astfel încât cei care se trezeau în timpul nopții și aprindeau lumina găseau plasele contra țânțarilor acoperite cu un strat atât de compact de gănganii, încât ajungeau să amintească niște lințolii. Ziua, se vârau în nori deși pe după tablouri, sub perne, sub mobile, servind drept hrană micilor șopârle țipătoare care viețuiau în trestia de pe acoperișuri.

În bazar și în piața din fața vechiului palat de lemn, vânzătorii de zaharicale și siropuri pieriseră o dată cu mulțimea de trecători. Afacerile nu se mai încheiau sub cerul liber, sub soarele fierbinte, ci în cămăruțe mici și întunecate ca niște caverne, grele de umiditate. Treptele marelui rezervor erau pustii cu excepția unei ore sau două

când ploaia înceta și piața se umplea deodată de adevărate procesiuni de dhobies care se duceau la rezervor spre a-și spăla hainele. Ploile veniseră cu atâta putere și furie, încât îngroșaseră râul și umpluseră rezervorul astfel încât în patru sau cinci zile, apele începuseră să înece malurile. Niciunul din bătrânii din Ranchipur nu-și amintea să mai fi văzut asemenea ploi. Se abătuseră cu atâta repeziciune și violență, încât curând după sărbătorirea lor, oamenii au început să se îngrijoreze și să vorbească despre legendarul potop, care avusese loc sub domnia Maharajahului cel Rău.

Dar rectificarea albiei râului se dovedise bine inspirată și potopul de apă strunită străbătea întreg orașul și ieșea în câmpiile verzi din preajma Muntelui Abana. Treptele templului lui Krișna dispăruseră sub puhoiul gălbui, iar la picioarele templului apele aduseseră ramuri rupte, stârvuri de animale și tot felul de rămășițe, astfel încât Rașid Ali Khan, observând acest lucru în drumul său de la serviciu spre casă, ordonase unui măturător înarmat cu o prăjină lungă să stea acolo ziua și noaptea și să împingă gunoaiile în râu. Ciudat, un hindus nu s-ar fi preocupat de aceasta, însă Rașid, deși era musulman, socotea că este rușinos a lăsa să zacă pe treptele unui templu atâtea murdării și leșuri de animale.

Una după alta, familiile importante părăsiră orașul, refugiindu-se în stațiunile climaterice din munți, unde nu găseai nici mucegai, nici șerpi și nici insecte. Plecaseră astfel generalul, ofițerul comandant și familia sa, Mr. Burgess de la Bancă, împreună cu Mrs. Burgess, cu mătușa și cu sora sa, doi nepoți, doi fii, patru copii ai acestora, toți cu soțiile lor, precum și șapte strănepoți. La palat, Maria Lișinskaia și Maharani alegeau bijuteriile și sari-urile de care Înălțimea-sa va avea nevoie la Karlsbad, Londra și Paris. Maharajahul însuși dădu ultimele ordine în vederea îmbarcării pe Victoria, care avea să ridice ancora de la Bombay în sâmbăta următoare. Nu arăta niciun interes pentru această călătorie, fiindcă nu dorea să plece. Se simțea obosit, bolnav și dorea să moară la Ranchipur, printre supușii săi.

Maharani și Maiorul îl convinseră în cele din urmă să plece. Fuseseră extrem de stăruitori și izbucniseră în râs când bătrânul Maharajah le spusese că în horoscopul lui era scris că nu va apuca sfârșitul anului. Ei râseseră, dar el știa mai bine.

Rămăsese și Ransome în vechea și umeda lui casă, fiindcă spectacolul musonului îi dădea întotdeauna o stare de exaltare. A doua zi după cina de la palat, se trezise din somn deprimat și parcă bolnav. Îi trebuise mult timp ca să reconstituie întâmplările din noaptea trecută. Nu mai voia să vadă pe nimeni – nici pe Edwina, nici pe Fern, nici chiar pe John Baptistul. Când acesta îi adusese ceaiul, nu dăduse niciun semn că ar fi știut ce se întâmplase în noaptea trecută. Era tăcut ca de obicei, iar Ransome nu-i puse nicio întrebare, gândindu-se că e mai bine să nu dea proporții incidentului din ajun, în speranța că John Baptistul nu-i va acorda importanță și va crede că toate europencele se comportă ca Fern Simon.

După ce-și bău ceaiul, se bărbieri și se îmbracă, își făcu planul activității pe ziua aceea. Va ieși din Ranchipur cu mașina singur și va vizita străvechiul oraș El-Kautara. Numai așa putea evita lumea, fiindcă la Ranchipur nu exista altă posibilitate de a se izola. Oamenii nu conteneau să vină în vizită. Pe stradă era cu neputință să eviți prietenii și cunoștințele. Ușile și ferestrele rămâneau întotdeauna deschise. În timpul musonului nu era chip să te închizi în casă, să stai singur.

Lordul Heston nu fu în stare să-și pună în practică hotărârea de a părăsi orașul în cursul dimineții, fiindcă se simțea prea rău.

La opt, Bates o trezi cu mare greutate din somn pe Edwina și îi spuse că Înălțimea-sa lordul era atât de bolnav, încât nu se mai putea preface că se simte bine. Ostenită, cu mintea încețoșată încă de somniferele luate în ajun, spre a putea dormi, asculta glasul servitorului, încercând să-și reamintească faptul că se afla la Ranchipur și nu în locuința ei din Hill Street.

Când se trezise din somn, îi explică Bates, Înălțimea-sa lordul Heston nu se simțise în apele lui. Era „buiamac”, spuse Bates, și fiindcă nu părea a fi în stare să se mai împotrivească la ceva, servitorul îi luase temperatura și constatase că avea șapte grade peste normal.

— Mă tem, my lady, zise Bates, că s-a molipsit de frigurile astea orientale.

„Nu te temi de loc, abia aștepți”, fu ea ispitită să-i spună.

După ce se smulse din somnolență cu prețul unui mare efort, Edwina replică:

— Cred că ar trebui să trimitem după doctor, dar nu știu pe cine să chem și nici pe cine să trimit să-l caute.

— Dacă my lady ar scrie un bilet pentru Înălțimea-sa Maharani, aş putea să-l expediez cu unul din servitori.

— Trebuie să-mi văd mai întâi soțul și după aceea să trimit o notă. Du-te la el, Bates, vin și eu îndată.

După ce se machie, își aranjă părul și își puse *peignoir*-ul, se simți mai bine, deși avea senzația că creierul îi era învăluit într-un strat gros de vată. Când ridica brațele i se păreau grele ca de plumb și străine de parcă nu i-ar fi aparținut ei. Intra pentru întâia oară în camera lui Heston și când îl văzu în dormitorul imens, victorian, îmbrăcat în roșu, aproape că-i veni să râdă. Stătea culcat grotesc într-un imens pat de lemn de teck, încrustat cu sidef. Aspectul lordului îi produse brusc un simțământ de dezgust. S-ar fi zis că-l vedea pentru prima dată în adevărata lui lumină. Așa cum zăcea acum, pe jumătate inconștient, lipsit de scânteia, vitalitatea și energia care îi însuflețea de obicei corpul lui mare, de huidumă și îi transformau greutatea în forță, părea buhăit, inert, greu, cu mușchii obrazului fleșcăiți și bărbia căzută. Se transformase pur și simplu într-un morman de carne scârbavnică.

Atunci îi reveni în minte, destul de vag, ceea ce se întâmplase în ajun la palat și cearta ulterioară din dormitorul ei; și deodată o

năpădi o mare rușine și scârbă față de ea însăși, nu fiindcă legăturile ei cu Ransome ar fi fost imorale – nu avea nicio muștrare de conștiință de pe urma aventurilor extraconjugale – ci datorită faptului că trăise aproape zece ani alături de această scârboasă grămadă de carne, care zăcea prostrată în patul de lemn de teck încrustat cu sidef, alături de acest om căruia îi aparținuse de atâtea ori cu totală indiferență. Ceilalți bărbați cu care avusese relații erau cel puțin frumoși, într-un fel sau altul. Se gândi imediat la Ransome și la trupul lui zvelt și puternic, în ciuda băuturii și a desfrâului. Uitându-se în jos, la Heston, își zise: „Indiferent dacă trăiește sau moare, n-am să mă mai culc niciodată cu el.” Îi dorea însă cu nerușinare moartea, fiindcă știa că atât timp cât ea va trăi, îl va vedea ca acum, înfrânt de boală, greu, umflat, congestionat, cu gura căscată; și ori de câte ori îl va vedea, își va aminti că-și prostituase lui corpul suplu și elegant. Căci numai cu el, cu soțul ei, se prostituase. Cu toți ceilalți o făcuse din plăcere, câte odată din dragoste. Numai Heston o plătise.

În vreme ce stătea aplecată deasupra patului, simțea că Bates o pândește, ros de curiozitate să vadă cum se comportă. Pentru el ar fi trebuit să ia o atitudine care, deși nu l-ar înșela, l-ar face totuși să creadă că intențiile ei sunt bune. Era totuși conștientă că, în felul său, servitorul știa multe despre ea.

— Albert! Albert! Sunt eu, Edwina! rosti cu tonul unei soții devotate.

Ochii lui tulburi, de un albastru palid, se întredeschiseră, dar nu făceau decât să privească în spațiu, dincolo de ea, fără să se concentreze. Heston scoase un mormăit slab, și pleoapele i se închiseră. Edwina făcu o nouă încercare, dar fără niciun succes.

— Am să-i scriu un bilet Înălțimii-sale, Bates, zise ea. Am să ți-l aduc. Dumneata să rămâi aici, de veghe.

Ajunsă în odaia ei luă mapa de scrisori, un flacon cu săruri și începu să scrie. Dar după ce așternu pe hârtie titulatura „Înălțimea-

voastră”, înțelese că nu trebuia să se adreseze lui Maharani, ci lui Ransome. Își dădu deodată seama că bătrâna doamnă îi inspira frică – dar de ce, n-ar fi putut să spună. Poate că era ceva în ființa ei, în comportamentul, în manierele, în demnitatea sau mai degrabă în șiretenia privirii ei care o făcea să se simtă stânjenită și oarecum rușinată. O văzu în gând așa cum îi apăruse în noaptea trecută, stând sub candelabrul strălucitor, roind de albine, cu o nuanță de batjocură în ochi. A intuit fapta noastră, gândi Edwina. Resimți și disprețul bătrânei doamne care părea să spună: „Prin naștere ați moștenit un rang care implică mari responsabilități. Aveți o poziție în societate pe care trebuie s-o păstrați, sunteți o părticică din acea civilizație la a cărei dezvoltare strămoșii dumneavoastră au contribuit, dar nu v-ați dovedit vrednică de aceasta, după cum nici alții nu s-au dovedit. Ați avut o misiune și i-ați dat cu piciorul”.

Înțelese deodată cât de urâtă era impresia pe care o făcuse lui Maharani, ea, o englezoaică din rasa cuceritorilor, a neguțătorilor. Nu, nu-i putea scrie ca să o roage a-i trimită pe încântătorul Maior „cutare”. Înălțimea-sa va ghici imediat. Va citi zâmbind biletul și va conchide că lady Heston nu este altceva decât o târâtură. Lui Ransome în schimb îi putea cere orice. Și acesta ar fi bănuț-o, dar de el nu se sinchisea. Ca și ea, Ransome renunțase la unele tabu-uri, așa că o putea înțelege; afară de aceasta nu era indian. Era destul de inteligentă spre a nu avea prejudecăți față de indieni, cu toate acestea îi păreau bizari, de neînțeles. Când o năpădeau astfel de gânduri, își zicea că sunt vestigii ale acelei legende care clama superioritatea britanică, atât de ridicată în slăvi de Heston. Atâta îi mai rămăsese, încheieturile și plăcile cornoase din fanoanele unei balene. „Poate că într-o zi, reflectă ea, toți englezii vor fi ca mine, numai cu fanoane, în loc de brațe și de picioare, în loc de degete și de mâini.” Încercând să se justifice în proprii ei ochi, gândi: „Poate că într-o zi acest Maior cutare mă va ajuta să descopăr India, poate că va fi capabil să distrugă ultimele mele prejudecăți.”

„Dragă Tom, îi scrise ea lui Ransome, de azi-dimineață Albert este serios bolnav, și are nevoie de un doctor bun. Nu știu de ce suferă. Aseară la palat am cunoscut un tip încântător, un Maior, nu știu cum îl cheamă, care după câte am auzit (frază asta trebuia să sune foarte inofensiv) este un excelent medic. Ai putea să-i trimiți vorbă să treacă pe aici? Sunt foarte plictisită fiindcă plănuisem să plecăm astăzi la Bombay. Am uitat că n-aveai de unde să știi. Nu te-am mințit în noaptea trecută. Am luat hotărârea abia după ce ne-am întors acasă. Nu vom mai putea prinde vaporul *Victoria* și Dumnezeu știe când vom fi în stare să părăsim India.

Dacă ai o clipă liberă, treci să mă vezi. Am nevoie de cineva care să-mi risipească gândurile negre. Mă vei găsi probabil în pat. Pe o vreme ca asta n-am altceva de făcut, mai ales că am vizitat deja uzina de apă, închisoarea, azilul etc. Aș prefera să prânzim împreună. Am un bucătar bun. În orice caz te voi vedea mâine-seară la dineul oferit de Mr. Bannerjee. Am de gând să mă duc; dacă Albert nu se va simți *prea* rău. Este în orice caz mai plăcut decât să stau acasă și să citesc despre India. Oricum, joi voi putea veni la tine.

Edwina."

După ce termină scrisoarea, nu o mai reciti. Sigilă apoi cu grijă plicul, spre a se feri nu numai de ochii inchizitoriali ai lui Bates, cât și din pricina sinistrelor povești care circulau la Simla, în legătură cu marea curiozitate a indienilor prin mâna cărora mesajul ar putea să treacă.

acesta se pregătea să se urce în mașină pentru a pleca la El-Kautara. După ce-l citi, dădu un bacșiș servitorului și-i porunci să comunice lady-ei Heston că va veni îndată. Nu avea însă de gând să-și schimbe planul. Nu va face o vizită Edwinei și nici nu va prânzi în compania ei. Noaptea trecută îi acceptase cu plăcere prezența și regăsise pentru câteva clipe tinerețea pierdută, dar în momentul acesta o nouă întâlnire era ultimul lucru pe care și l-ar fi putut dori. Brandy-ul băut în noaptea din ajun îi făcuse rău și actualmente încerca un simțământ confuz, în care se amestecau în părți egale remușcarea și satisfacția prilejuite de comportarea sa față de Fern. Numai rezolvând cum se cuvine această chestiune putea să-și recâștige liniștea sufletească. Aventura sa cu Fern făcea s-o dorească mai puțin pe Edwina, ca și când ea n-ar mai fi fost decât o poveste veche, prea des repetată.

Edwina nu se înșelase, Ransome tălmăcise ușor adevăratul sens al scrisorii, în prefăcuta nepăsare cu care se referise la Maiorul Safka și la aluzia privitoare la *cunoașterea* Indiei în locul unei lecturi despre această țară. Biletul îi stârni mânia, nu din cauza nerușinării ei – care îl lăsa indiferent ca și când ar fi avut de-a face cu o mașină, nu cu o femeie – ci pentru că nu voia ca ea să se amestece în viața Maiorului. Avea încredere în prietenul său, dar nu putea să uite că, adeseori, indienii își pierd cu desăvârșire capul când o europeană le acordă atenție, în special o femeie frumoasă ca Edwina, care avea să-i dea cu piciorul când se va sătura de el. Se mai gândi și la biata Miss MacDaid. Dacă Maiorul avea să se prindă în momeala Edwinei, nu numai munca lui s-ar resimți, dar și Miss MacDaid ar înnebuni de supărare.

În aceeași clipă își aminti de hoarda de maimuțe din grădină și zâmbi. „Nu! Jos mâinile, nu permit să tragi cu praștia în Jehova!”

Oricum, nu putea face nimic. În întreg Ranchipurul, în toată India, nu exista un doctor mai priceput decât Maiorul și ar fi absurd să-l țină departe de un om atât de important ca lordul Heston. Era

cu neputință să lase sănătatea unui rege al mării industrii pe mâna unui biet omuleț ca doctorul Pindar. În vreme ce rupea scrisoarea își zise: „N-ar fi trebuit să vină niciodată în India. Nu se integrează în cadrul ăsta. Nu creează decât complicații. Are să se sfârșească rău. Este ca și când ai pune în contact niște elemente chimice antagoniste.”

La spital nu găsi nici pe Maior și nici pe Miss MacDaid. Plecaseră la vechile cazărmi de lângă închisoare, pentru a le amenaja în vederea spitalizării noilor cazuri de holeră și de tifos. Ransome îi găsi la etajul al doilea, umblând prin holul răsunător, dând instrucțiuni unei cete de servitori care spălau, dezinfectau încăperile și instalau paturi. Văzu de îndată că amândoi erau plini de însuflețire și ghici motivul. Îi stimula perspectiva activității îndârjite care avea să-i rețină zi și noapte. Asemenea epidemie nu se mai întâlnise de mulți ani, și Miss MacDaid știa că această plagă va dura, că Maiorul îi va aparține numai ei, că el va dormi la spital și că o va uita până și pe Natara Devi. Cu o groasă țigară de foi în colțul gurii, Maiorul râdea și vorbea tare. Vederea lor trezi brusc invidia lui Ransome.

Îl puse pe Maior la curent cu scopul vizitei sale.

— Mă duc numaidecât, zise Maiorul. Miss MacDaid poate isprăvi și singură treaba de aici. Nu putem lăsa pe un barosan ca Heston să cadă bolnav și să moară în Ranchipur. Înălțimea-sa și Viceregele nu ne-ar ierta pentru nimic în lume; nu mai vorbesc de acționari.

— Nu mi-am închipuit că epidemia este atât de gravă, zise Ransome.

— Nu e chiar atât de gravă, spuse Miss MacDaid. S-au declarat totuși unsprezece cazuri noi în dimineața aceasta și dacă vrem să-i punem capăt, trebuie s-o sugrumam cât mai e în fașă. Se întoarse spre Maior: Cred că va avea nevoie de o infirmieră.

— Probabil de două sau chiar trei.

Miss MacDaid își încreți fruntea.

— În împrejurările actuale, va trebui să se mulțumească numai cu una. Ar fi bine s-o trimiteti pe Miss de Souza, vorbește cel mai bine englezește.

— Am să-i spun să se pregătească și să se ducă acolo.

— Oricum, e foarte plicticos, zise Miss MacDaid. Aveam destul de lucru, fără să ne mai cadă și treaba asta pe cap. Ar fi putut să se ducă la Bombay și să se îmbolnăvească acolo.

La vechiul palat de vară, unde Maiorul se anunță personal prin Bates, Ransome rămase să-l aștepte în hol. Se așeză pe o sofa umplută cu păr de cal, care era plasată în fața unui oribil portret mucegăit al Maharajahului, pictat de un elev al școlii de artă din Bombay. Nu avea poftă s-o vadă pe Edwina, fiindcă știa perfect de bine că ea nu avea nevoie de reconfortări și nici de consolări. Era cel mult contrariată fiindcă pierduse vaporul care trebuia s-o ducă în Europa. Trecură douăzeci de minute, apoi o jumătate de oră. „Cred că este în conversație cu tânărul ei doctor”, reflectă. Portretul din fața lui începuse să-l calce pe nervi. Era o creație absurdă în care un stil indian, folosit instinctiv, se amesteca hibrid cu ceea ce artistul credea că este ultima expresie a picturii moderne din Occident. Substratul ei de mucegai, pânza nu avea decât calitatea de a fi oarecum comică, deoarece împletirea dintre cele două stiluri nu reușise să creeze decât un efect grotesc și copilăresc. Pictura, reflectă Ransome, era asemenea lui Mr. Bannerjee, care nu știa să facă diferența între teorie și practică.

Ransome studia încă portretul, când ușa se deschise și Edwina apăru, proaspătă, încântătoare, într-un chimono de un verde lăptucă.

— De ce n-ai poftit înăuntru? întrebă ea. Abia acum am aflat că ești aici.

— Mi-am zis că n-am ce căuta acolo. E rău bolnav?

— Da. Maiorul Safka nu știe încă despre ce este vorba.

(Îi descoperise deci numele! Făcuse progrese! Nu mai era Maiorul

„cutare”! Căteaua!)

— Ce încurcătură! zise el după câteva clipe. Cred că va trebui să amânați plecarea.

— Da, cel puțin două sau trei săptămâni.

Ransome zâmbi.

— Ai să vezi și tu cum arată un muson, în realitate.

— Rămâi să iei masa cu mine?

— Nu.

— De ce?

— Nu sunt în apele mele. (Nu-i ajunge oare Maiorul? O să se ocupe destul de ea!)

— Mi-ai fi de ajutor. Am nevoie de o încurajare.

— Nu, nu pot.

— Ai vreun motiv special? Îți promit că am să fiu cuminte.

(De ce dracu nu-l lăsa în pace? De ce se încăpățâna să-l răscolească, să reînvie trecutul? De ce venise la Ranchipur?)

— Nu mă împiedică nimic special. Sunt însă un biet neurastenic, care simte nevoia să fie singur. Am draci.

— Aș putea să-ți ofer ceva de băut.

Ransome o privi furios.

— N-ai înțeles ce ți-am spus? Sunt bolnav. Un biet nenorocit care nu-ți poate fi de niciun folos. Vreau să fiu singur. Și la urma urmei nu înțeleg de ce naiba ai venit aici.

— Nici eu nu știu. Nu eu am vrut. De-acum înainte n-am să te mai plictisesc. Când ai să fii mai bine dispus și ai să crezi că ai să mă poți suporta, dă-mi de veste. Mi-e îngrozitor de urât.

Ransome se abținu să nu-i dea o ripostă tare: „Oh, fii sigură că n-are să-ți fie urât în compania Maiorului Safka, acest superb mascul care are să te viziteze în fiecare zi. Știu ce urmărești.” Își aprinse o țigară, apoi rosti:

— Am să-ți dau de veste. Eventual chiar mâine.

— Poți să-mi împrumuți ceva cărți.

— Trimite un servitor și îi dau tot ce dorești.

— Mulțumesc.

Edwina plecă, lăsându-l să cugete asupra scurtei lor conversații, alcătuită dintr-un șir de hiatusuri semnificative. Nu ceea ce spusese, ci tăcerile avuseseră importanță. „Ne-am înțeles al dracului de bine. Ne înțelegem bine, fiindcă suntem amândoi niște porci.”

Câteva clipe după plecarea Edwinei își făcu și Maiorul apariția. Ransome îi aruncă o privire pătrunzătoare încercând să citească pe chipul lui dacă Edwina ajunsese la vreun rezultat; dar Maiorul era impenetrabil.

— Ei? exclamă Ransome.

— Nu știu ce poate să fie. E prea devreme ca să formulez un diagnostic. Mă gândesc la trei sau patru boli. Nu știu care din ele poate să fie.

— Grave?

— Eh, destul de grave – malarie, febră tifoidă, tifos exantematic sau chiar ciumă.

— Cum a putut să se molipsească de așa ceva?

Maiorul zâmbi.

— Se mai întâmplă ca și înalții lorzi britanici să fie mușcați de purici. Scoase din buzunar o nouă țigară de foi și spuse: Știi ceva despre antecedentele lui?

— Nu. Nu știu nimic.

— Aș pune răvășag că este alcoolic. Asta o să-i complice situația.

Când Ransome străbătu cu mașina piața din fața cinematografului, ploaia încetase pentru o clipă și totul în jur părea să reînvie. Oamenii ieșiseră din prăvălii și din case spre a se bucura de răgazul dintre ploi – servitorii mergeau după comisioane, femeile se îndreptau spre bazar, negustorii scosese la lumină marfa, spălătoresele se grăbeau să ajungă la marele rezervor.

Ransome părăsi piața, coti pe lângă Școala de muzică și apucă pe drumul Școlii de ingineri. Acum i se zicea Beaconsfield Avenue, dar nimeni nu folosea acest nume. I se spunea numai drumul Școlii de ingineri. Apoi, ca și când Dumnezeu ar fi tras lanțul unui gigantic duș, ploaia începu să potopească iarăși pământul. Înaintea sa, la o oarecare distanță, Ransome o zări pe Miss Dirks, în haina ei de ploaie și cu pălăria bărbătească pe cap. târându-și picioarele prin apă. „Am să opresc și am s-o întreb pe biata bătrână dacă vrea s-o duc cu mașina acolo unde are treabă, reflectă Ransome. Dacă mă refuză, nu mă voi simți obligat să o poftesc și altă dată.”

Miss Dirks era probabil cufundată în gânduri în vreme ce își târa picioarele prin ploaie, fiindcă în clipa când opri în preajma ei și o strigă, bătrâna domnișoară tresări și-l privi aproape fără să-l recunoască, de parcă ar fi venit de foarte departe.

— Pot să vă duc cu mașina? întrebă.

Miss Dirks răspunse fără să surâdă:

— Bună dimineața. Nu, mulțumesc. Îmi place să umblu pe jos. Mă mișc atât de puțin...

(Atunci umblă sănătoasă! Al dracului să fiu dacă te mai invit vreodată.)

În vreme ce vorbea, fața ei se înroșise atât de tare, încât Ransome se întrebă dacă nu cumva Miss Dirks reacționa astfel în fața oricărui bărbat. Apăsă cu piciorul ambreiajul gândindu-se să plece spre El-Kautara, când ea i se adresă iarăși:

— Ciudat, mă gândeam tocmai la dumneavoastră. Tuși, apoi adăugă: Aș putea să vă fac o vizită după-amiază?

În primul moment, Ransome vru să găsească un pretext, dar mila și curiozitatea îl biruiră. Ceva în legătură cu ființa ei îi trezi simțămintele sale de englez. Deveni conștient de legătura sa de sânge cu această tristă domnișoară bătrână și simți deodată apriga lor singurătate din acest oraș potopit de ape, în care nimic nu era ceea ce părea să fie. Amândoi rămâneau niște exilați, și aceasta îi

apropia sufletește.

— Desigur, răspunse el. Dar ca să nu vă mai obosiți, aș putea să vin eu la dumneavoastră.

— Nu. E mai bine la dumneavoastră acasă, obiectă ea grabnic. La mine n-am putea fi singuri... Tuși iarăși: Să vedeți, este vorba de o chestiune personală.

— Bine... cum doriți. La ce oră? Vreți să poftiți după-amiază, la un ceai?

— Da. Cu plăcere. Nici n-aș putea să lipsesc dimineața de la școală.

— Vă aștept la ora cinci.

Roșeața din obraji ei dispăru, lăsând să se aștearnă o paloare de moarte...

— Sunteți prea bun, replică. Bună ziua.

Stângace, se răsuci pe călcâie și plecă mai departe.

Drumul care ducea la Muntele Abana era desfundat de ploaie. Pe sub podurile noi, clădite de inginerul elvețian, apele galbene se scurgeau umflate, gata să le înece. „Podurile ar fi trebuit să aibă o înălțime mai mare, gândi el. Dacă ar veni o inundație, ar juca rolul unor zăgazuri.”

În vreme ce înainta încet pe drum, imensul munte apăru profilându-se prin ploaie. Avea forma unei gigantice piramide ridicate în plină câmpie. Pelerinii se împuținaseră de când începuse musonul, iar marea scară ce ducea spre creasta încoronată cu temple nu mai era năpădită de gloata cucernicilor jaini, veniți din toate colțurile Indiei, care urcau și coborau într-o nesfârșită procesiune de culori. În acest sezon, preoții din vârful munților duceau o existență solitară – o viață plăcută, gândi Ransome, dacă n-ar trebui s-o trăiești în compania atâtor preoți.

Era nevoit să conducă încet, fiindcă noroiul era adânc și mașina risca în orice clipă să derapeze de pe șosea. După două ceasuri sosi în dreptul mării porți ruinate al lui El-Kautara. Era construită din

piatră, roșie și împodobită cu sculpturi mogule, pe jumătate acoperite de iederă și de alte plante mărunte crescute între crăpăturile zidului. Orașul acesta mort și tăcut, așezat la picioarele muntelui, era înconjurat de ziduri groase și de un șanț larg, pe jumătate prăbușit și acoperit de ape. Ransome își imaginează o clipă cum arăta orașul acesta odinioară, când piețele și moscheile erau pline de viață, când pe străzi forfoteau neguțători și soldați, curtezane și dansatoare, cai și elefanți. Dar iluzia nu dură mult. Numai moartea și ruinele mai dăinuiau, iar pământul și le revendica necruțător.

Printre dărâmurile care acopereau străzile și piațetele fusese deschis un drum destul de larg spre a permite unui automobil să treacă. Pe acest drum se angajă Ransome conducând încet, ocolind cu grijă gropile adânci pline cu apă, scobite ici și colo de intemperii. În curțile clădirilor și printre zidurile palatelor și caselor crescuseră haotic smochini sălbatici și ficuși bengalezi, spărgând acoperișuri, dând la o parte țiglele aduse odinioară din nord, de la Delhi, Agra și Lahore.

În ritmul în care se desfășura istoria în India, El-Kautara nu era un oraș străvechi. Nu trecuse mai mult de un secol și jumătate de când ultimii supuși ai Marelui Mogul se întorseseră din drum spre a privi pentru ultima oară zidurile pustii. Istoria orașului începuse să se piardă în negura trecutului. Nimeni nu știa de ce fusese abandonat și lăsat să moară. Aceasta era India, gândi Ransome. Înghițea totul, și ambiția omenească și credințele popoarelor și orașele și pe cuceritori, înghițea și faima și gloria. Numai reputația lui Akbar și a urmașilor săi supraviețuise, urmași care în ritmul desfășurării evenimentelor în Orient păreau să fi trăit până mai ieri. Asoka, Marele Alexandru și ceilalți potentăți trecuseră deja în legendă, devenind jumătate zei, jumătate oameni, ca Rama și Krișna. În copacii din curțile pustii atârnavă ciorchini de lilieci, care așteptau să vină noaptea spre a se avânta în nouri înfometați peste

câmpii spre Ranchipur. Ici și colo, de sub fragmente de acoperișuri rămase încă în picioare, chipuri patibulare, încadrate de șuvițe de păr unsuros, aruncau priviri sinistre asupra lui Ransome care, în timp ce străbătea străzile goale, străjuite de arcuri ruinate, avea senzația că este pândit de mii de ochi. Toți aceștia erau bhili, acea populație sălbatică originară din munții de dincolo de Abana, care, îndată după venirea ploilor, coborau în vale și își căutau adăpost pentru ei, pentru copii și pentru capre, în ruinele moscheilor și ale templelor.

Ransome se opri în sfârșit în piața mare în fața ruinelor unei uriașe moschei. Stătu multă vreme acolo, pătruns de un simțământ de liniște, eliberat de indispoziția de până atunci. În singurătatea aceea încerca o amărăciune și un fel de plăcere sinistru trezită de spectacolul care părea să-i spună: „Vezi? Aici a existat odată un mare și puternic oraș. Acum a pierit, așa cum vor mai pieri și alte orașe sortite nimicirii.” Părea să mai spună întregii lumi – dictatorilor, politicienilor, bancherilor, mărimilor zilei: „Priviți! Iată unde vă va duce lăcomia, nebunia, ura! Priviți! Tot ceea ce ați clădit se va prăbuși într-o zi în ruine, care vor ajunge cuibul liliecilor, al panterelor și al sălbaticilor.”

46

După ce se îmbracă și toată lumea se retrase, chiar și Bates, Edwina intră în camera lui Heston, se așeză pe un scaun și rămase acolo multă vreme, privindu-l și cugetând. Nu stătea aproape de pat, ci în celălalt capăt al odăii, astfel încât să-și poată vedea soțul cu toată obiectivitatea și eliberată de orice prejudecăți. Lordul nu se clintise la intrarea ei și nici nu dădea semn că ar fi fost conștient de prezența ei în cameră. Zăcea umflat, greoi, cu fața buhăită și mult mai congestionată decât acum trei sau patru ore. Maiorul Safka

recomandase Edwinei să nu pătrundă în camera lui Heston până când nu va preciza diagnosticul bolii acestuia. Putea să fie ciumă, spusese el, și aceasta i-ar fi primejduit viața. Dar ei nu-i păsa, fiindcă în adâncul sufletului avea convingerea – asemenea multor soldați în timpul luptelor – că nimic nu o va atinge. Edwina era fatalistă ca un jucător de cărți. Dacă i-ar fi sortit să se îmbolnăvească de ciumă, s-ar îmbolnăvi oricât s-ar feri.

Se înapoiase în dormitorul lui Heston, fiindcă acesta, deși era bolnav și inconștient, părea să exercite asupra ei o îngrozitoare fascinație. Ceva mai mult, simțea o plăcere perversă să-l contemple neputincios, doborât, învins pentru prima oară. Și în vreme ce stătea acolo, își zicea: „Iată unde ai ajuns, puternic lord Heston! Zdrobeai pe toată lumea, cu trufia, cu brutalitatea ta! Credeai că totul poate fi cumpărat! Acum nu mai ești decât neînsemnatul și vulgarul Albert Simpson, fiul unui mărunț antreprenor de construcții din Liverpool! Te-ai crezut întotdeauna mai mare decât erai! N-ai fost niciodată dezinteresat. Nu te-au preocupat decât câștigul și măririle. Ai împins la ruină bărbați și femei care au avut încredere în tine, numai fiindcă ai fost însetat de arginți și de putere. Oh, ai dăruit mulți bani pentru opere de binefacere, cărora ziarele le-au făcut multă reclamă. Dar generozitatea aceasta a fost numai aparentă, căci nu te-a costat nimic. Oamenii care nu te cunoșteau cu adevărat își închipuiau că ești darnic. Tu nu o făceai însă decât pentru a-ți ascunde firea, pentru a-ți acoperi escrocheriile și pentru a-ți reduce la tăcere criticile dușmanilor. Ai fi fost gata să-ți trădezi țara, dacă această faptă ți-ar fi adus un gologan în plus și ți-ar fi sporit puterea. Odinioară ai vândut arme și proiectile turcilor, ajutându-i să ucidă la Gallipoli tineri soldați din țara ta, de o mie de ori mai buni decât tine, și care înfruntau moartea în vreme ce tu stăteai acasă și adunai bani, exploatând tragica situație a propriului tău popor și publicând articole violente în gazetele tale, spre a întezi războiul. Nu mai departe decât acum două săptămâni, la Delhi, ai

scris un articol destinat a fi publicat în toate ziarele din concernul Heston, menit să sporească nemulțumirea, amărăciunea și să împingă lumea în război. Te-a costat o mulțime de bani ca să-l trimiți telegrafic din Delhi, dar asta nu avea importanță, fiindcă izbucnirea unui nou război te-ar fi despăgubit cu prisosință, asigurându-ți beneficii de miliarde. Nu știi că eu l-am citit mai întâi. Sunt multe lucruri pe care nu le știi despre mine, dar pe care eu le știu despre tine. Împreună cu Bates aş putea să-ți scriu biografia, a cărei publicare ar ajunge ca să fii băgat la pușcărie, ori la casa de nebuni. Oh, ești foarte viclean... Gazetele, minele, uzinele, vapoarele tale alcătuiesc un lanț nesfârșit pe care-l folosești pentru a recolta beneficii în dauna muncitorilor, a acționarilor, a întregii umanități. N-ai avut prieten fără să-l fi cumpărat. Și pe propria ta soție ai cumpărat-o. Dar ai făcut un târg prost – probabil cel mai prost târg din viața ta. Ce se va fi petrecut odinioară, pe vremea când erai un simplu copil, de te-a făcut să-ți dorești toate aceste lucruri pentru care ai fost gata să sacrifici tot ceea ce a fost bun în tine? Te-ai gândit tu oare la aceasta pe vremea când vindeai cuțite ieftine și ceasuri în Malaya? Cine ți-a rănit vanitatea? Cine ți-a băgat în cap ideea că puterea și banii sunt singurele lucruri pe lume vrednice de a fi râvnite? Ce te-a făcut să crezi că poți cumpăra totul în viață, și iubirea și fidelitatea și respectul și rasa? Ce zace în sufletul tău? Ce poate simți un om ca tine? Ce senzații ai când ești lipsit de scrupule, înrăit, singur, când urăști pe toți acei care nu sunt gata să-ți lingă cizmele? Nu poți explica acest lucru, fiindcă nici tu nu ești în stare să-ți analizezi simțămintele. N-ai fost niciodată în stare. Și această imposibilitate se datorește faptului că ești asemenea celor născuți cu cele mai oribile diformități fizice; aceștia nu sunt capabili să știe ce înseamnă a fi teafăr, tânăr și frumos. În creierul, în inima ta se ascunde cu siguranță o diformitate oribilă, cu atât mai îngrozitoare cu cât nu poate fi văzută. Trebuie să fi fost un copil monstruos-invidios, calculat, gata să șterpelească banii oricui, chiar

și a mamă-si. Asta te-a și distrus. Căci ești un om terminat, Albert Simpson. Și lumea a terminat cu tine. Ești scârbit de tine, istovit, uzat de tot ceea ce ai plămădit cu atâta viclenie și ambiție. Ai să mori secerat de o boală scârboasă în India pe care ai urât-o atâta. Nimeni pe lume nu are să te regrete, nici nevasta, nici valetul, nici secretarul pe care l-ai trimis înainte la Bombay. Minunatul vagon personal care, socoteai tu, te va face să pari mai mare decât ceilalți oameni, se va întoarce fără tine. Poate că cenușa ta va fi cărată în Anglia de unul dintre acele vapoare iuți și frumoase, ori poate va rămâne aici. Ești un om terminat. Dracu să te ia! Nu vei mai părăsi viu patul ăsta oribil în care te culcai cu mine ca o brută. Niciodată nu vei mai striga la servitorii tăi ca la niște câini. Nu-mi va mai fi niciodată rușine de oameni fiindcă te-am cunoscut. Te-ai purtat înspăimântător cu mine, cu sufletul meu. Oh, te-am lăsat să faci tot ce vrei, fiindcă eram obosită și nu-mi păsa. Ai fi putut să mă ajuți. Ai fi putut să vezi de ce aveam nevoie – oh, era atât de puțin spre a fi salvată! Dar n-ai înțeles. N-ai avut niciodată vreme. Te-ai mărginit să mă îngropi în aur. Acum ești un om sfârșit. Ai să mori, ai să putrezești și în câțiva ani nimeni nu are să-și mai aducă aminte de tine. Nu ai măcar un moștenitor pe care să-l lași în urma ta. Mă bucur că nu ți-am dăruit un copil, astfel ca sângele tău blestemat să continue a trăi în urmași. Sunt fericită că am avut grijă de asta. Ești un om terminat și nimănui nu-i pasă. Haide, varsă-ți balele și horcăie ca un animal vulgar ce ești. Ai crezut într-o vreme că ai să-mi înfrângi mândria și ai să faci din mine o ființă tot atât de grosolană ca tine, dar n-ai reușit. În schimb am reușit eu. Chiar și noaptea trecută când te-am expediat învins în odaia ta. Nu erai bun, nu aveai simț moral și nici idealuri, așa că nimeni nu te putea lovi în afară de mine. Îți cunoșteam părțile slabe și știam unde să te lovesc. M-ai silit să mă folosesc de acest avantaj și nu regret. Îmi pare rău că n-am fost mai crudă; oh, dacă ai ști de câte ori te-am înșelat, și întotdeauna am făcut-o cu oameni superiori ție – mai buni, mai

decenti, mai frumoși. Fiecare din ei se pricepea să facă mai bine dragoste decât tine. Oamenii sfârșesc întotdeauna prin a căpăta mutra ființei cu care se identifică, Albert. Ai fost un porc și acum semeni cu un porc care zace acolo, horcăind și înecându-se în propriul său scuipat. Ai să mori. S-a terminat cu tine; lumea întreagă, chiar și copilașii de pe ulițele Indiei și ale Chinei vor avea o viață mai fericită, mai bună, fiindcă tu vei fi mort.”

Deodată simți impulsul sălbatic de a străbate odaia și de a-l scuipa în față, dar nu făcu acest lucru, căci în același moment își dădu seama că un astfel de spectacol ar fi extraordinar de comic. „Ce se întâmplă cu mine? gândi ea. Poate că am să mă îmbolnăvesc și eu. N-ar trebui să stau în camera asta. Dar chiar dacă ar fi să mă molipsesc, ce importanță ar avea? Nici n-ar trebui să-mi pese. De ce să mă sinchisesc atât de mult de scârboșenia asta de Albert? De ce să mă las cuprinsă de toate istericalele?”

Își părăsi soțul și se înapoie în propria ei cameră. Se aruncă pe pat și se trezi plângând fără zgomot. Lacrimile i se scurgeau de-a lungul obrazilor și făceau o mică și urâtă pată pe perna trandafirie de *crêpe de Chine*. Nu pricepea de ce începuse să plângă, desigur nu din cauza lui Heston și nici de frica morții. Niciodată n-o înfricoșase moartea așa cum o înfricoșa bătrânețea ori perspectiva de a-și pierde netezimea albă a pielii sau strălucirea părului ei blond. Nu-și amintea să mai fi plâns de pe vremea copilăriei. Și acum hohotele ei erau aceleași, se datorau nervilor sau poate nu aveau niciun fel de motiv; în orice caz o relaxau asemenea unei performanțe satisfăcătoare, împletită cu un fel de voluptate și melancolie.

„N-am avut niciodată crize de nervi, reflectă ea. De vină este numai țara asta blestemată și climatul ei afurisit. Ploaia înspăimântătoare, zăpușeala și mai ales plictiseala.”

Treptat se calmă. Se ridică și se privi în oglindă. Părul în dezordine, ochii roșii și umflați o izbiră neplăcut. În vreme ce-și cerceta imaginea, se întrebă: „Eu să fiu ființa asta? Nu se poate.”

Oglinda îi oferea chipul unei femei care-și pierduse eleganța, prospețimea și frumusețea și care arăta mai degrabă ca o creatură cu părul despletit, ajunsă în pragul maturității. Speriată, puse oglinda pe masă.

„Ce-ar fi să nu mai pot scăpa de aici? Ce-ar fi dacă m-aș vedea silită să rămân pe vecie în această țară îngrozitoare? Dacă ar fi să-mi pierd frumusețea ce-aș mai putea oferi bărbaților?”

„Nu! cugeta ea. Trebuie să mă grăbesc. Să mă bucur de toate cât mai îmi este cu putință.” Se întrebă dacă Maiorul Safka își făcuse despre ea aceeași impresie pe care și-o făcuse și ea privindu-se în oglindă. Voise să arate cât mai bine, fiindcă ea îl găsisese pe Maior mai captivant decât toți bărbații cunoscuți până atunci. Dacă n-ar fi fost el și-ar fi făcut bagajele și ar fi plecat imediat la Bombay. Pe Albert puteau să-l ia toți dracii! Să-l ia dracii și pe Maior! Se aplecă asupra noptierei, spre a-și suna camerista. Avea de gând să-i ordone să înceapă a strânge imediat bagajele. Dar își lăsă gestul neterminat. Nu putea să facă așa ceva. Nici chiar lui Albert.

47

Miss Dirks întârzie la ceai, nu fiindcă n-ar fi plecat la timp de la școală. În drum însă se opri de mai multe ori prin prăvălii, la bibliotecă și chiar la muzeu, sub pretext că ar fi căutat câteva motive persane noi, susceptibile a fi folosite de tinerele eleve în broderiile și acuarelele lor. Când sosise pentru prima dată la Ranchipur, oamenii – chiar și indienii, care găsesc rareori motiv de mirare – întorceau capul după ea pe stradă, nu numai fiindcă înfățișarea ei stranie era atât de asexuată, ci fiindcă se deosebea de ceilalți oameni prin aerul hotărât și prin privirea dreaptă; datoria este un stăpân puțin cunoscut de indieni, care abia îi admit existența. De la o vreme, Miss Dirks nu le mai atrăgea atenția pentru că devenise un fel de parte

integrantă a peisajului, cum ar fi de pildă statuia Reginei Victoria de pe pilonul principal al podului Grădinii zoologice.

Nu-i fusese ușor să accepte a bea un ceai în compania lui Ransome. De vreo șase ori fusese pe punctul de a-și pierde curajul și de a se întoarce din drum. Nu făcuse însă acest lucru fiindcă avea un simț al datoriei care căpătase proporții de obsesie. Își luase angajamentul să ia ceaiul împreună cu Mr. Ransome, care îi aștepta sosirea. Ca să-și respecte cuvântul, ar fi fost în stare să treacă prin foc sau prin apă, ar fi înfruntat o bătlie sau chiar ciuma.

Pentru întâia oară după douăzeci și cinci de ani făcea vizită unui european și pentru prima dată în viață intra în casa unui bărbat. Cu un an sau doi mai înainte, pe când se simțea mai țeapănă decât un cal, i-ar fi fost mai ușor să facă acest pas, dar acum, când se simțea slăbită și obosită, erau momente când, umblând prin ploaie, încerca senzația bizară a unui animal dornic să se ghemuiască la adăpostul unui desiș de bambus și acolo să moară în liniște, singură, lăsând lumea să se frământa roasă de griji. Îi venea să se arunce pe jos și să renunțe la viață, ca o biată iapă bătrână și credincioasă, incapabilă să mai facă un pas în plus. Și în vreme ce-și târa picioarele încălțate în bocancii ei grei, tentația devenise o obsesie, un fel de lux pe care cei de seama ei nu și-l puteau îngădui decât în cer. Oboseala părea să o târască departe, în trecut, dincolo de toți anii aceștia de singurătate, până în copilăria ei, și acum ar fi fost o foarte bătrână femeie, atât de bătrână încât uita tot ceea ce se întâmplase în ajun, dar își amintea cu limpezime toate evenimentele din tinerețe. Ea nu mai era Miss Sarah Dirks, distinsa și capabila directoare a Școlii superioare de fete înființată de Maharani, o ființă care-și îndeplinise sarcinile în cele mai grele și descurajatoare împrejurări, ci pur și simplu Sally Dirks, stângacea și urâta fiică a negustorilor de postav din Nolham, care se ducea la castel spre a da o mână de ajutor la bazarul anual organizat în beneficiul orfelinatului.

Perspectiva de a lua ceaiul în compania lui Ransome îi umplea

sufletul de o vagă emoție, ca și cum ar fi fost o tânără fată de șaptesprezece ani și nu o bătrână istovită, trecută de cincizeci de ani. Revedea cu remarcabilă claritate toate amănuntele serbării, castelul, marea peluză străjuită de teighele mici, răpăielile ploii care întrerupeau veșnic desfășurarea petrecerii, și în mijlocul acestei scene mama lui Ransome, lady Nolham, în rochia ei de dantelă, cu o pălărie mare, agitându-se de colo până acolo, fără niciun rost, neținând seama de nimic, răspunzând distant la saluturile oamenilor din oraș. Își aducea tot atât de bine aminte de chipul copilașului de trei sau patru ani agățat de mâna mamei. Era drăgălaș, avea un păr închis la culoare, inelat; cel mai tânăr membru al familiei, care crescuse între timp, devenind Tom Ransome de azi.

Era absurd, își spuse ea, să se tulbure atât de mult la gândul că avea să facă vizită unui bărbat atât de tânăr încât putea fi băiatul ei. Încerca să se elibereze de acest sentiment, dar, în ciuda argumentelor ei, se simțea exact așa cum fusese la șaptesprezece ani, palidă, timidă, lipsită de grație, fiica unui negustor de pânzeturi dintr-un sat, tolerată să pătrundă în parcul castelului cu prilejul bazarului anual și al expoziției horticole. Trei sute de ani, castelanii se preocupaseră conștiincios de soarta oamenilor din sat.

La cinci și jumătate sosi în sfârșit la destinație. Inima îi bătea sălbatic. Îl găsi pe Ransome așteptând-o pe verandă și bănd brandy. „Seamănă cu tatăl său, gândi. Dar băutura a început să-și lase urmele.” Părea obosit și maturizat înainte de vreme. Obiceiul de a bea îl moștenise probabil de la mamă-sa. În ultima scrisoare primită din Nolham, sora ei îi scria că lady Nolham (așa se zvonea prin sat) era nefericită și bea pe ascuns.

O clipă crezu că nu va avea puterea să urce cele cinci trepte ale verandei, nu numai fiindcă se simțea istovită și bolnavă, ci și pentru că purta pe umerii ei povara unui potop de amintiri, care se abătuseră asupra ei îndată ce-l văzuse pe Ransome.

El se arătă plin de bunătate și îi puse o pernă în fotoliul adânc,

după ce o ajută să-și scoată mantaua de ploaie. Făcu aceasta cu grație și cu o sinceră plăcere. „Au fost întotdeauna niște adevărați gentlemen”, gândi ea. Se comporta exact ca tatăl său. Ea și-l amintea foarte bine pe bătrânul lord Nolham când intra în prăvălia tatălui ei ca să-și mai omoare vremea. Avea aceeași privire de calmă și resemnată desperare. Era un bărbat foarte frumos și purta favorite ca lordul Lonsdale.

— Sper că nu v-am deranjat prea mult cu vizita mea? Sunetul propriului ei glas îi dădu o oarecare siguranță.

El râse plăcut, arătându-și dinții foarte albi. Miss Dirks simți o mare compătimire pentru acest frumos tânăr, care se distrusea cu bună-știință datorită vieții desfrânate pe care o ducea.

— N-am nimic altceva de făcut, spuse el. Și nici nu am avut vreodată. Aici, la Ranchipur, viața nu este de loc complicată mai ales când nu ai nicio treabă, cum este cazul meu.

John Baptistul apăru aducând ceaiul, în tăcere, dar observând totul cu ochii lui mari, bovini.

— Să-l torn în cești? întrebă Miss Dirks.

— Vă rog. În ceea ce mă privește nu beau niciodată.

Ea își umplu ceașca. Mâinile ei mari, osoase, tremurau de slăbiciune și nervozitate.

— Am auzit că pictați, grăi ea.

Ransome râse iarăși.

— Nu, nimic serios. N-am talent. Îmi omor vremea.

Conversația se urni greu, cu multe pauze. Ransome constată că timiditatea o făcea pe Miss Dirks să se bâlbâie. Uneori îi era greu să-i deslușească vorbele. Situația era neplăcută fiindcă fiecare aștepta ceva. Miss Dirks să își exprime motivul vizitei, iar Ransome să afle despre ce este vorba. Discutară despre ploi și despre holeră, despre școală și despre iminenta plecare a Maharajahului. După un timp, Ransome începu să simtă acea oboseală care îl cuprindea ori de câte ori se întâlnea cu oameni lipsiți de sinceritate, ori care își

ascundeau gândurile. În asemenea cazuri avea impresia că se duela cu un adversar aproape invizibil, sau că încerca să găsească ceva care trebuie să existe, dar pe care nu-l putea dibui. În tot acest timp Miss Dirks stătea țeapănă, autoritară, ca și cum ar fi dirijat o clasă de elevi. Ransome mai observă că mușchii feței ei se contractau uneori cu o bruscă violență, și atunci o paloare cadaverică îi acoperea obraji.

John Baptistul se înapoie spre a ridica serviciul de ceai. Miss Dirks se hotărî în sfârșit să intre în subiect.

— De când n-ați mai fost la Nolham? întrebă ea.

La pomenirea acestui nume, Ransome puse paharul pe masă.

— La Nolham? Oh, de cel puțin zece ani. Cunoașteți Nolhamul?

— Nu vă amintiți cumva de Mr. Dirks, postăvarul?

— Bătrânul „Dacy” Dirks? Cum să nu. Oh, înțeleg. Sunteți rude, nu-i așa?

— Da, sunt fiica lui. N-a avut decât doi copii. Sora mea a rămas la Nolham și se ocupă de prăvălie.

În sfârșit gheața se rupsesse și Miss Dirks se simți deodată eliberată de sfiala ei. Vorbeau ca și când ar fi fost niște vechi prieteni. Ea încercă o vie nevoie de a plânge.

— De ce nu mi-ați spus până acum? întrebă el.

— Să vedeți. Vă cunoșteam foarte puțin. Nu credeam că v-ar putea interesa cu adevărat. Am crezut că... Șovăi câteva clipe, nenorocită, apoi adăugă: M-am temut că o să mă socotiți prezumpțioasă.

— Trebuia să-mi fi spus. N-am făcut niciodată o apropiere între numele dumneavoastră și Nolham. Nici nu mi-a trecut prin minte. Tatăl dumneavoastră a murit pe când eram încă un copil, și nu m-am mai întors la Nolham de când fratele meu a preluat moștenirea.

— În toamna asta se împlinesc douăzeci și unu de ani de la moartea tatălui meu.

— Exact. Aveam pe atunci vreo optsprezece ani. Îmi amintesc

înmormântarea. Am fost împreună cu tata. Mă găseam acasă, în concediu.

— Da. A murit după ce am venit eu aici.

— Aveți vești din Nolham?

O umbră se așternu câteva clipe pe chipul ei sever.

— Nu prea primesc vești, replică. Vedeți, am cam pierdut obișnuința de a scrie acasă. Sunt mulți ani de când n-am mai primit nicio scrisoare de acolo.

După douăzeci și cinci de ani, se gândea încă la Nolham, la pajiștile verzi din jur, la gârla mică străjuită de trestii. Acolo se simțea la ea acasă. Aici în India se socotea printre străini.

— Știu, rosti el. Pierzi contactul. Au trecut trei sau patru ani de când n-am mai primit nicio știre de acasă. Ultima am căpătat-o de la Banks, agentul imobiliar, despre niște lucruri pe care mi le-a lăsat moștenire tata.

— Bătrânul Morgan Banks? Mai trăiește?

— Nu, nepotul său... Vă amintiți, acela cu părul roșu.

Conversația se înviorase deodată, ca prin minune. Retrăiau vechile relații familiare de care amândoi se rupseseră de atâta vreme. Nu se schimbaseră cu nimic sentimentele care legau castelul de sat. Era ca și cum niciunul din ei n-ar fi plecat vreodată din Nolham, și s-ar fi întâlnit ca din întâmplare tot acolo, la Peacock Tea Room, și nu pe veranda unei case din Ranchipur.

Vorbiră despre lumea din sat, despre schimbările intervenite după plecarea lor. Râvna bătrânei domnișoare avea ceva jalnic, care-l întrista. Obrajii ei se înroșiseră; însuflețită, îi mărturisii:

— Nu vă puteți închipui de câte ori am dorit să vorbesc cu dumneavoastră despre Nolham, dar n-am îndrăznit. Elizabeth – așa se numește miss Hodge – n-a fost niciodată în Nolham. Este originară din Birmingham. Nu-și poate imagina cum arată Nolhamul.

Ransome uitase cu desăvârșire că ea venise să-l vadă pentru o

chestiune „personală”. Deodată Miss Dirks se mohorî iarăși.

— Vai, dar nu pentru asta am venit. Doream să vă vorbesc despre altceva – mai precis, despre Maiorul Safka.

— Este un bun prieten al meu.

— Tocmai de aceea. De câteva luni mă simt foarte rău. Se înroși, apoi adăugă: Va fi poate nevoie de o operație. Aș vrea să știu ce părere aveți despre el.

— Nu există un chirurg mai bun în întreaga Indie.

Chipul ei se împurpură din nou.

— Nu m-am referit la asta. Îi recunosc reputația profesională. Doream să știu ce fel de om este.

Ransome sesiză abia după câteva clipe ridicolul întrebării. Îi veni să râdă, dar izbuti să se rezume la un surâs încurajator.

— Oh, este un gentleman desăvârșit, zise. Un om fără egal. Fermecător și în același timp uman. Spre a înlătura orice echivoc, adăugă: Este foarte înțelegător, și atitudinea lui față de asemenea lucruri este absolut științifică și profesională.

— Mă sfătuiți deci să mă adresez lui?

— Este singurul om din India la care vă puteți duce cu toată încrederea. Nu trebuie să vă simțiți jenată față de el. Știe să se poarte cu oamenii.

(Dumnezeule mare! Iată-mă și sfetnic al fetelor bătrâne, cu boli femeiești.)

— Bine, replică Miss Dirks. Trebuie să recunosc că nu am auzit pe nimeni vorbindu-l de rău. Aveam doar unele rezerve fiindcă este indian. Indienii mi-au părut întotdeauna ciudați.

— Este de aceeași rasă cu dumneata și ca mine. Până și ochii îi are albaștri.

— Știu... știu, zise Miss Dirks. Totuși mi-au părut întotdeauna diferiți de noi.

Ransome socoti că Miss Dirks va pleca, dar ea întârzia să facă acest lucru. Temporiza, vorbind despre grădină și despre John

Baptistul. În cele din urmă spuse:

— Voiam să vă mai întreb ceva. Despre alt subiect... despre Miss Hodge.

— Aș fi încântat să vă fiu de folos.

Chipul lui Miss Dirks se coloră iarăși.

— Suntem prietene de foarte mulți ani. Cu timpul s-a învățat să depindă de mine – poate mai mult decât ar trebui. A ajuns până acolo încât gândește prin mine, cu excepția – Miss Dirks ezită o clipă, apoi se avântă pe panta destăinuirilor – cu excepția unor momente de revoltă. În asemenea împrejurări își pierde orice judecată, orice echilibru. Amintește de o ființă care încearcă să umble după ce a zăcut în pat ani de-a rândul. Miss Dirks își frământă poșeta uzată pe genunchi și își pleacă ochii: în ultima vreme aș spune că starea ei s-a înrăutățit. În unele momente am impresia că s-a cam... scrântit la cap. Începu să vorbească rapid, ca și când s-ar fi zorit să-și descarce sacul: Vedeți, am pierdut orice legătură cu prietenii și cu rudele de acasă. Și ea este în aceeași situație. Sunt îngrijorată; dacă va trebui să sufăr o operație și mi s-ar întâmpla ceva, nu știu ce s-ar alege de Elisabeth.

Ochii i se umplură deodată de lacrimi, care nu se scurseră însă pe obraji în jos. Durerea mistuitoare și slăbiciunea o făceau să plângă. Cu un teribil efort, își zăgăzui lacrimile mai înainte ca acestea să înceapă a se revărsa. Ransome o asculta reflectând: „Barem de mi-ar spune tot ce are pe inimă. Să-și verse tot focul”. Dar era prea târziu. Miss Dirks, ca și Miss Hodge, deveni nehotărâtă, dar într-un chip diferit.

— Dacă mi se întâmpla ceva, continuă ea, Elisabeth va rămâne singură pe lume. Toți banii pe care-i am îi las ei. Nu e prea mult; destul însă spre a-i asigura o existență confortabilă – toate economiile mele și partea ce mi s-a cuvenit de pe urma prăvăliei din Nolham. După cum v-am spus, am fost numai două moștenitoare, și tata ne-a lăsat averea la amândouă. Sora mea... s-a măritat cu

Tom Atwood, fiul farmacistului. Poate vi-l amintiți!

— Desigur. Perfect.

— Ea a vrut să-mi cumpere partea mea și eu i-am vândut-o. Dar să revin de unde am plecat... nu știu ce se va face Elisabeth dacă va rămâne aici, singură printre străini. E nervoasă, superficială. M-am întrebat dacă nu mi-ați putea recomanda dumneavoastră pe cineva care să-i fie un fel de curator, să se ocupe de banii ei, să vegheze să nu fie înșelată. M-am adresat dumneavoastră, fiindcă sunteți singurul care m-ați putea ajuta. Nu numai că nu cunoaștem pe nimeni aici. Dar dumneavoastră sunteți singurul care ne-ați putea înțelege. Dacă mi s-ar întâmpla ceva, aș prefera ca Elisabeth să plece în Anglia. Sper că nu mă veți socoti pretențioasă.

— N-aș putea să-mi asum această sarcină. Nu sunt ceea ce se cheamă un om stabil, în stare să-și asume asemenea responsabilități. N-ar fi exclus să plec într-o zi din Ranchipur și să nu mă mai întorc. Aș putea să mă adresez însă notarului familiei mele. Va face acest lucru pentru mine. Și dumneata vei fi sigură că banii prietenei dumitale se vor afla pe mâini bune.

Lacrimile se iviră iarăși în ochii albaștri ai bătrânei domnișoare:

— Sunteți prea bun. Nu știți ce piatră mi-ați luat de pe inimă. Mă simt răspunzătoare față de Elisabeth. Câte-odată îmi reproșez că am adus-o aici, făcând-o să piardă orice legătură cu ai săi de acasă. Am fost întotdeauna cea mai voinică și m-am bucurat de o sănătate de fier. Nu mi-am închipuit niciodată că soarta mă va lovi întâi pe mine. Credeți-mă, nici nu mi-a trecut prin minte că așa ceva ar putea să mi se întâmple. Sunteți foarte bun. Ne-ați netezit calea.

— Puteți avea toată încrederea în el. Va proceda așa cum trebuie.

— O parte din bani sunt depozitați la „Lloyd's” în Bombay, iar restul în Anglia. Sunt destui aici în India ca să se poată întoarce acasă fără griji. Șovăi iarăși: Desigur, nu este chiar atât de simplu. Dacă mi s-ar întâmpla ceva, ar fi foarte posibil ca Elisabeth să aibă o mare depresiune nervoasă, pentru un timp cel puțin. Mă întrebam

dacă nu ați binevoi să vă ocupați de ea, ca să fie tratată cu bunătate și să se poată întoarce nestingherită în Anglia. Îmi dau seama că vă cer foarte mult. Dar nu am altă persoană căreia să mă adresez. De multă vreme mă roade grija asta, apoi m-am gândit la Nollham...

— Sunt sigur că nu este cazul să vă temeți în ceea ce privește sănătatea dumneavoastră, zise el. Sunt sigur că toate se vor îndrepta, dacă vă veți adresa Maiorului. Puteți să-i acordați toată încrederea.

Ransome îi ghicise gândurile, deși ea nu le exprimase cu claritate, poate fiindcă nici ea nu le înțelesese prea bine și nici nu găsisese cuvinte potrivite. În desperarea ei, se cramponase de rămășițele unui mecanism, ale unei civilizații aproape dispărute, de care amândoi se lepădaseră de multă vreme. Venise din sat spre a cere ajutor la castel. Culmea ironiei, apelase la singurul membru al familiei care se revoltase împotriva tradiției și refuza să mai accepte responsabilitățile aferente rangului său. Era bucuros fiindcă miss Dirks venise la el, dar în același timp se simțea rușinat fiindcă această situație îi procurase o satisfacție cu reminiscențe feudale. Era măgulit și oarecum tulburat fiindcă fusese investit cu rolul patriarhal de stăpân al castelului. Îi reveni brusc în minte marea casă cu turnuri din Grand River, precum și bunica sa. Era sigur că în asemenea împrejurări aceasta ar fi acceptat să se ocupe de Miss Hodge. Ar fi dat o mână de ajutor lui Miss Dirks, nu dintr-un spirit medieval, ci pur și simplu din umanitate. Dacă bunica lui s-ar fi aflat aici, le-ar fi ajutat pe cele două domnișoare bătrâne și singuratice cu mai multă eficiență decât el. În ciuda dificultăților, nici el, Ransome, și nici Miss Dirks nu putea să uite relațiile dintre castel și sat.

— Cred că am făcut rău stând izolate, zise ea. Câteodată Elisabeth propunea să facem câte o vizită sau să poftim lume la ceai, dar până la urmă, pentru un motiv sau altul, nu făceam nimic. Și acum de fapt nu cunoaștem pe nimeni.

În timp ce Miss Dirks vorbea, gândul lui Ransome zbura în chip firesc de la bunica sa la mătușa Phoebe și de la aceasta la soții Smiley. Pricepu astfel ce avea de făcut. Soții Smiley erau cei mai potriviți spre a se ocupa de Miss Hodge, dacă avea să se întâmple ceva cu Miss Dirks. O sarcină în plus pentru ei nu mai conta. O vor face cu simplitate și bunăvoință, ca și când Miss Hodge ar fi o vecină de peste drum care căzuse bolnavă. Se trezi spunând:

— Poate că nu este prea târziu. Cred că ar fi bine ca Miss Hodge să facă cunoștința câtorva persoane plăcute.

Când auzi expresia „persoane plăcute”, Miss Dirks se crispă. Deși îi observă expresia feței, Ransome continuă:

— Sunt sigur că nu vi se va întâmpla nimic rău. Dar dacă ar interveni complicații, Miss Hodge nu s-ar mai simți singură. Poate că n-ar fi rea ideea să invit mai multă lume la un ceai. N-ai vrea să vii și dumneata cu Miss Hodge?

Miss Dirks nu răspunse imediat. Ori de câte ori se punea chestiunea unor contacte cu oameni străini, o spaimă ciudată o împietrea.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră, spuse ea în sfârșit. Fața ei aparent atât de aspră se făcu palidă: Mă tem însă că va fi imposibil. Multă lume n-are să mai vrea să vină dacă va auzi că suntem și noi invitate.

— Cum vă puteți închipui așa ceva?

Miss Dirks îi aruncă o privire directă, cercetătoare, ca și când ar fi încercat să aprecieze dacă Ransome ar fi fost în stare să înțeleagă ceea ce avea să-i spună. Deopotrivă cu Fern Simon, citi pe chipul lui ceva care o încuraja să vorbească.

— Nu știu dacă mă înțelegeți, unele persoane au răspândit zvonuri urâte pe seama lui Miss Hodge și a mea.

El surâse.

— Nici nu-mi trece prin minte să invit asemenea oameni. Și eu mă feresc de ei. Mă gândesc să chem câțiva prieteni de ai mei – soții

Smiley, mătușa lui Mrs. Smiley, Miss MacDaid, Maiorul Safka și poate Rașid Ali Khan cu soția sa. Rașid ar putea fi extrem de util lui Miss Hodge.

Paloarea pieri de pe chipul interlocutoarei. Miss Dirks ezită o clipă, când auzi numele celor doi indieni. Apoi zise:

— Da, ar fi foarte plăcut. După aceea, am invita poate și noi lumea la un ceai. Cred că Elisabeth ar fi încântată. De câțiva ani dorește să arate cât de frumos a aranjat în casă.

— Perfect. Atunci rămâne hotărât. Am să vă anunț ziua când ne vom întâlni cu toții.

Miss Dirks se ridică și își luă haina de ploaie. Când Ransome o ajută să se îmbrace, observă că tremura toată, datorită efortului pricinuit de această vizită.

— Am să vorbesc cu prietenul meu Maiorul ca să vă consulte. Sunt sigur că va fi oricând gata să vă primească. Să nu vă fie teamă de el. Este extrem de bun și înțelegător.

— Sunteți foarte amabil. Vă mulțumesc pentru sprijinul dat.

— N-am făcut mare lucru. Trebuie să ne mai vedem în curând, să vorbim despre Nolham. Mi-ați trezit dorul de casă.

În același moment își dădu seama că n-ar mai fi trebuit să reia acest subiect. Trezise în sufletul ei nostalgia pentru acel târgușor pe care spiritul ei nu-l părăsise niciodată, iar trupul ei nu va mai avea să-l vadă.

Miss Dirks își stăpâni un oftat.

— Da, și pe mine mă cuprinde câteodată dorul de casă, de pajiștile verzi, de gărlă, de prăvălia tatei.

Nu-l lăsa s-o conducă cu mașina până la locuința ei. Plecă singură prin ploaie, lăsându-l în compania sticlei cu brandy și a sifonului. După ce Miss Dirks dispăru după colț, gândurile lui Ransome se înapoiară la Nolham. Imaginile de acolo îi reveneau în minte cu o extraordinară claritate. Vorbind despre bătrânul, „Dacy” Dirks, despre Morgan Banks, despre Tom Atwood farmacistul, populase

pajiștile, piața centrală și cârciuma cu tot felul de personaje vii, forfotind în acest cadru pe care nu-l părăsiseră niciodată. Toate acestea rămăseseră destul de departe, astfel încât se șterseseră multe din asperitățile pe care el le urâse odinioară atât de mult. Teribila superioritate victoriană a tatălui său, aroganța și snobismul fratelui său mai mare, nefericirea tulbure și lipsa de autoritate a mamei lui, ai cărei bani îngăduiau păstrarea intactă a castelului Nolham, posomorâta rigiditate a vieții de acolo, atât de artificială și de monotona în comparație cu atmosfera liberă de la Grand River. Orânduirea strictă a castelor era respectată până și de personalul bucătăriei. Toate acestea nu mai aveau acum nicio importanță. Mișcat sufletește, nu mai vedea decât virtuțile unui sistem în care nu se integrase niciodată – stabilitatea, pacea deplină, acel simț al obligațiilor acceptate deopotrivă și de castel și de sat. Dar și această ambianță începea să dispară. Un socialist reprezenta acum Nolham-ul în Parlament, iar domeniul ancestral fusese vândut, bucată cu bucată, reducându-se la două ferme și la imensul și inutilul parc din jurul castelului. Enorma avere a mamei sale, smulsă odinioară de bunicul lui din munții Nevadei, se dovedise neîndestulătoare pentru păstrarea integrală a domeniului.

Dintre toate chipurile din vremea copilăriei sale, acel al bătrânului „Dacy” Dirks se profila cel mai limpede, poate datorită faptului că în jurul lui se țesuse o reputație sinistră, aproape amenințătoare. Parcă îl vedea în pragul prăvăliei sale, în neschimbata-i jachetă cu coadă și cu cravata lui albă, uitându-se cu mânie spre cârciuma *Ulciorul și iepurele*, de peste drum, unde atâția tineri falnici, își ruinau sănătatea. „Este extraordinar, gândi Ransome, cât de bine am ghicit ambianța din care provenea Miss Dirks, în ziua aceea când mă aflam la Mr. Jobnekar. Și aceasta fără să am la dispoziție niciun indiciu.”

Bătrânul „Dacy” aparținea confreriei din Plymouth. Casa lui era lipsită de orice veselie. Încăperile din spatele prăvăliei, unde „Dacy”

locuia cu familia lui, erau fără îndoială tot atât de posomorâte și de lipsite de soare ca și dugheana însăși. În zilele de sabat nu se citea decât Biblia. Fetele lui nu aveau voie a se împrieteni cu băieți de vârsta lor. Li se spunea că toți bărbații, cu excepția lui „Dacy”, erau un fel de animale de pradă și că dragostea era o regretabilă necesitate, ca mersul la privata din dosul casei, de pildă. Schilodită sufletește, șovăitoare, îmbâcsită de prejudecăți, părăsise verdele și tihnitul Nolham spre a veni în India, de cealaltă parte a globului, fără a fi cunoscut alte plăceri decât satisfacția tiranică, posomorâtă, de a-și fi făcut datoria.

Căci avea să moară. În tot timpul convorbirii cu bătrâna domnișoară, Ransome știuse că în fața ceștii cu ceai se afla o femeie deja moartă. Greșea însă presupunând că ea nu era conștientă de acest lucru.

48

În vreme ce Miss Hodge umbla grăbită prin ploaie, străbătând piața din fața cinematografului, își aminti că Sarah nu făcuse niciun comentariu în legătură cu fularul cel nou cu care se dusesese la școală. Extraordinar! Era posibil să nu-l fi remarcat, fiindcă de la o vreme îi scăpau multe lucruri. Totuși fularul acesta, cumpărat cu doi ani în urmă de la magazinele armatei și marinei din Bombay, îl purtase doar de trei ori; o dată la Durbar-ul lui Maharani și de două ori cu ocazia distribuirii premiilor la școală... Era într-adevăr extraordinar și în același timp foarte binevenit.

Când Miss Dirks se despărțise de ea în piață, în fața cinematografului, zicând că are comisioane de făcut și că nu se va înapoia acasă înainte de șase, Miss Hodge, șmecheră, își continuase drumul spre Școala de ingineri, pe lângă bazinul de apă, până când prietena ei se pierduse în mulțime. Apoi se oprise brusc, făcuse

stânga împrejur și, asemenea unei autentice piei roșii, pornise înapoi pe același drum, apoi cotise pe strada ce traversa bazarul.

Căzuse iarăși pradă unuia din acele „valuri” de rebeliune împotriva lui Sarah, un „val” atât de violent, încât îndrăznise să-și pună chiar fularul cel nou, cu riscul de a se trăda. De fapt însă nici nu-i mai păsa. Dacă Sarah i-ar fi cerut explicații, i-ar fi răspuns așa cum se cuvine și și-ar fi continuat drumul fără să renunțe la proiectul ei. Căci nu mai era un copil și nici sclava lui Sarah. Se plictisise să stea numai cu prietena ei, când Ranchipurul era plin de atâția oameni interesați.

Din bazar, coti pe strada moscheii și ajunse la poarta vechiului palat de vară, trecu printre sentinele – doi frumoși flăcăi sikhs îmbrăcați în roșu și aur, pe care nu-i mai văzuse până atunci – intră în parc și se angajă pe aleea acoperită cu băltoace, care ducea spre palat. Dar la jumătatea drumului uită de mica ei rebeliune. Avea de înfruntat o dificultate nemaîntâlnită până atunci și care-i crea o stare de confuzie și de sfială lesne de înțeles. Cum procedezi când vrei să faci o vizită unei persoane găzduită în palat? La Durbar era foarte simplu. Stăteai la coadă împreună cu alte persoane și intrai când îți venea rândul.

Cum procedai însă la o vizită neoficială, ca aceasta?... Nu intri la palat ca în orice casă. Ciocănești la ușă sau suni? Nu trebuie să te anunți? O clipă fu ispitită să facă drumul întors, dar, dându-și seama că datorită șovăielilor risca să fie udată până la piele de ploaia torențială, își căută un adăpost sub porticul intrării principale. Ajunsă acolo, trebui să ia o hotărâre, fiindcă un servitor, în livrea purpurie cu galoane de aur, observându-i sosirea îi ieși în cale ploconindu-se până la pământ și întrebând-o ce putea face pentru *memsahib*.

Îmbujorată, zguduită de emoție, urcă treptele și căută o carte de vizită în poșetă, dar mâinile îi tremurau atât de tare, încât scăpă poșeta pe jos, iar conținutul acesteia se risipi pe scară.

După ce servitorul i-o înapoie, Miss Hodge reuși să găsească o carte de vizită și, luându-și inima în dinți, i-o dădu spunând:

— Lady Heston, vă rog.

Nu mai folosisese cărți de vizită de peste douăzeci și cinci de ani. Dar când îi venise ideea escapadei își amintise că avea astfel de cărți, tipărite odinioară la Stebbins în Birmingham. Știa perfect și unde le pusese – în cutia de lemn de teck, alături de jurnalul ei intim și de câteva eseuri asupra dominioanelor, pentru care primise un premiu la vârsta de șaptesprezece ani. Dar când deschisese caseta, constatase stupefiată că toate cartonașele erau îngălbenite și mucegăite de umezeala a douăzeci și cinci de musoane indiene. Din fericire, cărțile de vizită fuseseră așezate în teancuri frumos rânduite în cutii speciale de carton, astfel încât găsise, la mijlocul lor, câteva mai curate decât cele de la margini. Din lotul acesta alesese două destul de arătoase, nemucegăite și doar puțin îngălbenite pe margine. Păreau să fi fost făcute dinadins așa – „Albul fildeșului cu degradeu în alb curat”, gândi ea. Erau scrise cu litere de tipar: „Miss Elisabeth Hodge, Heathedge School.” Ștersese însă cu grijă Heathedge School și scrisese în loc: „Asistentă principală, Liceul de fete al Maharanei, Ranchipur.”

Nu mai călcase pe la Heathedge School din epoca aceea îngrozitoare, când atât ei cât și lui Sarah li se ceruseră în mod tainic să demisioneze. Vederea acestui nume îi trezise în suflet umbra acelui vag simțământ de greață pe care îl încercase când Miss Hillyer le concediasse din biroul ei. Nici acum nu înțelegea prea bine de ce li se ceruse să plece, iar Sarah nu-i dăduse niciodată explicații. Îi spusese să nu mai pună întrebări idioate, să-și păstreze demnitatea și să nu încerce a mai rămâne acolo unde nu mai era dorită. Simțământul acesta de greață trecuse însă repede, fiindcă afacerea aceea se întâmplase într-o epocă foarte îndepărtată și se încheiasse definitiv. Afară de aceasta, în clipa de față o copleșea emoția legată de vizita ei la lady Heston.

Chiar și în clipa aceasta, când aștepta în marea anticameră de la intrarea palatului, nu-i trecea prin minte că lady Heston ar putea să fi ieșit în oraș, sau că nu ar vrea să o primească. În lungii ani de singurătate, impuși de împrejurări firii ei sociabile, Miss Hodge ajunsese să trăiască cea mai mare parte din timp într-o lume fantezistă, populată de cele mai extraordinare aventuri. De pildă, avea de-a face cu ducese și cu episcopi, își imagina scene și conversații pe care le purta cu încântătoare dezinvoltură, trezind admirația celor mai distinse și elegante personaje. După ce părăsea adunarea, episcopul se întorcea spre ducesă și o întreba: „Cine este această inteligentă persoană, atât de bine informată asupra Indiei?” Nesfârșitele ei dialoguri erau pline de „i-am spus” și „atunci ducesa mi-a răspuns”. Așa că în momentul de față aștepta reîntoarcerea servitorului fără să-și facă niciun fel de griji. În închipuirea ei, trăise întreaga vizită de la început până la sfârșit și știa exact cum se va desfășura. Îi sporea încrederea până și înfățișarea camerei, cu covorul ei roșu turcesc, cu mobilele îmbrăcate în pluș, cu tablourile mucegăite, înfățișând priveliști aproape invizibile încadrate în aur, cu palmieri plasați pe suporturi din lemn de teck. Era aidoma cu sala parohială a bisericii Sfânta Maria din Birmingham.

49

Lady Heston luase dejunul în pat – miel cu garnitură de curry, cartofi fierți, morcovi tari cu cremă, un pudding palid și păstos, papaia cu gust de cantalup veșted și cafea slabă. De când plecase din camera soțului ei, nimic nu se mai întâmplase, cu excepția sosirii infirmierei – o femeie urâtă, negricioasă, originară din Goa, cu sânge portughez, care vorbea o ciudată engleză fonetică, bâlbâită. Femeia aceasta îi păruse îngrozitor de plictisitoare. Răspundea la numele de Miss de Souza, ca una din acele dansatoare

americane de revistă de la Palladium. Servitorul trimis la Ransome după cărți se topise în ploaie. Exasperată, Edwina încercase să citească pe rând, *India dezvăluită*, *Problemele Imperiului* și *Haosul indian*, aduse de Bates din camera lui Heston. Dar le abandonase pe rând, fiindcă niciuna din ele nu reușise să satisfacă dorința ei de a cunoaște viața indiană. Volumele acestea nu-i descriau pe indieni cum erau ei în realitate, ci cum erau văzuți de unii profesori anglosaxoni. Mai conțineau și o imensă cantitate de statistici, care, pentru mintea ei eliberată de prejudecăți și lipsită de o cultura vastă, reprezenta un balast ce dovedea un singur lucru: India nu mai reprezenta o bună investiție ca odinioară. Fiecare autor, după câte își putuse da ea seama, părea să-i contrazică pe toți ceilalți. Fiecare își formula propria lui teorie în ceea ce privește complicatele probleme ale Indiei.

După ce aruncase dezgustată cărțile pe podea, Edwina încercase să adoarmă spre a-și mai omorî timpul. Dar soluția aceasta nu dădu rezultate, și după o oră se ridică din pat și începu să se plimbe dintr-un colț în altul al încăperii. „Abia acum înțeleg de ce animalele din parcurile zoologice se învârtesc agitate prin cușcă.” Ferestrele îi ofereau o priveliște monotonă a micului parc din jurul palatului. Numai copaci, plante agățătoare, tufișuri bătute de ploaie, nimic altceva decât o vegetație vorace, fără nicio prezență umană, măcar câțiva culii sau un dhobi, care să mai animeze peisajul. Până și efortul cerut de plimbarea aceasta în susul și josul camerei începuse s-o înăbușe. Eleganta și proaspăta Edwina, care părea să nu transpire niciodată, era acum learcă de nădușeală.

În jurul orei cinci își chemă camerista și se îmbracă, dornică să facă ceva, indiferent ce, chiar să se și plimbe pe străzile din Ranchipur, inundate de ploaie. Ar fi vrut să cheltuiască niște bani, așa proceda când o copleșea plictiseala. Dar nu-și amintea să fi văzut nimic prin bazarurile din Ranchipur, ceva care să merite a fi cumpărat. Văzuse numai mătăsuri artificiale, baloturi de bumbac

ieftin, brelocuri de argint și obiecte de jad lipsite de valoare. Din nefericire nu-și luase cu ea o îmbrăcăminte adecvată. Ca să iasă în potopul acesta, i-ar fi trebuit o manta de ploaie ceruită și cizme bărbătești. În locul acestora, nu avea decât o haină de ploaie din mătase și pantofi de sport de la Greco. Camerista încercă să-i schimbe hotărârea, când Edwina o trimise după aceste obiecte. Dar protestele femeii de serviciu rămaseră sterile. Lady Heston nu renunță la plimbare. Chiar dacă ar fi fost să iasă goală pe străzi – lucru care nu ar fi tulburat-o prea mult – tot ar fi făcut-o, numai ca să scape de obsedanta monotonie a întunecatelor încăperi victoriene. Era atât de plictisită, încât avea impresia că simte fiecare nerv din complicata rețea nervoasă ce-i străbătea trupul.

Dar tocmai când se pregătea să iasă, un servitor îi aduse două cărți de vizită pe care citi: „Miss Elisabeth Hodge, Asistentă principală, Liceul de fete al Maharanei.” Le privi o clipă nehotărâtă. „De ce nu? reflectă ea. Poate că are să mă distreze. Tot e mai bine decât nimic.” Porunci servitorului s-o poftească pe Miss Hodge în salon. După plecarea lui se simți ceva mai înviorată. „Dacă Tom are de gând să facă pe prostul, cugetă, nu-mi rămâne decât să-mi găsesc altă distracție.”

Ordonă cameristei să aducă ceaiul.

Când Edwina intră în salon, o găsi pe Miss Hodge stând pe marginea unei sofale de pluș. Durdulie, îmbrăcată fără gust, cu fularul de la magazinele armatei și marinei înfășurat în jurul gâtului, bătrâna domnișoară cerceta cu ochii ei miopi mobilele, tablourile, acea fantastică adunătură de obiecte scumpe și de nimicuri, aduse din cele patru colțuri ale lumii în vechiul palat de vară. La auzul zgomotului ușii, vizitatoarea se ridică repede și înaintă timidă și îmbujorată în întâmpinarea gazdei.

— Sunt Miss Hodge de la Liceul de fete.

— Îmi pare bine, răspunse Edwina. Sunt lady Heston. Luați loc, vă rog.

— Da, zise Miss Hodge, așezându-se iarăși pe marginea sofalei. V-am văzut o dată sau de două ori în mașina dumneavoastră. V-aș fi recunoscut oricând după fotografii. Tuși, apoi continuă: Sper că nu v-am deranjat venind așa, fără ceremonie. Dar în această după-amiază, pe când mă întorceam de la școală spre casă, mi-am zis că v-ar face poate plăcere să stați de vorbă cu câțiva compatrioți. Știu că oaspeții înălțimii-sale Maharajahul nu prea au ocazia să ia contact cu membrii coloniei britanice, așa că mi-am spus: Poate că lady-ei Heston i-ar place să cunoască și alte fațete ale Ranchipurului.

Discursul acesta, repetat de nenumărate ori în vreme ce umbla prin ploaie, îl turna acum cu o uimitoare volubilitate, dintr-o răsuflare, ca o poezie recitată de un copil.

— Sunteți foarte amabilă, zise Edwina. Adevărul este că tocmai mă îmbrăcasem ca să ies...

Miss Hodge se ridică imediat, de parcă ar fi fost gata să se retragă.

— Oh, să nu vă închipuiți că mă rețineți, continuă lady Heston. Voiam să plec în oraș fiindcă eram extraordinar de plictisită și nu aveam nimic altceva de făcut.

— S-ar fi convenit poate să vă fi anunțat vizita mea în scris.

— Găsesc că este foarte amabil din partea dumneavoastră că v-ați gândit oricum la mine.

Miss Hodge își frământa poșeta, neștiind ce să mai spună. În sfârșit, îi veni în minte că vremea ar fi un subiect interesant.

— Presupun că aveți pentru prima oară de-a face cu musonul.

— Da. Sunt pentru întâia dată în India.

— Cred că vi se pare foarte interesantă?

Edwina fu pe punctul de a spune: „Nu! O găsesc îngrozitoare!”, dar își dădu seama că nu trebuia să rostească așa ceva în fața vizitatoarei. Poți spune așa ceva convivilor la un dineu din Londra, sau generalilor indieni, ori chiar Viceregelui însuși, dar nu lui Miss Hodge pentru care India reprezenta totul în viață – absolut totul. Se

mărgini să spună:

— Da. Dar am văzut prea puțin din țara asta. Ar putea fi interesantă dacă aş cunoaște-o mai bine. Dar pare să fie extrem de dificil.

— Sper că ați văzut instalațiile de alimentare cu apă, o întrerupse Miss Hodge. Sunt cel mai bine executate din India. Apoi...

— Da, am văzut și azilul și închisoarea și distileria... dar nu despre asta vorbeam. Aș prefera să cunosc indieni, să aflu cum trăiesc, ce gândesc, să le analizez sentimentele.

În vreme ce vorbea, se gândea la Maiorul Safka. În acea lungă și plictisitoare după-amiază se gândise mult la el. În mijlocul tiradei îi veni să râdă de spectacolul oferit de ea și de Miss Hodge. „Bine că nu poate să-mi citească în suflet. Ar constata că a făcut vizită unei messaline”, gândi ea.

În primul moment, Miss Hodge simți imboldul să răspundă: „Trebuie să vă mărturisesc că nici eu nu am fost în stare să-i înțeleg pe indieni. Știu despre ei tot atât de puțin ca și în ziua sosirii mele aici.” Dar de undeva, din străfunduri, țâșni o altă Miss Hodge, nebanuită, oportunistă, una din acele bizare Miss Hodge care se substituia celei adevărate, pune stăpânire pe ființa și pe trupul acesteia și o făcea să rostească lucruri cu totul uimitoare:

— Cred că aş putea să vă fiu de folos. Atât eu cât și Miss Dirks, directoarea liceului și o foarte bună prietenă a mea, cunoaștem multe dintre familiile elevelor noastre. Suntem aici de douăzeci și cinci de ani și în acest răstimp am reușit să aflăm foarte multe despre indieni – cum trăiesc, ce gândesc, ce simt.

— Douăzeci și cinci de ani? Ce interesant! Cred că vă duceți din când în când în Anglia?

— Nu, n-am fost niciodată acasă. Și Miss Hodge devie de la realitate și se angajă într-una din acele conversații pe care le întreține în deobște cu ducese și episcopi, în vreme ce făcea baie, ori când stătea în pat, seara înainte de a adormi. Am intenționat să ne

ducem de câteva ori în Anglia, dar, de fiecare dată a intervenit în ultimul moment ceva care ne-a împiedicat. Este aproape imposibil să te rupi de India când Orientul ți-a intrat în sânge. Este o lume fascinantă... stranie, colorată și atât de diferită.

(În momentul acela episcopul se întorcea spre ducesă și îi spunea: „Cine este această interesantă persoană care pare să știe atât de multe despre India?”)

— E un adevărat noroc că ați reușit să cunoașteți atât de bine India, zise lady Heston. Eu n-am făcut altceva decât să particip la dineuri oficiale și să vizitez instalațiile de alimentare cu apă. Am cunoscut puțini indieni... pe Mr. Rașid și pe un doctor... Maiorul Safka.

— Oh, da, desigur zise Miss Hodge. Un bărbat încântător și un extraordinar chirurg. Ne putem socoti foarte norocoși fiindcă îl avem între noi aici la Ranchipur.

— Azi de dimineață a venit să-l consulte pe soțul meu. Știți, lordul Heston este bolnav.

— Pe când? De aseară? întrebă Miss Hodge, pentru că întregul Ranchipur știa că soții Heston cinaseră la palat, mai știa și tot ce vorbisera, precum și ora la care părăsiseră recepția. După cina de la palat?

— Da, are un fel de friguri.

— Vai, sper că nu e nimic grav. Pe aici sunt atâtea boli înspăimântătoare... În Anglia nici nu visam că ar exista asemenea boli înfiorătoare.

Edwina gândi: „Nădăjduiesc să fie cea mai gravă și mai înfiorătoare cu putință. Nădăjduiesc să fie cea mai respingătoare din întreaga serie.” O cuprinse iarăși o poftă aproape isterică de a râde cu hohote. În loc de aceasta se mărgini să spună cu glas tare:

— Maiorul Safka nu știe încă precis despre ce este vorba. Plănuisem să plecăm în noaptea asta la Bombay, dar față de această situație, Dumnezeu știe când vom mai putea părăsi Ranchipurul.

În îmbelșugatul piept a lui Miss Hodge, inima prinse să-i bată cu putere. Poate că lady Heston va fi nevoită să își prelungească șederea câteva săptămâni. Poate că vor ajunge să se cunoască foarte bine. Lady Heston era încântătoare și te făcea să te simți în largul tău. Cine știe... toate erau cu putință...

— Da, zise ea, câteodată bolile acestea durează luni întregi.

„În acest caz îl las și mă întorc singură în Anglia”, gândi Edwina. Adăugă cu glas tare:

— Sunteți foarte bună fiindcă vreți să mă familiarizați cu lumea de aici. Mi-ar face mare plăcere să văd casa dumneavoastră, să vizitez școala, să-mi prezentați câțiva indieni dintre cunoștințele dumneavoastră.

— Desigur, dar mulți dintre ei nu vorbesc englezește.

— Atunci cum vă înțelegeți? Ați învățat dumneavoastră limba lor?

— Da, replică Miss Hodge cu modestie. Vorbesc hindustani și puțini gujerati. Vedeți, hindustani este un fel de limbă universală în India, iar gujerati era vorbirea din Ranchipur.

— Ce inteligentă trebuie să fiți!

Apoi o tăcere bruscă se așternu între ele. Miss Hodge se simți ca o balenă eșuată pe o plajă, zbătându-se zadarnic și înghițind apă. Până și Edwina își dădu seama că posibilitățile acestei conversații erau oarecum limitate. De multă vreme nu-și mai supraveghease într-atât comportarea, și efortul o istovise. Așa i se întâmpla și când inaugura câte un bazar la Barbury House. Lady Heston era amuzată de neîndemânarea vizitatoarei, care avea talentul să se avânte în toate fundăturile unei conversații și să se dea cu capul de perete. Cu toate acestea, Miss Hodge o interesa, o interesa mai mult decât și-ar fi închipuit că este posibil. În vreme ce stătea vizavi de această grăsuță persoană cu fularul ei de mătase, avu deodată impresia că Miss Hodge îi era tot atât de străină ca și oricare indian. Nu avea nici cea mai vagă idee de modul cum trăia bătrâna domnișoară, de

concepțiile, de simțăminte care o agitau sub aspectul ei atât de banal și sub chipul atât de prost fardat. Și, în vreme ce o studia, îi reveni cu mai multă putere ca niciodată dorința încercată și în noaptea trecută de a duce o existență senină, ordonată. Miss Hodge trăia probabil într-o casă mică, asemenea unui cuib de păsărele, și viața ei se desfășura într-o admirabilă monotonie și pace. Edwina își spuse că nu i-ar strica să se desprindă pentru un timp din spectacularea dezordine a propriei sale existențe și să trăiască măcar un timp în pielea lui Miss Hodge.

Un servitor aduse ceaiul, care avu semnificația binefăcătoare a unei ploii căzută în pustiul conversației lor.

— Nu doriți o țigară? întrebă lady Heston, întinzându-i o tabachere încrustată cu aur și platină.

Miss Hodge, care nu fumase în viața ei, luă o țigară sub impulsul unei forțe necunoscute. Sobra Miss Hodge, de la Liceul de fete, murise, se volatilizase, dar când se văzu cu țigara în mână se simți deodată confuză, neajutorată. Așa că o lăsă pe masă și spuse:

— Am s-o fumez după ce am să-mi termin ceaiul.

— Mie îmi place să fumez la ceai, zise lady Heston. Ador savoarea fumului combinată cu aceea a pâinii și untului. Se scuză pentru calitatea inferioară a ceaiului și adăugă: Un ceai cu adevărat bun nu-l poți bea decât în casele englezești.

— Aș fi încântată să vă prepar un ceai bun, cu felii de pâine tăiate subțiri și cu unt, zise Miss Hodge. Avem o pâine minunată. O coace pentru noi una din fete. A învățat rețeta de la Mrs. Smiley... soția unuia dintre misionarii americani.

— Poate că îmi veți permite să vin la dumneavoastră într-o zi și să bem câte un ceai. N-am gustat o pâine cumsecade de când am pus piciorul în India.

Miss Hodge se auzi spunând:

— Oh, ați binevoi să veniți? Aș fi fericită.

Vorbise aproape fără să își dea seama, dar abia terminase fraza că

își aminti de Miss Dirks și aceasta o înspăimântă. O fermecase însă lady Heston, așa că frica i se topi repede. Avea senzația că se află într-o poveste cu zâne. De atâția ani visa să arate unor vizitatori cât de frumos își decorase bungalow-ul și ce bun ceai putea să le servească. Și iată că dorința ei se împlinea tocmai cu lady Heston. În clipa aceea toate celelalte lucruri își pierdura importanța. N-o mai înspăimânta nici perspectiva unei înfruntări cu Sarah.

— Sper că mă veți invita cât de curând, zise lady Heston.

Încă sub imperiul fascinației exercitată de Edwina, Miss Hodge se repezi spunând:

— În orice zi doriți, lady Heston.

— Aș putea veni mâine sau vineri.

Miss Hodge, îngrozită, fiindcă i se înfundase, replică:

— Poate că ar fi preferabil vineri. Joi are loc împărțirea premiilor la școală și n-ar fi exclus să fim reținute până târziu.

Oricum, până vineri mai avea o zi de răgaz. În acest timp va putea s-o îmblânzească pe Sarah.

— Da. Vineri ar fi cel mai bine.

Isprăviseră ceaiul și Miss Hodge înțelese că venise timpul să se retragă, dar datorită emoției și fricii de a da ochii cu Miss Dirks își cam pierduse cumpătul și nu reușea să-și imagineze un mod elegant de a încheia conversația. Edwina, observând șovăielile vizitatoarei care nu știa să-și pregătească o ieșire convenabilă, făcu încă un efort și îi puse diferite întrebări despre școală, despre colonia britanică, despre Maharani, astfel încât conversația căpătă caracterul unui interogatoriu luat lui Miss Hodge. Când lady Heston începu să se simtă cu desăvârșire istovită, se auzi un ciocănit în ușă și camerista ei își făcu apariția.

— Doctorul a venit din nou, my lady, zise ea.

Miss Hodge, bucuroasă de întrerupere, se ridică ușurată și spuse:

— Cred că a sosit momentul să mă retrag. Trebuie să mă duc acasă.

— A fost foarte amabil din partea dumneavoastră că v-ați gândit la mine.

— Deci vă așteptăm vineri în jurul orei cinci.

— Perfect, zise Edwina. Mi-ar face plăcere să întâlnesc la dumneavoastră câțiva indieni... indieni autentici, nu de aceia care au studiat la Oxford.

— Da... da, zise Miss Hodge. Voi aranja aceasta.

Dar cum avea să aranjeze nici ea nu știa.

— La revedere, zise Edwina.

— La revedere.

Tremurând, roșie la față, Miss Hodge se retrase de-a-ndăratelea spre ușă. Nu mai avea altă scăpare. Trebuia să dea ochi cu Sarah. În orice caz reușise să evite a-și fuma țigara. O lăsase pe masă. Lady Heston, se pare, nici nu observase acest lucru.

50

În ciuda ploii, porni spre casă pe drumul cel mai lung, ocolind prin cartierul celor din casta paria, în loc să treacă direct prin bazar. Nu-i mai păsa dacă fularul ei se va murdări. O văzuse pe lady Heston în carne și oase, îi vorbise, iar aceasta acceptase invitația de a lua ceaiul în bungalow-ul ei – lady Heston despre care citea în permanență în rubrica săptămânală „Curtea și înalta Societate”, încă pe vremea când Edwina, pe atunci o copilă, se ducea la Windsor, ca să stea cu nașa ei, bătrâna și buna regină. Lady Heston se arătase binevoitoare, prietenoasă, și îi vorbise cu simplitate, ca și cum ar fi fost una dintre vecinele ei de pe Agatha Terrace din Birmingham. „Nu, își zise Miss Hodge cu hotărâre, nu există ceva mai minunat pe lume decât o doamnă din înalta nobilime britanică.”

Nu-i mai era scârbă de Ranchipur. Nu o mai supărau zăpușeala, ploaia, monotonia. În sfârșit se întâmplase ceva. Ceva care aducea

cu visurile-i zănatice stârnite de ostașii sikhs, când îi privea pe înserat în acompaniamentul muzicii lor ciudate. Acum, când stabilise legătura cu lumea din afară, totul avea să se schimbe pentru ea și pentru miss Dirks. Existența lor urma să devină mai interesantă, iar bungalow-ul va fi întotdeauna plin cu invitați distinși și fascinanți. În cele din urmă, Sarah îi va mulțumi fiindcă a dat dovadă de atâta inițiativă. Oricum, Sarah avea nevoie de o schimbare. Atât și nimic mai mult. Devenise bizară fiindcă trăise prea multă vreme în singurătate. Hm, nu-i venea să creadă că lady Heston va veni la ceai ca orice altă persoană.

În timp ce mergea spre casă își închipuia întreaga petrecere, se vedea servind ceaiul în vreme ce Sarah stătea deoparte, fermecată de grația lady-ei Heston. Sarah se va pricepe să întrețină o conversație mult mai interesantă decât ea. Ea își va rezerva rolul de gazdă. Și țiğările... să nu uite a cumpăra mâine țiğări de la bazar. Va pune cea mai frumoasă față de masă, va tăia pâinea în felii subțiri, o va unge cu unt proaspăt de bivoliță și va servi totul în porțelanurile ei cumpărate de la East India Company. Sarah va obiecta că este riscant să folosească un serviciu atât de pretențios, dar ea va reuși să-i schimbe părerea. Apoi va spăla personal ceștile în loc să le încredințeze fetelor.

Dar când cotea pe strada Școlii de ingineri, entuziasmul o părăsi brusc. O trecură iarăși fiorii și o încolți teama. Părea că șirurile arborilor de piper, zidurile bungalow-urilor, clubul indian îi șopteau în vreme ce trecea prin preajma lor: „Acum mergi acasă. În curând vei avea de-a face cu Sarah. Fiecare pas te apropie de ea. Ce-ai să-i spui?”

Când urcă treptele verandei constată că Sarah se și înapoiase din oraș. O văzu prin ușa de sticlă la masa ei de lucru, citind și corijând compozițiile pentru împărțirea premiilor cu tema: „Ce-mi place mai mult în Ranchipur.” Miss Hodge își atârna haina de ploaie și pălăria în vestibul și intră în odaie, comportându-se ca și cum nimic nu s-ar

fi întâmplat. Sarah ridică privirile de pe caiete și o întreabă:

— Unde naiba ai fost?

Miss Hodge avusese de gând să-i răspundă: „Am făcut o vizită lady-ei Heston”, și s-o lase astfel fără replică. Se auzi însă spunând:

— Am fost la plimbare. Adăugă apoi oarecum incisiv: M-am plictisit să stau tot timpul închisă în casă.

— Ești udă până la piele!

— Oh, nu face nimic.

— Du-te numaidecât și fă o baie, apoi pune ceva uscat pe tine.

— Da, am să mă duc.

Încerca să afișeze un aer degajat, plin de siguranță, așa cum o văzuse pe lady Heston, dar în sinea ei simțea cu teamă că Sarah îi citește în suflet. Își dădea seama de aceasta după felul cum o privea. Deși era udă leoarcă, se așeză pe o canapea, luă ziarul *Morning Post* și începu să-l frunzărească. Era vechi de aproape o lună dar în India timpul are o importanță relativă.

Adăpostită după jurnal, știa că Sarah se prefăcea a fi adâncită în corijarea temelor scrise de fetele din ultima clasă, dar că în realitate se gândea la altceva. Mai știa că Sarah ridica din când în când privirile de deasupra caietelor și încerca să-i vadă fața spre a descoperi ce ispravă făcuse. Miss Hodge se simțea scăpărător de abilă și o încerca un simțământ de triumf. Începuse chiar să-și imagineze cum ar arăta numele tipărit în rubrica „Curtea și înalta Societate”. Nota ar suna cam așa... „Miss Elisabeth Hodge din Ranchipur City, India, este oaspetele lordului și lady-ei Heston la Barbury House.”

Dar vocea lui Sarah îi întrerupse visarea.

— Elisabeth, fă ce-ți spun. Du-te și pune-ți un capot uscat pe tine, apoi treci și prin bucătărie să vezi dacă fetele au pregătit cina. Trebuie să termin de corectat temele astea.

Miss Hodge se înroși în obraji, aruncă ziarul, se ridică de pe canapea și dădu buzna în bucătărie. Oricum, Sarah ar putea să nu o

sâcâie atâta, dându-i porunci ca și când ar fi un copil sau o simplă institutoare obligată să supravegheze masa de seară. Foarte bine, își va păstra îmbrăcămintea udă, se va îmbolnăvi de malarie, iar Sarah va avea remușcări.

În bucătărie constată că totul mergea ca pe roate. În vreme ce deschise dulapul cu provizii și scoase ceaiul, zahărul, muștarul și sticla cu sos, hotărî să nu comunice lui Sarah vestea decât în timpul cinei, când o va prinde într-o dispoziție mai bună. Când închise dulapul, văzu pe fereastră un servitor care venea pe potecă. Îl recunoscuse numaidecât; era servitorul lui Mr. Ransome. Inima ei începu să bată mai tare. Ce voia? Ce-ar fi să vină cu o invitație de la Mr. Ransome? Atâtea lucruri se întâmplaseră astăzi. Dacă va fi o invitație, o va înfrunta pe Sarah și se va duce chiar și fără aceasta.

Tremurând de nerăbdare, ieși în fugă din bucătărie și întâmpină servitorul pe verandă. Ploconindu-se, acesta îi dădu un bilet pentru miss Sarah Dirks și îi spune că va aștepta răspunsul. O înnebunea gândul că nu putea desface biletul, dar Sarah era foarte severă în asemenea cazuri. Când i-l dădu lui Sarah, aceasta îl ținu în așa fel, încât Miss Hodge să nu-l poată citi peste umărul ei. Miss Dirks se ridică și, luând mesajul cu ea, ieși în prag.

— Da, spune-i lui Mr. Ransome că totul este în regulă, se adresă ea servitorului.

Foarte palidă, se întoarse în cameră și vorbi prietenei sale:

— Mr. Ransome ne-a invitat la ceai.

— Oh, Sarah, aș vrea atât de mult să merg, exclamă Miss Hodge, veselă ca un copil.

— Desigur, vom merge amândouă, zise Miss Dirks.

O clipă, miss Hodge rămase fără grai. Nu-i venea să-și creadă urechilor. Sarah îi vorbise astfel, ca și când invitația n-ar fi avut nimic extraordinar. Ai fi zis că de douăzeci și cinci de ani încoace obișnuiau să se ducă la ceaiuri de două sau trei ori pe săptămână. Miss Dirks se așeză iarăși la masa de lucru și își reluă corectatul.

Fără să se uite în sus, se adresa lui Miss Hodge:

— A mai invitat și pe soții Smiley, pe Miss MacDaid, pe Mr. și Mrs. Rașid și pe soții Jobnekar.

— În ce zi?

— Vineri, zise Sarah fără să ridice ochii.

— Vineri... vinerea *asta*?

— Da, poimâine.

Miss Hodge se simți amețită și confuză. Tăcerea ei o făcu pe miss Dirks să ridice privirile de deasupra caietelor.

— Ce-i cu tine? Ce te holbezi așa la mine?

— Nu pot să merg vineri, zise miss Hodge.

— De ce naiba nu poți? Miss Dirks își pierdu brusc răbdarea și se ridică în picioare. De ce naiba nu poți să mergi? Și ce naiba ai? De ce te tot învârți după coadă și nu-ți schimbi rochia asta udă? Arăți de parcă ai fi înghițit un os de pește.

Miss Hodge o privea încremenită și cu gura căscată.

— De ce nu poți? Ai amuțit sau ai surzit?

— Nu pot pentru că am invitat-o pe lady Heston la un ceai.

— La un ceai? Cred că ți-ai pierdut mințile, Elisabeth. Nici nu o cunoști.

— Ba o cunosc. I-am făcut o vizită azi după-amiază. A fost atât de drăguță...

Deodată Miss Hodge izbucni în plâns. Pe de o parte fiindcă se simțea jignită și dezamăgită, pe de alta fiindcă citea în ochii albaștri și reci ai lui Sarah că se pusese într-o situație ridicolă. Se făcuse pur și simplu de râs.

— Cine naiba te-a pus să te duci la ea?

— Voiam s-o cunosc. Nu-ți închipui cât a fost de drăguță și de bună cu mine!

— Va trebui să amâni invitația.

— Nu o pot amâna pe lady Heston.

— De ce nu?

— Fiindcă nu pot. E imposibil.
— Totuși, va trebui să o faci.
— Spune-i lui Mr. Ransome că vom trece pe la el în altă zi.
— Nu se poate.
— De ce nu? A fost întotdeauna atât de amabil și de bun. Nu se va supăra.

— Nu pot fiindcă eu l-am rugat să organizeze această petrecere.
— Tu l-ai rugat?...

Miss Hodge era atât de uimită, încât încetă o clipă să mai plângă.

— Da, mi-am zis că e bine să cunoaștem mai multă lume.

Șocul produs de această nouă declarație o amuți pe Miss Hodge.

— Stai jos, Elisabeth, zise Miss Dirks, și scrie-i lady-ei Heston. Explică-i cum stau lucrurile și va înțelege. Spune-i să vină în altă zi... în oricare alta. Nu are să se supere. Două fete bătrâne ca noi nu sunt prea interesante pentru ea.

— N-are rost să vorbești urât despre lady Heston. Nu, nu pot să fac treaba asta.

— Și de ce mă rog?

Miss Hodge băgă de seamă că prietena ei începea să se înfurie și aceasta o îngrozi. Rareori își pierdea Sarah cumpătul. Nu i se întâmplase așa ceva decât o dată, sau de două ori de când stăteau împreună. Dar când se mânia, era cumplit de crudă – în asemenea cazuri o servea și inteligența ei mult mai ascuțită decât a lui Miss Hodge.

— Nu pot fiindcă este atât de singură. O plictisește singurătatea. Sarah râse cu răutate și cruzime.

— Lady Heston, plictisită de singurătate! Ți-ai pierdut mințile, Elisabeth. Îți închipui că are s-o amuze un ceai în compania a două fete bătrâne și nesărate? Nu știu, zău, ce este cu tine de la un timp.

— N-am s-o amân pe lady Heston pentru o ceată de indieni și de misionari.

În tăcerea grea care se lăsă asupra lor, Sarah o săgeta cu o privire

atât de înghețată, de îngrozitoare, încât lui Miss Hodge îi veni să leșine. Era privirea năprasnică a unei femei inteligente și sensibile care suportase ani de-a rândul mediocritatea, prostia, stupiditatea și superficialitatea, consecință a unei afecțiuni încolțită într-un moment de slăbiciune și singurătate, acum două decenii și jumătate. Privirea ei încărcată de dispreț oglindea pentru prima dată o mânie rece. De douăzeci și cinci de ani încoace, de când cu acel nenorocit scandal, o înconjurase cu atâta bunătate pe Elisabeth Hodge, o protejase, îi acoperise toate neghiobiile și tâmpeniile. Acum toate acestea îi deveniseră de nesuportat. Rosti cu o voce teribilă, implacabilă:

— Treci imediat la masă și scrie un bilet lady-ei Heston! Știam că ești neroadă, stupidă și nebună, dar nu mi-am închipuit că ești o snoabă care linge tălpile.

Pe miss Hodge a apucară brusc dracii. Se uită o clipă ca hipnotizată la Miss Dirks, cu ochii ei mari, albaștri măriți de groază, cu gura căscată și cu bărbia atârând grea, apoi începu să urle:

— Snoabă! Linge tălpi! Nu sunt snoabă! Nu sunt linge tălpi! Și n-am s-o amân! Acum știu! Mă urăști! Mă urăști! Întotdeauna m-ai urât!

Țipând, fugi din odaie și trânti ușa după ea. Miss Hodge nu suspina potolit încercând să-și stăpânească nervii, așa cum făcea Miss Dirks. Țipa. Voia să afle toată lumea cum era tratată, cum suferea, cât de crudă era Miss Dirks. Voia să afle și fetele paria din bucătărie, și sentinelele sikhs de la poarta cea mare de vizavi, și trecătorii de pe stradă.

După plecarea lui Miss Hodge, Miss Dirks se ridică și închise ușa și ferestrele, astfel ca oamenii de pe trotuar să nu mai audă zbieretele. Apoi se așeză iarăși și își acoperi fața cu mâinile. Îi tremura tot corpul și dorea să moară, acum, imediat. I se părea că nu mai are putere să continue. Iar mâine va trebui să se ducă la spital, să se dezbrace în fața Maiorului care o va vedea goală și o va

Din clipa în care camerista îl anunță pe doctorul Safka, Edwina o uită cu desăvârșire nu numai pe Miss Hodge, dar și dorința de a cunoaște viața celor umili, precum și invitația la ceai. Până și ultimele cuvinte de bun rămas fuseseră rostite mecanic, cu o grație izvorâtă nu din inimă, ci dintr-o veche deprindere. Era acea amabilitate distantă, pe care o acorda servitorilor și inferiorilor. Acum o preocupa numai Maiorul Safka. Imaginația i-l înfățișa atât de frumos și pur, de blând și inteligent, de voios și puternic, încât Miss Hodge dispăru din mintea ei așa cum dispare un simplu vis. Toată după-amiaza se frământase în căldura patului, gândindu-se la el cu un fel de abandon pervers, izvorât din plictiseală. Până la urmă, închipuirea ei îl făcuse mai ispititor, mai misterios, mai excitant decât ar putea un om să fie în realitate. În vreme ce ploaia ropotea monoton pe acoperiș și pe rețelele de bambus de la fereastră, ea îl înzestrăse cu toate calitățile pe care puteau să le trezească o mare pasiune. Era conștientă acum că Maiorul Safka era bărbatul pe care nu numai că-l căutase, fără să-l găsească, vreodată, dar nici nu știa cu precizie cum avea să arate. În reveriile ei de peste zi ajunsesă să vadă în el un amant atât de desăvârșit trupește și spiritualicește, încât ajunsesă să uite că este Edwina Heston, că posedă un corp care era un simplu instrument și un spirit detașat, senzual, calculat, repede săturat de orice nouă aventură. Acum se simțea o femeie adevărată, al cărei trup și spirit se îmbinaseră într-un extaz luminos, plin de strălucire.

Când ușa se deschise și Maiorul își făcu apariția, Edwina simți o ușoară dezamăgire, ca și când acestuia i-ar fi lipsit ceva din splendorile cu care închipuirea ei îl înzestrăse. Acum nu-l mai vedea în postura amantului cu care își petrecuse, în închipuire, întreagă

după-amiază, ci pur și simplu în aceea a unui medic de familie venind să vadă pe soția unui bolnav și care ignora tot ceea ce se întâmplase între ei de-a lungul nesfârșitelor ore în care ea, întinsă în pat, se delectase evocându-l prin cețurile somnolenței. Ca și răsfățatul Ransome, simțea aceeași dorință lacomă de a poseda ființa aleasă. „Dacă nu va fi al meu, îl voi regreta tot restul vieții,” reflectă ea.

Maiorul Safka rămase în picioare.

— Nu pot sta decât o clipă, spuse. Nu știu încă de ce anume suferă soțul dumneavoastră. Pot să afirm că este o afecțiune gravă. Nu trebuie să vă mai apropiați de el. Starea lui este atât de serioasă, încât i-am cerut infirmierei să-și țină fața acoperită până ce voi putea da un diagnostic precis. Am trimis o probă din sângele lui la institutul din Bombay. Va ajunge la destinație prin poștă, iar rezultatul îl vom afla probabil mâine-seară. Le-am cerut să-mi răspundă telegrafic.

— Ce credeți că poate să fie, domnule Maior? îl întrebă ea făcând același efort, ca și față de Bates, de a părea că este îngrijorată de soarta soțului ei. Făcea acest lucru fiindcă își dădea seama că are de-a face cu un idealist. Umanitatea, bunătatea lui i se citeau pe chip, în glas, în privire. Știa că n-ar fi putut să-l seducă dacă acesta ar fi avut o părere proastă despre ea. În vreme ce-i vorbea, o fulgeră un gând smintit, venit din neant: „Poate că în el am găsit ființa pe care o caut. Poate că el este cel care mă va mântui.”

Maiorul nu-i spuse cam ce boală ar putea să fie.

— Este inutil să vă alarmați. Ceea ce pot să vă afirm este că soțul dumneavoastră nu va fi în stare să părăsească palatul câteva săptămâni.

— Câte săptămâni?

Ea, care până mai adineauri era atât de plictisită încât nu știa cum să plece mai repede, ar fi dorit acum ca el să fi spus luni de zile în loc de săptămâni. Zăpușeala, ploaia, monotonia pieriseră. Simți că o

cuprinde un tremur, așa că își puse mâinile la spate.

— Patru sau cinci săptămâni cel puțin. O privi drept în ochi și adăugă: Îmi pare foarte rău pentru dumneavoastră. Ranchipur trebuie să vă pară ucigător de monoton.

Deodată ea se simți foarte tânără și foarte fericită.

— Nu, nu este de loc așa.

— Acum, trebuie să plec. Miss MacDaid mă așteaptă la cazarmă.

Ea îi spuse repede:

— Nu doriți un whisky sau o ceașcă de ceai?

Nu putea să-l lase să plece atât de grabnic. Voia să-l vadă în altă postură decât în rolul lui profesional de doctor. Va avea grijă să schimbe cumva lucrurile, va îndruma raporturile lor pe alt plan.

Maiorul zâmbi pentru prima oară, iar farmecul și simplitatea acestui surâs o dădură gata.

— Dacă ceaiul este pregătit, accept cu plăcere o ceașcă.

— E cam rece, dar trimit imediat să aducă altul.

— N-are importanță, îl beau și așa. Nu am vreme de pierdut.

Grație instinctului și îndelungatei sale experiențe, Edwina citi în surâsul și în privirea acestuia că uitase pentru o clipă de atribuțiile sale medicale și că văzuse în ea o femeie.

„Nu trebuie să forțez lucrurile. Nu sunt în Europa. Iar acesta este un fel de om cum n-am mai cunoscut vreodată. Nu trebuie să-mi dezvălui de la început intențiile. Îl voi lăsa să creadă că sunt altceva decât în realitate... să își închipuie că sunt o femeie decentă.”

Stăpânindu-și vocea și privirile, Edwina îi turnă o ceașcă de ceai calduț și bău și ea una, deși nimic nu o dezgusta mai mult decât ceaiul răcit. Cinci minute vorbiră vesel, fără constrângere. Marea vitalitate a Maiorului făcea din el un tovarăș extrem de plăcut. În timpul conversației, îi cerceta cu lăcomie mâinile lui mari și sensibile, umerii lați și musculoși, fața frumoasă, nasul sculptural și buzele pline. Îl studia cu multă atenție, astfel încât să-i păstreze cu

limpezime imaginea în minte și după plecarea lui. Inteligența și experiența ei infailibilă îi permisese să descopere în ființa lui toate însușirile pe care sperase să le găsească.

După ce își termină ceaiul, Maiorul luă de pe masă țigara lăsată de Miss Hodge.

— Trebuie să plec, zise. Voi veni iarăși mâine de dimineață. Am făcut tot ce am putut ca să cobor temperatura soțului dumneavoastră. Nu ne rămâne decât să așteptăm până se vor preciza simptomele.

Părăsi încăperea fără să-i spună că în cursul dimineții descoperise un fapt tulburător. În grajdurile regale șobolanii mureau ca muștele, iar unul dintre grăjdari era pe moarte. Avea ganglionii umflați, limba uscată și arsă de febra mistuitoare.

52

Când Fern părăsi în zori casa soților Smiley și traversă aleea înapoiindu-se acasă, își găsi odaia în perfectă ordine și biletul exact acolo unde-l lăsase, prins de pernă cu un ac așa cum văzuse la cinema. Dar biletul ca și multe alte lucruri îi părură schimbate. Vederea lui o umplu de rușine, ca și când ar fi fost o altă Fern, cu totul deosebită de aceea care, cu câteva ore înainte, părăsise casa. Avea impresia că un copil prostuț prinsese biletul de pernă, apoi fugise în ploaie; un copil pe care-l vedea limpede de parcă ar fi fost o altă persoană. Dar pe acea Fern care se strecurase în casă printr-o fereastră în lumina umedă a zorilor nu o putea desluși de loc. Nu o mai recunoștea, nu-și mai dădea seama nici cum arăta și nici ce viitor o aștepta. Nu se schimbase prea mult, dar schimbarea aceasta pe care o suferise îi părea foarte bizară. Înainte vreme, când își promitea să „plece pentru totdeauna”, trăia numai pentru ea însăși. Ea era buricul pământului. Totul exista în funcție de ea, restul era

vag, ireal, cu excepția evenimentelor în care era angajată și ea. Acum, de câteva momente, avea senzația că ieșise din ea și că se privea de la distanță. Aceasta o făcea să încerce un straniu simțământ de exaltare, de maturitate, de forță. Pentru prima oară vedea pe ceilalți oameni așa cum sunt ei în realitate și nu așa cum și-i închipuise ea, niște biete umbre, care n-o puteau atinge pe vremea când era oarbă la tot ceea ce nu o privea pe ea personal. Îl „văzuse” pe Ransome și pe Mrs. Smiley pentru întâia dată, și de-acum înaintea se socotea capabilă să „vadă” și alți oameni. Adormi aproape îndată și se trezi doar la auzul glasului mamei-si, chemând-o la masă. Dădu un răspuns oarecare, apoi, acoperindu-și cu brațul capul, își adânci obrazul în pernă și adormi la loc.

La parter, Mr. Simon, Mrs. Simon și Hazel, cu ochii încă umflați de somn, fiindcă se trezea greu dimineața, luau micul dejun. Mrs. Simon decretă că Fern făcea pe „bosumflata” din cauza „afacerii Harry Loder”, dar când Fern își făcu apariția, cu puțin înaintea prânzului, nu era nici bosumflată, nici pusă pe ceartă. Când mamei-sa o anunță că Mr. Simon hotărâse să plece cu toții, sâmbăta viitoare, la Poona, Fern răspunse liniștit:

— Va trebui deci să începem a ne face bagajele.

În cursul după-amiezii și al întregii seri, până se retrase la culcare, se arătă uimitor de blajină, de amabilă și de politicoasă, astfel încât Mrs. Simon, în vreme ce stăteau împreună, ca o familie unită, în salon, după cină, începu să facă planuri de nuntă pentru fata ei. Dar nu cutează să vorbească încă de aceasta, ca să nu trezească încă mânia lui Fern. Numai după ce se urcă în pat și își văzu soțul adormind, Mrs. Simon simți că încep să o roadă bănuielile. Fern era prea potolită ca să nu pregătească ceva. În dimineața următoare, pe când Fern o ajuta să strângă paturile și cearșafurile, Mrs. Simon constată că temerile ei erau întemeiate. Oprindu-se brusc din lucru, Fern îi declară cu hotărâre:

— Mamă, n-am poftă să merg la Poona.

— Nu vrei să mergi la Poona? Ce vrei să spui cu asta?
— Spun că vreau să rămân acasă. Mi-e greață de Poona.
— Acasă, pe vremea asta îngrozitoare? *Nimeni* nu rămâne în Ranchipur în epoca musonului.

Fern fu pe punctul de a-i răspunde că douăsprezece milioane de oameni rămâneau în Ranchipur, și pe lângă aceștia și câțiva europeni printre care Ransome, miss MacDaid și soții Smiley, dar se abținu fiindcă era hotărâtă să își atingă scopul fără a da mamei sale ocazia de a isca o ceartă pentru o chestiune care nu avea nicio legătură cu scopul ei. Așa se întâmpla întotdeauna. Mrs. Simon avea talentul de a escamota chestiunea esențială ori de câte ori se angaja în discuții.

— Și, mă rog, de ce nu vrei să mergi la Poona? N-ai întâlnit acolo persoane agreabile? Nu s-au arătat toți binevoitori față de tine? Hazel se topește după Poona.

— Prefer să rămân aici. La Poona totul este aiurea. Și oamenii, și lucrurile, în sfârșit... toate sunt aiurea.

Mrs. Simon o privea năucită, perplexă. Rosti fără să înțeleagă prea bine obiecțiunile lui Fern:

— Nu-mi place felul cum vorbești. Oamenii de aici nu înțeleg expresiile astea vulgare, care sună atât de urât în gura ta și te fac să pari comună. Nu știu de unde te-ai pricopsit cu jargonul ăsta oribil.

Nu lipsi mult ca Fern să își piardă cumpătul. O înfuria dezinvoltura cu care maică-sa vorbea despre noțiunea de comun, ca și cum ar fi cunoscut înțelesul acestui cuvânt. Fern învățase în chip misterios, peste noapte, ce era în realitate comun. Într-un fel știuse întotdeauna aceasta, dar noțiunile nu-i erau îndeajuns de limpezi. Știa acum cu precizie ceea ce este comun și ceea ce nu este, și aceasta o făcea să se rușineze și să simtă un fel de greață față de tot ceea ce făcuse până atunci. Maică-sa, gândi ea, îl considera pe Harry Loder și pe Mrs. Hogget-Clapton ca pe niște personificări a tot ce era rafinat și distins, și nimic n-ar fi putut să-i schimbe această

convingere.

— Nu-mi pasă dacă unii mă socotesc comună sau nu.

— Ei bine, mie îmi pasă, și tatălui tău de asemenea. Ne-am străduit să-ți dăm o educație rafinată. Oricum, ideea ta este ridicolă. De ce nu încerci să fii plăcută, apropiată, ca Hazel?

— Pentru că eu nu sunt ca Hazel.

În realitate voise să spună: „Nu sunt șleampătă ca ea, nu-mi plac nici sentimentalismele ieftine și firea ei idiot de blajină.”

— Hazel, continuă maică-sa, n-a încercat niciodată să spulbere fericirea propriei ei familii.

Fericirea – unde se află ea? Fern știa acum că această fericire nu existase niciodată. Desigur, nu era fericită. Taică-său era un biet om zăpăcit și amărât, sâcâit și plictisit de nevastă-sa. Cât despre fericirea lui Hazel, este ca și cum ai vorbi despre fericirea unei vaci dintr-o cireada. Iar maică-sa era roasă de invidie, de ură, de ambiții spulberate, astfel încât era mai nefericită decât toți ceilalți membri ai familiei la un loc.

— Nici să nu-ți treacă prin minte că ai să rămâi aici, reluă Mrs. Simon. Auzi, o fată de vârsta ta, singură la Ranchipur! Ce are să creadă Harry?

— Știu ce are să creadă Harry, zise Fern.

— Ce?

— Va încerca să-mi facă ceea ce mi-ar face dacă aș fi măritată cu el.

— Harry Loder este un gentleman.

— Nu-l mai amesteca în treaba asta. Ți-am spus că nu m-aș mărita cu el chiar dacă ar rămâne ultimul bărbat de pe pământ.

În acest timp și-l imagina stând alături de Ransome, ca și când ar fi fost puși într-o expoziție – primul, îngust la minte, brutal, încântat de sine; celălalt, amabil, înfrânt, deznădăjduit. „Ransome are nevoie de mine, gândi ea. Aș putea să fac atât de multe pentru el.”

— Afară de asta nu voi fi singură.

— Cum adică? Toți cunoscuții noștri pleacă.

— Rămân soții Smiley. Aș putea să stau la ei.

— Soții Smiley? Mrs. Simon scăpă din mână pătura pe care o împătorea și i se muiară picioarele, ca și când ar fi primit o lovitură cumplită. Soții Smiley! Trebuie să fii nebună! Eram sigură că pregătești ceva, toată ziua ai fost foarte mieroasă.

— Nu sunt nebună. Soții Smiley nu vor avea nimic împotriva să aibă grijă de mine.

— Dar oamenii ăștia... ne urăsc.

Fern repetă aproape instinctiv cuvintele lui Ransome:

— Soții Smiley nu urăsc pe nimeni. Nu au timp să urască.

Obrajii lui Mrs. Simon se învinețiră. Era un semn rău și Fern îl cunoștea. Altădată s-ar fi simțit rușinată și chiar înfricoșată de aceste manifestări ale mamei, dar acum nu le mai lua în seamă. În adâncul sufletului ei simțea că Ransome ar înțelege-o chiar dacă alții ar fi de altă părere. Ochii de marmură albăstrie ai lui Mrs. Simon se umeziră. În curând va începe să plângă, apoi se va arunca pe cea mai apropiată sofa și va începe să țipe că nimeni nu o iubește, că soțul ei este un imbecil și fetele niște nerecunoscătoare. Va înceta să mai fie femeia plină, matură, în vârstă de patruzeci și unu de ani, ca să devină un copil răzgâiat și răutăcios.

— Ții partea soților Smiley... împotriva propriei tale mame, strigă ea. Te-ai unit cu femeia aceea împotriva ființei care te-a adus pe lume.

— Nu-s de partea nimănui. Și nici nu aș avea cum să fiu. Soții Smiley nu au nimic de împărțit cu nimeni.

Mrs. Simon încetă să mai geamă și o privi bănuitoare.

— De unde știi atât de multe despre soții Smiley?

— Am reflectat asupra lor. Nu e greu să-i înțelegi.

— Da. Te crezi foarte deșteaptă. Mai deșteaptă decât mama ta, decât tatăl tău și decât toți ceilalți. Ei bine, fetițo, am să-ți spun și eu câteva lucruri despre acești. Smiley.

— Ce? întrebă Fern.

— Nu fii obraznică! O groază de lucruri... au trimis în America scrisori în care ne-au criticat. Sunt geloși pe noi fiindcă avem prieteni din lumea bună. Începu să se vaiete iarăși: Le ții partea după ce au făcut tot ce au putut ca să ne umilească.

— N-au făcut nimic ca să ne umilească. Pur și simplu nu ne-au acordat nicio importanță.

— Nu mai vorbi ca imbecilul de taică-tău. Ce-ar crede Mrs. Hogget-Clapton dacă ai rămâne la Smiley? Ah, după câte am făcut pentru tine...

De data aceasta Fern păstră tăcerea. Continua să împăturească cearșafuri și pături și să le așeze în dulapul de teck. Știa că pentru moment nu era nimic de făcut Orice ar fi spus, n-ar fi putut zăgăzui potopul verbal al maică-si, fiindcă aceasta era hotărâtă să își continue până la capăt argumentările. Nu, nu avea niciun rost. În discuțiile cu Mrs. Simon nu puteai obține nici cel mai mic rezultat. Mrs. Simon te copleșea cu tânguierile și cu lacrimile ei și până la urmă obținea victoria. O clipă, Fern se gândi că fusese o proastă fiindcă nu rămăsese la Ransome. Ar fi trebuit să se urce în patul lui și să țipe dacă el ar fi încercat s-o dea afară. Știa acum mai mult ca niciodată că aceasta era singura scăpare; nu exista o cale mai bună. În orice caz patul ar fi fost preferabil decât să se mărite cu Harry Loder. O încolți groaza la gândul că, dacă n-ar fi fugit la Ransome și dacă nu i-ar fi cunoscut pe soții Smiley, ar fi putut într-o zi să cedeze din plictiseală și să răspundă „da” lui Harry Loder. Acum, aceasta ar fi fost cu neputință.

Se ferea să o privească pe maică-sa de teamă că-i va face greață fața ei veștejită, buhăită și ochii ei roșii de plâns. Îi auzea însă suspinele, fornăiturile și felul cum își sufla nasul. Abia acum își dădu seama că își ura mama, că o urâse încă din copilărie, fără însă a înțelege aceasta. Când își spunea odinioară: „Nu vreau să ajung ca mama”, o făcea fiindcă în mintea ei de copil știa că mama ei este

neroadă, egoistă, vulgară și lipsită de scrupule. Este îngrozitor să-ți urăști mama, dar și mai îngrozitor să-ți fie rușine de ea. Chiar dacă va scăpa într-o zi, chiar dacă se va mărita cu un om ca Ransome, mama ei va fi veșnic prezentă, se va vârî pe gâtul lor, cu nerușinare și vulgaritate.

Fiindcă Fern încetase să mai vorbească, Mrs. Simon se lăsă să cadă pe o sofa ca și când ar fi doborât-o emoțiile. Dar Fern continua să trebăluiască, de parcă ar fi fost singură în cameră. Știa că activitatea o oțelea. În cele din urmă, Mrs. Simon se ridică și părăsi încăperea, trântind cu atâta violență ușa, încât bucăți de ipsos căzură din tavan.

Fern știa unde avea să se ducă maică-sa. Era o simplă rutină. Se va încuia în camera ei, va trage storurile și va avea ceea ce Mrs. Hogget-Clapton numea o „migrenă”, expresia rafinată a durerii de cap. Nu va coborî la dejun și va sta izolată toată ziua. Abia târziu, în noapte, va descuria ușa și va îngădui soțului ei să o consoleze.

Plecată asupra sertarului, Fern reflecta: „Oricum, azi am scăpat de prezența ei.” Apoi începu să plângă. Potolit, fără suspine, și fără să-și jeluiască propria-i soartă, așa cum făcea maică-sa. Plângea, fiindcă lumea făurită de maică-sa era atât de urâtă. Fiindcă se simțea obosită, dar nu fizic, căci avea vigoarea tinereții, ci psihic, datorită mamei sale, lui Mrs. Hogget-Clapton, lui Harry Loder și celor deopotrivă cu ei. Lacrimi mari i se rostogoleau pe obraji și cădeau peste rufăria pe care o împăturea.

Prânzul se desfășură într-o atmosferă îngrozitoare. Afară ploaia cădea fără întrerupere, iar aburii stârniți de zăpușeală se strecurau în casă pe sub ferestrele cu ghilotină. Fern nu scotea un cuvânt. Hazel era cu ochii în lacrimi, așa cum se întâmpla ori de câte ori mama se afla într-una din crizele ei de desperare, iar Mr. Simon citea revista *Missionary News*, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. Îndeobște, crizele soției sale îl copleșeau de rușine. Prânzul nu era mai vesel decât în celelalte zile ale anului, dar absența lui Mrs.

Simon se făcea totuși simțită. Ea avea talentul să țină familia strâns legată, dând iluzia unei intimități, a unei afecțiuni familiale, care în realitate lipseau cu desăvârșire. Felul în care întreținea conversația era uneori mai obositor decât tăcerea. Stăruia pe lângă soțul ei și pe lângă fete să mănânce cât mai mult. Odinioară, în Mississippi, locul ei de baștină, i se băgase în cap că la mesele de prânz și seara oamenii trebuie să se comporte cu „elegantă”, căci acestea aveau totuși semnificația unor ceremonii, ca și praznicele de nuntă sau de după înmormântare, când se impune folosirea unor formule verbale și a unor conversații bine codificate. Indiferentă față de hrană în sine, nu era câtuși de puțin preocupată de calitatea mâncărilor servite la masă, dar era încredințată că dai dovadă de rafinament dacă te porți ca și când felurile prezentate ar fi delicioase și dacă întreții o conversație, chiar când nu ai ce spune. Convorbirile în timpul mesei erau pentru Mrs. Simon mai necesare decât sarea și piperul. Lipsiți de sporovăielile ei, ceilalți membri ai familiei se simțeau oarecum stânjeniți, pentru că niciunul dintre ei nu era în stare să creeze aceeași ambianță.

După încheierea prânzului, Fern se retrase în camera ei și se culcă. Simțea nevoia să doarmă după emoțiile istovitoare din ultimele douăzeci și patru de ore. În jurul orei șase o trezi hurelul unui automobil sub fereastra ei. Fiindcă puteai să numeri pe degetele unei singure mâini mașinile din Ranchipur, se ridică din pat și trecu la fereastră, închipuindu-și că Ransome venise în vizită la soții Smiley. Era dornică să-l revadă măcar de la distanță. Dar, spre deziluzia ei, constată că era doar automobilul lui Mrs. Hogget-Clapton, care cobora tocmai în fața casei lor. Mașina era atât de mică, încât un străin care ar fi văzut pe Mrs. Hogget-Clapton stând lângă vehiculul ei, ar fi putut să se întrebe dacă Mrs. Hogget-Clapton purtase până atunci mașina pe brațe, sau dacă mașina o purtase pe ea. Fiindcă automobilele erau foarte rare în Ranchipur, prestigiul ei nu putea decât să câștige când era văzută coborând din

mașina care se legăna și se lăsa sub greutatea ei, asemenea unei ducese ce descinde dintr-un Rolls-Royce, spre a-și lua dejunul la Claridge.

În vreme ce o privea de la fereastra ei, de la etaj, Fern reflectă: „Cineva a informat-o.”

După ce așteaptă puțin, Mrs. Hogget-Clapton fu poftită în dormitorul lui Mrs. Simon. Vizitatoarea era singura persoană din Ranchipur care se bucura de privilegiul de a fi admisă în preajma lui Mrs. Simon în timpul uneia din crizele acesteia.

53

Un timp, Fern stătu pe marginea patului, gândindu-se cum să se apere în caz că Mrs. Hogget-Clapton aflase întreaga afacere. Nu-i era de loc frică. Se simțea mai degrabă calmă și deasupra tuturor acestor mărunțișuri. Curând uită chiar de Mrs. Hogget-Clapton și, trecând la altă ordine de idei, se gândi să trimită o scrisoare verișoarei ei din Biloxi, zicându-și că în sfârșit avea ce să-i scrie; ceva tot atât de pasionant ca și poveștile acesteia despre plimbările câmpenești, despre partidele de înot și despre tinerii pe care și Fern ar fi vrut să-i cunoască, tineri adevărați, nu snobi ca cei de aici.

„Dragă Esther”, începu ea să scrie. Dar când ajunse la pagina a doua, constată că ceva nu era în ordine și că rândurile așternute pe hârtie nu erau la înălțimea aventurii ei cu Ransome. După ce o reciti, își dădu seama că totul suna trivial, copilăresc și oarecum stupid. În realitate nu fusese deloc așa. Până și descrierea lui Ransome și a propriilor lor sentimente căpătau cu totul alt sens. Ransome apărea în postura unui soi de aventurier romantic, din filme, iar simțămintele ei pentru el nu se deosebeau cu nimic de descrierile palpitate pe care le creiona Esther ori de câte ori făcea cunoștința vreunui tânăr fermecător. Nu găsea în restrânsul ei

vocabular cuvinte care să-i exprime sentimentele tainice, care să talmăcească noua ei concepție asupra lumii și al adevăratului sens al libertății și independenței. Acum o vedea pe maică-sa în adevărata ei lumină și aceasta o înarma cu o putere de care devenea conștientă ori de câte ori se afla în aceeași încăpere cu maică-sa. Dar nu putea să scrie asemenea lucruri verișoarei sale, căci așternute pe hârtie păreau idioate și complicate. Se simți deodată mai vârstnică, mai înțeleaptă și mult superioară lui Esther. Esther cunoștea numai băieți de vârsta ei, care erau „strașnici”, „atrăgători” sau „formidabili”. Era extraordinar la cât de mulți tineri dintre cunoștințele ei li se potriveau aceste trei adjective. Niciunul din ele nu corespundea lui Ransome, și Fern, luând pentru prima dată în considerație această chestiune, se îndoii că Esther ar înțelege alte adjective. Constată că în foarte multe privințe era mai coaptă decât Esther. Poate că aceasta se datora vieții ciudate, izolate, nefirești pe care o ducea în Ranchipur. Iar Ransome era un bărbat, nu un băiețandru ca tinerii despre care scria Esther.

După cea de-a patra tentativă, renunță la ideea de a mai scrie lui Esther despre dragostea ei pentru Ransome. Cu trei zile înainte i s-ar fi părut foarte amuzant să-i scrie lui Esther că avea un candidat, chiar dacă acesta era Harry Loder, dar acum acestea păreau cu totul lipsite de seninătate. Rupse cu grijă ciornele în bucăți mici, astfel ca mama ei să nu le poată reconstitui. Atunci auzi un ciocănit în ușă, și una din servitoare îi spuse că *memsahib* o poftea în dormitorul ei.

În momentul intrării sale în camera întunecată, Fern își dădu seama că maică-sa „aflase” totul. Mrs. Simon stătea pe pat, sprijinită de perne, cu o compresă udă pe frunte și gema înfundat. Fern nu-i vorbi. Tremura puțin. Se așeză pe un scaun și așteptă.

- Vreau să-mi spui adevărul, Fern, rosti maică-sa.
- Da.
- Este adevărat ce mi-a destăinuit Mrs. Hogget-Clapton?
- Nu știu ce ți-a destăinuit.

— Că ai fost la Mr. Ransome, noaptea... după ce s-a întunecat!

O clipă, Fern șovăi. Își dăduse imediat seama că povestea își făcuse drum și luase amploare, așa cum se întâmpla îndeobște în Ranchipur, și că nu avea niciun rost să tăgăduiască. Era inutil să spună că nu fusese decât o dată la Mr. Ransome și că nu se întâmplase nimic. În actuala ei stare sufletească, Mrs. Simon nu s-ar fi mulțumit cu asemenea explicații. Răspunse deci liniștit:

— Da. Este adevărat.

— Ah, Dumnezeu! gemu iarăși Mrs. Simon. Cum ai putut să faci așa ceva? Cu un om cu reputația lui! Toată lumea din Ranchipur are să afle.

„Nu se gândește de loc la persoana mea, reflectă Fern. O preocupă numai suferința ei.” Adăugă cu glas tare:

— Da, Mrs. Hogget-Clapton va avea grijă să răspândească vestea.

— Cum îndrăznești s-o vorbești de rău pe Lily Hogget-Clapton? A făcut bine că a venit să-mi spună.

— Cum a aflat?

— A aflat prin servitori. Dar nu asta are importanță.

54

Pentru întâia oară Mrs. Simon îi zicea „Lily” lui Mrs. Hogget-Clapton, și aceasta o înfurie pe Fern. Cuvântul „Lily” scotea și mai mult în relief snobismul meschin al maică-si. Fern avu brusc viziunea celor două femei, legate de o cauză comună și în clipa aceea pricepu că nu erau decât niște cochete în declin, conștiente de pierderea feminității lor și geloase pe ea fiindcă era mai drăguță și cu mulți ani mai tânără decât ele. Într-o străfulgerare o văzu pe maică-sa cu Ransome, gudurându-se, scuturându-și buclele, aruncându-i ocheade, vorbindu-i cu accent „sudic”, și în clipa aceea își dădu seama că mamă-sa visase întotdeauna să-l cucerească

pentru ea însăși. În fața ochilor îi apărură deodată imaginea cumplită a ceea ce ar fi putut să fie maică-sa dacă nu ar fi devenit soția unui misionar, fapt care o obligase să se încadreze în rolul unei femei respectabile. În același timp însă era o dezamăgită, o înăcrită, întemnițată în rețeaua unor conveniențe pline de ipocrizie. Parcă le vedea pe cele două femei – maică-sa și Mrs. Hogget-Clapton – șoptindu-și ațățate, morbide, furioase, criticând-o și pe ea și pe Ransome. Tabloul era oribil, scârbos. În clipa aceea știu că va reacționa și că lovitura ei le va răni adânc pe amândouă. Se auzi spunând:

— Da, este adevărat! Cât se poate de adevărat. Am trăit cu Tom Ransome, îl iubesc și mă iubește!

Lovitura ei căzu în plin. Când văzu efectul pe care-l avusese asupra maică-si, regretă că nu era de față și Mrs. Hogget-Clapton.

Mrs. Simon scăpă un strigăt, zvârli compresa umedă și se așeză pe marginea patului. Cămașa ei de noapte roz-pal, împodobită cu dantele, părul răvășit, gras, ud din cauza compresei, aminteau înfățișarea acelor femei „întreținute” pe care Fern le văzuse în film.

— Nu ne mai rămâne decât să fugim din Ranchipur... cu toții. Ne-ai pătat buna reputație, ți-ai necinstit părintele, pe Hazel și pe mine, care te-am născut, care ți-am dăruit viața... Ah, și cât am visat să te văd căsătorită onorabil, cu un soț de treabă!

Fern nu scotea un cuvânt. Stătea pe scaun, tremurând înspăimântată, și zicându-și în sinea ei: „Am făcut-o! Cum am să ies din încurcătura asta?”

Maică-sa suspină de câteva ori, apoi se opri brusc:

— Cum ai făcut ca să ieși din casă și să te întorci fără știrea noastră?

— Am plecat îndată după ce v-ați dus la culcare și... Un val de nepăsare îi mătură ultimele ezitări. Am stat la soții Smiley, iar în zori am trecut drumul și am intrat în casă mai înainte ca să se fi trezit cineva.

În vreme ce vorbea, văzu chipul drăguț, dar ofilit al mamă-si, înăsprindu-se, fălcile încleștându-se, buzele întredeschizându-se și dezgolind dinții ei exagerat de mici.

— Soții Smiley! exclamă ea. Va să zică asta era? Mrs. Smiley nu este decât o pezevenghie! Am bănuț tot timpul acest lucru. Dumnezeu știe ce orgii se mai petrec în casa aceea unde intră și ies tot felul de indieni murdari. Oh, am auzit eu ce le poate pielea indienilor ăstora... Maică-ta nu-i o proastă, așa cum ți-ai închipuit tu!

Mrs. Simon, suferindă de totdeauna, se transformă brusc într-o femeie strașnic de activă. Începu să umble dintr-un capăt în celălalt al odăii, vânturându-și faldurile cămășii. Deodată se opri din mers și începu să și-o scoată peste cap, rămânând o clipă goală, nerușinată.

— Știu ce am de făcut, zise ea în vreme ce își căuta ciorapii și *dessous*-urile. Am să mă duc personal la acest Ransome. Nu mai există decât o singură cale, ca să limpezească situația. Și anume, să se însoare cu tine.

Fern sări ca împinsă de un arc.

— Nu! Nu! Nu mă mărit cu el. Nici el nu vrea să se însoare cu mine. Mi-a spus-o verde. Nu trebuie să te duci la el. Nu! Nu trebuie!

Mrs. Simon își pusese cămașa și își trăsese un singur ciorap. Se opri din îmbrăcat.

— Nu vrei să te măriți cu el? Bine, o să vedem noi. Cum de am putut să am asemenea fată... o... o...

— Da, zise Fern, o târfă!

Rostise cuvântul scâlciat, pentru că nu-l auzise încă rostit în lumea ei sau la cinema.

Mrs. Simon își reluase îmbrăcatul.

— Mă duc direct la Ransome, zbieă ea, cât privește acești Smiley, voi avea eu grijă și de ei!

Gura i se strâmbă, înăsprindu-se, iar ochii ei albaștri se făcură

mai duri ca marmura, la gândul că, în sfârșit, îi avea pe soții Smiley în mână.

Fern izbucni în plâns:

— Te rog, nu te duce Te rog! Nu este adevărat nimic din tot ce ți-am spus. Am mințit.

— Ah, nu încerca să mă duci cu vorbe, fetițo. Are să se însoare cu tine. Îți garantez.

Fern se aruncă în genunchi și încercă să se agate de picioarele maică-si, dar Mrs. Simon se smuci, eliberându-se.

— Nu te duce! strigă Fern. Fac tot ce vrei. Îți făgăduiesc!

— De-acum înainte să nu-mi mai adresezi un cuvânt. Ai merita să te izgonesc din casă. Dar n-am s-o fac. Oh, nu! Abia ai aștepta... să ajungi pe stradă...

Fern zăcea pe jos, cu fața la podele și gemenă surd, în vreme ce Mrs. Simon își îmbrăca rochia, trăgând-o cu furie pe cap. Deodată, în loc să-și vâre brațul pe mânecă, îl strecură pe sub căptușeală, așa că se trezi legată fedeleș, în vreme ce vorbele ei străbăteau surd și confuz prin țesătura stofei.

Fern continua să zacă pe podea, dar între timp se mai liniștise și se uita la maică-sa, care stătea în fața mesei de toaletă și se farda cu o furie rece. Scena aceasta avea ceva atât de oribil, încât Fern simți că-și recapătă calmul și demnitatea, ca și când femeia aceea ce-și pudra nasul în fața oglinzii se afla la o distanță enormă. Îi părea pur și simplu o străină cu care nu avea nimic de-a face. Fern încercă o ușurare. Acum totul se terminase între ele și nu vor mai putea pretinde niciodată că au vreo afecțiune una pentru cealaltă.

Se ridică de jos și spuse potolit:

— Foarte bine, fă ce vrei, dar o să-ți pară rău. M-am săturat. Te urăsc!

Dar în sufletul ei înfricoșat își dădu seama că nimic, niciun fel de amenințare n-o va putea opri pe maică-sa. Abia acum observă că

maică-sa o avea în mână. „Acum Ransome va fi obligat să se însoare cu ea, gândi Mrs. Simon, pe lângă el Harry Loder este un nimic. Fratele lui Ransome ar putea să moară și Ransome să devină conte. În cazul acesta îmi voi legăna bătrânețile într-un splendid castel. Mama unei contese! N-am visat niciodată ceva atât de mare.” Fern desluși o nuanță de triumf în mânia maică-si.

Fără să scoată vreun cuvânt, fata părăsi încăperea, gândindu-se să plece la Ransome și să-l prevină. Acum învățase, cu amărăciune, că iubirea maternă poate să fie o simplă iluzie, care uneori ascunde ca o mantie numai egoism, răutăți, vanități. De douăzeci de ani de când venise pe lume se lăsase înșelată de o amară comedie.

Mrs. Simon abia îi observă plecarea. Înainte de a-și pune pălăria se așează și începu o scrisoare către Consiliul Misiunilor menită să ducă la distrugerea și la rechemarea soților Smiley. După ce o termină, se urcă în mașină și, umflată de răutate și triumf, se duse la gară unde puse scrisoarea la cutie, astfel încât să prindă expresul de Bombay și vaporul de sâmbătă către Genova. Nu avea de unde să știe că săptămâni întregi de acum înainte poșta nu va mai pleca din Ranchipur.

55

În vreme ce se îmbrăca pentru cină, Ransome mai bău încă două pahare cu brandy. Oamenilor din jur și în special străinilor le era foarte greu să-și dea seama dacă era beat. Trebuia să-l cunoști foarte bine ca să observi că atinsese un moment în care se arăta un pic prea politicos, un pic prea ironic, un pic prea prevenitor și prea interesat și atent față de ceea ce i se spunea. Ransome știa însă aceasta. Era momentul în care veșnicele lui momente de melancolie și depresiune îl părăseau. Când nu se mai simțea paralizat și incapabil de acțiune sau de a lua hotărâri, pentru că în sufletul său avea

convingerea că nicio hotărâre sau activitate nu prezenta prea mare importanță. Nu însemna că băutura îi întărea voința sau credința; alcoolul nu făcea decât ca lipsa acestora să pară neînsemnată, trivială. Grație băuturii lumea căpăta o nouă strălucire, iar grijile nu-l mai tulburau și nici nu-l mai chinuiau fiindcă încetau să mai existe. Schimbarea se făcea lent. Indiferența, ironia, sarcasmul, amărăciunea, care-l stăpâneau atâta vreme cât era treaz se topeau fiind înlocuite de o nepăsare binevoitoare, care devenea molipsitoare, datorită farmecului său extrem de primejdios pentru alții. Beat, cunoștea fericirea și acesta era singurul motiv pentru care bea.

În vreme ce-și făcea nodul de la cravată, își dădea seama că este beat și aceasta îl încânta pentru că, orice s-ar întâmpla, la cina oferită de Mr. Bannerjee nu se va plictisi, nu-și va pierde răbdarea și nici nu se va face dezagreabil altora. Mr. Bannerjee pregătea cocteiluri pentru oaspeții săi deoarece socotea că este galant și corespundea modei din Europa. Dar el personal nu se atinge de ele niciodată datorită convingerilor sale religioase.

Din cauza aceasta nu avea de unde să știe că toate cocteilurile aveau un gust de apă *dentifrice* și că pe deasupra nu erau niciodată servite din belșug. Până acum nu-l plictisise niciodată gândul de a merge la Mr. Bannerjee, fiindcă acolo totul părea puțin absurd, iar în centrul acestei ambianțe trona în permanență Mrs. Bannerjee, a cărei frumusețe rece îl stimula în tot timpul nopții. De data aceasta nu se ducea la petrecere cu dragă inimă, fiindcă știa că va participa și Edwina. „Edwina, gândi el, cu maniera ei de a vedea totul prin prisma europenilor și cu nesfârșita ei blazare. Edwina va impune tuturor convivilor un fel de constrângere socială. Atmosfera însăși va fi îmbâcsită de monotonie și plictiseală.”

În ultimele două zile, reușise s-o evite. N-o văzuse decât o dată și atunci pentru foarte scurt timp, în holul palatului, înainte de a se duce cu mașina la El-Kautara. Acum, datorită stării lui de beție, știa

bine de ce o ocolise. Edwina îi crea o proastă dispoziție. O ura fiindcă apropierea ei îl obosea. Dar dacă ar fi fost la mijloc numai această ură, nu l-ar fi deranjat prea mult. În același timp însă o găsea atrăgătoare, datorită calmei ei nepăsări, depravării amabile și perfecțiunii eleganței. Toate aceste însușiri, la care se adăugau umorul, frumusețea, extravaganțele ei, îl cuceriseră odinioară; ceva mai mult, datorită lor se putuse elibera un timp de morbidețea propriei lui firi. Acum aceste însușiri nu-l mai impresionau. Edwina avea mai puțină influență asupra lui decât alcoolul pe care-l bea; dar prezența, vocea, surâsul ei obosit continuau totuși să-l excite. Ransome își dădea acum seama că o ura, fiindcă Edwina îl făcea să se simtă sordid, fiindcă într-un fel ea era propria lui oglindă. Aceasta îl și înspăimânta. Încercase un vag sentiment de frică îndată după acea împerechere mecanică – punctul culminant al păcătoasei lor aventuri de la palat. Starea de depresiune nervoasă, care urmase acelui act, îi permisesese să întrevadă pentru o clipă un abis al negării și al deznădejdiei mult mai cumplit decât beția, drogurile sau moartea. Orice era preferabil acelei lucidități crude care îi permitea să-și analizeze propria lui descompunere lăuntrică.

Acum, deși se simțea amețit de băutură, regreta că nu scornise un pretext spre a lipsi de la cină. Gol până la brâu din cauza zăpușelii, John Baptistul umbla de colo până colo aducându-i hainele, periind invizibile fire de praf, aruncându-i priviri furișe, vag fascinate de spectacolul oferit de stăpânul care se îmbăta încet, aproape pe nesimțite.

John Baptistul era foarte priceput în a-l iscodi cu privirile. Ransome nu fusese niciodată în stare, oricât de repede s-ar fi întors, să-l surprindă pe servitor privindu-l direct. Era însă în permanență conștient că acesta îi studia fiecare mișcare, fiecare nouă expresie a feții. Aproape că simțea ochii băiatului ațintiți asupra lui, în vreme ce stătea cu spatele, și adeseori ar fi dorit să cunoască șiragul de gânduri pe care imaginea sa le stârnea în capul rotund și negricios a

lui John Baptistul. În cele din urmă încetă să se mai examineze în oglindă și, întorcându-se spre servitor, rosti brusc:

— Ce vezi? La ce te uiți?

Dar John Baptistul nu se lăsa niciodată prins în greșeală. Fața lui deveni rece, opacă. În franțuzeasca lui dulce din Pondicherry, răspunse:

— Nu înțeleg. Numai pe dumneavoastră vă văd, sahib.

— Dar ce vezi? M-am schimbat atât de mult? De ce te holbezi?

— Nu văd nimic deosebit, zise John Baptistul.

Ransome înțelese că nu-i va fi niciodată posibil să afle ce se petrece în capul servitorului său. Poate că John Baptistul urmărea cu interes chipul în care se îmbăta un om. Poate că se bucura, ori poate că acest lucru îl întrista. N-ar fi fost exclus ca John Baptistul să-l vadă așa cum nu reușea el să se vadă nici în momentele lui de autoflagelare, și anume în postura unui om zdrobit, nefolositor, depravat, căruia merita să-i fii devotat numai fiindcă serviciul era bun și ușor, iar de pe urma lui se putea câștiga bine. Poate că își spunea: „Încă un european care n-are s-o mai ducă mult.” De cinci ani îl avea în serviciul său, dar nu avea nici cea mai mică idee despre ceea ce băiatul gândea despre el... Și deodată se simți copleșit de rușine. În cele din urmă termină cu îmbrăcățul. Când se întoarse spre a-și pune jacheta, o zări pe Fern stând în pragul ușii. Purta aceeași veche haină de ploaie și aceeași pălărie de fetru; alergase, dar de data aceasta obrajii nu-i erau îmbujorați, ci era palidă și avea un aer înfricoșat. Ransome își dădu brusc seama că apariția ei îl bucura. Îl fulgeră gândul că ar fi mult mai agreabil să stea cu Fern, toată seara aici, dar știa că așa ceva era cu neputință în Ranchipur.

— Bună!... zise el. Poftește înăuntru.

Se adresă apoi servitorului.

— Sunt gata. Poți pleca.

John Baptistul trecu pe lângă Fern, ieși pe verandă, apoi străbătu

în fugă grădina, îndreptându-se spre cabana sa.

— S-a întâmplat ceva îngrozitor, zise Fern.

Nu mai plângea ca data trecută.

— Ce?

— Mama a descoperit totul.

Ransome izbucni în râs. În starea lui actuală, nimic nu mai avea importanță. Era cel mult comic.

— Eram sigur că are să afle, zise el, dar nu atât de repede.

— Mrs. Hogget-Clapton i-a spus. Și ea a aflat totul de la slugi.

„Ticălosul, gândi Ransome, nu și-a pierdut timpul în zadar.”

În ciuda plăcutei neguri a beției, era conștient că Fern se schimbase. Părea mai vârstnică. Până și ușoara rotunjime a obrazilor ei, care o făceau mai degrabă drăguță decât frumoasă, părea să fi dispărut. Acum nu mai era cuprinsă de istericale.

— Mai mult decât atât. Ne-am certat îngrozitor, mi-am pierdut cumpătul și i-am spus mamei că este adevărat că am venit de mai multe ori la dumneata și că trăim împreună.

Lui Ransome îi veni iarăși să râdă, pentru că își imagina cearta și înțelegea de ce Fern mărturisise un fapt care nu se petrecuse în realitate niciodată. Trecu dintr-odată la un alt subiect.

— Tatăl dumitale are pușcă? întrebă Ransome.

Ea îl privi uluită.

— Nu e cazul. Tata n-ar face niciodată așa ceva.

Ransome râse cu poftă.

— Atunci, mama dumitale folosește pușca?

— Nu văd nimic de râs, zise Fern. Este îngrozitor.

— Râdeam, fiindcă mi-o închipuiam pe mama dumitale sosind aici cu o pușcă. Oricum, noi știm că nu este adevărat

— Asta nu schimbă cu nimic lucrurile. Nu înțelegeți că ea vrea să fie adevărat?

— De ce?

— Ca să vă silească să mă luați de nevastă. Acum înțelegeți?

Ransome înțelese. Fern nu trebuia să se umilească, explicându-i comportamentul mamei sale. Mrs. Simon era capabilă să accepte compromiterea fiicei sale, dacă actul incriminat era săvârșit de fratele unui conte.

— A și uitat de Harry Loder.

— Da, zise el trezindu-se oarecum din beție. Există o diferență între candidați. În fond are dreptate.

— Ați face mai bine să plecați imediat de acasă. Mama e în drum spre dumneavoastră.

Ransome se așeză pe un scaun și îl potopi iar râsul. Era prea turmentat ca să se mai poată controla și stăpâni. Fern îl privi câteva clipe, apoi ochii i se umplură de lacrimi.

— Nu râdeți... vă rog... vă rog! Implorarea din glasul ei îl trezi puțin. Nu e de loc de râs, zise ea cu o voce stinsă. Nu vedeți? Nu-i de râs. Faceți ca lucrurile să fie și mai îngrozitoare.

— Nu, zise el. Nu-i de râs. Îmi pare rău, am fost...

— Știu, replică ea. Dar, vă rog, plecați în noaptea aceasta la Bombay.

— Și cu dumneata ce are să se întâmple?

— Nu importă. Nu-mi pasă. Pot să-mi port de grijă.

Ransome remarcă o umbră de dojana în glasul ei.

— Dumneata ce ai să faci?

— Am să înfrunt furtuna. Mi-e totuna.

Ransome păstră o clipă tăcerea. Ar fi dorit ca în momentul acesta să fie lucid. Deodată zise:

— Ce-ar fi dacă ne-am căsători?

— Nu m-aș mărita cu dumneavoastră nici pentru un milion de dolari.

— Bun. Dacă este așa!

Era însă prea beat ca să înțeleagă adevăratul sens al cuvintelor ei. Chipul lui oglindea o expresie de profundă jignire. Credea desigur că ea nu vrea să-l ia de bărbat fiindcă era un bețiv și un om de

nimic. Fern ar fi vrut să-i explice că numai mândria o făcuse să vorbească așa, dar aceeași mândrie o împiedica să se explice.

— Ascultă, zise el. Nu trebuie să te întorci acasă. Nu se poate. Te expui unui nou scandal.

— Dacă aş dispune de ceva bani, aş avea mâinile libere.

— Ai dreptate. Păcat. Nu, nu poți să te întorci acasă. Du-te la soții Smiley.

— Nici asta nu se poate. Le-am dat și până acum destulă bătaie de cap. I-am vorbit mamei și despre ei.

Ransome râse.

— N-a fost prea înțelept din partea dumitale.

— N-am știut ce fac.

— Nu-ți cer să rămâi la ei. Asta n-ar face decât să înrăutățească situația. Îi veni o idee: De ce nu te-ai duce la Rașid?

— Nu pot. Nu-l cunosc de loc.

— Eu îl cunosc. Este ministrul poliției, are nevastă și șapte copii. E un om deosebit de respectabil.

— Dar e indian.

— Ce are a face? Merită toată cinstea.

Fern își aminti despre tot ce-i spusese maică-sa despre „murdarii de indieni” care frecventau casa soților Smiley.

— Poate că aveți dreptate. Dar i-aș da ocazie mamei să facă un scandal monstru... nu vă închipuiți de ce este capabilă. Ar fi în stare să se ducă la Delhi – la Vicerege, chiar. Nimic nu o poate opri.

Ransome înțelese sensul adevărat al cuvintelor ei și îi veni iarăși să râdă. Era de-a dreptul absurd modul în care o simplă escapadă a unei școlărițe romantice risca să devină o afacere extraordinară, un incident susceptibil să tulbure liniștea Indiei, un scandal de proporții internaționale, care ar putea deveni un act istoric. Pentru prima dată înțelese profunzimea problemei indiene, precum și infinitele complicații pe care meschinăria, gelozia, frica, îngustimea minții și prejudecățile oamenilor mărunți riscau în orice moment să

le trezească. În ciuda beției sale pricepu, pentru prima dată, adevăratele simțăminte ale indienilor și sinistra calitate a umilințelor și a insultelor aduse lor de niște indivizi de mână a doua, cum ar fi Mrs. Hogget-Clapton și Mrs. Simon. O fată de origine europeană nu putea să scape de o mamă ușuratică, refugiindu-se în casa unuia dintre cei mai onorabili și loiali oameni, pentru că acesta era un indian.

— Da, rosti el posomorât. Trăim într-o lume scârboasă... într-o lume abjectă.

Dar pe Fern n-o preocupau nici politica, nici filozofia și nici problemele umanității. Avea alte probleme.

— Nu-mi rămâne altceva de făcut decât să mă întorc acasă. Nu-mi mai este frică de ea. Cred mai degrabă că acum ei îi este frică de mine. Știi bine, dar dumneata trebuie să pleci. Trebuie! Înțelege?

Ransome își dădu seama că fata nu mai avea încredere în el. Venise la el sperând că va găsi un ajutor, dar el nu fusese în stare să-i fie de niciun folos, fiindcă era beat și aiurit, fiindcă în adâncul sufletului său era indiferent la tot ceea ce se întâmpla, fiindcă refuza ca de obicei să accepte orice responsabilitate, fiindcă situația aceasta nu-i părea câtuși de puțin serioasă, ci comică, nespus de comică.

— Nu știi, răspunse el fără convingere. Atunci, du-te acasă. Mâine... când lucrurile au să se mai schimbe...

— Da, da... Nu vă faceți griji pentru mine. Este numai vina mea. Nu știu ce mi-a venit, cred că înnebunisem. Îmi pare rău că am fost o proastă.

Ransome o privi îndelung, pentru ultima oară. O vedea prin ceața beției cât e de tânără, de încântătoare, de serioasă și în același timp își dădu seama că ea nu mai aștepta niciun ajutor din partea lui. De data aceasta rolurile se inversaseră.

— Nu, nu ești proastă, zise el. Nu ești proastă de loc.

Apoi gândi: „Aș vrea să rămânem pe veci împreună.” Dar acum era prea târziu.

Deodată ea își luă rămas bun și ieși din casă și se pierdu în ploaie. Ransome rămase multă vreme pe scaunul său, uitându-se la ușă. În cele din urmă își aminti de dineul lui Mr. Bannerjee. Se ridică și mai luă un brandy spre a-și îngropa gândurile sumbre care-l stăpâneau și spre a căpăta puterea de a se duce până la cabana lui John Baptistul ca să-l concedieze, fiindcă vorbise mai mult decât trebuie și își trădase astfel stăpânul. Își asumase o sarcină dezagreabilă, cu atât mai mult cu cât nu cunoștea fondul sufletesc al servitorului. Pe de altă parte se obișnuise cu el și ajunsese să-i poarte chiar un fel de afecțiune. Dar când ajunse la cabană o găsi pustie. John Baptistul nu plecase pentru totdeauna, fiindcă puținele-i lucruri și mica lui ladă de lemn în care încăpeau toate erau încă acolo. „Mă cunoaște mai bine decât mă cunosc eu pe mine, gândi Ransome. A dispărut fiindcă știe că mâine n-am să-l mai izgonesc. E sigur că nu mi-aș da osteneala să caut un nou servitor și că mâine voi vedea lucrurile cu alți ochi și voi aprecia că pălăvrăgelile lui au fost lipsite de importanță și au reflectat o mică slăbiciune umană. Este încredințat că mâine nu-i voi atribui lui vina, ci lui Mrs. Simon, lui Pukka Lily și tuturor celor de o seamă cu ele.”

56

Mrs. Simon sosi cam la cinci minute după plecarea lui și găsi casa pustie. Furia, indignarea, ațâțate cu grijă pe tot drumul până la gară și înapoi, dispărură, măturate de curiozitate. De trei ani năzuia să vadă interiorul acestei case și acum își putea satisface, în fine, această dorință. Străbătu camera cu cameră. Intră până și în dormitorul lui. Priveliștea patului, a periilor și a pipei îi trezi un fior de voluptate, pe care Mr. Simon va fi nevoit să i-l potolească ceva mai târziu. O dezamăgi simplitatea și sobrietatea casei, care nu se potrivea de loc cu ceea ce își imaginase ea despre interioarele unui

gentleman britanic. Nu se aseamăna cu casele locuite de asemenea oameni în filme, și nici cu vila lui Lily Hogget-Clapton.

După ce examinează totul, se urcă în mașină și nu se opri decât la soții Smiley, cărora le făcu un scandal îngrozitor spre a-și mai potoli nervii. Uluiți la început, cei doi Smiley încercară să-i dea explicații, în termeni simpli, omenești, dar pricepură în curând că argumentele lor ar fi depășit înțelegerea lui Mrs. Simon. Se mărginiră deci să nu mai scoată o vorbă. Doar mătușa Phoebe îi răspunse în cele din urmă în propriul ei limbaj. Nemaiputând suporta tirada lui Mrs. Simon, o făcu „albă săracă”, „curvă”, apoi o pofti să treacă strada și „să nu-i mai calce piciorul pe aici”.

PARTEA A DOUA

1

Casa lui Mr. Bannerjee era unică în felul ei în Ranchipur. Construită din lemn și stuc avea un aspect foarte ciudat. Cu șaptezeci și cinci de ani în urmă fusese plănuită și clădită cu economie sub directa supraveghere a lady-ei Streethingham, excentrica soție a Rezidentului în timpul domniei Maharajahului cel Rău. Clădirea avea menirea să adăpostească pe oaspeții distinsei doamne. Extrem de sociabilă și de o considerabilă bogăție, se măritase cu un individ plictisitor. Exilată de îndatoririle soțului într-un stat barbar, obișnuia să invite pe toate persoanele cărora le făcea cunoștință, oferindu-le să se bucure de ospitalitatea ei oricât le-ar fi făcut plăcere. Acesta era motivul pentru care ridicase o casă asemănătoare unui han înconjurat de numeroase dependințe, destinate servitorilor.

Casa propriu-zisă, datorită ciudatei sale forme, avea un farmec bizar. Octogonală, cu o verandă la parter și cu un balcon înconjurând întreg etajul doi, avea un acoperiș plat la care se putea ajunge cu o scară. În nopțile fierbinți oaspeții puteau să se folosească de această terasă după moda orientală, stând în aer liber sub cerul albastru înspicat cu stele scânteietoare. Înapoia clădirii fusese construită, ca un fel de coadă diformă, o baracă adăugită după ce corpul principal al clădirii devenise neîncăpător spre a adăposti pe toți aventurierii și paraziții care acceptau invitațiile bogatei și excentricei soții a Rezidentului. Edificiul acesta nu întârziase să ajungă un fel de han în care cine voia intra și ieșea, așa că în cele din urmă își câștigase o notorietate atât de spectaculară, încât dusesse la rechemarea Rezidentului însuși. Pe atunci, casa aceasta contribuise la scăderea prestigiului europenilor mai vârtos

decât orice alt element intrat în istoria Ranchipurului. Aspectul verandei, dubios ornamentată de ciudații oaspeți ai lady-ei Streethingham, zvonurile despre destrăbălările și bețiile care aveau loc înăuntrul zidurilor clădirii, iar la sfârșit asasinarea unui servitor și a unui oaspete, precum și sinuciderea altui invitat – la care se mai adăugară și alte isprăvi – creaseră casei o asemenea legendă, încât mulți ani după ce rămăsese goală nu-și mai găsisese niciun locatar. Până și cei mai prăpădiți culii nu treceau prin fața ei fără ca umbra unui zâmbet disprețuitor să le apară pe buze. Pentru oamenii din Ranchipur, această casă înfățișa spectacolul viu a ceea ce însemna civilizația europeană.

În acele vremuri, știrilor le trebuiau multă vreme spre a-și face drum de la Ranchipur și până la palatul guvernamental din Calcutta, și o vreme și mai lungă spre a se face crezute de către deținătorii puterii politice, care trebuia să se încline în cele din urmă în fața evidenței. Nimeni nu-și închipuise însă că faptele petrecute în casa oaspeților, construită de bogata și excentrica soție a Rezidentului, puteau fi atât de grave. Sinuciderea și asasinatele puseseră capăt nu numai șederii Rezidentului și a soției sale în Ranchipur, dar și petrecerilor la casa de oaspeți. Din nefericire, răul era făcut, și treizeci de ani după aceea, legenda orgiilor de acolo circulase, scandalizând opinia celor douăsprezece milioane de locuitori ai bogatului stat Ranchipur, creând o stare de spirit efervescentă, complicații fără număr și o permanentă și sufocantă agitație. Într-o oarecare măsură legenda casei de oaspeți fusese de mare folos bătrânului Maharajah în eforturile sale pentru luminarea poporului și pentru a-i reda mândria de odinioară, fiindcă îi permisesse să tocească și să compromită acea misterioasă armă denumită de europeni prestigiu. În felul acesta îi învățase pe băștinașii din Ranchipur să cunoască ce înseamnă egalitatea. Slăbise de asemenea și autoritatea guvernământului central, care constatare că oaspeții lady-ei Streethingham făcuseră foarte grea sarcina

guvernării poporului din Ranchipur, astfel încât acesta și Maharajahul lor obținuseră mână liberă spre a se conduce. Dornic de liniște, guvernământul central își ridicase brațul de deasupra acestora și-i lăsase să trăiască după bunul lor plac.

Casa începuse să cadă în ruină, când Maharajahul o preluase spre a o amenaja drept reședință pentru bibliotecarul său, Mr. Bannerjee. Firea bibliotecarului nu se deosebea mult de a lady-ei Streethingham. Extrem de ospitalier și de puțin dificil în alegerea oaspeților, avea din fericire gusturi mult mai convenționale. Soția Rezidentului era mulțumită dacă invitații ei aveau o înfățișare omenească și dacă rămâneau destul de sobri spre a-i putea fi parteneri la whist.

Mr. Bannerjee, pe de altă parte, se comporta ca un foarte monden amfitrion din Mayfair. Foarte snob, era liderul unei societăți care nu era nici indiană, nici europeană, ci un amestec al amândurora. Educat la Oxford, dobândise mai mult prin observație și instinct decât prin contact un snobism care, în esența lui, nu era britanic, ci mai mult decât atât, avea o puritate tipic englezească. Snobismul lui era ca un fel de pojghiță peste părțile mai umbroase ale firii sale de indian. Ca și petrecerile organizate el, omul acesta reprezenta un straniu amestec de elemente pe care nu reușise niciodată să le unească într-un fel armonios. În calitatea lui de lider al societății cosmopolite din Ranchipur, primise sarcina din partea Maharajahului să invite pe cei mai importanți oaspeți ai acestuia la diverse dineuri sau cel puțin la o partidă de tenis. Societatea britanică suburbană dirijată de Lilly Hogget-Clapton afecta un mare dispreț față de acest personaj, deși în sufletul lor membrii ei erau roși de furie și gelozie fiindcă granguri de nivelul lordului și al lady-ei Heston erau întotdeauna oaspeții bibliotecarului, dar foarte rar ai lor. Pe de altă parte, adevărații indieni nu aveau încredere în Mr. Bannerjee și în manierele lui oxoniene și îl disprețuiau fiindcă nu se hotăra de ce parte a barierei să se plaseze. Dar Mrs. Bannerjee își crease o lume și o poziție proprie. Lumea sa semăna oarecum cu

acea societate care folosisese casa lui drept club în epoca lady-ei Streethingham. Această lume denumită „Clica lui Mr. Bannerjee” îl făcea să fie conștient de situația sa aparte, îl umplea de mândrie și-l îndemna să adopte în Ranchipur o atitudine stranie în care timiditatea și aroganța se aflau în conflict perpetuu. Pe deasupra era foarte bogat, așa cum se cuvine unui lider al lumii mondene, fiindcă bătrânul Mr. Bannerjee, tatăl său, îi încredințase toată averea, după ce se retrăsese dintr-o extraordinar de prosperă companie de asigurări din Calcutta, spre a se consacra meditației. Mr. Bannerjee avea de asemenea o soție frumoasă. Dar toate acestea, inclusiv poziția lui proeminentă, autoritatea și chiar puterea de care dispunea nu-l făceau fericit fiindcă multe lucruri din viața lui trebuiau să rămână neștiute de lumea din afară.

Mai întâi era vorba de propria lui nehotărâre, de slăbiciunea de caracter și de dubla-i personalitate. Numai un atotvăzător ar fi putut să-și dea seama de acestea, fiindcă numai un personaj cu asemenea puteri ascunse ar fi putut să știe că Mr. Bannerjee, molaticul și oarecum arogantul amfitrion care organiza petreceri și partide de tenis și era capabil să întrețină o conversație despre teatrele din Londra și despre cursele de cai de la Paris, era același ins care ieșea în zori din casa octogonală, se strecura printre barăcile dărăpănate până la capătul cel îndepărtat al grădinii, unde tăia gâtul unui țap în fața unei mici și monstruoase statui a lui Kali mânjită deja de sângele a sute de sacrificii. Nimeni în afară de el nu cunoștea momentele de groază pe care le încerca atunci când, în mijlocul unui dineu monden și cosmopolit, încremenea înghețat de frică fiindcă într-o secundă de inimaginabilă oroare vedea chipul zeiței Kali, aducătoare de nenorociri, apărând deasupra capului unuia dintre invitați și acuzându-l că își trădează sângele, rasa, credința. Numai Kali știa că Mr. Bannerjee rămăsese fără copii nu fiindcă soția sa era stearpă, ci fiindcă tăcutul dispreț pe care ea i-l arătase încă din primele zile ale căsătoriei era atât de mare, încât el

nu fusese niciodată în stare să-și exercite drepturile maritale. Mrs. Bannerjee nu destăinuise nimănui acest lucru. Nu-i vorbea decât foarte rar soțului ei. După cum foarte rar le vorbea și oaspeților europeni alături de care era silită să stea uneori datorită împrejurărilor. Disprețul acesta tăcut, înspăimântător, manifestat față de toți, fără nicio discriminare, nu scăpase lui Ransome, căruia îi trezise dorința perversă de a o umili. Mr. Bannerjee nu resimțea față de acest dispreț decât un fel de înfricoșare, care îl reducea la impotență.

2

Ransome frecventa adeseori casa lui Mr. Bannerjee, fiindcă acolo, ca și la palat, mai putea întâlni oameni înzestrați cu o oarecare inteligență. Ori de câte ori își făcea apariția în Ranchipur un om de știință, un scriitor, un arhitect sau orice alt personaj dornic să cunoască muzica, pictura, sculptura sau istoria Indiei, se știa că putea fi văzut în casa bibliotecarului. De când Mr. Bannerjee se instalase în Ranchipur, cu treisprezece ani în urmă, bătrânul Maharajah își făurise iluzia că oaspeții cu vază ai statului puteau găsi la Mr. Bannerjee o ambianță tipic indiană. În realitate, invitații acestuia găseau o atmosferă care nu era nici indiană nici europeană, ci pur și simplu o petrecere care, potrivit concepției oarecum fanteziste a amfitrionului, amintea una din acele reuniuni mondene din Park Lane, contemporane cu Eduard al VII-lea.

Ransome îl simpatiza și îl compătimea în același timp pe Mr. Bannerjee fiindcă îi înțelegea șovăielile și suferințele sufletești, puțin diferite de ale lui. Mai era și prezența frumoasei și frigidei Mrs. Bannerjee, care mesteca pan, pălăvrăgea și chicotea în vreun colț cu câte o prietenă, întărâtându-l, lăsându-l dezorientat și nesatisfăcut. Nu se simțea însă în largul său în casa lui Mr. Bannerjee, și nu-și

amintea să se fi distrat bine la vreuna din petrecerile acestuia. N-ar fi putut să spună ce anume îl deprima, dar în orice caz acest ceva avea un substrat sinistru. Din clipa în care intra în casă și până pleca, se simțea stânjenit, ca și când în loc să fie Ransome, omul care cutreierase întreaga lume, cunoscuse tot felul de oameni și știa să se adapteze oricărui mediu, era un simplu copil, intimidat de prima lui petrecere. La început se simțise stingher și oarecum plictisit, dar când aceste senzații se repetaseră, ajunsese să caute explicația acestor impresii destul de greu de analizat. Își închipuise la un moment dat că-l tulburase într-un chip oarecare mistic însăși faima casei, cu amintirea celor două asasinate, a sinuciderii, a bețiilor și a desfrâului, conferită de spiritele celor morți care putrezeau acum în mormintele lor. Mai era pe deasupra și personalitatea lui Mrs. Bannerjee, atmosfera aceea de amară nefericire conjugală, precum și nevăzuta și stăruitoarea prezență a bătrânului Mr. Bannerjee, tatăl bibliotecarului, care se afla poate dincolo de un zid sau poate ascuns după un paravan. Nimeni din Ranchipur nu-l văzuse pe bătrân, cu excepția soților Bannerjee, a Maiorului Safka sau a doi sau trei servitori.

Odată sau de două ori, Ransome văzuse în grădina împrejmuită din dosul casei, în care Mrs. Bannerjee își ținea animalele favorite, o robă albă dispărând printre tufișurile prăfuite. Dar fața și silueta bătrânului Bannerjee nu le putuse desluși niciodată. Din când în când, bibliotecarul pomenea de taică-său, în treacăt, ca și când n-ar fi fost nimic tainic în comportarea lui. De câte ori menționa numele bătrânului, pe chipul fiului se citea o expresie de respect și venerație. Bibliotecarul îi spusese că bătrânul Mrs. Bannerjee hotărâse în ultimii ani să renunțe la toate plăcerile lumești, spre a se dedica contemplației, cugetărilor adânci și a se pregăti astfel pentru viața viitoare. Respectul, venerația din glasul fiului îl impresionau pe Ransome, nu fiindcă ar fi avut o considerație deosebită pentru religia hindusă, ci fiindcă îi părea extrem de bizară comportarea

fiului, un rafinat om de lume, care se lăsa atât de mișcat de izolarea și de misticismul bătrânului. O dată, o singură dată, îl întrebase oarecum nepoliticos:

— Ce mai este și această contemplație? Ce obiect are această contemplație care depășește înțelegerea noastră? De ce trebuie să se izoleze spre a se dedica contemplației?

— Este greu de explicat, replicase Mr. Bannerjee politicos, dar rece. Este ceva cu neputință de priceput, dacă nu-l intuiești singur.

Apoi schimbase brusc subiectul. Ransome își dăduse seama că primise o ușoară dojana și totodată observase că Mr. Bannerjee se arătase oarecum înfricoșat. Fața lui se crispase, ochii-i ocoliseră privirea lui Ransome, iar în totul arăta ca un iepure speriat.

Ransome nu socotea că atmosfera de mister sinistru, care plutea deasupra casei, avea de-a face cu sacrificiile tainice, ori cu orgiile ascunse, așa cum obișnuiau ziariștii de mână a doua să descrie riturile hinduse. Era convins că originea acestei ambianțe avea un caracter mai puțin senzational și o altă explicație, pe care o resimțea din ce în ce mai mult ca pe un lucru real, aproape tangibil. Era prezentă peste tot. Dacă aveai ochi pătrunzători, urechi agere și un oarecare fler, o simțai ori de câte ori intrai în casă. Plutea ca o mireasmă subtilă, dar coruptă, în jurul lui Mr. Bannerjee și a soției sale. Stăruia în toate încăperile. Uneori ieșea brusc la lumină, făcându-și simțită existența printr-o intonație, printr-o privire înfricoșată, care o făcea până și pe Mrs. Bannerjee să se transforme – în timp ce-i vorbeai – dintr-o ființă rece, distantă, dar reală, familiară chiar, într-o făptură neînțeleasă, înspăimântată, sălbatică. Această metamorfoză, remarcase Ransome, nu se limita la soții Bannerjee, ci se manifesta în nenumărate cazuri la mai toți indienii pe care-i cunoscuse. Chiar și pe dârza, mândra și independenta Maharani o văzuse schimbându-se brusc, misterios, în vreme ce el îi vorbea. În casa soților Bannerjee impresia aceasta era și mai acută, deoarece Mr. Bannerjee fiind un bengali și având pretenția de a fi

un indian luminat format după tiparuri europene, contrastul era și mai izbitor, iar misterul ieșea și mai pregnant în evidență.

Ransome se convinsese treptat că acest ceva contribuia la separarea dintre indieni și europeni, rupând legăturile lor de intimitate, uscând prietenii cele mai apropiate, lăsându-le sterpe și goale. Scriitorii se refereau la acest fenomen numindu-l vulgar „misterul Indiei”, dar Ransome era prea inteligent ca să accepte aceste teorii, după cum nu putea accepta nici ieftinele șmecherii ale fakirilor. Nega existența misterelor pentru că descoperise că în cele din urmă misterele hinduse, chiar și cele mai ezoterice, aveau explicații destul de simple. După un timp începuse să pună întrebări indienilor pe care îi socotea mai apropiați, dar nu realizase decât foarte puține progrese, până în ziua când se adresase Maiorului Safka. Nu avea niciun rost să ceară lămuriri lui Ali Khan. Musulmanii nu înțelegeau acest lucru. Inimosul și sincerul Rașid era de părere că acest mister care-i făcea pe hinduși atât de lași, de trădători, de nestatornici își avea originea în neînțelegerile și tulburările dintre musulmani și hinduși. Pe musulmani îi irita și intriga mai mult chiar decât îl intrigau și iritau pe Ransome însuși.

Dar Maiorul Safka era un hindus, un brahman eliberat; îl eliberaseră poate chiar strămoșii lui care, în loc să se încline în fața misterului și a spaimei, luptaseră împotriva acestora. Medicul se eliberase poate și datorită credinței lui în știință și în superioritatea inteligenței umane asupra răului din natură, înmagazinat în trupurile misterioșilor zei.

— Aceasta este marea racilă a Indiei, spunea Maiorul Safka. Ai putea s-o numești răul hindus. Înăbușă, paralizează, asfixiază. Este asemenea duhorilor care plutesc asupra cartierelor sărace, când sunt bântuite de ciumă ori de variolă.

Discutaseră adeseori despre această chestiune, uneori pe veranda lui Ransome, alteori în biroul Maiorului, la spital. Câteodată Miss MacDaid intra, îi asculta câteva clipe, apoi se strâmba disprețuitor,

învinuindu-i că își pierde vremea, vorbind despre lucruri fără rost. Numai educația, curățenia și o hrană îndestulătoare ar putea salva India, obișnuia ea să spună.

Maiorului îi plăcea să discute despre această chestiune și ori de câte ori ataca acest subiect lucrurile i se limpezeau în minte. De fiecare dată îl făcea și pe Ransome să înțeleagă lucrurile mai bine, mai clar.

— Acest rău își are originea în misticism, iar manifestările lui sunt tot mistice. Ca să înțelegi acest lucru, trebuie să cunoști întreaga istorie a religiei hinduse – originile, ascensiunea, declinul ei. Nu știu să mai fi existat ceva asemănător de-a lungul istoriei, decât poate credințele strănii, ezoterice din evul cel mai întunecat al Europei, când pustnicii se retrăgeau în peșteri dedicându-se contemplației, ca acel șarlatan bătrân, tatăl lui Bannerjee. Oamenii inteligenți intrau în mănăstiri pentru că numai acolo puteau păstra vie flacăra culturii și a civilizației. Un fel de nor plutea asupra Europei în acele vremuri... un nor pe care l-aș putea numi credință și religie, în ciuda grosolăniei și a superstițiilor, vremuri în care creștinismul devenise un nefast amestec de credințe în care găseai învățămintele lui Hristos îmbinate ciudat cu păgânismul crud, cu superstiții izvorâte din ținuturile mlăștinoase ale Germaniei, peste care se suprapuneau raționamentele și superstițiile romane și grecești. Acest nor pătrundea în fiecare casă și își puneă pecetea pe viața fiecărui om. Nu scăpau de influența lui decât cei ce se închideau în mănăstiri sau trăiau ca animalele în peșteri. Armate de vrăjitori, de demoni, de strigoi bântuiau mințile și existența până și a celor mai inteligenți oameni, făcându-i să trăiască sub teroarea unei credințe care glorifica răul nu binele. Aceasta s-a petrecut în cursul căderii unui mare imperiu, a prăbușirii unei întregi civilizații.

Maiorul relua după o pauză:

— După cum vezi, un agent de asigurări retras din afaceri, cum e de pildă bătrânul Bannerjee, simte că-l cotopește frica; spre a scăpa

de păcate se izolează de lume și devine sfânt tocmai fiindcă viața lui nu a fost deloc sfântă. Banii agonisiți de el n-au provenit din afaceri curate și, la un moment dat, omul nostru este cuprins de frică; nu știe de ce îi este frică, dar îl stăpânește totuși acest simțământ. Și Bannerjee fiul este înfricoșat, în ciuda manierelor lui rafinate, a limbajului său distins; este un laș și din când în când simte pogorând asupra lui o groază nelămurită, datorită unei mase imponderabile de lucruri aflate dincolo de înțelegerea sa.

Deodată, Maiorul izbucni în râs:

— Uneori și pe Maharani o cuprinde frica. Mi s-a întâmplat să o văd uitând că are o minte luminată, că a înființat un liceu pentru fete și că a făcut să se voteze o lege care îngăduie femeilor hinduse să divorțeze. Dar aceasta nu contează. Câteodată acel „ceva” pune stăpânire și pe ea, readucând-o la starea de sălbăticie de odinioară, supunând-o superstițiilor, ca pe vremea când au adus-o aici după ce a coborât din munți. Deasupra Indiei plutește ca un nor... o religie care nu a suferit reforme, o religie născută din natură – asemenea tuturor credințelor – și care a cunoscut o ascensiune fantastică, intrând apoi în declin ca orice religie sălbatică, împănată de imagini idolatre și de tabu-uri ce slăvesc principiul răului și al nimicirii deopotrivă cu cel al binelui și al credinței. Poate că în manifestările ei este mai sălbatică și mai înfricoșătoare decât a fost vreodată creștinismul păgân al evului mediu. Și aceasta nu se întâmplă fiindcă oamenii sunt diferiți de cei din alte colțuri ale lumii. Această religie a fost zămislită nu de indivizi, ci de India însăși... de pământul, de soarele, de cerul ei, de însăși viața crudă și nepăsătoare a Indiei. În țara aceasta soarele arde nemilos, câmpiile sunt aride, uraganele nimicitoare, fertilitatea și liniștea au o existență scurtă, șerpilor și fiarele sălbatice bântuie, inundațiile, seceta, cutremurele se țin lanț, iar natura este mai ostilă ca oriunde. Pe continentul acesta suprapopulat și adeseori supraferil, pe cât este Africa de pustie, de sterilă, colcăie viața... o viață însă care cuprinde

în esența ei tot ce poate fi mai amenințător, mai rău, mai distructiv.

Maiorul devine grav, solemn.

— Vedeți, aceasta e... India, suspină el. De aceea a fost întotdeauna torturată, chinuită... de aceea conducătorii s-au arătat întotdeauna neînchipuit de măreți și de barbari... de aceea mizeria și molimele ei depășesc pe cele ale altor națiuni. Este o țară în care sălbăticia cunoaște exagerări incredibile, cruzimea este mai crudă, iar frumusețea mai frumoasă ca în nicio parte a lumii. Din toate acestea s-a născut credința, a atins culmi nebănuite, apoi a intrat în declin, slăvind principiile crude ale distrugerii. Pretutindeni în lume natura a fost ostilă omului până când acesta a reușit grație inteligenței sale să o supună. În India însă natura a rămas un monstru ce nu poate fi câtuși de puțin îmblânzit. Trebuie să o adori sub aspectul zeiței Kali, tocmai fiindcă această adorare pare lipsită de logică. Miss MacDaid are în parte dreptate. Îi putem educa pe indieni, le putem hrăni mulțumitor copiii, putem încerca să zăgăzuim molimele, dar până în cele din urmă tot natura va ieși învingătoare. Aici, în Ranchipur, am străbătut un drum lung, dar la sfârșit vom fi înfrânți de India însăși, de acest continent imposibil de cucerit.

Maiorul reluă:

— Mr. Bannerjee nu este înfricoșat de niște simboluri ridicate la rangul de zeități, ci de ceva mult mai sălbatic și mai profund. Este înspăimântat de India însăși. Zeii sunt doar niște umbre. Seceta, musonii, cutremurele de pământ, lepra, ciuma, tifosul, arșița soarelui și cerul sterp se află la temelia spaimelor lui. Mr. Bannerjee nu strălucește prin inteligență și își închipuie că zeița Kali este aceea care îl îngrozește. Este conștient, pe bună dreptate, că în ciuda educației sale dobândită la Oxford și a conversațiilor sale despre Londra și Paris, rămâne un indian și orice ar face nu va scăpa de India.

Suspină iarăși, apoi adăugă:

— Poate că și noi vom fi înfrânți. Nu cred că este atât de simplu, precum crede Miss MacDaid. Oricum, facem o încercare. Dar nu este de loc ușor, când un întreg popor trăiește sub stăpânirea fricii, nu a unei credințe. Dumneavoastră europenii sunteți pe moarte fiindcă v-ați pierdut credința. Câteodată cred însă că e mai bine să nu crezi în nimic decât să ai o credință ca a noastră. Noi trebuie să ne înfrângem frica, negația, vidul. De aici provine și superioritatea amicilor noștri musulmani. Nu-i înspăimântă nimic, nici cerul și nici pământul... nici India nu-i îngrozește. Mai mult ca oricare alții, au reușit aproape să o supună, dar până în cele din urmă și ei au fost înfrânți. N-a fost cucerită nici de englezi. Și ei nu sunt decât niște tolerați până într-o zi când India, cu toate forțele ei rele și bune, se va răsuca în somn și-i va da peste cap, așa cum i-a dat și pe Asoka, și pe Alexandru, și pe moguli, și pe tătari, și pe chinezi.

Vocea și ochii Maiorului oglindeau o tristețe și o descurajare pe care Ransome le deslușise și la alți indieni. Dar alături de acestea citi și un fel de mocnire a unui triumf și a unei mândrii izvorâte poate din conștiința că făcea parte din acest vast, necucerit și tragic continent. Maiorul nu avea nici optimismul robust al lui Rașid Ali Khan, atât de mândru de sângele său de cuceritor, și nici vioiciunea veselă, de pasăre, a lui Mr. Jobnekar, de curând eliberat din sclavia apăsătoare a atâtor secole. Maiorul era mai inteligent decât oricare dintre ei, și pe deasupra mai era înzestrat și cu instinctul și sensibilitatea unei rase și a unei caste a căror vechime putea fi anevoie cuprinsă în unitățile noastre de timp.

Erau momente când și pe Maior îl încolțea frica. Și aceasta sporea fascinația pe care o exercita asupra lui Ransome. Maiorul era un copil, dar în același timp bătrân ca vremea. Părea să găsească viața prea dureroasă pentru a o suporta altfel decât aruncându-se în vârtejul ei și pierzându-se în spaima și confuzia iscată. Căci Maiorului nu-i va fi niciodată posibil să se retragă în adâncă negare a vieții contemplative.

Ransome plecă pe jos până la Mr. Bannerjee fiindcă era beat și fiindcă avea ferma convingere că un contact direct cu vijelia și cu ploaia îl va elibera de deprimanta impresie lăsată de meschinăria și răutatea trezită în mintea lui de povestea cu Fern. Fumurile beției îl făceau să creadă că ploaia îl va spăla în ciuda mantalei sale impermeabile și a pălăriei de fetru pe care o purta. „Vreau să fiu curat, rosti el cu glas tare, vreau să mă spele de toate.”

Apoi gândi iarăși: „Dacă va ploua tot atât de tare și la întoarcere, am să-l rog pe Maior să mă ia cu mașina lui.”

Nu voia să-l aducă acasă Edwina. Îl încrâncena până și ideea că putea să stea două minute alături de ea, pe bancheta aceluiași automobil. Știa foarte bine că Edwina, odată ajunsă în fața ușii lui va voi să intre să stea de vorbă și să bea un cocteil. Fiindcă era un copil al nopții, îi plăcea să doarmă ziua și se trezea pe deplin numai după lăsatul serii. Ziua părea adeseori obosită și oarecum ofilită, dar noaptea arăta întotdeauna proaspătă, vioaie, plină de viață. S-ar fi zis că întunericul îi conferea vitalitatea și fascinația. Edwina va dori să intre și să pălăvrăgească, și Ransome știa cum se va termina aceasta. Vor bea alcooluri și vor sta de vorbă până când conversația îi va plictisi, apoi vor repeta isprava de la palat, din noaptea aceea a dineului, fără niciun alt motiv decât pentru a satisface perversa atracție care îi împingea unul spre celălalt, de parcă i-ar fi constrâns o forță născută din sațietatea și epuizarea lor. Iar dimineața se vor simți îngrețoșați, murdăriți, decăzuți. Mergând beat prin ploaie, văzu pentru prima dată, cu toată limpezimea, tot ceea ce îi apropia. Îmbrățișarea lor – rezultat al unei oboseli și al unei spaime împărtășită de amândoi – avea semnificația unui gest de sfidare adresat întregii lumi. Semănau cu niște copii nesuferiți și răi care dădeau cu tifla. Acum știa perfect acest lucru. Așa se întâmplase și în noaptea aceea la palat când săvârșiseră un act care avea semnificația unui sfidător exhibiționism, fiind conștienți că orice ar fi făcut și oricum ar fi făcut, lumea va continua să îi accepte pentru

că amândoi erau fermecători și fiindcă cei mai mulți oameni erau vanitoși și meschini, ca Mrs. Hogget-Clapton și îngrozitoarea mamă a lui Fern. Se poate spune că în epuizarea și în depravarea Edwinei exista ceva strălucitor, uluitor... da... ceva curat chiar. Aceasta făcea ca puterea corupției ei să fie atât de nimicitoare. Dumnezeu îi dăruise prea multe, odinioară, la începutul existenței ei.

Când ajunsese la jumătatea drumului, ploaia încetă câteva momente și un soare palid apăru deasupra orizontului, scaldând întreaga fire într-o lumină urâtă, sulfuroasă. Casele, zidurile, până și verdele proaspăt spălat al copacilor părea să absoarbă, apoi să reflecte această strălucire gălbuie, ireală. Era aceea lumină tremurătoare cu care Dumnezeu va ilumina sfârșitul lumii – o aură bolnăvicioasă, galbenă, leproasă, evocând descompunerea și stârnind spaima. Acum cădea în plin pe casa octogonală a lui Mr. Bannerjee, atingând până și siluetele oaspeților, pe care Ransome putea să le vadă prin ferestrele deschise. Ciudata senzație că acest edificiu era stăpânit de o putere drăcească îl izbi mai tare ca oricând. Avu impresia că această lumină se potrivea casei. Când ajunsese pe aleea noroioasă, soarele dispăru brusc după orizont, lăsând o atmosferă umedă, apăsătoare, verzuie, îmbibată de acea stranie și sinistă fertilitate care o infecta în timpul ploilor, astfel încât aerul însuși părea mai dens, mai bogat în umezeală, iar plantele și copacii păreau să trăiască extrăgându-și hrana numai din aer, fără să mai aibă nevoie de rădăcini sau de pământ. Când puse piciorul pe prima treaptă a verandei, lumina gălbuie dispăru, astfel încât sinistra și străvechea clădire se cufundă în întuneric. În dreptunghiurile de lumină ale ferestrelor văzu mai multe siluete: soții Bannerjee, Edwina, Miss MacDaid, Maiorul Safka și Miss Murgatroyd stând de vorbă și bând cocteiluri. Pășind pe primele trepte, Ransome observă că aspidistrele sterile și gumierii care ornamentau veranda înfloriseră în chip miraculos. Printre frunzele de un verde-închis scosese ca prin farmec capul crăițe, nalbe, begonii, garoafe,

desfășurându-se într-o orgie de culori. Era un spectacol nebunesc, delirant în lumea plantelor care jigni simțul de grădinar al lui Ransome. Apoi înțelese. Acest ciudat aranjament floral era opera bătrânului Bannerjee, care socotise desigur că dineul acesta prezenta un mare eveniment în viața socială a fiului său. La seratele de gală împodobeau gumierii și sterilele aspidistre cu flori ale unor plante mult mai bogate, mai exuberante, fixându-le pe fiecare cu fire de ață, legate cu grijă. De data aceasta, gândi Ransome, ornamentația fusese făcută în cinstea Edwinei. Până și în pustnicia și în meditațiile sale, bătrânul Bannerjee rămânea un snob.

În casa lui Mr. Bannerjee nu era nevoie ca servitorii să anunțe sosirea oaspeților. Era destul să se audă zgomotul unor pași pe verandă, ca să se stârneasă un cor de scheunări, mârâieli, țipete și lătrături, scoase de pekinezii lui Mr. Bannerjee, de nenumărații papagali, mai mici sau mai mari, închiși în colivii ori instalați pe leagăne minuscule de-a lungul întregii verande – un cor care, asemenea ciumei, molipsea toate păsările, animalele și copiii care trăiau în grămada de barăci înghesuite în fundul grădinii. Casa și grădina lui Mr. Bannerjee era un fel de Indie miniaturală, suprapopulată, confuză, zgomotoasă, colcăind de viață. În casă, Mr. Bannerjee, foarte corect și elegant în costumul său alb, croit în Savile Row, turna cocteiluri Edwinei, lui Miss MacDaid și Maiorului. Într-un colț, pe un divan, stătea Mrs. Bannerjee și confidenta ei, Miss Murgatroyd. Cele două femei erau oarecum izolate de primul grup, de care le despărțea nu numai distanța, dar și o atmosferă de detașare psihică, de parcă o invizibilă barieră le adăpostea în colțul lor, inviolabil ca și India.

Miss Murgatroyd era o fată bătrână, slabă, de vreo patruzeci de ani, care deținea funcția de asistentă de bibliotecar pe lângă Mr. Bannerjee. Nu aparținea nici lumii indiene, nici celei europene din Ranchipur. Nu se măritase niciodată, pe de o parte fiindcă nu era bogată și nici atrăgătoare, pe de altă parte fiindcă nu se găsise

niciun bărbat amator să se însoare cu o eurasiatică așa cum era ea. S-ar fi găsit poate un eurasiatic care să o placă dar Miss Murgatroyd avea un profund dispreț pentru toți eurasiaticii și câteodată chiar față de ea însăși. Deși toată lumea din Ranchipur îi cunoștea taina – orice om cu cel mai slab spirit de observație ar fi putut să-și dea seama după strania culoare a părului ei, după fondul întunecat al tenului, după ochii ei albaștri conturați cu un alb gălbui, după mâinile ei subțiri de indiană, care toate îi trădau originea – Miss Murgatroyd trecea prin viață având iluzia că nimeni nu-i cunoștea obârșia. Obișnuia să spună că părinții ei muriseră când era încă o copilă și că tatăl ei fusese magistrat în prezidenția Madrasului. Se îmbrăca numai în veșminte europene, care nu o avantajau de loc, ci îi scoteau în evidență urâtenia. Într-un sari ar fi putut să treacă drept indiană și ar fi păstrat o oarecare autenticitate și demnitate. Îmbrăcăminte europeană îi dădea aspectul unei apariții de mascaradă, plină de falsitate. Același efect dezastruos l-ar fi avut orice fată bătrână, de origine anglo-saxonă și de vârstă mijlocie, care ar fi apărut într-un sari și cu multe brățări la un bal mascat. Nu numai că purta veșminte europene, dar și le alegea cu un prost gust fantastic, abordând rochii care ar fi stat bine numai celor mai palide și vapoaze blonde. Acum stătea într-o atitudine căutată lângă frumoasa și exotica Mrs. Bannerjee, și purta o rochie de tafta de un albastru palid, ornamentată cu ghirlande mici și cu buchețele de flori.

Ransome nu o vedea decât la bibliotecă sau la soții Bannerjee. Între aceste limite se desfășura viața ei. Timidă, sperioasă, servilă, îi trezea lui Ransome o senzație de scârbă, datorită nu atât spectacolului oferit de Miss Murgatroyd însăși, cât cruzimii omenești și prejudecăților care deformaseră atât caracterul cât și personalitatea ei, așa cum o boală deformează un trup sortit să fie sănătos și plin de vigoare. Pentru frumoasa Mrs. Bannerjee, euroasiatica nu era decât un fel de sclavă care-i făcea comisioanele,

îi purta pachetele, o linguşea, îi ţinea isonul, râzând prin colţuri împreună cu ea – aşa cum făcea acum – îi aplauda cu amară satisfacţie sarcasmele cu care Mrs. Bannerjee îi trata pe toţi cei din preajma sa. Miss Murgatroyd, reflecta Ransome, se răzbuna prin intermediul lui Mrs. Bannerjee pe toţi indienii şi europenii care o umileau, ca şi când numai prin intermediul acesteia şi-ar fi putut satisface amorul propriu, necesar existenţei sale.

Relaţiile dintre cele două femei, îşi spunea Ransome, nu se întemeiau pe simpatie. Mrs. Bannerjee o găsea utilă, iar Miss Murgatroyd n-ar fi putut trăi fără suportul moral pe care i-l asigura legătura cu Mrs. Bannerjee. În câteva rânduri Ransome le studiase, urmărindu-le comportamentul în timpul câtorva recepţii şi partide de tenis. Ajunsesse astfel la concluzia că Mrs. Bannerjee, mândra bengaleză, o tortura pe timida eurasiatică. Pe de altă parte o bănuia pe Miss Murgatroyd că este un fel de cal de bătaie asupra căreia Mrs. Bannerjee îşi revărsa ura trezită de tot ceea ce purta pecetea europeană. Vârstnica domnişoară îi îndura cruzimile şi uneori părea să le accepte cu un fel de plăcere, căci îi dădeau iluzia de a fi un personaj cu oarecare importanţă. Veneraţia ei pentru Mrs. Bannerjee nu se deosebea de veneraţia pe care cea mai urâtă şi mai anostă elevă din şcoală o poartă celei mai frumoase şi mai înzestrate colege. Când Ransome se apropie de divan, Mrs. Bannerjee abia făcu un gest leneş, în vreme ce Miss Murgatroyd sări în picioare, întâmpinându-l cu un adevărat torent verbal:

— Oh, bună seara, Mr. Ransome. S-a scurs atâta vreme de când nu ne-am mai întâlnit. Speram să vă revăd în seara aceasta. Îmi era însă teamă că aţi plecat în munţi.

— Nu, zise Ransome, nu mai plec.

Deşi era beat, simţi că îl năpădeşte iarăşi greaţa. Spectacolul oferit de Miss Murgatroyd, ochii ei saşii, puhoiul ei de vorbe îl făceau să dispreţuiască întreaga rasă umană. Ea amintea un căţel maltratat îndeobşte de stăpânii săi care dă din coadă şi se târăşte pe burtă

foarte prietenos, dar înfricoșat totodată că se va alege cu un picior în spate. Efuziunea manifestată de Miss Margatroyd era datorită bunăvoinței lui, manifestată în scopul de a răscumpăra crudul ostracism și umilințele suferite de aceasta. El îi arătase întotdeauna o atenție exagerată, ca și când l-ar fi interesat persoana ei. Îi vorbea când alții o ignorau; îi ura ostentativ „bună seara”, când alții ieșeau din cameră fără să-i arunce o singură privire. Nu-i păsa că Murgatroyd era eurasiatică, îl indispunea doar faptul că era atât de plictisitoare.

Mrs. Bannerjee îi spusese bună seara, apoi continuă să mestece o foaie de betel, ca și când ar fi fost nerăbdătoare să fie lăsată în pace. Miss Murgatroyd îl tot asalta cu efuziunile ei până când Ransome, exasperat, murmură ceva despre un cocteil și le părăsi spre a se duce la Edwina, care se retrăsese din grupul celorlalți, spre a-l aștepta.

— Crezi că ai să mai poți bea încă un cocteil? întrebă Edwina.

— De ce nu? zâmbi el. Unul mai mult sau mai puțin nu contează.

— Într-una din seri ai să întreci măsura și ai să cazi în nas. Numai atunci are să-și dea seama lumea cât ești de beat. Oricum, străduiește-te să vorbești cu șir când ești cu mine.

— Sunt oare atât de beat?

În timp ce discutau, Ransome auzi dinspre divanul dinapoia Edwinei o răbufnire de șoapte și chicoteli și își dădu brusc seama că Mrs. Bannerjee și Miss Murgatroyd vorbeau pe seama lui și a Edwinei. Era sigur că ele știau ce se întâmplase în camera de jos de la palat. Numai un neghiob și-ar fi putut închipui că lumea din Ranchipur nu va afla toată povestea în mai puțin de douăzeci și patru de ore. Măine, isprava lui cu Fern va face și mai mare vâlvă și va lua proporțiile unei melodrame, încheiată cu violarea lui Fern Simon. În vreme ce vorbea cu Edwina, Ransome reflecta: „Poate că Fern a avut dreptate. Poate că ar fi mai cuminte să părăsesc Ranchipurul.” Și pentru întâia oară simți că nu mai poate suferi

Ranchipurul cu intrigile și cu sporovăielile lui, mai rele chiar și decât cele de la Grand River, când căsnicia lui cu Mary începuse să se clatine.

— Cum se mai simte soțul tău? o întrebă cu glas tare pe Edwina.

— La fel ca și până acum... delirează. Cred că ar fi trebuit să stau acasă, la căpătâiul său. Numai că Maiorul mi-a interzis acest lucru. Oricum, n-o să încep chiar din clipa asta să îndeplinesc asemenea servicii, mai ales dacă vom fi siliți să rămânem aici săptămâni întregi.

Deodată Ransome se simți îndeajuns de beat spre a formula o întrebare pe care voia s-o i-o pună încă de la început.

— Îți pare rău?

Edwina evită să-i răspundă direct la întrebare.

— Fiindcă sunt silită să rămân aici? Nu! M-am învățat cu gândul. Voi avea ce povesti mai târziu la Londra. În lipsă de alte subiecte, l-aș putea oricând ataca pe acesta.

Ransome era conștient că Edwina ocolea un răspuns precis. Era însă hotărât să n-o lase să scape, așa cum reușea ea mai întotdeauna.

— Nu. Am vrut să spun altceva. Te-am întrebat dacă îți pare rău de soțul tău.

— Nu-mi pare rău.

— Eram sigur.

— N-am pretins niciodată contrariul. Nu-i așa?

El râse.

— Altminteri ai fi riscat să pari mai umană.

— Ce e cu tine în seara asta? De ce ești atât de incisiv? În general beția te face mai agreabil.

În timpul acestei conversații, Ransome putu să audă vocile lui Mr. Bannerjee, a lui Miss MacDaid și a Maiorului vorbind despre holeră, despre creșterea înspăimântătoare a apelor râului, iar ca fundal chicotelile lui Mrs. Bannerjee și a lui Miss Murgatroyd, care stăteau deoparte, la distanță, ca și când nu ar fi avut nicio legătură

cu această petrecere. Acoperind uneori murmurul glasurilor, se auzea ropotul monoton al ploii, vuietul râului și răcnetele stăruitoare ale unuia dintre lei în întemnițați în Grădina zoologică de peste pod.

— Și doctorul?... întrebă Ransome.

— Pare să-și cunoască meseria.

Nici ochii și nici vocea ei nu-i trădau adevăratele gânduri.

— Am impresia că ai început să cunoști India și din experiență, nu numai din cărți, nu-i așa?

Ea nu-i dădu imediat replica, dar când o făcu, îl privi drept în ochi.

— Ce rost au înțepăturile astea?

— Ce?

— Poate fiindcă ești beat. Tot ce e urât, femeiesc, în firea ta iese la suprafață.

— Te rog să mă scuzi.

— Nu mai face pe mărinimosul și pe ironicul. N-o faci pentru că ești gelos.

— Nu... da... poate că sunt.

— Nu! Nu ești gelos în adevăratul sens al cuvântului. Mult mai complicat.

— Posibil.

— În domeniul acesta mă cam pricep.

Ransome răspunse cu un zâmbet. Edwina puse mâna pe brațul lui.

— Ascultă, Tom, noi doi am jucat feste unei lumi întregi. N-are rațiune să ne războim tocmai acum.

În ciuda fumurilor beției, Ransome își dădu seama că Edwina făcea apel la generozitatea lui, și că deocamdată renunțase la duritatea ei. Gândi: „Edwina cea strălucitoare, Edwina cea norocoasă, Edwina cea lipsită de inimă... presumptuoasa Edwina este înfricoșată.”

Adăugă cu glas tare:

— Da. E mai bine să ne sprijinim reciproc. Nu ne avem decât unul pe celălalt.

— Atunci lasă-mă să-mi găsesc plăcerea acolo unde pot. Nu mai fi răutăcios.

— Perfect. Fă cum crezi. Îmi este indiferent. Nu-mi făceam griji pentru tine. Poți să-ți strângi oricând bagajele și să te îmbarci; cu asta vei pune capăt la toate. Mă gândeam numai la răul pe care l-ai putea lăsa în urma ta.

— Câteodată te porți oribil, ca un porc.

— Poate că asta este rolul meu adevărat.

Ea voi să-i răspundă, dar se stăpâni. Ransome așteaptă câteva clipe, dar când tăcerea ei se prelungește, o întrebă:

— Ce voiai să spui?

— Nu! Nu mai spun nimic. Tot nu m-ai înțelege. Ai face glume pe seama mea și ai zice că sunt sentimentală. Nu mă mai înțeleg nici eu.

Maiorul se apropie de ei, și Ransome observă imediat licărirea din ochii Edwinei. Se întrebă dacă ea nu mai putea ascunde impresia pe care i-o făcea Maiorul, dacă se comporta ca o nerușinată, sau dacă nu cumva el era singurul care îi putea desluși simțămintele. Nimeni altul n-ar fi putut să observe cum sângele începuse să circule mai repede sub pielea ei palidă și nici căldura care îi îndulcise brusc glasul. Numai el putea distinge licărul din ochii ei albaștri atât de frumoși, ochi care, gândi el cu amărăciune, păstrau încă o nuanță de inocență în ciuda a tot ceea ce văzuseră și care păreau să aștepte ceva imposibil sau poate inexistent. Deodată intuit o fațetă necunoscută a sufletului ei și aceasta îl mișcă profund, stârnindu-i melancolia. N-o văzuse niciodată într-o asemenea lumină și aceasta îl făcu să tragă concluzia: „Nu, nu e bine să devii sentimental, nu te ajută cu nimic.”

Nu, nu exista scăpare. Ransome era mai apropiat de Edwina

decât de oricare alt om din Ranchipur, ori din lumea întreagă. În această privință erau legați unul de altul fără posibilitatea de a se mai desprinde. Lui Ransome îi părea însă rău de Maior, pe care îl iubea și îl respecta. Ajunsese să-l gelozească, fiindcă până în momentul de față era singurul om din câți cunoscuse vreodată care nu-l dezamăgise. Însă orice s-ar întâmpla trebuia să rămână de partea Edwinei. „Dacă n-aș fi fost beat, gândi el, n-aș fi fost în stare să înțeleg expresia din ochii ei.”

Atunci o remarcă pe Miss MacDaid. Stătea de vorbă cu Mr. Bannerjee, dar era limpede că nu auzise nimic din ceea ce i se spunea. Se uita peste umărul mărunțului său interlocutor, la Edwina și la Maior. În timp ce-i pândea fața ofilită, urâtă și acoperită ridicol cu un strat de fard trandafiriu, Ransome își dădu seama că ea ghicise ceea ce se întâmpla și că suferea cumplit.

3

Ransome avea impresia că dineul nu se mai termina. Ceva – în ciuda străduințelor sale nu reușea să afle ce anume – alterase efectul pe care băutura îl avea în general asupra lui. Continua să creadă că nimic nu avea importanță, că nimic nu-l mai interesa, dar această cunoaștere în loc să-l dispună, îl umplea cu un fel de dureroasă desperare. Era într-o stare sufletească foarte apropiată de sinucidere. Simțământul acesta era mai cumplit decât suferința și desperarea care-l asaltau când era treaz. Plasat între Edwina și Miss Murgatroyd, nu auzea nici comentariile tăioase ale uneia și nici efuziunile celeilalte; era însă în permanență conștient de ropotul ploii și de mugetul râului care-i răsunau în ureche. „Cred că de astă dată am băut prea mult, își zise el. Mă tem că Edwina a avut dreptate. Poate că așa încep crizele de delirium tremens.” Acoperind vuietul râului, se auziră iarăși răgetele leilor din Grădina

zoologică. De data aceasta nu răgea unul ci trei, patru sau cinci dintre leii trimiși Maharajahului de către împăratul Abisiniei. Răgetele lor aveau ceva sinistru, ceva care-l umplea de spaimă și anxietate. Adeseori, noaptea, îl trezeau din somn răgetele leilor, dar îndeobște era vorba doar de un singur leu, sau de maximum doi; niciodată însă nu auzise un asemenea cor de răgete, înzestrate ciudat cu o frumusețe înspăimântătoare.

Edwina nu-i mai dădea nicio atenție, vorbea peste masă cu Maiorul sau cu Mr. Bannerjee, a cărui mică față nepaleză era luminată de bucurie la gândul că primise în casa sa pe una dintre cele mai elegante pairese ale Angliei. Cina se sfârși brusc, Mr. Bannerjee se ridică de pe scaun, apoi doamnele părăsiră sufrageria. Ransome le vedea printr-un fel de ceață. Era dezgustat de festa pe care i-o jucase beția, cu atât mai mult cu cât nu se mai simțise niciodată într-o astfel de stare.

Când se răsuci politicos în scaunul său și se uită la Mr. Bannerjee, descoperi pe chipul acestuia o expresie de groază. Alții n-ar fi observat-o, și nici chiar Ransome nu i-ar fi înțeles semnificația dacă nu ar fi văzut-o de mai multe ori plutind pe fața amfitrionului său. Mr. Bannerjee era înfricoșat de ceva necunoscut lui Ransome, care putea să fie vuietul ploii și al râului, ori mugetele nefirești ale leilor. Mr. Bannerjee nu mai era vioiul și mondenul personaj îmbrăcat într-un impecabil costum alb din Bond Street, ci un țăran înspăimântat, desprins din junglele îndepărtate ale Bengalului de Nord. Ransome se uită la Maior, iar acesta îi zâmbi.

— Are o întâlnire cu zeița Kali, îi șopti acesta. Se teme de răzbunarea ei din cauză că ne-a servit niște găini la masă.

Ransome făcu un efort desperat spre a-și reveni în fire. „Niciodată în viață n-am pățit o asemenea rușine. Pentru prima dată în viață mă văd prin ochii altuia. Mă privesc prin ochii lui Safka și vai, ce jalnic spectacol ofer.”

Maiorul se plecă peste masă spre el și îi zâmbi:

— Nu arăți bine. În locul dumitale n-aș mai bea brandy, îi spuse.

— Mi-e cam rău, zise Ransome, cred că ai dreptate.

După o scurtă pauză, Maiorul reluă:

— Aș vrea să spun ceva, dar nu știu cum să încep. Ransome nu-i răspunse, așa că el continuă: Nu vreau să mă crezi nici obraznic nici pedant. Întinse mâna peste masă și și-o puse prietenește peste a lui Ransome. Ascultă-mă, amice, dacă aș putea să-ți fiu vreodată de folos, nu mă ocoli. Știu că invitația aceasta sună foarte sentimental, mi-a trebuit multă îndrăzneală ca s-o spun, dar acum am făcut-o. Vream doar să știi.

Ransome își desprinsese privirile de cele ale Maiorului, se uită la paharul de brandy și murmură:

— Ești prea bun. Te-am înțeles. Dar nu poți face nimic, și nimeni n-ar putea face ceva.

În același timp, cugetă amar: „Ce spectacol frumos oferi acum Generalului și tuturor acelor funcționari britanici, care nu vorbesc decât despre prestigiu! I-am făcut de râs pe toți... pe toți. Prestigiu, rahat!”

Maiorul își retrase mâna și își aprinse o țigară.

— Am pentru dumneata două știri rele. Poți să le suporti acum, sau preferi să le amâni pe mâine?

— Pot să le suport, zise Ransome posomorât. Despre ce este vorba?

— Prima este în legătură cu biata noastră Miss Dirks.

— Da, cred că știu ce este.

— Ei, cele mai rele presupuneri ale dumitale sunt adevărate. Dacă ar fi venit la mine acum câteva luni, aș fi putut să fac ceva pentru ea, acum totul este zadarnic. Nici nu poate fi vorba de operație. Ar însemna s-o ucid. Poate că ar fi mai bine...

Deodată, Ransome izbucni într-un râs isteric de bețiv. Hohotele lui sunau mai jalnic decât niște gemete. În vreme ce râdea o văzu pe biata Miss Dirks așa cum stătuse în ziua aceea pe veranda lui,

ținându-și în poale mâinile ascunse sub jachetă, pălind, apăsându-se pe stomac când durerea începuse să o copleșească. O voce lăuntrică îi răsuna până la creier, făcându-l să o plângă: „Biata Miss Dirks! Biata fiică a bătrânului «Dacy» Dirks! N-a avut niciodată vreo bucurie! Biata Miss Dirks! Știa că era ca și moartă!” Continuă să râdă conștient că Maiorul îl observa, nu alarmat, ci înțelegându-i oarecum groaznica-i veselie de bețiv. „Oh, Doamne! Biata Miss Dirks!”

Criza încetă brusc, încheindu-se într-o tuse prelungă. Ransome bău un pahar cu apă și spuse:

— Îmi pare rău. N-am putu să mă stăpânesc. Știi de ce a venit la dumneata atât de târziu?

— Cred că știu.

— Nu te înșeli. A amânat atâta fiindcă nu concepea să se dezbrace în fața unui bărbat. Biata bătrână moare fiindcă „Dacy” Dirks și toate generațiile de strămoși înguști la minte i-au băgat în cap că bărbații sunt desfrânați, răi și că se cuvine a-ți fi rușine de trupul tău. Biata fată bătrână moare torturată lent, din cauza imbecilității a o mie de pastori nonconformiști... o mie de creștini pervertiți. Luciditatea îi reveni brusc. I-ai dat ceva ca să n-o mai doară?

— Nu va mai avea dureri. I-am dat tot ce trebuie... și chiar mai mult... să ia cât va crede de cuviință.

— Nu le va lua așa cum i-ai indicat. Poate că nu le va lua de loc. E în firea ei.

— Știu, zise Maiorul. Este o englezoaică încarnată. A suferit agonia asta zi și noapte, săptămâni de-a rândul.

— Și cealaltă veste? întrebă Ransome. Nu poate să fie mai groaznică decât asta.

Auzi iar răgetele leilor. De data aceasta mult mai apropiate, ca și cum ar fi venit de la ferestre.

— Este foarte rea, dar nu atât de îngrozitoare ca prima. Heston

are ciumă.

După un moment de stupoare, Ransome întrebă:

— Ești sigur?

— Nu există nici cea mai mică urmă de îndoială. Am trimis o probă de sânge la Bombay. Răspunsul telegrafic a sosit în această după-amiază.

— De unde o fi luat-o?

Maiorul îi dădu același răspuns ca și în dimineața aceea, pe coridorul vechiului palat de vară, numai că de astă dată nu zâmbi.

— Chiar și puternicilor lorzi britanici li se mai întâmpla să fie mușcați de păduchi. Apoi adăugă: Cred că l-au pișcat când s-a dus în grajd ca să vadă caii Înălțimii-sale Maharajahul. Este o epidemie printre șobolani. Doi grădinari au și murit.

Ransome simți câteva clipe ceva care se putea asemui cu spaima lui Mr. Bannerjee față de puterile monstruoase ale naturii.

— I-ai spus și ei? întrebă Ransome.

— Nu. Am socotit că este mai bine să afle de la dumneata, un vechi prieten. Aruncă o privire pătrunzătoare asupra lui Ransome. Crezi că are s-o tulbure rău?

Ransome era destul de lucid spre a cugeta mai adânc înainte de a răspunde. Ca printr-un fel de pâclă, înțelese că vorbele lui ar putea să pună pe veci capăt planurilor Edwinei de a-l cuceri pe Maior. Nu trebuia să-i spună lui Safka decât adevărul. Apoi ca prin vis auzi: „Lasă-mă să-mi găsesc plăcerea acolo unde pot... Să nu ne dușmănim tocmai noi.” În același timp revăzu neașteptata expresie de nevinovăție din ochii ei și gândi: „N-am să joc eu rolul lui Iehova.” Spuse cu voce tare:

— Nu știu. E o situație destul de delicată. Heston s-a purtat cu ea ca o brută. A îndurat de la el mai mult decât își poate închipui cineva. Într-un fel cred că ea a avut o purtare foarte frumoasă față de el. A fost...

Fraza lui rămase neterminată. Masa începu să se clatine, făcând

să cânte paharele ciocnite între ele. Perdelele de la ferestrele din fața lui se agitau ca și când ar fi fost bătute de vânt deși nu se simțea nicio adiere. Apoi pământul se cutremură și două miniaturi persane căzură de pe pereți, urmate de bucăți de gips din tavan. „Cred că am început să-mi dau sufletul” gândi el. Apoi desluși pe chipul Maiorului o expresie de indescriptibilă uimire. Luminile se stinseră. Din camera alăturată se auziră țipetele isterice ale lui Miss Murgatroyd, acoperind hărmălaia papagalilor mari și mici și a pekinezilor. Maiorul intră cel dintâi în acțiune. De peste masă strigă lui Ransome:

— Haide, trebuie să scoatem femeile din casă.

Bâjbâind prin întuneric, răsturnând scaune, pahare, Ransome îl urmă spre salon. În drumul său prin beznă, călcă peste portretul unui mogul căzut de pe perete. Când simți călcâiul sfărâmând sticla și strivind delicata operă de artă, sări în lături de parcă ar fi călcat pe un șarpe.

În beznă celeilalte camere, Miss Murgatroyd stătea în genunchi și continua să zbiere, dar nu în explozii isterice, ci la intervale regulate, ca și cum urletele pe care le scotea i-ar fi trezit un fel de voluptate. Miss MacDaid se străduia s-o pună pe picioare și s-o tragă spre adăpostul ceva mai sigur parcă al verandei, dar Miss Murgatroyd se împotrivea urlând, ca și când infirmiera-șefă ar fi vurt să o ducă la tortură. Din celălalt capăt al odăii, Ransome putea să le vadă siluetele profilându-se în cadrul vag luminat al ușii. Deodată, Miss MacDaid o plesni cu toată forța peste față pe eurasiatrică.

— Haide, nebuna dracului! Dacă mai vine o zguduitură, cade casa pe noi.

Palma trasă de Miss MacDaid își avu efectul. Miss Murgatroyd se lăsă trasă pe verandă. Urmă apoi o clipă de o extraordinară tăcere tulburată doar de vaietul râului și de căderea ploii, dar în curând leii reîncepură să ragă, iar din încâlceala de barăci din fundul

grădinii se ridicară strigăte și jelanii, contopite toate într-un urlet unic de spaimă și deznădejde.

Cu prețul unui mare efort, Ransome rezistă cețoasei tentații de a lăsa totul să se ducă de râpă, în speranța că un al doilea șoc va urma repede și îi va distruge pe toți. Era ca și cum fizicește și-ar fi stăpânit slăbiciunea trupului și s-ar fi palmuit, așa cum Miss MacDaid o palmuise pe Miss Murgatroyd spre a o readuce într-o stare normală.

Prin beznă strigă numele Edwinei și tot prin beznă primi răspunsul rostit cu o voce, nu înfricoșată, ci stranie și încordată.

— Ești teafără? întrebă.

— Da, i se răspunse. Extraordinar cutremur, nu-i așa?

— Cred că nu s-a terminat.

— Și acum ce facem?

— Nu știu. Să decidă Maiorul.

Maiorul îi adunase pe toți și îi îndemna să părăsească veranda și să își caute adăpost sub porticul de la intrare, singurul loc unde s-ar fi aflat nu numai în siguranță, dar și feriți de îngrozitorul potop al ploii.

— Unde sunt soții Bannerjee? întrebă el deodată.

Nimeni nu părea să știe. Chiar dacă Miss Murgatroyd ar fi știut ceva, era incapabilă să răspundă. Nu mai țipa, ci se mărginea să geamă înspăimântată.

— Pentru Dumnezeu, taci odată! o repezi Miss MacDaid. Îmi ajung urletele din fundul curții.

Maiorul o zgâlțâi pe Miss Murgatroyd.

— Unde este Mrs. Bannerjee?

— Nu știu, bolborosi ea printre suspine. Nu știu.

Aproape în același moment, Mrs. Bannerjee își făcu apariția coborând pe scară, cu o străveche lanternă cu parafină și înconjurată de o haită de pekinezi gălăgioși. Se mișca încet, ca și când nu ar fi existat niciun pericol și niciun motiv să se grăbească. Umbla dreaptă cu un fel de demnitate pe care înainte Ransome nu i-o bănuise.

Chipul ei, luminat de jos în sus, îi reliefa trăsăturile-i frumoase și dădeau un nou modelaj pomeților înalți, ochilor ușor bridăți, nasului fin cizelat. Până și în aceste momente de grea cumpănă, Ransome o studie gândindu-se la ceea ce Miss MacDaid îi spusese odată... că pe lângă frumusețea unui indian cei mai frumoși europeni par niște pudinguri.

În vreme ce Mrs. Bannerjee traversa camera, un nou zgomot veni dinspre balconul de la etaj... un strigăt de jale și de spaimă, vocea lui Mr. Bannerjee aflat în plină rugăciune. Dar în curând aceasta fu acoperită de alt zgomot, mai slab la început, asemenea șuieratului îndepărtat a milioane de șerpi, apoi din ce în ce mai puternic și mai deslușit, crescând în volum, până ce grupul de sub portic avu certitudinea că aude un hureit de ape dezlănțuite. În aceeași clipă zăriră cu toții, prin obscuritate, o linie albă, îngustă de spumă de înălțimea unui om, care părea să absoarbă din bezna adâncă fiecare rază palidă de lumină izvorâtă din luna ascunsă cu desăvârșire după nori, lumină care în alte împrejurări n-ar fi fost aparentă, dar care acum părea fosforescentă. Se apropia de ei cu iuțeală, doborând îndepărtatul zid de chirpici al grădinii, în vreme ce șuieratul se schimbă într-un muget care îneca strigătele de jale, urletele leilor, lătratul pekinezilor și mormăielile înspăimântate ale lui Mrs. Bannerjee.

Ransome o împinse pe Edwina în casă. Miss MacDaid îi urmă, purtându-și singură de grijă, iar Maiorul o înșfăcă pe Miss Murgatroyd ca pe un sac de făină și începu să strige:

— Luați-o pe scări în sus. Aducțiunea! S-a rupt barajul!

Ransome ajunse cel din urmă la scară. Când puse piciorul pe prima treaptă, zidul de apă izbi străvechea casă. O clipă, pereții tremurară ca și când i-ar fi zguduit un al doilea cutremur. „S-a sfârșit cu noi, gândi el. Casa nu va mai rezista și la asta.” Dar rezistă. Apa năvăli pe ferestre, pe uși, și urcă până la mijlocul scării pe urmele refugiaților.

Afară, zidul de apă mătură grădina și acoperi barăcile din fund, înăbușind strigătele și vaietele de desperare sub zgomotul infernal făcut de bârnele și de zidurile sfărâmate. Apoi urletul începu să slăbească transformându-se într-un șuier tot mai îndepărtat. Dinspre oraș se ridică un bocet îngrozitor, în care se îmbinau glasurile tuturor acelor care văzuseră moartea venind peste ei de-a lungul pieții celei mari din fața vechiului palat de lemn.

De pe palierul de sus al scării nu se mai auzea niciun zgomot. Groaza redusese la tăcere până și câinii lui Mrs. Bannerjee, care se ghemuiseră în prejma ei. Ținând încă lanterna, aceasta se rezemase de perete. Miss Murgatroyd zăcea leșinată la picioarele ei și acum arăta ca o grămadă de tafta albastră, de ghirlande și de buchețele. Maiorul și Miss MacDaid, cu o expresie de groază pe chipurile lor, se priveau, încordându-și auzul. Ransome știa că nu se gândeau la propria lor siguranță, ci la spital, la neputincioșii lor bolnavi de acolo, la distrugerea a tot ceea ce reprezentase până atunci rațiunea propriei lor existențe. Și Edwina stătea rezemată de un perete în fața lui Mrs. Bannerjee. Nu se uita la niciunul din cei prezenți, ci părea că privește dincolo de capetele lor, prin pereți. În ochii ei albaștri licărea o lumină ciudată, iar buzele, cu colțurile ridicate, schițau parcă involuntar un zâmbet.

Deplin lucid, eliberat de negura beției care-i tulburase până atunci mintea, Ransome, deși era martor la un dezastru, nu putea să nu remarce melodramatica frumusețe a tabloului oferit de refugiații de pe palierul soților Bannerjee – Mrs. Bannerjee și Edwina față în față, prima atât de brună, cealaltă blondă și fragilă, câinii ghemuiți la picioarele stăpânei lor, patetica grămadă de tafta albastră a țipătoarei rochii purtată de Miss Murgatroyd, Maiorul și Miss MacDaid privindu-se îngroziți. Întreaga scenă era luminată de flăcăruia galbenă a lanternei.

Afară, liniștea nopții se așternuse iarăși. Cu excepția câtorva strigăte izolate, țâșnite în inima orașului, dincolo de pod, dar care

pieriră foarte repede, nu se mai auzea decât ropotul ploii și zgomotul râului. Leii tăcuseră definitiv. „Bietele animale! gândi Ransome Au murit înecate în cuștile lor.” Liniștea aceea coborâtă atât de brusc asupra firii era mai înspăimântătoare decât vacarmul de cutremur și de potop.

— Oh, Doamne! rosti Miss MacDaid cu un ton ciudat, lipsit de expresie. Trebuie să ajungem la spital, într-un fel sau într-altul.

De pe veranda de la etaj se auzi iarăși vocea lui Mr. Bannerjee, ridicând rugă în limba bengaleză către toții zeii hinduși.

Multă vreme după catastrofă, când Ransome avea să evoce noaptea aceea, amintirile aveau să-i pară rupte de realitate, poate datorită faptului că dezastrul se produsese într-un moment în care beția îl făcuse să vadă lumea într-o lumină ireală, fantastică, poate și din cauză că totul se întâmplase atât de repede, încât nici mintea și nici trupul său nu avuseseră timpul să înțeleagă, să sesizeze gravitatea situației. Într-un fel beția îl avantajase față de ceilalți în sensul că fiecare zgomot, fiecare impresie a catastrofei nu-l izbise direct, ci se amortizase, ajungând la el printr-un vâl gros, printr-un strat de vată, creând un spațiu între momentul impactului și momentul realizării lui. Aceasta făcuse să nu fie înspăimântat; dar se mai adaugă și alt element. Din întregul grup de refugiați, numai lui nu-i era frică de moarte – ceva mai mult, o trata cu indiferență. Înregistrase calm, cu un fel de detașare, și șocul cutremurului, și potopul, și strigătele deznădăjduite ale nenorociților din încâlceala de barăci din fundul grădinii, și vaietele îndepărtate din piață, și sfârșitul tragic al leilor, ca și când toate acestea ar fi făcut parte integrantă dintr-o piesă la care asistase de la o mare distanță. Acesta era motivul pentru care – în mijlocul panicii generale – încercase o senzație de durere, aproape de groază, când călcâiul lui zdrobise sticla tabloului înfățișând pe Jehangir și pe curtenii săi practicând nobilul sport al vânătorii cu ajutorul șoimilor. Din aceeași cauză fusese în stare să aprecieze frumusețea teatrală a scenei de pe

palierul de sus. Datorită beției sale, Ransome nu fusese capabil să corespundă situației, acționase cu încetineală și se mărginise la un rol de executant, în vreme ce Maiorul preluase conducerea grupului.

Abia după ce a trecut efectul șocului, și Miss MacDaid începu să vorbească, Ransome izbucni în râs, având însă grijă în prealabil să-și întoarcă spatele spre grup, astfel încât să nu poată fi văzut la lumina lanternei purtata de Mrs. Bannerjee. Era un râs scăpat de sub control, ca și hohotele acelea ilare care-l cuprinseseră când Maiorul îl informase că Miss Dirks era pe moarte; numai că râsul acesta avea o altă semnificație, fiind stârnit de amintirea ridicolei comportări a vârstnicei Miss Murgatroyd, care urlase metodic, până când Miss MacDaid îi trăsese o palmă, reducând-o la tăcere; râdea de Mrs. Bannerjee care coborâse încet scara înconjurată de câinii ei în plin cutremur; râdea de vocea jalnică, înspăimântată, a lui Mr. Bannerjee; râdea de tabloul pe care i-l înfățișau toate aceste personaje fugind de frica potopului – vrednica Miss MacDaid, capabilul Maior, Mrs. Bannerjee cu toți câinii ei, Edwina „una din cele mai elegante pairese ale Angliei”, Miss Murgatroyd, bibliotecara euroasiatică, purtată pe sus ca un sac de făină. Oricare ar fi fost tainele, disperarea, tulburările lor, voiau mai presus de orice să trăiască, orice s-ar întâmpla. Totul era mai mult decât caraghios. În adâncul ființei sale era conștient că scena aceasta îi dăduse o mare satisfacție. Dacă înecul și cutremurul acesta ar fi cuprins lumea întreagă... ar fi avut prilejul să vadă bancheri și oameni politici, milionărese și lideri sindicali, jurnaliști și dictatori alergând spre a-și căuta salvarea în Washington și Whitehall, pe Quai d'Orsay, în Quirinal și pe Unter den Linden... grozav ar fi fost să-i urmărească... Cine știe dacă profeții din Vechiul Testament nu aveau dreptate? Toate astea erau pline de mare haz și puteau face pe oricine să râdă.

Simți că Maiorul îl zguduie de umăr.

— Miss MacDaid și cu mine vom încerca să mergem la spital, zise Safka. Va trebui să ai grijă de ceilalți. Bannerjee nu e bun de nimic.

— În regulă, spuse Ransome. Dar e o nebunie. N-o să puteți ajunge acolo.

Apoi gândi: „Nu trebuie să li se întâmple ceva rău. În momentul de față sunt cei mai prețioși oameni din Ranchipur, din întreaga Indie.” Adăugă cu glas tare:

— Nu aveți dreptul să vă asumați un asemenea risc.

— Nu vom risca nimic. Dă-mi o mână de ajutor pentru Miss Murgatroyd.

O ridicară împreună și o duseră într-o odaie lipsită de mobilier, cu excepția unei sofale indiene și a mai multor perne. Edwina îi urmă o dată cu Mrs. Bannerjee, care ținea lanterna.

— Am să mă ocup eu de ea, spuse Edwina spre surpriza lui Ransome. Aduceți-mi puțină apă sau puțin brandy, dacă se mai poate găsi așa ceva!

Mrs. Bannerjee, ținându-și lanterna, îi conduse pe scări în jos până în hol, unde găsiră un servitor aproape gol, care gemea și tremura tot. Mrs. Bannerjee îi porunci în gujerati să înceteze văicărelile și să caute câteva lumânări.

Apa, adâncă de vreo treizeci de centimetri, acoperea pardoseala încăperii și, în vreme ce ei stăteau pe treptele de jos, uitându-se la stricăciuni, un nou val de apă, dar nu prea înalt, năvăli pe ușă.

— Nu veți putea trece, zise Ransome.

— În orice caz, vom încerca, spuse Miss MacDaid.

— Dacă nivelul nu se mai ridică, cred că vom putea ajunge la pod.

Miss MacDaid își ridică rochia de seară până peste genunchi și îl urmă pe Maior în verandă, în vreme ce Ransome îi lumina cu lanterna. Jumătate din portic se dăărâmasese, luat de ape, și o parte din acoperiș atârna în gol. Fordul Maiorului zăcea răsturnat pe o rână într-un morman de ierburi și de sfărâmaturi provenite de la viitură.

Aspidistrelle și gumierii pieriseră o dată cu o mare parte din balustradă. Maiorul se uită la automobilul său și zâmbi

— Asta e!

— Vă însoțesc, zise Ransome.

— Nu! Mai mult ne-ai încurca. Nu ne-ai fi de niciun folos și ne-ai da bătaie de cap!

Miss MacDaid se răsti:

— Nu mai face pe prostul!

Ransome pricepu că ea nu-i dorea prezența, fiindcă această expediție trebuia să rămână a ei și a Maiorului. Un al treilea ar fi stricat totul.

— Nu e neapărată nevoie să vii nici dumneata, se adresă Maiorul infirmierei-șefe.

— Nimeni nu mă poate sili să rămân aici. Fără mine n-ai face mare scofală, spuse cu un ton de exaltare în glasul ei adânc, în vreme ce o expresie plină de însuflețire i se așternu pe chipul sulemenit.

„Maiorul îi va aparține numai ei, gândi Ransome. Infirmiera avea să-i fie de mare folos. Îi era indispensabilă.”

Îi urmări cu privirea până se îndepărtară, Maiorul mergând înainte și ducând lanterna, Miss MacDaid în urmă, cu rochia ridicată până în brâu și legată într-un nod la spate. De pe veranda de sus se auzea vocea monotonă a lui Mr. Bannerjee psalmodiind cu ton ascutit, asemănător bâzâitului albinelor din marile candelabre de la palat.

Apa murdară le ajungea până la piept. Maiorul și infirmiera trebuiră să lupte împotriva ei, deși curentul slăbise foarte mult și doar câte un mic val, încununat de spumă, îi dădea uneori cu câte un pas înapoi. Ransome îi urmări cu privirea până ce lanterna dispăru la capătul aleii, înapoia a ceea ce mai rămăsese din zidul înconjurător al grădinii.

Când se întoarse, o văzu pe Mrs. Bannerjee stând pe trepte alături

de servitorul plângăreț, care găsisse lumânări și încă o lanternă. Când se apropie de scară, ea îi spuse:

— Ați face bine să căutați sticla de brandy în sufragerie. O puteți găsi în dulapul cu băuturi, dacă nu cumva l-a luat apa.

Ransome găsi brandy-ul și când se întoarse, ea adăugă:

— N-ar fi rău dacă ați lua și cărțile de bridge din birou. Le găsiți în sertarul de sus. Vorbea ca și când nu s-ar fi abătut asupra lor un cutremur și o inundație, iar serata s-ar fi desfășurat potrivit planurilor ei.

Biroul fusese mutat din loc de forța apei, dar stătea încă în picioare, și în sertarul de sus Ransome găsi cărțile de joc, nu prea ude. „Am impresia că am înnebunit, reflectă el. Poate că toți am înnebunit.”

Dădu cărțile de joc lui Mrs. Bannerjee, apoi luă lanternă din mâna servitorului.

— Mă duc în fundul grădinii. Poate că cineva are nevoie de ajutor.

Și pe când se bălăcea în apa de pe verandă, microcosmosul său începu să se lărgască; nu se mai limita la oamenii din casă și la soarta lor, ci includea întreg Ranchipurul. Mai întâi de toate se gândi la Fern. Era încântat că ea plecase acasă în loc să se ducă la Rașid. Misiunea se afla la circa trei mile depărtare și era plasată pe un teren mai înalt, așa că fusese desigur ferită de inundații. Fern ar fi trebuit să fie acum în siguranță, dacă violentul cutremur nu ar fi dărâmat casa veche, făcută din piatră, peste locatarii dinăuntru. Abia acum își dădu seama că locuința lui Mr. Bannerjee rezistase zguduirii seismice fiindcă era ușoară și clădită din lemn, ceea ce îi clădea o oarecare flexibilitate. O casă de piatră s-ar fi prăbușit.

Deodată, înțelese pentru întâia dată că era înfricoșat, dar nu de soarta lui, ci de a lui Fern. Ei nu trebuia să i se întâmple nimic. Ideea că s-ar putea să n-o mai vadă vreodată îi păru de nesuportat. Fără ea viața lui în Ranchipur nu ar mai fi fost posibilă.

Luptând împotriva apei, ajunse pe locurile de la capătul grădinii în care mai înainte se aflase încâlceala de barăci. Ținând felinarul deasupra capului, încercă să găsească vreun semn după care să se ghideze, dar fiindcă nu reuși să dea peste așa ceva, crezu că greșise drumul. Marele ficus bengalez, care creștea între clădirile de lemn, se mai afla acolo, dar nicio urmă de casă, nici măcar un stâlp sau vreo bârnă nu se ridica din apa noroioasă. Apoi înțelese că ceea ce nu voise să creadă era adevărat. Casele, cu toți locatarii lor, bărbați și femei, copii, prunci, bunici și străbunici, un întreg sat în miniatură fusese măturat și târât în curentul nebun al râului dezlănțuit de către primul val de apă.

Ransome se afla acum acolo, singur, îngrozitor de singur, cu apa până la brâu și ținând lanterna deasupra capului. Moartea era acolo, dar nu-și trăda prin vreun semn prezența. Nu vedea în jur decât o mare de apă murdară, bătută de ploaie și acoperită cu tot felul de gunoaie și crăci rupte. Abia atunci observă că deasupra orașului norii căpătaseră o culoare gălbuie, trandafirie, reflectând văpăile unor incendii. Apoi limbile flăcărilor începură să se vadă printre mangotieri, în direcția piațetei. Într-o străfulgerare se gândi la soții Smiley și la Rașid. La soții Jobnekar și la fragila lor casă zugrăvită în trandafiriu și clădită în partea de jos a orașului, lângă fântâna celor din casta paria. Se gândi și la Miss Dirks și la Heston. Prima murea de cancer în micul ei bungalow, iar celălalt de ciumă în vechiul palat de vară. Se gândi și la Maharajah și la Maharani, aflați în vastul și noul palat, cu nenumărate turnuri și turnulețe, unele mai fragile decât altele.

„Trebuie să plec de aici, gândi el. Să aflu ce li s-a întâmplat.” Luptându-se din răputeri, înaintă prin apă și reveni în casă. Dar când ajunse pe verandă i se păru că apa luminată de orașul în flăcări, începuse iarăși să se umfle. Când trecu prin salon, impresia aceasta deveni certitudine. De la plecarea lui și până acum nivelul apei se ridicase acoperind încă o treaptă. Se întoarse în ușa casei,

legăna lanterna și strigă cu putere pe Maior și pe Miss MacDaid, dar nu primi niciun răspuns. Vocea lui nu putea să străbată prea departe prin cortina de ploaie.

4

În cabina cea mică agățată de buza barajului aproape de stăvilarele de siguranță, nu stăteau niciodată mai mult de doi gardieni. Dar în noaptea dezastrului nu se afla acolo decât unul, pentru că jobedar-ul șef se dusese în oraș spre a-și petrece noaptea cu soția. Escapada asta nu-i salvase viața, căci se înecase împreună cu întreaga familie când valul cel mare le strivise casa. Gardianul rămas la post era un om timid și negricios, care la primul șoc al cutremurului ieșise afară din cabină, în ploaie, și o luase la fugă de-a lungul barajului. Dar într-acolo nu găsi un loc sigur, căci aproape în acel moment auzi înaintea sa, acoperind ropotul ploii, urletul apelor care se avântau prin barajul fisurat, iar când se întoarse și alergă în direcția opusă, auzi același zgomot refăcându-se din beznă. Însământat, dându-și seama că nu mai există scăpare, se aruncă cu fața în jos și începu să implore protecția lui Șiva, a lui Krișna, a lui Rama și chiar a lui Kali, zeița morții, dar în vreme ce se ruga, barajul de sub el se prăbuși și gardianul se cufundă în abis, târât de un puhoi de ape clocotitoare, învâlmășite cu stânci care se prăvăliră peste uzina electrică, zidită la câteva sute de picioare mai jos. Apoi porțile de siguranță trosniră, gemură și se prăbușiră la rândul lor, astfel încât întregul lac, lung de șapte mile și lat de trei, porni să se reverse la vale, vuind sălbatic.

Uzina electrică cu cei treizeci și unu de muncitori ai săi fu pur și simplu acoperită, măturată, iar mai târziu nu mai avea să se găsească acolo nimic altceva decât o mare groapă, care să marcheze vechiul amplasament. Imensul puhoi de apă năvăli de-a lungul văii

largi plate, măturând două sate și o sută de ferme, luând bărbați, femei și copii, vite cornute și măgari, țapi și maimuțe sfinte. Urmând cursul râului, cu apele deja umflate, înecă regiunile joase și luă cu asalt înălțimile. Când ajunsese la marginea orașului, lovi cazarma splendizilor soldați siks, atât de admirați de Miss Hodge, și înecă jumătate din cei pe care nu apucase să-i omoare sau să-i rănească marele cutremur. Puhoiul linse înfometat distileria și fabrica de produse chimice, distrugând mașinile scumpe aduse de Maharajah din Germania. Se revărsă apoi ceva mai împlânzit, fiindcă ajunsese într-o zonă mai înaltă, după ce trecuse peste terenurile de tenis ale casei Simon, și peste grădina soților Smiley, luând cu el și hiena și cerbul lătrător și porcii sălbatici din mica îngăditură din fundul curții. Se repezi peste drumul Școlii de ingineri, ocolind terenurile înalte pe care se ridica marele palat, se prelinse pe lângă marginea bungalow-ului locuit de Miss Dirks și Miss Hodge, se avântă peste bazinul din piața cea mare, învecinată cu vechiul palat de lemn și mătură mulțimea înspăimântată de bărbați, femei și copii care își căutaseră refugiu în preajma bazinului după ce ieșiseră din cinema și din casele zguduite de cutremur, năvăli peste bazar, strivind una câte una barăcile de lemn, ca pe niște castele din cărți de joc, străbătu parterul vechiului palat de vară la etajul căruia lordul Heston zăcea chinuit și umflat de ciumă, se abătu peste cartierul de jos al castei paria topind casele din chirpici ca și când ar fi fost făcute din nisip, cotropi Grădina zoologică înecând animalele sălbatice în cuștile lor, înghiți rugurile funebre, apoi se avântă iarăși în câmp deschis – tăvălug de apă și case, de cadavre și copaci dezbrăcați.

Invadând câmpia, tăvălugul urmă cursul râului spre Muntele Abana. Oprit câteva secunde de cele două poduri cu arcuri prea joase, ajunsese în sfârșit la valea îngustă prin care râul și făcuse drum prin cercul de munți și acolo se poticni, zăgăzuit de un baraj creat din propria-i îngrămădire de sfărâmaturi și copaci, de cadavre de

bărbați, femei și copii și animale, cărat în pânțele lui de-a lungul a douăzeci de mile. Umflându-se din ce în ce mai mult din cauza stăvilarului de sfărâmaturi, torentul de apă se opri iarăși un timp, apoi începu să se reverse înapoi spre orașul ruinat, hrănindu-se neconținut din ploaia teribilă și din torentul huretor al râului. Până când asupra întregii văi înecate și asupra orașului lovit de moarte se așternu tăcerea.

5

În momentul dezastrului, Maharani plictisită și mai ales enervată din cauza zăpușelii, juca bezique cu Maria Lișinskaia. Partida nu era interesantă, fiindcă Maharani avea de-a face cu o adversară slabă, pe care o putea învinge ușor, așa că jocul nu-i oferea nicio plăcere. O plictisea și jocul de cărți și Ranchipurul și Maria Lișinskaia. Maria se săturase de muson. Era palidă, arăta bolnavă și își pierduse toată vioiciunea.

„Cred că s-a certat cu Mr. Bauer, gândi bătrâna doamnă, sau poate că este numai obosită.” Oricum, Maria trecuse de prima tinerețe. Maharani încerca să ghicească cam ce vârstă avea rusoaica. Nu-i puse însă întrebarea: „Câți ani ai, Maria?” fiindcă știa că Maria ar răspunde cu o minciună la o chestiune atât de directă.

— Câți ani aveai când s-a terminat războiul? o întrebă ea pe ocolite.

Maria, luată prin surprindere, mărturisi repede:

— Douăzeci și unu.

Maharani calculă la iuțeală că rusoaica avea acum treizeci și nouă de ani, vârstă la care nu mai putea pretinde că este tânără și proaspătă, mai ales după ce dusesese o viață atât de frământată. Erau momente când Maria arăta mai tânără decât vârsta ei, dar alteori părea mult mai bătrână. Avea o înfățișare foarte schimbătoare,

constată bătrână doamnă. În asemenea clipe, când firea ei asiatică biruia pe cea europeană, devenea mai bătrână decât timpul, bătrână, înfricoșată, deznădăjduită.

— Doriți să vă citesc ceva? întrebă Maria.

— Nu mulțumesc. Mă duc la culcare.

Maria își aprinse o țigară și începu să facă o pasiență. Dar în vreme ce orânduia cărțile de joc pe masă, o schimbare extraordinară se produse în palat. Atmosfera păru să fi devenit insuportabil de grea, de sufocantă; se lăsase brusc o tăcere atât de profundă, de parcă pământul ar fi încetat să se mai învârtască. Cu mișcări tot mai lente, Maria puneă pe masă carte după carte, până când deodată se opri ca și când ar fi intuit un mare pericol. Trăgea cu urechea, asculta încordată și aștepta ceva, în vreme ce o expresie de groază i se oglindi în ochi. Obrajii ei galbeni-pământii se făcură albi ca ceara. Maharani, care stătea în fața ei, își încleștă instinctiv mâinile de brațul fotoliului.

Bătrâna doamnă știa ce avea să urmeze. Ca prin vis se văzu transportată cu cincizeci de ani în urmă, în acel mic și prăfuit sat din Deccan pe care-l părăsise spre a deveni Maharani în Ranchipur. Simțea în aer ceva care îi aduse în fața ochilor minții priveliștea întregului sat prăvălindu-se, acoperind ulițele cu dărâmături, moloz și nori de praf. Auzi iarăși țipetele nenorociților îngropați sub sfărâmurile caselor prăbușite... În aceeași clipă podeaua păru să se ridice dedesubt. Bucăți de ipsos se desprinseră din tavan și rețelele de la fereastră, în care se prindeau lilioci gigantici, prinseră să se legene. Apoi unul câte unul, turnurile și turnulețele vastului palat începură să se năruie. Luminile se stinseră brusc. Stând în beznă, auziră turnurile prăvălindu-se peste acoperișuri, la intervale rare, oribile, care făceau așteptarea și mai îngrozitoare. Țipetele ei acoperiră vaietele de groază, care se ridicau de prin toate colțurile palatului.

— Încetează cu răcnetele! o repezi cu brutalitate bătrâna doamnă.

Ce sunt țipetele astea? Nu ajută la nimic.

În glasul Maharanei răsună un timbru de o autoritate implacabilă și o profundă scârbă. Nu simțea decât scârbă pentru această femeie înfricoșată, cuprinsă de istericale în fața morții, lipsită de orice urmă de demnitate, fără de care omul devine inferior animalelor.

În sfârșit, zguduirile și zgomotele turnurilor care se prăbușeau încetară.

— S-a terminat, spuse Maharani după o clipă. Palatul rezistă. Du-te și adu-mi lanterna electrică. Și nu mai face pe nebuna!

Nu primi niciun răspuns, însă. Deși era beznă, Maharani își dădu seama că Maria Lișinskaia îi executa ordinele. În curând, dama ei de companie se înapoie, precedată de un mic cerc de lumină. Vaietele din palat păreau să fi căpătat un ritm, descrescând și crescând iarăși, destul de tare încât să acopere vuietul apelor care coborau spre oraș venind dinspre barajul sfărâmat.

Bătrâna doamnă își luă lanterna.

— Vino! porunci ea. Să mergem la Înălțimea-sa.

Pe Maria n-o mai înfricoșa acum propria ei soartă. „Oh, Doamne, de nu i s-ar fi întâmplat ceva lui Harry! Apără-l, Doamne, pentru mine!”

Timbrul aspru al vocii Maharanei, autoritatea și tonul de comandă al vorbirii ei, avuseseră pentru Maria efectul unei palme peste obraz, eliberând-o în același timp de frica de până atunci. Deodată se simți calmă, resemnată, asiatică. Și pe când străbăteau holul de-a lungul ferestrelor cu arcuri largi, călcând peste sticle sfărâmate și bucăți de ipsos căzute din tavan, se văzu cu o completă obiectivitate, poate prima dată în cursul frământatei ei existențe. „Cum de am ajuns aici... eu, Maria Lișinskaia, născută tocmai la Kiev? Ce caut în holul acestui palat indian, umblând pe urmele unei Maharani în timpul unui cutremur de pământ?” își dădu seama că nu mai era înfricoșată, nu fiindcă ar fi fost curajoasă, ci fiindcă se simțea obosită, atât de obosită încât îi pierise și pofta de a mai trăi;

era obosită de tot ceea ce i se întâmplase până acum, obosită de mistuitoarea ei pasiune pentru Harry Bauer, atât de obosită încât vedea totul cu perfectă limpezime, de parcă ar fi fost de pe acum moartă. Nu-i mai rămăsese decât trupul, iar acum trupul acesta – ca și spiritul ei – era obosit și uzat.

În definitiv, cine era acest Harry Bauer, de mersese până acolo încât i se dăruise... ea, Maria Lișinskaia, atât de spirituală și de inteligentă, cu o copilărie încărcată de evenimente și de personaje importante care nu l-ar fi acceptat pe Harry Bauer decât cel mult în postura de servitor? Cine era individul ăsta? Nu era altceva decât un animal frumos, cu un corp admirabil, dar lipsit de duh, de sensibilitate, de creier, de cultură. Pe fundalul acelor neconținute vaiete, se văzu așa cum ar fi privit un film; stând în apartamentul din Moscova al tatălui ei lângă o masă rotundă acoperită cu o cuvertură de pluș violet, care cădea până în podea; pe masă se afla o lampă cu abajur verde, așa cum folosesc studenții, iar alături stătea tatăl ei, cu capul lui rotund de tătar plecat asupra unei cărți – Nicolae Mihailovici Lișinski, care știa mai multe despre chimia organică decât oricare altul din Rusia, un lider al liberalilor, care fusese prea slab și prea inteligent, crezuse prea mult în bunătatea omenirii și își închipuse că libertatea și educația sunt suficiente pentru a transforma pe oameni în îngeri. Apoi ușa se deschidea, și mama ei își făcea intrarea, venind de la teatru, cu fardul încă pe obraz, întrebând dacă Leonid a plecat cu bine din stația centrală... Leonid care avea să fie ucis în Carpați, fiindcă batalionul lui primise cartușe necorespunzătoare puștilor, iar baionetele, mânuite cu tot curajul din lume, nu puteau fi de niciun folos împotriva proiectilelor Skoda și a mitralierelor germane... Leonid, care ar fi trebuit să fie tatăl copiilor ei, și care ar fi putut să stea acum lângă o masă cu lampa verde, așa cum stătuse și tatăl ei odinioară. Unde se afla acum tatăl ei? În vreo groapă, la marginea Kievului... Și maicăsa, moartă de pneumonie din cauza lipsei de hrană și combustibil

necesar încălzirii... mama ei care fusese atât de veselă, de drăgălașă, de inteligentă, de nepăsătoare.

Trecuse prin multe. Înainte vreme, când amenința că se va sinucide, știa în adâncul sufletului ei că nu o va face, fiindcă nu avea nici curajul și nici indiferența trebuincioasă; îi lipsise curajul și atunci, la Praga, când bătuse cu biciul un rotofei și vârstnic comis-voiajor, și mai târziu în noaptea aceea de groază în camera cu plușuri roșii, cristale și oglinzi, în hotelul acela din Leipzig. Acum însă o putea face. E ușor să treci la fapte când te simți obosit, atât de obosit încât nu știi dacă ai să ajungi la capătul coridorului. Ar fi minunat să nu se mai trezească, să nu mai fie nevoită să înceapă o nouă zi... să doarmă doar. Un somn veșnic, să se cufunde în neființă.

Tonul aspru al glasului Maharanei, strigând în gujerati, o smulse din starea de amortire în care căzuse. În cercul de lumină izvorât din lanterna bătrânei doamne se aflau două slujnice paria, care se văicăreau trântite cu fața la pământ. Furioasă, disprețuitoare, Maharani le lovi cu piciorul ei gol împodobit cu diamante și le apostrofă în gujerati. Una din cele două femei ridică puțin capul și, când se văzu în prezența regalei făpturi, uită de spaimă, dădu un ghiont tovarășei sale, apoi se ridică în genunchi ploconindu-se de nenumărate ori.

Dincolo de cele două slujnice, drumul părea barat de o grămadă de moloz și de pietre, rămășițe ale unui turn care se prăbușise străbătând acoperișul. După un moment însă Maharani reuși să-și facă drum urcându-se peste dărâmături, astfel încât în curând se văzură în coridorul care ducea în apartamentele Maharajahului. Maharani împinse cu forța ușa anticamerei, trecu repede pe lângă sentinelele înveșmântate în uniforme lor cu roșu și aur și care făceau de pază de o parte și de alta a ușii dormitorului ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. Înăuntru, bătrânul Maharajah stătea rezemat de spătarul unui fotoliu, lângă fereastră, și privea orașul.

Harry Bauer se afla în preajma lui și îl sprijinea cu un braț petrecut pe după corpul bătrânului. Când fostul maestru de înot se întoarse cu fața spre noile-venite și Maria Lișinskaia îi văzu fața frumoasă, dar lipsită de inteligență și umerii pătrați, uită de moartea pe care și-o dorise: „Mulțumescu-ți, Doamne! își spuse ea. Trăiește! Mulțumescu-ți ție, Doamne!”

În întreaga încăpere nu-l mai vedea decât pe el. Maharajahul, cu fața sa bătrână întoarsă spre ele, și cu privirea aceea tragică, încercată de groază, nu exista pentru rusoaică. Din depărtare se auzeau destul de slab vaietele oamenilor din piață, care vedeau moartea venind spre ei. Ce-i păsa Mariei de vaietele lor, ce-i păsa de moarte? Nu auzi nici strigătul Maharajahului nici strigătul soției sale, după cum nu-l văzu nici pe bătrân căzând la pământ, în ciuda puterii lui Harry Bauer. „Mulțumescu-ți ție, Doamne! murmură ea pervers. Trimite-mi-l la noapte în mijlocul groazei și al dezastrului, pentru că el este tot ce mi-a mai rămas!”

Abia acum își dădu seama că ceea ce căuta la el nu era nici senzualitatea și nici satisfacția fizică; era ceva mai complicat și în același timp mai simplu. O atrăgea vigoarea lui intactă, incoruptibilă, străveche ca timpul și totuși etern nouă. Tânărul acesta păstra în el forța pământului însuși, simplitatea și frumusețea acestuia. Se ridicase din pământ, și în pământ avea să se întoarcă, fără a se lăsa tulburat de îndoieli, de teorii, de idealuri, neschimbat și neschimbător. Era antiteza spaimei și a oboselii, fiindcă aparținea eternului pământ. Fără el ar fi fost pierdută, ca și moartă.

6

După ce trecu primul val de apă, Miss Dirks se târî la Miss Hodge pe sofa. Bâjbâind prin întuneric, își făcu drum până la dulapul în care ținea sticla cu brandy. Peste cinci minute, miss

Hodge, înviorată de palmele aplicate ușor peste obraji și de un păhărel de brandy, deschise ochii.

— Unde mă aflu? exclamă ea începând deodată să plângă.

Miss Dirks o mângâie pe cap.

— N-ai pățit nimic. A fost o inundație și un cutremur de pământ. Cred că s-a întâmplat ceva la baraj. Nu mai plânge și liniștește-te.

— Fac tot ce pot, rosti Miss Hodge printre suspine. Sunt o proastă. A fost atât de stupid din partea mea să leșin.

— Nu chiar atât de stupid. Oricine ar fi putut să leșine. În odăi apa este de vreo cincisprezece centimetri.

— A stricat ceva? S-a spart serviciul de ceai cumpărat de la East India Company?

— Nu știu, zise Miss Dirks. Hai, liniștește-te.

Continua s-o mângâie pe cap. Miss Hodge închise ochii și simți că o cuprinde din nou amețea. Totodată o năvăli o mare fericire, fiindcă, pentru prima oară după atâția ani, Sarah o mângâia astfel pe păr. Aceasta o făcea să se simtă ca un copilăș învățat să fie mângâiat și răsfățat și care a fost lipsit multă vreme de dezmiertări. Statură așa multă vreme, luminate slab de flăcăruia albastră a lămpii cu alcool, folosită de Miss Dirks în vremuri normale pentru experiențele ei de chimie. Fuseseră amândouă atât de aproape de moarte, încât acum, când trecuse primejdia, se simțeau purificate, ușurate, conștiente că în aceste prețioase momente de liniște se apropiaseră iarăși sufletește una de alta. Dispăruseră toate neînțelegerile, toate acele valuri de emoție care o urcau tot mai sus pe Miss Hodge spre culmile nemulțumirii, meschinăriei și neurastenici, care le alterase atâta vreme prietenia.

— Ce-i zgomotul ăsta bizar? întrebă Miss Hodge.

— Se jeluiesc indigenii, zise Miss Dirks. Știi prea bine. Pentru cel mai neînsemnat lucru îi apucă istericalele. După un timp adăugă, ca și când ar fi reflectat mai adânc asupra acestei chestiuni: Nu au niciun autocontrol. Din orice își pierd cumpătul. Asta e marele lor

cusur: sunt molâi. Te simți ceva mai bine?

— Da... mult mai bine. Ah, sunt atât de proastă. N-am reușit niciodată să înfrunt greutățile. Am fost întotdeauna o povară. Toată viața mea am stat pe capul cuiva.

Începu iarăși să plângă. Miss Dirks vru să-i răspundă dar, înjunghiată de o durere paroxistică, rămase fără glas. Mai înainte de a-și fi revenit, o auzi pe Miss Hodge vorbindu-i.

— Aș dori să-ți spun ceva, Sarah. Toată ziua am vrut să-ți vorbesc. Mi-e rușine de felul cum m-am comportat în legătură cu invitația la ceai. Am să-i scriu un bilet lady-ei Heston chiar în noaptea aceasta, și în drum spre școală am să-l las la palatul de vară.

— În momentul de față cred că nu mai are nicio importanță. După cele ce s-au întâmplat, nimeni nu se va mai gândi la vizite. Măine nici nu cred că se vor ține cursuri la școală. Poate că nu se vor mai ține niciodată.

— De ce? Atât de grozav a fost?

— Noi ne aflăm pe un teren ridicat, și cu toate astea suntem jumătate sub apă... a mai fost apoi și un cutremur.

— Cutremur de pământ?

— Da. Atunci ai leșinat.

— Mă tem că a făcut multe stricăciuni.

— Mă duc să văd.

Cuprinsă iarăși de istericale, Miss Hodge o apucă de mână.

— Nu. Nu. Nu te duce! Nu mă lăsa!

În loc de răspuns, Miss Dirks se mărgini să rostească:

— Elisabeth.

— Da?

— N-ai regretat niciodată, nu-i așa? Faptul că ai venit aici cu mine?

— Nu, Sarah, nu. Am dus o viață mult mai interesantă decât mi-aș fi putut închipui. În orice caz mult mai interesantă decât la Birmingham.

— N-am avut intenția să te supăr când ți-am spus lucrurile acelea urâte.

— Știu, draga mea.

— Nervii sunt de vină. De la o vreme o duc foarte rău cu nervii. Voiam să știi, asta-i tot.

— Am știut, zise Miss Hodge.

Apoi Miss Dirks tăcu, încurcată. După un lung timp, rosti simplu:

— Acum mă duc.

— Nu... nu. Nu mă părăsi!

— Nu fi caraghioasă, Elisabeth. Ai să stai aici. N-aș avea liniște dacă n-aș ști ce s-a întâmplat la școală și ce s-a ales din toate cărțile acelea frumoase primite din țară. Ar fi îngrozitor să se fi stricat, fiindcă nu au fost urcate la etaj.

— Mi-e frică. Mi-e frică.

— N-are de ce să-ți fie frică. Ai să rămâi aici. Într-o jumătate de oră sunt înapoi.

— Școala trebuie să fie în întuneric.

— Am cheile mele. Și cunosc locurile.

— Mi-e frică, murmură Miss Hodge.

— Dacă vrei să-mi fii de ajutor, stai cuminte și așteaptă-mă până mă întorc. Nu mai este nicio primejdie. Apa a trecut.

Se ridică și, cu acea hotărâre care o caracteriza, îi dădu un sfat practic:

— Dacă-ți mai este frică, bea puțin brandy. La nevoie bea cât ai să poți. N-are să-ți facă rău dacă ai să te îmbeți și tu în noaptea asta.

Se ridică și Miss Hodge de pe sofa.

— Merg cu tine. Nici nu mă gândesc să te las să pleci singură.

Miss Dirks își îmbrăca tocmai vechia-i haină de ploaie.

— Nu, draga mea, rosti ea ferm. M-ai încurca. Ai leșina iarăși și atunci ce m-aș face cu tine?

Deodată Miss Hodge simți că o cuprinde amețeala. Se lăsă iarăși

pe sofa, fiindcă nu o mai țineau picioarele.

— Nu pleca. Nu pleca, repeta ea.

Miss Dirks îi turnă încet printre buze un întreg pahar de brandy, apoi o mângâie pe cap.

Miss Hodge începu să plângă.

— Iartă-mă, Sarah. Fiindcă te-am supărat atât de mult.

— N-am ce să-ți iert, draga mea. Te înțeleg foarte bine. Acum stai culcată și nu te mai agita. Nici n-ai să știi când am plecat și când m-am întors. Încearcă să dormi.

Apoi dispăru mai înainte ca Miss Hodge, amețită, să-și fi dat seama. Aceasta încercă să se ridice de pe sofa, dar slăbiciunea o făcu să cadă la loc.

— Sarah! Sarah! i strigă ea. Așteaptă-mă! Așteaptă-mă!

Încercă iarăși să se ridice și de astă dată izbuti. Clătinându-se puțin, trecu în vestibul, își puse haina de ploaie, ieși, apoi coborî scara bungalow-ului. În vreme ce pășea pe trepte în jos, apa i se urcă încet până la genunchi. De obicei, noaptea îi era frică de șerpi, dar acum, în grabă, uită de ei.

— Sarah! Sarah! strigă ea în noapte. Sarah! Așteaptă-mă! Așteaptă-mă, Sarah!

Se opri în poartă. Apa îi ajungea până la mijloc. Își încordă auzul, dar nu-i ajunseră la ureche decât vaietele îndepărtate de la palat. Strigă din nou, sălbatic:

— Sarah! Unde ești? Așteaptă-mă! Sunt eu, Elisabeth! Sarah! Așteaptă-mă!

Din beznă nu primi niciun răspuns. Ascultă iarăși cu încordare, blestemându-și slăbiciunea, prostia, incompetența, dar nu-i ajunse la ureche decât gâlgâitul apei sumbre, stăvilită la est de Muntele Abana și care acum începuse iarăși să se ridice. Norii de deasupra erau luminați de văpaia unor incendii izbucnite undeva, în centrul orașului.

La școala serală din dosul bazarului, soții Smiley adunară pe cei douăzeci și șapte de băieți din clasă și îi duseră pe acoperișul noii aripi. Clădirea nouă, din beton cu armătură de fier, deși se clătinase, lăsând să-i apară crăpături în pereți, rămăsese în picioare și acolo, pe acoperiș, nu-i mai amenința pericolul, chiar dacă un al doilea șoc ar fi urmat după primul. De acolo, de sus, auziră mugetul apei care venea spre ei și urletele de groază din piața vechiului palat de lemn. Le ajunseră la urechi zgomotul puhoiului năvălind spre ei prin străzile bazarului, doborând vechile case de lemn, pe măsură ce se apropia. Mrs. Smiley se lăsă în genunchi, închise ochii și începu să se roage. Trecuseră luni de zile de când nu mai ridicase rugă către cer fiindcă nu avusese niciodată răgaz și fiindcă știa că într-un fel sau în altul Dumnezeu o va înțelege și o va ierta. Acum nu se ruga pentru ea sau pentru Mr. Smiley, ci pentru cei douăzeci și șapte de băieți înspăimântați, buluciți în jurul ei și care aveau toată viața înainte. În orice caz, viața lor va fi mult mai bună decât viața părinților lor, pentru că ea și Mr. Smiley munciseră pentru ei. Se mai ruga fiindcă știa că numai un miracol dumnezeiesc ar fi putut să-i salveze, și ea credea cu adevărat în Dumnezeu, sau cel puțin în vagul principiu că în cele din urmă binele va învinge răul. Când valul de apă izbi școala serală, clădirea grea și masivă se zgudui, noi crăpături apărură în acoperiș sub picioarele refugiaților, în vreme ce din bezna din jur le ajungea la ureche huruitul zidurilor care se prăbușeau, pârâitul bânelor ce susțineau casele mici din bazar, doborâte și măturate de puhoi. Școala însă rezista ca o stâncă în mijlocul ruinelor, un refugiu pentru cei douăzeci și șapte de băieți din castele indiene cele mai de jos, pentru Mr. și Mrs. Homer Smiley din Cedar Falls, Iowa.

După ce mugetul puhoiului se pierdu în depărtare, Mr. Smiley se

aplecă precaut peste marginea casei, ca să vadă ce mai rămăsese din străzile, atât de familiare, după trecerea potopului. Mrs. Smiley, conștientă că miracolul se produsese, deschise ochii și se ridică în picioare.

— Acum ce ne facem. Homer?

În adâncul ființei lui Mr. Smiley se trezi un impuls, un instinct, o forță adormită de când se născuse. Era senzația fizică încercată de toți acei care se deșteaptă din somn, fără să se simtă toropiți sau mahmuri, ci înviorați, plini de încredere, de vigoare și cu o mare forță lăuntrică. În sângele umilului și blândului Mr. Smiley se trezi la viață o întreagă procesiune de străbuni, a căror prezență o ignorase până atunci... Jed Smiley războinicul indian, și bunicul Smiley care și-a făurit o fermă bogată în mijlocul sălbăticiilor, și Morgan Downs care l-a însoțit pe Daniel Boone în timpul aventuroaselor lui peregrinări prin Kentucky, toate acele eroice tovarășe de viață precum și neînfrânții și viguroșii lor urmași, capabili să reziste la cele mai grele încercări, înzestrați cu talentul de a supraviețui dezastrelor, plini de resurse lăuntrice și curajoși până la temeritate. Toți se aflau în sângele său, și acum se treziseră la viață. În trupul plăpând, incolor, încărcat de ani al lui Homer Smiley, eroismul și setea de aventuri ieșeau la lumină.

Eroismul nu-i lipsise niciodată – însă un eroism modest, dâr, lipsit de trufie, care-l făcuse să lupte împotriva murdăriei, a ignoranței, a bolilor. Dar primejdiile noi care-l încolțeau acum puteau fi înfrânte cu prețul unui alt fel de eroism, și acum, fără să-l caute, Mr. Smiley simți cu o adevărată încântare, cu exaltare chiar, că acel eroism spectacular care cerea un cap limpede și resurse lăuntrice deosebite spre a învinge cele mai imposibile obstacole era prezent și îi răspundea la apel. Sângele începu să circule mai repede în trupul său mic, dar vânos, și deodată se simți tânăr și puternic, mai tânăr și mai puternic decât fusese vreodată la optsprezece ani. Când auzi vocea soției sale, chemându-l prin beznă și ploaie, își

dădu seama că nu era singur. Desluși în glasul ei obosit și slab același eroism trezit la viață. Împreună vor fi capabili să înfrunte potopul, cutremurele și toate asalturile dușmănoase ale naturii. Nu avea importanță faptul că ar putea să fie înfrânți și nimiciți, de vreme ce vor cădea împreună, luptându-se plini de încredere unul față de celălalt. Și pentru întâia oară în molcoma lui existență, Mr. Smiley încercă emoțiile pasiunilor puternice, mărețe, exaltante, și acea purificare sublimă pe care toate acestea le implicau... Blânda, calma afecțiune pe care o avusese întotdeauna față de Bertha Smiley, lăsase locul unor simțiri magnifice, orbitoare, dar nu lirice, ci cu totul sălbătice. În mijlocul întunecimii și al dezastrului, Mr. Smiley descoperi că este bărbat în toată puterea cuvântului, un bărbat tot atât de viril, de zgomotos, de violent ca și Rașid sau ca frumosul Maior. Fără să-și fi dat seama, toată viața așteptase acest moment.

Când răspunse soției sale, aceasta desluși în tonul lui cel nou, care se deosebea atât de mult de cel dinainte, că se putea bizui pe el și că va găsi oricând în persoana lui un ghid și un protector.

— Cel mai înțelept lucru este să ne refugiem pe un teren mai înalt, zise el. Am să cobor la parter, ca să văd cum se prezintă situația. Rămâi aici cu copiii și bagă de seamă să nu faci vreo năzbâtie.

Reintră în clădirea școlii, apoi coborî scara. În încăperile de la parter apa era adâncă de aproape un metru, dar pentru moment nu-i pândea nicio primejdie. Când se întoarse pe acoperiș se adresă soției sale:

— Mă duc să fac o mică recunoaștere. (Vorbea ca și când s-ar fi pregătit să iasă din incinta unei fortificații, spre a se avânta într-o regiune sălbatică, bântuită de piei roșii.)

Dar Mrs. Smiley ridică obiecții (întocmai ca soția unui pionier).

— Nu. Ai putea să te rătăcești și să te pierzi de noi. Riscul va fi același dacă te însoțim, în loc să rămânem aici, sus. În orice caz, vom

fi împreună. E mai bine așa.

Trebuise să strige ca să se facă auzită, acoperind ropotul ploii și plânsetele copiilor de sub supravegherea ei.

Soților Smiley le fu destul de greu să-i urmeze pe cei douăzeci și șapte de băieți, dintre care șase sau șapte erau paralizați de frică. Aceștia nu se clintiră până ce Mr. Smiley nu le spuse că îi va lăsa singuri și se prefăcu chiar a-și pune în practică amenințarea. Tertipul acesta îi puse în mișcare chiar și pe cei mai șovăielnici, care se temură că vor fi părăsiți de această pereche de europeni vârstnici, care păreau să nu se teamă de nimic. Mr. Smiley deschidea drumul, iar Mrs. Smiley încheia coloana, ca un credincios câine de stână. Bâjbăiră pe scări în jos, până ce apa le ajunsese la genunchi, apoi ieșiră în ceea ce mai rămăsese din biata stradă. Era atât de întuneric, încât nu puteau vedea la o depărtare mai mare de trei sau patru pași. Mersul se dovedi totuși mai puțin anevoios decât își închipuisese Mr. Smiley, deoarece puhoiul dusesese cu el dărâmurile, curățind drumul. Nu înaintau pe firul străzii, fiindcă nu mai existau semne după care să se călăuzească, și chiar dacă acestea ar fi rămas în picioare, nu ar fi putut fi văzute. Mr. Smiley era nevoit să se folosească de propriul său simț de orientare, resursă la care până atunci nu fusese niciodată nevoit să apeleze. Știa perfect ce avea de făcut. Spre a ocoli bazarul, trebuia să urmeze o rută circulară de după palatul de vară și Liceul de fete, apoi să o ia pe drumul Școlii de ingineri și să iasă pe înălțimile pe care fusese clădit marele palat.

Convoiul înainta cu jalnică încetineală, nu numai datorită faptului că băieții se poticneau în dărâmături sau alunecau în gropi, ci mai ales din cauza spaimei care îi încolțiseră, făcându-i astfel foarte greu de stăpânit. La un moment dat Mrs. Smiley întinse instinctiv mâna, spre a-și recăștiga echilibrul compromis, și se apucă de un obiect albicios care plutea în preajma ei, constatând în ultimul moment că se agățase de coapsa unui cadavru care plutea dus de ape. Mr. Smiley abia scăpă să nu apuce un mic piton încolăcit pe o

grindă împinsă de curent. Din cinci în cinci minute, Mrs. Smiley făcea apelul elevilor spre a se asigura că niciunul dintre ei nu se răătăcise. Nu se bizuia pe ei, deoarece cunoștea slăbiciunea caracterului hindușilor, incapabili să-și domine spaima și disperarea și oricând gata să se întindă pe pământ, ca acele cămile masculi care refuză să mai trăiască. Băieții aceștia erau atât de îngroziți, încât se comportau ca niște copilași iresponsabili și nu ca niște flăcăiandri care aveau să atingă – peste câțiva ani – vârsta maturității. Niciunul dintre școlarii aceștia nu se simțea răspunzător față de soarta camarazilor săi și cu atât mai puțin față de propria-i soartă. Mr. Smiley și soția sa erau conștienți că răspundeau în fața lui Dumnezeu de existența tuturor acestor douăzeci și șapte de vieți. De aceea Mrs. Smiley continua să înainteze bâjbâind, împiedicându-se, gâfâind, udă până la piele și cu mâinile însângerate, împingându-și elevii de la spate, având grijă de fiecare, strigându-le neconținut numele și amenințându-i când îi vedea că își pierd cumpătul la vederea șerpilor și a înfiorătoarelor cadavre plutitoare.

Deodată auzi din capul coloanei glasul lui Mr. Smiley care îi striga peste umăr:

— Suntem pe calea cea bună. Cred că am trecut pe lângă palatul de vară fără să-l observ. Am ajuns însă aproape de liceu. Iată-l. Stă încă în picioare.

La vreo zece metri în stânga lor se ridica în noapte marea clădire, dărâmată în parte.

Când aceștia trecură pe lângă liceu, Miss Dirks stătea pe treptele de la intrare. Auzind glasul lui Mrs. Smiley care îi amenința și îi încuraja pe băieți în limba gujerati, făcându-le pentru a zecea oară apelul, se simți ca un câine de stână părăsit de stăpân. Așa cum stătea cu mâna pe clanța ușii de la intrarea prețioasei sale școli, fu ispitită să se atașeze convoiului și să-i ajute pe soții Smiley a-și păstori elevii. În ciuda durerii care o înjunghia, simți că o invidiază pe Mrs. Smiley. Și-ar fi dorit și ea să-și fi adunat fetele – multe din

ele erau înecate poate în clipa aceasta – și să le fi escortat, așa cum își escortau soții Smiley elevii paria, și să le fi împins de la spate spre a le salva de la moarte. O clipă fu ispitită să-i strige, să se alipească micului convoi care se îndrepta spre liman, să se încadreze iarăși în marea desfășurare a vieții, sa reclădească ca odinioară, tot ce fusese nimicit în aceste ore de grea cumpănă. Dar se răzgândi. Era prea bătrâna și prea obosită. Nu mai avea puterea și nici răbdarea să se avânte într-o nouă și cumplită luptă. „Cum pot să-mi mai treacă asemenea gânduri prin cap, când sunt cu un picior în groapă?” reflectă ea.

Păstră deci tăcerea și rămase lipită de ușă, ca și când ar fi vrut să se ascundă de mica procesiune și să nu o mai vadă. „Nu! Așa e mai bine, cugetă ea. Și pentru Elisabeth va fi mai ușor. Este cea mai rapidă și mai ușoară cale.” Dornică totuși în adâncul sufletului ei să alerge pe urmele micului convoi, stătea nemișcată, în întuneric, ascultând glasul lui Mrs. Smiley care-și încuraja și își amenința mica turmă de băieți. Vocea ei se îndepărta și slăbea din ce în ce mai mult, până când nu se mai auzi decât zgomotul ploii și clipoceala apei care începuse din nou să crească, atingându-i picioarele.

Dincolo de liceu, Mr. Smiley, continuându-și marele ocol, ieși în sfârșit în drumul Școlii de ingineri. Ajuns acolo, constată că nivelul apei începuse să crească rapid și că scăpaseră de înec ca prin urechile acului. Bâjbâind prin întuneric, se trezi deodată în fața zidului înconjurător al grădinii palatului, exact cum își propusese, și acest succes îl făcu să exalte. N-ar fi putut să spună cu precizie în ce punct al împrejurării se afla, dar după ce cugetă câteva clipe, își zise că cel mai nimerit lucru era s-o ia la dreapta, spre a ajunge la poarta cea mare, unde muzica militară a Maharajahului cânta în fiecare seară, îndată după asfințit. Instinctul lui de pionier nu-l înșelă nici de data aceasta și după ce meraseră un timp de-a lungul zidului, ajunseră la poarta cea mare, care se înălța pierzându-și culmea – i se păru lui – în bezna nesfârșită. Strigă în hindustani pe

ostașii din gardă, dar nu primi niciun răspuns. Când se apropie de nișele în care stăteau de obicei sentinelele sikhs, constată că erau goale. Opri o clipă convoiul și făcu din nou apelul elevilor, spre a se convinge că niciunul din ei nu se pierduse pe drum. Se pregătea să dea semnalul de plecare, când o auzi pe Mrs. Smiley chemându-l:

— Ascultă, strigă cineva!

Răzbătând prin ropotul ploii și acoperind vaietele îndepărtate, se auzi glasul unei femei care striga într-una:

— Sarah! Ascultă-mă! Sarah! Sarah!

Mr. Smiley recunoscuse imediat vocea lui Miss Hodge.

— Ne întoarcem s-o căutăm? întrebă Mrs. Smiley.

Mr. Smiley se văzu pus în fața unei teribile dileme. Pe drumul Școlii de ingineri, aflat pe un teren relativ înalt, apa se ridicase până la brâu. Cinci minute mai târziu ar fi trecut peste capul celor mai scunzi dintre băieți. Nu-i trebui multă gândire.

— Nu. Ducem întâi copiii la palat, apoi mă întorc după ea.

Pusese în talgerele balanței pe deoparte viața unei fete bătrâne, pe de alta existența a douăzeci și șapte de băieți paria care abia începeau să trăiască.

— Grăbiți-vă! le strigă el în gujerati, făcându-i să intre pe sub mărețul și tăcutul portal și zorindu-i să parcurgă cei cinci sute de iarzi de alee șerpuită, care-i mai despărțea de liman.

În vreme ce mergeau anevoie pe aleea inundată, unul dintre cei mai mici băieți se lăsă gemând în apă, ca și când i-ar fi fost totuna dacă va fi să moară. Mrs. Smiley nu l-ar fi observat, dacă nu i-ar fi atras atenția băiatul care-l ținuse de mână. Făcându-și drum până la copilul căzut în apă, îl înșfacă de umăr și îl puse pe picioare. Apoi îi trase o palmă și, apucându-l de mână, îl târî după ea în ciuda gemetelor și suspinelor lui.

La un moment dat terenul începu să urce în pantă pronunțată, iar apa să se facă din ce în ce mai mică, până când reușiră în sfârșit să calce pe un pământ acoperit cu noroi, dar eliberat de ape. Urmând

drumul pietruit, ajunseră destul de ușor până la uriașa masă a palatului pe jumătate ruinat, lipsit acum de turnuri și turnulețe și care se ridica în fața lor, vizibil numai fiindcă era mai opac decât întunericul din jur. Când se văzură în siguranță, sub adăpostul îndoielnic al porticului dărâmat în parte, din fața intrării, Mr. Smiley urcă scările și îi conduse spre sala de onoare. Dar abia după câțiva pași găsi drumul blocat de grămezi de piatră și moloz – tot ce mai rămăsese din turnul cel mare. Pricepu numaidecât ce se întâmplase. Marele turn se prăbușise blocând sala de onoare, strivind foile de aur și panourile din lemn de santal din sala Durbarului. Slabul parfum al țepușelor de santal plutea în aerul liber, iar dintr-o îndepărtată parte a palatului se auzea un cor de vaiete și jeluiri. Deodată, în apropierea lui se iscă o mare zarvă și o ceată de guralive maimuțe sfinte trecură în fugă spre una din anticamere.

Mr. Smiley se asigură pentru ultima oară că niciun băiat nu lipsea, apoi se adresează soției sale:

— Acum mă întorc să văd ce pot face pentru cele două fete bătrâne.

— Nu! Nu te duce! Nu te duce! se pomeni Mrs. Smiley strigând.

Deodată tăcu rușinată de propria ei ieșire. Știa că Mr. Smiley *trebuia* să plece, că nimic nu-l putea opri și că ea nu avea dreptul să-l împiedice. În adâncul sufletului ei nu dorea câtuși de puțin să-l oprească. Dacă Mr. Smiley ar fi renunțat să se ducă, și-ar fi pierdut aura de glorie pe care în ochii ei i-o conferise salvarea copiilor. Propriul ei trup protestase, trupul acela care până acum fusese întotdeauna docil și indiferent, un fel de mașină pusă în slujba spiritului. Spiritualicește îl iubise întotdeauna pe Mr. Smiley, dar acum îl dorea trupul ei, care îi slăvea destoinicia, bravura, hotărârea. Pentru ea Mr. Smiley era acum un alt om, și deodată și ea avu bizara senzație că este o nouă Mrs. Smiley. Impresia aceasta o exalta și o intriga totodată. În bezna și în confuzia din jur, auzi un glas cântând înlăuntrul ei, un fel de exaltare, fiindcă împreună cu

soțul ei învinseseră cutremurul, potopul și toate ororile beznei și ale ploii. Îl auzi spunând:

— Trebuie să mă duc, draga mea.

Glasul lui păstra aceeași blândețe de totdeauna.

— Ai dreptate, trebuie să te duci, dar să ai grija de tine! răspunse ea dându-și în același timp seama că vorbele și vocea îi erau inadecvate și banale pe lângă ceea ce simțea în adâncul sufletului ei.

Mrs. Smiley își dădu brusc seama că Mr. Smiley o căuta prin beznă, și întinzând mâna îl apucă de braț și îl trase spre ea. Se îmbrățișară repede, apoi el dispăru în ploaie. După felul cum o sărutase, ea îi ghici simțămintele și aceasta o făcu să încerce o nouă exaltare, mai minunată decât toate experiențele ei de până acum. Deodată începu să plângă, impresionată de revelația că era o femeie în toată puterea cuvântului și nu numai un simplu instrument al lui Dumnezeu. După un timp, lacrimile încetară și Mrs. Smiley căzu în genunchi și începu să se roage, de astă dată implorând pe Dumnezeu să-i apere bărbatul.

Așteptă aproape două ore, când rugându-se, când ocupându-se de băieții paria, care stăteau îngrămădiți lângă ea, unii adormiți, alții tremurând și scâncind. La fiecare cinci minute se ducea până afară și striga în noapte:

— Homer! Homer!

De fiecare dată o înspăimânta sunetul izolat al vocii ei înăbușite de zgomotul ploii.

După un timp, văicărelile care se auzeau din cele mai îndepărtate locuri ale palatului încetară, și asupra nopții se lăsă o tăcere tulburată doar de clipocitul apei, care se ridica neconținut, înghițind treaptă cu treaptă scara de la intrare. Parfumul țepușelor din lemn de santal plutea în aer și la un moment dat, în ciuda speranțelor, dorințelor și credinței sale, Mrs. Smiley începu să se teamă că soțul nu i se va mai întoarce, și în mintea ei începu să se întrebe cum se va comporta fără el mai ales acum, după ceea ce i se întâmplase. Și

deodată, din beznă, auzi vocea soțului ei strigând-o:

— Bertha! Bertha!

Vocea lui era slabă și răgușită din cauza extenuării. Deodată Mrs. Smiley simți că leșină, copleșită de o mare bucurie.

Aproape simultan, el se lăsă să cadă pe lespezile de marmură.

— Mi-a fost imposibil să mă apropiu de ele. A trebuit să înot ca să mă pot salva. Este îngrozitor. Acum apa este plină de șerpi.

Apoi leșină cu capul în poalele ei. În același timp apărură din întuneric, în holul ruinat, un om alb care se clătina, un european, pe care Bertha Smiley nu-l mai văzuse până acum. La lumina unui fulger desluși fața prelungă, palidă, cu nas lung și ochi înguști ai unui ins înveșmântat bizar într-o jachetă ca acelea purtate de reprezentanții britanici la Durbar-urile Maharajahului. Bărbatul se poticni de unul dintre băieții paria și căzu fără să mai facă vreun efort spre a se ridica. Era Bates.

8

Frământată de o întreagă gamă de emoții care includeau mânia, exaltarea, triumful, lubricitatea refulată și confuzia, Mrs. Simon ieși din casa lui Ransome, se urcă în Fordul ei demodat și porni spre bungalow-ul lui Mrs. Hogget-Clapton. Locuința acesteia era situată la o oarecare depărtare de oraș și anume la marginea câmpului de instrucție. Mrs. Simon își găsi prietena singură, stând posomorâtă într-un vast fotoliu, înveșmântată într-un larg *pegnoir* roz pal, garnisit cu danteluțe. Nu purta corset. Mrs. Hogget-Clapton medita asupra absenței și singurătății în care o lăsase soțul ei, plecat ca de obicei la Delhi, fără a se gândi că ea rămăsese să se înăbușe în atmosfera din Ranchipur. Nu își turnase de băut pentru că atinsese limita saturației după ce se întorsese de la Mrs. Simon, căreia îi împărtășise senzaționalele „noutăți”. Când atingea punctul de

saturație, orice picătură de brandy în plus i-ar fi sporit tristețea și greața. Întreg Ranchipurul știa că în momentul în care Mrs. Hogget-Clapton atingea limita de saturație devenea foarte vorbăreată și gâlcevitoare, iar ciudatul accent pe care și-l inventase îi scăpa de sub control, lăsând loc limbajului ei nativ cockney. În acele momente înceta să se mai exprime în pukka și i se întâmplase adeseori să întrebuințeze expresii ca: „lua l-ar dracu!” și „rahat cu perje”.

În ciuda stării ei de saturație se luminea puțin la vederea lui Mary Lou Simon coborând din Fordul ei demodat.

— Trebuie să rămâi la masă și să-mi ții companie, spuse ea schimonosindu-se, ca și când ar fi fost o adolescentă cu chip de fetiță. Am o migrenă îngrozitoare.

Mrs. Simon acceptă imediat invitația și trimise un servitor spre a-l anunța pe reverendul Simon să n-o aștepte cu masa. Se simțea întotdeauna extrem de flatată când Lily Hogget-Clapton îi solicita compania. Acum venise cu un sac de noutăți palpitate – în legătură cu depravarea soților Smiley, cu nerușinata comportare a lui Fern, și mai presus de toate cu descrierea interiorului casei lui Ransome, care o „intrigase” atât de mult pe Mrs. Hogget-Clapton. Piesa de rezistență care avea s-o dea gata pe amfitrioană va fi însă vestea apropiatei căsătorii a lui Fern cu Ransome. De fapt, deborda de subiecte menite s-o stârneasă pe soția lui Hogget-Clapton, fie că era saturată ori ba.

Toate astea amfitrioana le așteptase clocotind de nerăbdare încă de la cinci după-amiază. O întreagă sticlă de brandy nu-i fusese îndeajuns spre a-i potoli neastâmpărul. Mrs. Simon îi propuse de la început să treacă în salon, deoarece acolo riscau mai puțin să fie auzite de desculții aceia de servitori.

Încăperea aceasta era pe atât de încărcată pe cât de goale arătau camerele lui Ransome. Erau adunate acolo, claie peste grămadă, tot felul de fleacuri, bronzuri de Benares, fotografii, perne, obiecte de artă de o valoare îndoielnică, la care se adăuga o fotografie colorată

în mărime naturală a lui Mrs. Hogget-Clapton – pe atunci în prima ei tinerețe – când își făcea debutul pe scenă în *Cotoiul încălțat*. Toate aceste nimicuri erau așezate aiurea, într-o totală dezordine, ceea ce făcea ca încăperea să semene grozav cu harababura din capul amfitrioanei în momentul în care vizitatoarea ei o găsisse pe verandă.

Pierdute în mijlocul acestei colecții heteroclite de obiecte ieftine, cele două prietene stăteau vârate una într-alta, în vreme ce Mrs. Simon istorisea pe nerăsuflăte îngrozitoare lucruri pe care le descoperise de când nu se mai văzuseră – cu două ore înainte. Harry Loder le găsi în plin conciliabul ceva mai târziu, și anume în clipa în care Mrs. Simon îi vorbea despre scrisoarea trimisă Consiliului Misionarilor din Iowa, cu scopul de a-i „aranja” pe soții Smiley odată pentru totdeauna.

Loder era un bărbat spătos, de vreo treizeci și unu de ani, mai mult bovin decât musculos, cu păr negru, ochi căprui și un ten strălucitor, care în ciuda bețivăniilor lui rămânea proaspăt și trandafiriu, în loc să devină de o albeață păstoasă, așa cum li se întâmpla celor mai mulți europeni din India. Omul acesta supraviețuise căldurii, climatului, exceselor alcoolice, numai datorită vitalității lui de animal. Plesnea de sănătate, nu scânteia prin inteligență și era de o vitalitate agresivă, grosolană. Avea un fel de frumusețe animală, care le epata pe cele două femei ori de câte ori îl vedeau. Acum, când dădu năvală în cameră, prezența lui le electriza, făcându-le să se întreacă în cochetării. Abia acum, după ce săriseră pragul celor patruzeci de ani, erau în stare să-l aprecieze pe Harry Loder, care în noaptea aceasta era mai impresionant, mai agitat, mai roșu la față și mai încărcat de virilitate explozivă ca niciodată.

După ce constată că năvala lui de taur furios își făcuse pe deplin efectul, se adresează gazdei:

— Vă rog să-mi scuzați intrarea intempestivă, dar voiam să o văd

pe Mrs. Simon. Apoi se adresa numai lui Mrs. Hogget-Clapton: Îmi pare rău că trebuie să vă spun, dar este vorba de ceva foarte important.

În clipa aceea amândouă prietenele își dădură seama că și el aflase.

— Vă ascult, zise Mrs. Simon. Nu vă jenați. Mrs. Hogget-Clapton știe totul.

Acum, la vederea lui Harry Loder, hotărârea ei de a-l avea pe Ransome drept ginere începu să slăbească. La urma urmei, chiar dacă nu era atât de bogat ca Ransome și nici de o familie la fel de bună, se găseau destule argumente care pledau în favoarea lui... În primul rând era mai ușor de prins în cursă. De fapt l-ar fi dorit pentru ea (recunoștea pe jumătate acest lucru), dar în lipsă de așa ceva... s-ar alege cu el Fern...

— Vreau să vă vorbesc despre Fern, rosti el umflându-și nările și respirând greu.

— Ah, da, despre Fern, replică Mrs. Simon cu voce scăzută, potrivită circumstanțelor. Mi-a vorbit și Mrs. Hogget-Clapton despre această chestiune.

Își scoase batista, deși ochii nu-i erau de loc umezi, și se prefăcu a plânge... Inima ei zvâcni excitat, când Harry Loder începu să zbiere aproape ca un gentleman din Sud:

— Am să-l împușc pe ticălos! Cum și-a permis...

— Nu! zise Mrs. Hogget-Clapton cu acea înțelepciune tipică turmentaților. Nu poți să faci una ca asta.

— De ce nu pot? răcni el.

— Trebuie să te gândești cu cine ai de-a face, reluă Mrs. Hogget-Clapton, căreia începuseră să i se limpezească ideile. Nu e un soldat de rând, nici măcar un ofițer inferior.

— Și ce dacă este fratele unui împuțit de conte?

— Căpitane Loder!

— Vă rog să mă iertați. Enervarea m-a făcut să-mi pierd

cumpătul.

Excitată de spectacolul oferit de acest bărbat în toată legea, stârnit de o oarbă gelozie, Mrs. Simon uită până și de Fern.

— La noi în Sud, vorbi ea cu afectat accent sudic, oamenii de felul lui Ransome sunt numiți „amanți ai negreselor”.

În clipa aceea, ca o răzbunare a lui Dumnezeu, cutremurul se abătu zgomotos, datorită mai ales vacarmului stârnit de toate acele bronzuri și pseudo-obiecte de artă care începură să cadă în jurul lor. Cele două femei izbucniră în urlete și continuară să urle chiar și în vreme ce Loder le târî pe verandă, unde Mrs. Hogget-Clapton găsi cu cale să leșine. În vreme ce prietena ei și Harry Loder se străduiau s-o readucă în simțiri, potopul se porni să măture valea, mai jos de ei, mugind și şuierând atât de tare, încât acoperi corul vaietelor îndepărtate. În clipa în care Mrs. Hogget-Clapton ridică puțin capul și gemu ușor, Harry Loder își aminti că în asemenea momente locul său nu era aici, alături de aceste femei coapte și isterice, ci la cazarmă, unde n-ar fi fost exclus să se fi întâmplat cele mai mari nenorociri.

— Și-a revenit, se adresă el lui Mrs. Simon. Acum trebuie să vă părăsesc și să mă întorc la cazarmă.

— Nu, nu! Nu se poate! strigă Mrs. Simon. Cum să ne părăsești tocmai acum?

— Acolo e locul meu, răspunse Loder. Stați aici și am să mă întorc de îndată ce-mi va fi posibil.

Mrs. Hogget-Clapton începu să strige că nu se cuvenea să fie lăsate singure, dar Mrs. Simon, impresionată de bărbăteasca energie a ofițerului, interveni cu hotărâre:

— Nu, Lily. Lasă-l să plece. Apoi se întoarse spre Loder: Du-te! Du-te! Fă-ți datoria!

Abia după plecarea sa, Mrs. Hogget-Clapton pricepu bizarele și înfiorătoarele vaiete din orașul de jos.

— Ce s-a întâmplat? întrebă.

— Zbiară mulțimea, îi explică Mrs. Simon, apoi se întoarse iarăși spre locul în care se aflate Harry Loder și adăugă: Du-te! Locul dumitale e la cazarmă!

Dar ofițerul plecase deja.

9

La volanul astmaticului și demodatului său Morris, Harry Loder înfrunta ploaia, înaintând când pe drum, când peste câmpurile îmbibate de apă. Cunoștea atât de bine drumul, metru cu metru, încât îl plictisea până la îngrețosare, chiar și acum, în plină nenorocire. Însă în vreme ce conducea, simți că îl încolțește frica, dar nu frica de moarte, necunoscută încă lui, ci un fel de spaimă neagră, animalică, de neînțeles, același fior de panică încercat de o gazelă în plină junglă, când simte în preajmă o prezență necunoscută, dar amenințătoare. Groaza aceasta odioasă era provocată de ploaia aceea blestemată, interminabilă, de asaltul vegetației luxuriante, de friguri, de șerpi, de acea tăcere umedă, care precede cutremurele, de ura care îl împresura de pretutindeni. Îl înfricoșau până și proprii lui soldați indieni, atât de supuși și de maleabili sub mâna lui de fier, dar în același timp atât de evazivi, de insolenți și atât de puțin loiali în adâncul sufletului lor. Îl înspăimânta și peisajul care abia se mai contura prin perdelele tot mai dese de ploaie îl înfricoșau până și copacii care-și plecau degetele lor rămuroase peste fascicolele de lumină ale farurilor, amenințând parcă să-l smulgă din mașină.

De multă vreme nu o mai ducea bine cu nervii; însă abia acum își dădea seama. Încercase pentru prima oară asemenea senzații acum trei ani. Dar starea aceasta rea era mult mai veche. O resimțise, în ciuda aspectului sănătos a tenului său, încă din clipa în care pășise pe acest pământ. Urâse mirosurile acestui pământ, îl scârbiseră până

și parfumul de iasomie, aromele mirodeniilor, pe care alți oameni cu sănătatea ruinată de multă vreme le găseau nostalgice și agreabile. Urâse țara aceasta blestemată și mai presus de toate îi urâse pe indienii înșiși. Nu întâlnise printre aceștia niciunul care să-i inspire încredere. Nu-i înțelegea. Hinduși sau musulmani erau făcuți toți din același aluat. Dacă te arătai prietenos, deveneau aroganți și nesuferiți, dacă îi tratai militărește indivizii aceștia aveau un fel de a se comporta care te făcea să te simți inferior, de parcă ai fi fost un animal pe jumătate sălbatic. De zece ani încoace urâse țara aceasta, peisajele ei și oamenii care o locuiau. Îi era dor de Devonshire și ar fi preferat să se afle în Birmania, care era cel puțin verde și luxuriantă, sau la Șanhai, ori în cel mai nenorocit loc din afara Indiei. Nu-i ruinase sănătatea, punctul vulnerabil al celor mai mulți albi. Îl lovise pe la spate, subtil, slăbind nervii unui om fără nervi. Nici vânătorile de mistreți sau de pantere, nici plăcerea de a ucide pe care o avea în sânge, plăcerea expertului dornic să arunce cu lancea, ori să-și atingă ținta trăgând cu o carabină de mare calibru nu-l putea face să uite această oribilă și nedefinită teamă care îl rodea de atâta vreme. O dată, pe când cutreiera înălțimile de dincolo de Muntele Abana, aflându-se la vânătoare de pantere, suferise o ușoară criză de malarie și avusese un vis înspăimântător. Se făcea că ucidea pantere, una după alta, până când se adunase în fața sa o uriașă grămadă de stârvuri, și începuse să-l doară brațul și să nu mai poată ține arma în mână. Bestiile continuau totuși să vină spre el, sărind peste culmea mormanului de carcace, până ce nu mai fusese în stare să tragă. Una din pantere se aruncase asupra lui și îl doborâse la pământ. În acest vis India se afla în fiecare panteră.

Și în vreme ce conducea din ce în ce mai repede pe drumul noroios frica aceasta reuși să depășească până și furia pe care i-o stârnise Ransome, fiindcă reușise să o aibă pe Fern Simon înaintea lui. Furiei acesteia, izvorâtă din gelozie și vanitate rănită, îi dăduse o nouă interpretare, socotind-o virtute ultragiată și simț al onoarei,

definiții scornite de acea ipocrizie dezgustătoare a oamenilor care se ghidează după ceea ce numesc ei „codul onoarei”. Uitase că încercase să facă același lucru fetei, dar că nu reușise fiindcă aceasta nu-l acceptase. Vanitatea lui rănită îi provocase un fel de durere fizică. Nu putea concepe ca fata unui misionar de rând să-l prefere pe un bețivan ca Ransome unui om cu prestigiul lui, la picioarele căruia cădeau toate femeile. În ciuda mâniei a spaimei sale, își dădu seama că Mrs. Hogget-Clapton avusese dreptate. Nu-l putea împușca pe Ransome. Curviștina aceea mică nu merită acest sacrificiu! La urma urmei, trebuia să se gândească la viitorul său. Ceea ce i se întâmplase lui Fern nu mai avea nicio importanță. Acum nu o mai dorea, dar vanitatea lui cerea o reparație. Nu, nu-l va împușca pe Ransome, dar cu prima ocazie îi va trage o bătaie soră cu moartea.

În luminile farurilor zări îngrăditura albă a hipodromului și își dădu seama că nu mai avea de parcurs decât puțin drum până la cazarmă. În același timp auzi strigăte sălbatice și țipete, care-i treziră iarăși frica nedefinită și atât de chinuitoare. „Poate că s-au răsculat! Poate că-i ucid pe ai noștri!” Simultan luminile farurilor cotiră, luminând în plin asupra locului unde ar fi trebuit să se afle cazarma, numai că acum nu se mai vedea nicio clădire, ci doar un morman de dărâmături din care apăreau ici și colo capetele rupte ale unor bârne. Auzi strigătele sălbatice ale soldaților indieni care alergau de colo până colo ca niște furnici prin ploaia deasă, încercând să dea la o parte grămezile de piatră și de moloz. „Acolo trebuie să fi fost popota, gândi el. Cred că se aflau cu toții la popotă. Au fost prinși sub dărâmături... și Cruikshank, și Culbertson, și Bailey, și Sampson.” Apoi soldații alargară spre el, orbiți de faruri, strigând cuvinte neînțelese lui. „Blestemată țară! Afurisită țară!” și deodată izbucni într-un hohot de plâns.

Fără să oprească motorul, sări din mașină și strigând în hindustani:

— Unde e locotenentul Bailey? Unde sunt ceilalți ofițeri?

Cei trei soldați care alergaseră spre el nu mai strigau, ci stăteau încremeniți, amuțiți, în lumina farurilor. În sfârșit unul dintre ei, sergentul Pashat Singh, rosti cu un glas sugrumat în hindustani:

— Acolo sunt. Toți sahibii sunt acolo. Casa a căzut pe ei.

Apoi începură să bolborosească tot felul de cuvinte neînțelese și să se ploconească într-un mod foarte nesoldățesc, de parcă s-ar fi simțit într-un fel responsabili de acest dezastru.

Loder începu să zbiere:

— Puneți-vă pe treabă, porcilor! Puneți-vă pe treabă Scoateți-i pe toți de acolo!

Răcnea și înjura spre a-și acoperi propriile-i suspine, pentru că oamenii săi nu trebuiau să știe că el, un militar britanic, era în stare să plângă cu hohote. Deși se străduia să și le stăpânească, nu reușea, fiindcă aceste hohote reprezentau un paroxism fizic, care-l făcea să se cutremure din cap până-n picioare asemenea unor spasme, iar între aceste paroxisme tremura în uniforma lui udă leoarcă. „Doamne, ajută-mă să mă stăpânesc! Doamne, ajută-mă!” se ruga el mintal. Nu se mai simțise în așa hal decât odinioară, pe când avea patru ani și se afla în casa unchiului său din Surrey. Atunci îl înspăimântase un dulău care sărise în patul lui, noaptea.

Când alergă spre grămada de pietre, își dădu seama că nu avea niciun rost să se grăbească, pentru a ajunge acolo... Cruikshank, și Bailey, și Culbertson, și Sampson... nimeni nu putea să fi rămas viu sub mormanul acela de pietre, de bârne și de moloz.

Ajutat de Pashat Singh începu să smulgă pietre din grămadă, tăiate odinioară din inima eternului Munte Abana. Le smulgea sălbatic, la întâmplare, blestemând și suspinând, și deodată dădu peste pian, acel biet și plăpând pian degradat de căldură și de umezeală, la care Cruikshank obișnuia să cânte seara după cină. „Poate că tocmai cânta la pian, gândi el. Poate că îl voi găsi aici”. Și deodată descoperiră corpul bietului Cruikshank dedesubtul

pianului distrus. Trupul îi era strivit, însângerat, fără viață. Încleștându-și pumnii, Loder îi ridică spre cerul din care se revărsa ploaia, amenințându-l și strigând:

— Blestemată țară! Blestemată și ticăloasă țară!

10

După plecarea lui Loder, cele două femei vârstnice rămaseră ghemuite una lângă alta pe podeaua verandei. Mrs. Hogget-Clapton suspina isteric, iar Mrs. Simon încerca să o reconforteze. În cele din urmă, tăcură amândouă, epuizate de emoțiile puternice prin care trecuseră. Acum stăteau nemișcate și ascultau cu încordare zgomotele îndepărtate, provenite din orașul lovit de moarte, și care ajungeau până la ele înăbușite de ropotul ploii oribile, de parcă ar fi încercat să descopere prin intermediul acestora ce se întâmplase.

— Mă întreb ce s-o fi întâmplat băieților... și lui Hazel și lui Mr. Simon, rosti Mrs. Simon cu voce scăzută.

— Mulțumesc lui Dumnezeu că Herbert nu-i aici, spuse Mrs. Hogget-Clapton. Nervii lui n-ar fi putut să suporte.

— Trebuie să mă duc acasă. Cred că am să pot conduce mașina.

Mrs. Hogget-Clapton începu să plângă din nou, ca o bețivă.

— Nu mă părăsi. Nu se cuvine să mă părășiți.

— Împrumută-mi șoferul dumitale.

— Nu pot să mă mișc. Nu mă pot ridica în picioare. Strigă-l dumneata. Trebuie să fie în casa servitorilor.

Mrs. Simon bătu din palme, dar nu primi niciun răspuns, așa că începu să strige numele primului servitor, la început slab, apoi din ce în ce mai tare, pe măsură ce sporea spaima:

— Dalji! Dalji! repetă ea de câteva ori, dar când văzu că nimeni nu-i răspunde, tăcu, copleșită de o spaimă mai îngrozitoare decât cea provocată de cutremur.

Lângă ea „ducesa”, soția directorului băncii din Ranchipur, originară din Shropshire, care își crease un accent propriu, începu să strige iarăși, de data aceasta în jargonul cockney. Nu mai era „ducesa”, ci pur și simplu o femeie vulgară, care avusese o oarecare frumusețe odinioară, când Mr. Herbert Hogget-Clapton se însurase cu ea din pasiune, din slăbiciune și din naivitate, ruinându-și întreaga carieră. De la o vreme o lăsa la Ranchipur, fiindcă acum, de când frumusețea ei pierise și pasiunea lui se răcise, îi era rușine s-o mai ia cu el la Delhi. Cele două femei vârstnice, prima din Unity Point, Mississippi, și cealaltă din Putney stăteau încleștate una de alta, părăsite, înspăimântate, uitate.

11

Zidurile străvechi dar solide ale palatului de vară se crăpară la primul șoc al cutremurului, dar un timp rămaseră în picioare datorită propriei greutate, clătinându-se înainte de a se prăbuși, aripa estică înăuntru și aripa vestică în afară, strivind porticul de la intrare și rondurile de mușcate și de cannacae. Zidul estic o acoperi pe Miss De Souza, infirmiera, pe cele două cameriste înfricoșate ale Lady-ei Heston și patru servitori indieni; zidul de vest strivi pe cele două sentinele sikhs și pe portarul de serviciu la intrare. Servitorii care scăpaseră teferi ieșiră din casă și fugiră înspre bazar, dar acolo îi prinse tăvălugul apei, ucigându-i și amestecându-i cu rămășițele caselor dărâmate și cu alte cadavre aduse de puhoi. În ceea ce mai rămăsese în picioare din întregul palat, numai lordul Heston se mai afla în viață, în patul lui din lemn de teck, împodobit cu încrustații de sidef. Un perete și o parte din acoperiș se prăbușiră, astfel că ploaia torențială pătrundea biciuindu-i fața, udându-i așternutul, trezindu-l pentru o clipă din delirul care timp de patrușprezece ore îl făcuse să se zvârcolească în pat și să urle la fantomele care îl

chinuiau, acum chircindu-se, acum încercând să se arunce pe podea, pentru că febra și durerile erau atât de violente, încât ajunsese să se zbată ca un nebun. Cu două ore înainte de cutremur ganglionii de la vintre începuseră să se umfle, buboale înspăimântătoare îi apăruseră la subsuori și în gâtlee, și o dată cu ele îl năpădiseră niște dureri cumplite, care răbufneau până și prin obstacolul de morfină pe care Maiorul încercase să-l ridice între el și chinurile bolii, atât de violente, încât îl readuceau într-o stare de semiluciditate, făcându-l uneori să-și dea limpede seama de propria lui nenorocire și agonie.

Acum, când ploaia năprasnică îl trezea lent, în scurte țâșniri de conștientă, se gândi mai întâi că se afla în splendida sa locuință din Hill Street și că o țeava de apă se spărsese într-o cameră de deasupra lui. Încercă să-l strige pe Bates, dar delirul îl înșfacă iarăși, aruncându-l din nou în lumea oribilă a acelor groaznice plăsmuiri. Dar, o dată cu fiecare val de revenire la conștientă, mintea lui se limpezea tot mai mult, și cum valurile acestea aveau o existență din ce în ce mai lungă, reuși în cele din urmă să înțeleagă, după vâlvătaia răspândită de orașul în flăcări, că se afla într-o situație stranie, într-o cameră devastată, bizară, că apa ce-i biciuia obrazul izvora nu dintr-o țeavă spartă ci se prăvălea din văzduh, dintr-un văzduh îmbâcsit de nori, care reflectau lumina vâlvătăii de pe pământul de dedesubtul lui. Norii strălucitori păreau să-l apese cu toată greutatea lor pe pat, în vintre și la subsuori îl rodea o durere mistuitoare, iar din depărtări îi ajungeau la ureche vuietele sufletelor zvârcolindu-se în chinuri.

Încercă din nou să-l strige pe Bates, dar de data aceasta constată că niciun sunet nu-i ieșea printre buze. Gura îi era plină cu un fel de substanță cleioasă care îl sufoca ori de câte ori încerca să vorbească. Treptat, înțelese că nu putea scoate niciun cuvânt fiindcă acea ciudată substanță era propria lui limbă, atât de umflată, încât îi umplea întreaga cavitate bucală. Înnebunit, încă în delir, se gândi cuprins de o cumplită oroare: „Sunt mort. Am și ajuns în iad.”

Apoi delirul milostiv interveni pentru un timp cu orori mai blânde decât ororile provocate de durerile acelea groaznice, în plină stare de luciditate, și de limba-i monstruos de umflată. Se zvârcoli și se zbătu până când efectul morfinei prinse iarăși să scadă, într-un fel de valuri din ce în ce mai îndepărtate, eliberându-i luciditatea până când încercă din nou să-l strige pe Bates, fără ca gura lui să scoată vreun sunet. În sfârșit, cu puțin înainte de miezul nopții, efectul morfinei dispăru cu totul, limpezindu-i cu desăvârșire mintea, dar lăsându-l pradă unor dureri care-l făceau să-și înfigă unghiile în carne, ca și când ar fi încercat s-o sfâșie în speranța că va putea găsi puțină alinare și că va putea evada astfel din teribila agonie. Zvâcnind o dată cu fiecare bătaie a viguroasei sale inimi, durerea se apropia și se depărta în spasme, iar în intervale Heston începu să înțeleagă cu crescândă limpezime unde se afla și cum ajunsese aici. În tot acest timp voia să strige: „Unde sunteți? De ce m-ați lăsat în iadul ăsta?” Apoi își aminti de tocmeala sa cu Maharajahul pentru cai, de târguielile sale cu Dewan-ul pentru fabrici și mai ales de cearta lui cu Edwina. Încercă iarăși să strige, dar de astă dată nu pe Bates, ci pe Edwina: „Nu e cu putință să mă părăsescă aici în halul ăsta, gândi el. Nu mă urăște chiar atât de mult. N-o cred în stare de așa ceva.” Dar gâtlejul i se contractă iarăși, iar mușchii falcilor începură să se încleșteze cu desperare, fără să scoată însă vreun sunet din cauza limbii lui umflate.

Apoi, pe jumătate delirând, pe jumătate conștient, începu să își re trăiască fragmentar întreaga lui viață – acele zile de vacanță când, copil fiind, pleca la Liverpool pe bicicletă spre a urmări cu privirile pe gentlemen-ii care săreau călări peste garduri și peste șanțuri, ziua sfârșitei finale cu tatăl și cu mama sa, când fugise la Londra, fără să mai încerce de atunci a-i mai vedea, zilele tinereții sale, petrecute în Macassar și Borneo, și apoi cele din statele malaieze, când făcea tot felul de planuri și visuri asupra viitorului, analizând oamenii, studiindu-i cu șiretenie, în vreme ce vindea cuțite și ceasuri ieftine.

Între crizele de dureri chinuitoare, ca niște împunsături de cuțit și momentele de delir, re trăia acele simțăminte de triumf, amestecate cu amărăciune și dispreț pentru semenii săi, simțăminte pe care le încerca ori de câte ori înșela pe vreunul din ei sau dădea vreo mare lovitură. În cele din urmă ajunse la această călătorie finală în India, atât de urâtă lui – această Indie, care nu putea deveni o adevărată piață de schimb, fiindcă o serie de imbecili din birourile administrației Indiei refuzau să-i trateze pe indieni cu asprime, așa cum ar trebui tratați toți aceia după urma cărora vrei să scoți mari profituri – această Indie, pe care o ura atât de mult, deoarece cuprindea oameni ca Maharajahul și ca șiretul Dewan. Toate acestea îi treceau prin creier, amestecate, confuze, o dată cu imaginile atât de dureroase și cu fiorii de frig provocați de ploaia care-l udase până la piele. Deodată, într-o străfulgerare de luciditate, gândi: „Nu trebuie să mor. Nu trebuie să mor până nu voi duce până la capăt tot ceea ce vreau să fac, până nu voi îngenunchea la picioarele mele această lume blestemată”... Nu voia să moară până ce nu va cumula mai multe averi, mai multă putere și nu va umple paginile ziarelor sale cu noi articole menite să-i zdrobească pe bolșevici și pe acei slăbănogi nenorociți care strigau cerând pace. Ce rost avea pacea? Se alesese cineva cu vreun profit de pe urma păcii? E destul să privești dezbaterile acestei blestemate Ligi a Națiunilor... „Trebuie să ies de aici... Trebuie să plec!” reflecta el cuprins de frenezie. Se ridică în capul oaselor cu prețul unui desperat efort, apoi încercă iarăși să articuleze numele lui Bates, în ciuda limbii sale hidos de umflate. Se târî anevoie spre marginea patului, mistuit de o suferință cumplită, ca și cum un cuțit cu lama dințată i-ar fi sfâșiat vintrele, și vâslind din umeri, se lăsă să cadă pe podea. Mușchii i se contractară săgetați de o durere îngrozitoare. Apoi paroxismul trecu și nu mai rămaseră decât zvâcnirile sângelui pompat de inima lui puternică, de taur, ce nu-i îngăduia să moara. Obsesia îi reveni înnebunitoare: „Trebuie să ies de aici... să scap din locul ăsta

îngrozitor, din țara asta blestemată.” Târându-se cu mâinile și cu genunchii, se luptă să ajungă la ușă.

Biciuit de ploaie, înainta centimetru cu centimetru pe covorul roșu, turcesc. Căzu de două ori, săgetat în vintre, în subsuori, și în gâtlee de niște înțepături ca de cuțit, provocate de acei viermi, de acele oribile ființe microscopice care-l devorau; în cele din urmă izbuti să ajungă la ușă și, cu o tresăltare a monstruoasei sale vitalități, se ridică încet, până ce reuși să apuce clanța aurită a ușii. Dar ușa nu se mișcă, fiindcă era blocată de tone de piatră, de moloz, de bârne și de corpurile strivite ale lui Miss de Souza și ale cameristelor Edwinei. O zgudui sălbatic, bolborosind, înăbușit de limba-i umflată și de eforturile sale de a striga: „Ajutor! Scăpați-mă! Sunt lordul Heston, marele și puternicul lord Heston. Vă plătesc oricât veți cere. Vă dau tot ce am, numai scoateți-mă de aici! Ajutor! Scăpați-mă!”

Dar limba lui rămânea mută. Se umflase atât de mult, încât începuse să-l sufocă. Cuprins iarăși de un delir sălbatic, avu brusc viziunea mutrei lui Bates, rece, vânătă, umezită, încărcată de ură și de dispreț. Deodată clanța se desprinsese de ușă, și Heston se prăbuși greoi, într-un paroxism de durere. Capul lui încins de febră se lovi de colțul marmurei de pe spălătorul victorian. Scăpat în sfârșit de dureri și de frigurile delirului, căzu pe covorul roșu, turcesc, atât de ud, și rămase nemișcat sub ploaia torențială, înroșită de limbile de flăcări ale orașului incendiat.

12

Cartierul rezervat celor din casta paria avu cel mai mult de suferit, fiindcă era situat în partea cea mai de jos a orașului, pe malul râului și în fața rugurilor funebre, așa că primi în plin nu numai șocul puternic, masiv, al valului de apă, ci și tăvălugul

caselor dărâmate și al cadavrelor luate de puhoiul dezlănțuit.

La prima zguduire a cutremurului de pământ, Mr. Jobnekar își luase soția și pe cei trei copilași – gingași ca niște păpuși – și ieșiseră în piațetă, unde se adunase deja o mulțime de oameni. Dar mai înainte de a putea scoate o vorbă de încurajare pentru cei din jur, îi ajunse la ureche mugetul îndepărtat al puhoiului, îmbinat cu acel ciudat și parcă înăbușit strigăt de spaimă care se ridica deasupra orașului, nu într-o multitudine de voci izvorâte din mii de gâtleejuri, ci ca un singur glas, de parcă întreaga așezare omenească ar fi scos un urlet desperat în fața prăpădului care se abătea asupra-i.

Mr. Jobnekar, mai spontan, mai inteligent, mai educat decât cei din jur, sesiză înțelesul acestui zgomot și strigă:

— Vine puhoiul! Vine puhoiul! Urcați-vă pe acoperișuri!

Strigătul acesta, repetat de nenumărate voci, se întinse de la mulțimea de oameni din piață până în cartierul castei paria, unindu-se cu urletul de groază provenit din partea de sus a orașului. Luând în brațe pe doi din copii, și urmat de Mrs. Jobnekar, care îl căra pe prâslea, alergă spre mica lor casă trandafirie, cu perdele împodobite cu dantele de Nottingham, pătrunseră înăuntru și, urcând câte două trepte deodată, ajunseră pe acoperiș. După ei se năpustiră și vecinii luând cu asalt scara și urlând de spaimă. Mulțimea cuprinsă de panică invadă acoperișul plat, până ce ajunse să se îmbulzească atât de cumplit, încât copiii începură să fie striviți sub picioarele oamenilor maturi. Mr. Jobnekar abia avu timp să-și tragă soția după el, și între ei să-i adăpostească pe cei trei copii, când puhoiul se abătu mugind sălbatic asupra piațetei, măturând casă după casă, strivind sub greutatea apei, a dărâmăturilor și a cadavrelor purtate de curentul puternic pe puținii bărbați, femei și copii care mai rămăseseră în piațeta propriu-zisă. În acel moment, Mr. Jobnekar își pierdu orice speranță. Într-un ultim gest de protecție se strădui să-și cuprindă nevasta și copiii în brațele sale întinse, apoi se întoarse cu spatele spre puhoi, ca și când ar fi vrut să facă zid din corpul lui.

Când muntele de apă izbi casa, aceasta se clătină, pârâi, gemu, și, aproape simultan, una din extremitățile ei se prăbuși, trăgând în adâncuri ciorchinii de oameni înnebuniți de spaimă. Apoi cedă și restul clădirii, lăsându-se în jos cu relativă încetineală, asemenea unui animal rănit de moarte, care cade în genunchi înainte de a se prăbuși la pământ, apoi se cufundă o dată cu soții Jobnekar și cu cei trei copii îngroziți și plânși, sub asaltul impetuos al torentului. Când apele se închiseră deasupra capului său, Mr. Jobnekar continua să-și strângă în brațe copii, de parcă ar fi vrut să-i reconforteze, să-i liniștească, în vreme ce gândurile îl străfulgerară pentru ultima oară: „Nu trebuie să mor! Mai am atâtea de făcut!”

Când puhoiul se avântă peste câmpiile dinspre Muntele Abana, nicio casă nu mai rămăsese în picioare în cartierul castei paria.

13

Trecuseră douăzeci și trei de ani de când lucrările barajului se terminaseră, dar nimeni nu bănuia că această minune arhitectonică și tehnică a Indiei avea un defect ascuns. De douăzeci și trei de ani, mândrul Maharajah, șiretul Dewan, Rașid, Ministrul poliției, Mr. Jobnekar, consilierii de stat, precum și cei mai umili cetățeni din Ranchipur avuseseră o încredere neclintită în marele baraj. Crezuseră în el așa cum credeau în inelul de munți din jur, în neschimbătorul deșert de dincolo de masivul muntos, în sfântul și eternul Munte Abana încununat de temple albe profilate pe cerul de bronz. În sufletul tuturor – cu excepția poate a Dewan-ului, tot atât de bătrân ca și timpul – dăinuise un fel de credință mistică, aproape copilărească, în miracolele săvârșite de maiestrii ingineri din Occident... lucrări pe care indienii nu le puteau concepe și nici executa. Nu ridicaseră inginerii aceștia baraje uriașe în nord și mari poduri peste Gange și Brahmaputra? Și care dintre aceștia ar fi

meritat o încredere mai deplină decât amabilul și reputatul Aristide de Groot, care clădise – se spunea – baraje, poduri și uzine în Elveția și Austria, în Italia și Suedia, în Brazilia și în China?

După ce nouă mii de oameni își pierduseră viața în marea inundație, se mai găsiră totuși inși în Ranchipur care să-și aducă aminte de acest Aristide de Groot, privit pe atunci de unii cu o vagă neîncredere. Circulasera multe zvonuri pe seama lui, unele probabil imagine. Se spunea că n-ar fi elvețian și n-ar fi avut nici altă naționalitate, că în realitate era un apatrid, un aventurier și un șarlatan. Și-l aminteau ca pe un individ oacheș, bondoc, care la sosirea sa în Ranchipur vorbea curent vreo douăsprezece limbi, și care își însușise dialectele hindustani și gujerati cu o remarcabilă ușurință și iuțelă. Inspirase multora încredere, iar compania lui era foarte căutată, cu atât mai mult cu cât acest om părea lipsit de orice prejudecăți în ceea ce privește rasa, credința sau culoarea pielii. Limba lui era mai ascutită decât a unei vipere Russell. Câteva personaje cu mintea ceva mai vie, printre care Dewar-ul și bătrâna Maharani, nu-i puteau uita ochii aceia reci ca ai unui veninos șarpe Krait, ochi care vedeau în toți oamenii doar niște eventuale victime ale lui Aristide de Groot. Dar limba lui de viperă fusese destul de ademenitoare spre a convinge nu numai pe bunul și naivul Maharajah, dar și pe un om de lume ca Viceregele, că aveau de-a face cu un mare inginer.

Când îngrozitoarea veste a dezastrului ajunsese la urechea Dewan-ului, aflat pe atunci la Poona împreună cu întreaga și numeroasa lui familie, acesta își trecuse degetele prin barba lungă și albă, reflectând posomorât: „Barajul avea desigur defecte neștiute. Abia mi-l mai amintesc pe acest de Groot. Nu-i pot însă uita ochii. În ochii aceștia se ascundea întreaga tragică lăcomie a europenilor.”

Acum, în vreme ce stătea în grădina sa răcoroasă, își spunea că ar fi trebuit să se bizuie mai mult pe instinctele care nu-l înșelaseră niciodată. Regretele acestea tardive erau însă inutile. După ce

cugetă o dimineată întreagă, amintirea ochilor aceia ca de Krait îl făcu să conchidă: „Oamenii de felul lui de Groot ar trebui stârpiți ca șerpii. Dacă nu vor fi stârpiți, se va termina cu Occidentul. Lumea occidentală se va distruge singură.” Așa cum stătea acolo, neînchipuit de bătrân și de înțelept, se gândi cu plăcere la ascuțimea minții lui. Dar răscolirea vechilor lui bănuieli nu mai putea readuce la viață cele nouă mii de victime – bărbați, femei și copii – și nici să salveze de la distrugere opera constructivă creată de Maharajah cu prețul a cincizeci de ani de luptă și de sacrificii.

Defectul ascuns al barajului nu va putea fi dovedit decât într-o înaltă instanță de judecată, unde Aristide de Groot se va înfățișa înconjurat de o armată de avocați corupți și plini de bani. Oricând omul acesta va putea să invoce în apărarea sa un argument greu de răsturnat: prăbușirea barajului și consecința sa imediată – inundația – au fost posibile datorită șocurilor violente ale cutremurului. Totuși, după inundație, când marele lac de acumulare se va goli, lăsând la vedere pereții sfărâmați ai barajului, se va putea constata că întreaga construcție fusese făcută în grabă și după metode cu totul depășite, compoziția betonului fusese necorespunzătoare, iar cantitatea de beton armat insuficientă. Ceva mai mult, se folosiseră nisip maritim, nepotrivit scopului, deoarece conținea sare, dar care nu necesitase mari cheltuieli de transport, fiindcă marea era aproape. Va fi cu neputință să se facă dovada că unul din aceste elemente contribuise hotărâtor la producerea dezastrului. Verdictul cel mai sever ce se putea spera ar fi constatat că Aristide de Groot fusese un constructor incapabil, dar așa ceva nu l-ar fi impresionat din cale-afară pe de Groot, care avea și alte săgeți la arc și care uitase probabil de multă vreme că exercitase vreodată profesia de inginer constructor.

Guvernul britanic dezvălui dedesubturile ascensiunii lui Aristide Groot, după epoca aceea cețoasă și relativ mizeră, când construiseră marele baraj din Ranchipur. Membrii comisiei de ancheta

constataseră că de Groot nu se mai ocupa de construcții hidro-energetice de foarte multă vreme și că în realitate nici nu obținuse vreodată diploma de inginer. În ultimii ani avea mari interese în afacerile petroliere, în operațiile de import-export, în fabricarea de muniții și în alte combinații dubioase. Exploatând mizeria unor națiuni falimentare și îndeletnicindu-se cu comerțul armelor aducătoare de moarte, acumulasă o avere fabuloasă dar foarte greu de depistat. Se pare că o parte din capitalurile sale erau plasate la New York, Londra, Paris și Amsterdam, iar restul undeva în Suedia. Guvernul britanic mai descoperise că același sinistru personaj cu ochi vicleni de Krait și cu limbă ascuțită ca vipera Russell avea marele talent de a crea vaste piețe de desfacere pentru puștile, proiectilele, tunurile și mitralierele fabricate de el, și că tot el aprinsese războaie, revoluții și mari turburări interne în diferite țări de pe glob. Mai scosese la iveală și faptul că de Groot escrocise cu două milioane de lire sterline guvernul de facto al Chinei, în baza unui contract de furnituri militare, că introdusese prin contrabandă arme în Afganistan, că avea legături ascunse cu regimul hitlerist și că investise mari capitaluri într-o organizație subterană, care se ocupa cu traficul de stupefiante.

Foarte repede, Aristide de Groot deveni „omul misterios”, atât de iubit de gazetarii în căutare de vești senzaționale. Ascunzându-și ochii după paravanul unor ochelari negri, faimosul personaj părăsi pe furiș castelul său în Compiègne, spre a-și petrece vacanța în Peru. Nu se ostenise să fugă fiindcă s-ar fi temut de mânia autorităților. Guvernul britanic constată că Aristide de Groot era oarecum invulnerabil, deoarece avea prieteni foarte sus-puși: „bărbați de stat”, senatori și bancheri din lumea veche și din lumea nouă. Era, așadar, protejat cu prisosință. Guvernul britanic mai constatase, oarecum stupefiat, că cinci dintre cele mai importante personaje din Londra, printre care lordul Heston și rivalul său în domeniul presei, lordul Skillington, își petreceau weekend-ul cu

Aristide de Groot, fie pe iahtul acestuia, fie în castelul său de lângă Compiègne sau în vila de la Biarritz. Guvernul ajunsese chiar la concluzia că tragedia de la Ranchipur constituia una dintre fărădelegile minore ale lui de Groot. Și nici în legătură cu aceasta nu se putea face mare lucru, atâta vreme cât lordul Skillington (care supraviețuise lordului Heston) scria într-unul din faimoasele sale articole: „Nu putem îngădui forțelor de stânga să opereze în libertate în țara noastră.” Îndată după această filipică, lumea înțelese că ar fi oportun să se facă mai puțin zgomot în jurul lui Aristide de Groot. La scurt timp acesta se înapoie din Peru și își regăsi soția – pe care o cunoscuse odinioară într-un bordel din Trieste – în superbul lor castel Luis al XIII-lea, înălțat nu departe de poarta unde Jeanne d’Arc căzuse prizonieră.

La urma urmei nu avea mare importanță pentru creștinătate – preocupată de lecuirea propriilor ei răni – că nouă mii de băștinași fuseseră striviți și înecați în câteva minute, și că Ranchipur, cel mai bine guvernat stat din răsărit fusese devastat de un dezastru pentru o întreagă generație. Nenorocirea aceasta se petrecuse undeva departe, deși distanța părea cu mult mai mică astăzi decât acum o jumătate de secol. Rămânea totuși destul de îndepărtat, astfel încât să nu mai sporească povara amenințărilor internaționale, conferințelor, războaielor civile, alianțelor secrete, intrigilor, lăcomiilor, fanatismelor, amărăciunilor și urii care apăsa deja umerii civilizației occidentale.

Barajul care fusese un fel de simbol al încrederii Occidentului în desăvârșirea tehnică, onestitatea, spiritul de organizare și superioritatea Occidentului, simbolul acesta întrupat de baraj se fisurase de multă vreme și apoi se prăbușise.

PARTEA A TREIA

1

Pe şubredul balcon de lemn ce înconjura etajul al II-lea al casei lui Mr. Bannerjee, Edwina şi Ransome aşteptau grăbitul răsărit indian al soarelui. De acolo puteau vedea, printre ramurile ficuşilor bengalezi şi ficuşilor plângători, o parte din oraşul inundat, aflat pe terenurile joase dintre locul în care se găseau ei şi marele palat. Cele mai multe incendii fuseseră stinse la rezezeală de torentele de ploaie şi de puhoi, dar trei sau patru dintre cele mai importante clădiri – magazinul cel mare, palatul de justiţie, birourile administraţiei – continuau să ardă cu încăpătânare, aruncând în văzduh bruşte vâlvătăi, care îşi reflectau ameninţător purpura flăcărilor pe norii groşi de fum de deasupra. Vaietul straniu al întregului oraş, unit parcă într-o singură voce, dispăruse lăsând loc unei tăceri adânci, sfâşiată uneori de câte un îndepărtat şi solitar strigăt de groază cumplită, asemănătoare cu sufletul şacalilor ieşiţi noaptea din junglă spre a-şi începe vânătoarea.

— Mă duc să-ţi caut un şal, zise Ransome la un moment dat. E o prostie să stai aşa decoltată. Te udă până la piele. Nu ştii ce înseamnă ploile musonului. Acoperişurile nu servesc la nimic. Umezeala pătrunde peste tot.

Vorbea cu simplitate, ca şi când nu ar fi urmărit spectacolul morţii unui mare oraş, ci ar fi asistat la un film; sunetul propriului său glas îl izbi oarecum neplăcut, parcă ar fi fost de prost-gust să vorbească în asemenea momente.

De pe una din sofalele indiene luă un şal de caşmir cu care învălui umerii ei albi, acoperindu-i totodată rochia albă şi bijuteriile, apoi tăcură iarăşi, rămânând cu privirile aţintite asupra oraşului. Uneori, când jeturile de flăcări de pe clădirile incendiate se înălţau

brusc în văzduh, purpura strălucitoare reflectată de nori ilumina suprafața apelor, dezvăluind tot felul de lucruri înfiorătoare, care pluteau pe întinderile ei.

„De mâine toate mortăciunile astea vor începe să pută, gândi Ransome. Mâine va fi îngrozitor, și poimâine, și răspoimâine... Ploaia și căldura vor agrava situația.”

Dar șacalii, vulturii și mai ales crocodilii, scoși de puhoi din mâlurile împuțite ale râului, aveau să-și găsească hrană din belșug. Reptilele puteau înota acum pretutindeni, chiar și în inima orașului.

Apoi vântul se stârni sfâșiind pentru o clipă norii, iar în bezna catifelată a cerului înseninat stelele apărură iarăși, acele stele indiene atât de diferite de cele din alte părți, mai strălucitoare ca oricând datorită aerului limpezit de ploaie. Dar în curând stelele dispărură iarăși și nu se mai văzu decât plafonul jos, al norilor roșii ca sângele. Înlăuntrul casei, Mr. Bannerjee își reluă jelaniile care aminteau vaietele înspăimântătoare ale unui animal rănit.

— M-a plictisit stârpitura asta cu văicărelile lui, exclamă Edwina. Nu se poate ceva mai enervant.

Venise în India dornică să i se întâmple ceva remarcabil, și acum, în vreme ce stătea pe balcon, își dădu seama că i se întâmplase ceva îngrozitor, asemenea unei răzbunări a soartei, ceva care depășea imaginația cea mai fecundă. Nu murise, dar n-ar fi fost exclus să piară peste câteva zile, ore sau chiar minute. Înainte vreme nu dăduse mare importanță clădirilor, dar acum, casa lui Mr. Bannerjee, deși rezistase dublului șoc al cutremurului și al potopului, îi părea extrem de fragilă, de neînsemnată, de ridicolă, față de dezastrul din jur. Prin asociație de idei, gândul îi fugi brusc de la casă la propria ei fragilitate și inutilitate. I se părea oarecum comic să asiste la aceste spasmoduri ale naturii, înveșmântată într-o rochie albă și subțire de *crêpe* și purtându-și jumătate din bijuterii. Oarecum amuzată, prinse să facă speculații asupra chipului în care o femeie ar trebui să se îmbrace mai potrivit pentru o astfel de

ocazie. „Un șort și o cămașă de mătase ar fi și elegant și practic, reflectă ea.

Și în Hill Street și la Cannes și în somptuoasele vile de la țară, i se întâmplase să stea întinsă pe pat, plictisită de lectură, pe jumătate adormită, și să facă speculații lenevos, cu voluptate, asupra emoțiilor pe care le-ar resimți dacă s-ar vedea pusă față în față cu moartea și i s-ar spune că nu mai are decât câteva ore de trăit. Dezvoltând această idee, se întreba ce ar face dacă în starea de plictiseală și de indiferență în care se afla, s-ar fi găsit deodată în fața morții, dar nu singură, ci în compania unui bărbat atrăgător. „Un singur lucru ne-ar rămâne de făcut ca să ne omorâm timpul, reflectă. Orice altă ocupație ar fi plictisitoare.”

„Actul amorului în asemenea împrejurări, își zise, ar căpăta o savoare nouă, ar țâșni dintr-o necesitate atavică, existentă în adâncul firii noastre.” Privirile i se mutară asupra lui Ransome, care stătea rezemat în coate de parapetul fragil de lemn, profilul lui conturându-se pe fundalul norilor roșiatici. „Este un bărbat extrem de atrăgător... În domeniul acesta este desigur unul dintre cei mai atrăgători bărbați”, gândi ea ca și altă dată. Ciudat! Acum prezența lui nu-i mai stârnea nicio emoție. Nimic pe lume n-ar fi putut să-i împiedice a face dragoste. Acum trei nopți, la palat, nu șovăiseră s-o facă, dar în momentul de față ideea aceasta nici nu-i mai trezea interesul; realitatea era altfel decât își imaginase ea. Reflectă logic: „Cum m-aș fi comportat, dacă în locul lui ar fi fost alt bărbat dintre cei pe care i-am cunoscut?” Dar, trecându-i în revistă, constată că niciunul nu i-ar fi trezit interesul în asemenea împrejurări. În orice caz, niciunul dintre aceștia nu-i mai reținea atenția. Ținea mai mult la Tom Ransome decât la oricare din ei, și afecțiunea ei pentru Tom persista, supraviețuind plictiselii, saturației, luxurii, trândăviei. Reflectă iarăși: „Poate că ar trebui să scap de Albert și să mă mărit cu Tom. În felul ăsta viețile noastre, ale amândurora, ar căpăta o nouă semnificație.” Dar aproape simultan își dădu seama că nu era

de loc pregătită pentru o nouă căsătorie și că în orice caz nu o dorea în sensul asigurării unei existențe liniștite. Mai avea multe aventuri în perspectivă. Nu-l iubea pe Ransome. Pentru el avea doar afecțiune.

Deodată se trezi dorind ca Tom să fi plecat prin beznă și prin apă împreună cu Miss MacDaid și să fi lăsat în locul lui pe Maior. Acest gând o uimi o clipă. „Va să zică, așa stau lucrurile, își zise. Aici am ajuns.” Cu un fel de decadentă voluptoasă, lăsa gândurile să-i fugă la tânărul doctor. Îl evocă lacom, așa cum îl evocase în orele de neastâmpărată plictiseală, mai înainte ca acea fantastică Miss Hodge să vină în vizită. El era bărbatul ales! „Dacă ies nevătămată din toate acestea mă voi bucura un timp de toată libertatea, reflectă ea. Lumea va fi atât de confuză, încât nimeni nu se va mai preocupa de ceea ce fac. Nici nu voi mai fi soția lordului Heston, ci o femeie oarecare. Pentru un foarte scurt timp nu mă voi deosebi cu nimic de soțiile acestor mărunți funcționari.”

Îl revăzu cu toată limpezimea pe Maior, cărând pe grăsuța, isterica și zgomotoasa Miss Murgatroyd pe scări în sus, ca pe un sac cu făină. Îi revăzu umerii lați, fața frumoasă și întunecată, ochii albaștri și zâmbetul lui care reflecta un ciudat amestec de vitalitate animalică, de voioșie, de tristețe și melancolie tragică. Tom, datorită beției sale, nu fusese de niciun folos.

Maiorul nu putea fi strivit de tăvălugul puhoiului ca toți acei oameni îngroziți care țipaseră în fundul grădinii, deoarece capitolul nu se încheiase încă. Pentru aceasta, și numai pentru aceasta, își zise cu un misticism pe jumătate isteric, venise în India împotriva voinței ei, împotriva sfaturilor tuturor. Numai pentru aceasta venise aici în cel mai nepotrivit sezon, împinsă de ceva care trebuia să se întâmple. Acum două zile, chiar acum o oră, i-ar fi fost indiferent dacă ar fi trăit sau dacă ar fi murit, dar acum voia cu disperare să trăiască fiindcă trebuia să se îndeplinească acel ceva pe care îl căutase veșnic și care îi apăruse în sălbaticul ei coșmar acum câteva

noapți. Nu, el nu trebuia să moară, fiindcă avea menirea s-o salveze. În făptura lui va găsi acel ceva după care alergase atâta vreme. Deodată își dădu seama că nu era atrasă numai de frumusețea lui, ci de alte calități – calmul, îndrăzneala, curajul cu care se avântase prin apele dezlănțuite însoțind pe Miss MacDaid, acea sinistru fată bătrâna. O mai atrăgea ceva oglindit pe chipul său, un fel de strălucire în care se împleteau bunătatea și mila, înțelegerea și forța, însușiri neîntâlnite la bărbații pe care-i cunoscuse mai înainte.

„N-am cunoscut niciodată un bărbat cumsecade, cu excepția lui Tom, dar și el este ros de descurajare și amărăciune. Toți ceilalți au fost ieftini, comuni, perversi sau slăbănogi. Ori oameni ca Albert.” Și din nou își dădu seama de existența unei alte lumi, care existase întotdeauna, în afara experienței și înțelegerii ei. Descoperirea aceasta fu o lumină strălucitoare, care o făcu deodată să nu-l mai vadă nici pe Tom, nici dezastrul, nici potopul și nici celelalte orori. Dar această bruscă revelație dispăru repede, atât de repede încât nici nu avu timpul s-o prindă, nici s-o păstreze, așa că redeveni Edwina Heston, plictisita, inteligenta, recea, cinica și senzuala Edwina Heston – o bogată și elegantă târfă.

Când nu mai putu suporta tăcerea nefirească, se adresă în șoaptă lui Ransome:

— Crezi că au reușit să treacă?

El nu-i răspunse imediat, ceea ce o făcu să gândească: „Mă disprețuiește fiindcă l-am scandalizat. Mă socotește o nerușinată, dar nu are dreptate. Este cu totul altfel, numai că nu-l pot face să priceapă că nu mi-am reluat vechile moravuri.”

— Dacă au izbutit să ajungă la spital și clădirea se află încă în picioare, cred că au scăpat, zise Ransome. După un moment adăugă: Cred însă că șansa lor este de una la o mie.

Cu puțin înainte de răsăritul soarelui după ce ploaia începuse iarăși, Mrs. Bannerjee, calmă, frumoasă, cu o sclipire de oțel în ochi, se apropie încet de ei.

— Socrul meu a suferit un atac de congestie cerebrală. Cred că e pe moarte.

Ransome îi oferi serviciile sale, dar ea îl refuză.

— Nu poți face nimic. L-a doborât emoția. Este bătrân. Mai bine că s-a întâmplat așa. Dacă Maiorul Safka s-ar fi aflat aici, ar fi putut face ceva, dar asta i-a fost soarta. În horoscopul lui scria că va muri într-un dezastru. O clipă păstră tăcerea, dar, în ciuda întinericului, Ransome își dădu seama că zâmbește. Soțul meu bocește, adăugă ea. Nu trebuie să-l luați prea în serios. Asta îl ușurează.

Apoi dispăru, dar după plecarea ei avu impresia că-i deslușise în glas un accent de mândrie și de triumf, de parcă ar fi spus: „N-ai reușit să cuceriți India. Nimeni n-a reușit s-o cucerească vreodată... și cu atât mai puțin voi, europeni palizi și debili.” Și Ransome își reaminti iarăși lungile expuneri ale Maiorului despre cruzimea Indiei.

În vreme ce la orizont cerul ascuns sub nori se zugrăvi în trandafirii și în cenușiu, Tom se întoarse spre Edwina:

— Ar fi bine dacă ai încerca să dormi puțin. Nu cred că ne vom mai bucura mult de odihnă și de confort...

— Nu. Acum n-aș putea să dorm... aș vrea să văd cum arată împrejurimile în revărsatul zorilor. Aș dori să știu dacă palatul de vară a fost luat de ape.

Ea nu-și îndreptă privirile asupra lui, fiindcă se temea că Tom îi va citi în ochii minciuna. În sinea ei, puțin îi păsa dacă palatul de vară fusese măturat de puhoi. Despre spital voia să știe dacă rămăsese intact.

Deodată se simți eliberată, ca și când ar fi ajuns purificată la capătul unor grele încercări. „Numai de-ar rămâne orașul acesta izolat pe vecie, reflectă ea. Să nu mai fiu nevoită să mă înapoiez în Europa.”

Se uită încă o dată la Ransome, și acum în lumina zorilor îi

desluși limpede expresia tristă a ochilor. Avu impresia că descoperă pe chipul lui o tragică amărăciune, nemaîntâlnită până acum, nu acea amărăciune trivială care-l făcea să vorbească despre toate persiflant, disprețuitor, ci ceva mai adânc, de parcă un spirit superior și o mare inteligență s-ar fi irosit în zadar și el era conștient de această irosire nesăbuită. Poate că suferea și acum, dar nu pentru el, ci pentru nenorociții surprinși în orașul înecat de ape, pe care nu-i cunoscuse și nu-i văzuse poate niciodată. Își zise că expresia aceasta inedită a chipului său nu era câtuși de puțin nouă; îi părea doar stranie fiindcă înainte vreme nu fusese capabilă s-o deslușească. „Maiorul acesta pe care abia l-am cunoscut m-a făcut să văd lucrurile cu alți ochi”, reflectă ea. Își aminti apoi rușinată că Tom nu-i vorbise niciodată decât despre trivialități, ca și când ar fi socotit-o nevrednică de ceva mai bun. Nu-l cunoscuse niciodată sub acest aspect. Aproape că nu știa nimic despre el. Deodată simți o puternică afecțiune pentru Tom, o emoție clară, curată, lipsită de complicații, cu totul diferită de simțămintele pe care le încercase față de el mai înainte. În același timp resimți o înspăimântătoare singurătate de parcă Tom și Maiorul s-ar fi aflat la un nivel mult superior, pe care ea nu l-ar putea niciodată atinge și pe care nici aceștia nu-i vor permite să-l atingă, ca și cum între cei doi bărbați ar fi existat un fel de înțelegere ca s-o țină pe veci departe de ei. Pentru prima dată în întreaga-i existență o părăsise aroganța, lăsând în loc numai umilință și frică, o frică mult mai mare decât toate spaimile încercate în timpul cutremurului și a potopului, o frică de ceva necunoscut, nedefinit, care se afla în drumul ei.

Ransome se întoarse spre ea.

— Iată, turnurile marelui palat s-au prăbușit.

Se făcuse destulă lumină, ca să se poată vedea silueta imensei clădiri de pe înălțimile de pe celălalt mal al râului. Lumina aceasta era cenușie, murdară fiindcă norii grei și joși invadaseră iarăși cerul și interceptaseră razele soarelui răsare. Dar, pe măsură ce creștea în

intensitate, devenea tot mai clar că din întregul oraș rămăseseră numai ici și colo câteva clădiri mai importante pe jumătate dărâmate. Din balconul casei lui Mr. Bannerjee puteau să vadă în depărtare ruinele Școlii de muzică, ale Liceului de fete și ale Școlii de ingineri. După ce lumina crescuse îndeajuns, Edwina arătă un punct abia vizibil prin cortina cenușie de ploaie.

— Nu-i palatul de vară?

— Ba da.

— S-a prăbușit.

— Nu de tot. Poate că Heston mai trăiește.

În același timp el își aminti un lucru pe care îl uitase până în acel moment, și anume confidența Maiorului că Heston avea ciumă. „Mai bine ar fi căzut palatul pe el”, reflectă Ransome. Apoi gândul îi fugi la biata Miss Dirks, fiica bătrânului „Dacy” Dirks, și o clipă se întrebă dacă până acum el nu trăise un fel de coșmar. Memoria îi reveni printr-un fel de ceață. „Toată confuzia aceasta este datorită beției mele”, gândi. Nu era posibil ca un om de talia lui Heston să se molipsească de ciumă. Nu era de conceput ceva mai crud decât suferințele singuraticiei, sărmanei și conștiincioasei Miss Dirks.

Apoi o auzi pe Edwina spunând:

— Spitalul... unde este spitalul?

— Nu poți să-l vezi de aici, replică el. Este după copacii aceia.

Și când se uită la Edwina, o văzu că întorsese capul, așa încât el să nu-i poată vedea chipul.

2

Multă vreme contemplară în tăcere priveliștea dezolantă. Fascinat de spectacolul oferit de cadavre, copaci și șerpi plutind pe ape, și zguduit de evenimentele ireale pe care le trăiseră, năucit de grozăviile pe care le vedea, Tom reflectă: „Așa se întâmplă și în

timp de război. Când se produc catastrofele, trebuie să intervină ceva în fapăturile umane normale spre a le ucide sensibilitatea.” Războiul nu-l tulburase însă atât de mult. Nesfârșitul și dementul măcel nu făcuse decât să-l scârbească.

— Doamne! N-a mai rămas nimic din întregul oraș, auzi o voce înapoia sa.

Când întoarse capul, văzu fața bucălată, verde-gălbuie, buhăită de somn a lui Miss Murgatroyd. Rochia ei de tafta albastră, cu ghirlande și buchețele din boboci de trandafir, era mototolită și murdărită de noroi până la genunchi. Îl izbi ciudățenia faptului că vechea ei spaimă dispăruse. Fața-i urâtă, pământie, nu trăda nicio emoție.

— Nu-ți mai este frică? întrebă el.

— Oh, nu! Sunt sigură că vom fi salvați.

Ea îi zâmbi cu acea prostească admirație care făcea să i se contracteze stomacul. Pentru el și pentru Edwina își reluase rolul de englezoaică purisimă, de fiică a miticului magistrat din Madras. În vreme ce o privea, Ransome înțelese din plin adâncimea singurătății și a morbidului său egotism. Nu mai era înfricoșată, devenise insensibilă la întreaga tragedie, fiindcă era în siguranță atât ea cât și Mrs. Bannerjee, care o trata cu atâta cruzime. O bucura poate și faptul că și el, care îi arăta atâta bunăvoință, scăpase de asemenea cu bine. Acești doi prieteni, singurii pe care îi avea pe lume și pe care îi cunoștea de atâția ani, erau izolați de inundații laolaltă cu ea în casa lui Mr. Bannerjee.

— Bătrânul Mr. Bannerjee este pe moarte, rosti ea radios, ca și când vestea aceasta ar fi făcut-o mai interesantă.

— Știu, zise Ransome. Poate că i-am putea fi utili cu ceva lui Mrs. Bannerjee.

— Oh, nu, replică Miss Murgatroyd. Mrs. Bannerjee m-a rugat s-o las singură. Altminteri mai mult aș încurca-o.

Evident, Mrs. Bannerjee nu se comportase cu atâta amabilitate.

„Oh, Doamne! reflectă Ransome. Asta înseamnă că ne va sta pe cap.”

— Ar fi cu putință să bem câte un ceai? rosti brusc Edwina. Ne-ar prinde bine.

Ransome se uită la Miss Murgatroyd, care era o inimă a casei.

— Cred că da, spuse ea. Mrs. Bannerjee are un primus în camera ei. Noaptea își prepară câte un ceai. Mă duc să-l caut.

Plină de importanță și dornică să se facă utilă, se răsuci pe călcâie și intră în holul de la etaj.

— Sper că bătrânul domn n-are să moară, zise Ransome.

— Da. Altfel ne-ar spori complicațiile.

— Mai rău. Tânărul Bannerjee va dori să incinereze cadavrul înainte de asfințit, astfel încât să poată arunca cenușa în râu. Bătrânul visa să moară la Benares. Avea de gând să se ducă acolo luna viitoare, să se așeze pe mal și să aștepte moartea. Dar a avut ghinion cu inundația asta...

Edwina surâse.

— De ce zâmbești?

— Știu că nu se cuvine, dar nu mă pot stăpâni de-a nu ne vedea stând aici pe balcon și făcându-ne griji în legătură cu soarta cadavrului lui Mr. Bannerjee senior.

Tânguirile lui Mr. Bannerjee fiul erau acum mai puțin violente, de parcă l-ar fi istovit emoțiile din timpul nopții. Văicărelile lui scăzuseră în intensitate, reducându-se la un fel de melopee joasă, monotonă, care creștea și scobora ușor când la nivelul unui simplu geamăt, când al unui murmur îndepărtat ca și bâzâitul albinelor noaptea, în marile candelabre de la palat.

— Aș vrea să am o fotografie a lui Bannerjee în momentul acesta și s-o trimit încadrată Uniunii foștilor studenți din Oxford.

În vreme ce rosti aceste cuvinte își dădu seama că surâsul și remarca Edwinei izvorâseră mai mult din oboseala și isteria provocate de emoțiile nocturne din ajun, emoții de care nici el și nici

ea nu se lăsaseră copleșiți în acele momente. Acum însă simți brusc nevoia să râdă, să facă observații ironice în fața morții și a tragediei. Acum, după ce efectul cocteilurilor și al brandy-ului dispăruse, începuse să-l doară capul și să se gândească cu oarecare nostalgie la sticla de brandy pe care o salvase din sufrageria inundată. În acel moment se înapoie Miss Murgatroyd.

— Primusul e în regulă. Am găsit și ceai, dar nu avem apă.

— Cum? n-avem apă? exclamă spiritual Ransome.

— Știți ce-am vrut să spun, nu dispunem de apă potabilă, răspunse Miss Murgatroyd. Arată cu mâna puhoiul, apoi adăugă: Dacă am folosi apa asta ne-am putea îmbolnăvi de holeră, de tifos sau mai știu eu de ce.

— Adu-mi ibricul, zise el.

Când Miss Murgatroyd îi aduse ibricul, Ransome se apropie de burlanul prin care curgea apa de pe acoperiș în grădină și-l sfărâmă. Apa curată, provenită din ploaie, țâșni din burlanul spart și umplu la repezeală ibricul

— Poftim, zise, el. Avem apă berechet. Se poate găsi și ceva de mâncare?

— Bucătăria este înecată, dar am văzut o cutie cu biscuiți în odaia lui Mrs. Bannerjee.

— Bine. Adu-o aici când va fi ceaiul gata și anunț-o pe Mrs. Bannerjee. Poate că și bătrânul domn ar dori o ceașcă de ceai.

— A terminat cu dorințele, zise Miss Murgatroyd.

Plecă fericită, plină de importanță și foarte încântată că putea fi de folos unor reprezentanți ai rasei cuceritorilor, al căror sânge diluat se amesteca în vinele ei cu sângele unei femei din casta indiană cea mai de jos.

— Acoperișul casei este din tablă zincată? întrebă deodată Edwina.

— Nu, este un fel de terasă pardosită cu plăci de piatra.

— Atunci e perfect. Va putea arde trupul acolo sus.

— Crezi că asta l-ar fi oprit? Este atât de înspăimântat, încât ar fi fost în stare să dea foc la întreaga casă și să ne ardă și pe noi, dacă nu ar fi avut altă soluție.

Din lăuntru al casei, vaietele lui Mr. Bannerjee răbufniră cu o energie înnoită, isterice, mai zgomotoase decât la începutul inundației. Ransome ascultă câteva momente, apoi rosti:

— Cred că bătrânul și-a dat sufletul.

Miss Murgatroyd apărură în prag, arătând ca o chelneriță urâtă în costum de bal mascat. Ducea o tavă cu un ceainic, cu două cești și cu o farfurie cu biscuiți.

— Vreți să țineți tava asta o clipă, până aduc o măsuță? zise ea.

Ascultător, Ransome luă tava: „Se pare că tot e bună la ceva biata femeie”.

Miss Murgatroyd se înapoie îndată cu măsuța ieftină de bambus și apoi puse tava, ca în vremuri normale.

— Cum dorește să ia, Înălțimea-voastră, ceaiul?

— N-am nicio preferință. Numai ceai să fie, zise Edwina.

— Bătrânul Mr. Bannerjee a murit, rosti Miss Murgatroyd cu vioiciune.

3

În ziua aceea nu-i mai văzură nici pe Mr. Bannerjee nici pe soția sa, ci numai pe Miss Murgatroyd. Încântată că avea ocazia să slujească și să aduleze pe cineva, se afla într-un continuu du-te-vino, relatându-le desfășurarea ceremoniei funebre. Aproape de ora prânzului, Lady Heston se retrase într-unul din dormitoare spre a dormi puțin. Ransome, după ce goli sticla de brandy, se duse în altă odaie pentru a se culca. Nu era cazul să se gândească a lua masa, fiindcă nu aveau ce mânca. Când se trezi din somn, Ransome se înapoie pe balcon, dar dezolantul spectacol nu se schimbase cu

nimic, cu excepția a două sau trei incendii care erau pe sfârșite. Apa curgea încet la vale, purtând pe suprafața ei tot felul de resturi. Când vedeai cu ochii nu se zărea nicio ființă omenească și niciun semn de viață, cu excepția vreunui piton încolăcit în jurul unei bârne plutitoare sau a unei crăci de copac și a ciorovăielilor îndepărtate ale maimuțelor sacre, refugiate în copaci undeva în direcția casei lui Ransome. Ceva mai târziu își făcu apariția și Edwina.

— Aici în Ranchipur nu sunt bărci? întrebă ea.

— Nu sunt prea multe. Și cele care existau le-a luat desigur apa.

— Nu pari prea tulburat.

— Tot nu putem face nimic. Nu suntem în Europa. Știi bine.

— Nu se iau niciun fel de măsuri?

— Puțin probabil să se ia. Depinde de cine a scăpat cu viață. Cred că mai toți sunt năuciți. Am putea conta pe Rașid, pe ofițerii din regimentul indian și pe câțiva mahratti. Gujeralii nu-mi inspiră nicio încredere în asemenea împrejurări. Cred că la ora actuală toți se comportă ca Bannerjee, ori încearcă să-și salveze propriile bunuri.

— Și eu care îmi închipuiam că are să fie o plictiseală...

Ransome, care începuse să simtă de asemenea un fel de neastâmpăr, își aduse aminte de cărțile de joc salvate de Mr. Bannerjee mai înainte ca apa să acopere totul.

— Am putea să facem o pasiență, zise el zâmbind.

— Gluma ta nu are niciun haz.

— Nu, vorbesc foarte serios.

Ransome luă cărțile și un timp începură să facă pasiențe pe măsuta de bambus pe care Miss Murgatroyd le servise ceaiul. Era prea mică, nu numai pentru un joc dublu, dar chiar și pentru un joc. Amândoi trebuiau să stea în picioare pentru că nu aveau scaune. După ce Edwina repetă de mai multe ori „valet de roșu pe regina de pică” și „opt de pică pe nouă de roșu”, zvârli cărțile pe masă și exclamă brusc:

— Mi-e silă de comportamentul acesta tipic britanic.

- Ce vrei să spui?
- Vorbim cu atâta nepăsare de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Aș vrea să știu ce s-a petrecut cu cele două cameriste ale mele, cu Albert și chiar cu Bates, cu Maiorul și cu infirmiera aceea.
- Aș putea să înot până la palatul de vară și la înapoiere să dau o raită și pe la spital.
- Nu face pe imbecilul.
- Pasiența, draga mea, este un joc cu mai multe sensuri.
- Aș fi preferat ca locuințele indiene să aibă mai multe mobile. M-am săturat să stau în picioare, ori așezată într-o rână. Alte poziții nu au?
- Se mai așează și pe podea. La parter sunt scaune câte vrei, pentru oameni de seama noastră.
- Pe măsură ce se scurgea după-amiaza, exasperarea Edwinei sporea.
- N-ai nimic omenesc în tine? spuse ea deodată. Nu te interesează ce s-a întâmplat prietenilor tăi?
- Pe chipul lui se așternu brusc paloarea.
- Vorbești ca o toantă! o repezi el.
- Pe Edwina o potopi iarăși rușinea.
- Apoi Miss Murgatroyd reapăru, aducând ceai proaspăt. Astfel ei aflară că se făcuse ora patru. Pe tavă nu mai erau decât patru biscuiți umezi.
- Asta e tot ce-a mai rămas, zise Miss Murgatroyd.
- Am face bine să-i raționalizăm, răspunse Ransome.
- Oh, apa va scădea și va veni careva spuse Miss Murgatroyd.
- Deodată Ransome înțelese de ce nu mai era nici speriată și nici plictisită. I se întâmplase ceva deosebit. Pentru prima dată în viața ei cenușie de bibliotecară i se întâmpla ceva.
- Nu vrei să iei ceaiul cu noi? întreabă el politicos.
- Nu. Am băut o ceașcă în compania lui Mrs. Bannerjee. Oferi o ceașcă lui Ransome, apoi îi spuse: În curând au să-l ardă pe bătrânul

Mr. Bannerjee pe acoperiș. Adăugă, chicotind ușor: Hindușii ăștia fac lucruri cu adevărat extraordinare.

Îngrețosat, Ransome simți că i se contractează iarăși stomacul. În același timp din lăuntrul casei se auzi zgomotul făcut de niște lemne pe care le spărgea cineva. Ransome se întoarse spre ușă încordându-și auzul!

— Mr. Bannerjee și servitorul smulg dușumelele ca să-și procure lemne de foc.

— Servitorul are familie? întrebă Ransome.

— Da. Nevastă și patru copii.

— Ce li s-a întâmplat?

— Se aflau în cabanele din fundul grădinii.

După plecarea lui Miss Murgatroyd zgomotul făcut de spargerea lemnului continuă multă vreme. Când întunericul începu să se lase, zgomotul încetă, iar în locul lui se auzi un vag tropăit de picioare goale, urcând și scoborând scara care ducea spre acoperiș. Tropăitul continuă până când afară se întunecă de-a binelea, apoi de pe acoperiș prinse să se ridice iarăși vaietele, puternice acum, ale lui Mr. Bannerjee fiindcă avusese timp să-și odihnească vocea.

După un timp apăru pe acoperișul de deasupra lor o văpaie, care ilumina frunzele copacilor din jur. Văpaia creștea neconținut, însoțită de trosniturile lemnului aprinse. „Cred că ar fi înțelept să stai aproape de apă reflectă Ransome. Căci n-ar fi exclus să ia foc casa.” Dar nu se clinti, fiindcă îl copleșise un fel de apatie care transforma totul, răsturna valorile, făcea ca totul să pară zadarnic. Edwina dispăru iarăși spre a încerca să se culce, și Ransome rămase singur pe balcon.

Observă apoi că nu numai cadavrul bătrânului Bannerjee era ars. Ici și colo, pe porțiunile de teren neinundat se zăreau focuri mici, firave, care se ridicau timid parcă spre furtună, flăcări ale superstițiilor, dar poate și ale credinței, care se înălțau pretutindeni unde fuseseră găsite cadavre de prieteni, de mame, de copii, de soți

și de soții. Maiorul și Mrs. Bannerjee aveau dreptate. Nimeni nu va reuși să cucerească India.

În timp ce asculta zgomotele provenite de pe acoperișul de deasupra sa, Ransome observă o flacăra ridicându-se de pe acoperișul palatului deteriorat, mică la început ca o gămălie de ac, apoi din ce în ce mai mare, până când înțelese că și acolo era incinerat un cadavru. Vântul, care sufla spre casa lui Mr. Bannerjee, împingea fumul peste ape, și Ransome avu la un moment dat impresia că percepe un ușor parfum din lemn de santal. „Poate că este Maharajahul, gândi. Strivit probabil de dărmăturile vreunui turn. Asta ar fi cea mai îngrozitoare calamitate.” Acum mai mult decât oricând Ranchipurul ar avea nevoie de simplitatea și de curajul bătrânului Maharajah.

În jurul orei zece – Ransome n-ar fi putut să spună cu exactitate când, pentru că în toată zăpăceala aceea ceasul i se oprise – văpaia de pe acoperișul de deasupra capului său începu să moară. Casa nu luase foc datorită însușirilor magice ale micilor lespezi de piatră, aduse odinioară de pe muntele sacru Abana, spre a acoperi terasa casei clădită de desfrânata lady Streetingham pentru adăpostirea netrebnicilor ei oaspeți. Încetaseră și vaietele, poate fiindcă Mr. Bannerjee își pierduse în sfârșit vocea. Când se întunecă de-a binelea, Ransome intră în casă și o chemă în șoaptă pe Edwina. Ea era trează și îi răspunse dintr-una din camerele care răspundeau în hol.

— Intră, zise ea. Nu dorm. Dar nu mai puteam să stau în picioare. Cred că puțină lumină și o ceașcă de ceai nu ne-ar strica.

Din pragul ușii care dădea spre acoperiș, Ransome o chemă cu glas scăzut pe Miss Murgatroyd. Aceasta apărură, întrupându-se parcă din întunericul adânc și își făcu drum, bâjbâind, spre el.

- Ne-ați mai putea da puțin ceai?
- Nu mai este alcool.
- Dar puțină lumină?

— S-a terminat și parafina. Mr. Bannerjee a consumat tot alcoolul și parafina pentru a aprinde focul.

— Lua-o-ar dracu de treabă! zise Ransome. Și din întunericul care învăluia patul dinapoia lui, auzi râsul înăbușit al Edwinei.

Toată noaptea și-o petrecură dormind, stând de vorbă sau priveghind. Afară ultimul mare incendiu se stinsese, așa că sub ochii lor nu se mai înfățișa magnificul spectacol dinainte, ci numai un fel de beznă catifelată și zgomotul oribil și monoton al ploii. Când se revărsă de ziuă, nu se mai vedea decât panorama neschimbată a apelor, a cadavrelor și a sfărâmăturilor purtate pe suprafața ei, precum și siluetele clădirilor arse. În jurul orei opt, Edwina strigă:

— Uite! Uite! Ce-i acolo?

Când Ransome întoarse capul, văzu una din micile bărci de plăcere a Maharanei, aurită pe toate părțile, făcându-și drum printre ramurile joase ale unui uriaș ficus bengalez. Era condusă de cineva, a cărei figură rămânea încă invizibilă, pentru că baldachinul bărcuței se încurcase în ramurile copacului și vâslașul se lupta s-o elibereze, ascuns pe jumătate de frunziș.

Deodată reuși să se desprindă dintre ramuri, și atunci văzură silueta unui bărbat alb îmbrăcat într-un șort, și o cămașă. O clipă își pierdu echilibrul și fu pe punctul de-a cădea în apa murdară, dar și-l recâștigă, iar în clipa în care începu iarăși să vâslească, observară că nu era băiat.

— Dumnezeu! Este Fern! exclamă Ransome.

— Cine a această Fern?

Întrebarea îl miră o clipă pe Ransome, deoarece avea impresia că Edwina se afla în Ranchipur de săptămâni, de luni de zile chiar și că ar fi trebuit s-o cunoască pe Fern. Apoi își aminti zguduit că nu trecuseră decât cinci zile de la sosirea ei.

— Este fiica unui misionar american.

Barca se apropiase îndeajuns spre a le permite să vadă că una din

lopeți era vopsită în roșu și în aur și că aparținea neîndoios ambarcației, dar că cealaltă vâslă fusese improvizată dintr-o prăjină și o bucată de scândură. Abia acum recunosc Ransome veșmintele pe care i le împrumutase în noaptea când fugise de acasă. Ea nu-i strigă, nu-și întrerupse nici măcar vâslitul spre a le face semn cu mâna. Continua să mânuiască viguros, cu regularitate, lopețile, stânjenită oarecum de vâsla improvizată și luptând împotriva curentului lent, dar puternic. Bărcuța, fragilă și oarecum ridicolă, se apropia tot mai mult.

— Este foarte drăguță, zise Edwina. Și foarte tânără.

Ransome nu-i răspunse.

4

Fern părăsi furioasă casa lui Ransome, gândindu-se să se ducă direct la ea acasă. Când luă bicicleta, lăsată la adăpost lângă verandă și se așează în șa, constată că până și vehiculul acesta îi făcuse figura. Unul din cauciucuri era spart, și descoperirea aceasta o făcu să izbucnească în plâns. Însemna că avea să parcurgă două mile pe jos, înfruntând ploaia. Ar mai fi fost o soluție. Să se întoarcă din drum și să-l roage pe servitorul lui Ransome să-i repare cauciucul, dar nu se putu hotărî de teamă să nu dea iarăși ochii cu Ransome. Părăsi deci casa, spunându-și că n-are să-l mai vadă niciodată, orice s-ar întâmpla. Mergând pe lângă bicicletă și împingând-o, ajunse la capătul aleii, având surpriza să constate că nu mai era supărată, ci numai abătută și obosită, mai obosită ca niciodată. O obosise nu numai Ranchipurul, dar și tatăl, mama, Hazel și toți ceilalți pe care-i cunoștea, chiar și Ransome. Fiindcă era foarte tânără gândi: „Ce bine ar fi să mor. Ar fi atât de ușor. Nu mai am pentru ce trăi. Aș vrea să mă întind aici pe marginea hipodromului și să mor de foame, de sete și de frig.” Știa însă că în

atmosfera caldă, sufocantă a Ranchipurului în sezonul musonului, ar putea să zacă acolo zile întregi, fără să i se întâmple nimic. Din nenorocire noaptea bântuiau șerpii, iar reptilele acestea o înspăimântau la culme. Mai ales acum colcăiau peste tot. Pe înserat îi puteai întâlni traversând drumurile... pitoni, vipere Russel, kraiti și cobre.

Cauciucul dezumflat îi schimbase brusc starea sufletească, așa că nu mai era supărată pe Ransome, ci îi era milă de propria ei soartă. Și acum, când își târșia picioarele prin noroiul clisos, i se năzări că el o tratase ca pe o cantitate neglijabilă. Nu o luase niciodată în serios, iar în noaptea aceasta se comportase mai rău ca niciodată. Când venise să-l prevină, îl găsisese beat, iar el se purtase ca și când ar fi avut de-a face cu un copil sau cu o idioată. Era pentru prima dată că întâlnea un om beat (i se întâmplase să-i vadă de câteva ori pe „tinerii ei prieteni” amețiți oarecum de băutură, dar atunci îi păruseră exagerat de veseli și oarecum prostănaci), dar spectacolul oferit de Ransome o înfricoșase și îi făcuse scârbă. Avea impresia că este mai mult smintit decât bolnav, deoarece făcea atâta haz de lucruri înspăimântătoare pentru ea și care o făceau atât de nenorocită. Era de neconceput nepăsarea lui față de perspectiva unui scandal, a unor scene și a unor frământări în care avea să fie desigur amestecat.

De ce spusese ea acea oribilă minciună, de ce declarase că trăia cu el? Nu numai că făcuse jocul maică-si, dar când încercase să retracteze totul se plasase în postura unei ființe proaste și ridicole.

În vreme ce trecu pe lângă grădina lui Rașid Ali Khan, își zise revoltată: „Am să intru și am să rămân aici. Așa am să-i aranjez pe toți. Ce rău are să le pară!” Aproape îndată își dădu însă seama că o asemenea soluție era imposibilă, fiindcă cel care va suferi cel mai mult va fi desigur Rașid Ali Khan, un om care nu-i făcuse niciodată rău. Îl cunoștea abia din vedere și n-ar fi putut să spună dacă îi plăcea sau nu. Nici nu știa dacă îi plac sau nu indienii, pentru că nu-

i cunoscuse niciodată cu excepția sălbaticilor bhils care fuseseră convertiți și lucrau la Misiune. Aceștia erau însă aborigeni, nu indieni adevărați. Își mai spuse că aceștia trebuiau să fie destul de cumsecade de vreme ce lui Ransome îi plăceau așa de mult, căci chiar în mânia și în dezamăgirea ei nu mergea până acolo încât să-l acuze că e un om superficial și lipsit de inteligență. În ciuda beției lui și a tuturor celorlalte cusururi, îl socotea extrem de înțelept. Se gândi apoi că nu-l va mai vedea niciodată și aceasta o făcu din nou să plângă. Așa că acum era orbită nu numai de ploaie, dar și de propriile ei lacrimi. În același timp, îi reveni acel cald simțământ, încercat în bezna nopții după ce se dusesse la culcare în casa soților Smiley. Deși era tânără și lipsită de experiență, știa în adâncul sufletului ei că îl iubea, că nu-l va uita niciodată și că inima îi va bătea mai tare ori de câte ori își va aminti de el, chiar și atunci când va fi o femeie bătrână.

Bălăcind prin noroi, ajunse la colțul distileriei, dar când să cotească spre casă, zări luminile unui automobil care venea în urma ei. Se gândi într-o sclipire: „Trebuie să fie mama. Se întoarce din oraș acasă.” Fără să ezite, stinse lanterna bicicletei și se aruncă în șanțul drumului. Știa acum că îi era mai puțin frică de șerpi decât de o întâlnire cu maică-sa. Mai mult decât probabil, mama ei se întorcea de la Ransome. Îl găsisese desigur acasă și îi spusese să se însoare neapărat cu fiica ei. Însăpăimântată, așteptă în șanț până ce mașina trecu pe lângă ea. Recunoscuse străvechiul Ford apoi, datorită poate spaimei, îngrijorării, sau condițiilor mizerabile în care se afla, îi veni deodată să verse.

Când porni iar la drum își spuse că fiecare pas o apropia de casă, de maică-sa, care în clipa aceasta destăinuise întreaga poveste soțului ei și lui Hazel. Umbla totuși automat, aproape fără niciun efort conștient în ce altă parte să se ducă. Suspinând, împleticindu-se, își continuă drumul până când luminile Misiunii apărură prin perdeaua de ploaie. La vederea lor o fulgeră o nouă idee. Nu se va

mai înapoia acasă, se va duce la soții Smiley și le va cere s-o ascundă. Le pricinuisese destul necaz până acum. Scrisoarea aceea îngrozitoare, cu acuzații atât de dezgustătoare fusese deja trimisă. Ceva mai rău nu li se putea întâmpla. Hotărârea aceasta o liniști. Soții Smiley o vor înțelege. În orice caz îi vor oferi un adăpost până când își va veni în fire după emoțiile provocate de vizita ei la Ransome.

5

Soții Smiley nu erau acasă. Când ajunse la ușă, o văzu numai pe mătușa Phoebe, singură în salon, și își aminti că la ora aceea soții Smiley se aflau desigur la școala serală. Șovăi o clipă, căci mătușa Phoebe o înfricoșa oarecum, nu fiindcă ar fi fost aspră și antipatică, ci datorită înțelepciunii și vârstei ei foarte înaintate, care o făceau parcă să știe totul. Ochii pătrunzători ai bătrânei și bunul ei simț o înspăimântau și o intimidau pe aceea ce mai rămăsese din Blythe Sommerfield, Perla Orientului.

Dar și de data aceasta, ca și în șanț, își zise că era preferabil să riște orice, decât să dea ochii cu maică-sa, și se mai gândi că era imposibil să colinde toată noaptea prin ploaie Ranchipurul. Așa că își rezemă bicicleta de parapetul verandei și ciocăni în ușă. Mătușa Phoebe ridică privirile de deasupra lucrului său de mână și strigă:

— Intră!

La vederea lui Fern, o expresie de surpriză se oglindi în ochii bătrânei, dar și-o stăpâni imediat fiindcă o impresionaseră ochii umflați și disperarea de pe chipul lui Fern.

Fern era atât de tulburată, încât izbucni fără nicio introducere:

— Nu mă pot duce acasă. Îmi permiteți să rămân un timp la dumneavoastră?

Copleșită de compătimire față de propria ei persoană, care îi

apăru în postura unei orfane lipsită de adăpost, izbucni în lacrimi.

— Doamne! Ce s-a întâmplat? Întrebă mătușa Phoebe sărind de pe scaunul ei cu leagăn. Își petrecu brațul pe după umărul lui Fern: Ești udă learcă. Mă duc să-ți aduc niște îmbrăcăminte uscată și apoi să-mi spui despre ce e vorba.

Rămasă singură, Fern se aruncă pe o canapea și începu să plângă zgomotos, cu sughituri, fără să se mai rețină.

Mătușa Phoebe se întoarse cu o rochie aparținând lui Mrs. Smiley, precum și cu un mare prosop. Atinse blajin umărul lui Fern.

— Haide, haide! Șterge-te bine și pune pe dumneata lucrurile astea ale Berthei. Pe urmă să-mi spui ce te-a adus aici.

Fern n-avea chef nici să se usuce și nici să-și schimbe veșmintele. Simțea doar nevoia să plângă, să-și păstreze pe ea hainele ude până va căpăta pneumonie și va muri. Dar ceva nedefinit în comportarea serioasă a bătrânei o făcu să se simtă oarecum ridicolă, așa că îi dădu ascultare.

În vreme ce-și schimba veșmintele, suspinele ei isterice se opriră, astfel că Fern trecu iarăși în defensivă. Dar nu era chip să se împotrivească hotărârii mătușii Phoebe, care o întrebă direct:

— Ascultă-mă, fetițo, ai ceva pe suflet, și ca să te ușurezi, descarcă-ți sacul. Bănuiesc eu cam despre ce este vorba, dar poți să-mi spui și restul. Nu-ți garantez că am să te pot ajuta, dar spovedania te liniștește.

— Pot să vă spun tot? se auzi Fern rostind. Mă lăsați să vă înșir toată povestea?

Își dădu brusc seama că din întregul Ranchipur numai aici, în casa soților Smiley, putea găsi o înțelegere față de comportarea ei atât de nechibzuită. Numai cei din familia Smiley erau capabili s-o asculte fără s-o judece, fără să-i dea sfaturi, sau fără să râdă de ea. Nu-i plăcea rochia urâtă de bumbac a lui Mrs. Smiley pentru că era prost croită și prea lungă, dar veșmântul acesta îi împrumuta un fel de încredere, ca și când i-ar fi transmis calitățile Berthei Smiley. Se

trezi astfel istorisindu-i mătușii Phoebe tot ce i se întâmplase, ce o îmboldise să acționeze așa, de ce își ura mama (recunoscuse acest lucru), de ce fusese a doua oară la Ransome. În tot timpul acesta mătușa Phoebe păstrase tăcerea, mărgininu-se doar să scoată din când în când un fel de cloncănit, singurul ei mod de a-și manifesta interesul sau dezaprobarea față de unele incidente stupide.

Când Fern încheie istorisirea celei de-a doua vizite la Ransome, mătușa Phoebe găsi cu cale să intervină:

— Nu s-a comportat ca un gentleman. Pare de necrezut. Poate că beția a fost de vină.

— Asta e, zise Fern, gata să-i găsească o scuză. Nici vorbă că asta e motivul. De altfel, n-aș fi venit iarăși la dumneavoastră... după tot necazul pe care vi l-am pricinuit data trecută, când mama a trimis scrisoarea aceea Consiliului Misionarilor.

— Nu-ți face griji pentru chestia asta, spuse mătușa Phoebe. Nu este prima oară că scrie asemenea scrisori. Afară de asta, răul nu învinge niciodată binele. Sunt o femeie bătrână și știu că până la urmă adevărul triumfă. Nenorocirea maică-ti este că n-a avut parte de o creștere bună. Toate femeile din Sud sunt la fel. Nu sunt învățate decât cum să înhațe mai repede un bărbat. Nu sunt în stare să se preocupe de altceva.

— Acum nu știu ce să fac, unde să mă duc, spuse Fern.

Mătușa Phoebe se ridică în picioare.

— Cel mai potrivit lucru este să gustăm ceva, zise. Am luat cu toții masa de seară și îmi închipui că bucătarul a plecat, dar am să găsesc eu ceva de mâncare. Și pe mine m-ar ispiti o gustărică. Când mi se face foame, obișnuiesc să pun ceva în gură. Ne pregătim câte o ceașcă de cafea, câteva ouă și niște cartofi prăjiți.

O luă pe Fern de mână și o duse la bucătărie.

Mâna mătușii Phoebe era bătrână, slabă, noduroasă și bătătorită, după munca grea depusă în cursul celor șaptezeci de ani. Dar Fern o găsi catifelată și mângâietoare. Era pentru prima dată în cei

nouăsprezece ani ai ei că Fern încerca o experiență asemănătoare, și aceasta făcu să-i vină iarăși a plânge.

Bătrâna continua să pălăvrăgească spre a o scuti de efortul de a mai spune ceva.

— Nenorocirea este că nu te potrivești de loc cu mediul din Ranchipur, zise ea. Chiar și noi, oamenii mai vârstnici, ne deprindem greu cu căldura, murdăria și noroaiele de aici. În general, îmi place atmosfera asta, dar câteodată mă apasă pe nervi și mă face certăreață. Atunci spun lucruri urâte până și Berthei și lui Homer. Climatul ăsta nu ni se potrivește, dar este al dracului de interesant.

Mătușa Phoebe începu să trebăluiască, lăsând-o și pe Fern s-o ajute, fiindcă știa că cel mai nimerit lucru pentru ea era să aibă ceva de lucru. În timp ce Fern făcea treabă, tensiunea isterică de până atunci începu să se potolească, și la un moment dat își spuse că mai are ceva să-i destăinuiească bătrânei, și anume cel mai important lucru din viața ei – iubea pentru întâia oară. Dacă se gândea mai bine, n-ar fi găsit pe nimeni în Ranchipur mai potrivit să-i împărtășească secretul decât pe mătușa Phoebe sau poate pe Bertha Smiley. În privința acesteia nu era sigură că ar fi înțeles-o deplin. În mătușa Phoebe, care era atât de bătrână, avea cea mai mare încredere. Era ca și când mătușa Phoebe ar fi trăit atât de mult, încât ar fi completat un ciclu și ar fi redevenit tânără.

Simțea nevoia să vorbească cuiva despre Ransome. Încercarea ei de a se destăinui în scris verișoarei din Biloxi se încheiase cu un eșec, fiindcă niciun cuvânt așternut pe hârtie nu avea să fie înțeles cum se cuvine, iar dacă ar înțelege totuși ceva, i-ar da o coloratură ieftină, trivială. Își aminti brusc cuvintele de dispreț ale mătușii Phoebe față de Mrs. Simon – femeile astea din Sud nu sunt învățate decât cum să înhațe un bărbat. „După ce ne vom așeza la masă am să-i vorbesc despre el”, gândi ea. O învălui iarăși acea căldură ciudată și în aceeași clipă simți că inima îi dă ghes să se dedice

salvării lui din ghearele beției, ale disperării.

Când se așezară în cele din urmă în jurul gustării copioase alcătuită din ouă, cartofi, pâine prăjită, ceai și turtă dulce, mătușa Phoebe, ca și când ar fi înțeles totul cu anticipație, îi spuse blând:

— Păcat de Mr. Ransome. Un bărbat atât de simpatic. Este foarte rău când un om ca el cade la patima beției. În general, bețivii nu merită nicio atenție, fiindcă nu sunt buni de nimic. Am avut un frate ca acest... ca Ransome, am vrut să spun – a murit din cauza beției la cincizeci de ani.

Inima lui Fern se încălzi iarăși. Fu pe punctul de-a se destăinui bătrânei, dar limba i se încleștă, iar cuvintele îi muriră pe buze. O împiedicase să vorbească ceva din afară, aproape tangibil, poate tăcerea aceea amenințătoare care plutea în atmosfera fierbinte și umedă. Era ca și când ar fi început să vorbească, dar ceva mai puternic decât voința ei o întrerupsese, ceva foarte important, cum ar fi de pildă o comunicare pe care natura voia să i-o facă ei și mătușii Phoebe. Observă că și mătușa Phoebe era conștientă de aceeași intruziune; s-ar fi zis că o fantomă pătrunsese în încăpere și le porunca să fie atente. Bătrâna se uită la Fern și începu să-i spună ceva, dar în aceeași clipă păru să fi venit sfârșitul lumii. Dalele din pardoseală prinseră să joace sub tălpile lor, apoi se dislocară. Masa porni să salte, iar ceaiul se vărsă pe fața de masă albă. Se auzi zgomot de pietre și de bucăți de tencuială căzând, iar în aceeași clipă luminile se stinseră, ca urmare a distrugerii centralei electrice de către valul de apă eliberată din încătușarea barajului despica de cutremur.

În întinericul lăsat brusc asupra lor, Fern auzi glasul mătușii Phoebe care rosti cu voce comic de egală:

— Cred că a fost un cutremur.

Dar, paralizată de frică, Fern își pierduse glasul.

— Stai pe loc, zise bătrâna. Cred că am o lanternă electrică în dulap.

Fern o auzi foindu-se ca un șoarece, călcând pe dalele sparte, undeva în întuneric, și apoi zgomotul ușii dulapului care se deschidea, urmat de apariția în încăpere a unui slab fascicol de lumină, izvorât dintr-o lanternă electrică, alimentată de o baterie pe jumătate consumată. Dibuisse și câteva lumânări, dintr-un stoc mai mare, procurat de mătușa Phoebe, care n-avea încredere în lumina electrică distribuită de centrala electrică aflată la zece mile depărtare și care se putea opri la simpla apăsare a mâinii unui indian mânat de o simplă curiozitate.

— Ar trebui să ieșim din casă, zise mătușa Phoebe. Așa făcea întotdeauna sora mea Doris din Long Beach când venea câte un cutremur. Dar nu mă prea trage inima să ies în ploaie. Cred că ar fi mai înțelept dacă ne-am duce să vedem ce s-a întâmplat în restul casei. Judecând după praf și miros, am impresia că mai toată casa s-a dărâmat.

Calmul bătrânei, care putea tot atât de bine să fie și indiferență, o făcu și pe Fern să-și revină. „Ce s-o fi întâmplat la noi acasă? reflectă ea. Dar la Ransome? Unde o fi el acum?” Apoi își aminti că plecase să cineze la familia Bannerjee. „Oricum, casa lor nu e din piatră. Construcțiile de lemn par să reziste mai bine la cutremure”, gândi ea repede.

Jumătate din casa soților Smiley – partea din față, cu ferestrele spre drumul distileriei – se prăbușise. Rămăseseră intacte numai trei dormitoare și o vastă și goală încăpere folosită înainte drept depozit și care nu suferise modificări când restul casei fusese transformată din cazarmă în misiune. Cutremurul, oarecum sugubăț, distrusese o parte din clădire și lăsase cealaltă în picioare, dar și aceea puțin subrezită. Bătrâna, urmată de Fern, se uită la dărâmături și scăpă ciudatul ei cloncănit la vederea ruinelor acestei case pe care o păstrase întotdeauna curată ca un palat.

— Am avut noroc că ne-am aflat în bucătărie și nu în salon, se

adresă ea lui Fern.

În aceeași clipă atenția le fu atrasă de un zgomot bizar care se apropia din depărtare – pare-se dinspre oraș – un vuiet nedefinit de ape și de strigăte omenești, care începu să tulbure liniștea adâncă de după cutremur. Bătrâna și fata stăteau cu câte o lumânare în mână, ascultau înfricoșate noile zgomote, cu atât mai înspăimântătoare cu cât erau mai puțin bruște, mai puțin imediate, dar atât de misterioase.

Mătușa Phoebe își recâștigă cea dintâi cumpătul.

— Ce dracu o mai fi? exclamă ea. De nu li s-ar fi întâmplat ceva Berthei și lui Homer. Școala serală este o clădire nouă și solidă.

— Parcă ar fi niște țipete, rosti Fern. M-aș duce să văd dacă s-a întâmplat ceva la noi acasă.

O încolțise o frică adâncă, răscolitoare, pentru că din casa de peste drum nu se auzea niciun zgomot. Dacă mama ei sau Hazel s-ar fi aflat acolo ar fi țipat, fiindcă era în firea lor. Una din ele ar fi trecut drumul, oricât de mult i-ar fi urât pe cei din familia Smiley. De aici, de la fereastră, nu putea să deslușească nimic în întunericul adânc... nimic altceva decât torențele de ploaie și ramurile vaste ale unui ficus bengalez care se înălțau spre cerul negru.

Casa familiei Simon se prăbușise ca și cazarma, transformându-se într-o grămadă de pietre, bârne și moloz. Când Fern și mătușa Phoebe ajunseseră la fața locului, norul de praf stârnit de dărâmarea clădirii începuse să fie subțiat de ploaia torențială. Tăcute, abia ținându-se pe picioare, bătrâna și fata dădură ocol casei prăbușite, slujind-se de lanterna electrică pe jumătate consumată. Din când în când strigau cu glas slab, tremurat, căutând prin ruine un semn de viață. Deodată Fern simți că un teribil calm coboară asupra ei, calmul care urmează unui șoc îngrozitor. Mintea ei deveni nefiresc de rece și de limpede. Scena la care asista părea ireală. Conștiința ei o respingea ca pe un coșmar imposibil. Nu era firesc ca ea și mătușa Phoebe să umble prin ploaie, căutând prin ruinele casei dărâmate

vreo urmă a tatălui, a mamei, a sorei ei. Corul de vaiete care venea dinspre orașul îndepărtat nu avea nicio legătură cu viața adevărată – ținea de un vis urât.

Deodată i se păru că, dacă i-ar striga pe nume destul de tare, ei ar putea să apară vii și nevătămați printre perdelele de ploaie, venind poate dinspre terenurile de tenis sau de peste drum. Începu să-i cheme cu vocea tremurândă, isterică:

— Tată! Mamă! Hazel!

Dar glasul ei era înăbușit de torentele de ploaie, și la ureche nu-i ajunseră decât jelaniile nefirești care veneau dinspre orașul lovit de nenorocire.

O auzi pe mătușa Phoebe spunând:

— Poate că nu erau acasă. Poate că sunt în altă parte, în siguranță.

Un gând cumplit, nebunesc străbătu creierul fetei. „Poate că au murit cu toții. Poate că am rămas liberă!” Deodată simți că o copleșește rușinea. Pentru ultima oară strigă în beznă:

— Hazel, Hazel!

Era imposibil ca urâta și stupida Hazel să fi murit. Apoi avu senzația că pământul se deschide sub picioarele ei și că bezna o înghite, în vreme ce corul de vaiete scăzu treptat în intensitate, până dispăru cu totul.

Când își recăpătă cunoștința, se văzu întinsă pe podeaua sfărâmată a bucătăriei și învăluită într-un cearșaf. Avea pe limbă un gust de brandy, ceea ce o făcu să se gândească imediat la Ransome și la prima ei vizită în casa lui. Mătușa Phoebe stătea în picioare lângă ea.

— Nu te speria, copila mea. Ai leșinat și te-am târât până aici. Asta e tot. Hai, mai bea un strop. Am întotdeauna puțin alcool la îndemână pentru împrejurări mai deosebite.

Fern trase o dușcă de brandy tare și ieftin, tuși puțin, apoi îi reveni cu încetul amintirea a tot ce i se întâmplase. Realitatea crudă

îi apăru în lumina ei adevărată. Impresia de coșmar pe care o avusese până acum dispăruse. Fern își dădu seama că zguduirea pământului se petrecuse și că era foarte probabil ca mama, tatăl și Hazel să fi murit. Lacrimile îi împăienjeniră ochii, apoi începură să i se scurgă pe obraz. Fără voia ei scăpă un geamăt.

Bătrâna îi luă mâna într-a ei.

— Nu mai plânge, zise. Nu ajută la nimic. Ai face mai bine să-ți pui îmbrăcămintea asta uscată. N-am putut să te îmbrac singură. Abia am reușit să te aduc până aici și să-ți scot lucrurile ude de pe tine.

— Nu mai plâng. Promit. Nu știi ce se întâmplă cu mine.

De afară, din beznă, se auzi o voce slabă strigând. Câteva clipe, ropotul de ploaie înăbuși glasul, voalându-l, punându-i surdină. Fern se ridică în capul oaselor și trase cu urechea. Vocea se auzi iarăși, ascuțită, tremurată, isterică, dar mai clară de data aceasta, atât de clară, încât Fern o recunoscuse. Era a maică-si. Ținându-și cearșaful în jurul trupului, sări în picioare. A treia oară vocea se auzi foarte limpede. Mama ei striga în noapte. Încercând să acopere zgomotul ploii.

— Burgess! Burgess! Hazel! Fern!

— Mă duc s-o chem aici, zise mătușa Phoebe.

— Merg și eu cu dumneavoastră. Merg și eu! Merg și eu!

Învăluită în cearșaf, o urmă pe bătrână în ploaie.

Ghidându-se cu ajutorul slabei lanterne electrice, se îndreptară spre locul de unde se auzea glasul lui Mrs. Simon. O descoperiră stând pe alee, la o oarecare distanță de casă, dar când se apropiară, observară că nu era singură. Agățată de ea, se lăsa târâtă planturoasa Mrs. Hogget-Clapton.

La revederea luminii, Mrs. Simon strigă isteric:

— Cine e? Tu ești, Burgess?

— Eu sunt, mamă, răspunse Fern.

— Dar ei unde sunt? Unde este tatăl tău? Unde este Hazel? Oh,

Doamne! Ce li s-a întâmplat?

Mrs. Simon se repezi la Fern și o cuprinse în brațe, plângând.

— Oh, scumpa mea! Sunt sigură că au murit! Sunt sigură că au murit!

Mrs. Hogget-Clapton, lipsită de sprijinul brațului ei, alunecă în noroiul de pe alee și rămase acolo stând pe șezut, învăluită în *peignoir*-ul ei de satin roz-pal, împodobit cu dantelă, dar ud leoarcă, bolborosind și văicărintu-se.

6

Rămasă singură cu Mrs. Hogget-Clapton pe veranda bungalowului pustiu, Mrs. Simon așteptase multă vreme, ascultând gemetele năucitei sale prietene și trăgând cu urechea la zgomotele care veneau dinspre oraș. La început n-ar fi putut să spună ce aștepta, dar după un timp inteligența ei începuse să lucreze și ajunsese la concluzia că ar putea să stea acolo până la sfârșitul lumii, fără ca să le vină nimeni în ajutor. Treptat, înțelese că prietena ei era beată și deci cu totul inutilă. Rareori i se întâmpla s-o viziteze pe Mrs. Hogget-Clapton atât de târziu și niciodată nu-i fusese dat s-o vadă în așa hal. Acea porțiune din Mrs. Hogget-Clapton care își păstra îndeobște destulă sobrietate spre a permite iluzia unei relative demnități sucombise acum suplimentului de intoxicație datorită groazei. O clipă, Mrs. Simon o urî cu toată ființa ei, pentru că într-o asemenea criză se dovedea atât de stupidă și de vlăguită, fiindcă devenise o simplă povară și fiindcă era molâie și idioată. Instinctul ei o îndemna să plece și s-o lase singură, acolo pe podeaua verandei, dar experiența îi spunea că un asemenea gest nu se cuvenea. O palmui de două ori, cu singurul rezultat de a o fi făcut să sporească volumul gemetelor. O luă atunci de un braț, și trăgându-i-l peste umăr, ca și când ar fi vrut să salveze o femeie

aflată pe punctul de a se îneca, o ridică în picioare.

— Încearcă să-ți revii, Lily, strigă. Trebuie să plecăm de aici!

Dar Mrs. Hogget-Clapton se mărginea să geamă și să rămână grea și inertă. Acum, în mijlocul catastrofei, Mrs. Simon nu mai era impresionată de importanța lui Mrs. Hogget-Clapton, care se topise în chip misterios. Nu-i mai era teamă s-o cheme pe numele ei mic – Lily – în prezența ei, așa cum o numea în absența acesteia. De data aceasta începu s-o apostrofaze cu vorbe de-a dreptul urâte. Nu mai făcea niciun efort spre a-și ascunde mânia.

— Haide, trezește-te, bețiva dracului! strigă. Trebuie să mă duc acasă.

Dar în clipa în care Mrs. Hogget-Clapton părea să se prăbușească, slăbuța și delicata Mrs. Simon simți că-i cresc puterile. Renunțând la cochetăria și la feminitatea ei exagerată, deveni deodată dură. Pe jumătate cărând-o, pe jumătate trăgând-o, reuși s-o coboare pe trepte, apoi s-o îmbrâncească, în ciuda gemetelor ei, pe bancheta din spate a străvechiului Ford. Mrs. Hogget-Clapton căzu pe podea și încremeni acolo cu unul din picioarele ei groase atârând afară din mașină. Dar Mrs. Simon i-l împinse furioasă înăuntru și trânti ușa, închizând-o. Apoi, fără să-i mai arunce o privire peste umăr, se așeză la volan și demară.

Între timp incendiile începuseră să se întindă în oraș, și văpaia lor reflectată lumina întreg drumul până la distilerie. La cotitura distileriei, plasată pe un teren ceva mai jos, Fordul împrăstie un jet de spumă când se cufundă cu vreo treizeci de centimetri în apă. Drumul era invizibil, dar Mrs. Simon se putea călăuzi după șirul de smochini de Jawa, aliniați de o parte și de alta. Conducând de-a lungul lor, străbătu încă o jumătate de milă, câteodată pe porțiuni neinundate, alteori printr-o apă care acoperea aproape roțile. „Dacă apuc să ajung la marginea hipodromului, ne vom afla pe un teren mai înalt”, gândea. Erau tocmai pe punctul de a ajunge în acest loc, când apa intră în carburator, făcând Fordul să se oprească.

Încercă în mai multe rânduri să pună motorul în funcție, înjurând, folosind cuvinte auzite odinioară, în copilărie, rostite de comis-voiajorii așezați în nopțile fierbinți pe veranda hotelului din Unity Points, Mississippi, proprietatea tatălui ei, vorbe pe care le reținuse aproape fără să-și dea seama.

În același timp începu să plângă, mai mult datorită exasperării decât fricii. „Nu putem sta aici toată noaptea, reflectă ea. Apa ar putea să se ridice. Trebuie să ajung neapărat la Misiune, și mai sunt nevoită să târăsc după mine și pe bețiva asta. După afacerea asta nu va mai îndrăzni să-și dea aere față de mine.”

După ce renunță la orice speranță de a mai pune Fordul în mișcare, coborî din mașină. Deși o înspăimântau șerpii, intră cu picioarele în apa caldută, murdară, împruțită, scârboasă care-i ajungea până deasupra genunchilor Deschise portiera din spate.

— Haide, ieși de acolo, tâmpito! strigă.

La lumina incendiilor, o văzu pe Mrs. Hogget-Clapton zăcând în aceeași poziție în care căzuse la început. Își dădu seama că singurul mijloc de a o scoate din mașină era s-o tragă de picioare. Adunându-și toate puterile, reuși, după o serie de smucituri și de opinteli, să o așeze pe șezut, pe planșeul mașinii și cu picioarele atârând afară. Poziția aceasta era ceva mai bună, conchise Mrs. Simon și, făcând un ultim efort, i se adresă cu ton mângâietor, ca unui copil.

— Haide, Lily, fă o mică efortare! Pune picioarele pe pământ și încearcă să te ridici.

Gemând, Mrs. Hogget-Clapton se execută ca prin ceață, dar tocul înalt al papucului ei împodobit cu pene de struț se prinse în rama scării și doamna plonjă în apă, cu fața în jos... Șocul apei și poate spaima de înec o dezmetici puțin și îi restitui o fărâma din acea voință la care renunțase cu puțin timp înainte, spre a se cufunda într-un fel de voluptate provocată de beția-i femeiască. Zbătându-se, reuși să se ridice în picioare și să strige cleios:

— Unde sunt? Unde mă aflu? Cum am ajuns aici?

— Te afli pe drumul distileriei, tâmpito! Trebuie să mergem în continuare pe jos. Fordul a rămas în pană.

Ajutată de Mrs. Simon, Mrs. Hogget-Clapton reuși să umble, jeluindu-se, nesigură pe picioare, până ce ajunseră pe un teren mai ridicat și neinundat. Apoi începu iarăși să geamă și să se poticnească la fiecare zece sau cincisprezece metri. În cele din urmă reușiră să treacă de hipodrom și să ajungă la capătul aleii care ducea la Misiune. Acolo, istovită și cuprinsă de desperare, începuse să strige, fiind auzită de Fern și de bătrâna mătușă Phoebe, aflate în acea clipă în bucătăria locuinței pe jumătate ruinată a soților Smiley.

În vreme ce Fern continua să vâslească pe deasupra grădinilor inundate, aflate între ficusul bengalez și casa lui Mr. Bannerjee, nu ridicase de loc privirile. Din clipa în care fusese pe punctul de a se răsturna, când încercase să-și elibereze luntrea dintre ramurile copacului, îl văzuse pe Ransome stând pe balcon alături de o femeie necunoscută. Acum se simțea intimidată nu numai de Ransome, dar și de prezența acelei străine. „Are să aibă impresia că alerg după el”, reflectă Fern. S-ar putea să refuze să se lase salvat. Poate că va dori să rămână pe loc. Dintr-o singură privire fata își putuse da seama că străina era foarte drăguță. Fern era atât de preocupată de Ransome, încât nici nu se gândea s-o salveze pe străină sau pe membrii familiei Bannerjee. Numai la el se gândise, când găsisse bărcuța aceea rătăcind pe ape, lângă distilerie. Numai la el se gândise când intrase până la piept în puhoi spre a trage luntrea la mal. Numai pentru el încropise din două bucăți de lemn, găsite de mătușa Phoebe, acea vâslă ciudată, folosită acum. Pe maică-sa o cuprinseseră istericalele la auzul intenției exprimate de Fern de a merge în ajutorul lui Ransome.

— Îți interzic să pleci în barca aceea nenorocită, strigase Mrs. Simon printre lacrimi, frământându-și mâinile. N-am suferit destul?

N-am pierdut destul, ca să te mai pierd și pe tine?

Fern nu-i dăduse însă nicio atenție și continuase să prindă în cuie cele două scânduri. După ce isprăvisese de meșterit vâsla, plecase înveșmântată în hainele pe care Ransome i le dăduse în noaptea când ea dormise la soții Smiley.

La urma urmei Fern nu era liberă. Maică-sa încă trăia, iar în inima ei Fern știa că ar fi preferat să-și piardă mama decât tatăl și pe Hazel. Dar ceva se petrecuse cu ea în noaptea aceea tragică, de groază. Știa că, deși maică-sa scăpase cu viață, nu mai depindea de ea și se considera eliberată pe vecie. Mai făcuse o descoperire asupra vieții... depărtarea, evadarea nu aveau nimic de-a face cu libertatea. Libertatea exista în lăuntrul tău, indiferent de locul în care te-ai fi aflat. Nu evadase, nu fugise, se afla încă în Ranchipur, cu toate acestea era liberă, mai liberă decât dacă ar fi reușit să ajungă la Hollywood, fără să fi trăit tragedia din ultimele ore. Se dovedise mai puternică decât maică-sa, fiindcă reușise să-și păstreze cumpătul, deși era bolnavă, nenorocită, înspăimântată. În timpul acestui dezastru ea își cucerise demnitatea, pe când maică-sa își pierduse și acel rest de demnitate pe care o mai păstra înapoia înfățișării ei de ingenuă perpetuă, cu chip prostuț alb-trandafiriu. Chiar când apăruse îmbrăcată în șortul și în cămașa de tenis a lui Ransome, iar la vederea lor maică-sa scăpase un strigăt gutural ca și când ar fi fost rănită de moarte, Fern nu se lăsase impresionată. Ar fi fost stupid să poarte alte veșminte în expediția în care se angajase. Până și în plină tragedie mama ei găsisese cu cale să protesteze.

— Ce va zice lumea când te va vedea îmbrăcată așa? Ce vor spune băștinașii? Nu vor mai avea niciun respect pentru noi.

Fern observă că maică-sa omisese să adauge: „Ce va spune Mrs. Hogget-Clapton?”

În clipa aceea Mrs. Hogget-Clapton zăcea pe spate, grăsuță, inertă, goală sub un cearșaf, în patul dublu al soților Smiley. *Peignoir*-ul ei de mătase de un roz-pal și împodobit cu dantelă

atârna acoperit de noroi pe un scaun din bucătărie spre a se usca în fața focului. Leșinată, ridicolă, Mrs. Hogget-Clapton sforăia. Amenințarea relativă la părerea pe care avea să și-o facă Mrs. Hogget-Clapton încetase pe veci să mai aibă vreun efect.

Tocmai când Fern se pregătea să pornească în expediție, Rașid Ali Khan și Harry Loder apărură ca din neant. Spătosul musulman purta zdrențele unei uniforme de ofițer găsită în ruinele cazărmii în vreme ce căuta cadavrele militarilor. Pantalonii erau prea strâmți pentru el, iar brațele lui musculoase ieșeau până deasupra încheieturilor din mânecile tunicii croite pentru un om pe jumătate cât el. Harry Loder nu mai arăta ca spilcuitul dandy și jucător de polo din armata indiană, bujorii din obraji îi pieriseră și tremura ușor, de parcă l-ar fi cuprins frigurile.

La vederea lor, înfricoșata Mrs. Simon începu să plângă iarăși.

— Nu v-ar strica puțin brandy, propuse mătușa Phoebe.

— O dușcă nu ne-ar face rău, răspunse Loder cu o voce care nu părea să fie a lui.

În vreme ce mătușa Phoebe se duse după sticla cu brandy, el le spuse că toți ofițerii, cu excepția lui, pieriseră și fuseseră deja îngropați de soldații din regiment. Apoi Mrs. Simon începu să strige cuprinsă de istericale și să le implore ajutorul spre a găsi cadavrele soțului ei și al lui Hazel. Rașid Ali Khan, cu un ton brusc (ton incalificabil, avea să cugete Mrs. Simon mai târziu, pe care musulmanul n-ar fi trebuit să aibă îndrăzneala de a-l folosi față de o europeană), îi spuse că nu era timp pentru morți atâta vreme cât se mai aflau oameni vii care trebuiau salvați.

Mătușa Phoebe se înapoie după ce găsisese sticla de brandy golită de ultima picătură de băutură, ascunsă printre cearșafurile lui Mrs. Hogget-Clapton și le spuse că făcuse o greșeală și că în casă nu se mai găsea strop de brandy. Apoi, cu o ciudată detașare, interlocutorii își schimbă diferite vești. Nici isteriile lui Mrs. Simon nu-i putură opri. Soția lui Rașid și cei șase copii erau în

siguranță, deoarece casa fusese clădită după un plan american și rezistase cutremurului. Erau însă izolați din cauza inundației și dispuneau de foarte puțină hrană. Îndată ce se luminase de ziuă, Rașid își lepădase hainele, se aruncase în apă și înotase străbătând puhoiul până la terenurile neinundate. Își va salva mai târziu familia, le explică el. Sosise la cazarmă gol, așa cum îl făcuse maicăsa, dar păstrând încă demnitatea nealterată a unui dreptcredincios.

Acum, le spuse el, trebuia să găsească bărci sau să construiască plute. Se impunea să descopere ce anume blocase trecătoarea de lângă Muntele Abana, împiedicând apele să se scurgă.

Lui Fern, ofițerul nu-i mai apăru în postura unei brute trufașe, care încerca s-o înghesuiască prin colțuri spre a o pipăi și a-i fura un sărut. Părea mai degrabă un individ bolnav și înfricoșat. Îi asculta fără să scoată un cuvânt. Nu le spuse nimic despre mica și plăpânda luntre ascunsă în livada de guave pe jumătate înecate de ape, din apropierea distileriei, de teamă să nu i-o ia. Fern era hotărâtă să afle dacă Tom Ransome rămăsese în viață. După aceea nu aveau decât să ia luntrea sau orice ar fi avut nevoie. Acum nu-i mai era teamă de Harry, uitase și de vechea ei antipatie pentru el. Loder, pe de altă parte, nici nu părea să fie conștient de prezența ei. Fern se temea ca nu cumva unul dintre acei ce-i cunoștea taina să fie tentați să trădeze. Mătușa Phoebe era însă ocupată cu bucătarul paria, care venise în zori, iar acum prepara ouă și pâine prăjită pentru cei doi bărbați. Mrs. Simon se mărginea să bolborosească isteric, hipnotizată de propriile ei pierderi.

Rașid spuse că va pleca la Philkana, spre a aduce de acolo elefanți. Automobilul lui Harry rămăsese în pană de benzină la jumătatea drumului dintre cazarmă și Misiune. Încercaseră să pună în funcție vechiul Ford al lui Mrs. Simon, imobilizat lângă distilerie, dar rezervorul nu mai avea destulă benzină spre a merita efortul reparării motorului. Rezervoarele de carburanți de la cazarmă fuseseră distruse, iar marele depozit de benzină din oraș, chiar dacă

nu se dărâmase, se afla sub apă. Civilizația mecanizată nu le mai putea fi de niciun folos. Nu le mai rămăseseră decât elefanții, care umblau desigur de colo până colo în îndoielnicul lor adăpost de la Philkana. Elefanții puteau străbate peste tot, la nevoie chiar înota, înfruntând inundația. Numai cineva capabil să înoate o milă sau două prin puhoiul de ape ar putea ajunge la *jobedari*, spre a le da poruncă să-i aducă, și acest cineva era numai Rașid. Cu ajutorul elefanților ar porni la vale, până la Muntele Abana, spre a descoperi ce anume zăgăzuia apele. Harry credea că este o barieră alcătuită din dărâmături și cadavre. În vreme ce Ministrul poliției va înota până la Philkana, Harry se va duce la depozitul de muniții al armatei spre a-și procura dinamită.

Fură aduse apoi ouăle, iar Rașid și Harry Loder se așezară la masă și începură să se înfrupte, fără să mai vorbească. Abia dacă mai răspundeau la câte o întrebare a mătușii Phoebe referitoare la spital sau la Liceul de fete al Maharanei. Ei însă știau tot atât de puțin ca și bătrâna despre partea orașului de dincolo de râu.

Fern, înspăimântată la gândul că maică-sa ar fi capabilă să-și vină în fire și să le vorbească despre existența luntrei de plăcere, îi asculta și îi observa pe amândoi. Era fascinată în special de spectacolul oferit de Harry Loder, obosit și palid, cu tunică murdărită de noroi și de moloz. El nu-i aruncase nicio privire, și în vreme ce-l studia, Fern avu impresia că în ființa lui murise ceva, dar că în același timp altceva, nemaivăzut până atunci la el, căpătase viață. Lucrurile acestea nu le putea defini, fiindcă nimeni nu o învățase, experiențele îi erau limitate, cât și cunoștințele de altfel. Avea însă impresia că deslușea pe chipul lui aceeași expresie bizară, implacabilă, pe care o descifrase și pe chipul acelei ciudate Miss Dirks. Ori de câte ori o întâlnea din întâmplare prin bazar ori în piața cea mare, Miss Dirks avea întotdeauna un aer zorit, și în același timp absent, care o făcea să treacă pe lângă fete ca și când ar fi trecut pe lângă un copac sau prin preajma unei stânci.

Îndată ce terminară ouăle și băură cafeaua, Rașid se ridică de la masă, arătând oarecum absurd în tunica aceea magnifică, dar atât de nepotrivită pentru el și în pantalonii aceia strâmți. Dintre toți oamenii, gândea mătușa Phoebe, tocmai Rașid ajunsese să poarte uniforma cuceritorilor.

— Mă întorc de îndată ce obțin vești noi, zise Harry. Cum stați cu merindele? se adresa el mătușii Phoebe.

— Două sau trei zile ne descurcăm noi. N-am lăsat niciodată casa fără provizii. Vă pregătesc o masă bună și data viitoare, când veți veni pe aici.

Harry Loder se uită la Fern pentru întâia dată, dar oarecum ciudat, de parcă ar fi privit prin ea.

— Ai face bine să nu umbli prin împrejurimi, zise el. Nu mai există niciun fel de poliție. Nu știi ce se poate întâmpla. Indigenii bhils ar putea să coboare din munți ca să prade. Se întoarse apoi spre mătușa Phoebe și o întreabă cu autoritate: Aveți pe aici vreo armă?

— Nu, replică mătușa Phoebe. N-avem nevoie de arme.

— În Ranchipur nu mai există provizii. Dumnezeu știe ce poate să survină. Scoase un revolver din buzunarul dinăuntru al tunicii: Pofțiți, țineți-l la dumneavoastră. Am să trimit și o gardă.

Păstră câteva clipe tăcerea, apoi se uită la mâinile lui mari și musculoase, zgâriate și însângerate încă după lupta lui cu pietrele dislocate și cu bârnele rupte.

— Din nenorocire, adăugă, nu mă mai pot bizui nici pe proprii mei soldați... cei care au mai rămas.

În clipa aceea Mrs. Simon începu să plângă zgomotos.

— Ce spui? strigă ea. Nu se poate să pleci și să ne lași așa. Nu ne lăsa singure! Ar putea să ne omoare sau să ne facă cine știe ce...

În locul lui Harry îi răspunse Rașid, cu bruschete și cu oarecare dispreț:

— Nu veți păți nimic, doamnă. Puteți mulțumi cerului că nu

avem de-a face decât cu niște gujerati, care nu sunt cei mai răi.

După plecarea lor, mătușa Phoebe își prinse revolverul la brâu pe deasupra șortului, apoi începu să adune de pe masă farfuriile și să facă socoteala proviziilor care mai rămăseseră. Mai trecuse prin asemenea încercări. În copilărie văzuse de două ori preria în flăcări și auzise povești despre raidurile și masacrele săvârșite de pieile roșii pe vremea tatălui ei. Acum nu se aștepta să fie lăsată în pace, numai cu Fern, cu Mrs. Simon și cu bețivana de Mrs. Hogget-Clapton în întreaga casă. Sufletul ei bătrân era încolțit de teamă la gândul primejdiilor pe care le aveau de înfruntat Bertha și Homer Smiley. Dar nu avea pe lângă ea decât pe Mrs. Simon, isterică și inutilă, pe Mrs. Hogget-Clapton, zăcând beată în patul Berthei și pe biata Fern, care nu se gândea decât cum să ajungă la omul pe care nimic nu-l mai putea salva din ghearele alcoolismului, cel mai bun lucru era să-și găsească mult de lucru.

Când bărcuța aceea caraghioasă ajunsese sub balconul pe care stătea Ransome, Fern nu se mai gândea la Harry Loder, ci la faptul că a doua oară se făcea poate ridicolă. Nu-i fu chip să privească în sus, spre Ransome, care îi dădea indicații cum să-și plaseze barca, în vreme ce stătea aplecat peste balustradă, ținând în mână o coardă de mătase luată de la unul din halatele lui Mrs. Bannerjee, cumpărate din Jermyn Street. Acum, după ce-i reușise operația de salvare, ar fi lăsat luntrea acolo și ar fi plecat aiurea. În vreme ce prindea capătul corzii și îl lega de una din colonetele subțiri, aurite, ale baldachinului, se simțea nenorocită nu atât datorită lui Ransome cât femeii din preajma lui... femeia aceea frumoasă, înveșmântată în alb și împodobită cu diamante și smaralde, o femeie din altă lume, despre care Fern nu știa nimic în afară de faptul că reprezenta înșelător realitatea, așa cum de fapt este ea văzută de către cineăștii din Hollywood.

Doamna aceasta făcea parte din lumea lui. Ființele acestea deosebite se înțelegeau aproape fără să-și vorbească. Între ei nu

existau acele pauze și echivocuri penibile care-l făceau pe Ransome să surâdă și pe ea, Fern, să se îmbujoreze și să-l iubească în același timp, fiindcă era atât de bun și se străduia atât de mult s-o ajute cu înțelepciunea și experiența lui. Femeia o tulbura... femeia aceea, cu veșminte și bijuterii insolent de frumoase, femeia aceea, care lui Fern nu-i părea plictisită și oarecum vârstnică, ci de o drăgălășenie și de o perfecțiune incomparabilă. Nu bănuia că aici, în Ranchipur, ea, Fern, îmbrăcată în vechiul șort și cămașă de tenis avea o prospețime și un farmec pentru care femeia ar fi făcut bucuros schimb, punând la bătaie toate rochiile scumpe, toate bijuteriile și toate bunurile ei materiale.

Pentru prima oară fu nevoită să privească în sus, fiindcă Ransome o striga acum după ce bărcuța fusese bine legată, și îi întindea mâna spre a o ajuta să se cațare pe balconul de la etaj. Fern îi văzu fața, și în clipa aceea sufletul îi tresaltă de bucurie, fiindcă citise în ochii lui plăcerea pe care i-o făcuse apariția ei. Își dădu seama că era încântat s-o vadă, că se simțea mândru de ea și că în același timp era amuzat de ciudățenia întregii scene. Pentru întâia dată înțelese ea – deși nu se pricepea să analizeze emoțiile și gândurile umane – ce anume o făcea să-l iubească atât de mult. Erau bunătatea și surâsul acela care apărea și dispărea cu atâta ușurință și iuțea, amintind o lumină care se aprinde și se stinge, o strălucire care iluminează adâncimi neînțelese încă, dar susceptibile a fi presimțite.

Mâna și brațul lui erau puternice; aveau mai multă putere decât își închipuia ea că poate ascunde un trup atât de zvelt. O trase peste marginea balconului, dar ajunsă acolo, se desprinsese din mâinile lui și sări peste balustradă. Se simțea neajutorată și extrem de stingherită.

— Ești o fată foarte îndemânatică, îi spuse Ransome.

Deodată Fern simți că o potopește mânia, fiindcă o trata iarăși ca pe o fetiță, umilind-o tocmai în prezența acestei străine, care îi

privea cu atâta atenție. Lacrimile prinseră să i se scurgă pe sub pleoape și desigur că i-ar fi înecat ochii dar, cu un mare efort, demn de tăria de caracter a lui Miss Dirks, reuși să și le stăpânească. Deodată, moartea tatălui ei și al lui Hazel căpătă pentru întâia dată forța unei realități inexorabile, care făcu s-o năpădească un val de autocompătimire. Până acum totul îi păruse nefiresc, de parcă s-ar fi întâmplat la cinema. De data aceasta adevărul îi apăru în toată cruzimea lui. Își dădu seama că orice s-ar întâmpla, nu-i va mai vedea niciodată. Iar Ransome cuteza să-i zâmbească și să-i spună că este o „fată foarte îndemânatică”.

— Dă-mi voie să te prezint lady-ei Heston, adăugă el.

— Îți rămânem foarte îndatorați, declară lady Heston cu încântătoare amabilitate. Ai dat dovadă de mult curaj. Fără dumneata am fi pierit aici de foame și de plictiseală.

— De unde naiba ai făcut rost de luntrea asta? întrebă Ransome.

— Am găsit-o lângă distilerie. Mătușa Phoebe m-a ajutat să fac o vâslă. Nu avea decât una.

Deodată se simți iarăși mândră și aproape fericită. Apoi biata Miss Murgatroyd apăru în prag purtând rochia aceea *style*, din tafta albastră, murdărită de noroi, și la vederea ei Fern se simți sigură pe ea și încrezătoare în propriile-i forțe, fiindcă înfățișarea lui Miss Murgatroyd la acea oră ar fi redat încrederea oricărei femei.

Miss Murgatroyd strigă cu minunare:

— Pentru numele lui Dumnezeu, cum ai ajuns aici?

— Cu o barcă, replică Fern.

Miss Murgatroyd se răsuci pe călcâi și alergă în casă strigând:

— Mrs. Bannerjee, Mrs. Bannerjee! Suntem salvate!

În vreme ce Miss Murgatroyd împărtășea soților Bannerjee noutatea, Ransome și lady Heston o rugau pe Fern să le dea ultimele vești. Ea le vorbi despre moartea tatălui ei și a lui Hazel, precum și despre pieirea ofițerilor striviți sub dărâmăturile cazărmii. Zâmbetul se șterse de pe chipul lui Ransome.

— Îmi pare foarte rău, draga mea, rosti el luând mâna lui Fern într-a lui.

În momentul acela inima ei se încălzi, dar îndată simți că o cuprinde rușinea la gândul că putea fi atât de fericită, în vreme ce tatăl și sora ei zăceau morți sub ruinele clădirii Misiunii.

— Dar palatul de vară? întrebă lady Heston. I s-a întâmplat ceva?

— Nu știu.

— Dar spitalul?

— E în picioare. Așa mi-a spus Rașid Ali Khan.

— Unde e Rașid? întrebă Ransome.

— A plecat înot de la el de acasă. S-a dus după elefanți.

— Dar familia lui?

— Nevătămată. Pe toți ai lui i-a lăsat acasă.

— Și soții Smiley?

— Nu știu. Mătușa Phoebe e în siguranță.

— Cei de la spital sunt în viață? întrebă deodată Edwina.

— Nu știu.

Ransome, ghicind adevăratul sens al întrebării Edwinei, interveni:

— Dar doctorul și Miss MacDaid?

— Nu știu.

— Au încercat să plece de aici la spital, când a început inundația.

Urmă o tăcere bizară, și animația pieri. Fern, încurcată și intimidată, deveni iarăși conștientă de oribila și tragică realitate. „Mâine viața va intra pe făgașul ei real, și poimâine, și răspoimâine va fi tot așa, gândi ea. Astăzi însă nimic nu e real. Pare că nimic nu s-a întâmplat.”

— Cred că cel mai înțelept lucru este să plecăm de aici și să căutăm să ajungem pe un loc înalt și uscat. Dacă mai vine un nou cutremur, n-ar fi exclus ca întreaga casă să se prăbușească. Se întoarce spre Fern. Dar casa mea? Cred că ai trecut pe lângă ea.

— Veranda și bucătăria de vară s-au dărâmat. Casa este acoperită

pe jumătate de apă, dar a rămas încă în picioare. Servitorul dumitale stătea pe acoperiș. (Va să zică John Baptistul nu fugise. În tot timpul acesta stătuse ascuns în casă.) Cel mai bine ar fi să vă duceți la soții Smiley. Mătușa Phoebe m-a rugat să vă spun. Se pricepe grozav să se ocupe de oameni. Mama este acolo cu Mrs. Hogget-Clapton.

— Am să iau barca, zise Ransome. Nu vom putea merge decât câte doi deodată. Nu este loc pentru mai mulți. Ai dormit cumva?

— Am dormit. Dar nu prea mult.

— Atunci să te odihnești puțin, până vin să te iau. Întâi să le duc pe celelalte femei.

— Nu pot să dorm.

— Stai întinsă pe o sofa. Puțină odihnă nu ți-ar strica. O luă de braț: Haide! Fă cum îți spun. Încercările nu s-au terminat – abia încep.

Fern nu voia să se culce. Nu era obosită. Se simțea doar tulburată și atât de excitată, încât avea impresia că nu va mai putea dormi niciodată. Dar îi plăcea că Ransome se ocupa de ea, chiar dacă era obosită sau nu. Era atât de bine să fie singură cu el, măcar câteva clipe. Se bucura că-l putea îndepărta de această lady Heston și de superioritatea ei. Deși nu avea experiență, intuise că vorbirea și manierele lady-ei Heston erau lipsite de sinceritate, de spontaneitate, fiind doar rezultatul obișnuinței și al educației. Pe lady Heston părea că nu o interesase decât ceea ce se întâmpla la spital. Fern era curioasă să știe de ce o preocupa atât de mult tot ce era în legătură cu spitalul.

Într-una din încăperi se afla o sofa indiană destul de tare, pe care Fern se culcă.

— Îmbrăcămintea dumitale e udă, spuse Ransome. Ar trebui să ți-o scoți.

— Nu e prea udă. Baldachinul m-a ferit de ploaie.

— Am să-ți aduc vreo două șaluri.

Plecă, lăsând-o fericită și liniștită. Se întoarse cu două șaluri de

Kaşmir, și o înveli cu grijă și gingășie. Apoi îi puse ca din întâmplare mâna pe frunte.

— Ai trecut prin grele încercări, draga mea. Ar fi bine să dormi puțin.

Fără să-și dea seama, Fern ridică mâna și i-o atinse pe a lui, dar el și-o retrase repede, ca și când l-ar fi durut.

— Acum dormi ca o fetiță cuminte, îi vorbi el de parcă ar fi avut de-a face cu un copil.

7

Edwina îl aștepta pe balcon.

— De-am avea mai multe știri, îi spuse ea de îndată ce-l văzu.

Vorbele Edwinei îi stârniră mânia, fiindcă păreau să-i lumineze nerușinata profunzime a egoismului ei.

— Vom afla mai multe noutăți de îndată ce vom scăpa de aici, dar mă îndoiesc că vom afla atât de repede ce i s-a întâmplat Maiorului.

— N-am spus asta. E urât din partea ta că te gândești la așa ceva.

— Ba ai spus-o și ar trebui să-ți fie oarecum rușine, dacă nu pentru faptul în sine, cel puțin pentru ușurința cu care te trădezi. Vrei să ajungi prima la mal?

— Mi-e perfect indiferent când am să plec, afară numai dacă vrei să rămâi singur cu fetișcana asta.

— Ce vrei să spui?

Edwina râse:

— N-ai să pretinzi că nu s-a întâmplat nimic între voi.

— N-am să pretind nimic. Dar dacă ție îți place să te porți ca o curvă din Piccadilly, nu înseamnă că toate femeile sunt la fel.

— Foarte bine. Faci cum vrei. Dar dacă am văzut vreo fată suferind din amor, apoi tipesa ta este aceea. Când îi vorbești, fața ei

se aprinde ca un foc de artificii. Presupun însă că îți place să fii tratat ca un Dumnezeu.

Edwina puse mâna pe brațul lui cu dezarmantă blândețe, și Ransome avu iarăși impresia că în fața lumii întregi ea se străduia să apară mai păcătoasă decât era în realitate.

— Nu știu dacă îți amintești, zise ea, dar din cauza asta s-a rupt odinioară legătura dintre noi... n-am acceptat niciodată să te tratez ca pe un Dumnezeu, ci numai ca pe un tip tot atât de stricat ca și mine.

— Doamne! Ce gânduri îți trec acum prin cap!

De data aceasta se simțea rușinat, și rușinea se datora unei împrejurări petrecute acum două zile. Se gândise atunci cât de mult ar fi amuzat-o pe Edwina dacă el i-ar fi povestit despre hotărârea lui Fern de a-l seduce, și cât ar fi râs Edwina la ideea că ea însăși salvase indirect virtutea lui Fern, deoarece cu puțin timp înainte făcuse dragoste, o dragoste mecanică, lipsită de pasiune, într-una din camerele acelea uitate ale palatului. Acum această chestiune nu-i mai părea de loc amuzantă. Ideea de a repeta Edwinei povestea îl dezgusta, îi făcea greață. „Sunt mai netrebnic decât mi-am închipuit”, gândi el. Nu se socotea un ticălos fiindcă ar fi fost îndrăgostit de Fern. O astfel de idee îi părea cu totul absurdă, și dacă ar fi fost sigur că ea îl iubește, ar fi făcut orice spre a pune capăt acestui sentiment. Oricare ar fi fost adevărul, Fern merita ceva mai bun, în orice caz un bărbat mai tânăr, mai proaspăt, mai curat. Se simțea totuși foarte tulburat, fiindcă nu era în stare să-și definească simțămintele față de ea.

Apoi, îl fulgeră gândul că Fern venise în ajutorul lui. Pentru el și numai pentru el, mătușa Phoebe meșterise vâsla aceea grosolană. Nu o făcuse pentru ceilalți oameni, pe care abia îi cunoștea. „Asta e!”, gândi el. Sunt un dobitoc! De la început am fost un dobitoc!”

Restul zilei și-l petrecu făcând naveta între casa lui Mr. Bannerjee și răspântia distileriei. Nu era o sarcină ușoară să înfrunte cu bărcuța aceea fragilă curențele puternice care o împingeau de colo până colo, să faci ocoluri mari, spre a evita pâlcurile de copaci din parcurile Maharajahu-lui și nesfârșitele șiruri de smochini de Java plantați de-a lungul Drumului distileriei. De la punctul de debarcare putea să vadă în depărtare ruinele clădirii Misiunii proiectându-se pe fundalul întunecat al marilor ficuși bengalezi. Unul câte unul, refugiații coborau din mica luntre, mergeau apoi de-a lungul drumului și, după ce coteau pe câmpia noroioasă, ajungeau la limanul patronat de mătușa Phoebe. Transportă mai întâi pe Miss Murgatroyd, apoi pe Mrs. Bannerjee cu cei trei pechinezi ai ei, cu câteva bijuterii și cu inevitabila cutie de aur în care își ținea indispensabilul ei pan, iar în urma ei pe lady Heston în rochia-i albă de la Paris, cu un șal de Kașmir înfășurat pe umeri.

Ploaia bătea în rafale, prăvălindu-se uneori de parcă s-ar fi deschis zăgazurile norilor joși și supraîncărcați. Erau apoi momente când caraghioasa bărcuță era amenințată de violența vântului ca și de bulboanele apelor. Fusesse construită cu mult timp înainte spre a plimba oaspeții la marile serbări ale Maharajahului pe oglinda calmă a lacului presărat cu petale de flori și iluminat de focuri de artificii. Acum fiecare zvârcolire a curenților, fiecare acroșaj de ramurile vreunui copac dezrădăcinat, luat de valuri, riscau să răstoarne luntrea acoperită cu baldachinul ei aurit provocând o nenorocire ireparabilă.

În timpul traversării, Miss Murgatroyd chițăise isteric, ori chicotise până când Ransome – resimțind același gol în stomacul său îngrețosat – îi spusese cu asprime să nu se mai foiască atâta, dacă nu voia să țină companie cadavrelor care pluteau în jurul lor.

Mrs. Bannerjee își păstrase calmul și demnitatea, mestecând tot timpul drumului în tăcere frunzele de betel, asemenea unei blajine și indiferente vaci sfinte; rumega plină de siguranță și de încredere în ea, ca și când această Indie torturată, zdrobită, muribundă era adevărata Indie căreia îi aparținea. S-ar fi zis că acum, o dată cu distrugerea faimosului mondenism al Ranchipurului, Mrs. Bannerjee se simțea iarăși la ea acasă. Numai pechinezi erau foarte supărători, fiindcă scheunau și lătrau la toate cadavrele, dărâmăturile și șerpilor care treceau încet pe lângă barcă.

Așezat în fața ei, Ransome nu mai simțea nevoia de a o cuceri, de a o umili. În vreme ce o privea mestecând indiferentă, i se părea cu totul, straniu că o dorise vreodată. Acum o admira într-un chip cu desăvârșire abstract pentru calmul, pentru nepăsarea și chiar pentru umorul pe care-l arătase ascultând jelaniile soțului ei. Însă în niciun caz nu o mai socotea o femeie dezirabilă. Mrs. Bannerjee devenise un fel de curiozitate lipsită de sex și de umanitate. Frumusețea ei fină, dar atât de bizară, ochii ei mari strălucitori, perfecțiunea mâinilor palide, cu unghiile lăcuite – nimic din acestea nu se schimbaseră, în afară poate de faptul că emoția le sporise calitățile. Abia ieri o dorise din plictiseală și perversitate. Astăzi îi părea stranie și chiar repulsivă, fiindcă era lipsită de umanitate.

La locul debarcării de lângă distilerie o găsiră pe credincioasa Miss Murgatroyd, cu rochia ei de tafta albastră udă learcă și cu poalele fustei mânjite de noroiul roșcat de pe câmp. Purta pe cap un șal. Când Ransome o debarcase pe Miss Murgatroyd, aceasta se prefăcuse că pornește spre Misiune, dar după plecarea lui se înapoie la mal spre a o aștepta pe iubita și pe neprețuita ei Mrs. Bannerjee.

În tot timpul traversării Edwina se arătase foarte prost dispusă. Acum, după ce marile emoții se terminaseră, părea iarăși plictisită, posomorâtă și mai ales victima unei mistuitoare nerăbdări. În vreme ce mica luntre își făcea drum printre copacii șiroind de ploaie, făcea, iritată, scurte observații. Nu o preocupa decât noroiul, faptul că era

udă până la piele, imposibilitatea de a ști ce se întâmplase la spital și neputința de a discuta despre aceasta cu Ransome, fiindcă în timpul nopții el se îndepărtase oarecum de ea; nu mai era același Tom pe care îl întâlnise în prima noapte la palat. În vreme ce-l examina pe furis, fiindcă nu voia să-i întâlnească privirea, avea impresia că până și chipul lui se schimbase, că trăsăturile i se subțiaseră în chip misterios, și că muchia bărbiei lui încăpățânate se ascuțise. Această schimbare a lui o mâniase. „Dacă Maiorul mai este încă în viață, gândi ea posomorâtă, va fi al meu în ciuda oricăror opoziții. Nu voi da socoteală nimănui. După ce va fi al meu voi vedea ce mai am de făcut; apoi mă voi întoarce în Anglia și îmi voi relua viața infectă de acolo.” Trebuia să fie al ei după toate acele ceasuri irosite în considerente asupra persoanei lui. Chiar dacă nu va fi decât un biet personaj, un indian nestatornic și intrigant, un nou amant, cu nimic deosebit de lunga procesiune a înaintașilor săi – tot trebuia să-l aibă, fiindcă numai omul acesta putea s-o vindece de boala pe care ea însăși avusese perversiunea să și-o provoace. Trebuie s-o strivească, s-o supună, s-o umilească. Va fi, gândi ea cinic, ca un fel de purgație înainte de a se elibera. În același timp simți că o încolțește rușinea. „N-aș fi crezut că așa ceva ar fi putut să mi se întâmple”, gândi.

— Ar fi trebuit să accepți un sari de-al lui Mrs. Bannerjee, îi spuse Ransome.

— Nu. Până și rochia asta e mai potrivită decât un sari. Ce m-aș face cu tot materialul acela drapat în jurul meu? N-aș vrea decât o baie caldă și câteva veșminte ușor de purtat... o cămașă și un șort, cum purta fata aceea.

— Te referi la Fern Simon? rosti Ransome calm.

— Da, dacă acesta e numele ei.

— Știi prea bine că este.

— Să n-o luăm iarăși de la început.

— Nu are rost să fii geloasă pe ea, zâmbi Ransome. N-ai niciun drept. Nu te-am lăsat să crezi altfel... nici măcar în noaptea aceea la

palat.

— Nici eu...

— Toate acestea par triviale și stupide, dacă ținem seama de împrejurările actuale.

Lăsa din mână una din lopeți și arăta un cadavru despuiat, prins cu capul în jos în ramurile unui copac neemba.

— Pentru acela nimic nu mai are importanță, adăugă el.

În același moment își dădu seama că și el se comportase ca un imbecil pedant, care caută efecte melodramatice. În concepția Edwinei, izvorâtă din însăși educația și din viața-i aventuroasă, cadavrul unui hindus din casta de jos nu avea mai mare importanță decât stârvul unui țap sau al unei vaci. Datorită simțului ei de castă, atât de firesc în Anglia, spectacolul acela nu putea s-o impresioneze mai mult decât l-ar fi impresionat pe orice brahman ortodox. Odinioară, priveliștea aceasta l-ar fi lăsat și pe el indiferent, fiindcă îi depășea înțelegerea, iar într-o anumită măsură păstrase încă această concepție. Chiar și acum n-ar fi putut să spună dacă nu era mai bine pentru omul acela să fie mort decât viu. Moartea lui nu prezenta probabil importanță nici pentru societate și nici pentru individ însuși.

— Din nefericire pentru tine, ești un sentimental incorigibil, zise Edwina. După un moment adăugă: Faci parte din acea categorie de oameni care devin sentimentali când aud vorbindu-se despre orașe, despre armate, despre istorie. Dacă te-ar preocupa mai mult propria ta soartă n-ai mai intra în atâtea încurcături.

Ransome știa că Edwina vorbise din instinct căci, deși era inteligentă, nu strălucea printr-un intelect deosebit. Cu toate acestea ceea ce spunea ea era adevărat, atât de adevărat, încât aruncă deodată o lumină puternică asupra lui și asupra întregii sale vieți. Edwina avea dreptate. Fusese întotdeauna un universalist. Încă de la început căzuse în eroarea lui Descartes. Separa individul de umanitate și asta îl făcea sentimental și ceva mai puțin uman.

Trecură de zidul golaș al distileriei, apoi vârî botul bărcuței în noroiul roșu al malului.

Ransome sări afară din luntre, luă mâna Edwinei și deodată începu să râdă.

— Ce-i de râs? întrebă Edwina.

— Mutrele voastre. Lumea este mai minunată decât mi-am închipuit.

— Da, are mult haz. Nu sunt sigură însă că ni se potrivesc și rolurile.

— De ce?

— Nu cred că vom fi la înălțimea lor.

Se întoarse și arată spre Misiune.

— Acolo te duci, zise el. Spune-i mătușii Phoebe că i te dau în primire. Vin și eu după ce-i aduc și pe ceilalți pe uscat.

Apoi porni iarăși cu barca pe ape. După ce pluti câțva timp, lăsă vâslele și întoarse capul uitându-se după Edwina. Ea își aruncase pantofii și umbla cu picioarele goale prin noroi. Poalele lungi și murdare ale rochiei de *crêpe-de-Chine* și le ridicase, legându-le la brâu de cingătoarea încrustată cu pietre semi-prețioase. Picioarele îi erau goale până la coapse. Șalul de Kașmir și-l pusese pe cap.

„Poate că nici nu era cazul s-o dau în primirea mătușii Phoebe, gândi el zâmbind. Cred că bătrâna o va înțelege pe deplin. Apoi reflectă iarăși: Nu se poate spune că nu știe ce vrea... Oho! Știe bine ce vrea.”

9

Când ajunse iarăși în preajma casei descoperi silueta lui Mr. Bannerjee, care îl aștepta deja stând în balcon. Era limpede că acesta suferise o mare transformare. Dispăruseră orice urme ale modei din Bond Street. Purta un dhoti alb drapat peste umăr, în stil bengalez,

iar părul negru, care îndeobște strălucea de briliantină, era acoperit acum cu un strat de cenușă. Pe brațul lui gras ducea o mare cutie de lac în care Ransome ghici de îndată că se aflau rămășițele pământești ale bătrânului Mr. Bannerjee.

„Bătrânul gentleman, reflectă el, în ciuda tuturor greutăților, pleacă spre Gange.” Ranchipurul inundat nu era destul de sfânt spre a primi cenușa agentului de asigurări retras din afaceri.

În timp ce bărcuța se apropia de balcon, Mr. Bannerjee o văzu și îndată începu să geamă și să se bată peste piept cu mâna liberă. Veșmântul nu-i venea de loc bine și undeva, între Calcutta și Oxford, pierduse obișnuința de a-l purta cum trebuie, căci dhoti-ul îi tot aluneca de pe umărul său gros, astfel că trebuia să-și întrerupă din când în când bătutul cu pumnul în piept spre a-și trage veșmântul la loc pe umăr. Bond Street reușise mai bine decât bazarul din Havrah să ascundă rotunjimile pline ale siluetei lui Mr. Bannerjee. Brațele lui grase, prinse ca într-un chimono, îi dădeau înfățișarea, gândi Ransome, unei primadone trecută de prima tinerețe.

În clipa în care baldachinul miciei bărci atinse balconul, jelaniile și bătaia cu pumnii în piept încetară, iar Mr. Bannerjee, urmărit parcă de răzbunarea lui Kali, se aruncă în luntre cu cutia lui de lac cu tot.

— Ușor, strigă Ransome. Ai să răstorni barca.

Se înfuriase brusc, se înfuriase atât de tare încât, dacă nu s-ar fi temut că luntrea ar fi putut să se dea peste cap, i-ar fi aplicat lui Mr. Bannerjee un picior în fund. Mânia aceasta îi lămuri motivul antipatiei pe care o avusese atâta vreme față de acest om. Nu-l putea suferi pe Mr. Bannerjee fiindcă era un imbecil lipsit de demnitate și fiindcă în același timp era un laș și un escroc. Mânia fusese stârnită și de faptul că deslușise aroganta convingere a lui Mr. Bannerjee că el, Ransome, era un personaj lipsit de importanță, care nu avea decât rostul să-l transporte pe Mr. Bannerjee și cenușa bătrânului său tată. Când își purta costumele din Bond Street, Mr. Bannerjee

era slugarnic și adeseori chiar umil. Acum încerca să adopte comportamentul soției sale. Dar era înfricoșat, atât de înfricoșat, încât albul gălbui al ochilor lui scotea în evidență culoarea pământie a feței. O ființă atât de înfricoșată nu-și putea îngădui să fie și arogantă.

— Stai odată! zise Ransome. Dacă răstorni barca nu voi încerca să te salvez. Mi-ai dat și așa destulă bătaie de cap.

Mr. Bannerjee nu-i răspunse. Spaima îl făcuse aproape să-și piardă puterea de a vorbi, avu Ransome impresia. Cu o mână se ținea de marginea bărcuței; cealaltă era încleștată pe cutia de lac în care ținea cenușa. După ce se îndepărtă de balcon, ochii lui Mr. Bannerjee se închiseră ca și când ar fi intrat în transă. Spectacolul acesta îi reaminti lui Ransome o frază rostită odinioară de Maior – bengalezii sunt irlandezii Indiei. Era ciudat că aceeași rasă putea să producă doi oameni atât de deosebiți unul de celălalt, ca Mr. și Mrs. Bannerjee.

Când trecură pe lângă casa lui Rașid Ali Khan, silueta lui Mrs. Rașid înconjurată de copii de toate vârstele apăru la una din ferestrele largi de la etaj. În dialectul urdu, ea îi spuse că era în siguranță împreună cu toți copiii și că mai putea rezista încă o zi. Ransome îi răspunse în hindustani că va veni să-i ia fie în noaptea aceasta fie în primele ore ale dimineții următoare. Când trecură pe lângă microcosmul inundat al locuinței sale, îl zări aici pe John Baptistul stând gol în ploaie pe acoperișul crăpat al casei. Vorbele servitorului rostite în franceza lui ciudată răzbătură prin pânzele de ploaie până la Ransome.

— Argintăria este în siguranță. Am urcat-o la etaj, laolaltă cu hainele lui sahib.

— Fă bine și intră în casă. Vin să te iau ceva mai târziu.

— Foarte bine, sahib.

Băiatul se lăsă pe un burlan în jos, aidoma unei maimuțe și sări pe fereastră în casă.

La distilerie, Mr. Bannerjee, cufundat încă în gânduri, deschise ochii doar atât ca să coboare pe mal, dar fără să rostească un cuvânt de mulțumire sau de recunoștință. Ransome puse mâna pe lopeți și rămase câteva clipe uitându-se după indian în vreme ce acesta își târșea picioarele goale prin noroi și se îndrepta spre mătușa Phoebe și spre îndepărtata Misiune, ducând cu el cenușa.

Când se înapoie la locuința lui Mr. Bannerjee, servitorul pe care nu-l mai văzuse de când adusese felinarul de furtună îl aștepta pe balcon. Omul stătea în picioare și se uita spre orașul înecat. Din poziția în care se afla nu văzu barca apropiindu-se. Era uscățiv, urât și foarte negricios. În mijlocul peisajului devastat părea să fi rămas singura ființă vie, căci până și păsările și maimuțele sfinte părăsiseră regiunea inundată, ca și când ar fi intuit că asupra acesteia trebuia să se abată urgia naturii.

Servitorul nu se clintea, de parcă ar fi fost în transă, iar în imobilitatea chipului său, Ransome găsi ceva tulburător. Avea în fața sa un bărbat care pierduse totul – soție, copii, poate părinții și bunicii. (Căci grădina din fund cuprindea un întreg sat, precum și altare închinat lui Kali, Șiva și Rama.) Omul acesta îi inspiră compătimire și respect. Uscățiv, urât, cu o siluetă copilărească, arăta ca un fragil monument al răbdării și stoicismului, profilat pe cerul amenințător și întunecat al musonului. Acest om era însăși India, mai mult decât oricare altul, mai mult decât Mr. Bannerjee, Maiorul Safka, Rașid Ali Khan sau însuși bătrânul Maharajah. El reprezenta însăși indestructibila Indie, a cărei viață continua datorită nesfârșitelor împerecheri și se asemuia cu colcăiala unor albine atârinate ciorchine de streșinile de marmură ale marelui palat. Era însăși viața, trecând de la o copilărie înfometată la o maturitate în care plăcerile animale și superstițiile abia se deosebeau de condițiile de trai ale zgomotoasei puzderii de maimuțe sacre.

Un moment, Ransome rămase ca vrăjit în luntrea purtată de apă. Se străduia să descopere ce reprezenta omul acesta, care erau

nevoile, sufletul, mintea, esența lui. Se întreba ce semnificație avea propria lui persoană pentru acest ins uscățiv, întunecat, ori neclintit, pentru care Imperiul Britanic era ca și inexistent, și a cărui imaginație nu depășea limitele orașului distrus, ignorând până și pustietățile de la El-Kautara și muntele sacru Abana. Nu era un animal, fiindcă avea înfățișare umană. Ce însemna pentru el faptul de a se fi trezit în câteva secunde îngrozitor de singur într-o lume care cu puțin timp înainte fusese trainică și sigură? Ce gândea el acum, în vreme ce stătea nemișcat ca și statuia bondoacă a bunei și bătrânei Regine, și contempla orașul mort? Ce însemna pentru el realitatea și ce însemna spiritul? Cum era posibil să ajungă până la sufletul acestei forme obscure, aproape ireală?

Treptat, se trezi în ființa lui Ransome o pornire spre abnegație, care-i crea aceeași ciudată senzație încercată odinioară, pe când stătea rezemat de zidul murdărit de noroi al casei aceleia pe jumătate năruită din Belgia. Era un impuls bizar, cu implicații vag senzuale, de a se desprinde de realitate – tocmai el, onorabilul Thomas Ransome, nefericitul, egoistul, inteligentul, dezamăgitul, neuroticul, disperatul. Era un fel de dorință de a se integra el însuși – cu tot sufletul, inteligența și personalitatea lui cunoscute sub numele de Thomas Ransome – în acel amestec denumit umanitate; o dorință tot atât de intensă ca și setea de a cunoaște pe acest om care stătea acolo, profilându-se pe cer, de a cunoaște și pe frații săi, negri sau albi, galbeni sau bruni, dorința de a pătrunde cu mintea nesfârșita, inexplicabila răbdare și resemnare a tuturor celor de o seamă cu el. O secundă, exact intervalul de timp cât norii se deschiseseră spre a dezvălui soarele strălucitor pe care îl ascunseseră până atunci, Ransome avu revelația unei eliberări și a unei păci profunde.

Deodată senzațiile și viziunea aceasta dispărură.

În secunda în care această experiență încetă, omul întunecat de pe balcon se întoarse și îl privi luminat de razele strecurate prin

marginea dantelată a norilor. Pentru Ransome, copacii din jur încetară de a fi luminoși, strălucitori, rămânându-le doar înfățișarea lor de ficuși bengalezi și ficuși plângători sub ale căror ramuri stătuse de atâtea ori, bând cocteiluri prost preparate, la partidele de badminton ale lui Mr. Bannerjee. Omul acela urât și întunecat nu-i mai era apropiat sufletește, atât de apropiat încât fusese pe punctul de a-i fi descoperit tainele, ci pur și simplu servitorul gujerati al lui Mr. Bannerjee, murdar și ineficient, care bombănea ori de câte ori îl certa stăpânul său. Când bărcuța ajunsese sub balcon, Ransome îl strigă în hindustani:

— Unde este memsahib?

— Memsahib doarme, răspunse omul în gujerati, mimând somnul cu un gest de o extraordinară frumusețe.

„Las copilul să doarmă, reflectă Ransome. Cred că de două zile n-a închis ochii.” Apoi îl invită pe om în bărcuță, mimând invitația.

La început omul refuză, dar în cele din urmă se supuse poruncii repetată aspru.

În acea limbă scâlciată vorbită de băștinași, îl întrebă dacă nu vrea să ia ceva cu el.

— Nu, nimic, sahib.

Nu avea decât pânza zdrențuită pe care o purta legată peste mijlocul slab și petrecută apoi printre picioarele lui subțiri.

Porniră la drum. În vreme ce vâslea, Ransome încercă să-i vorbească folosindu-se de puținele cuvinte gujerati pe care le cunoștea, dar servitorul părea fie năucit, fie idiot. Nu putu să scoată de la el decât câteva gesturi animalice, o pantomimă fără niciun înțeles pentru Ransome.

La distilerie omul sări din barcă, apoi se lăsă să cadă în genunchi și își plecă fruntea în noroi într-o exagerată plecăciune.

— Unde-ai să te duci? întrebă Ransome.

Dar omul nu-i răspunse. Observând că soarele se afla în asfințit, Ransome se întoarse și luă vâslele. În semn de respect, omul așteptă

până ce luntrea se depărtă de mal cam o sută de iarzi apoi, răsucindu-se pe călcâie, porni drept înainte peste câmpia vastă și noroioasă, îndreptându-se spre lumina galbenă, sulfuroasă, care ținea îndepărtata zare. Când bărcuța se pierdu, ascunzându-se parcă printre coroanele copacilor înecați pe jumătate, silueta subțire, încovoiată și aproape neagră a servitorului era încă vizibilă, dar se micșora din ce în ce mai mult, spre a se topi apoi în înfiorătoarea nemărginire a peisajului indian.

10

Ransome trecuse de locuința lui și de casa lui Rașid Ali Khan, când întinericul se lăsă brusc. S-ar fi zis că în câteva clipe copacii, clădirile, punctele de reper atât de cunoscute, s-ar fi topit într-un fel de beznă, de parcă apele s-ar fi ridicat, acoperind totul. Alarmat, opri o clipă vâslitul. „Nu trebuie să mă rătăcesc, gândi el. Dacă se trezește singură în casă are s-o cuprindă frica.” Așa cum procedase adeseori în timpul războiului, se concentră, ordonând trupului său să trezească un al șaselea simț care să-l călăuzească spre locuința lui Mr. Bannerjee. Nu se vedeau stele după care să se poată orienta, nici copaci și nici case, și chiar dacă ar fi putut desluși coroanele copacilor, aceștia mai mult l-ar fi încurcat, deoarece fuseseră plantați cu mult timp înainte, fără ordine sau sistem. Socotind că vâsla improvizată de Fern îl trăgea spre stânga, porni iarăși la drum, uitându-se din când în când peste umăr, într-un zadarnic efort de a descoperi vreo urmă care să-l asigure că nu se rătăcise.

Ploaia, care se oprise în preajma asfințitului, pornise iarăși să se reverse în cortine de apă care se prăvăleau cu atâta violență, încât stârniseră o perdea de stropi minusculi deasupra puhoiului, reducând la zero vizibilitatea. Zece minute vâsli înspăimântat de orbirea și de neajutorarea sa. Cel de al șaselea simț, care odinioară îl

servise atât de eficient, acum dădea greș. De mai multe ori intră orbește printre ramurile unor copaci și deodată avu impresia că, în ciuda eforturilor sale, barca fusese luată de curent, așa că vâslele deveniseră practic inutile. Fără să-și dea seama, ieșise din zona apelor lente și nimerise în plin curent al puhoiului, care se făcea din ce în ce mai simțit.

„M-am rătăcit, gândi. Mă vor lua apele ca pe toți ceilalți.” Nu voia să moară și se luptă un timp până ce băgă de seamă că vâslitul nu mai folosea la nimic, cu atât mai mult cu cât fiecare mișcare putea să-l împingă la moarte. Deodată încetă orice efort și se lăsă dus de curent. „Ei, dacă așa mi-e scris să termin, gândi el liniștit, este cu atât mai bine.”

Acum, în vreme ce bâjbâia prin întuneric, n-ar fi putut să spună dacă luntrea era dusă cu rapiditate sau dacă se legăna pe marginea curentului principal. Deodată un mănunchi de frunze îi atinse fața. Întinzând brusc mâinile, apucă o ramură și se crampona de ea cu putere. Pericolul cel mai mare trecuse. În cel mai rău caz își va petrece noaptea aici, ud până la piele și copleșit de oboseală, iar când se va lumina de ziuă va putea să-și dea seama unde se afla. Apoi își aminti de coarda de mătase de la halatul cumpărat din Bond Street de Mr. Bannerjee și, căutând pe bâjbâite, o găsi pe fundul bărcuței. Un capăt îl legă de o creangă mai rezistentă a copacului. Acum va putea să doarmă în siguranță, deși se afla în mijlocul beznei amenințătoare și a vuietului apelor.

Așteptă vreme îndelungată, treaz încă, deși îl apăsa oboseala acumulată de-a lungul a două zile de nesomn. Îi era foame, și, în ciuda căldurii umede, începuse să-l străbată fiori de frig. „Trebuie să ajung la ea într-un fel sau altul”, gândi iarăși. Când Fern se va trezi o va înspăimânta casa aceea stranie cu legendele ei sinistre și cu spectrul bătrânului Mr. Bannerjee bântuind coridoarele întunecate. Apoi încetul cu încetul avu o senzație pe care nu o mai încercase de la război, simțământul unei prezențe în preajma lui, în

bezna aceea care plutea peste copacii foșnitori și peste toate victimele dispărute în îngrozitoarea catastrofă. Odinioară, simțământul acesta îl înspăimântase mai tare decât toate proiectilele și gloanțele. Simțământul acesta îi cuprindea treptat întreaga ființă aidoma unei ape foarte reci, care se ridică centimetru cu centimetru, înfrângându-i luciditatea, inteligența, judecata. Odinioară, e mult de atunci, simțise prezența invizibilă și intangibilă a miilor de cadavre care zăceau zdrobite și sfâșiate în fertilele noroaie flamande din jurul său. Atunci spaima îi înghețase sângele și făcuse să i se înrânceneze pielea. Frica aceea fusese mai înspăimântătoare decât orice, fiindcă depășea rațiunea și credința lui copilărească în imposibilitatea nemuririi. Era ca și cum niște spirite nevăzute ar fi plutit, deasupra noroaielor, rostind cu un ton de mustrare: „Nu suntem morți. Nu există moartea!”

Dar acum nu era înspăimântat. În vreme ce stătea singur în luntre, înconjurat de beznă, știa că spiritele erau acolo, născute nu din imaginația lui, așa cum își închipuise atâta vreme, ci reale, dar posedând o substanță care nu putea fi nici văzută, nici percepută de simțurile lui imperfecte. Acum nu-l năpădea spaima, ci încerca o pace și o înțelegere deplină.

N-ar fi putut să spună cât rămăsese istovit și zguduit de fiori în bărcuța care sălta pe ape, pentru că în întunericul acela noțiunea de timp părea să nu existe. La un moment dat însă avu impresia că un fel de lumină străbate bezna. Razele din ce în ce mai aparente se difuzau confuz în întreaga atmosferă, permițându-i să întrevadă formele vagi ale copacilor negri din jurul său. Lumina aceea cobora parcă din nori, reflectând probabil vreun nou incendiu izbucnit în inima orașului. Treptat lumina spori până când îi permise să deslușească nu prea departe acoperișul falic, bogat sculptat al templului lui Siva și foarte aproape ceea ce se mai putea vedea din statuia bondoacă a Reginei Victoria. Numai capul statuii rămăsese deasupra apelor și în jurul gâtului ei scurt se adunase o ghirlandă

de ierburi și de flori putregăite, grămădite de curentul râului. Pe jumătate înecată, rămânea oarecum dârză, neînvinsă, pe pilonul central al podului sfărâmat.

Pe măsură ce lumina trandafirie sporea, întrevăzu pe cerul luminat silueta în filigran a coloanei uriașului și bătrânului smochin de Java din apropierea terenului de badminton și își dădu seama că dacă va putea ajunge la ramurile lui, restul va fi o simplă joacă de copil. Nu avea rost să încerce a folosi vâslele așa că desprinsе coarda și, agățându-se din cracă în cracă, acoperite care mai de care cu tot felul de gunoaie, reuși să se târască de-a lungul șirului de ficuși bengalezi care mărgineau drumul hipodromului. Înainta foarte încet fiindcă baldachinul aurit se încurca mereu în ramuri. După eforturi care duraseră parcă ore întregi reuși să ajungă sub coroana smochinului și acolo, learcă de sudoare, așteptă câteva clipe spre a se mai odihni. Frigurile îl părăsiseră. Folosind vâslele pentru ultima sută de iarzi, sosi destul de repede la balconul casei moarte și, după ce se cățăra peste parapet, legă zdravăn luntrea cu ajutorul corzii halatului lui Mr. Bannerjee.

11

Casa era tăcută, mai tăcută chiar decât dezolarea de afară și o clipă Ransome gândi: „Poate că a plecat, poate că a venit cineva și a luat-o.” Ideea aceasta îl supăra, făcându-i un fel de gol în stomac. La lumina slabă care reflecta văpaia de afară își făcu drum de-a lungul holului, până ajunse în camera în care o lăsase pe Fern.

Nu plecase. Dormea încă sub rețeaua care proteja patul, întinsă ca un copil, cu un braț îndoit deasupra capului, cu părul blond scurt și inelat, ciufulit de umezeală.

Istovit și încurcat, stătu în picioare multă vreme, uitându-se în jos la ea, în lumina slabă care pătrundea prin fereastră. Deodată, fără

nicio rațiune, lui Ransome i se păru că Fern era foarte departe de el și de copilărie. În însăși tinerețea ei era ceva fără vârstă, ceva care-l mișcă profund și, în starea de oboseală, de sete și de foame în care se afla, i se ridică un nod în gât. Încercă în clipa aceea un fel de rușine și de invidie pentru tinerețea ei, pentru frageda ei tinerețe care-i crea un fel de aură. O invidia de asemenea și pentru romantismul pe care-l deslușea în ființa ei, dar atât de necunoscut lui. Într-o străfulgerare se gândi cât de minunat ar fi fost dacă ar fi avut și el o tinerețe ca a ei, dacă ar fi crezut în oameni, așa cum credea ea. Asemenea simțăminte nu cunoscuse niciodată și nici nu le va mai cunoaște pentru că era prea târziu. În același timp era însă conștient de tragismul inerent tinereții ei, înțelegea încercările care o așteptau, se gândea cât de puțin cunoștea ea lumea aceasta, cât de îngust era adevărul dintre realitate și țesătura acelei lumi false, zămislită de propria ei imaginație. Ce i se va întâmpla când va trece dintr-o lume în alta?

Dar fiorii începură iar să-l scuture. Trecu în camera lui Mr. Bannerjee și scotoci la lumina slabă până găsi un dhoti. După ce se dezbracă și se uscă, ștergându-se cu o cuvertură de pat, își puse dhoti-ul și se întoarse în camera în care dormea Fern. În același moment se produse undeva, departe, o mare explozie, care făcu să se zguduie și să crape casa de lemn. Urmă altă explozie și apoi încă una. Bucăți de ghips căzură din tavan asupra lui. „Rașid și Harry Loder aruncă în aer dărâmăturile”, reflectă. Până a doua zi de dimineață apele aveau să scadă.

Pe divanul tare de sub plasă fata se mișcă, dar nu se trezi. „Ce obosită trebuie să fie”, își zise el.

Incendiul din oraș era pe sfârșite și lumina purpurie începea să scadă. Din mai multe perne Ransome își făcu un pat și, punându-și gluga dhoti-ului pe cap, așa cum făceau milioane de oameni care dormeau noapte de noapte pe străzile orașelor din India, se culcă pe podea lângă divanul ei, astfel încât Fern să nu fie înfricoșată când va

fi să se trezească.

Nici nu-i trecu prin minte că, petrecându-și noaptea alături de ea, ar putea să provoace un nou scandal. Lumea veche, lumea cancanurilor, a geloziiilor mărunte, a ambițiilor, lumea cluburilor și a „tinerilor”, a lui Pukka Lil și a partidelor de tenis organizate de Mr. Simon fusese măturată, lăsând în loc altă lume, care cel puțin pentru un timp va fi sălbatică, primitivă, disperată.

12

La Misiune, mătușa Phoebe avea de lucru până peste cap. Nu dispunea de niciun servitor care s-o ajute, pentru că în zori trimisese pe singurul băiat de serviciu care se întoarse la lucru să-i aducă vești despre soții Smiley. Băiatul plecase fără chef și nu se mai înapoiase. Refugiații nu-i erau de niciun ajutor. Când își analiză cu toată obiectivitatea oaspeții, acum în mijlocul dezastrului, constată că Mrs. Hogget-Clapton era nu numai o bețivă înveterată, ci și o neghioabă. Și Mrs. Simon era o neghioabă, dar de alt calibru. În timpul crizei era absolut inutilă, nu făcea altceva decât să suspine și să-și frământa mâinile (bineînțele când nu dormea), iar pe deasupra vorbea fără încetare de „pierderea ei” – pierderea, gândi cu tristețe mătușa Phoebe, a unui soț și a unei fete pe care-i maltratase și le făcuse viața atât de amară, încât pentru aceștia moartea fusese o adevărată mântuire. Mrs. Bannerjee nu muncise niciodată și nu știa cum să se descurce. Toată ziua stătea nemișcată și mesteca foile de pan cu liniștea indiferentă a unui yogi. Mătușa Phoebe nu o găsea frumoasă. Pentru ea Mrs. Bannerjee nu era altceva decât o femeie leneșă, lipsită cu desăvârșire de sentimente. Miss Murgatroyd, în ciuda observațiilor ironice și a meschinelor cruzimi pe care i le trântea Mrs. Bannerjee, umbla de colo până colo, încercând să se facă utilă: dar și ea era o neghioabă, poate cea mai

neghioabă dintre celelalte femei.

„Cel mai bun lucru este să nu le las să mă încurce”, gândi mătușa Phoebe. Dar ele nu încetau să se țină după ea, fie în cămară, fie în dormitoare. Convinse că se aflau în securitate numai în prezența bătrânei femei, nu mai conteneau să intre și să iasă din bucătărie. Mrs. Hogget-Clapton, de pildă, dorea aspirină, iar Mrs. Simon voia ceva care s-o ajute să doarmă.

În ciuda acestor necazuri, bătrâna se distra de minune. Nu se mai distrase atât de bine de pe vremea incendiilor care mistuiau preriile și a tornadelor pustiitoare. Absența veștilor de la soții Smiley o tulbura oarecum, dar nu prea mult, căci avea credința fermă în atotputernicia lui Dumnezeu, care se va îngriji să-i ocrotească nepotul și pe soția acestuia. Dacă El avea să-și ridice mâna de deasupra lor înseamnă că avea motivele Lui. Fiindcă era bătrână și avusese o viață simplă, legată de pământ, ajunsese să posede la optzeci și doi de ani o înțelepciune și o cunoaștere a lumii pe care nimeni altul, nici chiar hindușii nu erau capabili să o aibă. Ea știa că ceea ce li se putea întâmpla soților Smiley sau ei însăși nu avea nicio însemnătate în mersul firii. Avea însemnătate doar faptul că trăiseră cinstit și că după moarte nu li se va putea reproșa nimic. Această convingere o însenina mai mult decât orice. Dacă totuși oamenii trebuiau să piară, mătușa Phoebe socotea regretabil că Dumnezeu nu lua mai degrabă pe proști și nevolnici, ca Mrs. Hogget-Clapton, Mrs. Simon și perechea Bannerjee. Liniștea ei sufletească se datora deopotrivă și faptului că mintea îi era preocupată de mii de lucruri mărunte și că mâinile ei aveau necurmat ceva de făcut. Nimeni nu cunoștea mai bine decât ea mângâierea pe care ți-o poate da munca. În întreaga ei viață nu avusese timp să se gândească la propria-i persoană și nici să se „delecteze”, cu suferințele ei sufletești. După sosirea la Ranchipur avusese momente de trândăvie, momente în care fusese ispitită să facă feste, ca atunci, de pildă, când dăduse drumul bieteii și bătrânei hiene domestice ori când, spre a o necăji

deliberat pe Mrs. Simon, apărea pe verandă și se balansa în scaunul ei cu leagăn, bând limonadă și făcându-și vânt cu evantaiul din foi de palmier. Singurul cusur pe care-l găsea vieții din Ranchipur era faptul că se întâmpla adeseori să nu aibă destulă treabă. Acum însă își găsea de lucru cu nemiluita. Să încheie inventarul cămării, să facă socoteala cât vor dura proviziile, să gătească, să aibă grijă ca niciunul dintre refugiați să nu primească mai mult decât tainul său, să găsească aspirină pentru Mrs. Hogget-Clapton și să prepare ceai de margosa pentru liniștea nervilor lui Mrs. Simon.

Trebăluia, încinsă la brâu, pe deasupra șortului, cu revolverul primit de la Harry Loder, pe de o parte fiindcă nu știa ce-ar putea face cu el, pe de alta fiindcă o stimula gândul că arma aceasta i-ar fi eventual utilă. Nu-și închipuise că va avea nevoie de ea până într-o după-amiază când văzu în amurg trei bhils, înalți, slabi, negricioși, apropiindu-se pe câmpia noroioasă. Veneau direct spre casă și ea îi urmărea cu privirea în tăcere, ca și când ar fi pândit mersul a trei piei roșii prin prerie, în copilăria ei. Nu socoti necesar să-i alarmeze și pe ceilalți, așa că hotărî să afle mai întâi ce vor.

Coborâseră din munți ca să jefuiască și rămaseră foarte mirați când găsiră în ușa casei, pe care o socoteau goală, o femeie bătrână înarmată cu un revolver (pe care mătușa Phoebe îl scoase din toc în timp ce ei se apropiau). Nu înțelegea limba lor, dar când îi spuseră prin semne că voiau să intre în casă și să mănânce ceva, ea le replică printr-o viguroasă pantomimă că nu aveau voie să intre și că nu puteau găsi nimic de mâncare. Erau negri la față, amenințători la înfățișare, acoperiți cu zdrențe și cu piei de capră. Părul lung, negru și unsuros le cădea pe umeri. Nu posedau arme de foc, dar fiecare purta câte o suliță lungă.

Se sfătuiră între ei, pălăvrăgiră, apoi ar fi încercat poate să pătrundă cu forța, dacă în mijlocul consfătuirii lor Mrs. Hogget-Clapton n-ar fi apărut în bucătărie și la vederea lor n-ar fi scăpat un țipăt ascuțit care-i atrase și pe ceilalți refugiați. Înfațișarea lui Mrs.

Hogget-Clapton învăluită ca o mumie în cearșafuri (fiindcă mătușa Phoebe și Mrs. Smiley erau prea mărunte, iar îmbrăcămintea lor nu ar fi încăput-o), băgă spaima în ei. Taciturni, se întoarseră și plecară prin noroiul roșiatic în direcția orașului.

Mrs. Hogget-Clapton, gata să leșine iarăși, țipa cerând brandy, dar în casă nu se mai găsea nicio picătură de alcool. Miss Murgatroyd și Mrs. Simon vorbeau în același timp; prima prezicea cele mai îngrozitoare orori despre violuri și schingiuri, iar a doua se văita într-una:

— Ce-o să se întâmple cu noi acum? Știu de ce sunt în stare acești... bhils. Știu de ce dau târcoale Misiunii. Ani de-a rândul au așteptat să ne taie gâtul. Deodată își aminti de Fern și începu să urle: Unde este Fern? Ce i-au făcut? De ce nu s-a întors încă?

Mătușa Phoebe o privi acru.

— Fern este în siguranță, nu-ți face griji. După câte o cunosc eu pe Fern, este o fată cu scaun la cap.

În prag apăru atunci o făptură mai ciudată și mai exotică decât cei trei bhils. Lady Heston cu poalele rochiei albe de seară ridicate și legate la brâu, cu brațele acoperite de bijuterii, cu picioarele mânjite până la genunchi cu noroi roșiatic. Plină de o demnitate oarecum comică, rosti:

— Sunt lady Heston. Apoi se întoarse spre mătușa Phoebe: Presupun că dumneavoastră sunteți mătușa Phoebe. Tom Ransome mi-a spus să vin direct la dumneavoastră.

— Da, replică mătușa Phoebe, brusc intimidată, așa este. V-a îndrumat bine. Poftiți înăuntru. Amintindu-și manierele elegante, adăugă: Vă prezint pe Mrs. Simon și pe Mrs. Hogget-Clapton.

— Încântată, zise lady Heston, desprinzându-și poalele rochiei din centura de pietre semi-prețioase și lăsându-le să cadă până pe podea.

Pentru Mrs. Hogget-Clapton, prezentarea aceasta avu un efect mai puternic decât un clondir cu brandy. I se oferise în sfârșit ocazia

s-o cunoască pe lady Heston. Își recâștigă aplombul, își corijă ținuta ca și când s-ar fi aflat în prezența unui personaj de sânge regal și își regăsi graiul:

— Nu v-ați întâlnit cu ei? o întrebă rotunjindu-și ochii albaștri, limpezi. Nu v-au atacat?

— Cine? întrebă lady Heston.

— Cei trei bhils.

— Ce sunt acești bhils?

— Niște sălbatici... oameni negricioși cu sulite.

— Oh, aceștia sunt? Da, i-am văzut.

— Și nu v-au atacat... când v-au văzut cu toate bijuteriile acestea pe dumneavoastră? întrebă Mrs. Simon, zguduită de emoție.

— Nu. Nu m-au văzut.

— Și ce a făcut... vreau să spun, ce ați făcut! se bâlbâi Mrs. Hogget-Clapton, care fusese pe punctul de a face o gafă. Copleșită de emoție, uitase că deținea, grație soțului ei, o poziție oficială, și fusese cât pe aci să-i acorde lady-ei Heston titlul de „Înălțimea voastră”.

— Nu mi-a plăcut mutra lor. M-am ascuns într-un șanț până au trecut.

— Oh, într-un *mullah*, exclamă Mrs. Hogget-Clapton. Cât ați fost de dibace!

Mătușa Phoebe simți imediat o deosebită simpatie pentru noua-venită. Nu-i putea suferi pe neghiobi și se mira întotdeauna de numărul mare de indivizi care atingeau vârsta maturității, rămânând aceiași neghiobi incorigibili. Orice s-ar spune, lady Heston nu făcea parte din categoria acestora.

— Ar fi bine să vă schimbați rochia cu o îmbrăcămintă uscată, propuse mătușa Phoebe.

— Da, mulțumesc. Aș face și o baie.

— Este pe aici un chatee..., interveni Mrs. Hogget-Clapton.

— Avem un butoi mare, din piatră, plin cu apă curată. Am să vă

încălzesc puțină apă, zise mătușa Phoebe. Veniți cu mine.

Mrs. Hogget-Clapton chicoti, brusc conștientă de aspectul ei de mumie înfășurată în cearșafuri.

— N-avem nimic de îmbrăcat niciuna din noi. Cutremurul m-a prins în *negligé*. Acum e pus la uscat. Dar lucrurile se usucă greu în atmosfera umedă a musonului.

Mrs. Simon amuțise parcă. Stătea nemișcată și se uita la averea înmagazinată în brățărilor lady-ei Heston. Așa arăta în visurile ei o ducesă. Uitase până și de cadavrul lui Mr. Simon și al prostituței Hazel, strivite sub tonele de piatră și de moloz. În vreme ce o contempla pe lady Heston, aceasta își scoase bijuteriile.

— Ce pot face cu ele?

— Dați-mi-le mie, zise mătușa Phoebe. Le ascund în ciorap.

O scânteiere jucăușă îi licări în ochi – aceeași expresie de șiretenie amuzantă pe care Ransome o deslușise pe chipul ei încrețit, când mătușa Phoebe dăduse drumul hienei în grădina lui Mrs. Simon.

— Orice s-ar întâmpla, rosti ea, nimeni n-are să mă caute pe mine sub fuste.

După ce plecă, însoțită de lady Heston, Mrs. Simon exclamă scandalizată:

— Ce limbaj! Când îți spuneam eu...

— Și în fața lady-ei Heston!

— Cum e în stare să vorbească astfel... în clipele astea când orice ni se poate întâmpla?

Tocmai atunci apăru în prag Mr. Bannerjee, cu cenușă pe cap și cu cutia de lac sub braț. La vederea lui amândouă femeile scăpară câte un strigăt, dar după ce-l recunoscuseră îi întoarseră spatele și își făcură de lucru cu *peignoir*-ul lui Mrs. Hogget-Clapton, care era aproape uscat. Îmbrăcat în costume europene, Mr. Bannerjee arăta destul de jalnic. Dar în dhoti-ul său acoperit de cenușă, elegantul și cosmopolitul Mr. Bannerjee aducea grozav cu cel mai împruțit sadhu.

Îndată după sosirea sa, se arată extrem de pisălog. Dând dovadă de o ortodoxie exagerată, ceru să i se rezerve un colț pe mașina de gătit din bucătărie, și un set de ustensile în care să-și prepare hrana pentru el și pentru Mrs. Bannerjee spre a nu fi contaminați de mâna mătușii Phoebe, pentru ei o paria pângăritoare.

13

În sala de baie, lângă *chattee*, mătușa Phoebe și lady Heston se înțelesesă de îndată. Mătușa Phoebe îi aduse un combinezon de bumbac, (cum lady Heston nu mai văzuse din vremea epocii ei de mizerie când trăia în pensiunea din Florența împreună cu falimentarul ei tată) și o rochie de stambă cum nu purtase niciodată. Două bucăți de pânză cusute împreună de o croitoreasă gujerati, care o meșterise stând chircită pe podeaua verandei.

Mătușa Phoebe se simțea intimidată, nu fiindcă lady Heston era elegantă, ori prea bogată, sau fiindcă era fina unei regine, ci pur și simplu fiindcă avea titlul de „lady”. În toată viața ei, mătușa Phoebe nu avusese niciodată prilejul să se adreseze cuiva folosind cuvântul „lady”, și deși știa destul de vag că există titluri nobiliare, i se părea caraghios să spună cuiva lady Heston sau lady Smith ori lady Jones. Timiditatea ei era izvorâtă din imposibilitatea graiului său de a rosti cuvântul „lady” așa că în cursul conversațiilor lor i se adresa folosind doar expresia „dumneavoastră”.

Lady Heston o întrebase din prima clipă:

— Cine sunt cele două femei din bucătărie?

— Cea învăluită în cearșafuri este Mrs. Hogget-Clapton, îi explicase mătușa Phoebe, soția unui director de bancă. Cealaltă este Mrs. Simon, nevasta celuiilalt misionar.

— Nu are cumva o fată cu numele de Fern?

— Da, zise mătușa Phoebe. Biata femeie și-a pierdu soțul și pe cea

de a doua fiică. Amândoi au pierit în timpul cutremurului.

— Oh, îmi pare foarte rău.

Pentru un moment oroarea nefirească a realității le reveni în minte, luându-le parcă graiul.

Urmă o lungă tăcere, până când lady Heston, care se despuiașe fără rușine de toate obiectele ei de îmbrăcăminte, rămânând cu desăvârșire goală lângă *chattee*, reluă:

— Nu știți dacă s-a întâmplat ceva la spital?

— Nu. Nimeni nu știe nimic. Am trimis un băiat după vești, dar nu s-a mai întors.

— Nici eu nu știu dacă soțul meu se mai află în viață. Era bolnav... în vechiul palat de vară.

„Biata femeie”, gândi mătușa Phoebe, dar aproape îndată își zise că epitetul acesta nu se potrivea deloc lady-ei Heston. Orice i s-ar întâmpla acestei bizare doamne, care stătea goală, spălându-se cu apa rece din *chattee*, nu va fi niciodată o biată femeie. Așa că se grăbi să adauge:

— Sper ca până mâine situația să se mai îmbunătățească.

Apoi mătușa Phoebe ieși, lăsând-o pe lady Heston să se îmbrace în rochia ei de stambă. Peste puțin timp aceasta apăru în bucătărie. „Este uimitor cât de diferit pot să arate doi oameni care poartă același fel de îmbrăcăminte”, reflectă mătușa Phoebe. În rochia de stambă, care nu-i venea cu mult mai bine decât lui Mrs. Smiley, pentru care fusese croită, lady Heston arăta totuși mai elegantă, sau ceea ce mătușa Phoebe își închipuia că este elegantă, deoarece acest subiect nu o preocupase niciodată îndeosebi.

— Dacă vă pot fi cumva de folos, să-mi spuneți ce trebuie să fac. Nu sunt prea îndemânică, dar aș vrea să vă dau o mână de ajutor. Nu fug de nicio muncă.

Mătușa Phoebe se pregătea să-i spună că se putea descurca și singură și că n-avea niciun rost ca lady Heston să-și strice mâinile ei atât de frumoase, cu unghii lăcuite. Înainte însă de a putea rosti

vreun cuvânt, lady Heston reluă:

— Vă vorbesc cu toată seriozitatea. Vreau realmente să vă ajut, să fac ceva.

În ochii ei albaștri apărură umbra unei expresii pe care mătușa Phoebe în înțelepciunea ei o înțelese, o expresie care o uimi. O secundă rămase tăcută, apoi rosti:

— Ați putea curăța cartofi.

Dar când îi puse în față un căzânel cu cartofi și un cuțit și văzu că lady Heston habar n-avea cum se curăță cartofii, îi luă cuțitul în mâna ei bătătorită de muncă și îi spuse:

— Uite, așa se face.

— Îmi pare rău, zise lady Heston, dar sunt atât de nepricepută în treburi de astea.

Pe chipul ei apăruse o expresie copilărească, aproape inocentă, acea expresie pe care și Ransome o descoperise în beția lui la petrecerea oferită de Mr. Bannerjee, cu puțin înainte de cutremur.

În vreme ce se îndrepta spre soba de bucătărie, mătușa Phoebe gândi: „Asta e. Treaba asta vrea s-o facă”. Cartofii îi vor îngălbeni mâinile albe, iar apa îi va crăpa unghiile atât de frumoase, cu toate acestea lady Heston dorea să facă acest lucru mai mult decât orice pe lume.

Împreună pregătiră cina pentru Mrs. Hogget-Clapton, pentru Mrs. Simon și pentru Miss Murgatroyd. La celălalt capăt al mașinii de gătit, Mr. Bannerjee prepara o mâncare de orez cu șofran. În sfârșit, lăsase deoparte cutia lui de lac.

14

Lady Heston și Mrs. Simon, înarmate cu revolverul mătușii Phoebe, făcură de pază noaptea. Puțin timp după miezul nopții reverberațiile unor explozii îndepărtate, venite dinspre Muntele

Abana, zguduiră casa și făcură pe toți ceilalți să intre în bucătăria luminată de o lumânare, unde cele două femei baricadaseră cu scaune și mese ușa dinspre verandă. Mătușa Phoebe ghici îndată cauza exploziilor. Restul nopții se scurse fără incidente. Niciun bhils nu-și mai făcu apariția și singurele zgomote care se auzeau dinspre câmpia mocirloasă era ropotul monoton al ploii, urletul vreunui șacal și din când în când râsetul sinistru al câte unei hiene.

Pe măsură ce se depăna noaptea, cele două femei prinseră să vorbească ba de una, ba de alta. La început schimbară doar câteva observații ocazionale, dar cu totul neinteresante, deoarece Mrs. Simon era încă năucită, iar lady Heston se simțea plictisită și nefericită. Dacă Miss Hodge îi păruse suportabilă, nu putea spune același lucru despre Mrs. Simon. Înțelegea servilismul și snobismul bătrânei domnișoare. Lady Heston participase ani de-a rândul la atâtea bazare de caritate și la atâtea expoziții horticoale, încât știa să folosească formule mecanice, dar pline de amabilitate, care umpleau de încântare pe femeile mediocre, de felul lui Miss Hodge și Mrs. Hogget-Clapton. Mrs. Simon era cu totul diferită. Snobismul ei american, ostil formalismelor, era mai degrabă expresia unei atitudini individuale, și nu de castă, ceea ce o derută oarecum pe lady Heston. Răspunsurile stereotipe, care ar fi satisfăcut-o pe Miss Hodge, nu o mulțumeau pe Mrs. Simon. Amândouă erau vulgare și plictisitoare, dar în chip diferit. Mrs. Simon era ofensivă și susceptibilă, în vreme ce bătrâna domnișoară ar fi acceptat cu recunoștință orice cuvânt binevoitor. Mrs. Simon voia mai mult decât niște simple formule de politețe. Pretindeau un fel de intimitate și relații pe picior de egalitate, singurele tolerabile în concepția ei.

Pentru prima oară în viață lady Heston se simți oarecum stânjenită. „Orice s-ar spune, reflectă ea, prefer manierele noastre. Fiecare om își cunoaște lungul nasului.” Mrs. Simon avea îndrăzneala să-i pună întrebări directe în legătură cu lordul Heston

și cu boala lui, ori să-i ceară părerea despre Ranchipur, despre Maharani, ori despre Ransome. Nu aștepta un simplu răspuns de complezență, ci își închipuia că este îndrituită să primească destăinuiri intime, așa cum era ea obișnuită să le furnizeze, adică pline de sinceritate și o simplitate adeseori uluitoare.

Când aduse vorba despre Ransome, o făcu oarecum pieziș, ca un crab care-și trage prada lateral. Aluziile ei referitoare la intimitățile care ar fi existat între el și Fern dădu de gândit Edwinei, care ajunsese la concluzia că Ransome îi ascunsese în mod deliberat adâncimea relațiilor sale cu tânăra fată. Mrs. Simon vorbi lady-ei Heston cu ciudată detașare despre soțul și despre fiica ei, amândoi decedați:

— Oricum, mâine va trebui să-i înmormântăm.

Plasată de cealaltă parte a mesei, cu o singură lumânare între ele, lady Heston rămase scandalizată, simțământ pe care n-ar fi crezut că ar mai fi capabilă să-l încerce. În ochii ei femeia aceasta părea să-și piardă treptat orice urmă de umanitate. Nimic pe lume, nici soțul și fiica, amândoi morți, și nici fata rămasă în viață nu păreau să existe decât în funcție de propriul ei ego. Auzind-o, ai fi zis că biata Hazel și reverendul Simon făcuseră dinadins să moară sub dărâmături spre a o necăji pe Mrs. Simon. Și în vreme ce stătea pasivă și se mărginea să răspundă. „Da”, „Nu”, sau „Ce groaznic!” avu revelația că, în ciuda experienței sale, cunoștea foarte puține despre lume, despre nimicnicia, cruzimea, ambițiile mărunte și geloziiile ei. Până acum le ignorase, fiindcă se ferise să aibă contact cu ele. De data aceasta, vrând-nevrând, trebuia să le suporte, fiindcă îi erau impuse de această femeie între două vârste, aspră și egoistă, aflată de cealaltă parte a mesei. Examinând-o, încercă un resentiment profund și totodată un fel de milă – resentiment față de vulgaritatea lui Mrs. Simon și milă pentru josnicia și duritatea ei, care-și aveau desigur originea în copilăria acesteia.

În vreme ce-o asculta, gândul îi fugi la Albert, și prin comparație

acesta îi păru mai puțin îngrozitor decât își închipuise până atunci. Greșelile, viciile lui aveau cel puțin o oarecare măreție. Răul săvârșit de el se remarcă prin amploare și prin uriașele lui consecințe. Egoismul și ambiția lui aveau un fel de grandoare diabolică. Apoi o uită cu desăvârșire pe Mrs. Simon. „A murit desigur... dacă nu din cauza cutremurului, datorită bolii, reflectă ea. N-am să-l mai văd niciodată și am să fiu în sfârșit liberă.” După un moment gândi iarăși: „Dar cum am să-mi folosesc această libertate? Unde-am să mă duc? Ce mai aștept eu de la viață?”

Șacalii lătrară iarăși, de data aceasta foarte aproape, poate chiar la marginea grădinii. O fulgeră brusc gândul absurd că aventura aceasta ar fi trebuit să aibă un oarecare romantism emoțional, dar că, datorită unor cauze necunoscute, îi lipsea această calitate; totul era respingător și dezolant de gol începând cu casa aceasta pe jumătate devastată, continuând cu lumea comună, insipidă pe care o întâlnise și terminând cu simțămintele ei pentru Tom. Nicio clipă nu fusese înfricoșată. Un timp încercase o oarecare emoție, dar aventura își pierduse treptat savoarea și acum era plată și sâlcie. Lipsa de confort, urâtul, plictiseala, înăbușiseră orice simțăminte profunde. Din toate acestea nu se desprindea decât figura Maiorului, dar poate că și acesta murise.

Apoi observă că femeia aceea ciudată, mărunță și comună din fața ei plângea, dar nu zgomotos, isteric, ci potolit, lacrimile scurgându-se pe obraji ei prost fardați. Bolborosea acum fără să se mai preocupe dacă lady Heston o mai asculta sau nu.

Mrs. Simon rostea sacadat:

— Aș fi putut să mă port mai frumos cu el... să-i fi arătat mai multă bunătate. Dar acum... n-am să mai pot... fiindcă a murit.

Lady Heston băgă de seamă că asprimea de pe chipul lui Mrs. Simon pierise. Lacrimile i se scurgeau pe obraji flasci, lăsând dăre în stratul gros de pudră. Își continua destăinuirile vorbind bizar, în surdină:

— L-am necăjit de multe ori. Am necăjit-o și pe Hazel, dar altfel. Am crezut întotdeauna că am să pot răscumpăra, repara nedreptățile pe care i le-am făcut... dar acum e prea târziu. L-am împins să acționeze împotriva voinței lui și adeseori îl oboseam cu exigențele mele. Adevărul este că nu voiam să-l supăr. Voiam să-l ajut. Era tipul omului care nu se putea descurca singur în viață. Își șterse cu batista obrazul mânjit și adăugă: Era un om slab, dar avea suflet bun. Aș fi vrut să-l cunoașteți.

În vreme ce se uita la interlocutoarea ei, lady Heston încerca o oroare rece față de supărarea femeii, de jalnica și egoista calitate a spovedaniei acesteia. Ar fi vrut să plece, să-i întoarcă spatele, să stea cu altcineva de vorbă. Era chiar puțin înfricoșată, fiindcă surescitarea nervoasă a lui Mrs. Simon trăda o stare vecină cu nebunia. Dar nu avea unde să plece și nici cui să se adreseze. Deodată își aminti că făcea de gardă și aceasta aproape că o făcu să zâmbească; în rochia ei de stambă, stătea în bucătărie, ținând un revolver în poală și jucând rolul unei sentinele. Afară nu se vedea decât nesfârșita câmpie acoperită cu noroi roșu, peste care umblau încolo și înapoi tot felul de șacali și hiene și poate cete rătăcitoare de sălbatici, ca aceia pe care-i văzuse cu puțin timp înainte. O potopi brusc mânia la gândul că Ransome o trimise înainte în loc să-i permită să rămână cu el. „A făcut-o fiindcă se săturase de mine, reflectă. Voia să rămână singur cu fata aceea. Poate că era prima lui ocazie. Dacă el a avut-o pe fată, de ce nu l-aș avea și eu pe frumosul meu doctor?”

Îngrozitoarea femeie din fața ei, această vulgară, stranie și răvășită ființă continua să-i vorbească spunându-i lucruri pe care ea nu voia să le audă, care n-o interesau de loc și aproape o făceau să se rușineze.

— Nu m-am purtat bine cu el, așa cum ar fi trebuit... nu mi-a cerut niciodată nimic, însă deși îi ghiceam dorințele, îl respingeam fără să stau la gânduri, vorbea Mrs. Simon.

La un moment dat, lady Heston fu pe punctul de a o apostrofa: „Ce mă importă pe mine toate acestea? De ce mi le torni fără să te mai oprești!” Dar nu reușea să scoată un cuvânt. Ar fi vrut să spună: „Puțin îmi pasă de bărbatul dumitale. Nu l-am văzut în viața mea”. Dar continua să tacă și să examineze cu privirile fața gălbejită a interlocutoarei, care-și pierduse orice cochetărie și arăta îmbătrânită, flască și lipsită de vlagă.

— Dacă ați ști cât am fost de nenorocită. Nu vă puteți închipui ce înseamnă să fii obligată să trăiești în acest Ranchipur... veșnic, veșnic. Lumea de aici te face să fii meschină, rea, bizară, oribilă.

Poate că printre lacrimile ei Mrs. Simon desluși pe chipul lady-ei Heston o expresie de dezgust, căci adăugă:

— Lăsați-mă, vă rog, să vă vorbesc. N-am pe nimeni căruia să mă destăinuiesc.

„Cred că în Anglia i-aș fi răspuns că ar trebui să se abțină și să dea dovadă de mai multă decență... dar nu sunt în Anglia”, reflectă lady Heston. Nu! Acum se afla în mijlocul Indiei, într-o lume nimicită, înspăimântătoare.

— Vedeți, zise Mrs. Simon, abia acum încep să-mi dau seama de ceea ce s-a întâmplat. Mai înainte nu reușeam să realizez. Totul îmi părea ireal. Nu-mi venea să cred. Abia acum știu că este mort și că zace sub mormanul acela de pietre. Pentru prima oară știu că nu-l voi mai vedea niciodată.

Șacalii începură iarăși să urle sinistru, și deasupra corului lor se ridică râsul sălbatic al unei hiene.

„A murit, reflectă lady Heston. Întreg ținutul este plin de morți, iar șacalii și hienele sfârtecă leșurile.” Apoi își aminti brusc de stolurile imense de vulturi pe care-i văzuse în depărtare de pe balconul casei lui Mr. Bannerjee zburând în rotogoluri largi, din ce în ce mai joase, nu avântându-se fulgerător asemenea uliilor sau șoimilor, ci lăsându-se leneș în jos, fiindcă victimele erau moarte și deci nu era cazul să se grăbească. „Am să mă trezesc din visul

acesta și am să constat că nu mi-a călcat niciodată piciorul prin India.” Știa însă că urletele șacalilor erau reale, tot atât de reale ca și amărăciunea ieftină și chipul mohorât al femeii îngrozitoare care făcea de pază împreună cu ea.

15

Era adevărat ceea ce spusese Mrs. Simon. Nici catastrofa, nici moartea soțului și a fiicei sale nu-i păruseră reale decât în clipa în care se trezise parcă în tăcerea adâncă a bucătăriei pe jumătate ruinată. În clipa aceea realitatea îi apăruse brusc, și Mrs. Simon înțelese adevărul ca și când ar fi asistat la moartea lor lentă în propriile lor paturi. Înainte de aceasta, șocul cutremurului, deprinderea ei de a dramatiza totul, confuzia, spaima, emoția îi tociseră oarecum rațiunea și îi distorsionaseră aspectul lumii înconjurătoare, astfel încât propria-i stăruință și eroismul cu care o salvase pe Lily Hogget-Clapton lăsaseră în umbră toate celelalte nenorociri. Apoi deslușise ceva în ochii englezoaicei din fața ei care o făcuse să se schimbe cu totul. Ce anume, nu ar fi putut să spună. Dar în privirea aceea se citea un fel de răceală, de onestitate care roseseră pojghița de tupeu și isterie, până când în cele din urmă începuse să plângă potolit și să verse primele lacrimi reale din ultimii douăzeci de ani. Pentru întâia oară, după aproape două decenii, se simți ca odinioară în copilărie – cufundată într-o ambianță plină de dulceață, căldură și liniște. Lacrimile de pe obraji ei nu erau vărsate pentru bărbatul grasuț, de vârstă mijlocie, care zăcea strivit sub grămada de pietre de dincolo de alee, ci pentru tânărul de douăzeci și unu de ani și pentru ea însăși, așa cum arăta cu mulți ani în urmă. În lacrimile ei se mai amesteca regretul pentru tot ceea ce nu existase între ei și ar fi putut să existe, nostalgia unei lumi care se prăbușise, dar care, paradoxal, în mintea ei rămăsese

totuși în picioare. Își plângea totodată viața ei ruinată, cu atât mai mult cu cât își dăduse brusc seama că îmbătrânise, că era mai bătrână decât ar fi trebuit să fie la patruzeci și trei de ani, dar că o uzaseră grijile, invidia, gelozia meschină. Se simțea mai bătrână cu o sută de ani decât această femeie frumoasă și rece din fața ei, care în realitate era numai cu doi sau trei ani mai tânără decât ea. Dar, în ciuda lacrimilor și regretelor, nu se putu stăpâni să nu reflecteze: „Nu este drept, nu este drept ca ea să fi avut totul și eu nimic.”

La un moment dat se trezi spunând:

— Simt nevoia să vă vorbesc. Nu am pe nimeni aici în Ranchipur căruia să mă pot destăinui.

Își pierduse încrederea până și în Lily, pentru că lumina în care o văzuse acum în urmă îi spulberase orice respect, orice iluzii le-ar mai fi avut pentru ea. Și din cauza aceasta, plângea. Îngropându-și fața în mâini, se plecă asupra mesei și o clipă avu senzația că va leșina sau că va muri, dar în loc să i se întâmple așa ceva, adormi încetișor în lumina slabă a lumânării.

„Mulțumescu-ți ție, Doamne!” gândi lady Heston, rușinată totuși puțin de cruzimea ei.

Noaptea se scurgea încet, ca și când n-ar fi avut sfârșit. Multă vreme Edwina stătu țeapănă pe scaunul tare de lemn, ținând pistolul lui Harry Loder pe masa din fața ei. De partea cealaltă a mesei, Mrs. Simon dormea lăsată pe tăblia albă, cu capul îngropat în brațele-i grăsuțe. Era un somn adânc ca și moartea, născut din toate spaimile, isteria și oboselile din ultimele patruzeci și opt de ore. Edwina nu simțea nevoia să doarmă; s-ar fi zis că nu va mai dormi niciodată. La un moment dat se ridică și începu să umble prin bucătăria strălucitor de curată a mătușii Phoebe. Deschise sertarele, examinează ibricele și străvechea mașină indiană de bucătărie cu o serie de focare minuscule, și treptat încăperea aceasta începu s-o farmece. Era atât de mică, de curată, și avea acel farmec propriu unei case de păpuși. Acesta era regatul mărunț al ciudatei, dar

înțeleptei și foarte realistei bătrâne. Între aceste ziduri domnea o ordine scrupuloasă și o organizare desăvârșită. „Cred că e tare nostim să ai o asemenea bucătărie – o bucătărie care să-ți aparțină, în care să te simți ca o regină și în care să gătești cu metodă și eficiență mâncăruri de trei ori pe zi pentru o întreagă familie.” Și iarăși se pomeni dorind viața tihnită și senină a celor mulți, o viață calmă, plăcută, minunată chiar în ciuda monotoniei sale. Abia acum avu revelația că niciodată – nici măcar în epoca de sărăcie lucie din pensiunea aceea din Florența – nu gustase bucuriile unei existențe banale, dar calme și senine. Până și în cele trei cămăruțe cu vederea spre Arno, în care locuise împreună cu tatăl ei, nu o părăsise senzația că duce o viață hoinară, ca ȣiganii cu sălașul. Tot timpul aștepta o întorsătură a norocului care să-i permită a se înapoia în ambianța de lux impersonal și de datorii, o lume strălucitoare, minunată chiar, dar lipsită de siguranța zilei de mâine, de calm și de armonie. „Iată ce mi-a lipsit, gândi ea, în vreme ce examina bucătăria atât de bine orânduită a mătușii Phoebe. Am avut întotdeauna parte de o viață dezordonată. Nu-mi amintesc să fi trăit vreodată altfel.”

Se învățase să creadă – fără a primi o educație în acest sens – că i se datorau anumite privilegii, firești celor din lumea ei, că cei din jur aveau obligația să-i pună totul la picioare. Datorită acestei concepții, nu reușise niciodată să cunoască siguranța calmă și satisfacțiile bătrânei femei cu chip de pasăre, către care tot felul de refugiați – hinduși, europeni și americani deopotrivă – își căutaseră limanul, după oribila catastrofă. Abia acum înțelese adâncimea satisfacțiilor morale ale mătușii Phoebe, care putea oricând să încerce un simțământ de împlinire la gândul că își făcuse pe deplin datoria. În felul acesta anihilase frica, urâtul, dezordinea, scăpase până și de groaza morții. Aceasta însă nu însemna că nu încercase niciodată aceste simțăminte. „Sunt inteligentă, gândi lady Heston. Sunt zdravănă ca un taur. Cu toate acestea nu am fost folositoare

nimănui. Aș putea să fac însă o încercare. Să caut ceva, mai minunat decât tot ce am cunoscut până acum. Poate că într-o zi se va citi și în ochii mei acea expresie de pace desăvârșită pe care am descoperit-o în privirile acestei bătrâne serviabile, a acelei caraghioase și dezagreabile scoțiene care conduce spitalul, ajutându-l pe Maior.”

Asemenea unei școlărițe, începu – în liniștea bucătăriei mătușii Phoebe – să-și țeasă visuri despre o nouă existență. Catastrofa frânsese linia firească a vieții ei. Împrejurările o eliberaseră, îi ofereau o nouă șansă, poate ultima. În momentul de față Albert era probabil mort, așa cum prevăzuse ea în acea dimineață – păreau să se fi scurs ani de atunci – când stătuse câteva clipe cu el, în aceeași odaie, și își dăduse pentru prima oară seama cât de mult îl ura și îl disprețuia. Da, era probabil mort (faptul o lăsa rece, insensibilă) și ea rămăsese liberă, eliberată nu numai de prezența lui, dar și de viața pe care o trăise până atunci. Nu va mai fi obligată să se înapoieze în casa din Hill Street, ori în Anglia. Va putea să devină altă persoană. Se va duce la Maharani, la mătușa Phoebe însăși, la bătrână Miss MacDaid și la Maior și le va spune: „Iată-mă, sunt voinică și sănătoasă. În nenorocirea și moartea care a lovit toată lumea, vreau să fiu utilă. Spuneți-mi doar ce am de făcut.”

Deodată o cuprinse o exaltare nemaicunoscută. Da, așa va proceda! Va lucra în spitale. Va munci cot la cot cu Maiorul. Într-un fel, se va lăsa antrenată de acel simțământ, de acea emoție despre care îi vorbise și Tom, și care le insufla tuturor puterea de a lupta pentru o Indie trezită la viață, care se scutura din amorțire și se ridica spre a-și recăștiga străvechea demnitate și măreție. După o viață senzuală, netrebnică, de trândăvie, se va purifica și se va mântui. Camera îi păru deodată strâmtă, înăbușitoare, așa că se îndreptă spre ușă, dădu la o parte scaunele și mesele, și după ce o deschise, ieși în noaptea indiană.

Pentru câteva momente cerul se înseninase ici și colo, iar printre norii răsfirați, apăruseră pete de cer albastru-safir, încrustate cu

stele sclipitoare. Se lăsase o liniște deplină, străbătută doar de țipătul vreunui șacal sau de câte un huruit îndepărtat, care o tulbura de parcă ar fi prevestit o nouă catastrofă. Înaintea ei, dincolo de gardul de peri spinoși și de zidul de chirpici dărâmat în parte, se desfășura câmpia indiană, acel vast platou întins până în Golful Bengal și care ar fi putut înghiți Anglia, Franța, Germania, mai mult de jumătate din Europa, și tot ar mai fi rămas pustiuri destule. Câteva mile mai departe, lângă bariera de cadavre și dărâmături pe care Harry Loder și Rașid se străduiau s-o distrugă, se înălța masa întunecată a Muntelui Abana, cu albele lui temple jain lucind ușor în lumina cerului indian. În vreme ce stătea acolo, încerca pentru prima oară în încărcata și confuza ei existență un simțământ de singurătate și nimicnicie, care avu asupra spiritului ei înfierbântat efectul unei băi cu apă rece și limpede. Odată cu această singurătate coborî asupra ei o pace profundă și deodată o cuprinse spaima – de ce anume n-ar fi putut nici ea să spună, afară numai dacă nu era revelația propriei sale insignifiante.

Apoi din tăcerea dinapoia ei țâșni un zgomot asemenea țipătului unui șacal: vocea înspăimântată a lui Mrs. Simon.

— Lady Heston! Lady Heston! unde sunteți? Unde sunteți?

Visările, pacea, singurătatea dispărură lăsând-o exasperată, mânioasă. Se întoarse spre figura plinuță, profilată pe lumina slabă a lumânării și încadrată în deschizătura ușii, și șopti cu asprime:

— Aici sunt! Liniște, îi treziți pe ceilalți.

— Oh, ce frică mi-a fost! Am crezut că v-au răpit acei îngrozitori bhils.

Norii acoperiră iarăși cerul, iar ploaia porni din nou să se reverse. Plăpânda și alba fosforescență a templelor îndepărtate se topi în întuneric. Edwina reintră în casa cu stururile trase, spre a asculta în continuare spovedaniile lipsite de rușine ale lui Mrs. Simon.

În dormitorul lui Mrs. Bannerjee, Fern se trezi îndată ce primele mijiri ale zorilor apărură deasupra oraşului distrus. Dormise mult, greu, şi când deschise ochii şi îşi ridică braţul cu care-şi acoperise până atunci fruntea nu ştiu unde se află. Plutind încă între vis şi realitate, încercă un cotropitor simţământ de oroare faţă de ceva nedefinit. Era asemenea groazei resimţite în cursul unui coşmar din care nu se putea trezi. Apoi în lumina slabă, cenuşie, a zilei născânde, îşi dădu seama de vâlul care o înconjură şi de tăria straniului pat, împletit din chingi late, pe care era întinsă. Se ridică în capul oaselor, dădu la o parte vâlul, şi în aceeaşi clipă îşi aminti tot ce se întâmplase. Groaza provocată de cutremur, expediţia cu luntrea aceea roşie-aurie, odioasa scenă cu maică-sa, apoi episodul cu Ransome beat, zeflemisind-o nu numai pe ea, dar şi pe el însuşi.

În lumina cenuşie văzu o siluetă înfăşurată într-un dhoti, zăcând pe podea la picioarele ei, şi deodată, încolţită de spaimă, se gândi că trebuie să fie un cadavru necunoscut. Fascinată, îl privi câteva clipe, dar când văzu că trupul dinăuntrul dhoti-ului respiră şi se mişcă, se aplecă asupra lui şi abia atunci observă o mână ieşită de sub cearşaf, o mână pe care o cunoştea foarte bine şi pe care o găsisese atât de frumoasă, şi în acea clipă simţi că-i vine să leşine. „Nu, nu trebuie să fac asta, gândi ea. Nu. Nu trebuie să leşin.” Stăpânindu-se, îngenunche şi ridică uşor pânza, astfel încât să poată vedea chipul de dedesubt. Faţa nu i-o putu zări fiindcă era ascunsă sub încheietura braţului, dar îi recunoscă perfect capul cu ceafa aceea puternică, netedă şi acoperită cu un păr aspru, inelat şi întunecat, un cap pe care-l cunoştea atât de bine, fără să-l fi analizat anume vreodată. Vederea lui o răscoli, făcând-o să plângă. Uşor, se strecură lângă el şi rămase acolo, apropiindu-şi obrazul de părul lui inelat.

Când Ransome se trezi şi întoarse capul, o privi cu o expresie de

uluită încântare în ochii săi întunecați. Apoi, cu încetul, zâmbetul acela fermecător, care o făcea să se topească, îi luminează fața obosită. Ransome o cuprinse cu brațul și o trase la pieptul lui. Când obrazul ei îl atinse pe al lui, Fern își dădu seama că el plângea.

Afară, în lumina crescândă a zorilor, râul zăgăzuit până atunci începuse să vuiască iarăși, pentru că Harry Loder își îndeplinise misiunea, înlăturând bariera de cadavre și dărâmături.

17

Când părăsiră odaia și ieșiră pe fragilul balcon de lemn, se luminase de ziuă, iar inundația dispăruse. Bărcuța aurită, atârnată de balustradă cu coarda halatului cumpărat de Mrs. Bannerjee în Bond Street, se legăna ca un om beat după o noapte de chef. Pentru prima oară putură vedea urmele dezastrului produs de inundație. Din sătucul de la capătul grădinii nu mai rămăsese nimic. Îngrămădeala de cabane și de altare fusese măturată de ape. Lângă un zid dărâmat, zăceau trei cadavre, al unui bărbat, al unei bătrâne și al unui copil. În ramurile de jos ale unui mare ficus bengalez era agățat alt cadavru, prins acolo de ieftinul dhoti de bumbac, purtat de bărbat în timpul vieții. În alt copac atârna suspendată grotesc carcasa unui măgar mort. În întregul peisaj numai două structuri rămăseseră în picioare, templul falic a lui Șiva și statuia bondoacă a Reginei Victoria. Jumătate din pod se prăbușise, dar pilonul care suporta monumentul bunei regine rămăsese intact și ea se sprijinea încă pe el ținându-și cu fermitate umbrela și poșeta. Ierburi și crengi formau un fel de eșarfă în jurul gâtului ei scurt, atârând înapoi, așa cum fuseseră târâte de curent.

— Putem merge pe jos, zise Ransome. Cel mai bine ar fi să ne ducem la soții Smiley. Nu e posibil să traversăm râul.

Coborâră scara casei pustii și pe jumătate dărâmată și porniră de-

a lungul aleii, pe lângă mașina răsturnată a Maiorului, îndreptându-se spre drumul hipodromului. Pretutindeni nu se vedeau decât dărâmături și un mâl roșu atât de adânc și de vâscos, încât le imobiliza aproape picioarele, încercând parcă să-i tragă în pământ laolaltă cu ceilalți morți. Trecură pe lângă casa lui Rașid, unde o văzură pe Mrs. Rașid și pe cei șapte copii ai ei, ocupați să scoată pe verandă mobile și covoare ude. Apoi lăsară în urmă propria casă a lui Ransome, rămasă încă în picioare, dar cu jumătate de acoperiș dărâmat și cu o gigantică crăpătură desfigurându-i fațada belgraviană. Ajunseră apoi în câmp deschis, unde le fu mai ușor să meargă, deoarece inundația trecuse și pe acolo, lăsând drumul asfaltat gol și lucios.

Umblau în tăcere, zăpăciți încă și neputând să creadă că li se întâmplaseră atâtea. Ransome abia vedea peisajul devastat din jurul lor. I se părea că se mișcă fără niciun efort, aproape fără să cuprindă cu mintea realitatea acestor clipe și grotescul tablou pe care-l înfățișau – Fern îmbrăcată în șortul și cămașa lui de tenis, iar el însuși în dhoti-ul bengalez al lui Mr. Bannerjee. Insolitul care în împrejurări ordinare conta atât de puțin în India încetase acum cu desăvârșire. În clipa de față înțelegea adevărata semnificație a figurii de stil folosită de poeții care scriau despre „cântul inimilor”. I se întâmplase ceva, ceva ce căutase toată viața, fără să își dea seama. Constată că pierduse acel îngrozitor fond sufletesc alcătuit din introspecții, auto-compătimiri și plictiseli iremediabile, care-i înăbușise înainte orice satisfacții. Totul se întâmplase cu ușurință, fără plan, fără procese de conștiință, ci cu naturalețe și cu un fel de frumusețe simplă, asemănătoare exploziei verzi a plantelor saturate de apă după primele ploi ale musonului. O clipă vechiul său „ego” reapăru așa cum avea să se mai întoarcă când și când, îndată ce prima exaltare va trece. „Sunt în sfârșit un om, gândi. O făptură omenească deopotrivă cu acele binecuvântate de Dumnezeu cu harul simplității.” Desfrâul, experiențele pline de promiscuitate nu

făcuseră din el un bărbat în toată puterea cuvântului. Acest rezultat îl dobândise datorită acelui lucru simplu, pur și încântător, aflat la îmbinarea dintre vis și realitate, care se întâmplase în casa pe jumătate dărmată și cu reputație atât de proastă, locuită de Mr. Bannerjee. Era un simțământ nou, pătruns de un fel de strălucire care părea să-l orbească, dar care-i insufla totodată o extraordinară încredere și o formidabilă putere fizică.

Fern pășea alături de el, cu mâna ei într-a lui. Ransome nu îndrăzneă s-o privească de teamă că întreaga lui exaltare, frumusețea simplă a ceea ce se întâmplase și chiar Fern însăși ar putea să se topească în aer asemenea unei iluzii. Și în vreme ce mergea, buzele lui repetau o rugăciune izvorâtă însă din adâncul rațiunii sale. „Îți mulțumesc, Doamne! Îți mulțumesc!” Știa că, orice i s-ar întâmpla în viitor, cunoscuse un moment pe care foarte puțini oameni aveau prilejul să-l împărtășească. Era un simțământ de plenitudine, de împlinire. În fine, era un bărbat. Cei mai mulți bărbați mureau fără să cunoască vreodată semnificația acestui cuvânt. Și totul se petrecuse în mijlocul dezolării și al morții.

Fern mergea alături de el repetându-și neconținut în gând: „Sunt fericită! Sunt fericită! Îl iubesc!” Fără să fi avut trista experiență a lui Ransome, știa și ea că se afla printre aleșii lui Dumnezeu. Nici nu-și mai amintea că tatăl și sora ei muriseră, că prăpădul domnea peste tot și că ar fi trebuit să fie posomorâtă. În lumea aceasta lovită de dezastru nu mai existau decât două făpturi – ea și Tom Ransome.

Când le apără în fața ochilor casa soților Smiley, zăriră printre copaci siluetele roșcate-cenușii ale unor elefanți.

— Rașid trebuie să fie acolo; și Harry Loder.

Dar când ajunseră la Misiune, nu-l găsiră pe Harry Loder, ci numai pe Rașid Ali Khan. Îmbrăcat încă în uniformă care-i venea atât de rău, și înconjurat de Edwina și de mătușa Phoebe, de Mrs. Simon și de Mrs. Hogget-Clapton, de perechea Bannerjee și de vreo șase hinduși din casta de jos, veniți nu se știe de unde, Rașid arăta

jigărit, istovit și tocmai le istorisea moartea lui Harry Loder.

Harry reușise să arunce în aer bariera, folosindu-se de dinamită, dar intervenise ceva, Rașid nu știa ce anume, ceva care se petrecuse în întuneric, în mijlocul operațiilor, tăind retragerea lui Harry Loder dinspre barieră, astfel că după producerea exploziei, uriașa masă de cadavre și dărâmături o pornise la vale de-a lungul trecătoarei înguste târând o dată cu ea și pe ofițer.

Spătosul musulman le spusese povestea aceasta cu simplitate, iar după ce termină, adăugă câteva cuvinte:

— Și-a dat viața ca s-o salveze pe a altora. Nu era inginer și nu se pricepea la treburi de astea. Faptele lui au fost ale unui soldat și ale unui erou.

Urmă câteva momente de tăcere, apoi Rașid, războinicul, musulmanul, inamicul Imperiului Britanic, spuse cu ton firesc:

— A fost un englez adevărat, care și-a făcut cu prisosință datoria.

În timp ce-l asculta, Fern înțelese deodată semnificația expresiei de pe chipul lui Harry Loder, când el stătuse aici, în această cameră, cu o zi în urmă, fără s-o vadă pe fată, de parcă aceasta nici n-ar fi existat. Nu se deosebea de expresia din ochii lui Miss Dirks când stătea pe veranda casei lui Ransome, bea ceai și vorbea nostalgic despre Nollham. Expresia aceea era a unor oameni deja morți. Fern nu avea însă de unde să cunoască visul urât pe care el îl avusese cu mult înainte, sus în munți. Se făcea că omora panteră după panteră, până când brațul obosit de atâtea eforturi amortise, iar ultima panteră, care personifica India, sărise asupra lui, doborându-l la pământ.

În clipa aceea Mrs. Hogget-Clapton, îmbrăcată în *peignoir*-ul ei uscat, dar murdar încă de noroi, începu să plângă. Iar Mrs. Simon o luă în brațe și o duse în altă cameră. Amândouă îl cunoscuseră bine pe Harry Loder. În ajun, la vederea corpului său masiv de taur, li se stârniră simțurile. Loder murise ca un erou. Dorințele lor trupești se mai potoliseră. Împreună aveau să plângă un om pe care nu-l

cunoscuseră în intimitate niciodată.

După plecarea lor, Rașid spuse:

— Acum va trebui să traversez râul. Apoi se adresa lui Ransome: Ar fi bine să mergi cu mine. Cred că Înălțimea-sa Maharani va dori să te vadă.

Dar mătușa Phoebe nu voia să-l lase să plece până nu-l trată cu o ceașcă de cafea, pâine prăjită și cu ultimele două ouă ce se mai găseau.

— Nu se cuvine să trimiți un om la treabă având stomacul gol, zise ea.

În vreme ce așteptau gustarea, Ransome scrisese un bilet în franțuzește pentru John Baptistul, apoi trimise pe unul din băieții paria, cu bicicleta mătușii Phoebe, până la locuința sa spre a-i aduce haine curate. Văzându-l pe Mr. Bannerjee în aceeași cameră, înțelese brusc cât de ridicol trebuia să pară în dhoti-ul său bengalez care-i aluneca mereu de pe umeri, atârând aiurea. Abia atunci o zări și pe Edwina, stând într-un colț, îmbrăcată în rochia de stambă a lui Mrs. Smiley. Privirile lor se întâlniră și ea îi surise obosit. „Edwina știe ce s-a întâmplat, reflectă el. Sunt sigur de aceasta.”

Acest lucru îl înțelesese și mătușa Phoebe. Amândouă citiseră adevărul pe chipul lui Fern încă din momentul în care aceasta intrase împreună cu el în odaie.

Ransome încercă s-o privească pe mătușa Phoebe în ochi, dar expresia ochilor ei era prea neutră ca să fie convingătoare.

Relatarea lui Rașid asupra morții lui Harry Loder îi scutise pe Fern și pe Ransome de clipa penibilă pe care intrarea lor ar fi stârnit-o printre ciudații oaspeți ai mătușii Phoebe. În loc să-i întâmpine cu o ploaie de priviri echivoce, abia îi observaseră, fiindcă atenția lor era reținută de istorisirea lui Rașid. Închipuirea acestora ar fi mers foarte departe, dar în situația actuală nu putuseră ghici adevărul, așa cum făcuseră Edwina și mătușa Phoebe. În drumul său de la casa lui Mr. Bannerjee până la Misiune, starea de extaz și eliberare

încercate de Ransome îi permiseră să creadă că vechea lume a clevetitorilor meschini dispăruse, dar acum își dădu seama că aceasta continua să existe. Era prezentă încă și va dura atâta vreme cât vor supraviețui oameni de seama lui Mrs. Simon, a lui Mrs. Hogget-Clapton și a lui Miss Murgatroyd. Persoanele acestea aveau exasperanta putere de a altera frumusețea actului săvârșit în casa lui Mr. Bannerjee. De îndată ce emoția lor stârnită de moartea lui Harry Loder se va stinge, vor începe să vorbească despre lucruri neînțelese lor, vor întina, vor complica și le vor pângări iubirea, împrôșcându-i cu ipocrizia și falsa lor respectabilitate. Îi reveni în minte vizita pe care Fern i-o făcuse înaintea dineului de la Mr. Bannerjee, disperarea ei, beția lui, și imposibilitatea de a cere un sprijin lui Rașid Ali Khan și soției acestuia. Dar toate acestea păreau acum foarte îndepărtate, iar acel Ransome nu mai exista. Extenuarea care urmează marilor șocuri, eforturilor intelectuale îndelungate, responsabilităților greu de suportat, părea să-i fi copleșit pe toți. Mr. și Mrs. Bannerjee se retraseră în tăcere, urmați de Miss Murgatroyd, supusă și obosită. Nu mai rămaseră în bucătărie decât spătosul Rașid, Edwina, Fern și mătușa Phoebe, aplecată asupra mașinii de gătit. Până și trupul ei uscățiv și țeapăn părea să se mai fi încovoiat puțin. În tăcere se așezară la masă.

— Dar ție ce ți s-a întâmplat? îl întrebă Edwina. Până acum nu ne-ai spus nimic despre tine.

Ransome nu replică imediat. Nu voia să răspundă înainte de a fi tâlmăcit adevăratul sens al întrebării ei: dacă era pusă din simplă curiozitate, dacă ascundea incorijibila-i malițiozitate, sau dacă nu avea decât rostul de a-i pune într-o situație neplăcută pe el și pe Fern. Privirile lui pătrunzătoare deslușiră nevinovăția din ochii ei. Edwina cunoștea adevărul, dar nu-i pusese întrebarea în scopul de a-l plasa într-o situație penibilă.

— Nu mi s-a întâmplat mare lucru, replică el. Pe drumul de întoarcere s-a lăsat întunericul, așa că m-am rătăcit pe nesimțite. Mi-

am petrecut cea mai mare parte din noapte în luntrea legată de un ficus bengalez.

Se uită la mătușa Phoebe, care stătea cu spatele spre el. Ea nu întoarse capul și în clipa aceea el știu oarecum plăcut surprins că ea aproba ceea ce se întâmplase. Se gândi apoi la bunica sa și la refuzul ei de a-l mai aștepta pe reverendul care întârzia să vină, precum și la cavalcada ei de trei sute de mile prin munții Nevadei, deși era însărcinată; dar toate aceste eforturi avuseseră costul de a determina legitimarea copilului înainte de a naște. Amândouă bătrânele aveau o forță, o măreție care, îi păru lui, nu se mai găsea în lumea de azi. Calitățile lor erau reale și eterne, iar nu „moderne” și efemere ca moralitatea unor oameni de o seamă cu el și cu Edwina. Înfățișarea mătușii Phoebe, atât de bătrână, dar atât de înțeleaptă și de sigură pe sine, care trebăluia aplecată asupra mașinii de gătit, îl făcu să se simtă deodată foarte tânăr, ca un băiețandru care a săvârșit o năzbâtie.

Ransome, Rașid și Fern începură să mănânce. Spre uimirea sa, Ransome o văzu pe Edwina ridicându-se de pe scaunul ei tare de lemn, spre a o ajuta pe mătușa Phoebe să le servească ouăle fierte și cafeaua. Edwina, care ani de-a rândul nu ridicase nici măcar un deget spre a se îmbrăca. Se uită la ea, și în ochii ei albaștri zări umbra unui zâmbet. Și Edwina era obosită, iar povara nenorocirilor care-i apăsau umerii era prea mare spre a-i îngădui să surâdă, dar expresia de înțelegere din ochii ei avea o semnificație clară – ea știa cât de caraghios îi părea lui acest spectacol. Dar în privirea ei descoperi ceva înduioșător. Edwina părea să spună: „Vezi? Și eu pot fi de folos. Nu sunt o proastă fără niciun rost pe această lume.” Apoi Ransome își aminti înfățișarea ei din ajun, când își făcea drum prin noroiul roșcat de pe câmp, ținându-și poalele rochiei albe de seară ridicate și legate de brâu. În clipa aceea îl fulgeră o mare bucurie la gândul că oamenii aflați în cele mai grele situații se pot comporta atât de onorabil, chiar când aceștia se numesc Edwina și

Ransome.

De cealaltă parte a mesei, Rașid strigă deodată:

— Uitați-vă! Sosesc Homer și Bertha!

Prin ușa deschisă văzuse o mică procesiune care venea peste câmp dinspre cazarma dărmată a trupelor sikhs. În frunte mergea Homer Smiley, urmat de douăzeci și unu de băieți paria de la școala serală. Bertha Smiley încheia coloana ca un câine de turmă.

Aduceau vești bune. Podul de cale ferată îngustă construit peste râul Ranchipur, cam la două mile mai sus de oraș, rămăsese încă în picioare. Furia puhoiului și năvala dărmăturilor aduse de ape îl zguduiseră zdravăn, slăbindu-i fundațiile, dar în starea actuală putea fi încă folosit de pietoni.

Mătușa Phoebe și oaspeții ei fură atât de bucuroși că îi vedeau pe soții Smiley teferi, încât uitară o clipă de catastrofa prin care abia trecuseră. Perechea Bannerjee, Miss Murgatroyd, Mrs. Simon și Mrs. Hogget-Clapton apărură la rândul lor, atrași de strigătele de bun venit ale celorlalți, iar Ransome avu prilejul să asiste la extraordinarul spectacol oferit de Mrs. Simon sărutând-o pe Mrs. Smiley, în vreme ce șiroaie de lacrimi i se scurgeau pe obraji. Până și Mrs. Simon se arăta mai umană decât își închipuise el vreodată.

După ce ascultă povestea soților Smiley, Rașid îi întrebă:

— Ce vești aduceți de dincolo de râu?

— Maharajahul a murit, explică Homer Smiley. Spitalul este intact. Palatul de vară s-a prăbușit. Școala de ingineri și tribunalul au ars. Înălțimea-sa Maharani sa instalat într-un cort, în parc. A trimis vorba că vrea să-l vadă pe Rașid și pe Ransome, dacă mai sunt încă în viață.

— Și Maiorul? întrebă Ransome, fără să se uite la Edwina.

— Maiorul și Miss MacDaid sunt teferi. El a fost cât pe ce să se înece, dar a scăpat printr-un miracol. Dumnezeu a găsit cu cale să salveze pe omul acesta de care avem acum cea mai mare nevoie.

Ransome nu se uită nici de data aceasta la Edwina.

Băiatul paria care plecase după hainele lui Ransome se înapoie cu un mesaj din partea lui John Baptistul. Acesta spunea că va rămâne să păzească locuința. Sălbaticii bhils, declară băiatul, coborâseră din munți și prădau casele fără stăpân.

— Nu trebuie să rămână zise Ransome. Nimic din ceea ce se află acolo nu merită să fie păzit. În ceea ce mă privește, se poate lua orice din casă.

După ce își îmbracă hainele, plecă împreună cu Rașid, călare pe elefanți, spre a traversa râul. Câțiva dintre prietenii lor îi conduseră o parte din drum. Înainte de a se despărți de ei, lui Ransome îi veni o idee. Îl chemă pe Homer și îi spuse:

— Ar fi bine să-i pui pe băieții dumitale să dezgroape din dărâmături cadavrul lui Mr. Simon și al fiicei sale. Pe căldura aceasta, cu cât îi veți găsi mai repede, cu atât mai puțin oribil.

18

Călări pe elefanți, Ransome și Rașid umblară prin ploaie aproape trei mile, străbătând câmpia devastată. Stăteau țepeni înapoia mahouts-ilor plasați pe umerii uriașelor animale. Înaintau încet, anevoie, deoarece mâlul roșiatic se lipea de picioarele pahidermelor. Acești mahouts, toți musulmani, păreau nepăsători față de tot ce se întâmplase. Stăteau foarte drepți, dând cu voce tare diferite comenzi elefanților.

Când trecură pe lângă casa lui Mrs. Hogget-Clapton, patru sălbatici bhils ieșiră din clădire, cărând tot felul de obiecte din bronz de Benares. La vederea lor Ransome porunci convoiului de elefanți să-i urmărească un timp, dar băștinașii soioși și cu părul vâlvoi o luară la fugă spre râu. Unul dintre ei ducea o statueta din marmură de Napoli, reprezentând-o pe Psyche, altul purta două perne brodate, luate de pe sofa, iar cel de-al treilea căra fotografia lui Mrs.

Hogget-Clapton în prima ei tinerețe.

În cele din urmă ajunseră la pod. S-ar fi zis că structura de fier plutea pe râu, căci apele ajunseseră până la linia ferată. Elefanții trebuiau să treacă râul înot, căci le-ar fi fost imposibil să pășească pe traversele goale ale podului. Rașid și Ransome coborâră de pe pahiderme și își continuară parte din drum mergând pe jos. De cealaltă parte a râului dădură peste rămășițele unui mic sat. Nu mai rămăsese în picioare decât un zid pe trei sferturi dărâmat, și două temple ruinate, care dovedeau că în locul acela trăiseră până în ajun câteva sute de persoane.

Merseră de-a lungul drumului care lega orașul de barajul sfărâmat, făcându-și anevoie loc printre dărâmăturile și gunoaiile lăsate de apa care se retrăsese. Ici și colo atârnavă de perii spinoși, aliniați deoparte și de alta a drumului, cadavre scâlâmbăiate grotești, care începeau să se umfle datorită căldurii umede. Cei doi bărbați umblau grăbiți, în tăcere, și pe măsură ce se apropiau de oraș îi întâmpina tot mai persistent, prin perdelele de ploaie, un miros dulceag, greșos, care trezi în memoria lui Ransome imagini înfățișând noroaie, stârvuri sfâșiate, intrate în descompunere, văzute toate în altă parte a lumii. Își dădea acum seama de ce Rașid se grăbea atât de mult, umblând ca un zănatic. În curând, întregul oraș nu va fi decât un imens lazaret încărcat cu holerici și cu nenorociți paralizați de calamitatea căzută pe capul lor și abili doar să se vaite. Jumătate din personajele investite cu autoritate, având experiență sau talent de a organiza, pieriseră în dezastru. Harry Loder și ceilalți ofițeri muriseră. Dewan-ul se afla în Poona. Maharajahul decedase. Trebuiau găsite de urgență mijloace, astfel ca toată mulțimea aceasta de stârvuri aduse de pe ape să fie distruse mai înainte de a se dezlanțui epidemii de holeră, de tifos, și chiar de ciumă, susceptibile să provoace orori mai cumplite decât cutremurul și inundația la un loc. Undeva, printre dărâmăturile palatului de vară, trebuia să se afle și leșul marelui și puternicului

lord Heston, care începea să se umfle și să se descompună în căldura umedă. Cadavrul acesta trebuia găsit spre a i se acorda onorurile cuvenite, mai înainte ca vulturii să dea peste el și să-l sfâșie.

Stoluri mari zburau deasupra lor, coborând în cercuri domoale asupra câmpiei și periferiilor orașului. Ici și acolo, de o parte și de alta a drumului, ciorchini de păsări răpitoare se băteau între ele, trăgeau, sfârtecau și se ghiftuiau din stârvurile risipite peste tot. Niciodată Ransome nu mai văzuse atâția vulturi la un loc. Veniseră desigur din lăcașurile lor îndepărtate, din munți, din ruinele orașului mort ElKautara. Spectacolul acesta nu-l mai revolta. Ar fi vrut să fie cu mai mulți vulturi, milioane de vulturi, care să se abată asupra puzderiei de cadavre și să le distrugă până la ultimul

La marginea orașului întâlnește primii oameni în viață, vreo șase femei, trei bărbați și un copil, adunând dintre dărâmurile caselor frânturi de lemne spre a ridica un rug funebru. Copilul căpătase o bâta recomandându-i-se să izgonească vulturii care dădeau târcoale la trei cadavre aliniate lângă un zid pe jumătate năruit, rămașiță a unei case. Micul grup încetă să mai adune lemne și se uită după ei până ce unul dintre bărbați recunoscă pe Ministrul poliției, grotesc îmbrăcat în uniformă cuceritorilor. Spre a-și arăta respectul, oamenii se aruncară cu fața la pământ, atingând cu fruntea noroiul.

Ceva mai departe, în vreme ce treceau pe lângă o casă prăbușită, o femeie veni în fugă și, jeluindu-se în dialectul gujerati, se cramponă de genunchii lui Rașid. Spătosul musulman încercă s-o dea la o parte, dar femeia se agățase de el, văitându-se cumplit.

— Bărbatul și copilul ei sunt bolnavi, explică el lui Ransome. Ne roagă să-i salvăm.

Vorbi în gujerati femeii, care ploconindu-se într-una îi conduse spre ușa casei ruinate. Acolo, pe podea zăceau într-o murdărie indescritibilă un bărbat și un copil. Rașid îi privi o clipă, se plecă asupra copilului, apoi se întoarse și vorbi iarăși femeii în gujerati.

Aruncându-se la pământ, ea începu să urle, asurzindu-i.

Rașid întoarse repede fața, și în ochii lui albaștri, frumoși, de războinic, Ransome citi o nemaîîntâlnită expresie de oroare, de spaimă și de compasiune.

— Au holeră, rosti el. Holera s-a declarat. Copilul a și murit. Iar pentru bărbat nu se mai poate face nimic. E prea târziu.

În vreme ce se îndreptau spre palatul cel mare, Ransome simți că-l încolțește groaza. O groază cum nu mai încercase decât în primele lui zile de front. Acum îi era frică de moarte. Îl năpădise o spaimă fizică la gândul că ar putea fi prins între zidurile acestui oraș dărâmat, în care nu se aflau decât morți și muribunzi. Recea lui indiferență față de viață și de moarte pierise. După primul val de spaimă, se întrebă cu un fel de minunare: „De ce? De ce mă înspăimântă atât de mult moartea!” Apoi înțelese. Se simți iarăși ciudat de tânăr, ca și când s-ar fi născut a doua oară. „Fern! cugetă el! Trebuie să o trimit de aici – cât mai repede! Azi, mâine!”

Un câine prăpădit, care stătea pe coadă, urlă, iar la trecerea lor se opri, îi adulmecă, apoi se luă după ei. Îi mai urmă un câine flămând, și încă unul, până când se înfiripă înapoia lor o adevărată coloană de animale. Mirosul dulceag al morții se făcea tot mai tare. După ce trecură pe lângă ruinele Școlii de muzică, văzură în depărtare spitalul, aproape intact, iar dincolo de poarta cea mare, marele palat, văduvit de turnuri și de turnulețe și cu o imensă gaură căscată în locul în care se afla înainte sala Durbar-ului.

19

În parcul palatului, florile, tufișurile, plantele agățătoare, copacii se dezvoltaseră sălbatic, renăscute parcă după potopul musonului. Vițele își și aruncaseră tentaculele peste aleea devastată, ca și când ar încerca să pună iarăși stăpânire peste pământul smuls cu câteva

mii de ani în urmă din ghearele junglei. Micul lac avea atâta apă încât se revărsa peste margini, dar bărcuțele de plăcere dispăruseră, luate de primul val al puhoiului. Pe unul din maluri se înălța pavilionul în care Maharani își instalase curtea. Era un imens cort cu numeroase încăperi, folosit de Maharajah ori de câte ori pornea cu suita la vânătoare de lei, tigri și pantere, în munții Kathiawar. Fusesse ridicat pe o vastă și permanentă platformă de piatră, destinată corturilor care adăposteau puzderia de invitați în timpul jubileurilor, durbar-elor și a altor solemnități oficiale.

La intrare făceau de gardă doi soldați sikhs în uniformă lor roșie cu aur. Chipurile lor frumoase erau impasibile de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, iar jumătate din ei n-ar fi pierit în dezastru. La apariția Ministrului poliției prezentară arma permițând lui Rașid și lui Ransome să intre într-una din încăperile marelui cort. Un aghiotant se ridică și le veni în întâmpinare. Chipul lui era cenușiu, iar ochii plini de tristețe.

— Înălțimea-sa Maharani vă așteaptă încă din zori, rosti el. În clipa aceasta are în audiență pe Maiorul Safka și pe Mr. Gupta inginerul-șef al orașului.

Străbătură încă o încăpere și pătrunseră în sfârșit în cel mai vast compartiment. Pe una din porți, pânza de cort fusese ridicată destul de sus spre a îngădui luminii să intre, dar în același timp spre a împiedica ploaia să pătrundă înăuntru. În clipa aceea Ransome intuit cheia enigmei în fața căreia se văzuse pusă bătrâna Maharani. Când se ridicase perdeaua de la ușă și intrase împreună cu Rașid, avusese senzația că printr-un adevărat fenomen sărise înapoi peste câteva secole și se afla acum în epoca lui Akbar sau a lui Asoka.

Tot ce fusese european în decorul din jurul bătrânei doamne dispăruse acum cu desăvârșire. În fundul încăperii, pe o estradă, stătea Maharani pe o pernă din brocart de Benares, ținându-și picioarele încrucișate. În jurul ei, pe pardoseala de piatră și pe pereți erau întinse covoare de rugă mogule și persane. Era îmbrăcată în

veșminte cenușii, culoarea de doliu în Ranchipur, dar nu purta niciun fel de bijuterii. Lui Ransome, care o vedea în clarobscurul izvorât de sub marginile cortului, i se păru că nu fusese niciodată atât de frumoasă. Întreaga ei ființă emana un aer de autoritate, de demnitate și de o tragică măreție, la care se adăugau o frumusețe oarecum arhaică, delicată și în același timp viguroasă ca a unei miniaturi mogule. „Iată o autentică regină mahrattă, reflectă el. Traiește în cort, poate hotărî războiul sau pacea, este impunătoare și neînvinsă.”

În timp ce se îndreptau spre ea, se pomeni că nu o salută după moda europeană, așa cum procedase întotdeauna, ci împreunându-și mâinile și înclinându-se adânc, așa cum îl văzuse pe Rașid că face. Observă că se mai aflau acolo Maiorul, Mr. Gupta și Nil Kant Rao, șambelanul palatului, un viguros mahratt cu mustăți răsucite trufaș în sus. La vederea acestuia Ransome gândi: „Mulțumescu-ți, Doamne, că a scăpat cu viață! Este un bărbat destoinic!” Înapoia lui Maharani, în umbră, stătea bătrâna principesă de Bewanagar și alături de ea rusoaica, ținându-și incomodată picioarele încrucișate.

— Mă bucur că vă văd, zise Maharani. Avem multe de făcut. Numai voi ați mai rămas. Ceilalți, care ar fi putut să ne fie de folos, sunt fie plecați, fie morți. Cu excepția colonelului Ranjit Singh care îi izgonește acum pe sălbaticii bhils.

La intrarea lui Ransome și a lui Rașid, bărbații, care stătuseră jos, se ridicaseră în picioare și acum, în vreme ce Maharani isprăvi de vorbit, Ransome observă că Maiorul se apropiase de el și deodată simți mâna acestuia strângându-l cu putere pe a lui. Era ca și când ar fi spus: „Ne-am adunat aici ca să ne ajutăm reciproc și să salvăm acest popor. Ne bizuim pe dumneata. Avem încredere în dumneata.” O secundă, Ransome se simți uluit, apoi răspunse la strângerea de mână, în vreme ce un nod i se ridică parcă în gât. Strânsoarea mâinii puternice, dar delicate, a chirurgului, nu însemna numai „îți sunt prieten”. Însemna de asemenea: „Ești de-ai

noștri, ne încredem în dumneata. Iată de ce Înălțimea-sa Maharani a trimis anume după dumneata.” Era pentru întâia oară în cursul acestor ani singuratici petrecuți în Ranchipur că i se spunea așa ceva. Și în momentul acesta știu cu precizie ceea ce înainte bănuise doar și anume că îi iubea pe toți acești oameni, pe bătrâna Maharani, pe Maior, pe spătosul Rașid, atât cât era el capabil să iubească.

Apoi bătrâna doamnă porunci unuia din servitori să aducă un scaun pentru Ransome, dar el refuză.

— M-am așezat de nenumărate ori direct pe pământ. Pot să stau și eu ca și ceilalți.

După aceea Maharani le expuse planul ei. Micul grup adunat în jurul ei va constitui un fel de consiliu de război. Fiecare dintre persoanele componente, spuse bătrâna doamnă, le alesese după o lungă chibzuință. Toți aceștia, împreună cu colonelul Ranjit Singh, erau singurii care ar fi putut face față catastrofei. Lor li se vor adăuga soții Smiley și Miss MacDaid. Din nefericire, Miss MacDaid nu putea părăsi spitalul. Pe umerii ei atârna responsabilitatea organizării administrative și îngrijirea bolnavilor și răniților. După ce le termină acest prim și sumar discurs, Rașid interveni:

— Înălțimea-voastră, cred că mai întâi de toate trebuie să ne informăm asupra situației generale și anume să cunoaștem adevăratele proporții ale dezastrului. Avem puțin timp la dispoziție. Holera a și izbucnit în oraș. Și în curând va urma febra tifoidă și tifosul.

Unul după altul, fiecare membru al micului grup spuse ceea ce știa, ceea ce văzuse și ceea ce auzise. Pentru prima dată le apărură în față întregul tablou al catastrofei, un tablou mai îngrozitor decât cea mai cumplită realitate pe care și-ar fi putut-o imagina.

Telefonul și telegraful nu mai funcționau. Nu mai aveau curent electric. Motoarele aflate încă în stare bună vor deveni inutile într-o zi sau două pentru că autoritățile nu mai dispuneau decât de foarte

puțin combustibil, depozitat în rezervoarele palatului. Calea ferată care urma firul văii și făcea legătura între orașe și lumea din afară, fusese măturată de ape. Drumurile dispăruseră, cu excepția aceleia care ducea la orașul El-Kautara. De aici încolo nu mai puteau fi folosite decât potecile care străbăteau munții până în deșerturile și mlaștinile sărate de dincolo de lanțul muntos, poteci pe care puteau circula încet și anevoie doar elefanți și care trase de boi. Grânarele din mijlocul orașului erau pe jumătate distruse, iar orezul, meiul și celelalte cereale depozitate vor începe să fermenteze, astfel încât peste două sau trei zile nu vor mai fi de niciun folos. Puțurile peste care trecuse puhoiul nu mai erau decât surse de infecție, de boli, iar oamenii trebuiau preveniți să nu le utilizeze. Cadavre intrate în putrefacție erau răspândite pretutindeni. Toate trebuiau adunate în grămezi și arse, indiferent de prejudecățile religioase. La nevoie se va folosi forța.

Două ore membrii consiliului – alcătuit din reprezentanți ai musulmanilor, ai mahrattilor, ai hindușilor și ai europenilor – discutară spre a face oarecare ordine în acest teribil haos. Luară câteva hotărâri, care nu constituiau încă decât un început. Mr. Gupta, inginerul-șef, avea să se ocupe cu repararea podurilor și drumurilor, cu înlăturarea dărâmăturilor și cu strângerea de lemne necesare marilor ruguri destinate arderii cadavrelor. Colonelul Ranjit Singh va folosi ceea ce mai rămăsese din trupele sikhs și din poliția dezorganizată a lui Rașid, spre a zăgăzui jafurile și a închide puțurile infectate, plasând câte un om de pază la fiecare din ele, cu sarcina de a împiedica pe localnici să le utilizeze. Soții Smiley și mătușa Phoebe aveau să asigure adăpostirea și aprovizionarea orfanilor și a copiilor paria. Maiorul și Miss MacDaid se vor ocupa de spital și de jugularea epidemiei care începuse deja să se răspândească. Rașid primi sarcina de comandant suprem, lui revenindu-i obligația de a supraveghea executarea ordinelor, de a fi prezent oriunde va fi nevoie, de a strânge provizii din satele și

districtele înconjurătoare și de a restabili legăturile cu lumea din afară – lucru care la ora actuală părea aproape imposibil. Ransome avea să-l ajute instalând un cartier general spre care să aflueze informațiile și de la care să pornească ordinele necesare. La acest centru se vor putea adresa toți sinistrații, cu sau fără știință de carte, spre a cere hrană și adăpost. Ransome va fi ajutat de nepotul lui Nil Kant Rao, șambelanul palatului, care-i va servi drept interpret, și va avea la dispoziție șase tineri paria drept curieri. Lui Nil Kant Rao, posesorul acelor mândre mustăți mahratte, îi revenea misiunea să distribuie din anemicele provizii existente rații de orez și grâne locuitorilor înfometați. Deasupra tuturor, bătrâna Maharani deținea puteri dictatoriale, de monarh absolut, având drept de viață și de moarte asupra tuturor supușilor săi.

Înainte de închiderea ședinței consiliului perdelele din pânză de cort de la unul din capetele pavilionului se ridicară, și colonelul Ranjit Singh își făcu intrarea. Dădu un scurt raport. Sălbaticii bhils fuseseră izgoșiți de pe malul estic al râului. Douăzeci și trei dintre aceștia fuseseră aliniați de-a lungul unuia din zidurile dărâmate ale Școlii de ingineri și împușcați spre a servi pildă altora. „Douăzeci și trei de bieți aborigeni, pe jumătate goi, coborâți din munți”, gândi scandalizat Ransome. Îl auzi pe Ranjit Singh rostind în hindustani:

— Regret, Înălțimea-voastră, că a trebuit să aplic această măsură extremă, dar era necesar. I-am prins în localul Liceului de fete cu două tinere parsee pe care le duseseră cu forța acolo. Fetele au fost internate la spital. Ele sunt fiicele unui parsee care ține un birt pe drumul Școlii de ingineri.

Ransome înțelese atunci ce se întâmplase. Statul era izolat. Modernismul atât de lăudat pierise într-o singură noapte, de parcă nici n-ar fi existat. În pavilionul ei mobilat cu vestigiile de mult dispărutului Imperiu mogul, Maharani devenise iarăși despotul, conducătorul unui stat revenit la o stare de semisălbăticie. Iar nepotul și moștenitorul ei învăța la Eton să devină un adevărat

20

După plecarea celorlalți, Maharani făcu semn lui Ransome să se apropie.

— Este vorba despre prietenii duminicale, perechea Heston.

— Ea a scăpat cu viață. Nu știu ce i s-a întâmplat lui.

— A murit, zise Maharani. Trebuie să i se aducă și ei la cunoștință. Întrebarea este, ce vom face cu rămășițele lui. Heston e un om de seamă. Chiar și într-o astfel de situație ne poate crea mai târziu complicații.

— Da.

Maharani îi aruncă o privire pătrunzătoare...

— Lady Heston trebuie să plece de aici.

— Da, Înălțimea-voastră. Cred că este dornică să plece, dar nu știu cum am putea să-i procurăm mijloacele necesare.

— Prezența ei aici îmi displace.

— Înțeleg.

Câteva clipe, Maharani rămase gânditoare. Pe chipul ei Ransome citi o tristețe fugitivă, ca și când trupul i-ar fi fost bătrân și obosit; dar spiritul oglindit în ochii ei era neînfrânt, veșnic viu. „Toată viața a așteptat clipa aceasta, gândi. Acum este regină și dispune de puteri absolute.” O anumită perioadă nici autoritatea Imperiului Britanic nu o va putea atinge. Îi fu recunoscător fiindcă avusese încredere în el, fiindcă îl socotise demn să-l cheme laolaltă cu Rașid, cu Nil Kant Rao și cu Maiorul Safka. De ce se bizuia pe el? De ce nu vedea în el un om de nimic, un aventurier? Îi plăceau bărbații frumoși. Întotdeauna se înconjurase de asemenea exemplare umane. Ransome știa că este destul de frumos, că arăta în orice caz mai bine decât Homer Smiley, reverendul Simon sau oricare din europenii din Ranchipur, dar aceasta nu justifica încrederea care i se acorda.

— Și ceilalți europeni ar trebui să plece. Nu mă refer la Miss MacDaid, la Miss Dirks, la soții Smiley... ci la ceilalți care nu-și au locul aici.

— Întrebarea este cum să poată pleca.

Ransome era uimit nu numai de competența ei în problemele de stat, cât și de pătrunderea de care dădea dovadă în aprecierea acelor europeni pe care abia avusese ocazia să-i vadă.

— Vom găsi noi o cale, zise. Prezența lor aici nu numai că ne încurcă, dar ne poate crea neajunsuri serioase.

Ransome remarcă în momentul acela chipul rusoaicei, așezată înapoia bătrânei doamne. Nu-i era simpatică Maria Lișinskaia, deși o cunoștea foarte puțin. Nu-i plăcea felul cum trăgea cu urechea, nici ochii ei de un verde palid, atât de iscoditori, și nici rictusul amar al gurii lascive. Avea în priviri un fel de foame desperată, o lăcomie care-l indispucea.

Ca și când i-ar fi citit gândurile, bătrâna regină vorbi peste umăr rusoaicei:

— Du-te după cutia de aur – aceea cu rubine – și adu-mi-o.

După plecarea ei, ochii lui Maharani se îngustară, în vreme ce rosti brusc:

— Ești un om mai de nădejde decât îți închipui.

Nu știi ce să răspundă la această extraordinară remarcă. Se mărgini să rostească un laconic:

— Posibil.

— Poți să ne fii de ajutor.

— Doresc să vă fiu de ajutor, Înălțimea-voastră.

— Asta e tot. Voiam să știi de ce te-am chemat să ne sprijini.

Cu toate acestea, nu-și dădea seama de ce fusese ales, dar nici nu îndrăznea s-o întrebe. Erau prieteni, însă în momentul acela nu cuteza să-i vorbească familiar, așa cum se întâmplase în cursul unora din partidele de pocher jucate odinioară în palatul azi ruinat. Ceva se schimbase, și schimbarea aceasta era subtilă, nedefinită.

Avea desigur o oarecare legătură cu cortul acesta luxos și cu noua ei autoritate. Era ca și când o forță nevăzută l-ar fi transportat cu câteva sute de ani în urmă, în plină epocă a împăraților moguli. În același timp era conștient de absurditatea ținutei sale – șort și cămașă de tenis – în prezența magnificei regine mahratte.

— Am impresia că împușcarea sălbaticilor bhils îți pare o măsură barbară, rosti Maharani.

— Nu, zise el.

Răspunsul său politicos era mai degrabă îndoielnic decât sincer, și ea îi înțelese numaidecât reticențele.

— Aceasta e India, grăi Maharani. Trebuie să fim recunoscători fiindcă majoritatea oamenilor de aici sunt gujerati – un neam pașnic. În special europenii să mulțumească pronieii.

Maria Lișinskaia se înapoie cu cutia de aur. Maharani o deschise și scoase câteva semințe de cardamon și începu să le mestece.

— Încearcă s-o găsești pe Miss Dirks, spuse ea. A dispărut.

— Dar cealaltă?

— Miss Hodge? Au salvat-o soldații sikhs. Se refugiase pe acoperișul bungalow-ului ei. Dar femeia aceasta nu este decât o prostănacă absolut inutilă. Numai Miss Dirks avea capul pe umeri.

21

Lui Ransome i se dădu un birou în clădirea jobedar-ului, din preajma porții celei mari din fața casei locuită de Miss Hodge și de Miss Dirks. În marile nișe nu mai făceau de sentinelă, călări pe cai negri, ostașii sikhs în uniforme lor purpurii cu aur. Prezența lor era acum necesară în alte părți. Trebuiau să facă de gardă lângă puțurile infectate, să împuște pe jefuitorii bhils și să vegheze ca ordinul Maiorului, referitor la arderea cadavrelor, să fie executat întocmai. La un moment dat Ransome fu ispitit să treacă drumul,

spre a vedea ce se întâmplase cu Miss Dirks și cu Miss Hodge, dar după ce aruncă o nouă privire asupra bungalow-ului, constată că este pustiu. Un strat gros de noroi acoperea mica verandă, iar la ferestre atârnavă perdele udate de ploaie, care fâlfâiau în bătaia vântului.

După puțin timp apărură nepotul lui Nil Kant Rao, un tânăr de vreo douăzeci de ani, mărunț, zdravăn, musculos, care aducea mai degrabă cu un polițai din Bombay. Micul lui turban mahratta, așezat agresiv pe o parte, îi dădea un aer de îndrăzneală și nepăsare. Părea dezghețat, fusese educat în școlile din Bombay și vorbea engleza și gujerati tot atât de bine ca hindustani și mahratta. Trebuie să cunoști multe limbi ca să te descurci mulțumitor în India.

Numele său, explică el arătându-și dinții albi într-un zâmbet larg, era Gopal Rao. Se declară gata să facă orice. Dezastrul, pare-se, nu-l îngrozise peste măsură; îl găsisese mai degrabă excitant și atitudinea aceasta ridică oarecum moralul lui Ransome. „Maharattii, reflectă el studiindu-l pe tânăr, sunt cei mai dârji oameni din lume. Crescuți într-un deșert arzător sunt deprinși să facă față oricăror lipsuri, dezastre și cataclisme.” Gopal Rao era tânăr, așa că pentru el oroarea își pierdea din intensitate.

Nu avură mult de așteptat. Vestea deschiderii birourilor de lângă poarta cea mare se răspândi în chip misterios, așa cum se întâmplă în India, și în curând o mulțime de nenorociți care supraviețuiseră inundației și cutremurului se înșiruiră de-a lungul drumului Școlii de ingineri. Unii voiau să-și regăsească rudele și prietenii pierduți. Alții cereau hrană și adăpost. Un giuvaergiu se plânse că prăvălia îi fusese jefuită de un agent al poliției. În vreme ce își depăna nesfârșita poveste în care apărea și o prostituată pasionată după fleacuri de argint, ceilalți oameni din rând își pierdură răbdarea și începură să protesteze. Un bogat își oferă rezervele de grâu păstrate în propria lui gospodărie. Cerealele, uscate și în perfectă stare, ar fi putut servi populației până ce alt grâu va fi adus din districtele

înconjurătoare, numai că omul acesta dorea ca provizia cedată de el să fie distribuită numai populației parsee. Abia își terminase povestea că prin fereastra cu drugi de fier le ajunse la ureche zgomotul unui mare scandal. Când Ransome și Gopal Rao ieșiră în stradă spre a vedea despre ce este vorba, găsiră doi bunyas care, crezând că se întorseseră timpurile dinaintea Maharajahului cel Bun, dăduseră cu brutalitate la o parte un zidar și un olar spre a le lua locul în rând. Lumea începuse să se certe în jurul vechilor privilegii de castă. Fuseseră aplicate lovituri de o parte și de alta, iar unul dintre bunyas începuse să geamă, spunând că va trebui să se supună unor rituri de purificare fiindcă fusese pălmuit de un făuritor de cărămizi.

Mahrattul Gopal Rao, plin de dispreț față de celelalte rase și cu totul lipsit de respect față de ierarhia castelor, restabili liniștea, refăcând la repezeală rândul. Îi pocni pe certăreți și îi înjură în trei dialecte. După ce se făcu în sfârșit liniște, le spuse că moartea Maharajahului nu schimba cu nimic lucrurile și că Maharani, aflată încă în viață, îi continua dispozițiile în sensul că în Ranchipur toți supușii erau egali și că aveau același drept de a ocupa un loc în rând. Gopal Rao și Ransome se înapoiară în casă, fără însă a reuși să-l împiedice pe unul dintre cei doi bunyas să se plângă de cheltuielile necesitate de îndeplinirea ritului purificării.

Către ora prânzului Ransome, ridicând privirile de deasupra mesei de lucru, zări în prag extraordinara siluetă a unui individ îmbrăcat în impecabilul costum al vaeților londonezi. Bărbatul avea o față prelungă, mohorâtă, nasul lung, ochii albaștri spălăciți și păr de culoarea paiului. Purta o haină de dimineață și pantaloni boțiți și mânjiți cu noroi. În mână purta o cutie mică, metalică.

Când Ransome îi vorbi, observă că individul tremura.

— Poftește înăuntru! îi zise el. Ce pot să fac pentru dumneata?

— Sunt valetul lordului Heston. Bates este numele meu. M-au trimis la dumneavoastră, sir. Am umblat pretutindeni, dar n-am dat

decât de indieni, care habar n-aveau pe ce lume sunt. În caseta asta se află hârțiile personale ale Înălțimii-sale lordul Heston și bijuteriile Înălțimii-sale lady Heston. Pot să vi le dau în primire, sir?

Ransome băgă de seamă că omul era înspăimântat și că probabil nu mâncase nimic și nu avusese niciun adăpost de două zile. Spectacolul oferit de acesta era jalnic și în același timp comic. Ransome îi spuse lui Gopal Rao să continue lucrul, iar el îl trase pe Bates într-un colț al încăperii.

Valetul începu de îndată să-i toarne povestea pățaniilor sale. În noaptea cutremurului, ieșise să ia puțin aer și ajunsese până la Școala de ingineri, când lumea păruse să se prăbușească în jurul lui. Șocul, explică el, îl aruncase la pământ, dar se ridicase și o luase la fugă, în ce direcție n-ar fi putut să spună. Însă din fericire se îndepărtase din calea puhoiului. Mai erau multe lucruri pe care nu și le mai amintea.

„Șocul, repetă, fusese oribil”, iar oamenii înspăimântați, întâlniți de el, nu-i înțelegeau spusese și nici el nu le înțelegea limbajul. Ore întregi rătăcise de colo până colo, iar în cele din urmă nimerise sub o arcadă, care, avea să descopere el mai târziu, era marele portic al palatului. Acolo găsisese un grup de băiețandri indieni și doi misionari americani. Schimbase câteva cuvinte cu ei, dar aceștia nu prea erau vorbăreți.

În dimineața următoare încercase să-l caute pe Înălțimea-sa lordul, dar inundația îl împiedicase să ajungă la palatul de vară, așa că se refugiase în ruinele Școlii de ingineri, unde cel puțin era ferit de ploaia aceea oribilă, fără sfârșit. A treia zi, când apele scăzuseră, își făcuse drum până la palatul de vară și acolo, cățărându-se pe dărâmături, reușise să parvină la al doilea etaj, unde îl găsi pe Înălțimea-sa.

— Era mort, rosti el mohorât. Zăcea singur pe podeaua dormitorului. Se pare că a murit din cauza frigurilor pe care le avea. Nu știu ce au devenit infirmiera și cameristele Înălțimii-sale lady

Heston. Poate că trăiesc. S-ar putea să fie însă îngropate sub ruine. Înălțimea-sa lordul avea o înfățișare groaznică. Ar trebui îngropat. Dar m-am gândit să văd mai întâi dacă Înălțimea-sa lady Heston este în viață. Îi întinse cutia neagră de metal. Nu știu ce să fac cu lucrurile astea. Pot să vi le las dumneavoastră, sir?

— Nu. Cred că este mai bine să le duci lady-ei Heston. Trăiește. Cugetă câteva clipe, apoi adăugă: Poate că ți-e foame.

— N-am mâncat nimic de două zile, sir.

— Cel mai potrivit lucru este să te duci la lady Heston.

Îi spuse că o va găsi la Misiunea americană și îl îndrumă, schițându-i chiar pe o foaie de hârtie drumul pe care trebuia să-l urmeze ca să ajungă la podul rămas în picioare.

Bates îi mulțumi, apoi se privi cu milă.

— Mă tem că nu sunt tocmai prezentabil, sir.

— Nu te îngriji de asta. Lady Heston va înțelege.

Valetul era pe punctul de a se retrage, când Ransome îl opri.

— Așteaptă. Aș vrea să trimit prin dumneata un mesaj lady-ei Heston.

Așternu la repezeală câteva rânduri pe o bucată de hârtie pe care o împături și o dădu lui Bates. Apoi adăugă brusc:

— Mai stai puțin.

Scrise încă un bilet adresat lui Fern.

— Pe acesta să-l înmânezi tinerei domnișoare pe care ai s-o găsești la Misiune. Asta e tot.

Îl conduse apoi pe Bates până la arcada marii porți și îi arătă drumul. Câtva timp urmări cu privirile silueta sumbră, cu umeri căzuți, a lui Bates, îmbrăcat în haina lui de dimineață. „Ce-o fi zicând el despre toate acestea?” reflectă Ransome, stăpânindu-și râsul.

Când se înapoie în birou îl găsi pe tânărul asistent expediind destul de rapid unul câte unul pe solicitanții înșiruiți într-un rând tot mai lung, în ciuda încercărilor sale de a le satisface cât mai

repede nevoile. Acționa cu energie și hotărâre, spre admirația lui Ransome. „În treaba asta se descurcă mai bine decât mine, reflectă. S-au gândit să mă folosească fiindcă sunt european și fiindcă își închipuie că toți europenii sunt eficienți.” Se așează pe un scaun lângă mahratt și spuse:

— Continuă! Eu am să țin registrele.

22

După ce trecu podul de cale ferată, Bates se rătăci. Trăind parcă un cumplit coșmar, trecu printre mii de câini vagabonzi și de vulturi, printre morți și printre muribunzi, printr-o regiune îngrozitor de devastată, până ce reuși să ajungă la drumul asfaltat. De mai multe ori localnicii, văzându-l în costumul european purtat de oficialități la Durbar, ieșiră în fugă din casele lor dărâmate, ori săriseră din șanțurile de pe marginea șoselei și, aruncându-se cu fața în noroi, îi cerură hrană și protecție, dar Bates, neînțelegându-le păsăreasca, își continuă cu încăpățânare drumul, eliberându-se cu câte o lovitură de picior ori de câte ori vreo femeie îi îmbrățișa genunchii într-o isterică implorare.

Era slăbit de foame și de oboseală. Haina, îmbibată de ploaie, părea insuportabil de grea, dar Bates nu se îndura s-o arunce. Valetul lordului Heston nu-și îngăduia să umble pe stradă, chiar și într-un oraș ruinat și izbit de dezastru, îmbrăcat numai în cămașă, pantaloni și bretele. De aceea continua să-i suporte greutatea, poticnindu-se pe drum, speriiind stolurile de vulturi care se ridicau zburând domol la apropierea sa, pentru ca imediat după trecerea lui să se reîntoarcă la festinul lor.

Umbla năucit, nesigur, descriind lungi zigzaguri, copleșit de o oroare, aflat aproape la marginea delirului. Erau momente când simțea dorința sălbatică de a se lăsa să cadă lângă drum și să

rămână acolo. Dar instinctele erau mai puternice decât propriul său corp și îl mânau înainte. Trebuia s-o găsească pe lady Heston și să-i predea cutia de metal. Numai după aceea se va întinde pe pământ spre a se odihni și va dormi, va dormi la nesfârșit. Iar când se va trezi va constata poate că totul nu fusese decât un coșmar și că lordul Heston nu va mai fi un cadavru umflat, ci un personaj viu și nevătămat, roșu la față și iritabil ca întotdeauna. Apoi lordul se va înapoia cu el în Anglia, acolo îi va da preaviz de plecare, apoi el, Bates, se va duce la Manchester unde va trăi tot restul vieții alături de sora sa, într-o vilă confortabilă. Nu va mai părăsi niciodată Manchesterul; nici la Londra nu se va mai duce. Și, în vreme ce se poticnea pe drum, întrevăzu vila, exact așa cum avea să fie, și în momentul acela îi păru mai superbă decât paradisul.

Ar fi trebuit să plece mai de mult din serviciul Înălțimii-sale lordul și să nu fi venit în această țară înspăimântătoare. Își dădu bine seama acum că făcuse o mare greșală. Îl amăgiseră descrierile din ziare asupra romantismului, splendorilor și cromatismului Indiei, Perla Coroanei Britanice. În realitate fusese cu totul altfel. Nu găsisese decât arșiță, praf și mizerie, iar toate acestea îl făcuseră pe lordul Heston mai iritabil ca niciodată, iar pe soția sa peste măsură de agitată și plictisită. Palatele guvernamentale erau lipsite de confort și nu dispuneau de încăperi corespunzătoare pentru servitorii care se respectă. Instalațiile de baie și closetele nu funcționau niciodată cum trebuie.

La un moment dat, în vreme ce traversa podul de cale ferată, cu apele umflate ale râului rostogolindu-se pe dedesubt, fusese pe punctul de a se prăbuși. Căzând în genunchi, rămăsese acolo multă vreme năuc, pradă unor amețeli teribile, ținând strâns într-o mână cutia de metal și sprijinindu-se cu cealaltă de una din șine. Își reveni treptat, dar restul podului îl parcurse târându-se pe genunchi și în mâini. Trebuia să predea cutia și apoi să ajungă la vila lui din Manchester.

Dar între distilerie și cazarma soldaților sikhs, nu mai putu înainta. Alunecând în noroi, căzu pe o parte și leșină. Acolo îl găsi Mr. Smiley ținând cutia de metal în mâna-i înțeleștată. Mr. Smiley și doi băiețandri paria îl cărară până la Misiune, întins pe un oblon de fereastră. Nu mai aveau brandy ca să-l aducă în simțiri, dar Mr. Smiley îi smulse de pe trupul descărnat veșmintele ude, iar mătușa Phoebe îl înfășură în cearșafuri fierbinți, așa că după puțin timp Bates deschise ochii și bău puțin lapte fierbinte de capră. Când fu în stare să vorbească, își ceru hainele și, după ce scoase din buzunarul pantalonilor câteva chei și două scrisori jilave, rugă pe Mr. Smiley să predea pe una din ele lui Fern. Mai ceru apoi să vorbească lady-ei Heston între patru ochi. Înainte ca Mr. Smiley să plece, îl rugă să pună cutia de metal lângă el.

Când lady Heston intră în odaie, purtând rochia de stambă a lui Mrs. Smiley, observă de îndată că aspectul ei îl șocase pe valet. Dacă ar fi fost în starea lui normală, ar fi putut eventual să-și ascundă expresia care i se așternuse pe chip, dar în slăbiciunea sa, dezaprobarea se citea limpede de parcă ar fi exprimat-o prin viu grai. „Ar fi preferat să mă vadă în rochie de seară și cu toate bijuteriile pe mine, deși ne aflăm la mijlocul după-amiezii”, gândi Edwina. Dar la rândul ei rămase uluită de aspectul lui jalnic. La intrarea Edwinei, se ridică în capul oaselor pe patul său de campanie și se acoperi cu cearșaful de bumbac până la gât, lăsând la vedere unul din brațele-i subțiri, cu mușchi noduroși, moștenire a unor generații de strămoși subnutriți. O șocase de asemenea urâtenia lui palidă, dar mai presus de toate, hidoșenia obosită a brațului său sfrijit. Edwina încercă să suradă.

— Ei bine, Bates?

— A fost îngrozitor, Înălțimea-voastră... oribil.

— Știu, Bates. Ar trebui să fim recunoscători proniei că am scăpat.

— Înălțimea-sa a murit, my lady.

— Da, știu.

— Am găsit bijuteriile Înălțimii-voastre. Cred că sunt toate aici. V-aș rămâne recunoscător dacă ați binevoi să le controlați.

Bates vârâse deja cheia în broasca minusculă a casetei de metal. Edwinei nu-i rămase decât s-o răsucescă și să ridice capacul.

Toate erau acolo în cutiuțele lor – toate diamantele, smaraldele, rubinele, pe care și le adusese în India, în afară de cele ascunse de mătușa Phoebe sub fustele ei. Când deschisese caseta și le contemplase strălucirea, devenise brusc conștientă de inutilitatea lor și de irealul întregii situații. La ce-i puteau ele folosi acum, în această lume pustiiată? Menirea lor era să fie purtate la balurile din Londra și la cazinourile din Cannes și Le Touquet. Localități atât de îndepărtate, încât păreau să nici nu mai existe.

— Da. Spuse ea, toate sunt aici.

— Și infirmiera a murit, grați el, și cele două cameriste. Cred că nici n-au știut ce se întâmplă cu ele.

Edwina avu o clipă viziunea unui Bates corect, oarecum pompos în seara în care ea se certase cu Albert. Atunci, vicleanul și insinuantul Bates îi aruncase o privire care lăsa să se înțeleagă că amândoi vor întâmpina cu bucurie moartea lui Albert.

— Am un bilet pentru dumneavoastră de la Mr. Ransome, spuse el, înmânându-i-l.

O slăbiciune bruscă îl făcu să-și lase capul pe pernă. Grijuliu, își trase cearșaful până la bărbie, ascunzându-și de data aceasta brațul slab și noduros.

— Plec, ca să te las să dormi, zise ea. Aici ai să te simți bine. Bătrâna Mrs. Smiley va avea grijă de dumneata.

— Mulțumesc, murmură el cu voce stinsă. Îmi pare rău, my lady, că nu vă pot fi de folos.

— Nu-ți face griji pentru asta, Bates. Îndată ce ai să te restabilești, te vom trimite acasă.

— Acasă? întrebă Bates.

— Da... în Anglia.

— Și Înălțimea-voastră?

— Nu știu, Bates. Nu te mai gândi la asta.

Valetul mai făcu un efort.

— Și hârtiile Înălțimii-sale lordul sunt în casetă. E tot ce-am putut găsi. Sper să nu lipsească nimic. O secundă o privi cu vechea lui viclenie. Le-am adus pe toate, adăugă el, așa cum le-am găsit în sertar. Nu știu care din ele sunt mai importante.

— Mulțumesc, Bates.

Părăsi încăperea, luând biletul și caseta, apoi trecu în camera alăturată, în care soții Smiley dormeau noaptea, folosindu-se de patul lor dublu, atât de uzat. Misiva lui Ransome era scurtă. O informa asupra sarcinii pe care o primise și o întreba cum să procedeze cu cadavrul lui Albert. Trebuia să ia o hotărâre înainte de a se înnopta. Dorea să fie îngropat sau ars? O sfătuia să nu prefere îngropăciunea. În Ranchipur nu existau cimitire. În cazul incinerării cadavrului, va putea duce în Europa cenușa adunată.

Apoi deschise iarăși caseta și scoase cutiuțele cu bijuterii. Dedesubtul lor găsi documentele legate cu grijă. Când desfăcu sfoara, privirea îi căzu asupra unui nume familiar, scris de mâna lui Albert. Citi: „Henri de Rochefort” și se gândi: „Cum de a aflat Albert despre el?”

Cercetând hârtiile observă că numele acesta era inclus într-o listă, după cum urmează:

Henri de Rochefort

Perry Molton

Boxerul francez (?)

Austriacul de la Monte Carlo

Tom Blashford

Fratele lui Nolham (?)

Semnificația listei era limpede. Toți aceștia, cu excepția unuia, fuseseră amanții ei. Dar cum prinsese Albert de veste? Multă vreme rămase cu privirile aplecate asupra listei; o legăna o voluptuoasă reverie.

Rochefort de la ambasadă o satisfăcuse deplin. Aventura lor, molatică, rafinată, foarte latină, durase mai mult decât celelalte; apoi Henri devenise gelos și se făcuse extrem de complicat. O amenințase că se va sinucide când ea pusese capăt legăturii. Exasperată, îi tăiasse elanul, spunându-i cu brutalitate că era priceput să facă dragoste, dar că ea nu-l iubise niciodată. Vorbele ei nu erau riguros adevărate, dar aceasta îl făcuse să se simtă într-o postură ridicolă. Afirmația ei îi zdruncinase credința-i tipic latină, că nu poți face dragoste cu cineva dacă nu ești animat de un anumit romantism. O insultase, atribuindu-i epitetele de cățea englezească depravată până în măduva oaselor. Acuzația o lăsase rece, fiindcă în acest domeniu era o realistă lipsită de orice pretenții. Astfel afacerea se încheiase fără scandal.

Perry Molton nu contase. Venise de două ori în camera ei, fiindcă se întâmplase ca odaia lui să fie vizavi de a ei la Barbury House. Era frumos, potrivit concepției englezești, și avea un trup de atlet, dar în ambele ocazii nu se comportase extraordinar de vajnic. În dimineața următoare ea trebuise să facă un efort spre a-și aminti dacă faptul se consumase cu adevărat. Fusesse doar o aventură trecătoare, legată de o petrecere mondenă, și care nu avusese mai multă însemnătate decât o strângere de mână. Perry se arătase jalnic de stângaci și de stupid.

Albert n-ar fi trebuit să pună un semn de întrebare în dreptul boxerului francez. Întâlnirile lor avuseseră loc de repetate ori în acea mică și hidoasă vilă din Eze. Aventura aceasta o mulțumise pe deplin. Chiar și acum, după atâția ani, amintirea îmbrățișărilor lui făceau să-i bată mai repede inima și să i se îmbujoreze obraji. Numele lui – ea ar fi fost oricând gata să i-l spună lui Albert – era

Louis Simon. Avea un corp echilibrat, ca o mașină frumoasă, era neobosit și plin de brutalitate. Avea în el ceva primitiv, viguros, ceva legat de pământ, însușiri pe care nu le mai găsisese la niciun alt om și care o făceau să se simtă asemenea unei țărânci trăgând o grapă pe ogor. Acum, în vreme ce stătea în camera soților Smiley, își dădea seama că experiențele ei în compania lui Louis nu se reduceau la niște depravate contacte carnale, ci reprezentau însăși viața, fecunditatea, izvorul noilor generații. Iubirea, creația și actul amorului pot fi în același timp brutale și tandre, generatoare de mari satisfacții și adeseori de o rară cruzime. Zâmbi inconștient, în vreme ce-i venira în minte cârduirile de femei care încercaseră să-i câștige dragostea, fiindcă era atât de frumos și avea maniere atât de captivante. Oriunde s-ar fi dus pe Coasta de Azur, admiratoarele îi cădeau la picioare. Dintre toți tinerii pe care-i cunoscuse, numai pe Louis îl regreta. Dar toată povestea aceasta intrase în domeniul trecutului. Își aminti, ușor înfiorată, că la un moment dat fusese pe punctul de a-și pierde capul – aceasta i se întâmplase pentru prima oară în viață – și nu lipsise mult ca să nu renunțe la totul și să fugă împreună cu el. „Dacă aș fi făcut aceasta, gândi ea, viața mi-ar fi oferit satisfacții mai reale. Aș fi aspirat miresmele pământului și aș fi gustat bucurii care așa mi-au rămas necunoscute.” Știa însă că Louis i-ar fi fost necredincios, așa cum fusese de altfel chiar și în perioada aceea scurtă de șase săptămâni, când îl întâlnea tainic în acea vilă mică și hidoasă. Într-o zi s-ar fi plictisit de ea, ar fi părăsit-o și... Nu! Ea procedase întotdeauna astfel încât să rămână stăpână pe situație. În cele din urmă îl părăsise fiindcă se temea de șantaje, de violențe și de alte lucruri nedefinite pe atunci. Frica aceasta îi ușurase actul despărțirii. Îi dăruise două sute de lire sterline, în bancnote, și îl îndemnase să-și cumpere o mașină cu care s-o plimbe după înapoierea ei de la Londra. Dar ea nu se mai întorsese și nici nu-l mai văzuse vreodată. Acum amintirea lui era mai dureroasă decât însăși despărțirea de atunci, fiindcă își dădea seama că

pierduse niște satisfacții pe care nu le va mai întâlni, oricât ar alerga după ele. Nu mai știa ce se întâmplase cu el. Poate că deschisese un *bistro* la Marsilia sau la Toulon, poate că-și pierduse frumusețea corpului său de marmură și, o dată cu venirea maturității, se îngrășase, se însurase cu vreo brunetă planturoasă, care-i făcuse vreo șase copii tot atât de bruneți. Acesta era destinul lui... să prăsească și iar să prăsească animale superbe ca și el, care se vor dezvolta la rândul lor și vor oferi satisfacții tari, impudice, unor partenere care, asemenea ei, se născuseră îmbătrânite gata, dar însetate de voluptăți.

Apoi austriacul de la Monte Carlo. Pe listă, în dreptul acestuia, Albert nu făcuse niciun semn. Fusese foarte sigur că Edwina se culcase cu austriacul, dar se înșelase. Ea își amintea chipul și corpul lui, deși îi uitase numele. Făcuse tot ce-i stătuse în putință spre a-l seduce, fiindcă era superb și avea un aer ciudat, oarecum decadent. Mersese până acolo încât, folosindu-se de un pretext oarecare, îl determinase să vină la o întâlnire. Dar nimic nu se întâmplase. El n-o iubea și nici nu o dorea. Într-o zi, Edwina aflase că austriacul nu se simțea atras de femeii, și aceasta o copleșise de umilință și de furie, fiindcă se făcuse ridicolă în fața lui.

Urmase Tom Blashford. Un om insignifiant. Încă o aventură de week-end ca și în cazul lui Perry Molton.

Apoi fratele lui Nolham... Tom Ransome. Albert n-ar fi trebuit să pună un semn de întrebare în dreptul numelui său. Trăise cu Tom mai înainte de-a fi auzit de Albert. Tom – știa ea prea bine mai ales acum – fusese singurul om care o făcuse să cunoască puțin ce înseamnă dragostea. Nu era brutal, iar satisfacțiile oferite de el nu aveau tăria aceloră dăruite de Louis. Firea lui se asemuia prea mult cu a ei, și inima lui părea putredă; altminteri era încântător. Simpatice și exasperant de înțelept, cum nu fusese niciunul dintre bărbații cunoscuți de ea.

Lista era incompletă. Mai fuseseră mulți alții, unii pe jumătate

uitați, alții, ca Louis, încă vii în mintea ei, dar niciunul atât de viu ca acesta. Stranie mai este și viața. După atâția ani îl regăsea pe Tom Ransome în Ranchipur. De acum înainte părea că nu o va mai aștepta decât monotonia și oboseala.

Suspină, apoi îi trezi iarăși mirarea faptul că Albert cunoscuse atât de multe despre ea, dar nu se trădase niciodată. După câte îl cunoștea, nu putea concepe că fusese pur și simplu un soț complezent. Explicația părea să fie alta. Snobismul lui era mai profund decât își închipuise ea în dimineața aceea faimoasă când stătuse în odaia lui de dormit și îi contemplase cu ură corpul umflat și neputincios întins în patul acela din lemn de teck, încrustat cu sedef. Ar mai fi fost și altă rațiune; o cunoștea mai bine decât bănuia ea, mai bine decât se cunoștea ea însăși, și își dăduse seama că nimic n-ar fi putut-o corija, așa că prefera a trece cu vederea o stare iremediabilă. Poate că și el avusese escapadele lui, poate că întreținuse amante. Dar Edwina se îndoia de acest lucru, căci, după câte știa ea, Albert nu își permitea să își piardă un timp prețios pe care orice amantă i l-ar fi cerut. Afară de aceasta, pretindea foarte des să se culce cu ea. Poate că frecventa bordelurile sau agăța femei din Jermyn Street. Poate că ea însăși nu-l mai îndestula. Poate că se folosisse de ea din simplă conveniență sau poate că îi era necesară ca hrana sau băutura. Edwina știa că Albert avea concepții foarte britanice și mai ales foarte mic-burgheze, așa că fusese mai întotdeauna un materialist convins; pentru el femeile constituiau o necesitate, nu-și făcea din ele un titlu de glorie. Mai știa aceasta după felul în care făcea dragoste. Erau momente când, în timpul actului sexual, mintea lui era ocupată cu alte lucruri, cu coloane de cifre ori cu diverse planuri pentru vreo mare lovitură.

„Poate că la urma urmei eu am fost cea păcălită, gândi cu amărăciune în vreme ce stătea pe patul uzat al soților Smiley. Poate că se folosea de mine arătându-mă în lume, în afara orelor sale de lucru, apoi mă aducea acasă și grație mie își satisfăcea poftele și își

astâmpăra nervii spre a-i rămâne mintea limpede pentru afacerile sale.”

Deodată o cuprinse o furie sălbatică la ideea că el o trăsese pe sfoară și că, în ultima noapte când se certaseră atât de rău, el știa în sufletul său că avusese ultimul cuvânt și că până la urmă victoria fusese a lui. Dar acum el era mort și ea nu va putea descoperi niciodată adevărul spre a-și vindeca rănile mândriei terfelite.

„De fapt, gândi ea, am avut ceea ce am meritat. Lui nu-i rămânea decât să divorțeze de mine sau să mă trateze așa cum m-a tratat.” Însă Albert n-ar fi conceput să facă față unui divorț sau oricărui alt scandal care ar fi riscat să-i periclitizeze prețioasa sa poziție, o poziție pentru cucerirea căreia se luptase încă din clipa în care începuse să se ridice din suburbiile lui din Liverpool. Mai era la mijloc și vanitatea care nu i-ar fi permis să anunțe lumii, prin intermediul unei acțiuni de divorț, că femeia cumpărată de el nu-l găsisese pe gustul său, și că nu reușea s-o satisfacă. Probabil că bănuiala lui în legătură cu Ransome fusese picătura care făcuse să se reverse paharul și că în ultima noapte, după ce se certaseră și el plecase din camera ei, se gândise pentru prima dată să divorțeze și așternuse pe hârtie lista aceasta de bărbați cu care Edwina avusese aventuri. Este foarte probabil că, după ce încheiase lista, își spusese că umilința de a se înfățișa în fața unei instanțe de divorț era preferabilă rușinii de a ști că o lume întreagă era informată de infidelitățile Edwinei și că acești șase bărbați făceau haz pe seama coarnelor sale de soț înșelat. Albert bănuia probabil că mai erau și alți inși la mijloc pe care nu-i descoperise încă.

Bates, reflectă ea, trebuie să-l fi informat, pentru că valetul acesta o cunoștea foarte bine și știa mai multe despre ea decât aflase Albert vreodată. Poate că în acea noapte îl încolțise pe Bates, îl amenințase sau îl mituisese ca să-i spună tot ce știa despre ea. De aceea probabil fusese Bates atât de mios și de insinuant când venise să-i spună că Albert era bolnav. Dacă Albert ar fi trăit, s-ar fi dus la Bates și i-ar fi

adus această învinuire, iar până la urmă ar fi descoperit adevărul. Acum însă nu mai avea nicio importanță. Ce rost ar mai fi avut o scenă atât de dezagreabilă? Bates va pleca în curând în Anglia, și astfel va ieși din viața ei pentru vecie. Apoi se gândi că Bates, chiar dacă o trădase sau nu, cunoștea lista amantilor ei. O plasase deasupra teancului de hârtii când îl legase cu sfoară. Albert se arătase stupid și bătăran, lăsând asemenea piese la îndemâna servitorului.

Deodată se simți foarte obosită și foarte plictisită de întreaga afacere. Rupse lista în bucăți mărunte, le vârî în buzunarul rochiei de stambă a lui Mrs. Smiley, apoi începu să cerceteze și celelalte hârtii. Cele mai multe nu aveau pentru ea nicio însemnătate. Găsi astfel câteva note pentru un articol destinat ziarelor lui Heston. Nici nu-și dădu osteneala să le citească. Frunzărind restul lotului, ajunse la testament.

Îi păru foarte bizar că Albert îl purta asupra lui. Poate că, în ciuda fanfaronadelor sale, știa că este un om bolnav și se temea că nu va mai apuca să vadă Anglia. N-ar fi fost exclus să fi avut de gând să-l modifice, astfel încât după moartea lui să nu-i mai lase nimic. Albert fusese destul de viclean în legătură cu contractul de căsătorie, pe care-l întocmise în sensul că, în afara drepturilor ei la dotă, să nu-i lase un cent în plus, dacă el ar muri. Asta era situația; în ultima noapte hotărâse să divorțeze de ea și s-o șteargă din testament. Ar fi putut să adauge un rând sau două, cerând lui Bates și vreuneia din cameristele ei să semneze în calitate de martori. Nu era obligatoriu ca martorii să cunoască conținutul unui testament ori să fie incluși în vreun codicil al acestuia. În vreme ce ținea documentul în mână, Edwina gândi: „Poate că a și făcut-o.” Dar când își aruncă la repezeală privirea asupra încheierii testamentului, nu văzu nicio urmă de codicil. Începu atunci să-l citească grabnic, rând cu rând.

Documentul era lung și conținea un șir de legate ostentative unor școli și spitale. În timpul vieții, se arătase destul de cărpănos cu

asemenea organizații și le oferise daruri numai dacă simțea nevoia să le cumpere respectul. Dar acum, fiindcă nu-și putuse lua banii cu el în groapă, devenise generos. Urmau apoi câteva dispoziții referitoare la ziarele sale. Ajunse în sfârșit la legatele personale – cinci mii de lire sterline acelui frate mic-burghez de care îi era atât de rușine încât nu-i permisesese niciodată Edwinei să-l vadă, două mii de lire sterline pentru două bătrâne domnișoare absolut necunoscute ei, poate niște mătuși sau vere de ale lui și cinci sute de lire sterline lui Bates – Bates care îl trădase, își bătuse joc de el și îl urâse.

Restul întregii averi i-l lăsase ei.

Era de necrezut. Își închipuise ea că îi va lăsa ceva, dar nu totul, va avea deci câteva sute de mii de lire sterline, poate două milioane sau chiar mai mult. Testamentul zăcea în poalele ei, și o clipă simți o ciudată și indescriptibilă oroare. Bucata aceasta de hârtie o făcea una dintre cele mai bogate femei din lume, dar gândul acesta nu-i făcea nicio plăcere, aproape că nici nu o impresiona.

„Renta mi-ar fi fost de ajuns, reflectă. Ce să fac cu tot bănetul ăsta?”

Printr-o simplă întâmplare norocoasă totul era al ei. Se trezi gândindu-se iarăși la pensiunea aceea florentină, la zilele când nu-și putea permite luxul de-a se coafa decât odată pe lună, la epoca aceea tristă când purta rochiile vechi, urâte, ale prietenelor ei bogate. Pe atunci un noroc ca acesta ar fi fost de domeniul celei mai nebunești fantezii și ar fi schimbat cu desăvârșire viața ei și a tatălui ei. Nu. Nu ar fi trebuit să se mărite cu Albert. Ar fi fost mai cinstită, mai puțin curvă.

Încercă să-și închipuie ce ar fi simțit atunci, dar efortul se încheie într-o senzație de mare plictiseală. Acum nu mai dorea nimic pe lume din aceea ce ar fi putut cumpăra pe bani. Era prea târziu.

„Poate că ar fi trebuit să-i dobândesc prin muncă. Acum trebuie să mă gândesc ce să fac cu ei.”

El intenționase să divorțeze și s-o șteargă din testament, dar hotărârea lui venise prea târziu. Țara aceasta oribilă, monstrul acesta cu bolile și spaimele, cu splendorile și cu mizeriile, cu ospitalitatea și cruzimea lui, îl nimicise prea devreme. Apoi, îi apărură amara ironie a testamentului – în lumea asta mare, Albert nu găsise pe nimeni căruia să-i lase această fantastică avere strânsă prin vicleșug, lipsă de scrupule și ambiție, în afară de ea, care-l disprețuise întotdeauna și care-l înșelase de atâtea ori încă de la începutul căsniciei lor. Câteva momente se strădui să găsească pe cineva căruia el i-ar fi putut lăsa în mod legal întreaga-i avere, dar nu află pe nimeni. Își dădu brusc seama că ea nu se înșelase; omul acesta nu avusese niciun prieten.

Se trezi vorbind tare, ca și când Albert ar fi fost încă viu și s-ar fi aflat cu ea în cameră, în loc să aștepte a fi înmormântat înaintea asfințitului pentru motive sanitare.

— N-am nevoie de averea asta. Ce să fac cu ea? Apoi gândi: „S-ar putea să nu mă mai întorc în Anglia.”

Acum își dădea seama că singurul lucru pe care-l dorea nu putea fi cumpărat cu bani, așa cum îl cumpăraseră odinioară pe Louis Simon, boxerul.

Vârî hârtiile și bijuteriile înapoi în casetă, închise capacul și îl încuie, strecurând apoi cheile în buzunarul în care ținea bucățile hârtiilor rupte. Traversă încăperea și se opri în dreptul oglinzii ponosite, în fața căreia, în fiecare dimineață, se pieptăna Bertha Smiley.

Oglindea aceasta modestă nu se potrivea de loc cu oglinda de pe masa ei de toaletă, din Hill Street, care avea în compoziție nuanțe trandafirii, spre a-i flata înfățișarea tenului. Mercurul cu care era căptușită oglinda lui Mrs. Smiley era pătat și cojit pe alocuri datorită căldurii și umezelii, iar întreaga ei suprafață avea o nuanță de un gălbui bolnăvicios ca fierea. Când se văzu oglindită, simți un adevărat șoc, căci în fața privirilor ei se afla o femeie obosită, palidă,

cu lațe atârându-i pe frunte și care părea mai vârstnică decât în realitate.

„Într-o zi sau două, gândi, despărțirea aceasta își va pierde tot efectul. Cred că astăzi de dimineață am atins limita.” Dar la ce anume atinsese limita n-ar fi putut să spună.

Dar tocmai când se simțea mai copleșită de înfrângerea ei, auzi sunetele unui cântec, o muzică ireală, un imn cântat de un cor. Undeva în grădină, foarte aproape, niște oameni cântau prohodul, așa cum auzise în mica biserică de lângă casa ei din Anglia, în care își petrecuse copilăria. Erau patru sau cinci voci, acompaniate de o mică orgă. O clipă Edwina gândi: „Cred că am înnebunit. Mă tem că am halucinații auditive.” Se îndreptă totuși spre fereastră pentru a se convinge că nu-și pierduse rațiunea.

Acolo, sub copaci, stăteau în ploaie, în jurul unui mormânt proaspăt acoperit cu pământ, Mrs. și Mr. Smiley, mătușa Phoebe și fata aceea pe nume Fern. Cântau cu voci tremurate, acompaniate la o mică orgă americană de un creștin paria. Atunci Edwina înțelese; grupul de oameni participa la înmormântarea rămășițelor misionarului și ale fiicei sale.

23

Dincolo de alee, pe terenul de tenis, unde tinerii ofițeri veneau odată să joace tenis, Mr. Smiley și băiețandrii paria ridicaseră un mare rug, alcătuit din bârne și dărâmături de mobile scoase din ruinele locuinței familiei Simon. Găsiseră cadavrul lui Hazel și al reverendului Simon în ceea ce fusese odată sufrageria, pentru că tocmai luau cina, în vreme ce Mrs. Simon se afla la Mrs. Hogett-Clapton, iar Fern împingea prin ploaie bicicleta stricată înapoindu-se de la Ransome. Când i se adusesse la cunoștință această veste, Mrs. Simon fusese apucată de istericale și numai datorită puterii de

convingere a lui Mrs. Smiley și a cuvintelor aspre ale mătușii Phoebe se abținuse să nu traverseze în fugă aleea și să nu se arunce peste cadavrul soțului și al fiicei sale. După ce se mai calmă, Mr. Smiley îi spusese că are de gând să ardă cadavrele și totodată să officieze un serviciu religios. Aceasta îi provocase un nou atac de isterie. Începuse să strige, protestând astfel împotriva incinerării, sub cuvânt că este un obicei păgân. Dar când Mr. Smiley îi explicase că în Ranchipur nu existau sicrie, nici lemn și nici tâmplari de sicrie, și că ambele cadavre trebuiau să dispară cât mai repede, ea cedase din nou și căzuse într-un fel de tânguire monotonă, care avea să continue tot restul zilei.

În cele din urmă rămășițele lui Mr. Simon și ale bieteii Hazel, înfășurate în cearceafuri, fuseseră așezate deasupra rugului. Istovit și tulburat, Mr. Smiley citise slujba morților, iar când isprăvisese, dăduse foc grămezilor de lemne îmbibate cu ulei, astfel încât cadavrele misionarului baptist și al fiicei sale arseseră ca și când n-ar fi fost decât niște simpli hinduși. Ploaia se revărsase în torente, apoi trecuse, ca după un timp să revină din nou în rafale, dar lemnele erau vechi și uscate, iar uleiul le ajuta să ardă repede, așa că până la urmă nu mai rămăsese decât o grămăjoară de cenușă înmuiată de ploaie. Cu aceasta Mr. Smiley umpluse smerit două borcane de sticlă, folosite îndeobște de mătușa Phoebe pentru conservele ei, iar după un al doilea scurt serviciu le îngropase în grădina soților Smiley, sub copacii de care atârnau orhidee, petunii și mușcate agățătoare.

Mrs. Simon nu luase parte la niciuna din cele două slujbe și se mărginise să geamă pe patul ei de campanie, instalat în camera de *debarras*, dar Fern fusese prezentă de la început și până la sfârșit și chiar cântase, plină de emoție, prohodul.

Mr. Smiley nu-i permisesese să asiste la arderea cadavrelor, și Fern îi fusese recunoscătoare pentru aceasta. Dorise să fie de față, fără să-și dea prea bine seama de ce, dar având sentimentul, oarecum

confuz, că biata Hazel și tatăl ei s-ar simți mai puțin singuri dacă ar fi ea acolo. Milostivul Mr. Smiley îi înțelesese gândurile, așa că îi spusese:

— Nu are niciun rost să fii prezentă, Fern. N-a mai rămas nimic din aceea ce a fost Hazel și tatăl dumitale. Restul este numai cenușă. Hindușii cunosc aceasta mai bine decât noi.

Ajutat de câțiva băiețandri paria, Mr. Smiley își îndeplinise trista misiune, lăsând-o pe Fern singură s-o îmbărbăteze pe maică-sa. Fata nu era prea dornică să rămână cu Mrs. Simon fiindcă nu prea știa ce să-i spună. Era ciudat, gândea ea, că Mrs. Hogget-Clapton cea mai bună și mai intimă prietenă a mamei sale, nu rămăsese să o consoleze. Aceasta era singura persoană pe care Mrs. Simon accepta să o vadă în timpul repetatelor sale migrene, iar acum Mrs. Hogget-Clapton, îmbrăcată în murdarul ei *peignoir* și legănându-se pe tocurile ei înalte, plecase întovărășită de doi elevi ai lui Mrs. Smiley, spre a vedea ce se alesese din locuința ei.

Fern fu deci nevoită să intre în marea încăpere în care maică-sa zăcea gemând pe patul ei de companie cu o cârpă udă pe frunte.

Deschise încet ușa, nădăduind că o va găsi pe maică-sa dormind și că astfel va putea să scape de corvoadă, dar țâțânile scârțâiră și Mrs. Simon, luându-și cârpa de pe frunte, încetă o clipă să geamă și se uită curioasă spre ușă. Când o văzu pe Fern, îi spuse jalnic:

— Vino aici, fiica mea, și așază-te lângă mine.

Stânjenită și oarecum în silă, Fern se execută.

Se așază pe marginea patului, cât mai departe de mama ei. Într-un fel îi era milă de ea fiindcă în ultimele două zile îmbătrânise atât de mult. Înfățișarea-i proaspătă, care făcea întotdeauna pe cunoscuți să spună „nu puteți fi mama unei fete de douăzeci de ani”, dispăruse acum cu desăvârșire. Se prăbușise deodată, pungindu-se la față, arătând înspăimântător de obosită. „Acum ea e cea care a rămas singură, gândi Fern. Fără tata nu mai este nimic – nici măcar soția unui misionar. Ce-o să se facă de acum încolo?” O clipă

întrezări aproape cu spaimă un tablou al mamei sale, rămasă singură, zdrobită, neavând cui să mai facă sânge rău, decât poate lui Fern, care nu avea însă de gând să accepte un astfel de tratament. Mai mult decât atât, va fi lipsită de un soț care să se culce lângă ea. Fern, maturizată de ultimele-i experiențe, își dădea seama că prezența unui bărbat era indispensabilă mamei ei, deși asemenea lucruri nu erau niciodată amintite între cei din lumea lor. Ce se va alege de ea? Într-un fel era încă tânără – avea numai patruzeci și doi de ani, și așa cum stătea acolo pe marginea patului, Fern își aminti fragmentele unei conversații dintre maică-sa și Mrs. Hogget-Clapton pe care o surprinsese întâmplător acum câțiva ani. Se afla în holul de la etaj, ușa dormitorului mamei sale era deschisă și le auzise vocile – pe atunci nu avea decât paisprezece sau cincisprezece ani. Mrs. Hogget-Clapton spunea: „Herbert are camera lui. Nu s-a mai apropiat de mine de aproape trei ani. Cred că este impotent, fiindcă nu știu să fie altă femeie din Ranchipur care să mă poată înlocui. Dacă ar exista o astfel de creatură, servitorii ar fi auzit imediat.”

Urmaseră câteva momente de tăcere, apoi auzise vocea mamei sale spunând: „Desigur, soții noștri sunt foarte diferiți. Nu mi-l închipui pe Elmer dorind să aibă cameră separată. Dacă s-ar întâmpla asta, nu știu ce m-aș face. M-aș simți foarte singură.”

Pe atunci, Fern, lipsită de experiență, nu înțelesese semnificația vorbelor rostite de cele două femei dar simțise instinctiv că era ceva rușinos și chiar vulgar. Acum, după ce se scurseseră atâția ani, înțelegea pe deplin sensul acelei conversații și se întreba plină de compătimire dacă maică-sa nutrise vreodată pentru soțul ei sentimentele pe care ea le avea față de Ransome. Ar fi îngrozitor dacă i s-ar întâmpla ceva. Când se gândea la el, nu-l desemna sub numele de, Tom ci de „Ransome” și uneori chiar „Mr. Ransome”. În cele două sau trei ocazii când se aflaseră împreună nu i se adresase niciodată pe nume, evitând astfel o clarificare care o stânjenea. De

dimineată, când stătuseră culcați unul lângă altul pe podeaua casei lui Mr. Bannerjee ea îi spusese „dragul meu” și „scumpule”.

Maică-sa se întoarse spre ea, deschise iarăși ochii, o privi lung și spuse:

— De acum înainte vom sta împreună, orice s-ar întâmpla. Ești tot ce mi-a mai rămas pe lume.

Pe Fern o încolți o senzație de oroare. Se socotise definitiv eliberată. Nici nu-i trecuse prin minte că zguduirea seismică avea să-i afecteze propria viață. Se pomeni spunând:

— O ai pe Mrs. Hogget-Clapton. Credeam că am să o găsesc aici, cu dumneata.

— Nu, zise Mrs. Simon. Între noi s-a terminat totul.

— Ce s-a întâmplat?

— În noaptea inundației am găsit-o beată în casa ei.

Va să zică așa stăteau lucrurile cu Mrs. Hogget-Clapton. De aceea era ea uneori atât de bizară, de zăpăcită. Mrs. Hogget-Clapton bea în taină. În momentul acela își aminti cu uimire cât de neînchipuit de inocentă fusese în noaptea aceea când se dusesse la Ransome acasă, ca să-l aștepte. Fusese o idioată. Nu e de mirare că o tratase întotdeauna ca pe un copil. Beția lui Mrs. Hogget-Clapton nu avusese decât un rol neînsemnat în lumea aceea care, după cum își dădea Fern acum seama, fusese atât de ireală, încât atinsese limitele fantasticului. Mamă-sa știuse tot timpul despre ce era vorba, dar tăcuse numai din snobism.

— Nu-ți închipui prin câte am trecut în noaptea inundației. Am făcut totul pentru ea. I-am salvat și viața, dar nu mi-a fost câtuși de puțin recunoscătoare.

Se auzi un ciocănit în ușă, și Fern se duse să o deschidă. În prag o aștepta mătușa Phoebe, cu un bilet de la Ransome. Închise din nou ușa, desfăcu hârtia împăturită și o citi cât mai departe de mama ei, dar șiretlicul nu sluji la nimic, fiindcă ochii aceia albaștri ca sticla ai lui Mrs. Simon o urmăreau pe sub cârpa udă.

Mesajul era scurt. Îi scria ce atribuții primise și adăuga că nu se va putea înapoia la soții Smiley în cursul acestei zile și poate nici în cele care vor urma. O sfătuia să rămână la Misiune. Orașul era deja infectat de holeră și de febră tifoidă, iar duhoarea era oribilă. „*Nici să nu te gândești să vii aici*, scria el. *Mai ales acum. Nu concep să îți se întâmple ceva.*” La citirea acestor rânduri o mare fericire se revărsa asupra ei, spulberându-i și grijiile și tristețea și descurajarea.

Din celălalt capăt al încăperii auzi glasul lui Mrs. Simon:

- Ce este, Fern? Nu mai sta așa, fără să scoți o vorbă.
- E un bilet pentru mine, zise ea.
- Despre ce? De la cine?

Pe Fern o fulgeră un gând: „Am să-i spun. Am să-i spun tot ce s-a întâmplat. Acum sunt liberă. Viața mea îmi aparține.” Rosti deci cu glas tare:

- Este de la Mr. Ransome.
- Oh! exclamă Mrs. Simon. Ce vrea?
- Vrea să stau aici la Misiune și să nu mă duc în oraș.
- Desigur, are toată dreptatea.

„Mama mă depășește, gândi ea. L-a și acceptat ca ginere.”

Se îndreptă spre pat:

- N-am să rămân aici. Plec în oraș.
- Trebuie să fii nebună. Nu poți să mă lași aici, singură, cu soții Smiley. N-ai dreptul să-ți pui viața în pericol, tocmai acum. Numai tu mi-ai mai rămas. Cum de ți-a venit ideea asta?

— Mă duc fiindcă s-ar putea să fie nevoie de mine la spital sau în alt loc, grăi Fern cu mult calm. Afară de asta mă duc ca să fiu cât mai aproape de el.

Mrs. Simon se ridică pentru întâia dată în capul oaselor:

- Eu nu înseamnă nimic pentru tine? Nu te gândești că ai o mamă?

Fern încercă un simțământ de triumf. „Nu mă mai impresionează, reflectă. Nu mai mi-e frică de scenele ei. Nu mă mai impresionează de loc”. Adevărat. Era liberă.

— Sigur că mă gândesc la dumneata, zise. Dar de dus, tot mă duc. Acolo e locul meu. Orice s-ar întâmpla, trebuie să fiu lângă el. Nu știe să-și poarte de grijă.

— Fern, îți dai seama ce faci? Vrei să creadă toata lumea că nu ești decât o femeie de stradă?

— Nu-mi pasă ce cred oamenii despre mine – puținii care au mai rămas. Ceea ce mi s-a întâmplat schimbă totul. Nu-mi pasă de dispensele de căsătorie, sau de orice alte opreliști. Poate că într-o zi vor conta, astăzi însă nici nu vreau să știu că există.

Maică-sa voi să-i vorbească, dar Fern, pornită pe panta confidențelor, reluă;

— Te-am mințit în ziua aceea când ți-am spus că trăiesc cu el. Te-am mințit, fiindcă eram nefericită și înfricoșată. Dar acum nu mai e minciună. S-a întâmplat. S-a întâmplat azi de dimineață. Îl iubesc mai mult decât orice pe lume. Sunt în stare să fac orice pentru el – mă auzi? Orice!

Mrs. Simon își acoperi cu mâinile fața. Era prea obosită, prea bătrână ca să mai facă una din scenele ei melodramatice. Își îngropă fața în mâini și grăi:

— Fern, copilul meu! Fetița mea!

Ce urmărise maică-sa prin gestul și prin vorbele acestea, nu-i era tocmai limpede lui Fern. Nu știa dacă luase lucrurile în tragic, dacă îi făcea un reproș sau dacă era încântată. Dar, cunoscându-i firea, înțelese că Mrs. Simon nu interpreta acest act decât ca un preludiu al căsătoriei, iar această căsătorie avea să rezolve multe probleme ale maică-si. I se va plăti o rentă și va avea un viitor asigurat, mai strălucit decât ar fi visat vreodată.

— Vino aici și stai lângă mine, o pofti Mrs. Simon.

Când Fern se așează contrariată pe marginea patului de campanie, maică-sa îi luă iarăși mâna.

— N-aș fi vrut să se întâmple în felul acesta, dar sper să fii fericită.

Fern știu în clipa aceea că maică-sa n-are s-o mai sâcâie. O văzu parcă de la o mare înălțime, cât era de copilăroasă și de superficială. De acum înainte va trebui să-i poarte de grijă, să-i spună ce să facă. Capitulara ei totală, prăbușirea ei fuseseră prea bruște, așa că o lăsase pe Fern nehotărâtă și puțin speriată. Deodată Mrs. Simon izbucni în plâns. Ce o făcea să plângă, durerea sau bucuria? Fern n-ar fi putut să spună.

În acel moment Mrs. Simon nu se mai gândea la Fern sau la Ransome și la nimic în legătură cu ei. Brusc, revăzu cu ochii minții un stejar uscat de care atârna mușchi spaniol, în revărsarea lunii, dincolo de strălucirea argintie a fluviului Mississippi. Adunarea religioasă se terminase, și în drumul lor spre casă săriseră un gard și se întinseseră pe pământ sub copac. Acolo se întâmplase, în liniște, fără să rostească un singur cuvânt. Când se îndreptaseră spre gard și îl săriseră, o făcuseră ca și când ar fi fost o singură persoană. Totul se terminase repede, într-o izbucnire de pasiune adolescentină, stârnită de cântecele religioase și de isteria adunării. Fuseseră împinși de ceva mai puternic decât ei, mai puternic chiar decât biserica baptistă și decât învățămintele primite în micul lor colegiu de provincie. După aceea nu-i lovise mânia lui Dumnezeu. Își continuaseră existența înspăimântați că vor avea un copil, așa că până la urmă fuseseră căsătoriți fără zgomot, mai devreme decât plănuiseră. Nimeni, cu excepția lui Homer și a ei, nu aflase vreodată despre asta și nici ei nu mai încercaseră a doua oară acea senzație.

Deodată, Mrs. Simon își luă mâinile de pe față și se uită la Fern.

— Ce te faci dacă vei avea un copil?

— Nu m-am gândit la asta. S-ar putea să am.

— Ai face bine să te măriți imediat.

Fern nu-i răspunse, fiindcă înțeleșese că era inutil să se aștepte ca mama ei să vadă lucrurile la fel ca ea. Orice s-ar întâmpla, chiar dacă ar avea un copil, nu i-ar cere lui Ransome să se însoare cu ea. Nu voia ca lucrurile să se petreacă așa. Refuza să strice farmecul

acestui act. Așa că îi spuse mamei sale:

— Ai face mai bine să te întinzi puțin și să te odihnești. Încearcă să dormi.

— Nu pot dormi. Nici ochii nu mi se închid.

Mrs. Simon se întinse totuși pe pat și reîncepu să geamă. În curând însă gemetele încetară și Fern văzu că adormise. Într-un chip straniu, misterios, devenise mai vârstnică și mai înțeleaptă decât maică-sa. După puțin timp se ridică încet de pe marginea patului de campanie, se așează pe un scaun cu leagăn și tot atât de repede, datorita oboselii ei profunde, închise ochii și ațipi.

Abia după multă vreme o trezi o ușoară atingere pe umăr. Când deschise ochii, îl văzu pe Mr. Smiley stând în fața ei.

— Îmi pare rău că te-am deșteptat din somn, copila mea, zise. Dar trebuie să oficiem ultima slujbă a morților. E nevoie de mine la școală și s-ar putea să nu mă întorc la noapte, nici mâine și poate nici poimâine. Mama dumitale ar vrea să asiste?

— Nu, zise Fern. Las-o să doarmă.

Așa că, împreună cu Bertha Smiley și mătușa Phoebe care purta cenușa în borcanele de sticlă, ieșiră în curte și le îngropară sub ficusul bengalez. Totul se termină foarte repede. „Nu a fost decât un simbol, gândi Fern, iar Mr. Smiley a oficiat slujba cu atâta bunătate și tact, încât a reușit s-o înfrumusețeze. Acum trei zile erau amândoi în viață, cugeta ea. Acum trei zile stăteam cu ei de vorbă”.

24

Homer Smiley le călăuzi peste câmpie, apoi pe lângă cazarma regimentului sikh și în cele din urmă peste podul pe jumătate ruinat, până ce ajunseră în oraș. Era însoțit de Fern Simon și de lady Heston, care porniseră la drum pline de încăpățănare, fără să țină seama de protestele micului grup adăpostit la Misiune și împotriva

obiecțiilor ridicate de bunul Mr. Smiley, care socotea că Fern și lady Heston nu puteau decât să încurce lumea în orașul lovit de nenorocire. Cunoștea voința mătușii Phoebe și fermitatea propriei sale soții, dar cu acestea rareori era pus în situația de a se mai târgui. În schimb nu întâlnise niciodată o încăpățănare mai neclintită decât a lui Fern și a lady-ei Heston, așa că față de atitudinea lor cedă de îndată.

Lui Mrs. Simon, care adormise sleită de puteri și de suferință, nu-i spusese nimic. Mătușa Phoebe își luase sarcina să-i potolească criza de isterie când se va trezi și va constata că Fern plecase spre orașul lovit de molime.

Mr. Smiley le deschidea drum prin noroaiele roșiatice, urmat în tăcere de cele două femei. În apropiere de podul căii ferate avură o primă întâlnire. Mrs. Hogget-Clapton apăru fără veste de după ruinele cazarmii regimentului sikh. Mergea nesigur, ajutată de escorta ei de băiețandri paria. Își schimbase *peignoir*-ul cu o rochie scurtă de creton înflorat, și purta cu dezinvoltură o umbrelă roșie de mătase și o poșetă, având aerul că abia deschisese o expoziție de horticultura, sub torentele de ploaie. Umbrela nu-i prea era de folos, fiindcă o legăna când într-o parte când în alta, îngăduind ploii să-i ude rochia înflorată. Din sacoșă ieșea gâtul unei sticle de brandy.

La vederea ei, Mr. Smiley se încruntă, dar cu fermitatea unui martir își continuă neabătut drumul. Mrs. Hogget-Clapton nu-i observă din primul moment, dar după ce-i recunosc începuseră să strige și alergă spre ei:

— M-au jefuit, mi-au furat până și mașina de cusut, pălăriile și portretul meu în mărime naturală.

Stăteau cu toții acolo în ploaie, ascultând-o cu politețe și cu falsă simpatie, în vreme ce ea le înșira toate fleacurile din bronz de Benares și toate pernele brodate de pe sofa, de care o deposedaseră sălbaticii bhils.

— Am să dau statul în judecată, strigă ea cherchelită. Toate

obiectele colecționate ani de-a rândul. Nu m-a ocrotit nimeni. Este o adevărată insultă! O jignire care mi s-a adus! Portretul meu în mărime naturală! Să vedeți ce-o să se întâmple când va afla Herbert despre asta.

Micul grup de băiețandri paria stăteau în jur și o urmăreau fascinați. Unul dintre ei chicotea din când în când. În mijlocul recitalului, Mr. Smiley reuși să șoptească în gujerati celui mai vârstnic din băieți:

— Dacă se întâmplă să cadă pe drum, s-o duceți pe sus. Trebuie să ajungă teafără la Misiune.

Mr. Smiley încercă apoi s-o încurajeze pe Mrs. Hogget-Clapton, dar lady Heston, pierzându-și răbdarea, îi vorbi cu voce joasă, aspră:

— Avem alte lucruri mai bune de făcut, nu ne putem pierde toată ziua stând de vorbă cu nebuna asta.

Așa că o părăsiră, lăsând-o să se uite după ei, oarecum tulburată și surprinsă, fiindcă abia târziu o recunoscuse pe eleganta lady Heston, căreia la început nu-i dăduse nicio importanță. Spre a repara această eroare, făcu marele efort de a flutura din mână către micul grup care se îndepărta.

A doua întâlnire o avură în vreme ce traversau podul de cale ferată, înfruntând primejdiile. Se țineau de mâini, făcând un lanț, spre a se feri să nu cadă în apele repezi, tumultuoase, în caz că unul din ei ar fi amețit pe drum. Când ajunseră pe pământul ferm și se uitară în sus, văzură în fața lor pe Miss Hodge înconjurată de un grup de săteni care-i vorbeau cu toții deodată.

Confuză, tulburată, bătrâna domnișoară nu pricepea că oamenii îi cereau hrană, vești despre copiii lor și adăpost. Erau localnici din casta de jos, cu care avusese puține contacte și care se exprimau într-o mare varietate de jargoane. Dar chiar dacă ar fi vorbit în gujerati sau în hindustani, ea tot nu i-ar fi înțeles, fiindcă era paralizată de frică și de oroarea a tot ceea ce văzuse de când fugise din spital, iar

acum în urmă de spectacolul oferit de podul îngust, spânzurat nesigur deasupra apelor furioase și pe care trebuia să-l treacă spre a ajunge la adorata ei lady Heston.

Nu pricepea că oamenii aceia murdari din casta de jos le confundau, atribuindu-i caracterul și personalitatea lui Miss Dirks. Toți știau că, dacă ar fi solicitat ajutorul lui Miss Dirks, aceasta nu le-ar fi refuzat protecția ei. De altfel le văzuseră atâta vreme pe Miss Dirks și pe Miss Hodge împreună, încât ajunseseră să le socotească drept o singură manifestare, drept un fenomen unic. Continuau deci să o implore, aruncându-se cu fața la pământ și îmbrățișându-i genunchii, fără a ține seamă de eforturile ei de a se elibera. Pentru ei, Miss Hodge era ultimul vestigiu vizibil al marelui Imperiu Britanic. Dar Miss Hodge, singură, lipsită de Miss Dirks, era mai neputincioasă, mai inutilă decât o vrabie întemnițată într-o odaie.

Patruzeci și opt de ore nu apucase să doarmă, iar în ultimele douăzeci și patru de ore stătuse cocoțată pe acoperișul bungalowului, sub torențele de ploaie, urmărind cu groază apele mari care cărau pe lângă ea vite moarte, șerpi, cadavre și tot felul de rămășițe. Din când în când încerca să străpungă întunericul cu strigătele ei, dar glasul ei ce rostea necurmat numele lui Sarah răgușise, pierzând treptat din tărie. În cele din urmă, la lumina slabă a zorilor, văzuse una din bărcuțele acelea de plăcere, care pluteau pe lacul de lângă palat, apropiindu-se și având la rame pe unul din acei încântători soldați sikhs. N-ar fi putut să spună care anume, fiindcă toți semănau atât de bine, încât nu-i putea deosebi. Deși acesta vâslea direct spre ea, Miss Hodge încercase să-l strige, dar când deschisese gura nu fusese în stare să scoată niciun sunet. În ciuda slăbiciunii și spaimei de peste noapte, simțise că o năpădește un val de emoție, unul din acele valuri care o făceau să devină o altă ființă și tulburau existența ei liniștită, dar monotună, alături de Sarah.

El îi vorbea în hindustani. Dar când Miss Hodge încercase să se

ridice, recăzuse brusc pe acoperișul în pantă domoală. Așa că înaltul soldat sikh se plecase, o luase cu ușurință în brațe și o urcase în bărcuța împodobită țipător. O clipă, Miss Hodge simțise că-i vine să leșine din cauza slăbiciunii și a emoției; când corpul ei veșted de femeie vârstnică simțise atingerea pieptului zdravăn al soldatului sikh, și mușchii puternici ai brațelor sale trăgând-o spre el, avusese senzația că este răpită. Inima încetase să-i mai bată. Închisese ochii în vreme ce lumea, potopul, orașul ruinat începeau să se învârtă în jurul ei. Când deschise ochii, zăcea în fundul bărcuței, iar soldatul sikh privea drept înaintea cu ochii lui negri și vâslea spre ruinele marelui palat.

Apoi se petrecuse ceva extraordinar cu Miss Hodge. În sufletul ei se trezise deodată un viclesug de prostituată. Deși era conștientă, se prefăcea a fi leșinată și îl examina furiș pe sub pleoapele-i pe jumătate lăsate. Îl vedea cu alți ochi, așa cum nu mai privise niciodată vreun bărbat. Se uita cu lăcomie la barba lui neagră și lucioasă, la ochii negri și ageri, la buzele roșii, senzuale, la umerii lați, la pieptul și la brațele-i puternice, conturate acum ca și cum ar fi fost gol de către tunica de bumbac leoarcă de apă și lipită de corp. Ochii ei cuprinși parcă de o sălbatică nebunie își plimbau privirile de la cochetul său turban și până la picioarele-i zdrene și goale, iar ceea ce nu vedea își închipuia cu o înspăimântătoare lubricitate. O clipa simți o ușoară rușine, dar aceasta fu măturată de un puternic val de voluptos abandon. Era ca și cum corpul ei grăsuț și bondoc s-ar fi transformat ca prin farmec, devenind străin ei și înspăimântând-o cu noua lui splendoare. Cuprinsă în vârtejul acelei emoții bolnăvicioase o fulgeră un gând rău, vicios. „Este vina lui Sarah, gândi ea cu amărăciune. Este numai vina ei fiindcă n-am cunoscut asemenea plăceri, nu m-a lăsat să le cunosc.”

Ar fi dorit ca opera aceasta de salvare să se prelungească la infinit într-o orgie de emoții sălbatice. Soldatul sikh nu se uita de loc la ea ci numai înaintea, făcând excepție doar când întorcea capul spre a se

asigura că vâslea spre locul ales de el. Când Miss Hodge vedea mușchii gâtului său puternic simțea că-i vine iarăși să leșine. În ceea ce-l privește pe soldat, în locul bătrânei domnișoare, putea tot atât de bine să fie un sac cu grăunțe. Valurile ciudatei senzații o potopeau, rupând-o de lume și prăvălind-o în văpaia extazului. Deodată bărcuța se lovise ușor de ceva și încetase să se mai miște. Soldatul sikh îi spusese în hindustani că ajunseseră la marele palat. Ea încercase să se ridice, dar nu putuse, așa că încă o dată soldatul sikh o luase în brațele lui vânjoase lipind-o de pieptu-i puternic. În clipa aceea Miss Hodge simțise că lumea aceea devastată prinde să se învâртеască în jurul ei într-un fel de haos asemănător începutului creației.

25

Când universul din jurul ei redeveni real și când la auzul glasului domol al lui Mr. Smiley Miss Hodge deschise ochii și-l văzu aplecat deasupra ei și înconjurat de un nor de chipuri întunecate, simți o mare dezamăgire. Ar fi dorit ca în locul slăbănogului misionar american să se fi aflat un soldat sikh sau cel puțin lady Heston. El îi dădu să bea un păhărel de rachiu de palmier cu apă (găsit în bucătăria palatului pe jumătate ruinat apoi îi spuse:

— Nivelul apelor a început să scadă. În curând veți putea merge la spital.

Rachiul de palmier limpezi puțin capul lui Miss Hodge.

— Nu vreau să merg la spital. Unde este Sarah Dirks? am să mă întorc la bungalow.

Mr. Smiley îi răspunse că nu știa unde se află Miss Dirks. Atunci Miss Hodge, făcu un efort, îi istorisi în fraze rupte cum Miss Dirks alergase prin ploaie, ca o nebună, spre a salva câteva cărți aflate la școală și de curând sosite din Anglia. În mintea ei încâlcită, avea

impresia că fuga lui Sarah se petrecuse cu mulți ani în urmă, coincizând oarecum cu fuga din Anglia. Mr. Smiley se grăbi să o asigure că zguduirea seismică avusese loc doar cu două zile în urmă.

Mr. Smiley o ascultă, apoi încercă cu răbdare să-i explice tot ce se întâmplase. În tot acest timp se gândea însă cu regret, dar și oarecum rușinat, că pierise Miss Dirks și nu această biată și stupidă ființă cu chip rotund ca un pudding. El nu se îndoia că Miss Dirks se prăpădise. După socotelile lui, bătrâna domnișoară se dusesese de la bungalow la Liceul de fete cam tot atunci când el, Bertha și băieții ajunseseră la zidul ce înconjura parcul marelui palat. Ei înșiși scăpaseră de apele năvalnice în ultimul moment printr-un adevărat miracol. Miss Dirks, care se îndrepta spre centrul orașului, se înecase mai mult ca sigur.

Nu-i spuse însă nimic despre aceasta lui Miss Hodge. Se gândi doar că mai întotdeauna scapă cei slabi și incompetenți, fiindcă în general acestora li se poartă de grijă. Oameni cu simțul datoriei ca și Miss Dirks își asumă riscuri și pier.

După ce apele se retraseră, îi spuse soției sale că o va duce pe Miss Hodge la spital și că după ce va afla unele noutăți se va înapoia cât mai repede.

Atunci Miss Hodge se ridică în capul oaselor.

— Unde e lady Heston?

— Nu știu. Era invitată la Mr. Bannerjee.

Miss Hodge se porni pe plâns.

— Trebuia să ia ceaiul cu noi. Acum cred că nu va mai putea să vină.

Aceasta o făcu să își aducă aminte de cearta ei cu Sarah în legătură cu cele două invitații la ceai, care se izbeau cap în cap, apoi mintea i se încâlci din nou și o cuprinse brusc obsesia de a se înapoia la bungalow, pentru că lady Heston se afla deja acolo și o aștepta. Aceasta îi dădu lui Mr. Smiley un indiciu asupra modului

cum trebuia să se poarte cu ea. Plin de răbdare, îi explică din nou că datorită inundației îi fusese cu neputință lady-ei Heston să ajungă până la bungalow. Era foarte probabil s-o găsească la spital împreună cu Miss Dirks.

Mr. Smiley nu încerca să se degajeze de responsabilitatea sa în legătură cu Miss Hodge, însă știa că are foarte multe de făcut și că nu-i va fi posibil s-o târască după el oriunde avea de mers. Cei de la spital îi vor purta cel puțin de grijă.

Îi mai dădu un păhărel de rachiu. Când Miss Hodge se simți capabilă să se țină pe picioare, consimți să-l însoțească până la spital. Împreună porniră pe alee, făcându-și loc printre tufișurile și florile care peste noapte se transformaseră într-o adevărată junglă.

La spital o găsiră pe Miss MacDaid destul de proaspătă în costumul ei curat de infirmieră, precum și pe Maior, cu capul bandajat și cu un surâs trist pe buze. Deși apele abia se retrăseseră de la primul etaj al clădirii principale, aceștia se și așternuseră pe treabă, punând lucrurile în ordine cu ajutorul servitorilor din spital care nu pieriseră în cursul inundației. În centrul orașului numai spitalul rămăsese în picioare, destul de zguduit și el, dar putând totuși servi de adăpost și de refugiu. De jur împrejur însă nu era decât devastare. Pământul bătrân fusese văduvit de orice vestigiu al vieții clocotitoare dinainte.

Miss Hodge nu se liniști nici la spital. Când auzi că cei de acolo nu aveau nicio veste de la lady Heston sau de la Miss Dirks, își manifestă dorința de a pleca în căutarea lor. Începu să strige, repetând până la sațietate:

— Lady Heston trebuia să vină la ceai. Apoi schimbă brusc refrenul și începu să spună: Nu! Trebuia să mergem la Mr. Ransome. Asta e. Trebuia să mergem la Mr. Ransome. Ce păcat, tocmai acum când reușisem s-o conving pe Sarah să mai ieșim în lume.

De data aceasta Miss MacDaid își pierdu răbdarea și, înșfăcând-o

pe Miss Hodge de umerii ei grăsuți, o zgudui cu violență, încercând s-o trezească la realitate. Pe obrazul lui Miss MacDaid nu se mai afla nici urmă de cosmetice. Fața îi era cenușie, înfricoșătoare. Arăta bătrână, dar dârză și extrem de viforoasă.

— Te-ai smintit de tot! zbieră ea. Avem alte lucruri de făcut decât să ne gândim la invitațiile duminicale la ceai. Se adresează apoi Maiorului: Dă-i ceva s-o liniștească, apoi am s-o duc în camera mea.

Maiorul îi dădu un sedativ, apoi reușiră s-o urce pe scări până sus și îi amenajară un culcuș pe podeaua camerei ocupată de Miss MacDaid în nopțile când prezența ei era necesară la spital. În patul lui Miss MacDaid zăcea o femeie din casta de jos, pe care o scăpaseră de la maternitate cu puțin înainte de năvala apelor. Acum, în plin dezastru, își ținea copilul în îndoitura brațului și urmărea întreaga scenă cu ochii ei întunecați și calmi. Pruncul era de sex masculin, viguros și sănătos și asta îi era de ajuns.

Miss Hodge dormi un timp, dar aproape de prânz se trezi cu mintea mai confuză ca niciodată din cauza drogurilor. Nu știa unde se află, cum de ajunsese aici și nici ce se întâmplase, iar când încercă să se adreseze femeii din pat în dialectele hindustani și gujerati, aceasta se mărgini a o privi cu teamă, fiindcă nu vorbea decât dialectul din regiunea ei și nu înțelegea nimic din ceea ce spunea Miss Hodge.

Treptat, bătrâna domnișoară începu să raționeze ceva mai coerent și în curând îi trecu prin minte că are de făcut două lucruri și anume: să scape din locul acesta și s-o găsească pe lady Heston. Lady Heston avea nevoie de ajutorul ei. Nu știa încotro să se îndrepte în Ranchipur și nu cunoștea decât limba engleză. După un timp se ridica din culcușul ei de pe podea, deschise ușa și porni în jos pe coridorul pustiu. Nici pe scară nu întâlni tipenie de om. Apoi străbătu curtea spitalului, trecu printre ruinele caselor și ale prăvăliilor din bazar, ajungând la podul de pe drumul hipodromului, cu statuia Reginei Victoria și cu templul lui Șiva.

Podul era rupt, iar apele tumultuoase se buluceau prin spărtură. Numai statuia Reginei și templul acela asemănător cu o casetă de bijuterii mai rămăseseră în picioare.

Se duse la podul care lega marele palat de cazarma soldaților sikhs, dar și acela era sfărâmat, așa că își continuă drumul de-a lungul râului, fără să știe limpede ce avea de făcut. În oraș nimeni nu-i dădu vreo importanță. Oamenii veniți din satele și districtele înconjurătoare, cu totul necunoscuți ei, se mărgineau să-i arunce o privire distrată. Abia când ajunse în periferiile orașului, localnicii o recunoscără și începură să se jeluiască, s-o anime și să-i îmbrățișeze genunchii. Ea reuși de câteva ori să se elibereze și să își continue drumul. Nici nu observa corpurile prosternate la picioare, iar strigătele de desperare le auzea ca prin vis. Știa doar că trebuia să o găsească pe lady Heston și că perseverând va izbuti să dibuiască un loc pe unde să poată trece râul cu ape furtunoase. Îmbrăcămintea ei era udă leoarcă și mânjită până la brâu cu murdărie și cu noroiul acela roșiatic, dar Miss Hodge continua să meargă, așa că după vreo oră de luptă cu elementele naturii reuși să ajungă la podul căii ferate. Când se văzu acolo, nu mai avu curajul să-l traverseze. Atunci o împresură mulțimea aceia de oameni care se jeluiau implorându-i ajutorul. Deodată Miss Hodge își dădu seama că lady Heston se afla în preajma ei și că îi vorbea. Nu era însă lady Heston pe care o vizitase la palatul de vară, acea ființă elegantă, mondenă, desprinsă parcă din pozele revistelor săptămânale, ci o femeie ciudată, într-o rochie de stambă și care arăta îmbătrânită, stoarsă de vlagă, cu o înfățișare neîngrijită. Miss Hodge o privi câteva clipe în ochi, în vreme ce mintea ei năucită prinse să lucreze: „Este aceeași femeie și cu toate acestea nu este ea. I s-a întâmplat ceva.” Deodată o încolți o mare sfială copleșitoare, ca și în după-amiaza aceea la palatul de vară, când acceptase țigara și nu știa cum să se descurce cu ea.

Observă că Mr. Smiley spunea ceva lady-ei Heston și deodată o

năpădi un val de mânie:

— Nu-l credeți, strigă ea. Știu ce vă spune. Vă spune că nu v-am putut primi la ceai, fiindcă a trebuit să mergem la Mr. Ransome. Nu e adevărat. Minte. Nu e decât un misionar. Afară de aceasta, Sarah a murit, nu mă mai poate brutaliza.

Lady Heston o cuprinse cu brațul pe după umăr.

— Știu că minte, îi vorbi ea domol. Acum vino cu mine. Merg la spital. Voi avea grijă de dumneata. Nu te mai preocupa de asta.

Gloata cu chipuri întunecate din jurul lor amuți o clipă la auzul exploziei verbale a lui Miss Hodge, apoi începu iarăși să se lamenteze, acoperind până și vocea lui Mr. Smiley, care încerca să-i asigure că vor primi tot ajutorul necesar. Apoi mica procesiune porni iarăși la drum, înotând prin noroi și prin murdărie, printre casele dărâmate, printre câinii înfometați și printre vulturi.

26

În clădirea anexă a porții celei mari, Ransome și tânărul Gopal Rao lucrau fără preget, făcând doar câte o mică pauză pentru a mânca orezul garnisit cu curry, trimis de la pavilionul bătrânei Maharani. Chiar și hrana aceasta trebuiau s-o consume cu schimbul, deoarece coada înfometaților și a celor lipsiți de adăpost se lungea în preajma porții celei mari, părând să nu se mai termine. Gopal Rao trebui să-și întrerupă chiar de mai multe ori prânzul, spre a servi drept interpret lui Ransome, care nu cunoștea decât hindustani și puțin gujerati. Mâncau într-o încăpere mica și întunecoasă din loggia jobedar-ului, fiindcă Ransome nu voise să-i chinuiască pe bieții de înfometați, arătându-le mâncarea cu orez. Orice s-ar fi întâmplat, el și Gopal Rao trebuiau să mănânce, așa cum erau datori să facă și Miss MacDaid, și Maiorul, și Maharani, și Rașid, și colonelul Ranjit Singh, și soții Smiley, fiindcă fără hrană n-ar fi fost

în stare să poarte pe umeri povara refacerii acestei lumi devastate.

Șirul de refugiați se perinda fără întrerupere prin fața mesei. Ransome avea impresia că șirul nu avea să se mai termine niciodată. Printre aceștia se aflau kazhis și kolas, nagas și modhs, mochis și pomlas, dhohias și vasawas, naikas și chiar trei nomazi bhils șireți, atrași de speranța că ar putea să obțină gratuit orez. Gopal Rao cerea fiecăruia să-și spună numele și casta; Ransome îi trecea într-un mic registru, dar de ce făcea acest lucru n-ar fi putut să spună. Singura explicație ar fi fost că această operație părea să aducă puțină ordine în îngrozitorul haos, dar mai presus de toate procura o mare satisfacție doctorului Mukda, arhivarul, un pasionat al statisticilor. Totodată afla lucruri necunoscute lui până atunci, detalii aparent neînsemnate din viața acestor oameni, care se înmulțeau ca viermii – deosebiri de caste, cu indescriptibila lor varietate de caste și subcaste izvorâte din bizarele credințe religioase, începând cu hinduismul degenerat și terminând cu practicile vrăjitoarești ale populației bhil. Pe măsură ce ziua se apropia de sfârșit, putea să-și dea seama de complicațiile de necrezut ale problemelor care așteptau a fi dezlegate – deși părea imposibil un asemenea tur de forță – de către oameni ca bătrânul Maharajah, Maiorul Safka și Miss MacDaid, care se luptau spre a aduce lumină acestor oameni.

Mai toți erau bolnavi, rahitici, îndobitociți, desperați, și în același timp cufundați într-un fel de resemnare mută. În vreme ce-l asculta pe Gopal Rao vorbind cu ei, Ransome ajunse treptat la concluzia că aceștia nu veneau aici, la poarta cea mare, fiindcă sperau să găsească o ușurare a nevoilor lor, ci datorită faptului că această impunătoare arcadă sarazină personifica pentru ei însăși autoritatea Maharajahului. Vestea că bunul lor părinte trimisese oameni la poarta cea mare spre a le purta de grijă, îi făcuse să vină buluc din toate cartierele orașului devastat și chiar satele învecinate, asemenea unor copii înfricoșați. Toți aceștia nu prea știau ce voiau, în afară de

faptul că cereau în gura mare hrană. Puțini dintre ei aflaseră că bătrânul Maharajah murise.

Pe măsură ce orele se scurgeau într-o ambianță sufocantă de baie cu aburi, Ransome se simțea atât de fascinat, încât îl apucase după-amiaza uitând adeseori de Edwina, de Maior, de Miss MacDaid și chiar de Fern. De cinci ani de când trăia în Ranchipur, oamenii aceștia nu existaseră pentru el, și chiar dacă fusese uneori conștient de prezența lor, nu-i apăruseră decât ca niște siluete stranii, care se dădeau la o parte când trecea cu mașina și se uitau la el prin perdelele norilor de praf, în vreme ce în ochii lor negri, aprinși, nu exprimau decât o foame nestinsă și privațiuni cumplite. Ranchipurul pe care-l cunoscuse el – palatul, grupul lui Mr. Bannerjee și grupul restrâns de luptători care-și dedicaseră viața renașterii Indiei – era extrem de mic și de limitat. Treptat, începuse să deslușească sub pojghița aceasta subțire mizeria care domnea în straturi alcătuite din ignoranță, foame și superstiții. Nenorociții care treceau prin fața micii mese, unul câte unul, certându-se, înjurându-se, mânați de aceeași grabă și spaimă, deveneau în sfârșit pentru el niște ființe omenești.

În preajma lui, Gopal Rao, tânărul mahratt, își continua lucrul cu toată eficiența, în vreme ce o expresie de dispreț se citea în ochii lui negri și pe buzele-i pline și roșii. Gopal Rao era un războinic. Acum un secol ar fi condus o ceată de călăreți mahratta peste șesurile golașe, spre a jefui bogățiile din celelalte părți ale Indiei.

„Trebuie să-mi perfecționez dialectul gujerati, să învăț mahratta și, dacă se poate, alte două sau trei limbi”, gândi Ransome. Dar ce însemnătate aveau două, trei, cinci sau chiar zece limbi în colcăiala de furnicar a complexeii Indii. Până și istețul Gopal Rao, care stăpânea vreo șase limbi, se poticnea uneori în câte un dialect obscur. Creaturile acestea nenorocite aveau nevoie de lumină și de una sau maximum două limbi comune. Ransome își aminti de băieții și fetele educați de soții Smiley și de transformarea lor – ochii

le deveniseră mai strălucitori, trupurile mai viguroase și mai drepte. Aceștia aveau să vadă lumea în altă lumină. Dar ce reprezentau eforturile susținute ale soților Smiley și ale Maiorului Safka, ale lui Miss MacDaid și ale lui Rașid, precum și ale bătrânului și istovitului Maharajah, care murise acum în urmă? Față de imensa întindere a Indiei era mai puțin decât o pietricică aruncată în valurile mării.

Deodată înțelese un lucru la care nu se gândise până acum, dar care, în subconștientul, în sufletul său, fusese întotdeauna prezent, și anume convingerea calmă că va rămâne să trăiască în India, că îl captiva Orientul, așa cum o captivase și pe Miss MacDaid încă din copilăria ei. Europa îi părea ceva îndepărtat, pe jumătate mort, sau în orice caz agonisind lent. Nu va mai revedea Europa în veci. Gândul acesta nu-i trezi nicio umbră de regret.

Cu gesturi de automat, continua să înscrie în micul lui registru un lung șir de nume al unor oameni din casta de jos, notate însă fonetic, fiindcă habar n-avea cum ar fi trebuit să fie așternute în scris respectându-se ortografia europeană. Din când în când, Gopal Rao își întorcea ochii negri, pătrunzători, spre el, și îi cerea în englezește câte o lămurire. Măine, Ransome avea de gând să renunțe la activitatea aceasta în favoarea tânărului mahratt și să găsească o ocupație în care să fie mai util. De mâine îndemânaticul Gopal Rao va ști să se descurce și singur. Situația se va agrava în curând, oamenii famelici se vor înmulți, fiindcă nu vor putea fi aduse provizii dacă drumul din munți nu va fi reparat, spre a îngădui autocamioanelor să treacă. O sută de care cu boi și o ceată de elefanți plecaseră după hrană. Dar mersul lor era încet și până la înapoierea acestora sute de oameni riscau să moară de foame sau să piară secerați de holeră.

Încetul cu încetul deveni conștient că trupul său flexibil, care rezistase la cheltuieli de energie, începea să se resimtă după nenorocirile și încercările din ultimele trei zile, după lipsa de hrană și de somn, după spaimile și încordarea aceasta continuă. Îl durea

capul, gura îi era uscată, și îi venea să se întindă pe pământ, în loggia jobedar-ului, să se culce, să doarmă și să nu se mai trezească. Nu-și închipuise vreodată că poate exista o asemenea oboseală, care să-l pătrundă până în măduva oaselor.

„Poate că am holeră, tifos sau ciumă, cugetă el posomorât. Poate că am să mor.” Dar n-ar fi vrut să piară, și perspectiva morții îl făcu să se gândească iarăși la Fern. Acum, în starea de istovire în care se afla, exaltarea se spulberase, lăsând locul unei rușini amare față de ceea ce se întâmplase. Ce va face cu Fern? Cu ce drept îi schimba mersul vieții? Dacă va avea un copil? Niciunul din ei nu se gândise la asta.

— Pomlașii, zise Gopal Rao, făuresc mături și coșuri.

Prin ușa deschisă Ransome zări un grup ciudat de oameni trecând pe sub arcada cea mare cu frumoasa ei lanternă de aramă cizelată – Smiley, Fern, Edwina și Miss Hodge. Toți arătau murdari și jerpeliți, ca ultimii inși din casta de jos care așteptau la rând. Veșmintele lor fine, bijuteriile, fundalul educației lor, superioritatea – unde erau toate acestea acum? Dar prestigiul? Prestigiul însă izvora din inimă și nu putea fi impus. Mr. Smiley îl dobândise grație operei sale de binefacere. Poate că și Miss Hodge avea un oarecare prestigiu. Dar Fern și Edwina? Edwina avea privirile rătăcite și părea epuizată.

Apoi observă ceva extrem de ciudat – Edwina o ținea de mână pe miss Hodge ca și când ar fi avut de-a face cu un copil. Edwina și Miss Hodge! Era de necrezut.

Ransome se ridică și se îndreptă spre ele și îi spuse lui Gopal Rao:

— Continuă fără mine. Am să mă ocup eu de aceștia.

Tânărul mahratta îi aruncă o privire scurtă. Durase mai puțin de o secundă, dar în ochii lui negri citise o expresie ciudată de ostilitate, ca și când acesta ar fi spus: „Da, sunt europeni de-ai tăi. Nu concepi să stea la coadă ca ceilalți.”

Privirea aceasta îl ului pe Ransome. Pe Gopal Rao îl socotise

prieten, așa cum îi socotea de altfel pe toți indienii. Ar fi vrut să-i spună: „Nu este ce îți închipui, crede-mă, nu este.” Dar nu avu timp. Printre oamenii aliniați în rând se iscase iarăși mare zarvă, dar acum se afla acolo un polițist mahratta care făcea ordine. Umbla în sus și în jos de-a lungul cozii și lătra dând ordine ca un agresiv fox-terrier. Asta era treaba care-i plăcea cel mai mult.

27

Mr. Smiley îi explică lui Ransome că erau în drum spre spital și că trecuseră pe la poarta cea mare spre a-i aduce vești. Așteptau, totodată, să afle și de la el unele noutăți.

— Nu trebuia să veniți, se adresă Ransome lui Fern și Edwinei. Ar fi trebuit să rămâneți la Misiune.

— Vrem să căpătăm de lucru, zise Fern. Acolo noi nu avem nimic de făcut.

Îl surprinse faptul că fata folosea cuvântul „noi”, deoarece între ea și Edwina existase o dușmănie instinctivă. Nu făcu însă niciun comentariu asupra acestei chestiuni. Se mărgini să spună:

— Aici nu-i de voi. Ați fi fost în mai multă siguranță la Misiune.

Deodată se gândi cu teamă la reacția Maiorului și a lui Miss MacDaid. S-ar putea ca Maiorul să nu aibă nimic împotriva prezenței lor la spital, dar Miss MacDaid nici nu va voi să audă de Edwina. Citise acest lucru în ochii infirmierei-șefe în noaptea petrecerii din casa lui Mr. Bannerjee.

Se uită la Edwina. Aceasta o ținea încă de mână pe Miss Hodge și răspunse la privirea lui cu o expresie de sfidare. Era pentru prima oară că deslușea așa ceva în ochii ei și aceasta îl făcu să tresară. Se gândi ca și Miss Hodge: „S-a întâmplat ceva cu ea”. Dar privirea ei nu-i altera bănuiala că Edwina se ducea la spital numai spre a-l întâlni pe Maior.

— Aveți vreo veste de la Miss Dirks? se adresă el lui Miss Hodge.

Bătrâna domnișoară se mărgini să-l privească absentă câteva clipe, apoi întoarse capul și se uită idolatră la Edwina.

— Cred că s-a rătăcit, zise Mr. Smiley. Se îndrepta spre școală tocmai când nivelul apelor a început să crească a doua oară.

Edwina o arată pe Miss Hodge cu o înclinare a capului și se adresă în șoptă lui Ransome.

— S-a țicnit rău.

Va să zică asta era. Miss Dirks plecase cu bună știință spre a înfrunta potopul dorind să moară și știind că Miss Hodge se va țacăni. Acum el rămăsese cu Miss Hodge pe cap.

— Vrei să-i porți puțin de grijă, se adresă el Edwinei, până voi găsi timp să mă ocup de ea?

— Nu-mi rămânea altceva de făcut, zise Edwina. Nu vrea să se mai despartă de mine.

Înainte de a pleca cu întregul ei grup, Edwina îi spuse că ar prefera ca Heston să fie incinerat.

Când își luară rămas bun, Fern prinse mâna lui Ransome și o strânse, fără să-i vorbească. Vizita aceasta ciudată, lipsită de sens nu adusese nimic pozitiv. Ar fi putut tot atât de bine să nu treacă pe la el. Câteva clipe rămase în ușă și se uită după jigăritul grup. Când se întoarse spre a intra în logie, văzu un elefant făcându-și loc printre dărâmăturile care acopereau drumul Școlii de ingineri. Era animalul favorit al decedatului Maharajah. Transporta un howdah îndoliat în care stătea bătrâna Maharani, legănată în ritmul mișcărilor elefantului. Se înapoia după o inspecție în orașul ruinat.

Deodată Ransome simți nevoia imperioasă de a bea un pahar de alcool. O dușcă zdravănă de brandy l-ar fi întărit, ar fi izgonit oboseala și i-ar fi limpezit capul. Dar în logie nu se găsea picătură de brandy. Și probabil că în întreg Ranchipurul nu mai exista așa ceva, exceptându-se propria lui casă. N-ar fi fost însă exclus ca și sticlele acelea să se fi spart.

Când Maiorul Safka și Miss MacDaid părăsiseră casa lui Mr. Bannerjee, se luptaseră cu apele dezlănțuite spre a ajunge la podul hipodromului. Cu o mână Maiorul ținea o lanternă de furtună, iar cu cealaltă o sprijinea ferm pe Miss MacDaid. În apropiere de pod curentul deveni atât de puternic, încât fu nevoit să dea drumul mâinii ei spre a se putea agăța amândoi de parapetul podului. Vuietul apelor și corul de vaiete care se ridicau dinspre orașul lovit de dezastru erau atât de puternice, încât Maiorul și infirmiera-șefă trebuiau să strige unul la altul pentru a se face auziți. Pas cu pas străbătură podul, trecând de statuia Reginei Victoria spre templul lui Șiva, dar când ajunseră pe celălalt mal, Maiorul călcă într-o gaură săpată în drum, își pierdu echilibrul și, făcând un salt înainte, căzu în apă. Lanterna de vânt se stinse, iar Miss MacDaid rămase în picioare, singură în puhoiul repede care-i veni până la brâu.

— Maiorule! strigă ea. Maiorule! Unde ești?

Nu-i răspunseră decât urletul apelor și vaietele îndepărtate. Strigă din nou, dar în zadar. Era ca și când Maiorul s-ar fi prăbușit de pe marginea pământului într-un hău fără sfârșit, cufundat în beznă și bătut de ploaia torențială.

Câteva clipe Miss MacDaid se simți atât de înspăimântată, încât îi veni să verse, dar își recăpătă brusc calmul, stăpânirea de sine și limpezimea cugetului. Agățată de balustrada podului, gândi la rece: „A dispărut! E mort! După o secundă reflectă: De ce nu m-aș duce și eu după el?” Ceea ce nu făcuse posibil în viață va fi posibil după moarte. Era bătrână și foarte istovită. O istoviseră nu atât eforturile făcute în timpul primejdioasei traversări a podului cât îndelungații ani de muncă, crizele de malarie și mai ales desperarea care o cuprinsese în timpul cutremurului, când își dăduse seama că toată munca ei fusese nimicită de un singur spasm al naturii. Stând

dreaptă, cu ochii închiși și cu apa învârtindu-se în jurul ei, cugetă: „De ce nu m-aș duce după el? De ce să nu mă bucur și eu în sfârșit de odihnă și de pace?” În fața morții își dădu seama de o mulțime de lucruri pe care până atunci nu avusese timp să le ia în considerație, și anume că era obosită și prea bătrână spre a mai relua lupta dusă în cei douăzeci și cinci de ani din urmă. Mai presus de toate știa că în ultima vreme muncise zi și noapte fără să se menajeze. Mănată nu de visul încolțit în sufletul ei în ziua în care Maharajahul venise după ea la Bombay, ci de dorința de a se afla în preajma Maiorului, de a-i vedea chipul înfrumusețat de zâmbetul care-i înflorea în ochi, apoi părea să-i cuprindă întreaga ființă, întregul corp, umerii lați, mâinile fine, picioarele drepte și lungi. Pentru el continuase lupta, pentru el făcuse eforturi supraomenești, își uzase corpul slab și adăugase noi riduri pe chipul obosit. Iar acum tot ceea ce realizase ea fusese măturat de ape, iar Maiorul murise. „De ce să nu mor și eu? De ce să nu cunosc odată pacea eternă?”

Totul se întâmplase repede, în mai puțin de o secundă. Dacă ar fi fost o sentimentală, ar fi dat drumul balustradei și ar fi lăsat curentul apei să o ducă și pe ea. Dar Miss MacDaid era plămădită din alt aluat. Știuse întotdeauna că este urâtă, dar puternică, mai știuse că, deși iubirea ei pentru Maior era sublimă și sinceră, exhibarea acesteia o puneă într-o lumină ridicolă. Iar acum, după ce prima tentație trecuse, își dădu perfect de bine seama că o moarte ușoară (moartea prin înec este ușoară) nu era scrisă în destinul ei. Ea trebuia să muncească veșnic, fără încetare. Apoi îi veni în minte cam cum ar arăta orașul după ce apele se vor retrage, iar în locul lor se vor instala mizeria, bolile și moartea. După dispariția Maiorului nu va mai rămâne decât ea spre a feri poporul din Ranchipur de cruzimile aceleia ce se numește India. Miss MacDaid se socotea mai puternică decât Maiorul însuși. Cunoștea toate capcanele pentru că participase la acest joc toată viața ei.

După câțva timp se desprinsese de balustradă și luptându-se cu apele reuși să ajungă în strada care ducea la spital. Când se îndepărtă de pod, curentul râului scăzu în intensitate, dar chiar așa o târî până în dreptul zidului înconjurător de piatră al Grădinii zoologice. Își continuă drumul luptându-se centimetru cu centimetru, conștientă că apa se ridică iarăși și că ea trebuia să se grăbească. Acum nu mai avea timp să se gândească la Maior. La un moment dat simți că pământul i se ridică sub tălpi și că apa devine din ce în ce mai leneșă. Cunoștea fiecare centimetru de drum, fiecare copac, fiecare piatră. Prin beznă și prin ploaie se călăuzi din reper în reper până ce din întuneric îi apărură în față masa opacă a spitalului – cea mai mare parte din el încă în picioare.

— Îți mulțumesc, Doamne! rosti ea cu voce tare.

Urcă treptele și pătrunse în holul atât de familiar. Acolo se lăsă pe un scaun. Apa îi ajungea până la glezne. Când își reveni o strigă pe Mrs. Gupta și curând după aceea apărură în capătul de sus al scării interioare lumina slabă a unei lumânări, apoi îi auzi vocea.

Asistenta coborî grăbită treptele și când ajunsese în hol îi spuse lui Miss MacDaid că spitalul scăpase de distrugere printr-o adevărată minune. Cea mai mare parte din clădire stătea încă în picioare, dar rămăseseră fără lumină electrică. Pacienții fuseseră transportați la etaj. Una dintre femei era pe punctul de a naște.

— Unde este Maiorul? întrebă Mrs. Gupta.

Miss MacDaid fu ispitită să-i spună: „Se luptă cu apele. Va întârzia puțin.” Era însă prea onestă, așa că declară adevărul.

— A dispărut pe podul hipodromului. A murit. Adăugă apoi repede: Unde ați instalat-o pe femeia aceea?

Nu mai avea timp nici să se gândească la Maior. Se înhămasă iarăși la muncă și știa că aceasta avea s-o mai liniștească. Deși era istovită, se ridică repede și o urmă pe Mrs. Gupta în susul scării cu trepte puțin înalte.

Nașterea era grea și de data aceasta Maiorul nu se afla acolo spre a se face apel la cunoștințele și îndemânarea lui. Asistată de Mrs. Gupta, Miss MacDaid se trudi până ce luminile cenușii ale zorilor apărură asupra orașului, reușind să aducă pruncul pe lume. Dar îndată după aceea mama avu hemoragie, așa că lupta, în loc să se fi terminat, fu reluată și mai aprig. Pe deasupra mai erau și ceilalți pacienți – peste cincizeci – care cereau apă, hrană, bandaje și mai presus de orice prezența lui Miss MacDaid sau a vreuneia dintre infirmierele capabile să-i liniștească, eliberându-i de spaime. Îndeobște o chemau pe Miss MacDaid fiindcă era destul s-o vadă ca să se calmeze. S-ar fi zis că nu aveau încredere în oamenii de aceeași rasă cu ei. Apariția câtorva tinere infirmiere și chiar a lui Mrs. Gupta nu-i liniștise și nu pusese capăt vaietelor. Așa că Miss MacDaid fu nevoită să întrerupă în două rânduri îngrijirile acordate lăuzei care pierdea sânge și să treacă prin saloane spre a se arăta și a-și calma pacienții înnebuniți de groază.

În vreme ce trecea prin sălile mari, o tăcere adâncă se lăsa în jurul ei, de parcă nimbul de lumină făcut de flăcăruia lumânării ar fi avut proprietăți magice. Bolnavii din paturile lor calde, cu așternuturi răvășite, o urmăreau amuțiți cu ochii lor mari și negri. Unii suspinau ușor sau vorbeau în șoaptă, dar după plecarea ei și după dispariția nimbului lumânării spaimele și jelaniile începeau iarăși.

Acum, în vreme ce umbla printre ei, se simțea profund mișcată de încrederea pe care i-o arătau oamenii și totodată o copleșea rușinea, o rușine cumplită, la gândul că într-un moment de slăbiciune, pe pod, fusese ispitită să-i abandoneze spre a se bucura și ea de odihnă veșnică și de o neîntreruptă pace. Și amintirea Maiorului o făcea să se rușineze. Era înfricoșată ca nu cumva spiritul acestuia, sau orice ar fi rămas din el, să-i fi cunoscut

slăbiciunea și s-o fi socotit nedemnă. O asemenea slăbiciune ar fi depășit înțelegerea lui. Orice s-ar întâmpla, de acum înainte va trudi până la ultimul strop de energie, până în pragul mormântului.

Când se înapoie, hemoragia încetase în sfârșit, dar femeia deja anemiata de lipsa de hrană, căpătase o paloare de stafie. Miss MacDaid își dădu de îndată seama că pacienta ei abia dacă mai păstra o scânteie de viață. Trimise pe Mrs. Gupta după un pahar cu brandy și după o seringă, apoi se așeză pe pat și, luând mâna umedă și rece într-a ei, începu s-o fricționeze. Femeia tremura atât de tare, încât patul vibra scârțâind.

În vreme ce ținea strâns biata mână subțire, începu să vorbească rar, cu voce joasă lăuzei, folosind dialectul gujerati cu multă grijă, astfel încât femeia care cunoștea numai limbajul castei ei să fie în stare s-o înțeleagă. Așa se lupta Miss MacDaid ori de câte ori pacienții ei erau osândiți să moară de holeră sau de ciumă, dar acum o mâna o forță aparte, lăuntrică. Femeia aceasta trebuia să trăiască. Voința și vitalitatea lui Miss MacDaid vor învinge apatia lăuzei, o vor face să renunțe la dorința ei de a muri. Infiriera-șefă voia s-o scape de la moarte spre a-și răscumpăra momentul de slăbiciune încercat pe pod, la picioarele statuii bătrânei regine. Dacă va reuși să readucă la viață această femeie aproape moartă, însemna că nu va mai fi cazul să se simtă copleșită de rușine.

Plecându-se asupra femeii rosti în gujerati:

— Ai un băiat minunat, frumos ca luna, puternic ca și panterele ce bântuie munții de dincolo de vârful Abana, iute ca leopardzii și isteț ca elefantul cel mare al Maharajahului. Nu uita bucuria pe care ai s-o faci bărbatului tău dăruindu-i un fiu atât de minunat. După ce perioada de purificare se va termina, va așeza ghirlande pe umerii tăi și îți va împodobi părul negru cu florile roșii ale cotonierului mătăsos. Și printre toți acei gandhies din neamul tău vei fi cea mai onorată și mai onorabilă dintre soții. Haide, deschide ochii tăi negri și uită-te la fiul tău care-ți va aduce cinstiri, glorie și bogății.

Nu avea importanță că pruncul era numai pielea și osul și mai urât decât cea mai urâtă maimuță sacră, ori că bărbatul ei avea să fie gelos și s-o rupă în bătăi peste o lună sau două. N-avea nicio importanță faptul că praznicul se va reduce la puțin orez cu șofran și la câteva prăjituri de orez îndulcit, spurcate de muște. Nu avea importanță faptul că ghirlandele vor fi împletite din mușcate ofilite și din iasomie veștejită și că florile de cottonier mătăsos vor atârna muiate de căldură. Nu avea importanță nici faptul că acest copil, numai pielea și osul, odată ajuns la maturitate, o va sili – cum era obiceiul – să își radă capul de femeie văduvă, să și-l acopere cu cenușă și să trudească din greu, ca o sclavă, pentru propria lui soție. Lăuza trebuia să trăiască. Pentru aceasta renunțase Miss MacDaid la toate bucuriile, plăcerile și suferințele încercate de celelalte femei. Pentru aceasta se înapoiase în Orientul imens, viermuitor. Femeia trebuia să trăiască!

— Știi ce însemnează să ai un băiat frumos? rosti ea. Să vezi că toți cei din neamul tău se închină până la pământ când treci pe stradă, și că tatăl bărbatului tău îți va aduce toate onorurile. Tobe vor cânta și întregul sat va dănuți și se va veseli.

Se pleca din ce în ce mai mult asupra femeii în agonie, străduindu-se să o readucă la viață, să-i infuzeze în corpul uscat, subnutrit, ceva din acea teribilă vitalitate cu care biruise căldura și intrigile, prăpădul și bolile.

La un moment dat femeia deschise încet ochii imenși, băgați în fundul capului și se uită la Miss MacDaid parcă de la o mare distanță. Buzele ei se mișcă puțin, iar Miss MacDaid știe că femeia încerca să surâdă, că surâdea poate pentru prima dată într-o viață în care avusese parte numai de mizerie și de foame. Apoi buzele obosite ale femeii se mișcă și, deși niciun murmur nu scăpă printre ele, Miss MacDaid își dădu seama că ea rostea în urâtul ei dialect cuvântul magic: „Fiul meu!” Încetișor, îi eliberă mâna și apropie copilul de sânii căzuți și gălbejiți ai femeii. Ochii acesteia se

închiseră iarăși obosiți, dar pe buzele ei vinete continua să plutească umbra unui surâs. Miss MacDaid își zise triumfătoare: „Am câștigat Acum se va lupta ca să trăiască.”

Când se întoarse spre a lua din mână lui Mrs. Gupta seringă și paharul cu brandy, constată că nu aceasta se afla în preajma ei, ci însuși Maiorul cu desăvârșire gol. O simplă pânză îi acoperea șoldurile, iar capul îi era bandajat grosolan. Stătuse acolo multă vreme și o ascultase în vreme ce Miss MacDaid, aplecată asupra femeii din casta de jos, se străduia s-o readucă la viață folosind un limbaj poetic pe înțelesul ei. În ochii lui albaștri se citea o expresie ciudată, de uimire, ca și cum pentru întâia dată ar fi înțeles cu adevărat măreția bieteii Miss MacDaid.

Ea nu-l văzuse niciodată gol ca acum, și priveliștea aceasta o surprinse la început, apoi făcu să i se ridice un nod în gât. Pielea netedă a trupului său, pieptul minunat, frumusețea umerilor musculoși, abdomenul, brațele, luceau ca aurul în lumina slabă a lumânării. Abia acum își dădu ea seama cât de frumos putea să arate corpul omenesc, care nu fusese pentru ea până atunci decât un obiect care trebuie pansat, operat sau adormit. Era o frumusețe care depășea tot ceea ce văzuse ea până atunci. Nu putea fi nimic rău, nici ridicol, în a iubi ceva atât de minunat. Dar acum nu mai putea fi vorba de dragoste pentru că ceea ce vedea nu era un trup adevărat, ci o fantomă, căci Maiorul era mort, luat de puhoiul care-l măturase de pe podul hipodromului.

Nici când el o atinse, punându-i ușor mâna pe umăr, nu-i veni să creadă în ceea ce vedea, ci simți că o cuprinde amețea și deodată avu senzația că ea, Miss MacDaid, calul de povară, este gata să leșine.

Maiorul începu să vorbească explicându-i ceea ce se întâmplase și, în vreme ce-l asculta, infirmiera-șefă ajunsese treptat la convingerea că el se află în viață. Acum, când îi urmărea cuvintele, încercă pentru prima dată în viața ei atât de muncită o încredere

mistică în miracolul săvârșit.

— Cred că vârtejul m-a împins spre zidul înconjurător al Grădinii zoologice, până ce m-am trezit în crăcăna unui copac, spuse el.

Își bandajase rana de la cap cu propria lui cămașă, iar după ce prinsese putere, se dezbrăcase și se avântase spre spital, când înotând, când luptându-se cu apa care-i ajungea până la piept, făcându-și loc printre șerpi, cadavre și dărâmături, până ce ajunsese în dreptul ruinelor Școlii de muzică, lângă marele bazin, și astfel se putuse orienta.

— Am întâlnit-o pe Mrs. Gupta în hol și am venit direct aici. Mă temeam să nu ți se fi întâmplat ceva. Știam că dacă scăpaseși cu viață, aveam să te găsesc aici. Apoi adăugă calm: Ar fi bine să te duci prin saloane. La vederea dumatăle bolnavii se vor mai liniști. Am să mă ocup eu de femeia asta.

— Ar fi bine să mă lași să-ți bandajez capul ca lumea.

— După ce termin aici.

Miss MacDaid trecu iarăși prin saloane, de data aceasta oprindu-se la fiecare pat de unde-i ajungea la ureche un scâncet sau un geamăt, alinând spaimile, ușurând durerile, dar în tot acest timp abia știind ce face. Avea senzația că plutește pe un ocean de glorie. Da – un ocean de glorie. Se petrecuseră două miracole – miracolul care salvase viața lui și miracolul corpului acela tânăr și auriu. Abia acum știa ea ce înseamnă adevărata frumusețe. Aceasta îi schimbase toate concepțiile. Era un simțământ nebunesc, bizar, o adorare fără dorințe carnale. Maiorul împlinea tot ceea ce pierduse ea în viață, compensa propriile ei umiliri și complexe de inferioritate. Faptul că era bătrână nu avea importanță, ea nu se mai simțea ridicolă. Acum adora ceva definit; amorul ei vag, absurd, dorințele-i imprecise se transformaseră acum în ceva dur, cu contururi bine determinate, ca și când trupul acela frumos ar fi fost turnat din aur în loc să fie făcut din carne. În vreme ce se apleca asupra paturilor, pe rând, potolind spaimile și suferințele, îl vedea pe Maior așa cum îi apăruse în fața

ochilor, când ea se întorsese așteptându-se s-o vadă pe urâta și buboasa Mrs. Gupta. Avea viziunea corpului său gol, lucind în lumina lumânării, și a ochilor săi albaștri de brahman, care se uitau la ea cu o expresie atât de ciudată și de caldă. Privirea aceea îi grăia tot ceea ce Miss MacDaid tânjea de atâta vreme să audă; că Maiorul avea încredere în ea. Că o prețuia, că în ciuda vârstei și a urâteniei ei dragostea lor nu avea nimic ridicol. Că o respecta și o iubea. Înconjurată de acest ocean de glorie, simțea încolțind în sufletul ei o pace adâncă, asemenea acelor femei care se întorc de la un amant satisfăcute, pacificate, renăscute.

30

Către sfârșitul după-amiezii, Maiorul văzu la fereastra de la etaj mica procesiune care venea pe aleea principală, printre dublul șir de plante hibiscus mânjite cu noroi – mai întâi Fern cu Mr. Smiley, apoi Miss Hodge agățată ca un copil de mâna unei femei pe care nu o recunoscuse din primul moment. Întreaga lui atenție se concentra asupra siluetei în rochie de stambă, și numai după ce se apropie reuși s-o identifice pe lady Heston, pe care, până atunci, nu o văzuse decât imaculată, albă ca porțelanul și acoperită cu bijuterii. O clipă, sosirea lor la spital îl contrarie, fiindcă povara acestora avea să-i sporească multiplele complicații care se acumulau pe măsură ce constata că pacienții, aduși la spital unul câte unul, prezentau noi cazuri de tifos și de holeră declarate în oraș. Bolnavi ori accidentați, cu capete sparte, picioare rupte, trupuri sfârtecate, zăceau peste tot, chiar în hol sau în camera de raze X. Cei mai mulți mureau, fiindcă nu fuseseră tratați la timp. Dar până își dădeau sufletul trebuiau totuși îngrijiți. Niciuna din cele patru personaje nu-i putea fi de folos – nici fata aceea prostuță a misionarului american, nici biata Miss Hodge, care se ținise atât de rău, nici răsfățata lady Heston,

deprinsă numai cu luxul. Poate că Smiley i-ar fi putut da o mână de ajutor, dar și el avea nenumărate probleme pe cap.

Se gândi totuși că era mai bine să-i primească personal, decât să lase această corvoadă pe seama infirmierei sale. Plecă de la fereastră, coborî scările și îi întâmpină în pragul intrării principale.

Fu o întâlnire ciudată. Fără veste, scundul Smiley întinse brațele spre Maior și îl sărută ca și când ar fi avut de-a face cu un copil pierdut și regăsit, tocmai când se credea că ar fi murit. Maiorul îl strânse la piept luându-l aproape pe sus. Smiley nu era de loc greu. Safka avu senzația că ridicase un nor, atât de străveziu și de slab era misionarul.

— Lady Heston a venit spre a asista la înmormântarea soțului ei, explică Mr. Smiley. Iar Fern s-a gândit că ar putea fi de folos.

— Și eu pot munci, interveni lady Heston. Sunt foarte rezistentă.

— Și eu, se auzi ca un ecou glasul lui Miss Hodge, care continua să se țină de mâna Edwinei. Sunt tare ca un taur.

O clipă Maiorul aruncă o privire pătrunzătoare lady-ei Heston. Ochii lor se înfruntară. Pe chipul ei plutea o expresie dârză, plină de sfidare, care părea să spună: „Crezi că sunt nevolnică. O creatură răsfățată, deprinsă doar cu luxul. Nu este așa. Corpul meu este tot atât de oțelit ca și al tău. Iar dacă aș vrea, aș putea să fiu tot atât de abilă ca și tine.”

Privirea ei elocventă îl uimi atât de mult, încât păstră câteva clipe de tăcere. Nu se așteptase ca dintre toți oamenii pe care-i cunoscuse, lady Heston să fie cea mai încrezătoare în forțele ei. Era normal pentru o femeie de seama ei să își închipuie că este cea mai frumoasă, cea mai luxoasă și cea mai senzuală, cum era și adevărat, dar ca să afirme că putea fi în același timp puternică și capabilă și îndemnatică părea cel puțin ciudat. Chipul obosit al maiorului căpătă culoare.

— Mă duc să o caut pe Miss MacDaid. Cu ea trebuie să vorbiți. Nu pot să vă ofer scaune, fiindcă nu se găsește așa ceva pe aici. Au

fost ridicate, ca să avem cât mai mult loc pentru pacienți.

Îi lăsa să aștepte printre bolnavi, și în cele din urmă reuși să o găsească pe Miss MacDaid în salonul rezervat lehzurilor. Infirmitara-șefă dirija două femei paria care curățau noroiul și încercau să facă încăperea cât mai locuibilă. În vreme ce urmări activitatea celor două servitoare, Miss MacDaid îl asculta cu atenție. Dar când auzi despre ce e vorba, se întoarse spre el și-i vorbi cu brutalitate, comportându-se exact așa cum bănuia Maiorul.

— Mai mult au să ne încurce. Ce știi ele să facă? Mai bine trimite-le înapoi, la Misiune.

Și el se gândise la fel în primul moment, dar acum nu mai era atât de sigur că ar fi fost soluția cea mai bună.

— Toate trei nu sunt bune de nimic, continuă Miss MacDaid. Niciuna nu cunoaște dialectul hindustani, cu excepția lui Miss Hodge, care, după dispariția lui Miss Dirks, mai mult ne-ar sta în drum.

Maiorul nu cedă pe tot frontul.

— Să le punem la încercare. Dacă ar putea măcar să spele podelele sau să care apă prin saloane... Avem o nevoie disperată de ajutoare.

Ea se îmbună puțin.

— Poate că ai dreptate. Vin imediat.

Spuse ceva în gujerati celor două femei de serviciu, apoi îl ajunse din urmă și ieșiră împreună din sală.

— Englezoaica nu mi-a făcut o impresie bună, reluă ea. Este una din acele creaturi care degeaba fac umbră pământului.

Miss MacDaid îi aruncă o privire furișă. Chipul Maiorului era însă impenetrabil.

În preajma asfințitului, Ransome și Smiley, care între timp vizitaseră cartierul paria transformat în ruine, veniră la spital spre a pofti pe lady Heston să participe la funeraliile marelui lord Heston. O găsiră făcând baie unui copil bunya de vreo zece ani, căruia Maiorul îi operase o tumoră cu două zile înainte de inundație. La apariția lor ea se uită în sus spre ei și le spuse:

— Mai am puțin și termin. Maximum două minute.

La revederea ei și la auzul vocii sale, Ransome simți o poftă absolut illogică de a izbucni în râs. Fără să se mai întoarcă spre ei, lady Heston reluă:

— Este neapărat necesar să asist și eu?

— Nu are să țină mai mult de un minut, replică Mr. Smiley. Doar să citesc slujba morților.

— Foarte bine.

Edwina ridică de pe fruntea băiatului părul negru care-i cădea pe ochi, apoi își șterse obrazul cu un prosop umed. Se ridică, puse la o parte ligheanul și prosoapele.

— Mergem? rosti ea.

Împreună trecură pe lângă marele bazin și străbătură străzile ruinate ale bazarului, ajungând în parcul vechiului palat de vară transformat într-o masă de dărâmături. Orașul părea pustiu. Ici și colo oameni scăpați din dezastru umblau prin dărâmături, încercând să scoată din ruinele prăvăliilor tot felul de fleacuri, clopoței de argint și stofe care nu apucaseră să fie jefuite de indigenii bhils. Nu se mai vedeau însă bolnavi și muribunzi văitându-se în pragul caselor năruite. Din loc în loc, printre ruine, se ridicau limbi de flăcări și fum de deasupra marilor ruguri funerare unde zeci de corpuri grămadite laolaltă erau incinerate în același timp. În preajma fiecărui rug se afla câte o mică gardă alcătuită din soldații sikhs ai colonelului Ranjit Singh, cu misiunea de a împiedica rudele jeluitoare de a se arunca ele înșile în flăcări. Era o scenă de iad, gândi Ransome, impresionat de mormanele de

cadavre, de flăcări, de contorsionările celor care se văicăreau. Aminteau un tablou din *Infernul* lui Dante. Împuțea care îmbâcsea atmosfera nu mai provenea de la cadavrele în plină putrefacție, ci de la cărnurile arse.

Rașid și Ranjit Singh lucraseră repede. Coreligionarii lui Rașid, musulmanii, provocaseră unele tulburări, fiindcă socoteau arderea cadavrelor potrivnică credinței lor. Deoarece nu erau mulți la număr, bătrâna Maharani îngăduise ca musulmanii morți să fie îngropați într-un teren aproape de Turnul tăcerii al populației parsee. Turnul însuși era acum negru de vulturii ghiftuiți, care băteau din aripi și își curățau penel, căci populației parsee i se acordase dreptul să execute riturile credinței lor, cu condiția ca leșurile să fie cărate imediat în Turn. Lângă ceea ce rămăsese din porticul palatului de vară, fusese înălțat pentru lordul Heston un rug alcătuit din bârne smulse din ruine. În vreme ce micul grup străbătea aleea, numeroși culii așteptau ca lady Heston să dea foc grămezii. Deasupra zăcea cadavrul, învăluit într-un giulgiu, ca și celelalte leșuri. Ransome avusese grijă de asta, fiindcă rămășițele lordului Heston nu ofereau o priveliște plăcută. Când se apropiară de rug, Edwina văzu că lințoliul era improvizat din cearșafurile trandafirii de *crêpe-de-Chine* care o însoțeau în toate călătoriile. O mare monogramă brodată „E.H.” se vedea limpede la unul din colțuri. Edwina reflectă cu amărăciune. „S-ar fi bucurat dacă ar fi știut că va fi învăluit în cearșafurile trandafirii din patul meu.”

De altfel întreaga operație funebră avea un aer de improvizatie, fiindcă asistența era alcătuită numai din culii care stăteau în jur și se uitau la văduvă cu un fel de curiozitate animală. La Londra, gândi Edwina, ar fi avut loc mari funeralii cu un serviciu religios oficiat la Sf. Margareta sau Sf. George, în prezența tuturor acelor care profitaseră de pe urma relațiilor lor cu decedatul în timpul vieții acestuia și toată acea lume ipocrită, mâncată de molii, care pretindea că decedatul lord Heston rămânea chiar după moarte un

personaj important, onorabil, un stâlp al Imperiului Britanic. Ar fi stat în strane, știind în adâncul inimii lor că răposatul fusese un nebun, un criminal, dar nu ar fi trădat prin niciun semn aceste simțăminte, pentru că, într-un fel, fiecare dintre aceștia era angajat în acel joc pe care Heston îl jucase în timpul vieții cu mai multă șiretenie și cu mai mult succes decât ei. Edwina își dădu brusc seama că acea gigantică ipocrizie era un adevărat sistem, o contribuție majoră adusă de lumea anglo-saxonă civilizației occidentale, o contribuție tipic britanică. Toți ar fi pretins că nu văd viciile, abuzurile, slăbiciunile altora, pentru ca propriile lor cusururi să nu fie descoperite. Atâta vreme cât le acceptai jocul puteai să procedezi după bunul plac și să scapi cu fața curată. Nici Albert nu se sinchisise de câți amanți avusese ea, atâta vreme cât societatea nu aflase nimic despre ei. Sub învelișul acesta se aflau straturi de corupție putredă de care sau habar nu aveai, sau întorceai capul ca să nu le vezi. Dacă nu respectai jocul și rămâneai cinstit, te sfâșiau așa cum îi sfâșiaseră pe Byron și pe Oscar Wilde, pe Shelley și pe Hastings, precum și pe mulți alții.

„Iată de ce am scăpat cu fața curată atâta vreme, gândi ea. În altă parte a lumii n-ar fi fost cu putință așa ceva.”

Această forță se născuse dintr-un cinism mult mai profund decât ar fi putut să conceapă sau să-l născocească lucizii și cinicii francezi. În toate ziarele din Anglia, chiar și în acelea care l-au combătut și l-au urmărit cu ura lor, se vor publica articole elogioase și fantastice necroloage. Gazetele controlate de Heston vor reproduce, în lungi coloane înconjurată cu negru, fotografiile și omagii aduse de oameni pe care răposatul îi înșelase și îi insultase în tot timpul vieții sale, dar care îl urau tot atât de mult ca și Bates. Numai că niciunul din aceștia nu va ști dacă lordul murise cu adevărat. Vor apărea manșete despre „Dispariția lordului și al lady-ei Heston. Dezastrul din Ranchipur, etc.” Dar toți aceștia vor fi măcinați de îndoieli. Bărbații și femeile care truseră pentru el nu se vor putea bucura în

adâncul inimii lor că lordul murise. Nu puteau decât să spere că veștile vor fi confirmate.

O secundă, buzele ei schițară un zâmbet. „Ce biografie a lui Albert aş putea să scriu împreună cu Bates! reflectă ea. Am venit la slujba aceasta funebră, gândi iarăşi, pentru a salva aparenţele şi a împiedica faţada căsniciei noastre să se năruie.” În sinea ei, puţin îi păsa ce avea să se întâmple cu grămada aceea de cărnuri putrede, învăluite în scumpele cearşafuri trandafirii.

Ţărâna să se întoarcă în ţărână. Când grămada va dispărea, oamenii vor aduna cenuşa rămasă, o vor pune într-o cutie metalică de biscuiţi Hunter Palmer şi o vor trimite fratelui său, acel personaj şters pe care ea nu primise niciodată îngăduinţă să-l vadă, fiindcă nu se cuvenea ca eleganta Edwina Heston să bănuiască măcar sordida vulgaritate a originii mic-burgheze a soţului ei.

În vreme ce Mr. Smiley citea slujba, Edwina simţi mâna lui Ransome cuprinzând-o pe a ei. Era un gest drăguţ, reflectă ea, un simbol al acelei amare înţelegeri care existase întotdeauna între ei. Încerca să o asigure de simpatia lui şi să-i insufle curaj, nu fiindcă lordul Heston murise şi ea rămăsese văduvă, (Edwina ştia că Ransome nu-şi făcea iluzii în această privinţă) ci ca un fel de consolare faţă de toţi anii iroşiţi alături de Albert, faţă de nebuniile săvârşite de ea până atunci, faţă de uscăciunea şi ipocrizia vieţii ei. Deodată, Edwina îşi dădu seama că Tom renunţase de mult la o astfel de viaţă, fiindcă se scârbise de ea, fiindcă refuza să se mai preteze în continuare la jocul acela plin de ipocrizie. Poate că îi lipsea tăria de caracter, poate că era neurastenic, căzut la darul beţiei, defetist. Oricum ar fi fost nu i se putea reproşa lipsa de onestitate şi de previziune. Refuzase pur şi simplu să participe la jocul lor murdar.

Mr. Smiley termină slujba, iar Tom i se adresă Edwinei:.

— Vrei să aprinzi rugul? Aşa se obişnuieşte aici. Ruda cea mai apropiată face acest lucru.

— Da, rosti ea, prost dispusă.

Unul dintre culii care așteptaseră acest moment dădu lady-ei Heston un exemplar al ziarului *Times of India*, răsucit într-un fel de torță, pe care Tom o aprinse cu bricheta lui. Edwina aruncă peste rug jurnalul cuprins de flăcări. Flăcările acestea șovăiră câteva clipe, apoi prinseră să cuprindă lemnele și să se întindă lacom spre corpul învăluit în cearșafuri trandafirii din *crêpe-de-Chine*.

Ea urmări un timp progresele focului, apoi se întoarse spre Tom și întrebă ca un copil:

— Acum pot să plec?

Îi răspunse Mr. Smiley:

— Este cel mai înțelept lucru pe care-l puteți face.

Edwina avea o mare simpatie pentru Mr. Smiley. Îi aruncă o privire rapidă și îi zâmbi. Omul acesta avea în el ceva simplu, lipsit de complicații, o siguranță în propriile puteri.

— Unul din băieții mei, zise Mr. Smiley, va avea grijă de cenușă.

Așa că marele lord Heston rămase singur cu culii și cu focul devorator, purificator.

32

Când se aflau la jumătatea drumului, traversând bazarul, o întâlniră pe Miss Hodge. Venea alergând spre ei, fața ei plinuță fiind răvășită de o spaimă copilărească.

— De ce m-ați părăsit? strigă. Apucă mâna lady-ei Heston și scânci: V-am căutat peste tot.

Ransome o văzu pe Edwina luând-o la braț pe Miss Hodge și spunându-i cu blândețe:

— Nici nu ne-a trecut prin minte să te părăsim. Ne-am gândit că nu ți-ar place să mergi cu noi.

Buzele biete Miss Hodge tremurau de parcă ar fi fost gata să o

podidească plânsul. Apoi zâmbi fericită că umbla la braț cu prietena ei lady Heston, ca și când ar fi fost două școlărițe.

Când ajunseră la spital, Ransome și Mr. Smiley se despărțiră de ele spre a se duce la cortul bătrânei Maharani. Miss MacDaid le aștepta îmbufnată, având să le încredințeze noi sarcini – îmbăierea pacienților, luarea temperaturii, golirea ploștilor.

— V-am pregătit o cameră pentru dumneavoastră, Miss Hodge și pentru Fern Simon, într-unul din saloanele rezervate pacienților, le spuse ea cu asprime. Nu este prea încăpător și are numai paturi indiene. Ar fi bine să le curățați bine înainte de a vă culca în ele.

33

Avionul grăbi izbucnirea crizei. Sosi în dimineața următoare dinspre Muntele Abana. Apăru brusc, scânteie o clipă în lumina soarelui tocmai deasupra templelor albe care încoronau creasta masivului muntos. Oamenii de pe străzi – culii, măturărese, soldați, polițiști, apoi inși înfometăți, bolnavi, muribunzi – se uitară spre cer urmărindu-i zborul. Câțiva începură să strige, alții păstrară tăcerea, dar în sinea lor fiecare era animat de același gând: „Lumea din afară nu ne-a uitat.”

Avionul ajunse repede deasupra orașului ruinat și descrie două cercuri înainte ca să aleagă un lan de mei, din preajma Turnului Tăcerii al populației parsee, drept teren de aterizare. Hurui lăsându-se din ce în ce mai jos, până ce roțile trenului de aterizare atinseră noroiul roșcat și se cufundară adânc. O clipă, împotmolirea roților amenință să provoace o capotare a avionului, dar acesta își recâștigă echilibrul și se opri în sfârșit, în vreme ce mulțimea alerga anevoie prin noroi, îndreptându-se spre el. Aviatorul era musulman. Când ieși din carlingă, întrebă în hindustani de lordul și de lady Heston. Le spuse că fusese trimis de la Delhi spre a-i evacua din Ranchipur.

Un funcționar al serviciului de contribuții se oferi să-i dea explicații. Ceilalți oameni erau niște inși neînsemnați din castele de jos, care habar nu aveau despre niște personaje atât de importante. Slujbașul era un tip mărunț, gălbejit, vorbăreț, plin de el, care știa tot ce se întâmpla în Ranchipur.

— Marele sahib a murit, zise. Memsahib se află la spital, dar omul cu care ar trebui să vorbiți este sahib Ransome.

Îl conduse apoi pe aviator spre casa jobedar-ului din preajma porții celei mari.

Din clipa în care Gopal Rao intră surescitat anunțându-l că fusese văzut un avion, Ransome știe de ce venea... poate și după vești, dar cu siguranță pentru a o lua pe Edwina. Se gândise la posibilitatea sosirii unor mesageri călări pe cai, pe elefanți sau aduși în care trase de boi, dar niciun moment nu se gândise la un avion. Chiar și acum ideea aceasta îi părea ruptă de realitate: era ca și cum o monstruoasă invenție a viitorului desprins dintr-un roman de Wells apăruse brusc în culmile văzduhului, tocmai deasupra cortului bătrânei regine maharatta. În casa jobedar-ului și în luxosul cort al Maharanei lumea trăia ca în secolul al XV-lea, nu ca în al XX-lea, reflectă Ransome. Iar când cochetul aviator musulman se prezintă în fața lui, spunând că venise să o ia pe lady Heston, bănuie numaidecât că Edwina nu va accepta să plece cu avionul. Totodată își aminti de ostilitatea și disprețul nutrit față de lady Heston de către Maharani și de dorința exprimată de aceasta de a o expedia cât mai repede din Ranchipur. Dacă bătrâna doamnă dorea acest lucru, Edwinei nu-i rămânea decât să plece. În calitatea ei de regentă, aceasta deținea puteri absolute. La nevoie ar putea ordona să fie legată fedeleș și cărată la bordul avionului. Ransome nu știa de ce ajunsese să presupună că Edwina va prefera să rămână în Ranchipur, în gaura aceasta pestilențială. Presupunerea lui era dictată de un al șaselea simț, sau era pur și simplu instinctivă. De când venise de la Misiune, Edwina se înstrăinase parcă de el, se

închisese în ea, îi devenise aproape ostilă. Numai în clipa în care mâna lui o atinsese pe a ei, în vreme ce stăteau lângă rugul funebru, simțise că vibrează ceva din vechea lor simpatie și înțelegere.

În vreme ce-i spusese aviatorului că va pleca îndată spre a o aduce pe lady Heston, o pronunțată cută i se adânci între sprâncene. Dădu ordin să i se dea pilotului ceva de mâncare și băutură, apoi plecă la spital. Acolo o găsi pe Edwina îmbrăcată în costumul albastru purtat de infirmierele începătoare și făcând ordine în camera pe care o locuia împreună cu Miss Hodge și cu Fern. Când o văzu măturând pe sub patul indian, cu somieră împletită grosolan din sfoară groasă, abia se stăpâni să nu izbucnească în râs. Miss Hodge își făcea de lucru pe aproape.

Închipuindu-și că un atac brusc ar avea mai multe șanse de reușită, intră în chestiune.

— A sosit un aeroplan pentru tine. Poți să pleci imediat și să iei orice bagaj vrei.

Ea se îndreptă de spinare și rezemă mătura de perete.

— Cine l-a trimis?

— Viceregele, presupun. Un personaj de importanța ta nu este lăsat la voia întâmplării.

— Da, s-ar putea să ai dreptate. Nu știu însă dacă am să plec.

— Ar fi bine să nu te mai codești. Ai fi o neroadă dacă ai rămâne aici.

Miss Hodge începu să strige cuprinsă de istericale:

— Sa nu pleci. Să nu mă lași singură.

Când Ransome se uită la bătrâna doamnă, observă că plânge. Ochii ei erau roșii, umflați și arăta mai buhăită, mai țcănită și mai hidoasă ca niciodată.

Edwina se întoarse spre ea și îi vorbi cu blândețe, ca și când s-ar fi adresat unui copil:

— Nu. N-am să te părăsesc. Am să-ți port de grijă. Se adresă apoi lui Ransome: îmi trebuie puțin timp d gândire.

— Ai fi o neroadă dacă ai rămâne, repetă el. Deja arăți ca dracu.
— Mulțumesc. Știu cum arăt. Mi-am văzut fața azi dimineață, în oglindă. De ce vrei să scapi de mine?

— Ai crea mai multe complicații decât ar fi cazul.
— Nu te înțeleg prea bine. La ce te referi... la el?
— Poate și la altele.
— Nu-l deranjez cu nimic. Abia dacă îl văd. În halul în care mă aflu numai atrăgătoare nu m-ar putea găsi.

— Mai sunt și altele.
— Ce anume?
— Maharani vrea să se descotorosească de tine cât mai repede cu putință.

— De ce?
Ransome zâmbi ușor.
— Nu te place.
— Am remarcat.
— Știe tot ce se întâmplă. Bănuiește probabil și de ce vrei să rămâi.

— Nu are nicio legătură cu asta... în orice caz, nu e faptul determinant.

— Ar putea să-ți poruncească să pleci.
Edwina reflectă câteva clipe asupra acestei chestiuni.
— Iar dacă refuz, mă face pachet și mă expediază, rosti ea. Nu poate să mă bage la închisoare.

— Nu sunt atât de sigur. Actualmente dispune de puteri absolute. A urmărit acest lucru de ani de zile. Îi urăște pe europeni... în special pe femeile europene.

Deodată își dădu seama că se avântase pe un drum greșit. Fața ei oglindea o expresie de încăpățânare, de asprime.

— Cred că și tu mă socotești inutilă.
— Nu. Socotesc însă că ai proceda mai înțelept dacă te-ai înapoia în lumea ta și ți-ai relua viața dinainte. Acolo e locul tău. E prea

târziu ca să te mai schimbi, chiar dacă ai vrea.

— Ești un porc.

— Ai putea să te molipsești de holera sau de tifos și să mori. Bolile astea sunt mai primejdioase pentru europeni.

— Dacă rămân, o fac pentru motive pe care nu le-ai putea înțelege.

— Se poate.

Uitaseră de Miss Hodge. Bătrâna domnișoară stătea în preajma lor și-i asculta fascinată. Chiar și în nebunia ei era conștientă că nu mai auzise vreodată oameni vorbindu-și atât de brutal, de amar. Nu era una din acele conversații pe care și le imagina între cei din înalta societate. Niciuna din eroinele ei nu folosisese expresia „porcule”. Biata ei față plină exprima o mare tulburare.

— Nu poți să pui o vorbă bună pentru mine la Maharani?

— Aș putea.

— Du-te la ea. Până te înapoiezi, voi lua și eu o hotărâre. Dacă nu mă mai vrea aici, plec. Puse mâna pe brațul lui și adăugă: Poartă-te cinstit cu mine, Tom. Nu vreau să mă înapoiez în Anglia... Mi-e frică să mă întorc acolo. Vreau să rămân aici.

În ochii ei albaștri apărură expresia aceea copilărească, aproape inocentă, pe care Ransome o deslușise, deși era beat, și în noaptea aceea când participaseră la dineul oferit de Mr. Bannerjee.

— Încearcă să te lupți pentru mine, Tom... măcar de data aceasta.

Ransome știa ce ar fi trebuit să-i răspundă – că îi cunoștea motivele, că acestea erau ieftine, sentimentale, că se comporta ca eroina unui roman de duzină, că avea de gând să o trimită de îndată în lumea aceea crâncenă, aprigă, din care făcea parte. Dar mai știa că nu avea inima și nici dreptul să-i spună toate aceste. Se mărgini să răspundă cu blândețe:

— Am să încerc. Ți-o jur. Dar e absurd.

— Mulțumesc, exclamă ea și îl sărută brusc pe obraz.

Când el se întoarse, ca să plece, Miss Hodge își recapătă deodată

graiul.

— Spune-i, se adresă ea surescitată Edwinei, spune-i...

— Ce să-i spun?

— Despre soldatul sikh.

— Ce e cu soldatul sikh? întrebă Ransome.

— Nimic, replică Edwina. Am să-ți spun când ai să te întorci. Acum du-te. Să faci ce mi-ai făgăduit.

— Nu ți-am făgăduit nimic, răspunse Ransome. Să bagi însă bine la cap un singur lucru. Faptul că ești văduva marelui lord Heston nu mai are acum nicio însemnătate, și cu atât mai puțină însemnătate are față de bătrâna doamnă.

34

O găsi pe Maharani în cort, dar ea nu îl primi în încăperea audiențelor împodobită cu covoare și tablouri, ci în propria-i cameră, unde stătea pe podea, singură cu bătrâna principesă de Bewangar. Maharani arăta obosită, cu cearcăne mari, negre, sub ochii strălucitori. Nu purta bijuterii, cu excepția a două picături de diamant la urechi. În înfățișarea ei se deslușea o dârzenie, un fel de implacabilitate pe care nu le observase decât o dată sau de două ori în toți acești ani de când o cunoscuse. Erau momente când își pierdea cumpătul și devenea pe neașteptate o tigroaică.

Maharani îl privi lung, apoi rosti:

— Ei, ce dorești?

— În privința, lady-ei Heston, Înălțimea-voastră.

Nu era nevoie să spună despre avion. Ca de obicei ea afla tot ce se întâmpla și aceasta foarte repede. Era informată despre avion, știa de unde venea, cine îl trimisese, și chiar faptul că pilotul era musulman și se numea căpitanul Yussef Baig.

— A sosit fără nimic, rosti ea cu amărăciune. N-a adus nici hrană,

nici bandaje, nici anestezeice, nimic, în afară de două scaune goale pentru englezul acela și pentru soția lui.

— Se va înapoia cu toate aceste lucruri, Înălțimea-voastră. Maiorul și Miss MacDaid fac o listă pentru pilot.

— Ce este cu lady Heston?

— Nu vrea să plece. Dorește să rămână aici.

Ochii ei negri se îngustară puțin, așa că părură să se concentreze în două puncte de foc.

— De ce nu vrea să plece?

Ransome ridică din umeri. Un zâmbet ușor se așternu pe fața ei frumoasă, dar obosită și atât de bătrână. În clipa aceea el ghici că Maharani știa totul chiar și felul cum Edwina se uitase la Maior în noaptea recepției de la Mr. Bannerjee. Poate că remarcase acest lucru încă din prima noapte, în timpul dineului de gală de la palat. Atât de puține îi scăpau ei.

— Va să zică asta e? rosti ea.

— Nu cred că este singurul motiv.

Înțelese că șansele lui sporeau. Zâmbetul și acea scânteiere de umor atât de omenesc erau elocvente. Știa că mai presus de toate Maharani era profund umană.

— Nu vreau să rămână aici, zise ea. Nu este decât o... Ezită o clipă și adăugă: „o târfă”.

Ransome nu negă acest lucru. Cunoscând ceea ce știa Maharani, era inutil să încerce a-i schimba convingerea.

— Acum lucrează la spital, explică el. E foarte necesară.

— Ce fel de lucru?

— Cele mai grele și mai murdare munci.

Umbra aceea ușoară de umor și înțelegere apărură iarăși în ochii ei.

— Presupun că Miss MacDaid a avut grijă de asta. Oricare din fetele de la liceu ar fi putut fi tot atât de utilă.

Ransome observă că Maharani nu avea de gând să cedeze. Dar expresia ochilor ei negri se îndulci puțin. Și lui Ransome îi veni o

inspirație. Știa că Maharani luptase pentru a educa femeile Indiei, pentru a le elibera, pentru a le ridica din țărână. Dacă ar putea să o facă a vedea în Edwina o colaboratoare, o simpatizantă a acestei mișcări.

— Muncește ca un bărbat, spuse, apoi adăugă brusc: Își ura soțul. S-a bucurat de moartea lui. A trecut prin multe de la venirea ei aici.

Înțelese că Maharani îi cântărea argumentele, dar că nu voia să lase a i se citi gândurile.

— De ce vrei să rămână? întrebă.

„Știe și asta”, reflectă el, apoi adăugă cu glas tare:

— Nu am niciun interes să rămână. Am făcut tot ce am putut spre a o convinge să plece.

— Atunci de ce îmi ceri să cedez?

Ransome știe că întrebarea era pusă astfel încât să-l încurce. O clipă păstră tăcerea, apoi reluă:

— Este o poveste lungă, Înălțimea-voastră. Legătura noastră a început de multă vreme. Acum nu mai este nimic între noi... decât, cel mult, o veche prietenie. Cred că din cauza aceasta am insistat. Și datorită poate și faptului că lady Heston este o femeie cu mult caracter.

— Caracter! pufni bătrâna doamnă.

Ransome nu se lăsă intimidat.

— Da, Înălțimea-voastră. Caracter. Uneori l-a folosit într-un mod greșit, dar caracterul a rămas același.

Bătrânei Maharani nu-i plăcuseră vorbele lui. Ransome avu premonițiunea că printr-un fel de miracol va reuși să o facă pe Edwina simpatică în ochii interlocutoarei.

— Ce părere are Maiorul? întrebă ea.

— Nu știu. Nu l-am văzut decât o clipă. Am vorbit despre lista medicamentelor de care are nevoie.

Gânditoare, Maharani își mută privirile aiurea.

— Întreabă-l pe Maior, zise. Dacă este de acord, o autorizez să

rămână. Dar nu-mi asum nicio răspundere asupra a ceea ce i s-ar putea întâmpla. Am să-i scriu Viceregelui o scrisoare în acest sens – că nu am putut-o sili să plece.

— Atunci pot conta pe îngăduința Înalțimii-voastre?

— Ce ți-am spus până acum?

— Mulțumesc, Înalțimea-voastră.

Se înclină și dădu să plece, dar ea îl opri.

— Vreau să-ți mulțumesc, Ransome, pentru tot ce faci. Rașid și colonelul Singh mi-au spus că ai lucrat toată noaptea. Când mai apuci să dormi?

— Am dormit destul acum două zile.

— Aranjează chestiunea aceasta, apoi du-te și te culcă. Avem nevoie de dumneata. Pari foarte obosit.

— Vă mulțumesc, Înalțimea-voastră.

— Spune-i Maiorului că i-l trimit pe Bauer. Este infirmier, așa că îi va fi de folos.

— Foarte bine, Înalțimea-voastră.

Ransome făcu o plecăciune indiană, apropiindu-și vârfurile degetelor de la ambele mâini, apoi se retrase, surescitat – în ciuda oboselii sale – deoarece câștigase pe jumătate bătălia. În anticameră trecu pe lângă rusoaică. O salută.

— *Bon jour*, rosti el.

Nu o cunoscuse personal, dar formalismul în aceste momente îi părea lipsit de sens. Maria Lișinskaia era agitată. Ea îi zâmbi vag, aruncându-i o privire pătrunzătoare cu ochi-i verzi ca de pisică. Trecu pe lângă el, apoi intră în camera bătrânei Maharani.

Rusoaica era supărată și dezamăgită fiindcă nu putuse asculta convorbirea dintre Ransome și Înalțimea-sa. Acum va trebui s-o

descoasă pe Maharani, să-i scoată cuvintele cu cleștele, să-i pună întrebări subtile și să facă aluzii fine, toate acestea cu multă greutate și prudență, fiindcă bătrâna era mai șireată decât o vulpe și îi descoperea ușor intențiile. Poate că va face în așa fel încât să nu-i spună nimic.

Pentru Maria Lișinskaia întreaga lume se dăduse peste cap din clipa în care îl văzuse pe bătrânul Maharajah murind în brațele lui Harry. De atunci nu-l mai zărise pe infirmier decât o dată și numai pentru o clipă. Acum nu mai putea să-l poftască în cameră, deși erau momente când dorințele ei deveneau atât de aprige, încât i se încingea tot trupul, o cuprindea amețeala și orice zgomot, orice miros, îi încrâncena nervii. O exasperau și ropotul ploii pe acoperișul triplu al cortului, și duhoarea aceea oribilă a morții care plutea deasupra parcului, adusă de vânt dinspre oraș, și țipetele șacalilor și ale hienelor, și vaietele îndepărtate care continuau zi și noapte. Toate aceste zgomote îi stârneau și mai mult dorințele.

Niciodată nu mai suferise în așa hal. Nici în Rusia înainte de fugă, nici în timpul rățăcirilor ei prin Germania, când se vindea oricui pentru puțină hrană și pentru câte o biată hanță cu care să-și acopere corpul. De vină, își spunea ea, era țara aceasta blestemată, climatul infernal, lumea aceasta smintită, voluptoasă, crudă, cu lingamuri expuse pretutindeni, în temple, în casele țăranilor, pe margine de drum. Oriunde te-ai fi întors, vedeai în fața ochilor numai acel lingam, simbol al creației, al voluptății, al dorințelor, al plăcerilor stranii. Nu întâlneai decât pe Șiva și pe Kali, zeița morții.

Când dădu la o parte perdelele și se înfățișă lui Maharani, aceasta o privi, apoi rosti scurt:

— Ce vești?

— Niciuna.

Bătrâna doamnă deschise o cutie cu betel și grăi cu nepăsare:

— Îl trimit pe Harry Bauer la spital.

Inima Mariei Lișinskaia încetă să mai bată.

— Acolo îl vor folosi, continuă Maharani. Aceia nu răzlesc cu lucrul.

„De acum înainte n-am să-l mai văd, gândi Maria Lişinskaia. Sau poate că va fi mai ușor. Aș putea să mă duc acolo, la el”.

Maharani o cercetă cu privirile.

— Vechile cazărmi și ceea ce a mai rămas din Școala de muzică sunt pline cu bolnavi de holeră. Maiorul i-ar putea încredința unul din aceste spitale improvizate. Bauer se pricepe la dezinfectante și va ști cum să se ferească de contaminare. Va fi de mare folos.

Fața palidă a Mariei Lişinskaia se făcu lividă. Avu brusc viziunea orașului ei natal din Ucraina, când oamenii – era mult de atunci – mureau de holeră ca muștele, cădeau pe stradă, în prăvălii, zvârcolindu-se, negri la față. „N-am noroc, gândi. N-am avut niciodată noroc. Chiar dacă mă lupt, tot nu realizez nimic. Nu mai e nimic de făcut... nimic.” Adăugă cu glas tare:

— Dacă i se întâmplă ceva, mă omor.

Pentru prima oară recunoștea în fața bătrânei Maharani că îl iubea pe Harry Bauer.

— N-are să i se întâmple nimic. E tânăr, puternic, viguros.

Maharani alegea cu grijă cuvintele, imaginându-și scenele pe care le crea în mintea chinuită a biete Maria Lişinskaia. Mai știa că oamenii tineri și viguroși erau loviți cei dintâi de holeră.

Rusoaica simți deodată că se înăbușă. Cortul începu să se învârtască în jurul ei. Abia izbuti să bâiguiască:

— Cu voia Înălțimii-voastre, mă duc să mă culc puțin. Mă simt foarte rău.

— Desigur. Du-te.

Maria Lişinskaia plecă orbită de frică și de dorințe, fără să știe că Maharani o tortura fiindcă era prost dispusă. Bătrâna doamnă era furioasă deoarece dăduse dovadă de slăbiciune cedând dorinței lady-ei Heston, datorită influenței pe care Ransome o avusese asupra ei. Îi plăceau bărbații asemenea lui Ransome, iar în inima ei

le ura pe toate femeile, chiar și pe acelea pe care se străduise toată viața să le ajute. Acum îmbătrânise. Nu mai putea decât să tragă cu coada ochiului și să tânjească după aventurile unor femei ca lady Heston și Maria Lișinskaia. Era cu atât mai dureros pentru ea, cu cât în trupu-i bătrân bătea o inimă încă tânără.

36

La spital, Maiorul încerca să doarmă în patul instalat în mica încăpere din preajma holului, singura în care se putuse izola. Îl trimisese acolo Miss MacDaid.

— Te porți ca un om fără minte, îi spusese ea cu asprime. Doctorul Pindar și cu mine ne vom descurca singuri cinci sau șase ceasuri. Dumnezeu ți-a salvat o dată viața. S-ar putea să n-o mai faci și a doua oară Așa că fă bine și odihnește-te puțin.

Patruzeci și opt de ore Maiorul muncise fără preget. Se ocupa nu numai de spitalul propriu-zis, de vechile cazărmi și de Școala de muzică pline cu holerici, dar avea sub controlul său și dezinfectarea și paza puțurilor, participa la conferințele cu Rașid, Singh și Maharani, găsimdu-și timp și pentru un mare număr de intervenții chirurgicale, executate la lumina slabă a două lumânări. Nu puteau folosi mai mult de două deodată, deoarece nu le mai rămăsese decât o cutie sau două de lumânări, și nu se știa când vor putea face rost de altele, sau de gaz pentru iluminat. Dar, în ciuda operațiilor săvârșite de el, mulți pacienți pieriseră victime ale infecțiilor și ale gangrenelor.

Acum îi era imposibil să doarmă. Capul, încă bandajat, îl dureau îngrozitor, iar grijile nu încetau să-i asalteze creierul istovit. Din când în când apărea în fața ochilor săi obosiți imaginea lady-ei Heston, dar nu așa cum o văzuse în noaptea aceea la palat sau la dineul oferit de Mr. Bannerjee, ci cum arăta când o zărise venind pe

alee, purtând rochia de stambă a lui Mrs. Smiley, ostenită, murdară de noroi, neîngrijită, ori acolo în hol, când ea îl privise cu acel aer de sfidare. Femeia pe care o văzuse la palat și la perechea Bannerjee nu avusese puterea să-l stârnească. Trăise în Europa. Avusese numeroase femei europene, nu numai târfe, dar și doamne din înalta societate. Totul se desfășurase repede, poate prea ușor pentru gustul său fastidios. Nu i se întâmplase să se culce cu o europeană fără să resimtă un fel de repulsie față de duritatea, de asprimea lor sufletească, o repulsie care-l tulbura și îi ascutea supărător nervii. În concepția lui, iubirile adevărate și chiar iubirile contrafăcute trebuiau să cuprindă o doză masivă de voioșie, de voluptate, de încântare, pe care Natara Devi i le oferea cu prisosință.

Femeile europene nu înțelegeau un lucru elementar – orientalii, oricât ar fi ei de virili, au un sistem nervos foarte delicat și o mare sensibilitate. Un mascul britanic este în general stupid, insensibil și adeseori bestial. De aceea poate prostituatele din Anglia sunt atât de nerușinate – creștinismul în Occident a făcut din iubire și chiar din căsătorie, ceva rușinos, murdar.

Când băuse împreună cu ea o ceașcă de ceai în palatul de vară, atunci după plecarea lui Miss Hodge, lady Heston se agitase fără rost, comportându-se ca o prostituată. Maiorul îi înțelesese imediat intențiile ascunse sub paravanul cuvintelor ei alese. Știuse că ar fi putut-o avea acolo, pe sofa, deși soțul ei murea în camera învecinată, și un moment fusese ispitit s-o facă pentru că totul s-ar fi petrecut repede și ușor. Adevărul este că nu o dorise prea mult. Două lucruri îl reținuseră, pe de o parte faptul că era o europeană cu vază, care ar fi putut să se cramponeze de el și să facă scandal în cazul că el ar fi dorit să întrerupă legătura, pe de altă parte socotise că nu merita să își complice existența; l-ar fi mulțumit mai mult o noapte petrecută în compania unei târfe din Jermyn Street care-și făcea cu plăcere meseria.

Categoric, femeia din palatul de vară, cu tenul ei neted,

strălucitor, admirabil fardată și cu veșminte de la Paris, nu-l interesa de loc. Fusesse prea perfectă, prea artificială pentru firea lui caldă și atât de sinceră. Știa că actul lor sexual nu ar fi fost înfrumusețat nici de râsete și nici de voioșie, ci numai de o foame vicioasă așa cum socoteau probabil toți aceia care învățaseră că iubirea reprezenta un păcat, dar cu toate acestea nu se puteau abține de la așa ceva. Bizarul amestec de ipocrizie și duritate pe care-l întâlnise în Occident avea o oarecare subtilitate, era ca și când ura oamenilor față de acest act le procura prin ricoșeu o plăcere vicioasă și invertită care îi înfricoșa și îi revolta în același timp. Așa ceva el nu va înțelege niciodată. În Orient nici viciile și nici perversitățile nu provocau un simțământ de amărăciune, de corupție și de rușine.

Femeia cu păr mătăsos și cu bijuterii nu-l impresionase, dar femeia obosită, îmbrăcată în rochia veche a lui Mrs. Smiley îi trezise interesul. Căci, deși arăta mult mai vârstnică decât prima, era mult mai umană. Când aceasta îl privise cu dispreț aproape că se îndoise dacă avea de-a face cu aceeași femeie pe care o văzuse în casa soților Bannerjee. Mintea lui obosită conchise că ființele umane aveau mai multe fațete decât își închipuiau psihologii. S-ar fi zis că în persoana lady-ei Heston se aflau două, trei sau chiar mai multe femei. Poate că șocul provocat de dezastru și de moartea oribilă a soțului eliberase pe una din acestea.

De la sosirea ei la spital avusese comportarea unei alte femei decât a aceleia care în palatul de vară își ascunsese mâinile la spate spre a nu li se vedea tremurul. Oh, el observa multe lucruri de acest fel. Era în natura lui să le vadă. Iar educația sa de doctor și de chirurg îi ascuțise talentul. Ea își dăduse probabil seama de acest lucru, căci nu se poate spune că femeia de la palatul de vară ar fi fost stupidă. Cealaltă, de când sosise la spital, abia îi remarcase prezența. În ființa ei murise ceva. Își dădea seama că este vie numai când o scânteiere îi lumina ochii albaștri. Poate că era exagerat să gândească astfel despre lady Heston; încă nu era ceva mort, ci

numai ceva eclipsat, ceva amortit temporar. Simți dorința, parțial profesională, de a sta de vorbă cu ea în scopul de a descoperi ce zăcea la rădăcinile acestui mister, dar față de această nouă femeie se simțea intimidat. De cealaltă nu se temuse, fiindcă nu încercase în prezența ei decât un dispreț și o oarecare milă. Știa că lady-ei Heston i se încredințase de către Miss MacDaid cele mai grele și mai revoltătoare sarcini, în speranța că nu va avea tăria sau voința de a le duce la îndeplinire, dar ea le acceptase fără să se plângă, deși el era sigur că în noaptea trecută, când Miss MacDaid dăduse lady-ei Heston bandajele desfăcute de pe o rana gangrenată, englezoaica dispăruse câteva clipe, probabil ca să vomite. Era ca și când Miss MacDaid în asprimea și neîndurarea ei îi aruncase provocarea, iar lady Heston o primise, deși știa că va avea de luptat cu handicapuri și cu alte obstacole ridicate în calea ei. Fern Simon, pentru care Miss MacDaid avea de asemenea un mare dispreț, scăpase mult mai ușor.

Apoi o uită pe lady Heston și alte griji începură să-l asalteze. Se gândea deznădăjduit cât de greu era să-i ajute pe oamenii de aceeași rasă cu el, mai ales în aceste vremuri grele, când ei păreau să fi abandonat orice voință de a mai lupta. Capitulau și mureau fără să se împotrivească, poate fiindcă fuseseră întotdeauna subnutriți și viața avea pentru ei prea puțină însemnătate. Se asemănau oarecum cu muncitorii din vest, din acele oribile uzine și orașe miniere, care îl șocaseră cumplit, atât pe el cât și pe Miss MacDaid. Apoi holera... era destul de greu să o stăvilești în condiții normale, dar acum, când grămezi de cadavre zăceau peste tot, puțurile erau poluate, iar fructele mangotierilor se copseseră și erau vândute pe străzi... oamenii se vedeau siliți să consume fructele de mangotier fiindcă altceva nu se mai găsea de mâncare. Mangotierii creșteau peste tot. Fructele treceau din mână în mână. Mare parte din ele circulau prin mâinile unor bărbați și ale unor femei deja infectați de boală, care aveau să cadă ceva mai târziu în plină stradă, să se înnegrească la față și să moară. Nu-i puteai face pe măturătorii ignoranți să spele

fructele în permanganat, înainte de a le mânca. Mai era și febra tifoidă care se înrăutățea pe zi ce trece, fiindcă oamenii furau apa din puțuri îndată după căderea nopții, sau o luau din băltoacele de pe stradă. Deodată începu să picotească. Dar tocmai când era pe punctul de a adormi în murmurul ropotului de ploaie, auzi de pe coridor vocile lui Ransome și a lui Miss MacDaid.

— Doarme. Nu pot să-l trezesc, spunea ea.

— Cât are să mai doarmă?

— Nu știu. N-am de gând să-l deranjez. Îl las până se trezește.

— Ai dreptate. În momentul de față este cel mai important om.

Somnoros, Maiorul coborî din pat, trecu la ușă și o deschise.

— Nu dormeam. Ce s-a întâmplat?

Miss MacDaid se uită furioasă la Ransome, apoi pufni plină de indignare. Nervii tuturor, chiar și a lui Miss MacDaid, acest bătrân cal de povară, începuseră să cedeze.

Ransome îi comunică ceea ce Maharani îi spusese în legătură cu rămânerea lady-ei Heston în Ranchipur.

— Dumneata trebuie să hotărăști, zise el.

Maiorul, luptându-se cu somnolența, nu dădu imediat un răspuns.

— Ar fi cum nu se poate mai stupid să i se permită a rămâne aici, interveni Miss MacDaid.

Maiorul îi aruncă o privire.

— Până acum a lucrat bine, nu-i așa? A fost de un real folos.

Onestă, Miss MacDaid conveni:

— Da, trebuie să recunosc. Muncește mult și cu spor... Dar nu aceasta-i cheștiunea.

Maiorul se simțea confuz. Deodată avu impresia că va adormi în picioare, acolo, pe prag. Îl biruia somnul.

— Să rămână, zise el. Când s-o sătura, poate oricând să plece.

În momentul acesta se gândise la femeia îmbrăcată în rochia de stambă a lui Mrs. Smiley. Pe cealaltă ar fi expediat-o imediat.

Ransome o găsi pe Edwina în camera ei. Când îi spuse veștile, ea replică încântată:

— Perfect. Doream să rămân. Acum poate să plece altcineva în locul meu. Iar acest altcineva va fi Bates.

— O să iasă scandal... să trimiți un servitor când atâtea personaje importante ar dori să plece.

— Care sunt acele personaje importante?

— Maharani va voi să trimită un curier.

— Înseamnă că mai rămâne un loc pentru Bates. Vechea ei aroganță i se citi iarăși în priviri. Oricum, este avionul meu. L-au trimis pentru mine. Și eu pot să mă folosesc de el așa cum găsesc de cuviință. Bates este bolnav. N-ar fi drept să nu-l trimit pe el. N-a vrut niciodată să vină în India. A urât-o.

Ransome ridică din umeri.

— Nu-mi pasă cine va ocupa al doilea loc.

— Ar fi bine să-i trimiți imediat vorbă. Pilotul avionului va dori să zboare înainte de a se lăsa întunericul peste mlaștinile Suratului.

— Nu știu pe cine să trimit. N-am niciun servitor la dispoziție.

— Trimit eu pe cineva. Ești însă sigură că vrea să plece?

— Absolut sigură.

— Unde e Fern? Întrebă el brusc.

— Nu știu. O ajută pe Miss MacDaid să facă inventarul medicamentelor existente și să întocmească lista acelorora de care are nevoie. Îl privi drept în ochi și îl întrebă: Va să zică s-au aranjat lucrurile, nu-i așa? Vreau să spun, între tine și ea.

— Da..

— Mi-am închipuit. Pari un alt om. Apoi îl întrebă brusc: De ce nu te însori cu ea?

— N-are niciun rost. Nici chiar după cele ce s-au întâmplat.

— Așa ceva ți-ar trebui... o fată ca asta.

— E prea tânără. Oricum, nu știi nimic despre ea.

Edwina nu-i răspunse direct. Făcu o grimasă comică.

— Păcat că nu am și eu pe cineva. Din nefericire, o femeie nu se poate mărita cu un bărbat mult mai tânăr decât ea.

Apoi ea îi spuse să plece, fiindcă trebuia să se întoarcă la treburile ei. Îi reaminti să trimită după Bates.

— Cred că va trebui să mulțumesc bătrânei, rosti ea.

— Da. Ar fi cazul. Cred că i-ar face plăcere.

Plecă oarecum intrigat. Nu știa ce să creadă. Nu reușea să-și imagineze de ce Edwina voia să rămână în Ranchipur, afară numai dacă pusese la cale un nou subterfugiu spre a-l aduce pe Maior în patul ei. O știa capabilă de orice, și mai știa că ea avea o vastă experiență în acest domeniu.

38

Plecarea avionului se dovedi însă mai puțin simplă decât își închipuise Ransome. Trimise după Bates, apoi se duse la Maharani, care hotărî ca Gopal Rao să plece în calitate de mesager al ei, tocmai când Ransome avea mai multă nevoie de tânărul mahratt în cadrul serviciului pe care-l organizase. Pe de-altă parte, Miss MacDaid se împotrivi îmbarcării lui Bates, mai înainte ca acesta să fi fost examinat de doctorul Pindar, asistentul Maiorului.

— Nu-l putem lăsa să plece decât după ce ne vom convinge că boala lui este inofensivă. Altfel îi vor interzice să coboare din avion.

Când se înapoie în casa jobedar-ului, Ransome constată că vestea rămânerii lady-ei Heston la Ranchipur făcuse repede înconjurul întregului oraș. În prima încăpere se îmbulzeau vreo doisprezece oameni, care strigau la Gopal Rao, cerând să li se acorde autorizația

de a pleca la Bombay pe bordul avionului. Printre aceștia se aflau doi bancheri parsees, un cămătar pathan, directorul fabricii de pânzeturi, Chandra Lal, cel mai bogat negustor din Ranchipur și Mr. Bannerjee, care apăruse purtând sub braț lădița de lac cuprinzând cenușa tatălui său. Toți, cu excepția lui Mr. Bannerjee, trebuiau să plece, pretindeau ei, din cauza multiplelor lor afaceri. Vorbeau cu toții deodată și menționau sume atât de uriașe, încât tot aurul din lume n-ar fi putut acoperi imaginările lor tranzacții. Trei dintre ei îl trăsese ră deoparte, într-un colț, sub pretextul că vor să-i spună confidențial motivul care-i determina să plece, dar de fiecare dată confidențele se dovediseră a fi niște simple încercări de a-l mitui. Pe Mr. Bannerjee nu-l mânau afacerile. Voia să transporte cât mai repede cenușa tatălui său la Gange. Când încercările lor de mituire fură respinse, se arătară intrigați și jigniți.

Ciudat, gândi Ransome, cât de grăbiți erau să plece negustorii și cămătarii aceștia, la care se adăuga și un maniac religios. Poate datorită faptului că banii și religia merg mână în mână.

Dar la mijloc nu erau numai banii. În balanță mai atârna greu și frica. Spaima se oglindea pe toate fețele. Pe chipul rotofeiului Mr. Bannerjee groaza se citea în albul gălbejit al ochilor săi. Acum Ransome îl ura. Îl urase încă din clipa când omul acesta se lăsase să cadă ca un pietroi de pe balconul casei sale în mica luntre de plăcere. Îl disprețuia fiindcă era copleșit de groaza superstițiilor. Pe Mr. Bannerjee îl înfricoșa holera, îl înfricoșa Ranchipurul, ploile, zeița Kali, India însăși. Deodată Ransome cedă ispitei de a-l înspăimânta și mai mult. Îl apostrofă plin de duritate:

— Dacă îți închipui că ai să scapi de Kali, fugind din Ranchipur, te înșeli. Kali, zeița morții, se află pretutindeni.

Avu satisfacția să vadă o expresie de cumplită teroare în ochii fostului lider al societății cosmopolite din Ranchipur.

Când indivizii auziră că Bates urma să ocupe locul rămas liber, începură să cârtească împotriva favoritismelor și să strige că în India

indienii trebuie să se bucure de întâietate. Europeanii puneau stăpânire peste toate. Indienii erau împinși deliberat în umbră. Bombăneau amenințând cu revolta și îi aruncau priviri crunte, de ură neputincioasă, până când Ransome, exasperat, începu să urle isteric.

— Ieșiți afară! Ieșiți cu toții! Dacă nu ieșiți mai repede, pun soldații sikhs să vă azvârle afară în brânci! Sunteți ultimii care ați dori să plece englezii din India. Ați luptat împotriva lui Ghandi. Ați luptat împotriva lui Jobnekar. Dacă am pleca noi, ar izbucni revoluția și voi ați pierde multe rupii. Afară! Ieșiți cu toți afară!

Intimidați, ieșiră afară, dar nu se îndepărtară. Rămaseră acolo, adăpostiți sub bolta porții mari, bombănind și sporovăind.

În vreme ce Ransome strigase la ei, pilotul musulman, descendentul lui Baber, Genghis Khan și Akbar, stătuse în colțul încăperii, cu o țigară atârându-i în colțul gurii, sub mustața mică, frumos tunsă. Pe chipul lui plutea un zâmbet foarte elocvent. Când rămase în cameră numai cu Gopal Rao și Ransome pilotul rosti, zâmbind încă:

— Când un musulman zbiară, zece hinduși tremură.

Gopal Rao se ridică de la masă. Ochii lui negri ardeau. Musulmanul continua să surâdă:

— Fac excepție mahrattii și poate sikhșii și rajputșii.

Rao se reachează la masă, dar rosti:

— A fost o vreme când strigătul unui maharatt făcea să se năruie un întreg imperiu.

„N-ar fi exclus ca strigătul să se audă iarăși, reflectă Ransome. Acum mocnește sub cenușă”.

— Căinii de afară sunt doar bunyași... gujerați și parseași, reluă Gopal Rao.

Ochii negri ai pilotului musulman se îngustară.

— Viitorul este al tău și al meu, prietene, grăi el

Nu numai bunyașii înspăimântați voiau să părăsească orașul lovit de dezastru. În vreme ce Ransome, pilotul și Gopal Rao îl așteptau pe Bates să vină de la Misiune, își făcu apariția colonelul Ranjit Singh, aducând vești noi. Cetățenii din Ranchipur începuseră să fugă spre satele și districtele din jur. Soldații sikhs, scăpați cu viață nu aveau acum numai misiunea de a păzi puțurile ci și pe aceea de a constitui o barieră împrejurul orașului, deoarece Maharani nu dorea ca molima să se întindă în localitățile învecinate, și mai departe, în porturile de pe țărmul mării. Ranchipurul suferea de ajuns. Nu era nevoie să fie decimat întregul stat, iar molima să treacă hotarele, întinzându-se și în restul Indiei. Întregul oraș fusese cuprins de o panică grozavă, care se răspândea ca un imens incendiu. Familii întregi încercaseră să fugă, luându-și cu ele tot avutul. Avuseseră loc tulburări grave, iar șapte oameni fuseseră împușcați în vreme ce încercau să străpungă cordonul de soldați, spre a se refugia din oraș.

— Au tras din ordinul lui Maharani, spuse colonelul posomorât. Toți cei împușcați au murit. Nu-i vor mai da de lucru Maiorului la spital.

Ransome nu răspunse. Avu însă brusc viziunea amară a soldaților lui Ranjit Singh, trăgând câte un glonț suplimentar, spre a se asigura că răsculații au murit. Viața era încă ieftină în India. Milioane de ființe vii țâșneau din milioane de morți, așa cum țâșnesc ciupercile din lemnul putred.

Aprovizionarea începuse să funcționeze. Mei, grâu, și orez soseau din satele învecinate și dinspre porturile maritime. Rașid avusese grijă de asta. Care trase de boi veneau până la cinci mile de oraș circulând anevoie pe drumurile desfundate de ploii. Acolo grânele erau depozitate, până ce veneau culii și alte care cu boi din

oraș spre a le lua. Maiorul spusese că această cloacă infectă trebuia izolată, iar Rașid cu poliția lui mahratta și colonelul Ranjit Singh cu soldații săi sikhs aveau grijă ca ordinele sale să fie executate. India nouă lupta împotriva celei vechi; India care adoptase tot ce e mai bun din Occident, se războia cu India viermuitoare, care fugea împanicată din calea foametei și a bolilor. Ideea că o minoritate trebuie să sufere pentru binele majorității era cu totul nouă în India. Era o lecție pe care trebuiau să o învețe și negustorii intimidați dar gata oricând să cârtească, și ceilalți afaceriști, precum și preoții și superstițioșii ca acel Mr. Bannerjee.

Colonelul Ranjit Singh, plecă, iar curând după aceea apărură un mesager cu un bilet semnat de Miss MacDaid. La spital aveau o nevoie disperată de stimulente. Infirmiera-șefă făcea apel în scris la Ransome, care mai deținea probabil în pivnița sa singurele sticle de brandy sau de whisky existente încă în Ranchipur. Nu putea să i le trimită pe toate?

Ransome scrisese la repezeală un bilet în limba franceză, poruncind lui John Baptistul să trimită lui Miss MacDaid cele două duzini de sticle cu alcool care se mai aflau în pivniță. Scoase apoi o cheie din buzunar și o înmână o dată cu biletul său mesagerului, zorindu-l să plece la drum. Îl urmări apoi cu privirea, dar nu fără regret. De patru zile nu mai pusese pe limbă strop de alcool și avea momente când întregul său corp cerea imperios un păhărel cât de mic de băutură. În sfârșit faptul era consumat. Minunatul său brandy franțuzesc va fi turnat pe gătlejul măturăreselor și al gujeraților din clasa de jos, care nu vor fi niciodată în stare să aprecieze liniștea sufletească și satisfacția pe care această băutură o aduce cunoscătorilor. Vor tuși pe jumătate înăbușiți când brandy-ul le va arde cerul gurii și, dacă vor avea putere suficientă, îl vor scuipa în semn de protest.

Bates apărură către sfârșitul după-amiezii, cărat de patru culii pe o targă improvizată dintr-un oblon luat de la Misiune. Avea febră și

era îmbrăcat în hainele sale de valet, acum ceva mai arătoase. Întârzierea lui se datorase în parte mătușii Phoebe care ținuse să i le curețe atât cât fusese posibil. Valetul, spunea ea, nu se cuvenea să ajungă la Bombay arătând ca și cum abia ar fi ieșit dintr-o cocină de porci. Doctorul Pindar îl examinase. Constatase că Bates avea pleurezie și că i se ridicase temperatura, dar că va putea călători, învelit în câteva pături. Dacă li se va permite să aterizeze la Bombay, pilotul și pasagerii vor fi desigur puși la carantină spre a se stabili că niciunul nu suferă de holeră sau de ciumă. Doctorul Pindar fusese de părere că valetul făcea totuși o imprudență călătorind cu avionul în aceste condiții, dar Bates stăruise să plece, iar lady Heston intervenise cu atâta energie în favoarea lui, încât mărunțelul doctor Pindar fusese nevoit în cele din urmă să cedeze.

Acum erau gata de drum. Pilotul, Ransome, Bates și doctorul se îndreptă spre terenul de aterizare din preajma Turnului Tăcerii. În coada procesiunii veneau negustorii și bancherii parsees și bunya, urmați de Mr. Bannerjee cu cenușa tatălui său. Toți sperau că Bates va muri până la avion și că vreunul din ei va putea să-i ia locul în carlingă. Indienii bombăneau și sporovăiau, în vreme ce umblau prin noroi. Încins de febră, Bates zăcea pe oblonul său. Abia observa clădirile ruinate din jur și grămezile de cenușă rămase de pe urma incinerării cadavrelor. În sfârșit avea să se înapoieze la Manchester, în vila aceea din prefabricate, în care avea să trăiască de acum încolo, îngrijit de sora sa, rămasă fată bătrână. Părăsea pentru totdeauna țara asta mizerabilă. Se ducea acasă unde îl așteptau pajiștile verzi, fripturile de berbec, rubricile sportive, cârciuma din colț și zilnicul *Evening News*. Nu se gândea că o lasă pe lady Heston în orașul acesta ruinat, bântuit de molime. Înălțimea-sa lady Heston avea o îndelungată experiență și era capabilă să își poarte singură de grijă. În orice caz, era mai capabilă decât fusese vreodată lordul Heston. Afară de aceasta, la spital, se plecase asupra lui și îi spusese cu hotărâre: „Nicio grijă, Bates. Și eu vreau să plec. Să nu te lași.

Mr. Ransome are să se ocupe de mine.” Bineînțeles, puțin îi pasă lui de ce avea să i se întâmple ei și banilor ei! Nu se poate spune totuși că nu fusese loială. Poate că habar n-avusese că scârbosul acela bătrân știa totul despre amantii ei. Acum, după ce găsisese lista în caseta cu bijuterii nu mai avea nicio îndoială în această privință. Dacă ar ști lady Heston ce sume mari plătea lordul pentru fiecare nume. Nu va afla niciodată câți bani adunase el, Bates, de pe urma aventurilor ei amoroase. El avusese mare noroc fiindcă lady Heston se gândise să-l înlăture, spre a rămâne cu acest Ransome, care stătea acum în preajma ei. În orice caz, Ransome era mai bine decât toți tipii cu care se culcase ea până atunci. Poate că și acesta era o secătură, dar avea maniere de gentleman.

Avea noroc fiindcă se înapoia în paradis – în acel Manchester, locuit de oameni cumsecade, care nu erau nici bogați și nici puternici. Închise ochii și își descleștă dinții, ca să nu mai resimtă zguduirile oblonului. Fiecare pas pe care-l făceau culii îi înfigea parcă un cuțit în piept.

40

Dar când ajunseră la terenul de aterizare, constatară că nu era chip să pună avionul în mișcare. Pilotul pusese în funcție motoarele, dar roțile erau adânc înfipite în noroi. Gopal Rao luă comanda câtorva oameni din mulțimea de curioși adunați în jur și, ajutat de ei, împinse aparatul până la șoseaua asfaltată, îndreptată ca o săgeată spre locul unde se aflase până atunci construcția marelui baraj. Când să-și ia în sfârșit zborul apărău în goana mare un mesager cu o scrisoare pe care o încredință pilotului. Lady Heston scria secretarului particular al lordului Heston, informându-l că avea de gând să rămână la Ranchipur și recomandându-i să aibă grijă de Bates. Totodată îi dădea dispoziție să telegrafieze rudelor

celor două cameriste, Harris și Elsie – fratele lui Harris se afla în Nottingham, iar sora lui Elsie în Putney. Cadavrele celor două cameriste fuseseră incinerate, așa cum se procedase și cu lordul Heston, dar ea va avea grijă ca cenușa lor să ajungă cât mai repede în Anglia, astfel ca Harris și Elsie să se poată odihni în cimitir alături de neamurile lor.

Apoi avionul porni huruind de-a lungul șoselei asfaltate, se ridică de la sol și în curând dispăru în norii joși care pluteau deasupra templelor albe de pe Muntele Abana. Negustorii bunya și parsees, precum și Mr. Bannerjee, purtând încă sub braț lădița cu cenușă, urmăriră îndelung cu privirile aparatul, până ce acesta pieri, apoi, bombănind, porniră înapoi spre oraș, trecând pe lângă Turnul Tăcerii. Acum n-ar mai fi putut scăpa din oraș decât folosindu-se de vreun car cu boi și mituind sentinelele sikhs.

În bazar, Ransome părăsi mica procesiune spre a se duce la spital. Era istovit. Somnul îi închidea aproape ochii. În vreme ce mergea, se poticnea, deși nu întâlnea niciun obstacol în cale. Dar înainte de a se culca, trebuia să o vadă pe Fern și să se asigure că totul este în regulă. Mintea lui obosită era obsedată de grija pe care o purta tinerei fete. Știa că trebuie să se ocupe de Fern până ce aceasta va reuși să scape din orașul muribund și să se înapoieze în America, la acea viață ușoară și sănătoasă, la care avea dreptul prin naștere. În cele două zile scurse după ce ea îl trezise din somn, acolo, pe podeaua dormitorului lui Mr. Bannerjee, avusese timp să cugete asupra acestor lucruri. Știa acum ce avea de făcut. Ea va pleca în America, iar el va rămâne aici în Ranchipur, poate pentru ca să moară în ultima casă georgiană acoperită de plante agățătoare cu flori roșii.

În prag se întâlnește cu Maiorul Safka, înviorat după câteva ore de somn, care pleacă împreună cu infirmierul Maharajahului decedat, elvețianul Harry Bauer, spre Școala de muzică pe jumătate ruinată, unde avea să-i încredințeze spre îngrijire pe numeroșii bolnavi

aliniați pe podele în rânduri dese. În hol o întâlni pe Edwina și îi spuse că avionul își luase zborul, ducându-l pe Bates spre prima etapă a lungii lui călătorii spre Europa.

Edwina părea surescitată. În ochii ei albaștri scânteia o nouă lumină.

— Acum pot să-ți vorbesc deschis despre Miss Hodge, spuse ea..

— Ce mai e și cu Miss Hodge? întrebă el doborât de oboseală.

— Voia să-ți spună ceva. Crede că a fost violată de doi soldați sikhs, care au salvat-o.

Mânia îl smulse pe Ransome din amorțeală.

— Ridicol! Nu este decât o bătrână nebună.

— Îi e frică să nu aibă un copil. Edwina clipi ștregar din ochi. Câteodată plânge ca o fetiță. Dar în cea mai mare parte din timp își vorbește singură. Cred că o încântă ideea.

— Acum unde este?

— Acolo, duce în locul meu o găleată cu lături.

Istovit, Ransome își apăsă cu mâna ochii.

— N-o lăsa să bată toba cu povestea asta. Ar putea să iasă vreo încurcătură.

— Am să-i spun să păstreze secretul între noi două.

— În regulă. După o clipă întrebă: Ce facem cu ea?

— Am să mă îngrijesc eu de ea. Nu te preocupa și de asta. Face tot ce-i spun.

— Cred că te plictisește cumplit.

— Nu. Mă ajută la lucru. Are stomacul mai solid decât al meu. Îmi ține găleata și săpunul când mă duc să vomez. Edwina îi luă mâinile într-ale ei. Țara asta e un adevărat iad. Toți sunt țicniți. Abia acum am început să-i înțeleg. Am început să mă lămuresc și în privința lui Șiva și a simbolului său. A zăpăcit-o până și pe Miss Hodge.

Apoi Edwina se înapoie în salonul cu bolnavi în care Miss Hodge o aștepta plină de răbdare, cu un zâmbet tâmp pe chipul ei, și

ținând un lighean, un săpun și un prosop de bumbac. Ransome rămase o clipă privind-o uluit și legănându-se ușor pe picioare. Edwina, fragilă ca un porțelan, devenise un cal de povară ca Miss MacDaid.

Ransome o găsi pe Fern în camera pe care aceasta o împărțea cu lady Heston și cu Miss Hodge. Abia își schimbase uniforma de stambă albastră și își peria părul blond și scurt, privindu-se într-un ciob de oglindă găsit undeva. La auzul pașilor lui călcând pe prag, se întoarse și veni repede spre el, dar când ajunse aproape de ușă, se opri intimidată și îmbujorată la față. Ransome întinse brațele și o trase tandru spre el. Statură așa multă vreme, în tăcere, ea rezemându-și capul pe umărul lui. Apoi se uită în sus, spre Ransome:

— Arăți foarte obosit.

— Și sunt. Să stăm puțin jos.

Se așezară amândoi pe unul din paturile cu somieră de frânghie împletită. Ea îi ținea încă mâna.

— Ce s-a întâmplat? îl întreabă.

— Nimic. Ce să se întâmple?

Deodată, fără să-și poată explica, simți o schimbare în ființa lui, ca și când ar fi fost departe de ea, și o umbră s-ar fi lăsat, întunecându-le intimitatea de până atunci. În ciuda simplității ei, își dădu seama cât de complicat era acest lucru. Nu găsea cuvinte ca să-l facă să înțeleagă.

Ransome îi zâmbi.

— Te simți bine aici?

— Da. Foarte bine.

— Ai dormit puțin?

— Da.

— Nu crezi că ar fi mai bine să te înapoiezi la Misiune?

— Nu... Aici sunt foarte fericită. Fața i se luminează. Chiar și Miss MacDaid a spus că-i sunt de ajutor. Se uită la Ransome și văzu că

ochii i se încinseseră: Ai putea să dormi aici, adăugă ea.

— Nu! Trebuie să mă duc înapoi. Dar încăperea începu să se învâртеască în jurul său. Pereții păreau să se retragă, să se învâлуiască în ceață, apoi să dispară. De la o foarte mare distanță auzi vocea lui Fern spunând:

— Așa. Acum stai bine. Încearcă să dormi.

Apoi vocea ei se topi, și încăperea, orașul, lumea întreagă pieriră într-o mare tăcere, iar el simți că se scufundă în uitare, într-o pace profundă.

Fern stătu multă vreme pe marginea patului, uitându-se la el oarecum înfricoșată de acest somn atât de adânc, încât seamănă cu moartea. Apoi își aduse aminte că trebuia să-l lase singur și să plece la Miss MacDaid. Inima ei era tristă fiindcă îi părea că într-un fel Ransome se îndepărtase de ea, alunecând iarăși în lumea de dinaintea dezastrului, lumea aceea cu clicile, snobismul și meschinăria ei, care îi depășea înțelegerea și o făcea să se simtă atât de nenorocită. Noul ei univers, cu mizeriile și ororile lui, îi părea mult mai plăcut, fiindcă era mai direct, mai simplu, mai limpede, mai ușor de înțeles și îi permitea să se adapteze mai ușor acestui fel de viață.

Și, cum stătea lângă Ransome, un lucru îi deveni foarte clar – și anume că trebuia să-l salveze nu de lumea aceea veche și rea, în care într-o zi trebuia să se reîntoarcă, și nici de oameni ca lady Heston, ci de el însuși, de acel *alter ego* pervers, amăgitor care era dușmanul său cel mai mare. Acolo, în casa lui Mr. Bannerjee, izbutise o clipă să-l izgonească pe acest dușman. Dacă voia să-l salveze pe Ransome, trebuia să-l izgonească pe vrăjmaș fără preget, ori de câte ori se ivea.

În cele din urmă, înfricoșată ca nu cumva Miss MacDaid să o socotească leneșă, neglijentă și să o trimită înapoi la Misiune și la mama ei, se resemnă să-l lase pe Ransome singur.

O găsi pe infirmiera-șefă în biroul ei. Tiranica femeie o privi cu

asprime:

— Te-ai săturat?

Fern nu se lăsă intimidată și nici brutalizată. Ripostă cu îndrăzneală:

— De ce să mă satur?

— De-a curăța murdăria și de-a munci din greu?

— Nu, zise Fern. Nu m-am săturat.

— Vrei să continui?

— Da.

— Știi la ce te expui?

— Da.

— Poți să te molipsești de holeră, de tifos, sau de febră tifoidă.

— Da.

— S-ar putea ca zilele acestea să ți se ofere mijlocul de pleca la Bombay. Ai putea să te duci la Misiune și să aștepți până atunci în deplină siguranță.

— Misiunea este ultimul loc la care aș vrea să mă duc. Vreau să mă fac utilă. Am să rămân aici până la sfârșit, când toate vor fi puse iarăși în ordine.

Vorbise cu atâta încăpățănare și hotărâre, încât o clipă o reduse pe Miss MacDaid la tăcere. Fața tăbăcită și consumată a infirmierei-șefă oglindi o mare uimire. Își închipuisse că fata aceasta este o adolescentă prostuță și ușuratică. O judecase pare-se greșit, și lucrul acesta o descumpăni.

— De ce? o întrebă ea brusc.

Dar Fern nu căzu în cursa care i se întinsese. Nu răspunse: „Pentru că nu vreau să plec atâta vreme cât Ransome rămâne aici”. Rosti simplu:

— Nu știu de ce. Vreau să rămân. Atâta tot.

În mintea lui Miss MacDaid încolți o idee. „Poate că am făcut o bună achiziție, reflectă ea încântată. Poate că prinde gust de munca asta și rămâne definitiv. De ce nu?” Adăugă cu glas tare:

— Am de lucru pentru dumneata. Ai făcut vreodată curățenie într-o casă?

— Da.

— Curățenie adevărată. Să freci cu peria prin colțuri, să dezinfecți, să ai grijă să nu rămână pete.

— Da, rosti Fern.

Dar nu era tocmai adevărat. Mama ei fusese întotdeauna o proastă gospodină. Cu vreo paisprezece bhils aflați la Misiune și care trebuiau pentru ea, curățenia casei se făcea la repezeală și de mântuială. Nu-și învățase fetele decât să-și caute soți printre tinerii ofițeri.

Miss MacDaid, amintindu-și de Mrs. Simon, se uită cu oarecare îndoială la Fern.

— Vreau să spun, curățenie de spital.

— Da. Pot s-o fac.

— Voi trimite pe Harry Bauer să ia în primire ceea ce a mai rămas din Școala de muzică. Acolo, dumneata vei supraveghea curățenia și întreținerea ei. Vei avea la dispoziție vreo șase măturărese – dacă bineînțeles nu-și vor lua tălpășița. Vorbești gujerati?

— Câteva cuvinte. Dar pot să învăț. Iar dacă nu mă vor înțelege, pot să le arăt prin gesturi ce au de făcut.

— Păcat că n-ai învățat limba asta. Ai trăit aici toată viața.

Fern nu-i răspunse fiindcă nu avea ce răspuns să-i dea. Avu doar o rapidă viziune a ceea ce fusese ea cu mulți ani, cu secole în urmă. Perla Orientului, cititoare pasionată a revistelor de cinema și veșnic îmbufnată. Obrazul i se înroși, fiindcă această Miss MacDaid, cu dizgrațioasele ei tălpi plate, începuse să o înfurie, și în același timp pentru că îi era rușine de propria ei comportare de până atunci.

— Am să merg acum cu dumneata, ca să începi treaba, zise Miss MacDaid. Ai face bine să-ți iei toate lucrurile de care ai nevoie. De acum înainte vei sta acolo. Se uită cu asprime la fată: Înțelegi că prin asta îți acord o mare încredere?

— Da, replică Fern. Înțeleg.

Ar fi vrut însă să strige: „Lasă-mă să mai stau aici până se trezește, ca să-i pot vorbi. Trebuie să-l readuc pe drumul cel bun. Să-l salvez.” Știa însă că Miss MacDaid n-ar ține seamă de acest motiv pe care l-ar socoti grotesc.

Plecă repede de lângă infirmiera-șefă și se înapoie în camera în care dormea Ransome. Zăcea așa cum îl lăsase, cu un braț acoperindu-și capul. Paloarea lui o surprinse și o înspăimântă. „S-ar putea să nu-l mai văd niciodată, gândi ea străfulgerată de groază. Unul din noi ar putea să moară.” Oricare din ei era amenințat să fie răpus de holeră, să cadă brusc în mijlocul străzii. Apoi o năpădi rușinea fiindcă fusese atât de melodramatică. Începu să-și strângă puținele lucrușoare pe care și le luase cu ea – șortul, cămașa de tenis, un costum suplimentar de elevă infirmieră, un capăt de lumânare, câteva chibrituri umede, periuța de dinți dăruită de Miss MacDaid, un sul de tifon pentru baie și dezinfecție. În sfârșit, luă de pe polița de deasupra patului lady-ei Heston ciobul de oglindă pe care-l folosiseră până atunci împreună. După ce îl izbi cu putere de pervazul ferestrei, rupându-l în două, alege bucata cea mai mică. „Are să-i ajungă”, își zise ea.

Zgomotul spargerii ciobului nu avu niciun efect asupra lui Ransome. Șireată, sperase că îl va trezi și că își va putea lua rămas bun, dar el continua să zacă, nemișcat ca un mort. Respira doar rar și greu. „Când se va deștepta din somn, gândi ea cu amărăciune, va deschide ochii asupra lady-ei Heston.” Femeia aceasta îl va trage înapoi, îl va face să se identifice iarăși cu vechiul său *ego*, îl va târî din nou în lumea aceea stranie, îndepărtată, pe care ea, Fern, nu o cunoscuse și nici nu avea să pătrundă în mijlocul ei vreodată.

Îi venea să plângă, dar își stăpâni lacrimile și, plecându-se îl sărută pe frunte. Dar atingerea buzelor ei nu avu mai mult efect decât spargerea oglinzii; sperase și de data aceasta că îl va trezi poate cu sărutul ei.

Își strânse lucrușoarele, părăsi încăperea și se înapoie la Miss MacDaid.

— Sunt gata, îi spuse.

Plecară împreună spre marele bazin. Se lăsase înserarea, în curând întunericul avea să coboare asupra firii. O parte din peretele bazinului se dărâmasese, prăbușindu-se în apă. În apropiere, femeii chincite pe treptele joase spălau rufe. Liliicii uriași se înapoiaseră din ruinele orașului mort El-Kautara și zburau în sus și în jos, aproape de suprafața apei. Acum nu-i mai speria vacarmul de la Școala de muzică și nici luminile de la cinema. Toate acestea dispăruseră. În această oră, când înnoptarea se lăsa repede, în atmosferă plutea o liniște adâncă, liniștea din preajma morții.

Fern și Miss MacDaid mergeau fără să vorbească. Fata trebuia să se grăbească spre a putea ține pasul neobositei scoțiene. Când ajunseră la capătul bazinului, un gând înfricoșător o săgetă pe Fern.

Spărsese o oglindă și aceasta va aduce nenoroc. Își spuse repede că o spărsese deliberat, nu accidental, și că blestemul nu va avea efect. „Poate că este și mai rău dacă ai făcut-o dinadins”, reflectă ea repede. Pe furiș, rămase puțin în urma lui Miss MacDaid, și, după ce se asigură că aceasta nu o observă, aruncă în bazin ciobul de oglindă. Cineva îi spusese odată: „Spărturile să le arunci în apă.”

În tăcerea nopții, ciobul căzând în apă făcu să se audă o ușoară clipocire, care nu scăpă lui Miss MacDaid. Aceasta se întoarse brusc:

— Ce-a fost asta?

— Nu știu, replică Fern. Poate un pește.

41

Câteva ore Ransome dormi adânc, zăcând nemișcat ca un mort. Apoi, tulburat de răbufnirile conștiinței care reveneau în valuri sub forma unor vise cumplite, începu să se frământa în somnul lui greu,

ca un om în delir. O parte a cugetului său îl zguduia parcă, prevenindu-l: „Trezește-te! Ai de lucru! O mulțime de oameni depind de tine!” Altă parte îl trăgea înapoi în adâncurile uitării, ale tăcerii, ale neființei, în care fusese scufundat până atunci. Confuzia acestei lupte era sporită de coșmaruri și de viziuni stranii – zeul Șiva și simbolul său, colcăiala de reptile, de cadavre, de miasme și de moarte. La un moment dat îi apărură Heston însuși, înfășurat în „solemnul giulgiu al morții” numai că giulgiul era alcătuit din cearșafurile trandafirii ale soției sale, cu monogramele acelea aplicate îmbinate cu simbolul lui Șiva, în chip de podoabă, peste pântecele mortului.

În cele din urmă, mintea conștientă câștigă victoria și Ransome se trezi încet, buimăcit. Se întunecase. Afară, ploaia cădea în torente. În lumina slabă a unui capăt de lumânare desluși chipul lui Miss Hodge și al Edwinei. Edwina pusese lumânarea lângă ciobul de oglindă în fața căruia își meșterea ceva la păr. Abia mai târziu își dădu seama că își răsucea capetele șuvițelor blonde în jurul unor bucățele din *Times of India*, întins pe patul ei. În timp ce zăcea scaldat în propria-i sudoare o urmărea prin ochii întredeschiși cu câtă precizie și pricepere își vedea de treabă. Rupea o bucățică de hârtie, o răsucea dându-i o formă potrivită, apoi înfășura părul blond în jurul ei și îl prindea cu un ac de păr. „De unde naiba și-o fi făcut rost de ace, gândi el. Poate de la Miss MacDaid. Pe semne că a început să se înțeleagă mai bine cu bătrâna infirmieră. În orice caz, nu pentru mine își dă atâta osteneală”. Pe măsură ce-și prindea papiotele în păr, capul ei atât de perfect, de admirabil modelat, devenea din ce în ce mai grotesc, făcând-o să semene cu o femeie de serviciu angajată cu ziua, într-o sâmbătă noaptea. Învățase desigur șmecheria asta odinioară, pe când era atât de săracă, încât costul unui bigudiu metalic devenea prohibitiv pentru bugetul supraanemic al tatălui ei. Apoi reflectă pentru întâia oară, că acum, după moartea lui Heston, Edwina ajunsese una dintre cele mai

bogate femei din lume.

În lumina slabă a capătului de lumânare putu să-și facă o idee de cum arăta chipul ei în oglinda decolorată. Trăsăturile se adânciseră din cauza oboselii, cearcăne albastrii apăruseră pe pielea delicată de sub ochi. Edwina lucra foarte concentrată, plecând puțin capul, astfel încât să se vadă bine în frântura de oglindă.

Vizavi stătea pe marginea patului ei Miss Hodge, ținându-și în poală mâinile împreunate și uitându-se în gol cu o expresie fericită întipărită pe fața ei grasuță. Scena aceasta avea în ea o liniște familială. „E mai bine pentru biata Miss Hodge că s-a țăcănit, gândi el. Acum e fericită.” Era extraordinar cât de repede uitase ea de existența lui Miss Dirks, alături de care își petrecuse cea mai mare parte din viață. „Poate că în toți anii aceștia s-a simțit asuprită, poate că a trebuit să-și ascundă adevărata ei fire.” Era foarte greu să trăiești în prezența bieteii Miss Dirks, pe a cărei față, săpată parcă în granit, era scris cu litere mari cuvântul „Datorie”. Trebuia fie să te lași strivit, fie să îți iei câmpii. Poate că în toți acești ani biata Miss Hodge își dorise un alt mod de viață.

În timp ce o privea, buzele ei începură să se miște, apoi o auzi vorbind:

— Atunci episcopul mi-a spus: „Dragă Miss Hodge, ai trecut prin extraordinare încercări. Ești o martiră. Fără îndoială ai să fii decorată.” Mi-a mai spus: „Ești o a doua Florence Nightingale, da, da, asta ești.” Eu i-am spus: „Dar tot ce am făcut eu în timpul dezastrului nu se poate compara cu isprăvile prietenei mele Edwina Heston. I-am ținut găleata cu lături în timp ce ea a ieșit afară ca să vomite.” Apoi ducesa a venit și a zis: „A vomat? Asta îmi amintește de vremea când eram însărcinată cu Penelope – fiica mea cea mai mică.” Eu i-am zis: „Știu de asta! S-a întâmplat cam pe vremea când soldatul sikh m-a atacat... împotriva voinței mele. Mai târziu n-am mai dat atâta importanță la treaba asta.” Atunci episcopul a spus: „Vai, prin ce încercări grele ai mai trecut. Am să-i vorbesc

arhiepiscopului. Nu mă îndoiesc că are să-i vorbească regelui despre decorarea dumitale. Atacată de un soldat sikh! Ce părere aveți despre asta, ducesă?” Ducesa a zis: „Întotdeauna i-am spus ducelui că e bine să iei lucrurile așa cum se prezintă.”

Apoi miss Hodge se uită în sus și zâmbi unei ființe văzute numai de ea:.

— Ce zici, Sarah, n-a fost frumos din partea ducesei că a încercat să-mi ușureze situația?

Ransome o asculta fascinat, dar monologul se încheiase și glasul lui Miss Hodge se stinsese. Bătrâna domnișoară se uită în jos, la propriile-i mâini împreunate în poală și zâmbi iarăși. „Un surâs tâmp, cugetă Ransome. Nu știe poate că Miss Dirks a murit. Poate că mintea ei refuză să accepte acest fapt.”

Edwina continua să se ocupe de buclele ei, fără să arunce măcar o privire peste umăr spre biata Miss Hodge. „Poate că m-am ținut și eu, gândi Ransome. Poate că Miss Hodge nu vorbește de loc și eu îmi închipui numai toate elucubrațiile astea. Am nevoie de un pahar de alcool. Un brandy m-ar înzdrăveni. D-aia am și dormit atât de prost. Aveam nevoie de puțină băutură.” Nu poți suprima alcoolul, așa, dintr-odată, mai ales după ce te-ai deprins să goleşti o sticlă pe zi.

Edwina își încheiase operația, și, în vreme ce se întorcea de la oglindă, Ransome se ridică în capul oaselor, lăsându-și picioarele în jos și rămânând așezat pe marginea patului.

— Ei? exclamă el.

Edwina îl privi liniștită, ca și când aspectul capului ei n-ar fi avut nimic extraordinar.

— Vrei să bei ceva? îl întrebă ea. Știu unde e sticla. Pot să fur puțin alcool pentru tine.

— Nu.

O clipă întreaga sa ființă se răsculă împotriva voinței lui. Începu să tremure.

— Nu! repetă. Un singur pahar n-ar avea niciun efect. Mai mult mi-ar face rău.

— Fern a luat o jumătate de oglindă. Nu trebuia să o spargă. Are să ne poarte ghinion.

— Unde e acum?

— A plecat la Școala de muzică pentru a-l ajuta pe infirmierul acela elvețian.

— N-ar fi trebuit să o trimită. Acolo sunt internați holericii.

— Ea a vrut să plece. Trebuie să recunoaștem că prietena ta are curaj.

— Este ciudat cât de mulți oameni îl au când este nevoie de așa ceva. O arătă pe Miss Hodge cu o înclinare a capului. Ai auzit-o?

— Da. Așa vorbește cea mai mare parte din timp.

— Crede că Miss Dirks este încă în viață.?

Edwina încuviință. Dar rostirea acestui nume o trezi pe Miss Hodge din reveria în care căzuse. Uitându-se în sus, grăi cu convingere:

— Miss Dirks? S-a dus la Liceu ca să vadă ce este cu noile cărți sosite din Anglia. Se va întoarce repede. Vă puteți bizui pe ea. Pentru întâia oară îl recunosc pe Ransome: Ne-a părut rău din cauza invitației dumneavoastră la ceai, pentru vinerea trecută. Trebuia să o primim însă pe lady Heston. Vedeți, este o bună prietenă a mea. Nu puteam să o amânăm așa, pe nepusă masă.

— În regulă. Înțeleg, zise Ransome. Ne întâlnim cu altă ocazie... poate săptămâna viitoare.

Zâmbind, asemenea unei amfitrioane care a reușit să-și pună în ordine angajamentele mondene Miss Hodge se cufundă iarăși în reveria ei.

— Ai un pieptene? întrebă Ransome pe Edwina. Cred că sunt tare ciufulit.

— Ești, răspunse Edwina, dându-i un pieptene rupt pe jumătate, care se afla lângă ciobul de oglindă.

— Avionul se va înapoia mâine sau poimâine, spuse el privindu-se în oglindă. Te-ai hotărât definitiv dacă rămâi sau nu? În timp ce vorbea îl surprinse neplăcut propria-i înfățișare. Ochii lui întunecați păreau de două ori mai mari ca de obicei. Obrajii îi erau palizi.

— Rămân, zâmbi ea. Am început să am succese. Chiar și pe lângă Miss MacDaid. Mi-a împrumutat acele ei de păr. Apoi adăugă: De ce mă urăște atât de mult?

— În primul rând fiindcă urăște tot ceea ce reprezinti tu. În al doilea rând, din motive pe care le ghicești cred și singură.

— Îmi dau seama. Dar nu l-am plictisit cu nimic. Nici nu l-am văzut cel puțin.

— Mai bine așa. Bătrâna infirmieră are o mare slăbiciune pentru el. Puse pieptenul pe poliță, apoi își îndreptă haina ca și când s-ar fi pregătit să plece la un dineu de gală. Acum o șterg.

— Unde pleci?

— Cât e ceasul?

— Nu știu exact. În jur de nouă.

— Mă duc la pavilionul lui Maharani. În drum am să trec și pe la Școala de muzică.

Edwina păstră o clipă tăcerea.

— Aseară eram atât de obosită, încât n-am putut să dorm. Am stat trează mai toată noaptea. Și mi-a venit o idee.

— Ce idee?

— De ce nu ne-am căsători?

Ransome zâmbi.

— Da. E o idee. Și eu m-am gândit la asta, o dată sau de două ori.

— Acum sunt o femeie foarte bogată.

— De unde știi că nu a lăsat averea altcuiva?

— Nu. Am citit testamentul. Acum e la Misiune. Am cel puțin două milioane de lire sterline.

— Ei și?

— Cum ei și! Nu știu ce dracu să fac cu toți banii ăștia.

- Am să reflectez asupra ofertei tale.
- Nu e cel mai comic lucru care ar putea să se întâmple. Îl privi lung. Te-ai întrebat probabil dacă am să mă comport cum se cuvine.
- Mi-am pus și întrebarea asta. E firesc, nu-i așa?
- Ei bine, am să mă comport exemplar. Sau, cel puțin așa sper.
- Căsnicia nu este soluția cea mai proastă.
- Știu. Asta spun și eu.

Ransome observă că Edwina încerca să-l pătrundă cu privirile, ca și când ar fi vrut să-i citească gândurile. Voia probabil să afle ce e cu Fern.

— Oricum, vom putea lua o hotărâre definitivă numai după ce se va mai normaliza situația. Numai la douăzeci de ani tinerii ard de nerăbdare să se culce împreună.

Ea zâmbi trist.

— Ai dreptate. Nu mai suntem de douăzeci de ani.

Apoi Ransome plecă, spunându-i că va veni să o mai vadă de îndată ce își va face puțin timp liber.

42

După plecarea lui Ransome, Edwina încercă să o convingă pe Miss Hodge că e bine să se dezbrace și să se întindă în pat. Bătrâna domnișoară se cramponase de ideea de a rămâne trează până când Miss Dirks se va înapoia de la Liceu.

— Întotdeauna am așteptat-o, spuse. Ne așteptam una pe cealaltă.

— Va înțelege că te-ai culcat numai fiindcă ai avut foarte mult de lucru astăzi. Se va supăra pe mine când va vedea că te-am lăsat să veghezi atât de târziu.

— Bine, conveni Miss Hodge. Nu vreau să se supere pe dumneata. Sarah e teribilă când se supără. Începu să-și dezbrace

uniforma albastră. A fost foarte supărată pe mine din cauza invitației la ceai. Știi ce mi-a spus că sunt?

— Nu, zise Edwina. Ce ți-a spus?

— Că sunt o linge-tălpi. Și asta din pricina dumitale.

Se pornise iarăși să sporovăiască și nu se mai putea opri. Îi înșiră Edwinei fragmente din povestea vieții ei și a lui Miss Dirks. După ce Edwina stinse prețioasa luminare și se întinse pe patul tare, Miss Hodge continuă să vorbească pe întuneric. Povestea nu era de loc interesantă. Cuprindea o droaie de amănunte neinteresante, de certuri meschine, de incidente mărunte. Dar acum, în beznă, și pe fundalul ropotului de ploaie, Edwina auzi povestea celor întâmplare la Heathedge School cu mulți ani în urmă. Miss Hodge îi vorbi cu simplitate despre gelozia celorlalte profesoare, despre bârfelile și intrigile lor, despre propria ei nefericire. Nici acum, după treizeci de ani, nu înțelegea ce se întâmplase și nici de ce li se ceruse să plece. O urmasă pur și simplu pe Miss Dirks până aici, la capătul pământului.

Edwina, prea obosită ca să poată adormi, se trezi ascultând-o nu ca pe o biată nebună care îi vorbea despre răutatea unei profesoare, toate fete bătrâne, refulate, dintr-o școală din Anglia, ci ca pe un copil care istorisea cruzimile barbare săvârșite de alți copii, în curtea unei școli oarecare.

Asculta cu un fel de uimire vorbele rostite de Miss Hodge cu glasul ei de copil.

— Dumneata poți să înțelegi ceva, lady Heston? Ce rău am făcut? De ce ne-au dat afară? Sarah nu mi-a vorbit niciodată despre asta. Spunea că tot n-aș pricepe nimic.

Edwina îi răspunse din celălalt pat:

— Da, înțeleg. Femeile acelea erau rele. Vă persecutau pe amândouă. Dar nu era vina lor. Procedau așa fiindcă duceau o viață meschină, mediocră, fiindcă fuseseră învățate să facă rău, de oameni care profesau religia creștină. Să nu o învinuiești pe Miss Dirks. A

avut perfectă dreptate când a plecat de acolo și a venit aici.

— Oh, sunt sigură că Sarah a avut dreptate. Întotdeauna are dreptate. Și e atât de mândră – câteodată prea mândră, după părerea mea. Când are să vină am să-i vorbesc despre toate. Sunt sigură că acum nu are să se mai supere.

— Acum să faci și dumneata bine să te culci, zise Edwina. Când are să vină, am să te trezesc, ca să poți sta de vorbă cu ea.

— Îmi promiți?

— Promit.

Miss Hodge tăcu. Peste puțin timp Edwina îi auzi respirația grea. Ea însă nu putea să adoarmă și încetul cu încetul începu să reconstituie povestea și caracterul lui Miss Dirks, așa cum reieșea din narațiunea adeseori plină de divagații a lui Miss Hodge. S-ar fi zis că pentru câteva clipe Miss Dirks se ridicase din morți, și Edwina o văzu cum era în viață, severă, sclavă a datoriei, dar în adâncul sufletului ei sentimentală, gata să sară în ajutorul semenilor ei, fără să-și facă din aceasta un titlu de glorie și fără să-și dea seama de propriul ei martiraj, fiindcă așa o lăsase Dumnezeu. Edwina îi înțelegea și exilul voit, și nostalgia pentru pajiștile verzi ale Angliei, și mândria care clocotea în sufletul ei, neîngăduindu-i să se înjosească ripostând calomniilor, și răutatea perversă a micului grup de fete bătrâne de la Heathedge School.

Simțea numai tristețe și milă pentru viața întunecată a celor două vârstnice domnișoare, o minuna devotamentul lor și mai presus de orice se gândea cu uimire la culmile suferințelor pe care le încearcă în cursul existenței lor unii oameni. Edwina se bucurase întotdeauna de libertate, de acea lumină intelectuală și spirituală care o ferise de influențele false ale preoților și evangheliștilor. Aceștia nu avuseseră puterea să o pervertească, așa cum pervertiseră existența bietelor Miss Hodge și Miss Dirks, cât și existența bietelor fecioare care predau diferite materii la Heathedge School, evitau bărbaii, nu știau ce înseamnă să se tăvălească la

umbra unor tufişuri noaptea pe lună, în braţele vreunui tânăr viguros de la oraş sau de la ţară, şi nu fuseseră niciodată ceea ce Dumnezeu le rostuiise să fie – femei care să iubească şi să fie iubite.

„Nu! Până şi deprinderile mele de târfă sunt mai normale decât deprinderile lor. Şiva cu simbolul său sunt preferabile castităţii şi sterilităţii propovăduite de Biserica creştină.”

Povestea bieteii Miss Hodge o îngreţoşa. Din fericire, nimic din toate acestea nu mai contau pentru bătrâna domnişoară. Îşi pierduse minţile, dar era fericită, şi Edwina dorea să-i menţină această stare sufletească euforică chiar dacă ar trebui să se îngrijească de ea şi să o călăuzească toată viaţa. Miss Hodge merita să se bucure de fericirea ei, chiar dacă aceasta izvora din nebunia grefată pe ceva ireal.

43

Când Ransome trecu pe lângă biroul Maiorului observă că uşa era deschisă şi că puţină lumină răzbătea până în coridor. Gândindu-se să ureze bună seara prietenului său, băgă capul pe uşă. Îndată ce acesta îl văzu, nu-l mai lăsa să plece. Deşi în ultimele zile Maiorul avea atât de mult de lucru încât abia apuca să se odihnească pe furate, arăta vioi, părea într-o condiţie fizică excelentă şi întreaga lui fiinţă emana un aer de satisfacţie.

— Ia loc, îl pofti. Şi să stăm puţin de vorbă.

Ransome acceptă invitaţia şi se așază pe un scaun.

— Nu vrei să bei ceva? îl îmbie de la început Maiorul. Pot să te tratez cu un pahar. În fond sunt sticlele dumitale.

— Nu, mulţumesc.

— N-are rost să faci nazuri. Ştiu ce înseamnă să fii brusc privat de alcool. Uite, ai şi început să tremuri.

— N-am nevoie, zise Ransome. Nu-mi trebuie.

— Bine, replică Maiorul. Dacă te răzgândești, să-mi spui.

— N-am să uit.

Pentru prima dată îi era rușine fiindcă ajunsese un băutor înveterat. Își dăduse seama abia în ultimele douăzeci și patru de ore că fusese un bețivan, că această patimă i-o cunoștea și Maiorul, și Mrs. MacDaid, poate chiar Rașid, soții Smiley și însăși Fern. Acum de când știa acest lucru, se simțea și mai rușinat. Era limpede că toți îi aflaseră năravul, poate încă de la sosirea lui în Ranchipur, dar îl priviseră cu îngăduință și făcuseră haz, ca și când ar fi avut de-a face cu un copil la care țineau mult. Fuseseră generoși și binevoitori, chiar când el se arătase plictisitor și pus pe scandal. „Singurul mijloc ca să pun capăt acestei situații este să mă las de băut dintr-o dată, ca acum gândi el. Dumnezeu, sau poate altcineva, mi-a oferit această șansă. Nu depinde decât de mine ca să nu o las să-mi scape.”

— Lucrurile s-au mai îmbunătățit, zise Maiorul.

— Cum?

— Modul în care ne-am organizat a dat rezultate. Fiecare om și-a făcut datoria. Toți au muncit umăr la umăr, până la ultimul soldat sikh, și până la ultimul polițist. N-am crezut că va fi cu puțință așa ceva.

— Și holera?

— Molima se va termina de la sine. Nu ne rămâne decât să continuăm lupta. Dar nu acesta este esențialul. Altceva are mare însemnătate. Maiorul îl bătu ușor cu palma peste genunchiul care tremura. Spiritul, rosti el, spiritul cel nou începe să dea rezultate. Îți dai seama, omule, ce s-a realizat? Îți dai seama că musulmanii, hindușii, europenii, mahrattii, sikhșii, gujeratii, sweeperii au trudit cot la cot pentru binele comun?

— Adevărat, zise Ransome. Nu m-am gândit la asta.

— Nu te-ai gândit fiindcă nu ești indian. Fiindcă nu bănuiești ce bariere au trebuit să fie doborâte. Nu-ți închipui ce-ar fi însemnat un asemenea dezastru în Ranchipur acum douăzeci și cinci de ani.

Atunci indivizii de seama lui Bannerjee, a neguțătorilor bunya, la care s-ar fi alăturat preoții, ar fi câștigat bătălia și ne-ar fi pus pe noi la pământ. În primul rând trebuie să-i mulțumim bătrânului Maharajah. A luptat cincizeci de ani, până a murit.

Continua să vorbească surescitat, satisfăcut. Reușiseră să închidă puțurile. Aduseseră provizii din districtele înconjurătoare. Izbutiseră să rețină în oraș pe împanicații care, dacă ar fi fugit, ar fi împrăștiat holera până în cele mai îndepărtate sate, poate și în restul Indiei. Se lucra la refacerea căii ferate, chiar și acum în plin muson, la lumina unor focuri mari.

Apoi intră Miss MacDaid. Pe chipul ei obosit și prelung de cal desluși aceeași expresie de triumf. Mișcat profund de abnegația ei, reflectă: „Merită să se bucure de această recompensă.”

Orientul pe care ea îl iubea de mult renăștea. Aceasta era adevărul. Contribuiseră a o dovedi. Nimeni nu va mai putea spune că indienii se dușmănesc între ei, că sunt cuprinși de panică și de desperare în fața dezastrelor. Simți deodată că se cuvenea să plece cât mai repede, să-i lase singuri pe amândoi. Ransome avu impresia că prezența lui era indezirabilă, fiindcă el nu participase cu nimic la această biruință. Încercă totuși și el aceeași bucurie ca și în clipa când – acum două zile – se prezentase în fața lui Maharani, și Maiorul îi strânse mâna.

— Dar dificultățile nu s-au sfârșit, rosti realista scoțiană. Abia au început.

Când Ransome se ridică să plece, Maiorul îi puse o întrebare.

— Ai văzut-o pe lady Heston?

— Da.

— Vrea să rămână în continuare?

— Da. E hotărâtă să rămână.

Maiorul se uită în tăcere la Ransome, ca și când ar fi vrut să spună ceva, dar nu era prea sigur dacă prietenia lor era suficient de strânsă spre a face față unor întrebări oarecum penibile. Miss

MacDaid tăie nodul gordian.

— De ce vrea să rămână? interveni ea. Care e adevăratul motiv?

Ransome șovăi o clipă.

— Drept să vă spun, nu știu nici eu.

Îi treceau prin minte tot felul de motive, chiar și gândul că Edwina dorea să rămână, sperând nebunește să câștige dragostea Maiorului. Ransome nu mai era însă sigur de aceasta chiar dacă îndrăznise să i-o spună.

— Nu știu. Este o femeie extraordinară. Cîstit vorbind, v-a fost într-adevăr de folos?

Tot Miss MacDaid îi răspunse:

— Da. Ne-a fost de folos. Și nu e proastă de loc.

— N-a fost niciodată.

Apoi Ransome plecă de la spital. Când se văzu iarăși prin ploaie, se simți foarte singur și oarecum invidios pe cei doi pe care-i lăsase să se bucure de succesul lor, în cabinetul Maiorului.

În drum spre Școala de muzică fu oprit de două ori de soldați sikhs, care făceau de gardă la puțuri. De fiecare dată, după ce-l recunoscuseră, îi prezentară arma, ca și când ar fi fost un înalt personaj. Ajunsese în dreptul bazinului, adică la jumătatea drumului, când un vânticel fierbinte, care sufla în timpul scurtelor înșenări dintre două răbufniri de ploaie, prinse să aducă dinspre clădirea Școlii de muzică pe jumătate ruinată, o duhoare dulceagă, grețoasă, care nu vestea prezența morții, ci a holerei. Era un miros necunoscut până în clipa aceea lui Ransome, dar care îi părea acum mai îngrozitor decât mirosul de carne arsă. Această duhoare vestea viața cuprinsă treptat de ghearele morții. Lângă capătul marelui bazin Ransome se întâlnește cu o ceată de măturători care scoteau din clădirea școlii cadavrele celor decedați în timpul zilei și le îngrămădeau pe un mare rug, din preajma templului lui Rama argintat de lumina lunii capricioase. Întorcând înfiorat capul, trecu repede pe sub arcada crăpată a intrării principale a școlii.

Înăuntru domnea întunericul, iar holul, care răsună înainte de vacarmul sutelor de tobe, țitere și orgi, era acum tăcut. Domnea în schimb, mirosul acela îngrozitor de holeră. După ce trecu pragul, Ransome văzu lungile șiruri de morți întinși pe pardoseală și așteptând să fie cărați afară și arși. Preoții, muezinii, rudele nu mai protestau împotriva arderii. Dezastrul îi depășise. Toate cadavrele erau acum arse, fie că morții erau musulmani, hinduși, parsees, sau oricare alții. Toți erau îngrămădiți fără deosebire.

În timp ce străbătea coridorul principal îndreptându-se spre micul teatru unde Jemnaz Singh, cu turban pe cap și înveșmântat în atchcan-ul purpuriu cu dungi trandafirii și verzi ca veninul, cântase odinioară pentru el, se întrebă dacă toți acești morți sau muribunzi justificau simțământul de triumf încercat de Maior și de Miss MacDaid. Apoi înțelese că leșurile nu însemnau nimic pentru ei. Spiritul oamenilor îi interesa, și de aceea încercau să-l salveze, fiindcă spiritele lor reunite cereau marele spirit al Indiei și al întregului Orient.

În fața lui zări în sfârșit o ușoară dungă de lumină strecurându-se pe sub o ușă. O deschise și pătrunse în cămăruța pe care și-o amenajase Harry Bauer. Fostul maestru de înot își instalase un pat improvizat dintr-o bancă luată din vreuna din sălile de clasă. Era îmbrăcat în alb și când se întoarse cu fața spre ușă, înfățișarea lui, obrajii palizi, ochii albaștri, părul blond, avură efectul unui șoc asupra lui Ransome. În mijlocul mizeriei, a murdăriei și a tuturor acelor oameni întunecați la piele, în amețitoarea vâltoare și cruzime a Indiei, Bauer – văzut în lumina slabă a lumânării – părea neînchipuit de tânăr și de pur. „Arată ca o victimă pregătită pentru sacrificiu”, gândi Ransome.

— Bună ziua, rosti Bauer în franceză, așa cum este vorbită în Elveția. Intrați.

Ransome îl mai văzuse pe infirmier, dar de la distanță și fără să fi avut prilejul să-i vorbească. Elvețianul exhibă ca prin minune un

pachet de țigări.

— Fumați? rosti el.

Suferințele provocate de abstinența lui Ransome de alcool erau sporite de lipsa țigărilor din ultimele zile.

— Ești fericit fiindcă ai țigări, replică el.

— Am destule. Pot să vă ofer și dumneavoastră un pachet.

Scoase de sub pat o cutie pătrată, în care se aflau instrumentele lui de bărbierit, un prosop, un pachet de cărți de joc uzate, câteva cărți despre gimnastică și vreo douăsprezece pachete de țigări ieftine. Întinse lumânarea spre Ransome, oferindu-i astfel foc.

— Aici, la spital, aveți nevoie de ceva? îl întreabă Ransome.

— De toate avem nevoie. Nu ni s-a dat nimic din ceea ce ne-ar fi trebuit, zâmbi Bauer.

— Facem tot posibilul să vă procurăm cele necesare. Sperăm că în cursul zilei de mâine avionul se va înapoia cu provizii și medicamente.

— Holericii nu au nevoie de mare lucru și nici nu se poate face cine știe ce pentru ei...

— Cred că ai dreptate.

Deodată, Ransome simți că îl cuprinde o panică nebună. Ar fi vrut să întrebe unde se află Fern, dar nu îndrăznea. Poate că și ea fusese lovită de molimă. N-ar fi fost imposibil să fi și murit. Începu să tremure, rușinat la gândul că Bauer îl vedea în halul ăsta. Spera însă că criza lui va trece neobservată.

— Aveți febră? îl întreabă elvețianul.

— Nu. Nu am nimic.

— Pot să vă ofer un gin cu tonic. Se recomandă în asemenea cazuri.

Corpul lui Ransome cerea imperios băutura, dar el se mărgini să spună:

— Nu. Are să-mi treacă. Apoi întreabă repede: Unde este Miss Simon?

— În capătul holului. În momentul de față e de serviciu.

— Mă duc să o văd, spuse Ransome. Mulțumesc pentru țigări și pentru amabilitatea de a-mi oferi băutură.

— N-aveți pentru ce, replică Harry Bauer.

Pe când traversa holul, Ransome reflectă: „Elvețianul acesta știe să-și poarte de grijă”. Dintre toți părea să se fi organizat cel mai bine. Își procurase țigări, gin, cărți de citit și cărți de joc. Nu-i mai apărea în postura unei biete victime pregătită pentru sacrificiu, o ființă curată, antiseptică, imună ci un țăran înțelept și grijuliu, preocupat în special de propriul său confort.

Se opri în mijlocul holului, în vreme ce niște culii scoteau cadavrul unei femei dintr-o sală de clasă. Mirosul acela îngrozitor îi dădu brusc lovitura de grație. Se rezemă de un perete și începu să vomeze. După ce își mai reveni, se îndreptă spre camera din capătul holului, unde o găsi pe Fern stând dreaptă pe un pat improvizat din bănci. Arăta palidă și obosită, iar la vederea lui începu să plângă tăcut. Lacrimile i se prelingeau pe obraji. Ransome se așeză lângă ea, o cuprinse cu brațul și o trase spre el.

— Plângi, rosti el. Are să-ți facă bine.

— Nu plâng fiindcă mi-e frică, replică ea. Totul este atât de îngrozitor. Și este îngrozitor fiindcă nu putem face nimic. Nenorociții mor pe capete. Nu mă tem de muncă sau de miros. Mă doare însă că mor fără să-i pot ajuta cu ceva. Țasta-i adevărul. De moarte nu mi-e frică.

Ransome își lipi obrazul de al ei. „Nu am s-o mai las niciodată singură, gândi el. Niciodată.” Apoi rosti cu glas tare:

— Ești o fată extraordinară. Numai că locul tău nu este aici. Ar trebui să-te întorci la Misiune.

— Nu. Nu pot să fac așa ceva. Și nici nu vreau. Mi-ar fi imposibil să stau acolo și să nu fac nimic. Încetase să mai plângă și se lăsă în brațele lui, stând cuminte ca un copil. Are să fie foarte bine, spuse ea. Câteodată însă mă simt atât de singură. Mă bucur că te pot avea

lângă mine, cel puțin pentru o clipă. Tăcu, apoi adăugă încet, cu un glas plin de dulceață:

— Nu mă părăsi, Tom. Să nu pleci, să nu mă mai lași singură.

— Am să stau cu tine cât am să pot.

— Nu m-ai înțeles bine. Am vrut să spun altceva; să nu te îndepărtezi sufletește de mine, așa ca în noaptea trecută.

El desluși adevăratul sens al cuvintelor ei și își dădu seama cât de mult o costase să rostească vorbele acestea. Păstră însă tăcerea.

— Am să pot înfrunta orice, dacă n-ai să mai faci acest lucru, grai ea.

Se străduia să caute cuvinte, fiindcă nu era meșteră în a se exprima? El interveni, dându-i o mână de ajutor:

— Știu ce vrei să spui. N-am să te mai părăsesc.

— Îmi promiți?

— Îți promit.

Fern știa în clipa aceea că Ransome se înapoiase definitiv la ea, că era alături de ea așa cum fusese în acea dimineață în casa lui Mr. Bannerjee, și tot așa ca atunci, la Misiune, când își luase rămas bun. „Acum pot să-i vorbesc”, reflectă ea. Se desprinsese din brațele lui și-l întreabă:

— Ce mai face lady Heston?

— Bine. Chiar acum câteva clipe m-am despărțit de ea.

— Știi, mi-e foarte simpatică. Poate că e ridicol, dar mi-e realmente simpatică.

— Eram sigur că are să-ți placă.

Ușa se deschise, lăsând să se strecoare silueta ștersă, slăbuță, a lui Mr. Smiley. Înapoia lui apărură fețele negricioase ale câtorva băiețandri paria.

— Hello, Smiley! exclamă Ransome. Intră!

— Am adus lui Fern câteva ajutoare, explică el. Șase băieți. Îi las aici. Să-i folosiți cum veți crede de cuviință.

Fern se ridică în picioare. În întreaga ei ființă se petrecuse o

extraordinară transformare.

— Mulțumesc Mr. Smiley. Îi vom folosi. Știți însă cât de respingătoare-i holera. Poate că n-are să le placă ceea ce vor avea de făcut.

— Nu se vor da înapoi de la treabă. Sunt feciori de măturători. Se întoarse spre ei și îi îndemnă în englezește: Intrați!

Băiețandrii pătrunseră sfioși în cameră. Se opriră apoi, privindu-i cu ochii lor mari, negri și atât de sperioși. Mr. Smiley le dădu instrucțiuni în dialectul gujerati.

— Veți face tot ce vi se va porunci de către mem-sahib. Toți trebuie să muncim ca să curățim orașul. Mă bizui pe voi. Și mem-sahib Smiley v-a acordat toată încrederea.

— Da, Mr. Smiley, răspunse unul din băiețandri în englezește.

Ceilalți cinci înclinară din cap în semn de încuviințare.

— Am să revin mâine, zise Mr. Smiley. Se adresă apoi lui Fern și lui Ransome: Noapte bună. Acum mă duc la Rașid. Vreau să-i cer un săculeț de orez pentru copiii de la orfelinat.

Plecă repede. Era atât de palid, de obosit, de străveziu, încât evoca o fantomă.

— Trebuie să mă duc și eu la treburile mele, zise Ransome. Mâine, de îndată ce îmi fac puțin timp liber, trec pe la tine.

Ar fi vrut să o cuprindă în brațe și să o sărute în loc de rămas bun, dar îi era imposibil să facă acest gest cu șase băiețandri de față, care-i priveau cu ochii lor mari și sperioși. Se mărgini deci să-i strângă mâna și să-i spună în șoaptă:

— N-am să te mai părăsesc. Îți promit.

44

Afară, rugul fusese aprins, și în lumina focului Ransome desluși silueta dreaptă și uscățivă a colonelului Ranjit Singh, care vorbea

ceva cu soldatul sikh aflat în post. Când Ransome se apropie de Ranjit, acesta îi spuse:

— Ce-a fost mai rău a trecut.

Ransome se uită la cerul de cobalt.

— În noaptea asta văd că s-a mai lăsat răcoarea. Poate că ploaia asta mizerabilă se va opri un timp.

— Sunt în drum spre Înălțimea-sa. Mergi și dumneata într-acolo?

— Da. Te însoțesc.

După ce se asigură că focul se întetise, colonelul se întoarse spre Ransome.

— Haidem! Înălțimii-sale nu-i place să aștepte.

Când se apropiară de bazin, Ransome remarcă o umbră strecurându-se pe lângă șirul de copaci aliniați de-a lungul apei. Când se uită mai bine, distinse chipul unei femei îmbrăcată în veșminte europene.

— Ia te uită, îi șopti colonelului. Cine să fie?

Ranjit se opri și urmări cu privirile silueta femeii. Aceasta se strecura de la un copac la altul, și când ajunse în preajma rugului aprins, o luă la fugă, spre a străbate cât mai repede spațiul descoperit până la treptele Școlii de muzică pe jumătate ruinată.

— Este rusoaica, răspunse repede Ranjit Singh.

— Ce caută la holerici?

Colonelul râse sarcastic.

— Infirmierul Înălțimii-sale Maharajahul este acolo. Elvețianul.

— Ah, da.

Va să zică asta era, gândi Ransome. Fiecare indian din Ranchipur le cunoștea probabil legătura. Un timp merseră în tăcere.

— Ar fi bine să nu-i spunem despre asta Înălțimii sale Maharani, propuse Ransome.

— Nu. Sigur că nu.

Ransome avu brusc viziunea lui Harry Bauer, alb și foarte curat, stând în mijlocul camerei luminată slab de lumânare. Silueta Mariei

Lișinskaia, fugind de la un copac la altul, umbră printre umbre, și apoi ultima și isterica ei avântare până la clădirea școlii, în lumina rugului funerar, emana un aer de corupție.

45

După plecarea lui Ransome, Miss MacDaid și Maiorul începură să lucreze iarăși la organizarea aprovizionării și la întocmirea de liste cu necesarul spitalului, pe care urmau să le trimită la Bombay cu avionul, îndată după înapoierea lui Gopal Rao. Și în vreme ce se trudeau căutând soluții, simțământul de triumf încercat de ei până atunci prinse să scadă în intensitate și să-i cotopească iarăși frica și disperarea. Pentru prima dată de la izbucnirea dezastrului erau pe punctul de a se lăsa copleșiți de descurajare. După o ultimă verificare a cantităților de medicamente existente, constatară că unele articole erau pe terminate, iar altele ca și inexistente. În aceste condiții era o imposibilitate să trateze fiecare caz de holeră, de febră tifoidă, ori de omniprezenta variolă.

— Doctorul Pindar trebuie să se odihnească puțin, spuse Maiorul deodată. Astăzi după-amiază a leșinat la Școala de muzică.

Nu mai aveau bicarbonat de sodiu, și nici clorură de calciu și abia dacă mai dispuneau de vreo sută de pastile de permanganat (ceea ce reprezenta o cantitate ridicol de mică, dacă se ținea seama că aceasta trebuia să fie consumată pentru un singur bolnav în patruzeci și opt de ore). Nu mai aveau caolin, nici aspirină și nici clor pentru dezinfectarea puțurilor. Avionul va aduce din toate câte ceva în ziua următoare, dar cantitățile acestea vor fi egale cu zero față de necesar. Afară de aceasta, chiar dacă aprovizionarea ar fi îndestulătoare, n-ar putea să le administreze decât Maiorul, Miss MacDaid și doctorul Pindar.

— Măine va trebui să învățăm pe Fern Simon, pe lady Heston, pe

Mrs. Gupta și pe Bauer să aplice tratamente. Miss Hodge nu ne poate fi de vreun ajutor.

Mijloacele de care dispuneau nu erau de mare folos pacienților deja loviți de molimă. Singura speranță era să se asigure o sterilizare eficientă, în vederea prevenirii extinderii bolilor, și de execuția acestei sarcini erau responsabili Ransome, Rașid și colonelul Ranjit Singh. Maiorul și Miss MacDaid aveau alte ocupații.

Din fericire, cazuri noi de ciumă nu se mai declaraseră după moartea lordului Heston și a grăjdarilor palatului, poate – presupunea Maiorul – datorită faptului că șobolanii fuseseră înecați în timpul inundației.

În timp ce stăteau acolo, aplecați deasupra hârtiilor, nu îndrăzneau să se privească în ochi, spre a nu se lăsa să li se citească teroarea care începea să-i stăpânească. Nu era vorba de spaima și oroarea încercate în timpul dezastrului – spaima aceea fusese simplă, primitivă, firească – ci de o groază lentă, ca și aceea cunoscută de Miss MacDaid în anul când murise biata Miss Eldridge, cu care venise de la Bombay. Ceea ce aveau acum de combătut era insidios, oribil, mai puternic decât ei, decât splendidul spital de odinioară și decât organizația pe care o duraseră. Se apropia pe la spate și te ataca lateral, după ce stătea mult timp la pândă. Și mai ales lovea pretutindeni.

— Înălțimea-sa Maharani ar trebui să plece cu avionul, spuse deodată Miss MacDaid.

— Nici nu poate fi vorba de așa ceva. I-am sugerat odată ideea asta, dar m-a refuzat. Pentru prima dată s-a supărat pe mine. Aici se află poporul meu și aici trebuie să rămân, mi-a spus.

— Poate că vor trimite alte avioane cu medicamente – mă refer la guvernământul indian.

— Da, presupun că vor trimite. Rașid crede că în două sau trei zile și calea ferată are să fie repusă în funcțiune. Maiorul deschise

un sertar al biroului și vârî înăuntru un teanc de hârtii. Ai face bine să te culci puțin. Cine urmează acum să facă de gardă?

— Lady Heston.

Miss MacDaid nu-l privi în ochi, dar îl auzi spunând:

— Mă duc să dau un ocol prin saloane; să mă asigur că toate sunt în regulă.

Ea voi să spună ceva, dar se abținu, păstrând tăcerea. Își adună hârtiile și se ridică în picioare. Îl întreabă:

— Când crezi că se va înapoia avionul?

— În preajma prânzului. Nu-și pot asuma riscul să zboare noaptea în timpul musonului.

— L-ai văzut pe Homer Smiley?

— Da. A venit după lăsatul serii. La misiune toate sunt în regulă, cu excepția lui Mrs. Hogget-Clapton, care a avut o criză de isterie când a auzit că servitorul lady-ei Heston i s-a rezervat un loc în avion, în vreme ce ea, soția directorului unei bănci imperiale, a rămas pe loc. Smiley vrea să o trimită și pe ea și pe Mrs. Simon la Bombay.

— Ar fi preferabil pentru toată lumea.

Maiorul știa că această mică bârfeală o servise pe Miss MacDaid, fiindcă îi mutase gândurile pe alt făgaș, făcând-o să uite câteva clipe spaimile și oroarea care o asaltau. Bănuia ce se ascunde în sufletul ei – Miss MacDaid se temea că va eșua. Isprăvile ridicolelor Mrs. Hogget-Clapton și Mrs. Simon le trezea întotdeauna hazul.

— O plâng pe mătușa Phoebe, fiindcă trebuie să le suporte pe amândouă.

Miss MacDaid se pregăti de plecare.

— Mă duc să o trezesc pe lady Heston, astfel ca Mrs. Gupta să se poată odihni puțin. Dacă se întâmplă ceva, nu ezita și cheamă-mă!

Miss MacDaid era fericită. Nu încerca un simțământ de triumf, așa cum i se întâmplase la un moment dat în biroul Maiorului, când fusese și Ransome de față; fericirea ei de acum era cu totul calmă. Era încântată fiindcă avea enorm de lucru, întrucât întreaga povară a răspunderii atârna pe umerii ei și ai Maiorului, fiindcă între ei exista o intimitate pe care n-o împărtășeau cu nimeni din afară. Nici fragila Natara Devi, cu mica ai tonga roșie împodobită cu clopoței roșii, amuțiți pentru totdeauna, n-ar fi putut susține, înainte de a muri, că îl avusese pe Maior așa cum îl avea acum Miss MacDaid.

„Natara Devi, reflectă infirmiera-șefă cu austeră satisfacție, n-a fost decât un corp frumos modelat, cu tonuri calde, o mașină care furniza plăceri Maiorului.” Natara Devi, își spunea ea, nu-l cunoscuse deloc. În vreme ce străbătea coridorul întunecat își zicea că femeile de teapa Natarei Devi și a lady-ei Heston nu contau câtuși de puțin. Nu reprezentau decât un boț de carne lipsită de spirit. Nu erau decât niște prostituate de rând. O soție ar fi însemnat altceva. Numai o soție l-ar putea cunoaște atât de intim cât îl cunoștea ea.

Abia acum, după ce-și repetase stăruitor aceste concluzii, reuși să se mai elibereze de povara grea a invidiei pe care o purtase bieteii Natara Devi, înainte de moartea acesteia; abia acum reușea să-și uite regretele-i amare provocate de natura ingrată, care nu o înzestrase cu tinerețea fermecătoare și cu frumusețea dansatoarei ori a lady-ei Heston.

„Acum când lady Heston se arată în adevărata ei lumină, cugetă Miss MacDaid, acum când nu se mai poate folosi de artificiile pe care i le procurau cremele de frumusețe, rochiile scumpe, bijuteriile, el nu o va mai deosebi de celelalte femei. Va constata că frumusețea ei era datorată tuburilor și borcanelor.” Apoi chicoti în sinea ei:

”Deja nici nu o mai bagă în seamă. Vremea ei s-a dus.”

Dar biata Miss MacDaid, în ciuda experiențelor sale în legătură cu suferințele oamenilor, cu bolile și cu mizeriile lor, cunoștea foarte puțin sufletul omenesc. Nu avusese niciodată timp să citească romane – abia dacă frunzărise vreo trei sau patru în toată viața – dar se asemena în felul ei cu acei romancieri romantici care nu sunt capabili să înțeleagă contradicțiile bizare ale realității. Concepea iubirea ca și acei producători de filme care socotesc că emoțiile erotice nu sunt posibile decât între parteneri tineri și frumoși, puși în valoare de operatori experți în planuri și profile. În vreme ce străbătea coridorul, îndreptându-se spre lady Heston pe care trebuia să o trezească din somn, își spuse că femeia aceasta nu mai reprezenta nici un pericol. Lady Heston, cu chipul ei palid, cu părul neîngrijit, arătând mai bătrână decât adevărata ei vârstă și îmbrăcată în uniforma albastră de elevă infirmieră, ca orice fată paria, nu putea să mai atragă pe un mascul ca Maiorul Safka. „Nu, își repetă Miss MacDaid, relaxându-și fălcile încleștate. S-a terminat cu târfa. Acum nu-l mai poate nenoroci.”

Împinse ușa și, în lumina ce pătrundea prin fereastră de la rugul în flăcări, o văzu pe lady Heston în pat. Plecându-se asupra ei, o zgudui cu brutalitate. Lady Heston se trezi imediat și se așeză pe marginea patului.

— A sosit timpul s-o schimbi pe Mrs. Gupta, spuse Miss MacDaid. Eu am să te înlocuiesc la cinci.

În lumina roșie a văpăii de afară desluși papiotele care acopereau capul lady-ei Heston. Vederea acestora avu asupra lui Miss MacDaid efectul unui nor negru, prevestitor de furtună, apărut fără veste la orizont într-o zi senină.

— Ai face bine să-ți scoți chestiile alea din păr, o repezi ea. Ai să sperii pacienții.

— Sigur că le scot, replică lady Heston începând să desprindă bucățile de hârtie.

Operația ceru mult timp, dar Miss MacDaid așteptă, supraveghind-o ca o profesoară severă. Dar în sufletul ei prinse să încolțească alarma pe măsură ce papiotele erau înlăturate și lăsau părul moale și buclat, în loc să arate lăptos și neîngrijit, așa cum se așteptase Miss MacDaid. Efectul fu și mai zdrobitor când lady Heston își trecu ușor degetele prin păr și îl lăsă să cadă într-un fel de aură strălucitoare în jurul chipului ei gingaș și palid. Ai fi zis că întinerise deodată cu zece ani.

Cutele amare și adânci reapărură în colțurile gurii lui Miss MacDaid, care rosti aspru:

— Hai odată! Biata Mrs. Gupta are și ea nevoie de puțină odihnă. Nu este atât de rezistentă precum pare.

Lady Heston își îmbracă uniforma albastră de pânză aspră și o urmă pe Miss MacDaid, încheindu-și pe drum nasturii.

Când infirmiera-șefă coti, ieșind în coridorul principal, o găsiră pe Mrs. Gupta palidă, istovită, făcând de gardă. Miss MacDaid o trimise la culcare, apoi o conduse pe lady Heston prin saloanele ticsite cu morți și cu muribunzi.

Era într-adevăr extraordinară însușirea infirmierei-șefe care umbla de la un bolnav la altul, îi examina în lumina slabă a unui fitil aprins muiat într-un vas mic cu untdelemn, purtat în mână, vorbind în același timp despre fiecare, cunoscându-i antecedentele și starea bolii. Lady Heston se uita cu un fel de uimire la fața ei mare, tăbăcită și atât de urâtă. „Scoțiana asta, reflectă ea, trebuie să fie un fel de vrăjitoare, de ține minte atâtea.”

Uneori Miss MacDaid se oprea la câte un pat și își însemna ceva într-un carnet aflat asupra ei. La doi sau trei pacienți, care gemeau sfâșiați de dureri, le făcu injecții în braț sau în coapsă. Apoi treceau mai departe, urmărite de privirile mute a sute de ochi. Cei mai mulți pacienți aveau febră tifoidă, câțiva friguri negre, iar aproape jumătate din ei erau victime ale inundației și cutremurului, de pe urma cărora se aleseseră cu membre fracturate, cu capul spart, cu

grave leziuni interne. Spre a ușura munca celor care făceau de gardă, în timp ce ea își îngăduia câteva ore de somn, Miss MacDaid prinsese cu acul pe pieptul ieftinelor dhotis de bumbac și ale sariurilor purtate de pacienți bucăți de carton ori de hârtie cu numere și cu instrucțiuni sumare referitoare la tratamentele prescrise.

După ce se înapoie în salonul cel mare, Miss MacDaid explică lady-ei Heston:

— Ai grijă să nu adormi, căci la fiecare cincisprezece minute trebuie să treci prin saloane. Este foarte important să te vadă, astfel încât să nu-și închipuie că sunt uitați sau abandonați. Când le intră asta în cap, se întorc pe o parte și mor. Înmână apoi lady-ei Heston o hârtie pe care scrisese cinci numere: Dacă vreunul din aceștia se trezește și strigă, să mă chemi. Nu-l trezi pe Maior. Dacă va fi nevoie, îl voi trezi eu. Îi dădu altă hârtie cu patru numere scrise: Toți aceștia vor muri. Trebuie să-i veghezi în permanență, fiindcă ei nu te vor striga. Am avut grijă să nu se mai deștepte din somn. După ce vor muri, să chemi oamenii să-i ridice. Ceilalți pacienți nu vor observa mare lucru pe întunericul ăsta. Deodată se uită cu asprime la lady Heston: Ai văzut vreodată un om mort? Știi cum arată după ce mor?

— Până a veni aici n-am văzut morți. Dar cred că am să-mi dau seama.

O clipă Miss MacDaid păstră tăcere, apoi rosti:

— Ai să-ți dai seama. Nu e prea greu. Important este să nu dormi și să mă chemi dacă se întâmpla ceva. Mă bizui pe dumneata. Ți-am încredințat o mare responsabilitate pentru o începătoare, dar nu am avut de ales. Trebuie să mă odihnesc și eu puțin dacă vreau să mai rezist. Nu mi-e îngăduit să cad la pat. La cinci vin să te schimb. Se întoarse ca să plece, dar se opri. Vrei să o trimit pe Miss Hodge ca să te ajute?

— Nu.

— Nici ca să-ți țină companie?

- Nu. Prefer să o las să doarmă, biata de ea.
- Noapte bună.
- Noapte bună.

După plecarea lui Miss MacDaid, lady Heston se așează la masa pe care pusese opaițul. Se mai aflau acolo o cană mare din pământ, cu apă fiartă și răcită, acoperită cu un filtru de hârtie, un pahar, un ceas deșteptător, un sul de tifon, un carnet cu creionul respectiv și cele două bucăți de hârtie cu numerele scrise de Miss MacDaid. Acum era trează, dar mintea îi rămăsese totuși buimacă, amorțită parcă. Citi numerele de pe prima hârtie – 7, 114, 83, 28, 51. Aceștia erau pacienții grav bolnavi, dar care mai puteau fi salvați. Dacă strigau sau se deșteptau din somn, ea trebuia să o cheme pe infirmiera-șefă. Pe cealaltă hârtie erau scrise numerele 211, 72, 13, 96. Aceștia erau sortiți să moară. Pentru ei nu mai exista speranță. Zăceau amorțiți de droguri, fiindcă Miss MacDaid le făcuse câte o injecție ca să nu țipe sau să-i tulbure pe ceilalți. Aceștia trebuiau vegheați până ce vor muri, apoi să fie scoși din salon și trimiși spre a fi incinerați.

„Să nu încurc lucrurile, gândi. Trebuie să-mi păstrez capul limpede și să nu fac vreo greșală”. Ca să fie sigură, luă creionul și în capul listei scrise cuvântul „morți”, iar în capul celeilalte cuvântul „muribunzi”. În vreme ce scria își zise: „Așa trebuie să te simți când ești Dumnezeu.”

Până acum trei zile nu întâlnise niciodată moartea. O dată sau de două ori în viața ei moartea îi ieșise în cale, dar de fiecare dată reușise să o evite. Mulți prieteni de ai ei, mai tineri sau mai vârstnici, muriseră în timpul războiului. Mureau însă mulți oameni pe atunci, iar aceasta se întâmpla departe, în noroaiile Belgiei, la Amiens, sau la Chemin des Dames, iar în nebunia și zăpăceala războiului toate acestea păreau oarecum ireale. Moartea lor se reducea la o simplă telegramă – „Ministerul de Război are regretul să vă anunțe...” Aproape că semăna cu refuzul de a răspunde la o

invitație. V.R.S.R. *Vă rugăm să răspundeți. Comunicați dacă puteți veni la întâlnire.* Apoi tatăl ei murise de congestie cerebrală, la Viena. Când o întrebaseră dacă vrea să vadă cadavrul, ea refuzase. Morții cu morții. Cei iubiți dispăreau. Ceea ce rămânea era numai cenușă. Chiar și Albert. Nu-i văzuse cadavrul, ci numai un obiect inform, învăluit – slavă Domnului – în cearșafurile ei trandafirii de mătase. Albert urâse moartea. N-ar fi conceput să moară vreodată. Animalul din el ar fi vrut să trăiască la infinit. Vitalitatea lui fantastică părea să-l ferească de moarte. Chiar dacă ar fi fost drogat, corpul lui ar fi opus o mare rezistență. Nu era deopotrivă cu acești bieți indieni subnutriți, care nu se luptau cu moartea, ci închideau pur și simplu ochii și mureau ca și când ar fi avut de gând doar să adoarmă.

În ultimele trei zile văzuse moartea făcând ravagii în jurul ei. Văzuse cadavre duse de ape, în timp ce stătea cu Ransome pe balcon și aștepta să treacă inundația, zărise corpul acelui hindus uscățiv, atârând de ramurile unui copac și ținut acolo sus doar de sârmanul lui dhoti de bumbac. Văzuse și cadavrul inform al lui Albert învăluit în cearșafurile ei. Și leșuri zăcând pe stradă, unele sfârtecate, zdrobite, în timpul cutremurului și inundației, altele contorsionate și de un roșu vânat, consecință a îngrozitoare morți prin holeră. Nu văzuse numai morți, ci și moartea însăși strecurându-se prin saloanele neîngrijite, spre a smulge ființă după ființă din mâinile Maiorului și ale lui Miss MacDaid.

Vederea atâtor morți o năucise. Abia acum înțelesese că oameni ca Miss MacDaid, care văzuse sute, poate mii de ființe umane murind, nu se mai temeau de nimic pe lume. Poate din această cauză o femeie atât de curajoasă și de bună ca Miss MacDaid mai putea găsi în sufletul ei loc pentru dispreț, enervare și chiar asprime. Dacă oamenii de seama infirmierei-șefe și a Maiorului ar fi dat dovadă de slăbiciune, ar fi eșuat, ar fi fost înlăturați, zdrobiți și aruncați la gunoi. Edwina se gândi cu mândrie: „Cred că și în firea mea se află ceva asemănător. Am înfruntat totul – și murdăria și

mirosurile puturoase, și mizeria, și moartea. Nici măcar nu mă simt istovită”.

Într-adevăr, acum după ce se trezise pe deplin, nu mai simțea niciun fel de oboseală, ci doar o adâncă liniște lăuntrică, nebănuită până atunci, și o satisfacție bizară – o satisfacție pe care o căutase toată viața. Le câștigase respectul. Nu mai voma la vederea unui pat murdărit, ori la mirosul îngrozitor al gangrenei. Dacă nu se mai gândea anume la aceasta, nu mai simțea nici duhoarea de carne arsă, mirosul dulceag și atât de greșos al holerei, pe care briza umedă și leneșă îl aducea uneori dinspre Școala de muzică și îl făcea să pătrundă în spital prin ferestrele cu ecrane alcătuite din rețele fine de sârmă. În ceva mai mult de șaptezeci și două de ore, crescuse în jurul ei o carapace care o proteja așa cum îi proteja și pe Maior și pe Miss MacDaid. Nimic nu putea să o mai atingă acum, nici bolile și nici putreziciunea din jur. Infiriera-șefă și Maiorul scăpaseră neatinși mulți ani de-a rândul. Poate că exista ceva, un fel de forță mistică ce proteja pe oamenii deopotrivă cu ei – călugărițe, doctori, infirmiere, care luptau împotriva epidemiilor, trăiau printre leproși și în regiuni bânuite de tifos exantematic și de holeră.

Deodată își aminti de îndatoririle ei, de rondul pe care trebuia să-l facă la fiecare sfert de ceas prin întregul spital, până când Miss MacDaid va veni să o schimbe. Se uită la ponositul și vechiul ceas deșteptător și constată că mai erau patru minute până ce va trebui să plece în control, ducând oala smălțuită cu apă rece de la pat la pat. În același timp avu senzația că cineva o ține sub observație. Când întoarse capul, întâlni – în lumina văpăii de afară, care pătrundea prin fereastră – privirea unui bolnav de febră tifoidă, instalat într-un pat strâmt din preajma mesei.

Faptul că silueta din pat era atât de mică și de slabă o făcu în primul moment să creadă că are de-a face cu un copil. Ochii erau mari, negri, fără vârstă, dar înfundați în orbitele unei femei care arăta bătrână și uscată. Pielea întunecată, îngălbenită de boală, era

întinsă ca o hârtie peste oasele fine ale capului. Edwina o privi o clipă, fascinată de delicatetea acelei fețe, apoi, scuturată de un fior, avu impresia că femeia era moartă. Dacă acel cap n-ar fi avut păr, Edwina și-ar fi închipuit că vede un craniu alb. Era fața unei femei care de când se născuse nu mâncase niciodată pe săturate. „Moartea vine să o ia, reflectă ea. V.R.S.R. *Vă rog să răspundeți*”. De câte ori nu scrisese ea aceste inițiale în imensa și îndepărtata metropolă londoneză...

Apoi observă că buzele acelea purpurii se mișcau. Nu înțelegea ceea ce femeia încerca să-i spună, fiindcă nu-i auzea vocea decât sub forma unui murmur asemenea foșnetului unor frunze moarte. Mâna slabă, numai pielea și osul, și neînchipuit de bătrână, se mișcă dezordonat, ca și când ar fi fost lovită de paralizie, și se ridică spre buze, într-un gest prin care toți țăranii și muncitorii din lume arată că le e foame și sete. „Biata femeie, dorește apă”, gândi Edwina. Ridicându-se repede, dădu la o parte filtrul de hârtie de deasupra căni de pământ și turnă apă în paharul de pe masă, umplându-l până la margine.

Trecu lângă marginea patului bolnavei, pe care o ridică încet cu o mână, în vreme ce cu cealaltă îi ținu paharul. Ființa aceea era mai ușoară decât un copil. Prin pânza de bumbac a sari-ului umezit de sudoare simțea fierbințeala arzătoare a trupului cuprins de febră. Femeia bău cu lăcomie și, după ce goli paharul, se lăsă înapoi cu toată greutatea pe brațul lady-ei Heston. Deschizând ochii, se uită la englezoaică și încercă să suradă. În privirea ei înfrigurată de boală se citea o expresie atât de umilă, de rugătoare, încât lady Heston simți că o podidește plânsul. „Să nu mă privești așa, ar fi vrut ea să-i spună. Sunt sora dumitale. Amândouă suntem femei și Dumnezeu ne-a făcut pe amândouă”. Dar nu-i vorbi, fiindcă știa că bolnava n-ar fi înțeles. Nu putu decât să-i zâmbescă. De pe buzele pacientei se auzi iarăși acel murmur slab, ca foșnetul de frunze. Închise ochii, apoi își lăsă liniștită capul pe perna umedă.

„Cele patru minute trebuie să fi trecut”, gândi lady Heston. Puse paharul pe masă, apoi ridică unul din vasele acelea de piatră pe marginea mesei și ținu dedesubt una din cămile mari, smălțuite. Vasul era greu și trebui să facă o sforțare ca să-l poată mânui astfel încât să controleze scurgerea apei. Se lupta cu vasul de piatră, când auzi o voce:

— Stai, lasă-mă pe mine să fac treaba asta.

Întorcându-se, văzu chipul Maiorului. Se afla în preajmă și mâna lui i-o atinse pe a ei când îi luă vasul. O clipă, Edwina se simți cuprinsă de o fericire ametoitoare. Rezemându-se de masă, își reveni, reușind să se stăpânească.

— Mulțumesc, rosti. E destul de greu.

Câteva momente tremurase, ca și atunci când Miss Hodge plecase, lăsându-i singuri în salonul acela sumbru din palatul de vară. Dar simțământul acesta se liniști curând, și ea se îndepărtă ușor de el, stând apoi dreaptă, așa cum, ar fi stat și sărmana Mrs. Gupta cu fața ei plină de coșuri.

— A sosit timpul să faceți primul rond, îi zâmbi el. Am să vă însoțesc.

Maiorul umplu cu apă încă o cană de pământ și le ridică apoi pe amândouă.

— Nu, zise ea. Lăsați-mă să duc și eu una. Îmi face plăcere.

El o privi și umbra unui surâs i se așternu pe chip. Edwina își dădu seama că nu era un zâmbet ironic, ci ceva mult mai simplu și mai cald, era ca și cum s-ar fi amuzat văzând o fetiță jucându-se de-a spitalul.

— Nu trebuie să mă priviți așa, rosti ea mânioasă.

El o înțelese, așa că nu-i răspunse.

— În orice caz veți avea nevoie de listele acestea, adăugă ea, înmânându-i hârtiile cu numerele scrise de Miss MacDaid.

Apoi Edwina luă una din căni din mâna lui și porniră la drum.

Mânia ei bruscă se topise și îl urmă docilă ca și când ar fi fost

experimentata Mrs. Gupta, care era atât de obișnuită cu aceste practici, încât ajunsese să se plictisească. De altfel nici Maiorul nu-i mai dădu nicio atenție, de parcă ea ar fi fost într-adevăr urâta, dar blânda Mrs. Gupta. El trecea de la pat la pat, oprindu-se la fiecare, în vreme ce ea umplea cu apă ceștile smălțuite, aflate pe câte o mică poliță la căpătâiul fiecărui bolnav. Câțiva dintre aceștia dormeau, iar vreo doisprezece delirau. Cei mai mulți dintre ei zăceau însă cu ochii lor mari și negri deschiși, privindu-i plini de răbdare, în vreme ce lady Heston și Maiorul treceau prin fața lor.

La fiecare din paturile menționate pe lista „muribunzi” el se oprea, lua pulsul, apoi punea mâna pe fruntea dogorită de febră. În tot acest timp Maiorul nu dădu nicio atenție lady-ei Heston, cu excepția unei singure explicații pe care i-o furniză, ca și când ar fi încercat să se scuze.

— Faptul că le pui mâna pe frunte nu servește decât spre a le da puțin curaj. Ei știu că sunt brahman și secole de-a rândul au fost învățați să se dea la o parte din calea noastră, ca să nu ne polueze cu umbra lor.

De pe lista având în cap mențiunea „morți” trei pacienți erau încă în viață, dar al patrulea, care avea o gangrena, zăcea nemișcat și rigid. Lady Heston înțelese imediat că nu mai era cazul să-i umple ceașca. Era un bărbat negricios, foarte slab, cu ochii pe jumătate închiși, așa cum îi ținuse în timpul comei produse de acul milostiv al lui Miss MacDaid. Era ciudat cum de reușise să-și dea seama – datorită eventual unui al șaselea simț – că omul acesta era mort. Poate că era ceva deosebit în felul cum își ținea capul, asemenea unei flori uscate pe o tulpină, sau a rigidității unghiului pe care-l făceau picioarele sub abati-ul murdar. Lady Heston știuse imediat. Și de acum înainte avea să știe întotdeauna.

Îl văzu pe Maior așezând opaițul pe poliță și aplecându-se asupra mortului. Cu degetul ridică ușor pleoapa și își petrecu apoi unghia peste globul galben al ochiului, dar nu obținu nicio reacție. Se

întoarce spre lady Heston.

— Chemați, vă rog, oamenii să-l care.

După ce se înapoie cu doi măturători somnoroși, care duceau o targă, își continuă rondul, însoțindu-l pe Maior. În peregrinarea lui de la pat la pat, era urmărit de ochii întunecați ai pacienților, asemănători unor ochi de animale bolnave. Expresia lor de nesfârșită oboseală păstra încă o scânteie de încredere mută. Maiorul și lady Heston își terminară rondul. Pe când se înapoiau, Maiorul se opri brusc.

— Ascultați! o îndemnă el.

În tăcerea nopții, printre gemetele care se mai ridicau ici și colo din paturile cu bolnavi, Edwina auzi firul modulat al unui cântec executat din fluier, și ropotul monoton, distant, al unor degete brune care țineau ritmul pe o tobă.

— Iată un semn bun, spuse Maiorul.

— Da?

— Înseamnă că viața își reia cursul.

După ce se înapoiară la masa din salonul principal, Maiorul o întreabă politicos:

— Pot să rămân cu dumneavoastră o clipă?

— Desigur, dacă vă face plăcere. Dar ar fi mai bine poate să vă odihniți puțin.

— Aseară m-am culcat devreme. Acum n-am nevoie de somn ci de ceva care să-mi ajute să mă simt iarăși o ființă omenească normală. În ultimele trei zile n-am fost decât o mașină.

Ea înțelesese ceea ce voia el să spună și se simți bizar de mișcată. Cuvintele lui ar fi trebuit să sune astfel: „Aș vrea să întretin o conversație – sau chiar să păstrez tăcerea – în compania unei femei ca dumneavoastră, nu ca Miss MacDaid sau Mrs. Gupta”. Edwina se gândi iarăși la modul cum acest om își orânduise viața în compartimente etanșe.

Maiorul se așează picior peste picior la un capăt al mesei și zâmbi

lady-ei Heston. Apoi i se adresa cu voce joasă, spre a nu tulbura liniștea pacienților:

— Trebuie să vă spun că sunteți o ființă minunată. Nu e deloc ușor ceea ce faceți și cu atât mai lăudabil este faptul că o faceți pentru întâia oară.

— Nu sunt chiar atât de minunată, replică ea. De două sau de trei ori am fost pe punctul de a lăsa totul baltă. Dar acum criza a trecut. Nimic nu mă mai impresionează. Nici nu mi se mai face greață. Este ciudat cât de repede te obișnuiești cu toate.

— În curând vor sosi infirmiere de la Bombay. Vor începe să ne ajute și unele femei din Ranchipur. Atunci veți putea pleca.

„Nu, nu vreau să plec, gândi ea, nici nu-mi trece prin minte să plec. Vreau să rămân! Vreau să rămân!” Adăugă cu glas tare:

— Am să rămân atâta vreme cât veți avea nevoie de mine... adică atâta vreme cât voi putea fi utilă.

Maiorul păstră câteva clipe tăcerea și, luând o sticlă de alcool, muie o bucată de tifon și își șterse degetul cu care-l atinsese pe mort. Arăta obosit și mult mai slab, dar slăbiciunea aceasta îi sporea frumusețea. Emana o bărbăție pe care ea n-o mai întâlnise vreodată – nu era bărbăția stângace a europenilor, sau bărbăția brutală, crudă a boxerului pe care-l cunoscuse odinioară, parcă într-o altă viață, ci o bărbăție fină, delicată, comparabilă cu suplețea unui arc de oțel.

Fără a o privi, continuă să-și șteargă cu grijă și delicatețe degetele, dezinfectându-le cu alcool.

— Sunteți o femeie uimitoare.

Fiindcă el nu mai adăugă niciun cuvânt, lady Heston găsi cu cale să răspundă, oarecum fără rost:

— Englezii sunt remarcabili prin excentricitatea lor.

— N-am vrut să spun ceva atât de banal. O privi lung, apoi adăugă: Să nu credeți că sunt un sentimental. Dar astăzi oamenii reușesc foarte greu să se înțeleagă. Nu mai suntem copii, nici dumneavoastră, nici eu.

- Nu.
- Am impresia că sunteți foarte inteligentă.
- Poate.
- La început îmi făcusem altă idee.

Ea se văzu o clipă așa cum arăta în noaptea aceea, la palat, sub candelabrele zumzăitoare de albine, când plictiseala o făcuse să se arunce în brațele lui Tom, acolo, în camera aceea sufocantă, de la parter.

— N-aveți niciun motiv ca să vă faceți o idee mai bună, spuse ea calm.

— Ceea ce încerc să vă spun este oarecum greu de exprimat – mai ales față de dumneavoastră. Știu că aveți multă experiență.

- Da, adevărat.
- Vă par naiv?
- Nu.

Lady Heston își zise că Maiorul nu fusese niciodată naiv, nici chiar în copilărie. Dar acum devenea vulnerabil. Maiorul îi oferea deschis, din toată inima, prietenia și admirația lui. L-ar fi rănit suflatește dacă l-ar deziluziona. Femeia care se aflase în ea în ziua aceea posomorâtă, când s-au revăzut la palatul de vară, ar fi fost capabilă să-i rănească, nu inteligența-i scăpărătoare, ci sensibilitatea lui umană, care, după cât începuse ea să înțeleagă, juca un rol atât de important în viața indienilor. Chiar și la bieții suferinzi ori la muribunzii din castele de jos întâlnise aceeași sensibilitate cu care erau înzestrați doar europenii cei mai aleși. „Încep să cunosc India și pe indieni”, reflectă ea.

— Vă amintiți după-amiaza aceea când mi-ați oferit ceai la vechiul palat de vară? o întrebă el.

Lady Heston își îndreptă privirile spre listele pe care figurau cuvintele „morți” și „muribunzi”.

— Mi-am spus atunci că sunteți extrem de atrăgătoare, de fascinantă. Atunci mi-am dat seama ce doreați. Știam că pot obține

orice. Nu aveam decât să întind mâna. De aceea am rămas acolo și am acceptat ceașca aceea de ceai calduț... Am fost tentat. Tot timpul ați încercat să mă faceți să cred că sunteți lipsită de experiență – ezită o clipă – și respectabilă, fiindcă v-ați spus că acesta este mijlocul cel mai ușor de a mă induce în eroare și de a obține de la mine tot ce ați fi voit.

Ea ridică repede ochii de pe liste, copleșită de rușine și gata să protesteze împotriva acestei insinuări, dar își zise aproape imediat. „Nu! Ar însemna să mint. Asta ar strica totul. Ar socoti că o are din nou în fața lui pe femeia care i-a oferit un ceai calduț. Și ființa aceea nu-și are locul aici”. Lady Heston nu voia să mai aibă de-a face cu ea.

— Dați-mi voie, zise el. Nu fac mare caz de respectabilitate. Prefer însă adevărul. Am fost tentat, în după-amiaza aceea, să obțin o dată sau de două ori ceva care ar fi fost extrem de agreabil. Dar n-am făcut-o, fiindcă știam că se află ceva deosebit dincolo de obrajii aceia îmbujorați și de mâinile tremurânde. Și am avut dreptate. Acum știu că am avut dreptate. Aveam de ales între o monedă falsă și una veritabilă. Înțelegeți ce vreau să spun? Dacă aș fi luat ceea ce mi-ați oferit atunci, nu ne-am fi bucurat de ceea ce avem acum. V-aș fi considerat o femeie ieftină. Nu v-aș fi dăruit decât corpul meu, ceea ce pentru un medic ori pentru un chirurg este foarte ușor de dăruit, fiindcă pentru ei nu este decât o mașină fără nicio semnificație. Dar dacă aș fi făcut treaba asta. Nu s-ar fi petrecut nimic bun. Nu am mai fi avut ocazia să ne cunoaștem.

Lady Heston își îndreptă iarăși privirile asupra mesei. În inima ei se învâртеbeau ciudat rușinea și triumful. Niciun om nu-i vorbise vreodată astfel, și ea încercă iarăși acel sentiment de confuzie și spaimă care o potopise în acel teribil coșmar de după cearta cu Heston – când căuta disperată prin junglă, peste câmpiile nesfârșite, prin îmbulzeala marilor orașe un lucru pe care nu-l putea defini. O secundă îl întrezări, apoi îl pierdu iarăși, rătăcindu-se prin negură.

— Să nu credeți că sunt un om complicat, ca atâția alții, rosti el. Relațiile umane sunt însă adeseori bizare, iar mie îmi place să le limpezesc. Cei mai mulți oameni trec prin viață și mor fără să știe că au trăit, și fără să cunoască măreția care poate exista în relațiile dintre ființele umane. Măreția aceasta o poți însă desluși numai după ce te desprinzi de meschinăriile vieții cotidiene. Aceasta este ținta tuturor religiilor. Toate tind spre acest ideal. Asta am vrut să spun când am declarat că respectabilitatea nu are nicio importanță. Respectabilitatea este apanajul oamenilor stupizi, slabi, ipocriți.

Își schimbă poziția, rezemându-se cu spatele de masă și încrucișându-și brațele puternice pe pieptul lui lat.

— Am vrut să știți ceea ce simt... fiindcă am o părere atât de frumoasă despre dumneavoastră, încât am socotit că pot să vă vorbesc deschis, cu riscul de a mă face ridicol. Și acum ori de câte ori ne vom întâlni, ori de câte ori ne vom vedea, ori de câte ori ne vom gândi unul la altul, vom ști că suntem prieteni, că ne cunoaștem foarte bine. Este mare lucru să cunoști chiar o singură persoană în decursul unei vieți. Își desfăcu brațele și luă una din mâinile ei într-a lui: Poate că în inima dumneavoastră râdeți de mine.

— Nu... nu.

— Poate că mă puneți pe picior de egalitate cu unul din acei ghicitori ieftini care împânzesc bazarele. Pot să vă spun că ați descoperit o taină. Știți despre ce vreau să vorbesc. Dădu drumul mâinii ei, apoi adăugă: Acum trebuie să plec. Aș vrea să dorm puțin. O atinse pe umăr: E timpul să faceți rondul. Ați întârziat cu zece minute, dar vina este a mea. Noapte bună.

În șoaptă, ea îi ură noapte bună, apoi el se îndepărtă. Câtva timp lady Heston stătu nemișcată. Sufletul îi era profund tulburat. Își aminti că trebuie să-și facă rondul, se sculă de pe scaun și, ridicând unul dintre urcioarele de piatră, umplu două căni mari cu prețioasa apă fiartă, și porni prin saloane.

De data aceasta abia vedea figurile bolnavilor. Numai la paturile muribunzilor se opri câte puțin, căutând un semn de viață în imobilitatea trupurilor vlăguite. Când ridică lampa sus, deasupra patului, nu mai avu nicio îndoială. Acum știa cum arată moartea. Nu mai era nevoie să atingă cu unghia globul ocular, așa cum procedase doctorul. Tăcută, coborî scara și îi trezi din somn pe hamali

După ce aceștia luară cadavrul și plecară, lady Heston trecu la fereastră și își aruncă privirile asupra orașului. Focul cel mare care mistuise un morman de cadavre începuse să se stingă; nu mai rămăsese decât o grămadă imensă de cărbuni aprinși, care împrăștia o căldură puternică, albă, dar puțină lumină. Ploaia se oprise și luna se ridicase dincolo de marele bazin, așternând între spital și vechiul palat de lemn o cărare de aur, traversată încolo și încioace de necurmatul zbor al marilor lilieci, veniți dinspre orașul mort al mogulilor, de la poalele muntelui sacru. Sunetele îndepărtate și slabe ale unui fluier acompaniat de o tobă veneau dinspre celălalt mal al râului.

Frumusețea și cruzimea acestei scene pătrunse până în adâncurile ființei ei, asemenea unui cuțit care cauterizează o rană. Toate acestea îl zămisliseră pe el!

Prin fața privirilor Edwinei trecură siluetele negre ale hamalilor, ducând pe femeia moartă de-a curmezișul grădinii distruse spre Școala de muzică, spre a o lăsa acolo, lângă alte cadavre, care urmau să fie arse de îndată ce se va construi un nou rug.

Zăpușeala era îngrozitoare. Lady Heston se întoarse de la fereastră, își șterse sudoarea de pe față cu o bucată de tifon, iar după ce se așeză la masă își turnă un pahar cu apă și îl bău. Luă lista de „morți” și cu creionul trase o linie peste numerele 72 și 13. În clipa aceea avu iarăși senzația că era înzestrată cu o putere dumnezeiască.

„Treburile par să meargă bine reflectă. Acel ceva care m-a adus în India lucrează acum pentru mine. Trebuie să rămân aici până la

sfârșit, chiar dacă va fi să nu mai văd Anglia vreodată”. Dacă ar fi fost să plece mâine, pe unul din avioanele care veneau din lumea de dincolo de Muntele Abana, ceea ce îi mai rămăsese din viață n-ar mai fi avut niciun sens. Apartinerea acestui pământ, se simțea legată de moartea, de murdăria, de mizeria și de frumusețea de aici.

Apoi îi ajunse iarăși la ureche acel murmur slab, ca foșnetul unor frunze veștede agitate de briză, iar când ridică privirile întâlni iarăși ochii răbdători, de căprioară, ai femeii muribunde din pat. Buzele ei purpurii se mișcă, formulând cuvântul care în gujerati înseamnă apă. Degetele ei uscate apărură iarăși de sub sari și se apropiară semnificativ de buze.

Liniștită, lady Heston se ridică și luă cana de sticlă, deodată o puse iarăși jos, fulgerată de oroare. Dăduse de băut femeii din paharul de pe masă, în loc să-i fi turnat apă în propria ei ceașcă. Apoi și ea băuse din același pahar.

Șoaptele muribundeii continuau să se audă. Lady Heston luă unul din urcioarele emailate, trecu lângă patul bolnavei, îi turnă apă în ceașcă, apoi i-o duse la gură, zicându-și: „Am făcut-o!” Se întrebă dacă exista vreun mijloc spre a-și dezinfecta interiorul corpului.

Când se întoarse de la patul muribundeii auzi un geamăt dinspre un pat de la celălalt capăt al salonului. Ghidându-se după acest geamăt, dădu peste bătrânul care se trezise din somnul artificial și milostiv dăruit de Miss MacDaid. Trupul lui se zbătea cuprins de dureri convulsive. Lady Heston alergă după lumină și se uită la număr. Văzu cifrele înscrise pe lista „muribunzi”. Porni grăbită pe scări în jos, spre a o trezi pe Miss MacDaid.

Când se înapoiară, infirmiera-șefă înfipse acul în pulpa negricioasă și slabă a bătrânului, apoi se întoarse spre lady Heston:

— Omul ăsta e terminat. Trece-i numărul pe cealaltă listă.

Lady Heston nu pomeni lui Miss MacDaid despre incidentul cu paharul, fiindcă nu voia ca infirmiera-șefă să o judece aspru pentru neghiobia și lipsa ei de grijă. Încerca o ușoară senzație de greață, dar

nu-i mai era frică, fiindcă ceea ce i se întâmpla nu mai depindea de ea.

47

În cortul de vânătoare, Maharani se așezase cu picioarele încrucișate sub ea, pe o mică estradă, având alături pe bătrâna principesă de Bewanagar. În fața ei stăteau în semicerc Rașid Ali Khan, colonelul Ranjit Singh, Homer Smiley, Nil Kant Rao și Ransome. Unul câte unul, musulmanul, sikh-ul, americanul, mahratt-ul și englezul îi raportau modul cum acționaseră și rezultatele obținute. Cuvintele lor împrăștiu curajul și insuflau noi forțe în inima frumoasei și bătrânei femei, așezată pe o pernă din brocart de Benares. Maharani arăta obosită, uzată, dar aceasta nu scădea cu nimic măreția chipului ei, ale cărui trăsături erau accentuate de clarobscurul datorat flăcării opaișului.

Toată viața și-o dedicase luptei împotriva superstițiilor, intrigilor, prejudecăților. Se războise umăr la umăr cu răposatul Maharajah, fără să aibă însă drept suport simplitatea și credința lui. Se luptase pentru plăcerea de a se lupta, fără a fi convinsă în adâncul sufletului ei că vor câștiga bătălia pentru eliberarea, renașterea și independența nu numai a țării lor, dar și a întregii Indii. Spre deosebire de Maharajah, nu avusese niciodată încredere în bunătatea și energia supușilor ei și nici în victoria finală. Ca și neînchipt de bătrânul Dewan, acționase fără scrupule, câteodată cu cruzime, adeseori cu ură. Dar întotdeauna cu dârzenia și bravura mahratti-lor din a căror nație făcea parte. Îi urăse pe europeni și văzuse întotdeauna în ei niște invadatori vulgari, stupizi și lipsiți de sensibilitate. În ciuda convingerilor ei, admitea prietenia marelui Vicerege, delicatețea și inteligența unor bărbați ca Ransome și bunătatea unor oameni ca soții Smiley. I se întâmplase să cadă

pradă descurajării, ori să dea dovadă de răutate și invidie ca atâția prinți din India. Avusese chiar momente de cumplită demoralizare. Cu puțin înainte ca acești oameni să se înfățișeze în fața ei, fusese ispitită să renunțe la luptă și să fugă, să zboare cu avionul și să se retragă în cea mai deplină securitate, la Bombay, poate chiar în Europa. Istovită, avusese o clipă convingerea că toate eforturile ei și ale răposatului soț rămăseseră sterile. Câteva clipe se simțise prea bătrână și prea bolnavă ca să mai poată relua lupta.

Dar reușise să înfrângă acea cumplită tentație. Acum, când se uita la bărbații aceștia și le asculta cuvintele, o cuprindea rușinea la gândul că avusese un moment de slăbiciune. Toți erau oameni deosebiți, chipeși, cu excepția lui Mr. Smiley care precumpănea lipsa frumuseții cu minunatele lui calități sufletești. Maharani știa să-i aprecieze pe oamenii aleși. Și nu se puteau îndoi nici de devotamentul lor. Nu era vorba de devotamentul unor amanți, ci de ceva mai presus de aceasta, ceva bazat mai puțin pe rațiune și capabil să reziste la cele mai mari încercări. Maharani mai știa că dacă acest devotament i l-ar fi arătat bărbați mai puțin frumoși și mai puțin puternici, i-ar fi plăcut și ei mai puțin. Devotamentul acesta era oarecum aparte, inatacabil, strălucitor, splendid, dar o încânta și mai mult fiindcă i-l arătau niște bărbați de seama vigurosului Rașid, a zveltului și manieratului Ranjit Singh, dârzului Nil Kant Rao, morbidului și frumosului Ransome. Toți aceștia împlineau gustul ei sălbatic pentru frumusețe și măreție. O regină trebuie să fie slujită de oameni ca aceștia.

Toți se străduiseră pentru ea și pentru India, fără să doarmă și fără să se plângă, înfruntând murdăria, mizeria și primejdia, o primejdie mai cumplită și mai insidioasă decât cea pe care o întâlnești în lume. Sarcina lor păruse irezistibilă, dar victoria se profila totuși în zare. După ce va pleca dintre cei vii, ei vor rămâne aici și vor continua lupta. Vor reclădi școli, poduri, calea ferată, chiar și marele baraj. Maharani își va vinde toate bijuteriile și va

dona statului banii. Idealul pentru care ea și răposatul Maharajah se străduiseră atât de mult, abia căpăta formă, desprinzându-se din sânul timpului indian, dar traducerea lui în viață trebuia să continue și să câștige forță grație luminii și credinței unor oameni ca aceștia. India, necuprinsa, sălbatica, bogata Indie se mișca, se trezea.

Așa cum stătea ea acolo avea impresia că vede printre bărbații din jurul ei chipul aceluia care murise cu douăzeci de ani mai înainte în casa ocupată actualmente de Ransome. Îl vedea acum așa cum îl văzuse atunci când coborâse din satul ei, o copilă de treisprezece ani, timidă și mândră, dar deja femeie destinată a se mărita cu tânărul Maharajah de Ranchipur. Acum, deși îmbătrânise, îi vedea totuși cu multă limpezime chipul lui bun și inteligent, plin de blândețe și de o înțelepciune atât de calmă și de înțelegătoare, încât părea mai degrabă o înțelepciune orientală decât europeană. Da, făcuse și el parte din acest consiliu de bărbați puternici care o slujeau și o admirau; datorită lui se aflau acum adunați aici în acest cort de vânătoare. Datorită lui Maharajahul se luptase cu atâta energie spre a-și elibera supușii și a-i civiliza. Datorită lui ea trona astăzi aici și conducea statul cu înțelepciune, înțelegere și curaj. Omul acesta iubise atât de mult străvechea și splendida Indie, încât în cele din urmă se înapoiase să moară la Ranchipur, în grădina lui, pe înserat, la ora când vacile se înapoiază acasă învăluite într-un nor de praf roșiatic, când aerul miroase a iasomie și a balegă de vită, a fum și a mirodenii, când șacalii ies din ascunzișurile lor și încep să urle la luna plină, iar flautele și tam-tam-urile prind să se audă prin sate. Odinioară mai fuseseră și alți englezi deopotrivă cu el – de pildă John Lawrence, savantul, îndrumătorul, care cunoștea India. Aceștia erau din ce în ce mai rari. Abia dacă se mai găsea din când în când câte unul.

Bărbații vorbeau acum între ei, dar Maharani nu-și dădea osteneala să-i asculte pentru că știa bine ce au de făcut, mai bine chiar decât ea. Gândurile ei evadau acum spre Europa, spre

cazinouri, spre marile magazine ale bijutierilor, spre marile dineuri de gală, spre expozițiile organizate spre a ajuta dezvoltarea comerțului, spre marile hoteluri și stațiuni balneare și climaterice. Toată lumea aceasta îi părea acum foarte îndepărtată, mai îndepărtată decât o socotise odinioară, când, tânără fiind, sfidase legea vedică și traversase oceanul cel negru. Europa o fascinase așa cum un cortegiu strălucitor fascinează un copil. Dar acum era sătulă de toate acestea. De multă vreme înțelesese falsitatea acestei lumi, lăcomia, tragicul ei materialism, disperarea cu care se crampona de cea mai infimă speranță, dictatorii și degenerescența ei. Soarta îi era pecetluită. În curând se va autodistrage. Oameni ca lordul Heston o duceau la pierire. Salvarea Europei ar fi fost o sarcină mult mai grea decât contopirea divizatei, a sfârșitei Indii, într-un tot armonios și mândru. Europa era însă obosită, în vreme ce Estul se trezea odihnit și înviorat după un lung somn.

Nu! Nu va mai pleca în Europa. Va muri fără să o mai vadă. Nu se va mai duce la Poona sau la Ootacamund. Va rămâne aici și va înfrunta teribilul muson, regenerator al firii, apoi iarna cu norii ei de praf, care se rostogoleau dinspre câmpiile uscate, când spre ocean, când spre Muntele sacru Abana. Mai era mult de lucru, mai aveau multe de clădit. După moartea ei va lăsa o mulțime de lucruri neterminate, dar urmașii vor găsi fundațiile gata și nu le va rămâne decât să continue construcția.

Pe când plutea pe aripile reveriei, observă că draperiile cortului sunt date la o parte în calea Maiorului, care intră grăbit. Se îndreptă direct spre Maharani, se înclină adânc împreunându-și vârfurile degetelor și ceru scuze fiindcă întârziase. Invocând faptul că fusese reținut la spital.

Bătrâna doamnă se încruntă prefăcându-se supărată, așa cum o regină avea datoria s-o facă, dar încruntarea se șterse repede când el îi zâmbi cu îndrăzneală, lăsând-o să înțeleagă că îi cunoștea jocul. Nu se putea supăra pe Maior, fiindcă era tânăr, frumos și afectuos.

Proprii ei fii pieriseră în chip tragic în Occident, iar Maiorul le luase într-un fel locul.

Aduse vești referitoare la zăgăzuirea epidemiei, având grijă să le coloreze ușor în trandafiriu, fiindcă își dăduse seama cât este ea de obosită. Stătu apoi de vorbă cu ceilalți bărbați, iar când aceștia se retraseră, Maharani îi ceru să rămână, pe de o parte fiindcă prezența lui o dispunea întotdeauna și o făcea să se simtă mai tânără, iar pe de alta fiindcă era dornică să discute ceva cu el, apoi să mai clevetească puțin.

După plecarea consilierilor, o trezi pe prietena ei, bătrâna principesă, care adormise stând în capul oaselor pe perna ei.

— Du-te și te culcă, Sita.

Somnoroasă, bătrâna principesă se retrase. Maharani se adresă apoi doctorului în dialectul mahratta, limba ei maternă și a lui prin adopțiune.

— Avem multe lucruri de discutat – neoficial. În primul rând, Înălțimea-sa Maharajahul mi-a spus înainte de a muri că ai de gând să te însori.

— Da, Înălțimea-voastră.

— Nu ți-ai schimbat gândul?

— Nu, Înălțimea-voastră.

— Câți ani ai?

— Treizeci și șase.

Mormăi ceva gânditoare și adăugă:

— Dacă vrei să faci copii zdraveni, trebuie să te pui pe treabă.

Maiorul zâmbi.

— Vârsta nu contează, atâta vreme cât masculul este puternic și poate încă să procreze. Fiecare din noi nu este decât receptacolul sămânței. Ne mărginim să o trecem mai departe.

— Hm! Știința voastră cuprinde multe teorii, pe care orice om le poate răsturna prin propria lui experiență. Deschise o casetă de aur încrustată cu rubine și scoase niște semințe de cardamon pe care

începu să le mestece. Când situația se va mai limpezi, am să trimit după fată și după părinții ei. Îl privi șiret: Nu te impresionează neplăcut faptul că este numai pe jumătate indiană – că cealaltă jumătate este europeană... sau americană?

— Nu, Înălțimea-voastră, nu amestecul raselor face din euro-asiatici o problemă, ci amestecul de indivizi de proastă calitate – englezi care trăiesc din expediente și femei din castele de jos. Înălțimea sa Maharajahul mi-a vorbit despre fată.

Maharani îl privi iarăși cu șiretenie.

— Cred că nu ești adeptul căsătoriilor din dragoste..

— Nu, Înălțimea-voastră... dar cu anumite limite. Doresc să-mi cunosc soția înainte de a mă însura cu ea. Este un lucru corect pentru amândoi.

— În Occident mulți fac prostii datorită căsătoriilor din dragoste. Nimic nu este mai trist decât o căsătorie în care pasiunile se tocesc și mor. Este o fată drăguță. Dacă aș avea băieți, aș alege-o drept soție pentru unul din ei.

— Sunt convins că Înălțimea-voastră este un bun judecător.

— Acum să vorbim despre Ransome, spuse ea. Lucrează bine?

— Da, Înălțimea-voastră, își îndeplinește sarcinile cum nu se poate mai bine. Și nu sunt de loc ușoare. Abia dacă are timp să doarmă.

— Și cu băutura cum o duce?

— După câte știu n-a mai pus o picătură de alcool în gură de aproape patru zile.

— Asta nu dovedește nimic. Acum whisky-ul este greu de procurat.

— Nu este de loc greu, Înălțimea-voastră. Avea pivnița plină cu sticle de brandy. Le-a donat pe toate spitalului. Eu însumi i-am oferit un pahar, dar m-a refuzat. I-am spus că oricând va simți nevoia de alcool va putea să-mi ceară, dar a continuat să mă refuze.

Maharani rămase gânditoare câteva clipe, stând nemișcată ca un

Buda în lumina gălbuie a lămpii.

— Țin mult la el, zise ea. Are un fond bun și am putea face din el un om de nădejde.

— Este un defetist, Înălțimea-voastră, dar un om de treabă în felul lui. De altfel este și bolnav. Cred că a fost întotdeauna bolnav.

— Dacă mi-ar sta în putință, aș vrea să-l ajut... Sunt momente când mă face să mă gândesc la bătrânul guvernor al Înălțimii-sale Maharajahul. Omul acesta a murit înainte de a te fi născut dumneata, așa că nu-ți poți da seama ce fel de om a fost. Apartinea unei alte epoci. Cred că vremurile de acum l-au îmbolnăvit pe Ransome. Deschise iarăși cutia de aur încrustată cu rubine. Crezi că ar accepta o slujbă oficială?

— Nu știu, Înălțimea-voastră.

— Ar putea să ne fie de ajutor. Ce știi despre fata misionarului? Este adevărat că a violat-o?

— Nu știu, Înălțimea-voastră. După cât îl cunosc, nu-l cred capabil de așa ceva. Nu este în firea lui.

Ochii ei negri se îngustară puțin.

— În noaptea dineului de gală de la palat s-a întâmplat ceva între el și lady Heston.

— Da, Înălțimea-voastră.

— Ce părere ai despre asta?

— Niciuna.

— Păcat de el. Asemenea plăceri sunt cu totul sterile.

— Amândoi sunt nefericiți. Nefericiți și bolnavi.

— De ce vrea lady Heston să rămână aici? Nu are nicio rațiune.

— Nu știu, Înălțimea-voastră, dar cred că încearcă să găsească ceva – și acest ceva nu are un nume – ziceți-i realitate, dacă vreți – dar și termenul acesta este incomplet.

— Dumneata i-ai îngăduit să rămână. O admiri?

— Da, Înălțimea-voastră.

Maharani se încruntă nemulțumită.

— De ce?

Maiorul ezită o clipă.

— Iertați-mă Masaheb, dar are multe din calitățile Înălțimii-voastre.

Cutele de pe fruntea bătrânei doamne se adânciră.

— Cum adică?

— Nu știe ce înseamnă frica. Are în ea ceva de neînfrânt. Îi plac bărbații frumoși. Este independentă și are caracter. În ultimele două zile i s-a făcut rău de nenumărate ori, din cauza muncii de la spital, dar a continuat să ne ajute. Acesta este cel mai sigur test, socotesc eu. Nu se înșală pe ea însăși și nici nu fuge de greu. Cred că pe vremuri a luat-o pe un drum greșit.

În vreme ce vorbea, se uita pe furiș la Maharani și remarcă încântat că expresia aspră a chipului ei se îndulcea și că era din ce în ce mai mulțumită. Fiindcă o cunoștea foarte bine, își dădea seama că în adâncul sufletului ei se bucura pentru că o înțelesese atât de bine și îi descoperise calități pe care ea le credea ascunse altora. De aceea uneori îndrăzneala să-i țină piept și chiar s-o contrazică.

— Din cauza ei ai întârziat în seara asta?

Falsa umilință pe care o afectă, nu o păcăli pe Maharani.

— Da, Înălțimea-voastră, rosti el cu voce joasă.

— Asta ar putea pune piedici în calea căsătoriei dumitale.

— Nu, Înălțimea-voastră, lady Heston nu e făcută pentru prăsilă. Căsătoria este o afacere de stat. Trebuie încheiată pentru binele comunității.

— Mă bucur că nu ești un neghiob Când are să plece?

— La aceasta nu pot să vă răspund, Înălțimea-voastră.

— Trebuie să plece înainte de sosirea celeilalte.

— Desigur.

— Mă bizui pe dumneata. Altfel ar fi neplăcut pentru noi toți.

— Înțeleg, Înălțimea-voastră.

— Și încă ceva. Mi s-a vorbit despre o bătrâna doamnă care

locuiește cu soții Smiley.

— Da, mătușa lui Mrs. Smiley.

— Mi s-a spus că a făcut lucruri mari, deși e foarte bătrâna. Se ocupă de bucătăria orfelinatului și a dat adăpost unor refugiați.

— Este o femeie extraordinară.

— Mi-ar facea plăcere să o văd.

— Pot să v-o trimit dacă veți binevoi să hotărâți când anume.

— Măine la trei. Cum se numește?

— Mrs. Bascomb... Mrs. Phoebe Bascomb.

— Scrie-l pentru mine. Mi-e greu să țin minte asemenea nume.

Maiorul luă o bucată de hârtie. Scrise numele și i-o înmână.

— Se poate circula pe podul căii ferate?

— Da. S-au pus niște scânduri peste linii.

— Când pleci, spune aghiotantului să trimită după ea trăsura trasă de boi a înălțimii-sale Maharajahul.

— Poate să vină și singură, Înălțimea-voastră. Este foarte sprintenă.

— Nu! Prefer să-i trimit trăsura. Am s-o folosesc și eu de acum încolo. Legănările elefanților îmi strică digestia. Miss Dirks... i-au găsit cumva cadavrul?

— Nu, înălțimea voastră.

— Este adevărat că era condamnată să moară?

— Da, Înălțimea-voastră.

Maharani păstră câteva clipe tăcerea.

— Era o femeie de nădejde. N-am înțeles-o niciodată, dar era o ființă deosebită. Va trebui să-i ridicăm un monument de îndată ce lucrurile se vor normaliza. Dar cealaltă... Miss Hodge?

— A înnebunit, Înălțimea-voastră.

— Unde e? Cine-i poartă de grijă?

— Lady Heston.

— Lady Heston?

— Da. Biata Miss Hodge nu vrea să se mai despartă de ea.

Maharani clătină din cap și scoase un fel de cloncănit, cam ca acela pe care-l făcea mătușa Phoebe când era emoționată sau mirată.

— Englezii sunt foarte ciudați... plini de neprevăzut.

— Sunt sentimentali, Înălțimea-voastră, dar le este rușine să recunoască.

— Va trebui să fixăm o pensie pentru Miss Hodge.

Maharani își adună casetele și lucrurile din jurul ei.

— Acum ar fi bine să pleci. Ai nevoie de odihnă.

— Vă mulțumesc.

Ea se ridică și se îndreptă încet spre altă încăpere.

În vreme ce slujnicele o dezbrăcau, o masau și îi frecau obrazul și fruntea cu uleiuri parfumate, Maharani întrebă pe prima cameristă:

— Unde este rusoaica? Nu s-a întors încă?

— Nu, Masaheb.

Maharani se înfurie brusc. Voia să i se facă lectură, astfel încât să uite pentru puțin timp nenorocirile abătute asupra orașului. Ar fi dorit chiar s-o tortureze pe Maria Lișinskaia, ca să poată dormi apoi mai bine. „Am s-o concediez pe Maria Lișinskaia, gândi ea. Am să-i dau o pensie și am s-o expediez înapoi în Europa.” Rusoaica o obosea din ce în ce mai mult cu crizele de isterie și cu obsesiile ei. Nu-i mai făcea plăcere nici măcar s-o chinuiască. Și aceasta era ultima legătură pe care bătrâna doamnă o mai avea cu Europa cazinourilor, a dineurilor de gală și a magazinelor cu bijuterii. O va da afară pe Maria Lișinskaia. O va scoate din viața ei. Așa se va elibera de Europa. Va redeveni indiană, cea mai pură indiană, așa ca odinioară când, tânără fiind, își închipuise că are ceva de învățat de la Europa.

Dar nu mai era nevoie s-o concedieze pe Maria Lișinskaia.

Rusoaica plecase deja, de bunăvoie, căci trecuse pe lumea cealaltă spânzurându-se la lumina lunii, în asfințit, cu propriul ei fular agățat de unul din cârligele de fier de la poarta cea mare, pe care soldații sikhs le foloseau spre a-și sprijini lăncile. Acolo o găsi Ransome, când se întoarse de la pavilionul de vânătoare.

PARTEA A PATRA

1

De dimineață, cu puțin timp înainte de ora prânzului, trei avioane apărură din norii de ploaie care ascundeau muntele sacru. Aduceau baloturi, provizii, medicamente și trei infirmiere. O femeie parsee, o anglo-indiană și o englezoaică. Erau însoțite de Gopal Rao cu ochii lui plini de mulțumire și dându-și o oarecare importanță fiindcă fusese primit de guvernatorul prezidenției Bombayului, căruia îi furnizase numeroase detalii în legătură cu dezastrul. De pe terenul de aterizare plecă direct la Maharani spre a o informa că aprovizionarea va continua pe calea aerului și că, de îndată ce calea ferată va fi reparată, mari cantități de alimente și medicamente vor sosi în oraș. Colonelul Ranjit Singh și Rașid Ali Khan, zvelt, sălbatic ca un șoim și amintind pe unul din călăreții lui Baber, se aflau de față. Călări pe elefanți, fuseseră pe Muntele Abana de unde aduseseră vestea că lucrările erau deja în curs în valea de dincolo de munte. Încheierea reparațiilor la căile ferate era o chestiune de ore. Gopal Rao mai raportă că guvernământul Bombayului va trimite la Ranchipur pe șeful Institutului de boli tropicale asistat de doi specialiști. Toți aceștia urmau să sosească a doua zi la bordul unui avion. Toate veștile erau bune și pentru un moment o scânteie de triumf lumină chipul obosit al Maharanei, al colonelului și al lui Rașid Ali Khan.

Gopal Rao și colonelul Ranjit Singh plecară, dar Rașid Ali Khan, în calitatea lui de Ministru al poliției, rămase în urmă, reținut de penibila anchetare a sinuciderii Mariei Lișinskaia. Pentru aceeași afacere veniseră și Ransome, Maiorul, și, în cele din urmă și Harry Bauer. Elvețianul nu mai arăta atât de proaspăt, curat și pus la punct cum îl văzuse Ransome în noaptea din ajun. Costumul lui alb

de dril era șifonat și murdărit, iar pe chipul său plutea un fel de tristețe, ca și când strălucitoarea-i sănătate ar fi început să pălească și o umbră s-ar fi lăsat asupra lui. Pe unul din obraji avea două lungi zgârieturi.

Maiorul declară că Maria Lișinskaia pierise, incontestabil, datorită propriei ei voințe. Își legase un capăt al fularului în jurul gâtului, pe celălalt îl agățase de un cârlig, apoi răsturnase cu piciorul scaunul pe care se urcase. Fără îndoială dorise să moară pentru că fularul se întinsese și când o găsiseră, fără viață, tălpile ei atingeau pământul. Rusoaica ar fi putut să se salveze, opina el. Când Ransome îi găsisse cadavrul, acesta nu se răcise încă. Moartea, declară Maiorul, survenise cu câteva minute înainte. Jobedar-ul dormise în camera lui și nu auzise nimic.

Apoi Ransome declară că o văzuse ceva mai devreme, în seara din ajun, pe când trecea pe lângă marele bazin în compania colonelului Ranjit Singh. Istorisi cum o văzuse strecurându-se de la un copac la altul, umbră printre umbre, și cum se avântase nebunește, în cele din urmă, printre cadavre și intrase în spitalul de boli contagioase amenajat în clădirea Școlii de muzică. Și colonelul Ranjit Singh o recunoscuse, dar căzuseră de acord să păstreze tăcerea.

Când veni rândul lui Harry Bauer, acesta se arătă reticent, dificil, și vorbea morocănos, iritat. Cu ochii plecați, rostea cuvintele cu voce joasă:

— Nu știam că are să vină. Dorea să mă vadă, am stat puțin de vorbă, apoi a plecat.

Explicația nu îl satisfăcu pe Rașid.

— Era amantă dumatăle, nu-i așa? rosti Ministrul poliției.

— Da.

— De câtă vreme?

— De aproape doi ani. A început la Karlsbad. N-am iubit-o niciodată, dar aici era o legătură comodă. La un moment dat am

încercat să-i pun capăt. Ei îi intrase în cap să se mărite cu mine. Și eu nu voiam acest lucru. Am să mă însor cu o fată din Vevey, după ce am să mă înapoiez acasă. I-am spus toate astea, dar a fost zadarnic. Mereu mă amenința că are să se sinucidă, dar n-am crezut-o. Cred că era puțin țicnită. Aș fi rupt-o de mult cu ea, dar se ținea după mine. Dădea mereu năvală în camera mea. Câteodată se urca și în pat, peste mine. Continua să privească în jos. Ridica numai din umeri. Ce puteam să fac? Sunt un om zdravăn, aici clima este fierbinte, se consumă tot felul de mirodenii. Și spuneam: „Fie! La urma urmei, de ce nu?”

— Asta e tot? Când a venit ultima oară, ați vorbit în liniște?

— Da.

— Miss Simon spune că v-a auzit certându-vă și pe ea strigând deodată: „Am să te omor și am să mă omor și eu.”

— Da, adevărat.

— Te-ai certat cu ea?

— Nu. S-a repezit la mine.

— Din cauza asta ai zgârieturi pe față?

— Da.

— Din ce v-ați luat la ceartă?

Harry Bauer păstră o clipă tăcerea, apoi rosti cu voce joasă:

— Voia să mă culc cu ea. A făcut niște lucruri îngrozitoare. Și spunea niște vorbe cumplite.

— Pentru că ai refuzat-o?

— Da. Îmi părea că este urât și indecent. Nu era locul pentru așa ceva. Cu toți morții și muribunzii în jurul nostru. N-am vrut. Nici n-aș fi putut să fac. Ea mă dezgusta.

„Asta era deci, reflectă Ransome. Îi jignise pudoarea lui de elvețian corect.”

— Mi-a făcut scârbă! Și i-am spus-o. A încercat să mă omoare. S-a repezit la mine ca o panteră... și atunci am lovit-o.

— Da!

— Cred că asta i-a dat ideea. Când am lovit-o a încetat să mai strige la mine. S-a retras într-un colț al odăii și și-a îngropat fața în palme.

— Nu ți-a mai spus nimic?

— A stat tăcută mult timp, apoi a început să plângă... dar nu isteric, furios, ca altădată, ci aproape neauzit. După ce a plecat și am rămas singur, ăsta a fost singurul lucru care m-a alarmat. Era prea potolită.

— Și ce ți-a spus?

Fața lui netedă, frumoasă, dar atât de stupidă, oglindea o mare nedumerire.

— Vorbea cu glas scăzut. Nu-mi amintesc bine ce spunea. Și-a acoperit cu mâinile fața și a zis: „Ce se întâmplă cu mine? Am înnebunit?” Apoi a zis: „Îmi pare rău că te-am lovit. Iartă-mă. N-am să pot muri dacă n-ai să mă ierți.” Atunci i-am zis: „În regulă. Te iert, dar între noi s-a terminat. Nu vreau să te mai văd în fața ochilor. Ești îngrozitoare.” Ea și-a luat mâinile de pe obraz și mi-a zis: „Foarte bine. N-ai să mă mai vezi. N-am să te mai supăr. N-am să mai supăr pe nimeni, nici chiar pe mine însămi. Ar fi trebuit s-o fac de mult – de foarte mult – dinainte de Leipzig și Dresda.” Apoi a zis: „Adio. Sper că într-o zi, corpul tău frumos, singurul lucru pe care-l divinizezi, va suferi tot atât de mult ca și mine.”

Pe măsură ce se apropia de sfârșitul poveștii, vocea lui scădea treptat.

— Ai fi zis că își vorbea numai ei. Pentru nimic în lume nu mi-am închipuit, că are să facă așa ceva. Tot timpul spunea că are să se omoare, dar până ieri am crezut că sunt simple vorbe, fiindcă nu a încercat niciodată să se omoare.

Nu ridică privirile nici când ajunsese la sfârșit.

— Tot ce vreau este să fiu lăsat să plec liniștit. Vreau să părăsesc locurile astea. Vreau să mă înapoiez în Elveția, să mă însor și să duc o viață tihnită. N-ar fi trebuit să vin aici.

Un moment se așternu tăcerea. O întrerupse Rașid:

— Cui trebuie să anunțăm moartea ei, Înălțimea-voastră? Are rude, prieteni?

— Nu știu să aibă. Ai putea să te uiți prin hârtiile ei. Obișnuia să-mi spună că toate neamurile și prietenii ei au murit.

Rașid se întoarse spre elvețian.

— Asta e tot. Poți să pleci. De îndată ce mi se va oferi posibilitatea, am să te trimit în Europa. Poate că ai să poți călători cu unul din avioanele care se întorc la Bombay.

— Asta vreau și eu repetă posomorât Harry Bauer. Să plec. Să plec din țara asta blestemată și să mă înapoiez acasă.

Arăta înfricoșat, ca un animal care simte că trupul lui este bolnav. În drum spre ieșirea din cort se poticni, și puțin scăpă să nu cadă. O clipă stătu agățat de draperiile de la ușă. Privirile lui Ransome se întâlneau cu ale Maiorului. În ochii lor se citea aceeași expresie de oroare.

Maiorul șopti englezului:

— Ar fi bine să-l însoțești. Să te asiguri că ajunge la Școala de muzică.

2

În drumul de la cortul de vânătoare la Școala de muzică, Ransome dădu brațul elvețianului, spre a-l ajuta să nu cadă. Când ajunseră în dreptul marelui bazin, Harry Bauer se rezemă de un zid și începu să vomeze. În clipa aceea Ransome își dădu seama că elvețianul era un om terminat. Ajutat de un culi întâlnit pe stradă, reuși să-l urce în camera pe care Bauer și-o amenajase cu eficiența unui soldat. Apatic, acesta stătea acum pe marginea patului, privind în gol, în vreme ce Ransome îl dezbrăca de haină și îi desfăcea gulerul cămășii. Elvețianul nu scotea niciun cuvânt. Abia după un

timp reuși să vorbească, făcând un mare efort. Îndreptându-și spre Ransome pupilele dilatate, rosti sacadat în franțuzește:

— Vreau să plec. Vreau să plec acasă. Ajutați-mă să scap din țara asta îngrozitoare.

Începu iarăși să vomeze, cu violență, în vreme ce corpul său se cutremura din cap până în picioare.

După ce se mai liniști, Ransome îi spuse blând:

— Mă duc să chem doctorul.

În hol îl întâlni pe Maior.

— Am venit cât de repede mi-a fost cu putință, explică acesta, Bătrâna doamnă ținea să îmi mai vorbească.

— Crezi că Bauer mai are vreo șansă?

— Mă tem că nu. Oricum, avioanele au adus medicamente ca să-l putem trata.

— Cine are să-i țină locul?

— Nu știu.

— Eu am să i-l țin.

— Este nevoie de dumneata în altă parte.

— Pot să se descurce și fără mine. Gopal Rao e capabil să-mi preia sarcinile. Se uită iscoditor la Maiorul Safka. Țin mult să mă ocup de asta.

— Știi cât de mare este primejdia?

— Știu.

— Bătrânei doamne n-o să-i placă de loc.

— Eu vreau misiunea asta. Trebuie să o capăt.

— Bine. Cum dorești. Acum du-te și fă o baie, aruncă hainele astea și spală-te pe mâini cu alcool. Elvețianul era de o curățenie exemplară. Dar asta nu l-a salvat.

Gândul acesta îi venise în clipa în care îl sprijinea pe Harry Bauer, în preajma marelui bazin. Când îl văzuse vomând, ştiuse că elveţianul era un om terminat şi că în ziua următoare va muri. Spiritul său, amortit parcă de omniprezenţa morţii, o accepta acum cu răceală şi fără emoţie. Braţele lui sprijineau corpul unui om care era deja mort, dar care va mai trăi câteva ore confuz şi năucit de boala care îl nimicea. Era încă o fiinţă din miile de fiinţe sortite morţii, încă o furnică din furnicarul pe care Dumnezeu îl sfărâmasese cu patru zile înainte – o furnică a cărei moarte nu va avea pentru nimeni nicio însemnătate. Numai rusoaica l-ar fi plâns pe Bauer, dar şi ea se spânzurase de un cârlig sub poarta cea mare. Moartea lui avea să treacă neobservată lumii din jur şi nu avea să-l afecteze decât pe elveţian însuşi. Pe acest ţaran egoist şi materialist, dornic să se întoarcă în ţara lui, să se însoare, să întemeieze o familie, să dobândească o proprietate, să lase în urmă un fiu care să poarte mai departe comunul nume Bauer, care să continue acel ego care fusese Harry Bauer, un ego zdrobit de călcâiul lui Dumnezeu foarte departe de viile orânduite în terase de lângă Vevey.

Dacă în locul lui Harry Bauer, Tom Ransome s-ar fi sprijinit de un străin în vreme ce îşi vomita sufletul vieţii pe marginea marelui bazin... n-ar fi fost decât încă o furnică, o furnică străină, dintr-o altă colonie, care fugise de acolo dornică să scape, dar se pierduse în marele muşuroi al Indiei. Acesta era adevărul. Azi, mâine sau poimâine Tom Ransome ar putea să fie strivit din nebagare de seamă şi scos din rândurile celor în viaţă. Şi în vreme ce pe marginea bazinului Harry Bauer în hainele lui albe, dar atât de murdare, încetase să mai vomeze şi sughiţa anevoie sprijinit de Ransome acesta se văzu cu limpezime, poate pentru prima dată, şi priveliştea aceasta în care se împleteau inutilitatea, egoismul şi ipocrizia, făcea ca spiritul său să îşi întoarcă scârbit faţa în altă parte. Acum el ştia ce avea de făcut. Trebuia să se distrugă pe sine însuşi şi o dată cu fiinţa lui să distrugă şi propriu lui trecut cu toate

îndoielile, șovăielile și puzderia de gânduri zadarnice care îl paralizaseră sufletește de când se născuse. Trebuia să-l nimicească pe acel ce se numea Torn Ransome, să-l anihileze, să-l zdrobească, să-l facă una cu țărâna roșiatică a Ranchipurului. Trebuia să-l îngenuncheze, să-l umilească pe acest filozof confuz, pe acest liberal, pe acest Don Quijote modern capabil doar să își pună întrebări fără nicio importanță pentru restul lumii. În această lume în care se regăsea el însuși, ori în acea lume bătrână și obosită pe care abia o părăsise, nu mai era loc pentru oameni de felul lui Tom Ransome. Un gram de acțiune valora mai mult decât o tonă de gânduri inutile. Filozofia este luxul celor slabi – detașarea de cele lumești este viciul celor leneși. Va trebui să nimicească toate acestea, iar în cele din urmă să rămână tot atât de simplu., tot atât de gol ca și servitorul lui Mr. Bannerjee, stând acolo pe balcon, în lumina slabă a asfințitului și plimbându-și privirile peste ruinele orașului Ranchipur.

De data aceasta viziunea nu-l părăsi și nici nu se pierdu în obscuritate, astfel încât să scape înțelegerii sale; rămase în preajma lui în vreme ce-l căra pe elvețian la Școala de muzică și chiar după ce îl dezbracă și plecă în căutarea Maiorului. Acum, în vreme ce stătea în picioare lângă chatee și își turna apă caldă peste trupul gol, spălându-se astfel încât să economisească prețioasa coajă de săpun, viziunea îl însoțea în continuare, iar când se gândi la Maior știu că acesta deslușise ceva nou în ochii lui și îl înțelesese. Acesta îl făcuse pe Ransome să simtă un nou val de prietenie caldă față de Maior, față de Rașid, față de soții Smiley și chiar față de bătrâna Maharani. Fusesse prietenul lor, dar cu toate acestea fusesse întotdeauna despărțit de ei printr-o vagă barieră care îl lăsa într-o totală izolare și făcea ca prietenia să rămână sterilă. Acum lucrurile se schimbaseră. Îi *cunoștea*, ghicise ce se ascunde în inima lor, pătrunsese însăși esența lor. În viitor va trebui să se cramponeze de această nouă înțelegere. Nu va mai permite viziunii să îi scape așa

cum se întâmplase din propria lui nimicnicie, și de îndată ce se va socoti destul de puternic, va întoarce definitiv spatele sterilului și neputinciosului său ego din acel trecut pe care-l va da definitiv uitării.

După ce se îmbracă, plecă în căutarea lui Fern, și o găsi în biroul ocupat odinioară de directorul Școlii de muzică, timidul Mr. Das, care se străduia să își țină socotelile atât de încurcate după metodele contabilității europene. Când ajunse în prag, o văzu într-o nouă lumină, ca și cum până atunci ea ar fi existat într-un fel de umbră care îi încetoșa contururile, înzestrând-o cu calități și caracteristici izvorâte din imaginația care hrănea ego-ul fostului Tom Ransome. Văzu în ea ceea ce mătușa Phoebe în simplitatea și cu înțelepciunea ei, observase cu mult înainte, și anume în noaptea când el o adusese pe Fern în casa soților Smiley.

— Harry Bauer e pe moarte, spuse el.

— Știu.

— Am venit să-i iau locul.

O clipă ea îl privi alarmată.

— Nu se poate. Ești mult prea necesar.

— Nu sunt necesar de loc, trebuie să fac acest lucru.

Sângele îi circulă mai repede prin vine când observă că ea se bucură.

— Toate lucrurile sunt aranjate, zise el. Trebuie să mă pui și pe mine la curent cu ce am de făcut. Mai înainte de toate am nevoie de nițel alcool ca să-mi spăl mâinile.

Ea îi dădu sticla de alcool fără să-și ia ochii de la el.

— Astăzi sunt mai puține cazuri, explică ea. Maiorul crede că epidemia este pe punctul de a fi zăgăzuită.

— Și decese...

— Ca și înainte. Cei mai mulți mor. Nouă din zece.

Chipul ei obosit și tânăr reflecta o gravitate care amintea uneori expresia figurii mătușii Phoebe.

— Din fericire mor repede, continuă Fern. Lasă loc pentru alții.

El o cuprinse deodată cu brațele și o strânse cu pasiune la piept. Această nouă Fern era pentru el mai prețioasă decât toate femeile cunoscute până atunci.

— Va fi mai bine dacă vom lucra împreună.

Cu o voce atât de înceată, încât abia se făcea auzită, Fern replică:

— Mi-e frică.

— De acum înainte toate lucrurile se vor aranja. Știu că va fi așa.

Trebuia să-și păstreze noua lui viziune, pentru a putea distruge tot ceea ce fusese el odinioară. De acum înainte nu va mai pleca, astfel încât să o lase singură și înfricoșată.

— Nu trebuie să dormi în camera lui Harry Bauer, îi spuse ea.

El o privi în tăcere, apoi rosti:

— Am să-mi instalez un pat în cabinet.

Ransome o văzu zâmbind pentru întâia oară de la cutremur încoace.

— Asta am și vrut, zise ea. Am vrut să fii lângă mine. Este mult mai bine când te afli în preajma mea.

— Acum nimeni n-are să mai pălăvrăgească pe seama noastră.

— Nu-mi pasă de pălăvrăgeli. Își apropie obrazul de al lui: Mi-e rușine.

— De ce?

— Fiindcă sunt fericită.

El nu-i răspunse imediat.

— Nu trebuie să-ți fie rușine, rosti după un timp. Așa a trebuit să fie. Altfel lumea ar înceta să meargă înainte.

— Acum trebuie să ne facem rondul, spuse ea. Am să-ți arăt ce avem de făcut. Vom constata, în primul rând, că mulți dintre bolnavi au murit.

La ora cinci Harry Bauer își dădu sufletul. În tot cursul după-amiezii Ransome își sporise numărul vizitelor în mica încăpere pe care elvețianul și-o amenajase cu atâta grijă, spre a-i administra soluție de caolin, clorură de sodiu și calciu. Era obsedat de hotărârea de a-l salva pe elvețian. Harry Bauer trebuia să se însănătoșească și să se înapoieze în Elveția, în mijlocul acelei lumi căreia îi aparținea. Ransome înțelese la un moment dat voința de a insufla viață pe care Miss MacDaid o încerca asupra bolnavilor și muribunzilor. Când se plecă asupra corpului pe jumătate mort al lui Bauer și îi șterse spuma de pe buzele-i purpurii, nu încetă să repete în gând: „Trebuie să trăiești! Nu e îngăduit să mori!” Dar Harry Bauer zăcea fără să-i răspundă. Din când în când, crampe cumplite îl făceau să-și ducă genunchii la gură. Maiorul știa că nu mai există șansă de scăpare, fiindcă holera își alegea victimele mai ales dintre oamenii tineri, proaspeți și sănătoși veniți din Vest. Cu puțin înainte de ora cinci, când Ransome intră în cameră, observă numaidecât o schimbare în înfățișarea elvețianului. Stătea nemișcat, cu capul lăsat pe spate și cu gura larg deschisă. Nu părea să mai respire și nu i se mai simțea pulsul. „A murit, gândi Ransome. Acum nu se mai întoarce acasă.”

Se duse după Fern, care cunoștea mai bine semnele morții provocate de holeră. Plecându-se asupra lui, ea rosti încet

— Nu mai e nimic de făcut.

Ieșiră din cameră, lăsând cadavrul singur până la înapoierea Maiorului. Puțin timp după ora șase acesta sosi și intră împreună cu Ransome în camera lui Bauer. Când Ransome atinse încheietura mâinii acestuia, simți un rest de febră. Maiorul avea însă mijloace mai sigure. Trase în jos cearșaful și îi spuse:

— Privește!

Corpul acela musculos – corpul lui atât de frumos, despre care Maria Lişinskaia spunea că este singurul lucru din lume îndrăgit de Harry Bauer nu mai era alb. Muşchii se coloraseră într-un brun-deschis, astfel încât se conturau ca pe o planşă anatomică în contrast cu cenuşiul celorlalte ţesuturi. În timp ce-i contemplau corpul, un picior se ridică încet, apoi se destinse lateral, ca într-un pas de balet.

— Mişcă, exclamă Ransome.

— Aşa se manifestă holera, replică Maiorul, acoperindu-l cu cearşaful. După cum vezi, trupul omenesc e un fel de maşină. Spiritul a zburat, dar muşchii continuă să lucreze ca şi o roată volantă care se învârteşte în jos.

5

La ora prânzului, Maiorul trimise un mesaj mătuşii Phoebe, anunţând-o că o trăsură trasă de boi avea să vină să o ia spre a o duce la Maharani. În biletul său nu cerea să i se dea un răspuns, şi acest procedeu care semăna a comandă o irita oarecum pe bătrână. După plecarea mesagerului supărarea ei spori la gândul că o asemenea vizită avea să-i fure patru sau cinci ore din zi, când orice minut era acum atât de preţios. După ce Bertha Smiley se întoarse de la orfelinat, mătuşa Phoebe îi împărtăşi vestea, apoi o întrebă:

— Ce crezi că înseamnă asta?

— Înseamnă că a auzit de dumneata, şi vrea să te cunoască. E o fiinţă foarte curioasă.

— Cred că trebuie să mă îmbrac cu lucrurile cele mai bune.

— Da... desigur.

— Să-mi pun rochia cea nouă? întrebă mătuşa Phoebe.. Şi gulerul de dantelă Battenberg.

— Da. Şi colierul de mărgear.

— Crezi că o să ne înţelegem?

— Îmi închipui că da. Știe să fie foarte scorțoasă și măreață, dar... Căută o comparație mai plastică și o găsi: dar știe să-ți vorbească și ca una din bătrânele dumitale prietene din Beaver Falls. Nu ai de ce să-ți fie teamă.

— Nu mi-e teamă, zise mătușa Phoebe. Poate însă că n-am să știu să mă port.

— E foarte ușor. Am să-ți arăt. Să presupunem că dumneata ești Maharani. Eu am să joc rolul dumitale. Apar în prag cu mâinile împreunate așa, mă înclin, și spun: „Bună ziua, Înălțimea-voastră.” Apoi ea va începe să-ți vorbească. Îi place să vorbească, așa că să n-o întrerupi prea mult. Are să-ți pună, probabil, o grămadă de întrebări.

— Aș fi dorit să-mi fi dat mai mult timp ca să mă pregătesc.

— Ai să te simți la largul dumitale. Nu-i pasă cum ești îmbrăcată sau dacă ai părul ondulat. Nu trebuie să uiți însă a i te adresa cu formula: „Înălțimea-voastră.” Ține la acest lucru.

— Am să-mi aduc aminte.

Se îndreptă spre bucătărie, dar Bertha o opri.

— Pot să prepar eu prânzul. Homer este la orfelinat. Eu rămân aici până ai să pleci. Du-te și pregătește-te. E atâta umezeală, încât n-ar strica să-ți calci rochia.

Mătușa Phoebe protestă un moment apoi cedă. Bombănind puțin, și se îndreptă spre camera ei.

Acum, după ce primul șoc provocat de invitație trecuse, începu să se simtă oarecum surescitată. Surescitarea crescuse în asemenea măsură, încât îngădui Berthei să pregătească prânzul ajutată de un băiat. Mrs. Simon și Mrs. Hogget-Clapton se aflau încă în gazda soților Smiley, fiindcă niciuna din ele nu îndrăznea să doarmă în bungalow-ul lui Mrs. Hogget-Clapton. Cea mai mare parte din zi făceau ordine în casa acesteia, dar se înapoiau să mănânce și să doarmă la Misiune. În vreme ce mătușa Phoebe își scotea rochia din lada de eucalipt, mulțimea cerului fiindcă cele două femei pusese

capăt diferendelor și erau iarăși mai apropiate ca niciodată. Nu o deranja nici lenea sudistă a lui Mrs. Simon și nici neglijența crasă a lui Mrs. Hogget-Clapton, dar o supăra prostia lor și obiceiul de a sporovăi toată ziua, indiferent dacă aveau sau nu ce-și spune. Le disprețuia pentru spaima pe care le-o inspirau indienii, de când dezastrul și epidemiile se abătuseră asupra lor. Propuseseră chiar mătușii Phoebe să expedieze pe băiatul paria care o ajuta la bucătărie, spunând că ar fi putut să aducă holera din oraș.

Mătușa Phoebe le dăduse un răspuns malițios:

— N-ar fi de niciun folos. Și europenii sunt agenți purtători ai microbului holerei... poate chiar mai mult, fiindcă holera are preferință pentru sângele proaspăt european, spune Maiorul. Din cauza asta europenii mor ca muștele.

În concepția mătușii Phoebe păstrarea curățeniei era singura precauție necesară. Dacă ți-e scris să te molipsești de holeră, nimic nu te poate scăpa. Poate că Dumnezeu hotăra aceasta sau poate că totul se întâmpla datorită unui accident; oricum ar fi fost nu puteai face nimic.

La început spaima lui Mrs. Hogget-Clapton fusese mai cumplită decât a lui Mrs. Simon, dar treptat panica le cuprinsese pe amândouă și acum trăiau într-o perpetuă stare de isterie, sporită, în cazul lui Mrs. Hogget-Clapton, de sticlele de brandy din casa ei, care scăpaseră neatinse după jaful sălbaticilor bhils.

Mătușa Phoebe își călca tocmai rochia când le văzu, pe geam, pe cele două femei venind spre Misiune, spre a lua masa, de-a lungul drumului distileriei. Ploua iarăși și amândouă purtau umbrele și niște sacoșe agățate de umeri. Mătușa Phoebe știa că sacoșele acestea erau pline de tot felul de obiecte ieftine din colecția de fleacuri a lui Mrs. Hogget-Clapton. De două zile încoace le cărau în reprize de la bungalow la Misiune. Într-un colț al camerei de debara îngărmădiseră tot felul de obiecte de alamă, șaluri ieftine, sariuri, taburete încrustate și perne brodate. Poliția îi găsisese mașina de

cusut, un ceas deșteptător și trei tăvi de aramă, iar aborigenii bhils care le furaseră, erau închiși acum într-o cameră mare cu gratii din philkana elefanților. Dar fotografia în mărime naturală a lui Mrs. Hogget-Clapton din prima ei tinerețe dispăruse fără urmă.

Acum, în vreme ce mătușa Phoebe le urmărea cu privirile, observă silueta unui culi care mergea pe drum spre ele; lăsă jos mașina de călcat și așteptă să vadă ce se va întâmpla. Când culiul ajunsese cam la douăzeci de iarzi de cele două femei împovărate de sacoșe, Mrs. Hogget-Clapton și Mrs. Simon o luară peste câmpul noroios și nu se opriră decât după ce se depărtară cam la cincizeci de iarzi de drum. De la această distanță îl preveni pe culi, într-un stricat dialect hindustani, să nu se apropie de ele. Bărbatul le aruncă o singură privire, apoi își continuă drumul spre oraș. După ce se îndepărtă, cele două doamne se înapoiară pe drum, îndreptându-se spre Misiune.

Mătușa Phoebe chicoti, apoi reluă călcatul rochiei șifonate și umede.

„Parcă ar fi o pereche de brahmani ortodocși”, gândi ea.

După puțin timp le auzi umblând prin camera de debara, vorbind împreună și descărcându-și transportul de comori. Apoi tot pe fereastră, mătușa Phoebe văzu pe un polițist mahratta venind spre Misiune.

Era trimis de Gopal Rao și aducea un bilet adresat lui Mrs. Hogget-Clapton. În cele câteva rânduri o informa că Mr. Hogget-Clapton aranjase ca soția lui să poată pleca la Bombay cu unul din avioane. În afară de pilot mai erau două locuri libere. Mrs. Hogget-Clapton putea să ia cu ea pe oricine ar fi dorit. Când termină de citit biletul, aceasta se lăsă să cadă pe un scaun de bucătărie.

— Slavă Domnului, suntem salvate!

— Ce? Ce este? întrebă Mrs. Simon. Cum suntem salvate?

— 'Erbert a trimis un avion după noi. Știam că nu are să mă uite.

— Dumneata poți pleca. Eu nu pot să plec... și să o las pe Fern

singură.

Dar mătușa Phoebe, care nu voia să piardă un asemenea prilej, intră tocmai când ele vorbeau despre aceasta și, mai înainte ca Mrs. Hogget-Clapton să fi putut răspunde, interveni cu hotărâre:

— Fern n-are să plece. Am să mă ocup eu de ea. Nu este cazul să-i porți de grijă.

— N-aș putea să fac așa ceva.

— Este singura soluție. Presupune că te-ai molipsi de holeră, ai muri aici și ai lăsa-o pe Fern orfană. Ar fi o treabă frumoasă, nu-i așa? Să nu mai aibă pe nimeni pe lume.

— Are dreptate, Mary Lou, zise Mrs. Hogget-Clapton. Ține seama că în curând are să se mărite. Trebuie să te gândești și la dumneata, nu numai la Fern.

— Am să mai reflectez.

— Mai bine ați face să vă pregătiți bagajele, interveni mătușa Phoebe. Avioanele trebuie să își ia zborul înainte de a se întuneca. Nu-ți face griji. Mă înțeleg bine cu Fern. Bertha și cu mine o vom supraveghea tot timpul.

— Trebuie s-o văd înainte de a pleca.

Mrs. Hogget-Clapton strigă amețită de băutură:

— Ai de gând să te duci la spitalul de contagioși? Îți interzic acest lucru. Poți să aduci infecția cu dumneata. Nu te vor lăsa să aterizezi la Bombay. Nu poți să faci una ca asta. Apoi, nu uita, Fern este logodită. Așa partidă mai rar. Este cazul să reflectezi mai adânc.

— Ar fi bine să vă strângeți lucrurile împreună, repetă mătușa Phoebe domol.

— Am să mă mai gândesc, zise Mrs. Simon și deodată începu să plângă. N-am mai zburat niciodată, exclamă ea.

— Nici eu, rosti Mrs. Hogget-Clapton, dar prefer să zbor decât să mor aici ca un șobolan într-o gaură. Soții Smiley pot să-mi țină în păstrare obiectele de alamă, nu-i așa? se adresă ea gazdei. N-au să vă deranjeze.

— Sigur că nu, zise Bertha Smiley.
— O să avem mare grijă de ele, rosti mătușa Phoebe.
— Este îngrozitor, exclamă Mrs. Simon suspinând. Nu înțeleg de ce Fern vrea să complice lucrurile, rămânând în acest oraș îngrozitor. De când s-a născut nu s-a gândit decât la ea.

— Haideți, haideți! le îndemnă mătușa Phoebe. Dacă sunteți gata până la ora trei, vă iau cu mine în oraș.

— Nu putem merge pe jos atâta drum, interveni Mrs. Hogget-Clapton.

— Nici nu trebuie, zise mătușa Phoebe. Maharani îmi va trimite trăsura ei cu boi. Puteți merge cu mine.

Apoi, ca și când nu le-ar fi spus o veste senzațională ci o nimica toată, părăsi încăperea.

După plecarea ei, Mrs. Hogget-Clapton și Mrs. Simon, căreia i se uscaseră brusc lacrimile, trecură în camera de debara spre a se pregăti de călătorie. După ce închiseră ușa, Mrs. Simon vorbi, exprimând nedumerirea amândurora:

— Cum îți explici că a primit o invitație din partea Maharanei?

Nu primi niciun răspuns. Mrs. Hogget-Clapton își rostogoli ochii și se întoarse spre a alege din grămada de obiecte boarfele pe care dorea să le ia la drum.

— Aici la Ranchipur toate merg pe dos, rosti ea în cele din urmă. Îndată ce voi sosi la Bombay îi voi spune lui Herbert să demisioneze de la bancă și să mă ducă înapoi în Anglia. Un om cu talentele lui își poate găsi o slujbă bună acolo. Dacă nu, nimic nu ne poate împiedica să ne stabilim în Shropshire și să ducem o existență liniștită. Am acolo numeroase rude... persoane din lumea bună. Cred că mă înțelegi. N-am să-mi irolesc cei mai frumoși ani din viață într-un loc ca Ranchipur. Amețită de băutură, fornăi plină de indignare: Închipuiește-ți! Maharani o invită pe știuca asta bătrâna.

Pentru Mrs. Simon pregătirile erau destul de simple, fiindcă tot ce avusese pe lume zăcea îngropat sub grămada de pietre care

fusesse odată casa ei. Între ea și Mrs. Hogget-Clapton avusese loc o reconciliere, dar acum, după ce isteria și spaima din primele momente trecuseră, relațiile lor se îmbunătățiseră fiindcă împrejurările le siliseră să se arunce una în brațele celeilalte, datorită faptului că nimeni din Ranchipur, cu excepția soților Smiley care le dădeau de mâncare, nu le acorda nicio importanță. Împăcarea însă nu fusese însoțită și de restaurarea prestigiului lui Mrs. Hogget-Clapton. Beția ei demascată devenise în mâna lui Mrs. Simon o armă amenințătoare. Pe de altă parte acum, după ce taina fusese dezvăluită, Mrs. Hogget-Clapton nu se mai închidea seara între patru pereți pentru a se îmbăta ferită de ochii lumii. Acum se deprinsese să bea ori de câte ori îi venea poftă. Într-un fel această plăcere precumpănea pierderea ei de prestigiu. Acum Mrs. Simon o chema pe numele ei de botez, iar Mrs. Hogget-Clapton îi spunea în schimb Mary Lou. De când Mrs. Simon prinsese să se învețe cu gândul că va fi soacra fratelui unui conte, începuse să se socotească superioară prietenei ei. În realitate, în adâncul sufletului lor se urau de moarte, așa cum se pot urî două femele care nu s-au plăcut niciodată și care s-au privit întotdeauna cu neîncredere.

În vreme ce Mrs. Hogget-Clapton stătea nesigură pe un taburet și scormonea prin bazarul ei de danteluri, Mrs. Simon zăcea pe pat și plângea repetând neconținut:

— Nu pot pleca. Nu pot s-o las pe Fern singură. Este tot ce mi-a rămas pe lume.

Acum era mai conștientă ca niciodată de pierderea soțului și a fiicei sale Hazel, fiindcă crizele ei de nervi nu mai aveau nicio audiență, nimeni nu-i mai acorda importanță, nimeni nu se mai obosea să o reconforteze și să-i spună cuvinte de mângâiere.

Mrs. Hogget-Clapton continua să își aleagă lucruri din grămadă și să le așeze în vrafuri de o parte și de alta a taburetului. Era o ordine aparentă, căci în realitate muta lucrurile de pe un vraf pe altul și câteodată iarăși pe grămada cea mare până când, cuprinsă

de confuzie și desperare, se ridică în picioare și, uitându-se spre pat, strigă:

— Dă-o dracu. Mary Lou. Dă-mi o mână de ajutor la boarfele astea.

Dar Mrs. Simon se mărgini să geamă.

— Nu-mi cere în clipa asta să fac ceva.

Mrs. Hogget-Clapton se uită iarăși spre pat și rosti cu luciditatea brutală a bețivilor:

— Ești singură și ce-i cu asta? Nu mai ai pe nimeni. Cel mai bun lucru ar fi să-ți strângi lucrurile și să te duci înapoi la Unity Point, acolo unde sunt toate negresele tale, fiindcă îți faci iluzii dacă îți închipui că Fern are să se mai întoarcă vreodată la tine. Fata asta are prea mult bun-simț ca să facă asemenea prostie.

Mrs. Simon scăpă un strigăt surd și își acoperi fața cu mâinile, ca și când ar fi lovit-o cineva, dar nici de data aceasta nu avu cine s-o consoleze. Mrs. Hogget-Clapton îi întoarse pur și simplu spatele, pierzându-se în interminabilii confuzie a „sortării” lucrurilor ei.

6

Trăsura trasă de boi sosi cu o jumătate de oră întârziere. Mătușa Phoebe, Mrs. Hogget-Clapton și Mrs. Simon o așteptaseră stând pe scaunele tari de bucătărie. Mrs. Hogget-Clapton era înconjurată de legături și pachete conținând comorile ei. Cele două „prietene” nu-și vorbeau, iar mătușa Phoebe stătea între ele încercând mulțumirea senină atât de rar întâlnită în această lume, de a asista la năruirea totală a dușmanilor ei. Din când în când, Mrs. Simon fornăia și își ștergea ochii cu batista. Purta o cască albă, colonială, a lui Mrs. Smiley și cu un costum de *pongee* pe care i-l împrumutase Mrs. Hogget-Clapton înainte de a se insulta reciproc. Costumul era însă prea mare pentru ea și îi dădea o înfățișare ridicolă și în același timp

jalnică.

Când, în sfârșit, sosi trăsură trasă de boii de Mysore, cu coarnele aurite, mătușa Phoebe constată că nu corespundea așteptărilor ei. Fiindcă nu văzuse niciodată un astfel de echipaj, își închipuise că seamănă cu unul din acele cupeuri cu cai, care așteptau trenurile în Beaver Dam, având destul loc și pentru pasageri și pentru bagaje. În loc de aceasta se pomeni cu un fel de tron montat pe patru roți și cu un loc în față rezervat vizitiului. Tronul era amplu, dar nu îndeajuns spre a cuprinde șezuturile celor trei doamne. Dacă Mrs. Hogget-Clapton și Mrs. Simon voiau să prindă la timp avionul, trebuiau să se acomodeze situației. Se suciră, se învârtiră, terminând prin a o plasa pe mătușa Phoebe în mijlocul tronului, stâmtul ei șezut fiind aproape strivit între șezuturile ample ale celorlalte două pasagere. Peste ele își găsiră loc multiplele legături ale lui Mrs. Hogget-Clapton. Vizitiul rămase foarte nemulțumit de această ciudată orânduire. Nu i se mai întâmplase să vadă trăsură regală folosită drept omnibus, și cum întârziase, se mai temea și de mânia bătrânei Maharani. Pe deasupra îl mai descumpănea și bizarul jargon cu care doamnele i se adresau fie pe rând, fie toate deodată. Între timp ploaia se revărsa în torente astfel că, până ce femeile se instalează sub baldachinul pliant al trăsurii, rochia călcată cu atâta grijă de mătușa Phoebe arăta ca o cârpă.

După ce pasagerele reușiră cu chiu cu vai să se instaleze, vizitiul sări pe capră și dădu bice boilor. Echipajul se urni, luând-o agale pe aleea Misiunii.

Boii erau niște animale opulente, de rasă, conștiente parcă de faptul că părinții lor, crescuți în Mysore, trăseseră la jug tunurile lui Tippoo Sahib. Hrăniți și spălați bine, cu coarnele proaspăt poleite în fiecare dimineață, boii erau deprinși să tragă doar pe bătrânul Maharajah în plimbările lui de seară. Nu li se mai întâmplase să care o încărcătură atât de stranie ca aceea alcătuită din mătușa Phoebe, Mrs. Simon și Mrs. Hogget-Clapton, cu toate pachetele ei. Acum se

pomeneau zoriți de un vizitiu înspăimântat că va întârzia să-și aducă pasagerul, potrivit orarului, în fața cortului bătrânei Maharani. Se avântară deci într-un trap vioi, care-i făcuse faimoși, mugind și gemând în vreme ce mergeau de-a lungul drumului asfaltat. Carul ușor se hâțâna, smucit încolo și înapoi, spre înfricoșarea lui Mrs. Simon și a lui Mrs. Hogget-Clapton. Este adevărat că foloseau un echipaj al Maharanei. Dar aceasta o datorau numai îngăduinței mătușii Phoebe și faptului că părăseau Ranchipurul poate pe vecie.

Trapul acompaniat de înspăimântătoarele mugete și gemete ale boilor continuă până la podul căii ferate, unde vizitiul fu nevoit să le încetinească mersul, spre a se feri de riscul ca vreo scândură, prinsă defectuos în cuie, să sară din loc și să strice trăsura. Nivelul râului scăzuse, dar se afla totuși cam la două picioare sub planșeul podului. Vederea apei spumegânde o ameți pe Mrs. Hogget-Clapton. Năucită, închise ochii și gândi parcă printr-un fel de ceață: „Dacă mi-e scris să mor, să nu văd cel puțin cum se apropie moartea.” Și Mrs. Simon închisese ochii, adăugând gemetele ei la mugetele protestatate ale animalelor furioase. Numai mătușa Phoebe stătea țeapănă, cu două legături ale lui Mrs. Hogget-Clapton în brațe și uitându-se cu încordare spre oraș. De patru zile era roasă de dorința de a vedea ce se întâmplase acolo, dar nu avusese niciun moment liber, spre a-și putea satisface curiozitatea. Vizitiul își blestema boii, în vreme ce scândurile detașate sau prost fixate scârțâiau și bubuiau sub roțile trăsurii. Ajunseră în sfârșit pe pământul tare. Mrs. Simon deschise ochii.

— Slavă Domnului! exclamă ea, legându-se peste obraji cu o eșarfă indiană, de nu i se mai vedeau decât ochii.

Mrs. Hogget-Clapton o imită îndată.

De-a lungul drumului nu se mai zăreau cadavre, dar ici și colo întâlneau schelete de măgari, vaci și câini, curățate de carne până la os de vulturii lacomi. În mijlocul noroaielor și printre ruinele

caselor, localnicii construiseră adăposturi rudimentare. Trecerea trăsorii regale atrase tot felul de curioși, uluiți de spectacolul oferit de boii cu coarne aurite ai Maharajahului trăgând trei europene îngropate sub un morman de pachete, dintre care două europene cu fața acoperită, după moda femeilor musulmane. Din loc în loc întâlneau culii care curățau gunoaiele lăsate de inundație printre dărâmături. Mrs. Hogget-Clapton uitase de frica ei și acum se uita cu lăcomie în jur, gândindu-se, prin fumurile beției, că toate aceste detalii vor putea fi povestite cu mare succes după ce Herbert se va retrage din activitate și se vor stabili definitiv în Anglia.

Trecură pe lângă Școala de muzică, unde niște culii ardeau o grămadă de cadavre și ajunseseră în sfârșit la poarta cea mare, unde cele trei pasagere care vorbeau atât de prost hindustani reușiră să-l convingă pe vizitiu – priceput doar în dialectul mahratt – să oprească puțin. Dar abia încetă trăsura să meargă și boii să mugească și să geamă, că Mrs. Simon începu iarăși să plângă. Priveliștea Școlii de muzică și a arderii cadavrelor o îndureraseră, stârnindu-i în suflet un nou val de iubire și devotament față de Fern. De data aceasta stăruia că înainte de a pleca avea datoria să-și ia rămas bun de la fiica ei. Mrs. Hogget-Clapton se arătă însă neînduplecată față de aceste sentimentalisme..

— Dacă te apropii de Școala de muzică, nu mai ai ce căuta în avion alături de mine.

Apăru apoi Gopal Rao, cu o scânteiere de veselie în tinereții săi ochi, și începu să ridice unul câte unul legăturile și pachetele care le îngropau. Mrs. Hogget-Clapton și Mrs. Simon continuau să se certe în surdina, datorită eșarfelor care le acopereau gura și fața.

Mrs. Hogget-Clapton o repezi:

— Dacă îți închipui că am să stau aici și am să inhalez microbi de holeră în vreme ce dumneata ai să te duci să-ți vezi fata la spitalul de contagioși, apoi află că te înșeli amarnic. Cu turmentată măreție se adresa lui Gopal Rao: Băiete, unde este avionul?

O secundă, un val de mânie scapără în ochii lui negri, dar se stinse repede, și Gopal Rao răspunse râzând:

— Este pe câmp. Dincolo de Turnul credincioșilor parsee.

— Cum putem ajunge acolo?

— Mă tem că va trebui să o luați la picior.

Era acum politicos, dar de o politețe ironică, batjocoritoare. Își recăstigase calmul și umorul său mahratt. Intuiția lui indiană îi spunea că femeile acestea coapte erau nu numai grotești, dar nu aveau nicio importanță pe scara valorilor europene. Pe când el era un mahratta, descendent al unor viteji războinici. Manierele vulgare ale celor două europene nu-l puteau atinge.

— Nu pot să fac tot drumul ăsta pe jos, protestă ea. Uită-te la picioarele mele.

Exhibă un picior mic, încălțat cu un pantof prevăzut cu cel mai înalt și mai frivol toc. Era limpede, ea nu se îmbrăcase pentru această plecare forțată, ci pentru a-și etala eleganța, când va sosi la Bombay.

— Doamnă, nu aveți altă soluție, zise Gopal Rao. Nu putem aduce avionul aici. Are nevoie de spațiu ca să se poată ridica în aer.

— Ar fi carul cu boi, replică Mrs. Hogget-Clapton.

Dar când întoarse capul, trăsura o și luase din loc cu mare viteză, trasă de boii care mugeau și fornăiau mai tare ca niciodată, îndemnați la drum de biciul vizitiului înspăimântat la rândul său de ceea ce va spune Maharani.. Mătușa Phoebe urmărea amuzată această scenă, și poate că ar fi preferat să mai rămână puțin spre a o gusta din plin, dar vizitiul o și pornise, fără să-i ceară consimțământul, fiindcă era dornic să o predea cât mai repede la cortul de vânătoare al Maharanei.

În același moment apărură în poartă două siluete. Lady Heston îmbrăcată în costum de infirmieră, însoțită de Miss Hodge. Umblau ținându-se de mână ca două școlărițe. La vederea lor, Mrs. Hogget-Clapton se întoarse și rosti:

— Bună ziua, lady Heston.

— Bună ziua, răspunse Edwina.

Încă surescitată, Mrs. Simon rosti aceeași urare:

— Bună ziua.

Mrs. Hogget-Clapton își zise că i se oferea o șansă unică. Se adresa Edwinei:

— Plecam tocmai cu avionul la Bombay. Am un loc liber. Pot să vă iau dacă doriți.

Mrs. Simon deschise gura și o închise la loc dinapoia eșarfei, fără să poată scoate un cuvânt. Era atât de uluită de trădarea prietenei sale, încât amuțise. Dar nu mai era nevoie să-și pledeze cauza, căci lady Heston rosti:

— Mulțumesc pentru ofertă, dar rămân aici. Vă urez călătorie plăcută.

Apoi își continuă drumul însoțită de Miss Hodge.

Între timp Gopal Rao încredința bagajele la trei culii.

— Să mergem, spuse el. Avionul trebuie să ajungă la Bombay înainte de a se întuneca. Am să vă arăt drumul.

Fără alte comentarii porni înainte, urmat de cei trei culii care cărau bagajele. O clipă cele două femei se uitară după ei, apoi groaza pe care le-o inspira Ranchipurul, holera, moartea le făcu mai docile decât două vițele. Urmară deci mica procesiune umblând prin noroi și prin murdărie în direcția Turnului tăcerii. Mrs. Hogget-Clapton se clătina atât de tare pe tocurele înalte, încât sânii îi săltau și se cutremurau la fiecare pas.

7

Maharani nu păru uimită de întârzierea cu care sosi mătușa Phoebe. Răsturnând prevederile Berthei Smiley, ieși în întâmpinarea mătușii Phoebe și îi strânse mâna. De undeva, servitorii aduseseră

un scaun cu leagăn în care Maharani o invită pe bătrâna vizitatoare să ia loc. Apoi i-o prezintă pe principesa de Bewangar, care strânse de-asemenea mâna mătușii Phoebe. Maharani nu se instalează pe perna ei, ci pe un scaun Empire salvat din palat. Bătrâna principesă se așează pe un scaun pliant.

— E foarte frumos din partea dumitale că ai venit să mă vezi. Doream să te cunosc de multă vreme, dar viața îmi impune un program foarte încărcat.

— Înălțimea-voastră este foarte bună că a binevoit să trimită după mine, zise mătușa Phoebe.

— Mi s-a părut că ai făcut multe pentru poporul meu în timpul dezastrului.

— Am făcut ce era necesar, Înălțimea-voastră, rosti simplu mătușa Phoebe. Îmi pare foarte rău că am întârziat, dar nici vizitiul nu a sosit la timp, apoi au mai fost și cele două femei. A trebuit să le aduc în oraș.

— Care două femei?

— Mrs. Hogget-Clapton și Mrs. Simon.

Maharani se încruntă!

— Nu puteau să meargă pe jos

— Da, Înălțimea-voastră, dar voiam să mă asigur că au să plece.

Fruntea se descreți și pe chipul Maharanei apăru umbra unui zâmbet.

— Mrs. Hogget-Clapton, rosti ea. Nu este cumva soția directorului de bancă?

— Da, Înălțimea-voastră.

— Și cealaltă este soția misionarului.

— Exact, Înălțimea-voastră.

— Da, a mai fost la palat. Mi-aduc aminte.

Se așternu o tăcere, în cursul căreia mătușa Phoebe, nervoasă, începu să se legene ușor. Un servitor apăru aducând ceai.

— Îți sunt foarte recunoscătoare dumitale și soților Smiley pentru

tot ce ați făcut, zise Maharani.

Bătrâna principesă turnă ceaiul și mătușa Phoebe, cu o ceașcă în mână, începu să se simtă mai la largul ei. O zărise de câteva ori pe Maharani de la distanță, seara, în vreme ce aceasta trecea în Rolls Royceul ei, uitându-se drept înainte, fără să privească pe nimeni anume. Mătușii Phoebe îi păruse întotdeauna distantă, ireală, ruptă de umanitate, asemenea unei zeițe săpată în piatră. Acum o vedea în carne și oase, iar socotind după chipul cum stătea cu grijă în scaunul ei Empire, poate că suferea chiar de sciatică.

— Sunt două femei foarte neghioabe, exclamă brusc Înălțimea-sa.

Mătușa Phoebe înțelese la cine se referea Maharani.

— Da, Înălțimea-voastră, femeile de seama acestora sunt o pacoste în vremuri de criză, zise mătușa Phoebe.

— Sunt foarte comune, rosti Maharani. Apoi, incapabilă să își mai ascundă curiozitatea, o întrebă; De ce ai părăsit America și ai venit aici?

— Voiam să văd India, Înălțimea-voastră, și când am ajuns aici, am băgat de seamă că îmi place foarte mult.

— Îți mai place... și acum?

— Da, Înălțimea-voastră, chiar și acum. La vârsta mea nimic nu mă mai poate înfricoșa.

— Ce vârstă ai?

— Voi avea optzeci și doi în septembrie.

Conversația începea să se lege tot mai bine. Mătușa Phoebe adora sinceritatea și detesta prostia. Bătrânei Maharani nu-i plăceau ocolișurile. Punea întrebări directe.

— Spune-mi ceva despre dumneata... ceva despre viața dumitale din America.

— Nu-i mare lucru de povestit Înălțimea-voastră.

— Mi-ar plăcea să-mi vorbești despre familia dumitale, despre casa în care ai locuit, despre tinerețea dumitale.

Mătușa Phoebe înțelese ce i se cerea. Maharani voia să cunoască

America și pe oamenii din mediul mătușii Phoebe, așa după cum aceasta dorea să cunoască India și oamenii de seama Maharanei. Începu deci să-i vorbească despre Iowa, despre copilăria ei, despre părinți și bunici, apoi îi descrie ferma, iernile aspre și verile tot atât de fierbinți și roditoare ca și clima din Ranchipur în timpul ploilor musonului. Și pe măsură ce vorbea, o părăsea orice urmă de nervozitate. După fiecare răspuns primit la întrebările ei, Maharani își dădea seama că bătrâna vizitatoare, care vorbea atât de timid în vreme ce se legăna ușor, era înzestrată cu înțelepciune și simplitate, cu demnitate și umor, cu bunătate și înțelegere, dar peste toate acestea mai constată o nuanță de nerăbdare și chiar o oarecare malițiozitate față de proști și de vanitoși. Începeau să se înțeleagă din ce în ce mai bine, până când mătușa Phoebe uită de instrucțiunile Berthei Smiley de a folosi numai formula „Înălțimea-voastră” și de câteva ori îi zise simplu „dumneavoastră”.

După un timp, Maharani începu să-i vorbească despre propria ei copilărie și tinerețe, despre asprimea vieții în îndepărtatul, sălbaticul, prăfuitul și roșiaticul platou unde se născuse și pe care nu-l mai revăzuse de la vârsta de treisprezece ani. Și ea se simțea la largul ei în prezența bătrânei doamne din Middle West-ul american. Mătușa Phoebe nu era nici lingușitoare, nici prezumpțioasă, și era limpede că venise numai pentru un ceai și pentru puțină conversație. Nu cerea favoruri și nici nu dădea povețe. Era comodă și reconfortantă. În vreme ce mătușa Phoebe se legăna și pălăvrăgea, Maharani încerca față de ea aceleași simțăminte pe care i le nutreau și Rașid, și Ransome, și Maiorul, și regretatul Mr. Jobnekar. Câteodată bătrâna principesă chicotea și o întrerupea pe prietena ei Maharani: „Nu, nu era chiar așa,” sau: „Greșești, Masaheb, asta s-a întâmplat în anul mării secete.”

Mătușa Phoebe se legăna, asculta, și din când în când exclama: „Ei, interesantă poveste!” ori: „Cum se poate una ca asta?” La un moment dat se gândi că vizita ei se prelungea mai mult decât

trebuie și că ar fi fost necesar să se înapoieze la orfelinat spre a permite Berthei să se odihnească puțin, dar își aminti că nepoata ei îi spusese că trebuie să rămână până când Maharani îi va permite să plece.

Aproape de ora șase, Maharani se ridică în fine, îi strânse mâna și îi spuse:

— Să mai vii pe la mine. Am să-ți trimit trăsura cu boi.

— Vă mulțumesc, zise mătușa Phoebe. Am să vin cu plăcere. Am petrecut o după-amiază minunată.

Dădu apoi mâna cu rotunjoara și bătrâna principesă, iar după plecarea lor un aghiotant o conduse la trăsura cu boi. Se urcă pe tron și, în vreme ce trăsura trasă de boii albi de Mysore cu coarne aurite o ducea spre casă, se gândea ce interesantă scrisoare va trimite acasă nepoților săi. Nu pricepea de ce unii oameni spuneau că indienii sunt diferiți de europeni. Inima ei încerca o dulce căldură, fiindcă deși era bătrână își găsise două noi prietene. În ultima vreme avusese norocul de a-și face câțiva prieteni noi, printre care lady Heston și Fern. „Data viitoare am să mă duc și la spital, să le fac o vizită”, gândi ea.

8

De când lucra la spital, era pentru prima oară că lady Heston ieșea în oraș. După sosirea noilor infirmiere, Miss MacDaid întâlnind-o pe coridor îi spusese:

— Nu arăți prea bine. Ar trebui să ieși, să iei puțin aer.

Edwina acceptase bucuroasă invitația. Era încântată să scape câteva momente din spital chiar dacă avea să se plimbe într-un oraș devastat. Avusese de gând să plece singură, pentru că erau multe lucruri la care dorea să se gândească în liniște dar tocmai când să iasă, Miss Hodge, împanicată, veni spre ea în fugă.

— Unde vă duceți? De ce vreți să mă părăsiți?

Edwinei nu-i rămase decât să o ia pe Miss Hodge la plimbare, ținând-o de mână ca pe un copil.

Nu s-ar fi putut spune că biata Miss Hodge o stingherea. Bătrâna domnișoară era pe deplin fericită dacă i se permitea să o însoțească în tăcere. Edwina ar fi dorit însă să fie lăsată singură câtva timp. De patru zile încoace nu avusese un moment de singurătate, cu excepția primelor ore ale dimineții, când veghea asupra celor două sute de bolnavi sau de muribunzi. Pentru prima dată în viață își dădea seama că izolarea, pe care înainte vreme nu punea mare preț, era în realitate un lux inestimabil. O cameră proprie pe care să n-o mai împartă cu nimeni îi părea acum un fel de paradis. Nu-i plăceau femeile și obligativitatea de a locui într-o cameră cu o altă reprezentantă a sexului ei, chiar dacă aceasta era prostuța, și inofensiva Miss Hodge, era pentru ea un adevărat chin împotriva căruia se răsculau instinctele, nervii, întreaga ei ființă. Uneori, în vreme ce stătea în salon și făcea de gardă, încerca să fie rezonabilă. „Sunt oameni în lumea asta care în viața lor n-au avut o cameră proprie. Cred că majoritatea trăiesc în asemenea condiții”. Dar raționamentele acestea nu o ușurau de loc. Se stăpânise de pildă când Fern Simon îi furase o jumătate din prețiosul ei ciob de oglindă. Își păstra calmul ori de câte ori Miss Hodge o obosea cu prezența ei, privind-o fix în vreme ce își făcea unghiile sau își potrivea părul, urmărind-o chiar și atunci când se ducea la toaletă și așteptând-o afară plină de răbdare, așa cum își așteaptă un câine stăpânul. Se tempera de fiecare dată spre a nu da ocazia lui Miss MacDaid să o expedieze din spital. În această situație simțea și mai mult lipsa singurătății. Acum, după venirea celor trei infirmiere, avea motive în plus să se teamă de a nu fi concediată. Nu concepea să părăsească spitalul. N-ar fi putut să trăiască într-un loc în care să nu-l vadă pe el, oricât de întâmplător, în timpul zilei sau noaptea. Câteodată, Maiorul trecea pe lângă ea pe scară ori prin saloane, fără

să-i, dea nicio importanță, ca și când ar fi avut de-a face cu un scaun sau cu o masă. Din noaptea aceea când stătuseră de vorbă la fereastră în lumina răspândită de rugul funebru se uitase doar de două ori la ea, dar de fiecare dată Edwina citise în ochii lui că nu uitase nimic din ceea ce îi spusese. De fiecare dată corpul i se înfierbântase pentru o secundă și ea întoarse capul, confuză, având impresia că întreaga încăpere se învârtea în jurul ei. Restul zilei și-l petrecuse îndeplinind cele mai murdare servicii, mișcându-se parcă într-un fel de ceață care o făcea să nu-și mai dea aproape seama de cele ce se întâmplau în jur. Acum, în vreme ce umbla pe străzile acoperite de ruine ori prin parcul Maharajahului, cu Miss Hodge pășind fericită în preajma ei, se gândea cu minunare la ceea ce i se întâmplase – la treizeci și șapte de ani se îndrăgostise pentru prima oară. Faptul că încerca acest sentiment, după o viață atât de ușuratică, îi sporea minunarea. Câteodată o cuprindea disperarea, fiindcă nu găsea explicația unor căutări care rămâneau sterile. Acum însă știa despre ce era vorba.

Încerca un simțământ deosebit de toate experiențele ei de până acum, ori de tot ceea ce își imaginase vreodată. Era ca și un fel de manifestare a naturii, ceva asemenea deschiderii unei flori, petală cu petală, sub razele calde ale soarelui. Era ca și când ceva din lăuntrul sufletului ei creștea, se dezvoltă, în vreme ce sensibilitatea îi era acut conștientă de acest proces. În timp ce umbla, avea senzația că trupul își pierduse greutatea; s-ar fi zis că plutea deasupra pământului înecat în noroaie. „Sunt tânără, gândi ea. Pentru prima oară mă simt tânără.” Încă de la vârsta de șaptesprezece ani fusese aruncată în vârtejul unei lumi realiste în care își dădeau întâlnire moartea, disperarea și graba înfierbântată, o lume care nu avea timp pentru cei tineri, decât poate spre a-i îmboldi să se măcelărească între ei.

Se minuna cât de diferit era acest simțământ pe care îl încerca acum și ce rol infim jucau de astă dată instinctele carnale, curiozitatea ori chiar dorințele. Dispăruseră plictiseala aceea

teribilă, setea după satisfacții lubrice, pe care le cunoscuse în toate aventurile ei din trecut, chiar și în prima pe care o împărtășise odinioară cu Tom Ransome. Pentru întâia dată voia să se supună unei discipline, să își domine și chiar să își umilească trupul. Dorința nu mai avea nicio importanță. Acum îi era de ajuns să fie folositoare, să se afle alături de el și cea mai mare fericire a ei ar fi fost să muncească în veci sub privirile lui, să se mulțumească doar cu un cuvânt bun. Își amintea vorbele lui: pentru un doctor și pentru un chirurg corpul nu este decât o mașină și nimic altceva. Simțurile aduc plăceri și suferințe, dar acestea nu au importanță, important este ceea ce se află înlăuntrul sufletului fără de care nu este posibil un extaz perfect. Pălăvrăgelile plictisitoare ale lui Miss Hodge, pe care o târa ca pe o piatră, nu-i zăgăzuiau gândurile. Edwina ajunsese la concluzia că această nouă cunoaștere, acest nou extaz era posibil numai grație experiențelor, promiscuității și faptului că trupul ei nu fusese altceva decât o mașină pe care o folosisese cu sânge rece. În acest chip își salvase ceea ce era mai bun din ea. Nu se culcase decât cu bărbați pe care îi disprețuisese. Disprețuisese slăbiciunea și introspecțiile paralizante ale lui Ransome, brutalitatea lui Heston, instinctele animalice ale lui Louis Simon – boxerul care îi oferise plăceri, dar pe care îl ura pentru imbecilitatea lui. Acum, în noua lume pe care și-o crease, toți oamenii aceștia abia dacă mai existau în memoria ei, abia dacă își mai amintea vocile, modul cum făceau dragoste sau chiar înfățișarea lor. Maiorul era primul om pe care îl respecta. Voia să fie asemenea lui, să se identifice cu el. Să muncească umăr la umăr cu el, să-i câștige respectul. Oboseala, plictiseala, dispăruseră pe vecie. Scăpase de spaima care o urmărise în ultimii ani, spaima de îmbătrânire, de a se urâți, de a deveni lubrică, asemenea acelor femei din îndepărtata Europă care bântuiesc cluburile de noapte și stațiunile climaterice întreținând bărbați tineri. Acum era liberă, nu dorea decât privilegiul de a se afla în preajma lui, de a munci pentru el, de a-i

vorbi din când în când.

În vreme ce se plimba cu Miss Hodge nu vedea nici dezolantele ruine ale oraşului, nu simţea nici căldura înăbuşitoare şi nici torentele de ploaie care se porneau să cadă la scurte intervale. Era conştientă doar de o strălucire trandafirie care părea să acopere tot cerul.

„Acum se împlineşte ceva, gândi. De aceea am venit în India... Ceva trebuia să mi se întâmple aici”.

Apoi observă trăsura cu boi, dezordinea din jur şi toate chipurile acelea stranii, Gopal Rao şi Mrs. Hogget-Clapton şi Mrs. Simon, şi mătuşa Phoebe, şi culii, nenumăratele pachete şi boccele şi boii îndărătnici. Toate acestea îi apăreau printr-un fel de ceaţă. O auzi pe Mrs. Hogget-Clapton adresându-i câteva cuvinte şi îşi dădu seama că îi răspunse ceva, dar în acest moment, mai puternic decât toate, era acel simţământ care o ajutase să cunoască bogăţia vieţii şi comicul situaţiei acelei scene de sub arcada porţii celei mari. Totul îi părea acum mai palpitant. Se simţea asemenea unui copil care priveşte lumea pentru prima dată.

După ce trecu de micul grup, simţi că Miss Hodge o trage de mână.

— Uitaţi, ăsta e bungalow-ul nostru. Să intrăm, poate că Sarah s-a întors acasă.

Mânată de o uşoară curiozitate, ori poate fiindcă îi era indiferent încotro merge, Edwina deschise porţiţa. În vreme ce străbăteau poteca, îndreptându-se spre casă, Miss Hodge spuse:

— Doream să vă arăt cât de frumos ne-am aranjat bungalow-ul. Nici n-aţi crede că vă aflaţi în India. E ca şi cum aţi fi într-o vilă din Anglia.

Uşa era întredeschisă şi când Edwina o împinse, Miss Hodge strigă:

— Sarah! Sarah! Neprimind niciun răspuns, adăugă: Nu mai înţeleg nimic. Nu este în obiceiul ei să plece de acasă şi să lase uşa

deschisă.

Edwina observă că în mintea rătăcită a lui Miss Hodge potopul nu atinsese bungalow-ul. Bătrâna domnișoară se așteptase să găsească lucrurile așa cum erau ele înainte de dezastru. Și pernele, și șervețele de dantelă, și fotografiile nostalgice, toate la locul lor.

Dar salonul era plin de noroi. Câteva fotografii căzuseră de pe pereți și zăceau sparte pe podea. Domnea un miros grețos de mucegai și noroi uscat. Miss Hodge strigă iarăși:

— Sarah! Sarah!

Deodată, din adâncurile minții ei bolnave, țâșni înțelegerea adevărului, și luciditatea se instalează pentru o clipă. Dădu drumul mâinii Edwinei și se rezemă de ușă, în vreme ce o expresie de spaimă i se oglindi în ochi.

— Lasă, nu-ți face sânge rău, zise Edwina. Într-una din zile venim aici și facem ordine prin odăi.

Miss Hodge nu-i răspunse. Într-un târziu rosti cu voce joasă:

— Acum știu. Sarah a murit. Nu se va mai întoarce niciodată. Acum știu tot. A plecat în timpul inundației ca să vadă ce s-a întâmplat cu cărțile de la școală. Biata Sarah! De ce nu mi-ați spus că a murit?

Apoi alunecă de-a lungul ușii și se prăbuși pe podea leșinând.

Bungalow-ul nu fusese jefuit, fiindcă se afla în fața porții palatului, păzită în permanență de sentinele. Toate erau așa cum le lăsase Miss Hodge când se refugiase pe coperiș. Se afla acolo și sticla de brandy pe care Miss Sarah Dirks o pusese pe masă după ce încercase să o îmbete pe Miss Hodge, astfel încât să poată fugi și apoi să moară. Edwina miroși gura sticlei, apoi turnă un pahar de brandy între buzele lui Miss Hodge. Când aceasta deschise ochii, clipele de luciditate trecuseră, din fericire.

— Unde sunt? întrebă ea cu glas slab.

— În propriul dumitale bungalow. Am venit să vedem în ce stare se află.

Miss Hodge se ridică în picioare.

— Îmi pare rău. Mi s-a mai întâmplat să leșin așa, în copilărie. Umbra unui surâs apăru în colțurile buzelor ei cărnoase, o umbră de satisfacție, de încântare chiar: Mă tem că am leșinat din cauza situației mele interesante, adăugă ea. Socotesc că va trebui să stau de vorbă cu Maiorul. O umbră îi acoperi fața: Credeți că Sarah va înțelege că nu s-a întâmplat din vina mea?

— Sigur că va înțelege. Acum trebuie să ne înapoiem la spital.

Voia să o ia cât mai repede pe Miss Hodge de acolo. Se temea că acel teribil moment de luciditate să nu-i revină iarăși. Ar fi fost păcat, fiindcă Miss Hodge era fericită în starea ei de nebunie.

Când trecură prin dreptul Școlii de muzică, Edwina zise:

— Am să intru aici pentru o clipă. Așteaptă-mă sub copacul acela.

— Lasă-mă să merg cu dumneata, zise Miss Hodge. Mi-ar face plăcere.

— E un spital de boli contagioase, plin de holerici.

— Nu-mi pasă. Nu mi-e frică. Sunt foarte norocoasă.

— Fă-mi plăcerea și așteaptă-mă aici.

— În regulă, zise Miss Hodge. Dacă îmi cereți dumneavoastră așa să fie.

Se așază pe marginea parapetului marelui bazin, sub un copac și începu să se uite la mâinile ei, zâmbind liniștită.

În interiorul holului atât de puțin familiar ei, Edwina se trezi singură cu excepția a trei cadavre de holerici învăluite în albele lor dhotis și cu genunchii aduși aproape până la bărbie. Aproape de acestea se afla o mare baltă provenită de la ploaia care pătrunsese prin acoperișul deteriorat. Izbită de acest spectacol dezolant, se gândi aproape cu invidie.

— Aici este mai îngrozitor decât la spital! Aici au trimis-o pe Fern. Înseamnă că au avut mai multă încredere în ea decât în mine.

Avusese intenția ca în trecere să-i spună lui Fern câteva cuvinte

prietenești, dar acum nu știa cum s-o găsească în această clădire atât de sinistă. Pe lângă ea trecu un măturător ducând o perie și o găleată de tablă. El o privi curios și când Edwina încercă să-i vorbească în englezește, acesta se mărgini să clatine din cap ca un surdomut și să meargă mai departe fără să își schimbe expresia feței.

Peste tot domnea duhoarea aceea îngrozitoare răspândită de holerici. „Fern trebuie să fie în camera aceea”, gândi Edwina. Dar când împinse ușa nu văzu în încăperea luminată slab de ziua ploioasă decât două rânduri de holerici, zăcând pe podea. Putoarea aceea oribilă răbufni până în hol și Edwina se simți brusc copleșită de frică și de o greață cumplită. Când se întoarse spre a închide ușa, îl văzu pe Ransome venind de-a lungul coridorului slab luminat și ocolind băltoaca.

El o recunoscuse abia după ce se apropie de ea.

— Ce faci aici?

— Am avut o oră liberă. Voiam s-o văd pe Fern.

— Doarme. De când a sosit noua infirmieră, îi e mai ușor. Elvețianul a murit.

— Holeră?

— Da.

— De asta ești aici?

— Nu, aici lucrez. Avem în primire spitalul acesta. Fern, noua infirmieră și cu mine.

— Nu te invidiez.

— N-aș putea spune că e plăcut. N-ar fi trebuit să vii aici și nu te sfătuiesc să mai rămâi. Te poți molipsi de holeră pe tot felul de căi misterioase, necunoscute încă nouă.

— Și tu?

— Am noroc în astfel de treburi. Apoi cred în dezinfectante. O luă de braț. Haidem! Dacă vrei să stăm de vorbă, să ieșim afară, la aer.

Edwina îl însoți, gândindu-se că Ransome se schimbase oarecum. N-ar fi putut spune în ce măsură, dar era cu totul diferit, mai puțin cinic, mai puțin negativ. „Poate fiindcă acum este treaz”, gândi ea.

Când ieșiră afară, el îi spuse că ceruse personal această slujbă. Presupunea că nu o va mai păstra multă vreme, fiindcă în curând nu vor mai avea nevoie de el la spital.

— Într-o zi sau două calea ferată va fi redeschisă și vor începe să sosească tot felul de specialiști. Nu vor mai avea nevoie de amatori.

— Păcat... cel puțin în ceea ce ne privește. Este foarte plăcut să te știi util. El nu-i răspunse, așa că Edwina continuă: În zece minute trebuie să fiu la spital. Treci să mă vezi când vei avea puțin timp liber.

— Maiorul nu vrea să ne apropiem de spital. Nici tu n-ar fi trebuit să vii aici.

— La spital am să fac o baie în alcool.

Plecă spre a o lua pe Miss Hodge de sub copacul pipul și îl lăsă pe Ransome să se întoarcă în împuticiunea din clădire. Culii începură să care cadavrele și să le îngământădească peste un nou rug funebru.

— Ai văzut-o pe Fern? întrebă Miss Hodge.

— Nu. Dormea.

— Mr. Ransome mi-a plăcut întotdeauna. E atât de bun și de politicos. Ne-a invitat la ceai pe Sarah și pe mine, vinerea trecută.

Când se apropiară de spital văzură două siluete mergând pe alee înaintea lor. Una era Mrs. Bannerjee, iar cealaltă Miss Murgatroyd, care nu mai purta rochia aceea de un albastru palid cu rozete, ci era îmbrăcată în costum de tenis. Amândouă dispărură în micul cabinet al lui Miss MacDaid, închizând ușa în urma lor.

După ce ajunseră în cameră, lady Heston și Miss Hodge se întinseră pe paturile lor indiene. În timpul musonului orice efort era istovitor și drumul prin ploaie le făcuse să își simtă picioarele grele și le sleise de puteri. Pe Edwina o durea capul; era o durere surdă,

ca și când ar fi avut în țeastă o greutate care-i apăsa globurile ochilor. Zăceau acolo tăcute. Miss Hodge era atât de istovită, încât încetase să mai vorbească.

Când Miss MacDaid veni s-o cheme pe Edwina, îi spuse:

— Mr. Bannerjee are holeră. Avea tocmai de gând să plece cu unul din avioane spre a duce cenușa tatălui său la Benares, dar a leșinat pe când ieșea din casă. Acum este în comă. Nu cred că mai are vreo șansă să scape.

Edwina se ridică, își spală fața cu apă caldă și își apăsă cu palmele fruntea care-i plesnea de durere. „Miss MacDaid a suportat ani de-a rândul climatul acesta imposibil, reflectă ea. Trebuie să fie tare ca un bivol.” Apoi gândul îi fugi la Mr. Bannerjee. „Sărmanul dobitoc!” Edwina avea impresia că mureau unul câte unul toți locuitorii din Ranchipur.

9

Era mai cumplit decât își închipuie Ransome. Nu-l înspăimânta munca, ci duhoarea, murdăria, vărsăturile și excrementele care însoțeau holera, această oribilă și grotesca fațetă a morții, care părea să continue chiar după ce spiritul părăsea corpul. Pentru un om mai puțin rafinat, sarcina aceasta ar fi fost mai ușoară.

Noua infirmieră era de mare ajutor. Era o femeie slabă, originară din Ulster, pe nume Miss Cameron și care nu se deosebea mult de Miss MacDaid. Se instalase la repezeală și fără multă tevatură în camera în care murise Harry Bauer, la o jumătate de oră numai după ce cadavrul lui fusese scos afară. Se așternuse pe lucru în chip firesc, ca și când s-ar fi născut și și-ar fi petrecut întreaga existență în mijlocul epidemiilor. Nu numai atât, dar se pricepea să insuflă celor din jur un ciudat simțământ de încredere și siguranță. În vreme ce Fern și Harry Bauer se truseră cu mult avânt, dar fără pricepere,

ea știuse încă de la început să organizeze spitalul, să planifice activitatea personalului medical, fără să-și consume inutil timpul sau energia.

Ransome lucrase cu ea trei ore, în timp ce Fern fusese autorizată să doarmă. Apoi Miss Cameron îl expediase pe Ransome la culcare și o luase pe Fern să o însoțească în vizitele ei prin saloane. Până la sosirea ei, Școala de muzică fusese doar un loc unde bolnavii de holeră erau izolați până mureau, un fel de anticameră a rugurilor funerare, care ardeau zi și noapte aproape de treptele vestice ale marelui bazin. Dar acum toate se schimbaseră. Sosiseră medicamente și o infirmieră care știa să le administreze, așa că pentru câțiva dintre pacienții care zăceau potoliți în murdăria de pe podea, începeau să licărească unele speranțe de salvare. Acum existau și lumânări destule, așa că încăperile Școlii de muzică nu mai erau cufundate în întuneric. Era straniu, gândea Ransome, cât de mult conta puțină lumină în mijlocul unui dezastru. Bătrânul Maharajah obișnuia să spună că lumina și focul au fost cele mai importante descoperiri ale omului care pășea pe treptele civilizației. Pentru a aduce lumină în cele mai îndepărtate sate și districte construisese barajul, dărâmat mai târziu în chip atât de tragic.

După ce își mănâcă porția lui rece de orez și curry, Ransome se întinse pe patul amenajat din mai multe bănci ale Școlii de muzică așezate paralel, apoi căzu deodată într-un somn atât de adânc, încât semăna mai de grabă cu o comă în care orice sensibilitate și orice reacții nervoase amorțesc aproape cu desăvârșire.

În vreme ce el dormea, Fern își făcea rondul însoțită de Miss Cameron, care o învăța cum să administreze soluția de caolin și clorura de calciu și de sodiu. Cantitățile de medicamente aduse cu avioanele erau mici, dar, folosite cu economie, puteau dura până ce va fi reluată circulația pe calea ferată. Fern era istovită din cauza muncii, a lipsei de somn și a subnutriției. Duhoarea nu o mai supăra, iar gemetele abia le mai auzea. Devenise un fel de mașină

acționată de o forță lăuntrică și de o vitalitate pe care nu și le bănuise. Descoperirea acestor forțe îi crea un simțământ de exaltare, aproape de triumf. „Sunt puternică și dârză, cugeta ea. Pot duce orice la bun sfârșit.” Nu se mai gândea la Blythe Summerfield, Perla Orientului, decât cu un fel de rușine. Toate aceste fantezii rămăseseră departe, ca și cum tânăra fată, care coborâse languros scara, spre a întâmpina pe oaspeții mamei sale la acea faimoasă petrecere de adio, nu ar fi executat acest gest acum o săptămână, ci cu mulți, cu foarte mulți ani în urmă. Reflectă iarăși asupra ciudățeniilor vieții, care nu trebuie măsurată potrivit rotirilor acelor unui ceasornic, ci în funcție de evenimentele întâlnite. Ultimele zile petrecute la Ranchipur fuseseră mai pline, mai importante decât întreaga ei viață.

După ce își încheiară rondul, lungana infirmieră originară din Ulster îi spuse cu blândețe:

— Acum ar fi bine să te duci la culcare. Am să fac eu în continuare de serviciu. Tura mea va fi mai lungă, fiindcă sunt odihnită. Am să-l trezesc pe soțul dumatăle la miezul nopții.

Fern fusese pe punctul de a răspunde: „Dar nu este soțul meu!” Se abținu însă, spunându-și: „E prea cumplit să-i explic cum stau lucrurile. Sunt prea obosită.” Afară de aceasta n-ar fi avut ce să-i explice. Noua infirmieră umblase prin tot spitalul amenajat în clădirea ruinată a școlii și aflate că ea, Fern, își împărțea odaia cu Tom. În orice caz, chestiunea aceasta nu avea acum prea mare importanță.

Se înapoie în camera pe care odinioară Mr. Das o folosisese drept birou personal, și se îndreptă spre patul în care dormea Tom. Încet, ca să nu-l trezească, se așeză pe marginea patului și îl contemplă. Știa acum ce avea de făcut. Va rămâne la Ranchipur, poate pentru totdeauna. Miss MacDaid îi va da toate învățăturile. Va lucra prin satele înconjurătoare și se va împrieteni cu soții Smiley, cu Miss MacDaid, cu Maiorul și cu Rașid Ali Khan. Va fi o parte

componentă a acelei lumi adevărate căreia îi aparținea și Miss MacDaid și Miss Cameron. Apoi îl va avea pe Tom alături de ea. Îi va purta întotdeauna de grijă. Deși știa că în felul acesta păcătuiește, era recunoscătoare lui Dumnezeu, fiindcă acest dezastru îi schimbase hotărâtor viața. Încet, aproape cu timiditate, îi atinse mâna, și pentru câteva clipe împărtăși extazul pe care lady Heston îl cunoscuse atât de târziu.

Stătu astfel multă vreme, deplin fericită, fără să mai simtă mirosul morții care îmbâcsea întreaga clădire, gândindu-se la ceea ce îi spusese Tom: „Așa a fost scris să fie. Altfel viața s-ar fi oprit în loc.” Apoi reflectă: „Trebuie să dorm puțin, altfel nu voi fi în stare să muncesc.” Se întinse pe podea, lângă bănci și adormi gândindu-se: „Sunt mai bătrâna decât el. Într-un fel am fost întotdeauna mai bătrână, așa cum e de pildă mătușa Phoebe. Poate că femeile sunt întotdeauna mai bătrâne.”

10

În puținele clipe pe care și le putea petrece singur, Maiorul era obsedat de lady Heston. Femeia aceasta îl tulburase mai mult decât ar fi dorit el, sau decât și-ar fi închipuit, iar acest simțământ pe care i-l nutrea cuprindea și curiozitate și milă și atracție fizică. Toate acestea îl intrigau. Pentru prima dată cunoștea o femeie care nu însemna numai o plăcută conveniență, dar de ce ajunsese la această concluzie n-ar fi putut să spună. Cert este că nu mai întâlnise până atunci o ființă atât de experimentă, de onestă și în același timp de contradictorie. În ciuda realismului său, lady Heston îl lăsase perplex și nesatisfăcut. În felul acesta se pomenea gândindu-se la ea de repetate ori și înainte de a adormi, și în timpul deplasărilor sale de la spital la Maharani, și în cursul inspecțiilor la Școala de muzică, ori în peregrinările prin oraș. Câteodată i se părea că avea de-a face

cu un fel de monstruozitate pe care trebuia să o disece spre a o înțelege și a-și satisface curiozitatea.

Nu încerca să se înșele. O găsea mai atrăgătoare decât toate celelalte femei. Cu toate acestea erau momente când îi trezea respectul printr-un simplu gest, printr-o întoarcere a capului, printr-o expresie a ochilor, prin siguranța și aerul ei aristocratic care-i vedeau sângele albastru. O admira pentru onestitatea ei, pentru acea deziluzie pe care o citea în permanență în ochii ei albaștri, umbriți parcă de o desperare necuprinsă. O plăcea pentru că în unele momente părea extrem de sceptică și nu mai credea în nimic, nici chiar în plăcerile pe care i le putea oferi propriul ei corp. Foarte puține femei și chiar și mai puțini bărbați aveau o asemenea construcție sufletească. Pentru că lady Heston era înzestrată cu aceste însușiri, el fusese capabil să-i vorbească așa cum făcuse atunci în salon, cu puțin timp înainte de mijirea zorilor. Nu i-ar fi putut vorbi astfel nici lui Miss MacDaid, fiindcă aceasta în adâncul sufletului ei era o mare sentimentală. Deoarece era înzestrat cu multă experiență în acest domeniu, știa că acum ar fi putut să o aibă tot atât de ușor ca în acea după-amiază târzie la palatul de vară, numai că acum posesia trupului ei ar constitui o experiență mai bogată ca niciodată. Maiorul era înclinat să privească dragostea sub aspectul ei științific, anatomic, dar în inima lui știa că o asemenea legătură cu lady Heston ar reprezenta nu numai o posesiune oarecare, ci ar constitui o experiență mai bogată decât cunoscuse el vreodată. Tocmai acest element – această bogăție – îl alarma în special. Acest element neprevăzut, nedisecabil își făcuse apariția. În Occident acest lucru era denumit iubire și inspira romane, cântece, piese, poeme, filme, dar puține dintre acestea înțelegeau că o disecare atentă, o analiză profundă, reducea totul la un amestec de substanțe chimice, de glande, de instincte, la care se adăugau frica de singurătate a omului și nevoia de a procrea, tot atât de imperioasă și de necesară ca și hrana, somnul și respirația. Iubirea

cuprinde toate acestea, dar și ceva mai mult, acel element neprevăzut, acea cantitate – să-i zicem – care scapă analizei, element care își făcuse apariția în momentul în care, ridicându-și ochii, o văzuse pe lady Heston venind pe alee spre spital, îmbrăcată în acea rochie simplă de stambă a lui Mrs. Smiley.

Acest element neprevăzut și neobișnuit îl pune în gardă fiindcă era susceptibil să-l ducă la cele mai absurde nebunii. Ar fi putut de pildă să-l orbească, să-l împiedice a-și da seama că ea era prea bătrână, prea experimentată, că însăși poziția ei în lumea occidentală făcea imposibilă orice legătură statornică între ei. Ar fi putut să-l facă a uita ceea ce era și ceea ce trebuia să rămână până va muri – un lucrător, un om de știință, un bărbat fără emoții, care trebuie să își păstreze corpul liber ca o mașină perfectă, pentru opera pe care o avea de îndeplinit în Ranchipur, India și poate într-o zi în întregul Orient. Acesta era motivul pentru care Maharani îl reținuse spre a-i vorbi de necesitatea de a se însura. În înțelepciunea ei simțise pericolul, și era gata să lupte pentru a-l scăpa de nebunia lui, în cazul că el n-ar fi fost în stare să se salveze singur. Părea straniu, dar propria-i viață nu-i mai aparținea, așa după cum nici Maharani nu mai putea dispune de propria ei viață. O parte a existenței bătrânei Maharani aparținea întregii lumi, așa cum se întâmplă de altfel și cu viața unei dansatoare celebre. Ea știuse întotdeauna să rămână regină și să își stăpânească pasiunile.

Își pune totuși o întrebare, aparent ușoară, o întrebare pe care și Edwina, presupunea el, și-o pusese în mai multe rânduri. „Este viața mea, n-am s-o trăiesc decât o dată. De ce să nu mă bucur de ea în compania ființei care-mi place? De ce să nu gust satisfacțiile pe care soarta mi le-a scos în cale? De ce să le întorc spatele și să le reneg?” Dar altă voce îi răspunde: „Preferi să te distrugi cu bună știință!” În ciuda curajului ei, în ciuda onestității, în ciuda chiar a acelei curiozități copilărești pe care Maiorul, asemenea lui Ransome, o descoperise în ființa Edwinei, exista în ea ceva corupt, rău,

îmbătrânit, ceva datorit unei eredități mai vechi decât experiența ei.

Îi era din ce în ce mai greu să reziste fiindcă știa că de el depindea păstrarea acestei descoperiri pe care ea însăși o făcuse, și care în cele din urmă ar fi putut să o salveze și chiar să dea vieții ei un nou sens. Dacă el i-ar întoarce spatele, dacă ar izgoni-o în lumea din sânul căreia abia se desprinsese, Edwina s-ar pierde pentru totdeauna.

Apoi în mijlocul gândurilor sale fu ispitit deodată să râdă, fiindcă se văzuse parcă din afară. „Ești un neghiob, un sentimental, un idiot. Ce are ea comun cu tine ori tu cu ea? Uit-o! Ai alte lucruri mai importante de făcut. Ești un bărbat, nu un tăuraș care abia deschide ochii la lume.”

Era într-adevăr extraordinar cum elementul acesta imprevizibil putea să-i distrugă rațiunea și bunul-simț. Această forță și nu propria lui inteligență îl îndemnă, cu puțin înaintea miezului nopții, să pună ceasul deșteptător să sune spre a-l trezi în preajma orei patru de dimineață astfel încât să o întâlnească ca să-i vorbească, în vreme ce ea stătea acolo la masă, veghind asupra morților și muribunzilor. Ei și numai ei îi putea vorbi așa cum nu mai vorbise vreodată altcuiva, știind că ea va înțelege tot ceea ce îi va spune și chiar și ceea ce nu-i va spune. Salonul bolnavilor de febră tifoidă era singurul loc în care puteau rămâne singuri, fără a fi deranjați de Miss MacDaid și de țăcănita de Miss Hodge, de Mrs. Gupta și de doctorul Pindar, precum și de toți ceilalți oameni, sute sau mii, care veneau fără încetare spre a-i cere sprijinul. Ora aceea pe care o petrecuseră împreună fusese cea mai prețioasă oră din viața lui, nu pentru că Edwina era frumoasă, ori atrăgătoare, ci fiindcă se înțelegeau atât de bine, fiindcă pentru puțin timp singurătatea lor umană încetase să mai existe. Ea nu-i ceruse nimic, și nici el, ei. Câteva clipe, spiritele lor se identificaseră.

La orele trei, bondocul doctor Pindar veni să o trezească pe Edwina. Încetase să mai plouă, noaptea era liniștită, aerul spălat avea limpezimea cristalului, nicio briză nu mișca frunzele copacilor plini de sevă. Ea se deșteptă încet, buimăcită de medicamentele pe care le luase spre a izgoni durerea care stăruia să-i apese parcă ochii. Durerea însă nu dispăruse, iar corpul îi era fierbinte; nu era o căldură umedă ca a musonului, ci o dogoare uscată, care izvora dinăuntrul trupului ei. O clipă nu își dădu seama unde se află. Abia după ce își concentrează atenția asupra bondocului doctor care stătea în fața ei, ținând un capăt de lumânare, își aminti totul.

Se ridică obosită și își aprinse capătul de lumânare de la al lui.

— Du-te și te culcă, doctore. Eu am să cobor imediat în salon.

Pindar îi dădu listele. Edwina își aruncă privirile asupra lor. „Sunt mai puține cazuri în noaptea asta”, reflectă ea. Pe listă nu se aflau decât două cazuri desperate, și trei la grupa stărilor grave. Mai toți pacienții care aveau gangrene muriseră.

— Miss MacDaid vă va schimba la șase, spuse el, apoi plecă.

Salonul era neschimbat. Ici și colo, lângă pereți, ardeau însă acum lumânări, spre a încuraja pe bolnavi și a le mai ridica moralul. Aerul era atât de liniștit, încât flăcările plăpânde se înălțau drept ca într-un vacuum. Luă un creion și își făcu unele notări pe lista „morților” și pe cea a „muribunzilor”. În noaptea aceea era mai necesar ca oricând să nu facă greșeli. De pe locul ei de la masă se uita la patul cel mai apropiat. Femeia care-i ceruse pe mutește apă nu se mai afla acolo. Patul era gol. „Acesta e primul pat gol, reflectă ea. Înseamnă că lucrurile merg mai bine.” Apoi își dădu seama că patul era liber fiindcă foarte mulți pacienți muriseră și fuseseră luați de acolo.

Când ridică ulciorul de piatră spre a turna apă rece în căni, se clătină și îl scăpă din mână. Din fericire vasul căzu pe fund, fără să

se răstoarne, așa că din prețioasa apă fiartă nu se pierdură decât câteva picături care îi stropiră picioarele. Se înfricoșă însă copilărește de neîndemânarea ei. Emoția îi era cu atât mai mare, cu cât se temea ca nu cumva Miss MacDaid să apară pe neașteptate și să descopere incidentul.

Făcu o nouă încercare, reușind de data aceasta să sprijine ulciorul de marginea mesei, și să toarne apă într-una din căni. Începu apoi să umple ceștile emailate de pe micile polițe. Dar fiecare mișcare îi provoca dureri de corp. Cana grea îi trăgea în jos brațul, forța parcă încheieturile umărului, cotului și mâinii. Deodată se abătu asupra ei o spaimă cumplită. Nu o îngrozea boala sau moartea, ci faptul că nu ar mai putea să muncească și că orice greșeală a ei risca să fie speculată de Miss MacDaid, care abia aștepta să găsească un pretext spre a o da afară.

„Nu trebuie să mă îmbolnăvesc, gândi ea surescitată. Voi opune bolii forța voinței mele și o voi înfrânge.” Amintirea imprudenței săvârșite cu două nopți înainte, când băuse apă din ceașca femeii care murise îi revenise brusc. „Nu poate să fie asta, cugetă ea. Incubația febrei tifoide nu se face atât de repede.” Suferea desigur efectele oboselii, care se resimțeau acum după ce trecuseră emoțiile puternice din primele zile... „Mi-am consumat nervii zile de-a rândul. M-a susținut o falsă energie.”

Își făcu rondul târându-și picioarele, și când se înapoie la masă, fierbințeala aceea cumplită devenise insuportabilă. Avea senzația că întregul ei corp se transformase într-un cuptor. Pielea îi era uscată. Se gândi surescitată: „Trebuie să iau aspirină. Mă va face să transpir.” Luă trei din prețioasele tablete păstrate în sertarul mesei. „Nu trebuie să mă îmbolnăvesc, își repetă. N-am fost bolnavă în viața mea. Nu sunt bolnavă. Nu sunt decât victima unei închipuiri.” Câteva momente se simți – ca prin farmec – mult mai bine.

Limbile ieftinului ceas deșteptător începură să o fascineze. Le urmărea mișcarea lentă, inexorabilă, salturile ușoare, după trecerea

fiecărui minut, care-i aminteau că se apropia timpul când va trebui să care cana aceea indescritibil de grea de la un pat la altul. „Poate că va veni din nou să mă ajute, gândi ea. Numai de-ar veni în noaptea asta. Dacă l-aș vedea stând acolo, rezemat de masă, mi-ar da tărie. Aș putea să uit lucrul ăsta blestemat.” Deodată, începu să plângă, nu spre a se compătimi, ci de furie fiindcă trupul ei, această mașină, începea să o trădeze. Își îndepărtă privirile de deasupra ceasului îngrozitor, cu puterea lui de fascinație, cu acele de metal care se mișcau încet, circular, pe cadrul urât. Nu era chip să-l oprească. Înramată parcă în glaful ferestrei, putea să vadă priveliștea îndepărtată a marelui bazin, pe care lumina aurie a lunii în descreștere așternea o dâră poleită. Imaginea apei o mai liniști și deodată se pomeni repetând în minte aceeași frază: „Doamne, fă-l să vină aici în noaptea asta, fă-l să vină la mine.” O încolțise o teamă bruscă: dacă nu apuca să-l vadă, se putea socoti pierdută. Ciudat! Se simțea atât de slabă, de neajutorată. Abia acum înțelese cât de cumplită, cât de nimicitoare poate fi singurătatea.

Auzi ca prin vată un geamăt slab. Se ridică și trecu de la un pat la altul, până ajunse la o fată care era atât de slăbită, încât nu putea întinde mâna până la cana cu apă. Plecându-se asupra ei, Edwina îi sprijini capul și îi duse ceașca la buze Când termină de băut, fata se lăsă pe spate și rămase nemișcată. Edwina se întoarse și în clipa aceea îl văzu pe Maior stând la căpătâiul patului și zâmbindu-i ușor în lumina plăpândă a lumânării.

— N-am mai putut să mai dorm, îi explică el. M-am gândit atunci să vin la dumneata, să mai stăm de vorbă.

Deși o doboră oboseala, își dădu seama că el mințea. Știu, înviorată de o răbufnire de vitalitate, că Maiorul venise fiindcă avea nevoie să o vadă, nevoie pe care o resimțea și ea cu atâta acuitate. „Nu trebuie să afle că sunt bolnavă, reflectă Edwina. Îi surâse și i se adresă cu simplitate.

— Sunt bucuroasă.

Se îndreptă spre capătul salonului. Acolo el se rezemă cu spatele de masă, așa cum făcuse cu două zile în urmă

— Nu vă simțiți obosită? o întrebă.

— Nu.

— Numai la ora asta putem fi singuri. Nu e adevărat ce am spus. Ceasul deșteptător m-a trezit. L-am pus să mă trezească.

— N-ar fi trebuit. E nevoie să vă odihniți mai mult.

— Sunt mai multe feluri de odihnă. Faptul că stau cu dumneavoastră e mai odihnitor decât somnul... Tot ce am spus noaptea trecută este adevărat.

— Din noaptea aceea sunt foarte fericită.

Nu se mai simțea bolnavă. Cumplita-i fierbințeală lăuntrică părea să fi scăzut ca prin minune. Nu o mai dureau oasele. Era deci adevărat – ceea ce presupusese ea – că apariția lui o va face să nu mai fie bolnavă. Ridică privirile spre el fără teamă și fără timiditate, cercetându-i chipul care părea să cuprindă acum toată frumusețea de pe pământ. Fața lui era mai obosită, mai trasă decât în noaptea aceea când îl văzuse pentru întâia dată la palat, dar aceasta îi conferea o nouă frumusețe. Ochiul lui cenușii îi zâmbeau, iar buzele lui pline, senzuale își ridicaseră puțin colțurile. „Sunt fericită, gândi ea. Până acum n-am cunoscut fericirea. N-am să năzuiesc niciodată la mai mult.”

— Acum vă veți putea odihni, spuse el. Mâine sosesc doi doctori și trei noi infirmiere. Ar fi bine să vă întoarceți la Misiune.

Edwina simți că o cuprinde disperarea:

— Dar vreau să rămân aici. Trebuie să muncesc, să continui munca.

— Veți putea lucra mai departe. Veți avea program numai dimineața. Acolo vă veți bucura de mai mult confort. Veți avea camera dumneavoastră.

— Nu mi-ar folosi la nimic. N-aș putea s-o izgonesc pe Miss Hodge.

La flacăra unei lumânări, Maiorul își aprinse una din acele prețioase țigări provenite din provizia pe care Harry Bauer o ținea în cutia de sub braț. O clipă se uită la flăcăruia lumânării. Oferi țigara Edwinei, iar el își aprinse alta.

— Vedeți, spuse el. Nu vreau să vi se întâmple nimic rău. Sunt egoist. Doresc să vă știu în cea mai deplină siguranță.

Elementul neprevăzut se ivise iarăși. Din adâncurile cele mai ascunse ale minții lui, se auzi o voce lăuntrică: „N-ar fi trebuit să vii aici.” Alte voci protestară: „Bucură-te de această plăcere. Numai neghiobii resping darurile zeilor.” Femeia aceasta era cealaltă jumătate a propriei lui ființe.

Edwina ținea țigara departe de buze, fiindcă nu-i putea suferi gustul. „Nu trebuie să observe, reflectă. Am s-o las să ardă singură”. Adăugă cu voce tare:

— Ce se va întâmpla cu noi? Ce e de făcut?

— Nu trebuie să vă îngrijiți de asta. Așa ne-a fost scris. Nu depinde de noi.

Ea ar fi vrut să strige: „Este prea târziu.” Dar păstra tăcerea, fiindcă trebuia să-și zăgăzuiască lacrimile de fericire și în același timp de slăbiciune.

„Nu importă, gândi ea. Nimic nu are importanță.”

Din depărtare, de dincolo de marele bazin, le ajungea la ureche ropot de tobe, tobe masculine și tobe femele, lovite de mâini cucernice. Apoi treptat sunetele unui fluier se alipiră ropotului de tobe. Edwina se uită la Maior, apoi la cărarea poleită de lună pe suprafața apei din bazin. Cărarea începea să se topească sub primele mijiri ale zorilor.

Și el asculta muzica.

— Templul lui Vișnu salută o nouă auroră, rosti Maiorul.

Întinse mâna, cuprinzând-o pe a ei. Inima Edwinei ridică osanale divinității: „Îți mulțumesc, Doamne. Îți mulțumesc pentru frumusețea acestor zori. Pentru frumusețea vieții și pentru tot ce ne

înconjoară.” O clipă simți că îi vine să leșine. Când se uită la chipul lui adorat, citi în ochii-i albaștri cenușii o mare teamă.

— Sunteți bolnavă, rosti el. Aveți febră.

— Nu.

— N-ar trebui să mai stați aici.

— Sunt obosită. Asta e tot.

— Oboseala nu provoacă asemenea febră. Am să fac eu de gardă. Ar fi bine să vă așezați în pat.

— Nu. Nu am nimic. Absolut nimic.

Agitația lui crescuse ciudat. Stătea în picioare, ținându-i mâna într-a lui.

— Trebuie să faceți ce vă spun. Nu vreau să vi se întâmple ceva.

— N-are să mi se întâmple nimic. Am un organism tare. Iar norocul nu m-a trădat niciodată.

Maiorul nu-i răspunse. Se plecă și o ridică de pe scaun.

— Am să vă duc până la pat.

Edwina nu-i rezistă. Nu avea niciun rost să i se mai împotrivească. Simți brațele lui puternice cuprinzând-o și își lăsă capul pe umărul său. O duse afară din salon, coborî scările și străbătu coridorul până la mica încăpere pe care Edwina o împărțea cu Miss Hodge. Fusesse o călătorie scurtă, dar ea ar fi vrut să nu se mai termine, să se legene în brațele lui și să-i audă bătăile inimii. Spiritul și creierul ei obosit repetau neconținut: „Îți mulțumesc. Doamne. Îți mulțumesc, Doamne. Acum nimic nu mai are importanță. Am găsit ceea ce căutam. Acum știu ce înseamnă fericirea.”

După ce intră în odaie, Maiorul o așează cu grijă pe banca tare și îi desfăcu nasturii ieftinei uniforme albastre.

— Mă duc s-o trezesc pe Miss MacDaid. Pentru ea nu va conta dacă va face de veghe un ceas în plus.

— Vino înapoi. Nu mă lăsa singură.

— Nu te las. Mă întorc imediat.

Maiorul plecă. În vreme ce zăcea pe spate în patul tare, Edwina simți că încep să o străbată fiorii. Întregul ei corp tremura atât de tare, încât se zguduia patul și scârțâia împletitura de sfoară. Miss Hodge tresări, gemu prin somn. Dar din fericire nu se trezi.

12

Miss MacDaid simți că cineva îi clatină ușor umărul. Deschise ochii, și în lumina slabă a zorilor văzu chipul Maiorului aplecat asupra ei.

— Da, exclamă ea din obișnuință. Ce s-a întâmplat?

— Lady Heston e bolnavă. Am trimis-o să se culce.

Infirmiera-șefă se ridică în capul oaselor, trăgându-și până la bărbie cearșaful de bumbac. Nu fusese niciodată frumoasă, dar acum, în lumina slabă a zorilor, cu ochii ei umflați de somn, cu fața aspră, cu obrajii căzuți, neodihniți, arăta îngrozitor de urâtă. Simțul datoriei o făcu să întrebe:

— Ce are?

— Nu știu încă. Febră... febră foarte ridicată! Aș crede că este malarie sau probabil febră tifoidă.

Cochetăria lui Miss MacDaid învinse simțul datoriei.

— Du-te la ea. Vin și eu după ce mă îmbrac.

Nu se osteni să aprindă lumânarea. În lumina crescândă a zorilor se îmbracă, își spală fața cu apă caldă și își netezi părul rar. Simțea parcă prin ceață o mare satisfacție fiindcă lady Heston fusese înfrântă. Femeia aceasta rezistase muncii grele, murdăriei, sarcinilor celor mai dezgustătoare, dar până la urmă nu fusese destul de tare. O doborâseră câteva milioane de microbi microscopici. „Acum a ieșit din cursă, gândi Miss MacDaid. Când se va vindeca nimic nu mă va mai putea împiedica să o trimit la Bombay. Odată ajunsă acolo se va simți iarăși aproape de lumea ei occidentală, va uita de

toate ideile astea stupide de a rămâne aici pentru totdeauna.” Teoretic o admira pe această femeie elegantă pentru chipul cum primise provocarea așternându-se pe muncă, dar în mod practic o ura așa cum nu urâse pe nimeni vreodată, mai mult chiar decât pe biata Natara Devi, pe care nu o văzuse de altfel decât de la distanță, în timp ce trecea în mica ei trăsurică roșie. Natara Devi nu constituise niciodată o amenințare precisă. Natara Devi nu fusese altceva decât un foarte frumos corp.

Acum lady Heston o înfricoșa iarăși. În ultimele două zile surprinsese două schimburi de priviri între aceasta și Maior, priviri care nu duraseră mai mult decât o fracțiune de secundă, dar care pentru ea aveau o semnificație teribilă, deoarece dovedeau o intimitate refuzată ei. În privirile acestea observase o nuanță pe care ea o căutase cu însetare toată viața. Pentru o clipă, simțise că se transformă dintr-o femeie bună, muncitoare, dârză, într-un fel de demon, într-o vrăjitoare, într-o ucigașă potențială. De fiecare dată această experiență o zguduise, îmbolnăvind-o, înspăimântând-o. „De ce să-l aibă ea? strigă cu amărăciune sufletul ei de virgină bătrâna. De ce să-l distrugă... tocmai ea care face parte dintr-o lume răsfățată și îndestulată cu prisosință de Dumnezeu?” O clipă reflectase cu inima strânsă: „Nu! Mai bine o ucid. Nu voi permite să se întâmple așa ceva. În ochii lui Dumnezeu voi avea dreptate dacă o voi uide.”

Apoi, revenindu-i luciditatea, își dăduse seama că ajunsese la marginea nebuniei și că se asemuise cu un animal revoltat, gata să treacă la violențe. Nu-i venea să creadă că în ființa ei puteau să coexiste asemenea patimi. Se adâncise deci în muncă încercând să uite și pe lady Heston și pe Maior. „Nu merită să le dau importanță.” Apoi vocea înțelepciunii ei îi contrazise pornirea. „Amândoi au importanța lor pentru că fac parte din lumea celor binecuvântați. Oriunde s-ar duce, orice ar face, toate privirile vor fi îndreptate spre ei. Se vor găsi întotdeauna oameni care să-i iubească

și să-i admire. Toată munca mea, tot devotamentul meu nu mă vor îndritui niciodată să aspir la acest drept, la această putere; ei au totul fiindcă s-au născut cu acest privilegiu.” Dar era nedrept, striga inima ei. Apoi urmau momente în care își recâștiga oarecum calmul. „Poate că există o fărâmbă de adevăr în prostiile referitoare la reîncarnare, ori la destinul care face ca unii oameni să se nască având totul la dispoziție, în vreme ce alții primesc atât de puțin?” Apoi, în mijlocul ocupațiilor ei, gândurile îi fugeau la Maior și la lady Heston pe care-i vedea într-o lumină nouă, ca și când ei ar fi fost un zeu și o zeiță, iar ea Miss MacDaid o sălbatică ce privea spectacolul vieții cu uimire și cu o stranie umilință. Se pomeni atunci admirând-o pe lady Heston cu un fel de invidie maternă. Uneori, când se afla la hotarul dintre veghe și somn, avea senzația că se identificase cu lady Heston și că încerca bucuriile și plăcerile celor aleși.

Dar acum în lumina cenușie a dimineții se simțea mohorâtă, revoltată și plină de dispreț. „Nu cred că este atât de bolnavă încât să nu-și fi putut termina tura. Dacă aș fi fost eu, aș fi stat la post. Am făcut lucrul ăsta de multe ori. Nu are destulă tărie în ea.” Ori poate că Maiorul îi poruncise să se ducă la culcare. Cine știe ce s-a întâmplat între ei, în vreme ce erau singuri? Cum de observase că este bolnavă? Ce căutase în salon, la o oră când se presupunea că trebuie să doarmă?

Bătu din palme, chemând un servitor căruia îi ceru să-i aducă ceai, apoi trecu în salon, la masa unde Edwina și Maiorul stătuseră cu puțin timp înainte. Acolo găsi cele două liste cu cifre, având în cap cuvintele „morți” și „muribunzi”, pe care lady Heston le scrisese ca să nu încurce lucrurile. Servitorul îi aduse ceaiul, și în vreme ce îl bea, Miss MacDaid nu-și lua privirile de la cele două hârtii. După ce își termină ceaiul, și mai înainte de a face primul rond prin spital, luă un creion din buzunarul de la piept al imaculatului ei halat și trecu, la sfârșitul listei cu însemnul

„muribunzi”, următoarea notă: „Lady Heston, soția primului baron Heston.” Luă apoi hârtia și o ținu deasupra flăcării lumânării pe terminate și îi dădu foc, lăsând-o să ardă până nu mai rămase decât cenușa. Expresia de vrăjitoare din ochii ei se stinse. Luă ulciorul greu de piatră în mâinile ei puternice, capabile și totuși blânde. Umplu cu apă cele două căni și începu să-și facă rondul. La patul numărul 74 se opri puțin mirată fiindcă bătrânul care fusese trecut nu pe lista morților ci a muribunzilor, își dăduse sufletul neobservat. Zăcea cu capul plecat pe o parte, liniștit, cu gura deschisă, ca un om care sforăie în somn. Dar era mort. Miss MacDaid cunoștea aspectul caracteristic morții. Era expertă în asemenea chestiuni. Moartea un însemna nimic pentru ea – dispăruse încă un om din acea colcăială de milioane, care după câte știa ea erau mai fericiți morți decât vii – dar faptul că acesta se afla pe lista pe care o arsese, îi păru o prevestire.

13

Trei avioane sosiră în acea zi de dincolo de Muntele Abana, aducând pe colonelul Moti de la Institutul de boli tropicale, pe încă doi specialiști în acest domeniu și noi provizii de permanganat, de cloruri și de alte medicamente de care spitalul avea o nevoie disperată. Colonelul era un bărbat subțire, osos, de vreo patruzeci de ani, cu ochi negri pătrunzători, animați de o expresie mândră, plină de dârzenie. Era un sikh capabil, cu convingeri radicale, acuzat de unii că ar fi comunist sau chiar anarhist. India și Orientul nu se puteau însă lipsi de serviciile lui, pentru că era un expert fără egal pe lume în domeniul bolilor tropicale. Era în același timp și un cinic, care își petrecuse viața luptându-se cu molimele, căutând seruri care să prevină moartea și întrebându-se în tot acest timp dacă nu este preferabil să-i lași pe oameni să moară atunci când le

sună ceasul. Era un vechi prieten al Maiorului, și împreună se duseră la cortul bătrânei Maharani, spre a participa la o conferință cu Rașid Ali Khan și cu colonelul Ranjit Singh, ai cărui soldați sikhs erau necesari spre a impune măsurile necesare zăgăzuirii holerei și febrei tifoide.

După ora două, fără să fi luat în prealabil prânzul, colonelul Moti și asistenții săi, un tânăr bengalez și un tânăr malabrez din Trivandrum, se așternură pe lucru fiecare în câte o parte a orașului ruinat. Fiecare era însoțit de câte un mic detașament de soldați sikhs și de câte o ceată de măturători. În curând săpară șanțuri, prin care să se scurgă apa stătută și dădură foc caselor dărâmate, astfel încât la un moment dat ai fi zis că un mare incendiu cuprinsese orașul. În piața centrală, arsă până la pământ, unde cultivatorii de legume se înapoiaseră instalându-și tarabe cu grămezi de mango, pepeni galbeni, lămâi, guave și ridichi, echipele stropiră sau muiară totul în permanganat. Puțurile fură dezinfectate cu cloruri. Ori de câte ori apăreau cetele de muncitori, se ridicau vaiete și proteste fiindcă erau destule proprietăți, iar superstițiile erau violate sau ignorate. Pretutindeni se adunau grupuri compacte de hinduși care vociferau și amenințau să treacă la acte de violență, dar colonelul Moti și asistenții lui nici nu-i luau în seamă. Aceștia primiseră din partea Maharanei autorizația de a acționa așa cum vor crede de cuviință, iar zvelții soldați sikhs, care-i apărau cu baionetele scoase, nu așteptau decât să riposteze cu brutalitate și eventual să împrăstie moartea.

Însuși colonelul fusese cuprins de un fel de frenezie mistică. Pentru prima dată i se acorda mână liberă să distrugă, să anihileze cuiburile de șobolani, de țânțari și de păduchi, să dărâme și să ardă casele insalubre, să nimicească microbii de pe fructe, legume și dulciuri. Această frenezie era alimentată și de convingerea lui că în acest chip făcea să se năruie – în chip simbolic – străvechea ignoranță, superstițiile și credințele vetuste, care înlănțuiseră

poporul său atâtea milenii. Ura lui împotriva șobolanilor, a păduchilor și a microbilor era depășită de ura sa cumplită împotriva preoților brahmani. Ori de câte ori se apropiau de el sau de oamenii lui spre a protesta, îi scuipa și le poruncea în hindustani să-și vadă de drum. De treizeci de ani încoace visa să distrugă lumea veche, spre a îngădui uneia noi să se nască. Acum i se oferea această șansă și uza de ea cu toată dârzenia.

În felul acesta un al doilea incendiu curăța orașul Ranchipur. Dădu foc ruinelor bazarului în douăsprezece locuri deodată, și în curând întreaga zonă se transformă într-o imensă vatră cu jeratic. De acolo flăcările lacome se întinseră la vechiul palat de vară și la dărâmurile cinematografului. Incendiul înviorat de vânturile musonului mistui bătrânul palat de lemn, punând în același timp capăt unei istorii împănate cu acte de tiranie, otrăviri și asasinate prin tortură. Focul se întinse până la râu, scutind numai spitalul aflat în mijlocul unei vaste grădini, și Școala de muzică, plasată dincolo de marele bazin.

Aproape de ora șase nu rămaseră din orașul ruinat decât grămezi de jeratic și de cenușă. La periferie, unde casele mai rare scăpaseră de incendiu, colonelul, cu îmbrăcămintea udă de transpirație și de ploaie, continua furios lucrul stropindu-le cu petrol și dându-le foc. Liceul de fete, ale cărui prețioase cărți Miss Dirks încercase să le salveze, precum și bungalow-ul lui Miss Dirks și al lui Miss Hodge, cu toate pernele, fotografiile, șervețelele de dantelă și prețiosul serviciu de porțelan din India de Est căzură pradă flăcărilor.

Din ușa vărgatului cort de vânătoare plasat pe deal, în preajma marelui palat, bătrâna Maharani urmărea cu privirile operațiile de distrugere, puțin înfricoșată la început, iar după ce înțelese deplin scopul acestei distrugerii, satisfăcută și recunoscătoare față de fanaticul colonel Moti. Evident, nimicirea totală a orașului era binevenită, dar Maharani n-ar fi avut curajul să ordone această măsură, fiindcă era reținută încă de străvechile tradiții, obiceiuri și

superstiții, de care nu se putuse încă dezvălura. Și în vreme ce stătea acolo, împreună cu bătrâna principesă de Bewanagar, ajunse treptat la concluzia că și cutremurul și inundația fuseseră în felul lor binevenite. Bătrânul Maharajah dusese o luptă lentă, făcând adeseori compromisuri, din pură necesitate, cu vastul și imponderabilul trecut. Acum totul fusese măturat și un nou oraș se va ridica din pământul curățat, purificat, un nou oraș cu temple din beton și oțel, un nou oraș în care nu vor exista cartiere insalubre pentru populația paria și nici cocioabe întunecoase, mediu prielnic proliferării ciumei și febrei tifoide, care abia așteptau să lovească prin surprindere ca veninoasele vipere Russell. Iar când se va reconstitui barajul, puțurile orașului – focare de infecție – vor fi închise pe veci, iar apa proaspătă și curată va fi adusă din munți prin conducte.

Spectacolul acestei distrugerii procură bătrânei Maharani o satisfacție sălbatică, pură. Așa distruseseră cei din poporul mahratta orașe și sate în cursul sângeroaselor raiduri. Aceasta îi și făcea pe bengalezi să bage frica în copiii lor spunându-le: „Dacă n-ai să fii cuminte, au să vină mahrattii să te ia.”

Puțin timp după ce se lăsă întunericul, colonelul Moti își făcu apariția la cortul de vânatoare și după ce se înclină ceremonios ceru scuze „de formă”, fiindcă din greșeală dăduse foc orașului. Maharani îl primi cu severitate, dar după câteva clipe îl lăsă să înțeleagă că nu o supărase falsitatea scuzelor sale și că în realitate era încântată fiindcă el distrusese din greșeală ceea ce mai rămăsese din vechiul oraș. Îi plăcuse lipsa lui de scrupule și măreția ideilor aflate înapoia acestui paravan. Și colonelului îi plăcuse flacăra care ardea în ochii ei negri, crescând în intensitate în timpul discuției lor.

Când Maiorul sosi în jurul orei nouă, îi găsi pe amândoi stând pe podeaua cortului, aplecați asupra unei foi mari și albe de hârtie de orez, pe care colonelul Moti schița planurile unui nou oraș, ce urma să fie ridicat din cărămidă și beton armat cu oțel, după moda

americană, asemenea casei lui Rașid și a școlii serale pentru băieții paria, care rezistaseră cutremurului, inundației și focului. Vor mai instala un sistem de drenaj care nu va mai permite existența bălților, refugiu pentru insidioșii țânțari anofeli, cel mai crâncen inamic al omului, spunea colonelul, pentru că malaria se răspândea încontinuu, ucigând rareori, dar subminând vitalitatea unui întreg și mare popor.

Ochii lui scânteiau, oglindind entuziasmul visurilor sale.

— Vom construi un nou oraș, cum nu mai există și nici nu a existat vreodată în India – un oraș care să reziste asediului epidemiilor. Peste o generație sau două se va zămisli un nou popor, o nouă rasă de indieni. Americanii au realizat asemenea lucruri în unele țări, cum ar fi Cuba, Panama și Filipine. Veți vedea.

În timp ce orașul ardea în vale, Maharani se lăsa cucerită de entuziasmul colonelului. Oboseala și deziluziile ei se spulberau treptat. Acum ar fi vrut să trăiască în veci spre a putea duce la îndeplinire visul acestui nebun pornit pe distrugere. Știa că îi vor trebui mulți bani spre a se război cu hindușii ortodocși, și chiar cu bătrânul Dewan, exponent al ideilor învechite, tradiționale, dar Rașid, Maiorul, soții Smiley vor fi alături de ea și vor munci din rășputeri, fără să facă zgomot sau să arunce praf în ochii oamenilor.

Pe când Maharani asculta și se uita cu atenție la colonel, Maiorul fu molipsit la rândul său de entuziasmul lor. Ajunse chiar să uite de desperarea care-l încolțise în drumul său spre cort. Câteva clipe uitase de toate, chiar și de Edwina care se afla probabil pe moarte. În acest scurt interval devenise și el fanatic, impersonal, inuman, dedicat doar politicii și științei, așa cum fusese înainte de cutremur și de inundație.

În vreme ce călărea pe bicicletă, mergând de-a lungul panglicii dramului asfaltat al Misiunii, luminat de văpaia reflectată a oraşului incendiat, Maiorul înţelesese deodată că pentru Edwina nu mai exista scăpare. De ce încolţise în mintea lui această convingere n-ar fi putut să spună, şi nici nu încercă de altfel să-şi analizeze simţămintele. Ştia pur şi simplu acest lucru, de parcă i-ar fi spus-o arborii înşiruiţi de o parte şi de alta a drumului, casele năruite şi spiritele morţilor. În tot cursul zilei se frământase alternând între nădejde şi desperare, dezorientat, aproape năucit. În acest timp Edwina dormise liniştită ca un copil, dar mistuită de febră. De vreo şase ori Maiorul intrase în mica încăpere, în care grăsuţa Miss Hodge stătea ţeapănă pe un scaun incomod, uitându-se ore întregi la silueta de pe pat.

La un moment dat, bătrâna domnişoară ridicase privirile asupra Maiorului care tocmai intra în cameră. Înfăţişarea ei îl făcu să cugete cu răutate: „De ce n-au atacat-o pe ea microbii? Ar fi mai bine pentru ea dacă ar muri.” Dumnezeu, avea el impresia, începuse să facă prostii. Lovea pe Edwina, pe bietul Mr. Jobnekar şi pe Miss Dirks, şi lăsa în viaţă pe Miss Hodge, pe negustori şi pe preoţii brahmani. Dacă el sau chiar colonelul Moti ar ţine locul lui Dumnezeu, măcar pentru puţin timp, ar face o treabă mult mai bună.

La orele patru, când se duse să o vadă pe Edwina, aceasta se trezise, dar ochii îi erau înceţoşaţi de febră, iar obrajii îi ardeau. Pete de un roz palid începuseră să-i apară pe faţă, aşa că Maiorul putu să-i pună de data aceasta diagnosticul. La vederea lor gândi: „E bolnavă de două sau trei zile. S-a molipsit, desigur, înainte de cutremur.” Poate a adus boala din nord, dinspre câmpiile uscate de arşiţă. Când îl văzu, Edwina îi surâse.

— Te aşteptam, spuse ea întinzându-i mâna.

Maiorul i-o luă într-a lui şi se așeză pe marginea patului. Nici ea şi nici el n-o băgau în seamă pe Miss Hodge, care începuse să umble

încolo și încoace prin cameră, schimbând locul cării cu apă, ori netezind cuvertura de pe pat. Maiorul nici n-o vedea. Biata nebună nu avea pentru el nicio importanță. Nimic nu mai avea importanță, cu excepția Edwinei. Care trebuia să se vindece.

— Nu știu cum de am luat boala asta, spuse ea. Poate că paharul...

— Ce pahar?

Ea îi istorisi cum dăduse apă de băut din cana de pe masă femeii bolnave de febră tifoidă care era pe moarte și cum, fără să se gândească, băuse și ea din același pahar.

— S-a întâmplat în prima noapte în care ai venit să-mi dai o mână de ajutor. Vorbele dumitale m-au făcut atunci atât de fericită, încât după aceea aproape că nu mai știam ce se întâmplă cu mine.

Maiorul încercă să o încurajeze, explicându-i că infecția se produsese cu mult timp înainte, dar Edwina se agăță cu tenacitate de ideea ei, spunându-și pentru sine: „Așa a trebuit să se întâmple... m-a trădat propria mea fericire.”

— V-ați făcut vaccin antitific înainte de a veni în India? o întreabă Maiorul.

— Nu, replică ea. Ca să închid gura soțului meu, i-am spus că mi l-am făcut. Adevărul este că nu prea m-am sinchisit de vaccinuri. Sunt atât de neplăcute și în afară de asta nu prea cred în asemenea lucruri.

Spiritul științific al Maiorului fu profund șocat.

— Ați judecat greșit... și ați făcut o mare prostie, zise el.

— Am fost întotdeauna de părere că ceea ce ți-e scris se împlinește.

El nu-i răspunse. Îi strânse doar mai tare mâna. Edwina făcuse o mare greșală, iar credința ei în fatalitate era de-a dreptul stupidă. Cu toate acestea o iubea tocmai pentru că era nepăsătoare, îi plăcea jocul în sine și nu se plângea când își dădea seama că a pierdut. Ciudat era faptul că în cele din urmă se îndrăgostise de o femeie

care reprezenta ceea ce el dezaproba mai mult.

— Ar fi trebuit să-i spui imediat lui Miss MacDaid, rosti el. Nu te-ai molipsit de la pahar. Poate că acesta a activat infecția.

— Nu i-am spus nimic fiindcă îmi era rușine de tâmpenia pe care o făcusem. Apoi îmi era frică să nu mă expedieze. După felul cum îmi vorbești, n-aș mai fi conceput să plec și să nu te mai văd.

Edwina se întoarse spre fereastra îngustă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea. Ce arde?

— Arde întregul oraș. S-a dat foc dărâmăturilor.

— Locul ăsta este un mic infern.

— Incendierea orașului are un scop bine gândit.

După un timp Edwina își întoarse din nou fața spre el.

— Cât timp am să fiu bolnavă?

— Nu știu. Depinde de rezistența dumneavoastră. Febra tifoidă are o durată lungă.

Ea rămase gânditoare, apoi adăugă:

— Mă tem că am început să vă dau multă bătaie de cap.

— Nu-i adevărat.

— N-ar fi mai bine dacă m-ați duce la Misiune?

— Poate... Numai că acolo nu va avea cine să vă îngrijească.

Gânditoare, Edwina păstră iarăși câteva clipe tăcerea, apoi spuse:

— Miss Hodge ar merge cu mine. Și ar putea să facă treburile cele mai dezagreabile. Nu pare să o deranjeze așa ceva.

Miss Hodge, care-i ascultase, interveni:

— Da, aș fi încântată.

— Aici e demoralizant, zise Edwina. Cu totul altfel ar fi dacă aș putea să vă fiu de folos.

— Va trebui să vorbesc cu mătușa Phoebe. Toată povara va cădea pe umerii mei.

— N-aș fi o povară prea mare. Mă voi sili să fiu o pacientă ascultătoare. I-ai putea explica lui Miss Hodge tot ce are de făcut.

Ideea era lipsită de sens, își zise Maiorul. Deși avea foarte mult de

lucru, i-ar fi mai ușor să o îngrijească aici la spital. La Misiune i-ar fi mai greu să se ducă. Va trebui să își rupă din timpul destinat odihnei spre a parcurge trei mile pe bicicletă. Pe de altă parte însă voia să-i procure o mulțumire. Și mai voia să o vadă iarăși sănătoasă. Ar fi o nenorocire dacă Edwina ar muri tocmai acum când abia începuse să trăiască.

— M-aș simți mult mai fericită acolo, spuse ea iarăși.

— Am să mă duc să discut cu mătușa Phoebe, rosti Maiorul învăluindu-i mâna mică și perfectă în mâinile lui. Acum trebuie să plec. Ar fi bine să încercați să dormiți. Asta e cel mai bun lucru. Cu cât veți dormi mai mult cu atât mai bine.

— Mulțumesc, dragul meu.

Edwina închise ochii și rămase deplin liniștită. Când Maiorul socoti că ea adormise, își eliberă încet mâna și se ridică să plece. Atunci ea deschise ochii.

— Aș vrea să-l văd pe Tom Ransome.

— Nu. Nu e indicat. Nu e bine să vină aici de la Școala de muzică. E prea periculos.

— În regulă.

— Acum plec.

Edwina închise iarăși ochii și după ce Maiorul se retrase, Miss Hodge se așeză în preajma ei.

Era pentru prima oară în viață că Edwina se simțea cu adevărat bolnavă, dar în ciuda sfârșelii care o biruia, trupul și spiritul ei nu voiau să cedeze. O căldură grea se lăsase ca o imensă pătură asupra spitalului și, încetul cu încetul, flăcările care se ridicau deasupra orașului incendiat îmbâcseau atmosfera cu fum. Febra o asalta, apoi se retrăgea în valuri violente. Nu exista nici gheață, nici cel puțin apă rece. Câteodată cădea într-un fel de toropeală, dar când mintea i se limpezea iarăși, începeau să o muncească gândurile: „Așa trebuie să fie purgatoriul.” Arșiță, arșiță, arșiță pretutindeni, dar nu îndeajuns ca să o omoare. Apoi medicamentele o scăldau în

sudoare, iar patul și aspra cămașă de noapte se udau atât de tare, încât Miss Hodge trebui să aducă altele uscate. Când se înapoie, frigurile începură să zguduie corpul Edwinei cu o violență înspăimântătoare. După ce trecură, ea rămase nemișcată, în vreme ce febra porni iarăși să crească.

Nu-i trecea prin minte că ar putea să moară, fiindcă în mintea ei moartea nu fusese niciodată legată de propria-i persoană. Moartea putea să secere pe cei din jur, dar pe ea o va ocoli. Își dădea seama ca prin ceață, că boala aceasta avea să țină mult, poate săptămâni, ori chiar luni, dar aceasta nu părea să mai aibă vreo importanță. Singurul lucru care-i muncea creierul obosit era hotărârea de a nu adormi, ca nu cumva în timpul somnului Maiorul să se înapoieze și s-o vegheze, fără ca ea să știe acest lucru. Nu îndrăznea să doarmă, ca să nu piardă câteva minute de fericire.

15

Maiorul trebuia să încerce un mare ocol din cauza incendiului care făcea impracticabile străzile din preajma bazinului. Când ajunse la marginea pieții centrale, trebui să coboare de pe bicicletă și să umble prin noroiul roșu de pe câmp până ce ajunse la podul căii ferate.

În vreme ce umbla și se uita în jur, ajunse la concluzia că focul nu era accidental. Era sigur că ciudatul colonel Moti îl dezlănțuise în mod deliberat și i se păru foarte bizar că un om capabil de cea mai severă autodisciplină în știință să dea dovadă de o atât de evidentă lipsă de scrupule în relațiile cu societatea. Nu-l mai văzuse pe acest dârz doctor sikh de aproape doi ani și găsea acum în el ceva primejdios, o însușire care în același timp era foarte tulburătoare. În scurtele momente pe care le petrecuseră împreună după sosirea lui Moti, deslușise focul care ardea în ochii negri ai colegului său. În

cursul acelei întâlniri fugitive, se schimbaseră mai mult urări de bun venit și se discutasă mai puțin despre o epidemie și despre căile de luptă împotriva acesteia. Maiorul simțea o rușine vagă de parcă s-ar fi făcut vinovat de neglijență, fiindcă îl lăsase pe Moti să se descurce, de atunci, singur. Acum, în vreme ce se analiza pe sine, își dădu seama că împărtășea pasiunea lui Moti pentru mântuirea Indiei, dar că el era mai puțin înclinat spre politică și că în orice caz avea mai multe scrupule. Moti simțea nevoia disperată de a acționa, ca și când viața ar fi fost prea scurtă pentru tot ce avea de făcut. Omul acesta avea temperamentul unui fanatic.

În vreme ce mergea pe bicicletă de-a lungul drumului distileriei, înfruntând ploaia, avea în fața ochilor chipul prietenului său – gura lui aspră, fruntea osoasă, barba deasă și vizibilă, caracteristică celor din rasa sikh, chiar dacă s-ar fi bărbierit de trei ori pe zi, dar mai presus de toate, ochii lui negri scânteind de nerăbdare și oglindind o severă intoleranță față de prostia și slăbiciunile semenilor săi. Moti n-ar fi dat niciodată dovadă de slăbiciunea de care Maiorul se făcuse acum vinovat. Pentru Moti femeile nu existau, nici chiar ca un fel de instrumente necesare spre a-i procura plăceri senzuale. Toată energia, toată forța lui creatoare și-o concentra în vârful unei flăcărui albastre, mai fine ca un vârf de ac, tot atât de nemiloasă ca și sângheroasa Kali; și el și neînduplecata zeiță doreau să distrugă vechiul pentru ca ceva mai bun și mai frumos să poată fi creat din cenușă. În ființa lui Moti nu existau elemente neprevăzute. Moti n-ar fi săvârșit niciodată nebunia de care se făcuse el vinovat.

Cu toate acestea, Maiorul nu-și invidia prietenul. Când se gândea la scurtele momente de satisfacție pe care le încercase în ultimele două sau trei zile, momente în care nu se mai simțise singur și în care ego-ul său, cu toate pasiunile și fanatismele lui fuseseră neutralizate, simțise un fel de milă față de viața atât de săracă a lui Moti.

Găsi pe mătușa Phoebe și pe Homer Smiley în bucătărie, dând de

mâncare unui copilăș negru, pe care-l găsiseră rătăcind înfometat și îngrozit printre ruinele aprinse ale unei mahalale. Copilul, din casta daji, rămăsese singur pe lume, după ce părinții, frații și surorile sale pieriseră cu toții. Copilul înfuleca asemenea unui mic animal, uitându-se tot timpul pieziș, ca și când s-ar fi temut să nu fie lovit de vreunul din cei de față.

Și mătușa Phoebe și Mr. Smiley se uitară cu mirare la Maior. El le vorbi despre boala Edwinei și le repetă aproape cu timiditate dorința exprimată de ea de a se înapoia la Misiune.

— Dar este mai bine îngrijită la spital, zise Homer Smiley. Aici nu se poate bucura de niciun confort.

— Miss Hodge o va însoți. A înnebunit de tot, dar este inofensivă și ar putea să fie utilă. Devotamentul ei o face necesară.

Mătușa Phoebe puse o nouă porție de orez în farfuria copilului.

— Eu n-am nimic împotrivă, grați ea. Poate că aici nu va găsi prea mult confort, dar dacă ține să vină, o să aranjăm noi lucrurile într-un fel. Aș putea să-i cedez odaia mea, iar eu să mă instalez în camera de debara, acum după ce femeile celelalte au plecat.

— N-am vrut să spun că refuzăm să o primim, interveni Homer Smiley. Mă gândeam numai la ceea ce va fi mai bine pentru ea. Cred că mă înțelege, nu-i așa?

Maiorul tăcu o clipă, apoi reluă:

— Sigur că te înțeleg. Când am luat în considerare dorința aceasta a ei, mi-am spus același lucru. Nu știu însă dacă am judecat bine. Lady Heston nu este un pacient ca oricare altul. Nu este o simplă chestiune de tratament medical. Vrea să vină aici fiindcă își închipuie că va fi mulțumită în acest mediu. Iar în cazul ei mulțumirea sufletească are mare însemnătate.

— Rămâne să hotărâști dumneata, doctore.

— Atunci am s-o trimit cât mai repede îmi va fi cu putință. Vă mulțumesc. Știam că vă cer un sacrificiu, dar mai știam că mă veți înțelege.

Copilul termină brusc să mănânce, de parcă n-ar mai fi fost în stare să vâre o boabă de orez în gura lui mare și urâtă. Spre surprinderea celor de față, își împreună mânuțele slabe și se ploconi.

— Acum trebuie să vă las și să mă duc la orfelinat, spuse Homer Smiley. După focul ăsta va trebui să dăm adăpost la și mai mulți oameni.

Plecă luând și pe copil și mergând alături de bicicleta pe care o împingea de la spate. Maiorul îi urmări cu privirea până ce ieșiră din fascicolul de lumină care răzbătea pe ușă afară și se pierdură în ploaie. Se întoarse apoi spre mătușa Phoebe, care-i spuse:

— Am să-i port de grijă lady-ei Heston. Acum situația s-a mai îmbunătățit la orfelinat. Acolo nu mai este atât de mult de lucru. Să știi că îmi place mult.

Pentru prima oară de la dezastru încoace, băură câte un ceai, stând de vorbă despre lucruri mărunte, casnice. Apoi Maiorul se ridică și își luă cu regret rămas bun, până a doua zi. Înainte de a-l lăsa să plece, mătușa Phoebe îi spuse brusc:

— Să n-ai grijă. Mă voi ocupa de ea cu toată atenția. Mă pricep în materie de febră tifoidă. În nouăzeci și opt am avut o epidemie de febra tifoidă la Beaver Dam. Doi dintre frații mei și un nepot s-au îmbolnăvit în același timp.

Maiorul plecă înviorat și calmat după cele câteva minute petrecute în compania mătușii Phoebe. Îl interesa seninătatea ei, fiindcă nu izvora din resemnarea orientalilor, ci din spiritul de acțiune al occidentalilor. Ea ajunsese la această seninătate nu datorită negativității contemplative, așa cum se întâmplase cu Mr. Bannerjee tatăl, ci drept urmare a unei activități obiective și altruiste. Era straniu dar totodată adevărat că nu putea exista o trainică pace lăuntrică și o adâncă înțelepciune atâta vreme cât ego-ul își cerea dreptul la viață. Trebuie să fi trăit intens, ca mătușa Phoebe, stând aproape veșnic trează, sau să fi negat, ca bătrânul

Bannerjee, existența a tot ce este fizic și material. Dintre aceste două formule, cea aleasă de mătușa Phoebe era mai înțeleaptă. În orice caz era cea mai umană.

„Aș putea pleca împreună cu Edwina în altă parte a lumii, gândi el, în Malaezia, în Indochina sau chiar în China, și să luăm totul de la început. Și acolo aș putea fi util. Mi-aș continua lucrul, iar ea s-ar bucura de liniște.” Dar își dădu imediat seama că toate acestea erau lipsite de sens, așa cum sunt, de pildă, romanele și filmele occidentale. Nu ar putea să fugă împreună de aici, fără să se distrugă și ea și el. Nu i-ar fi posibil să părăsească această Indie crudă și magnifică, fiindcă îi intrase în sânge. Cambridge, Școala de medicină, ideile noi, până și femeile cu care se culcase în occident nu izbutiseră să-l schimbe. El nu făcea parte din lumea Occidentală. Aparținea acestei vaste țări bântuită de secetă, de broaște și teribile inundații, de foamete și de cutremure, o țară cu temple multe și cu jungle uriașe care se desfășurau până la porțile orașelor. Și când își aminti de nostalgia pe care o încercase în toți acei lungi ani petrecuți în vest își dădu seama că nu-i va fi cu putință să mai părăsească vreodată India. În lumina reflectată de orașul incendiat, un șacal traversă drumul prin fața lui, alergând elastic, iar frunzele smochinilor de Java începură să-i murmure prin ploaie: „Ea va muri, ea va muri.” Și murmurul acela, constată el brusc înspăimântat, era o manifestare a unei voci dinlăuntrul său, a unei înțelepciuni tot atât de străvechi ca și India însăși. Această înțelepciune ancestrală îl avertiza că ea trebuia să moară, fiindcă așa hotărâseră zeii, fiindcă așa îi era scris și lui și ei. Știuse din primul moment când o văzuse sub candelabrul strălucitor, înconjurat de albine, din palat, că lucrurile se vor termina rău. Înțelese abia acum motivul comportamentului său de atunci. Deși ea arăta excitant de frumoasă, senină și puțin vicioasă, el îi întorsese brusc spatele și evitase să se mai uite la ea în tot cursul serii. Trebuia să se termine rău. Poate că ar fi fost preferabil să nu se întâlnească niciodată. Dar

această constatare nu-i ușura nici durerea și nici dorința-i fizică.

Copacii de deasupra capului său continuau să murmure: „Va muri! Va muri! Va muri!”

Când se apropie de podul căii ferate, din adâncul sufletului său porniră să-l asalteze noi vești. Ea trebuia să moară fiindcă era prea obosită spre a se mai lupta să trăiască. Simțise acest lucru în vreme ce stătea pe marginea patului și îi vorbea. De aceea îi ceruse ea să-l vadă pe Ransome. Edwina era asemenea acelor nenorociți famelici din castele de jos care nu fac niciun efort spre a trăi, fiindcă le este mai ușor să moară.

16

În cursul dimineții primul tren străbătu valea adâncă și abruptă, înaintând cu precauție de-a lungul căii ferate refăcute în grabă. Aducea hrană, medicamente, noi infirmiere și doctori. Într-unul din vagoane se afla bătrânul Dewan, tot atât de imaculat în costumul lui de pânză fină de in bengalez, peste care își etala barba albă. Era întovărașit numai de unul din fiii săi, de un nepot și de un strănepot, iar la sosire îl întâmpină vechiul lui inamic din consiliu, Rașid Ali Khan, năucit după șaptezeci și două de ore de activitate neîntreruptă. Amândoi plecară de îndată spre cortul Maharanei.

Bătrâna doamnă îl primi pe Dewan cu un amestec de teamă și de plăcere. Era bucuroasă fiindcă el se înapoiasse din munți, spre a înfrunta apriga căldură a musonului. Violența și înțelepciunea lui îi vor fi de mare ajutor. În același timp se temea, pentru că era sigură că Dewan-ul va începe să vorbească de îndată despre bani și despre cheltuieli și va încerca să frâneze eforturile ei de a reclădi orașul Ranchipur mai înainte de a muri. Adevărul este că fusese cu totul cucerită de lipsa de scrupule și de entuziasmul colonelului Moti în vreme ce discutaseră împreună, întocmind planuri pentru noul

oraș. Dewan-ul era un indian de modă veche, unul dintre cei mai străluciți exponenți ai străvechii Indii, care căuta soluții în trecut, inspirându-se din credința și cultura indiană. Înveșmântat în costumul său imaculat, participa la toate consiliile, împotrivindu-se cu încăpățănare și viclenie oricăror inovații aduse din Occident. Voia ca India să aparțină ei însăși, să se întoarcă la izvoarele ei din care să își tragă puterea. Colonelul Moti reprezenta India nouă, dornică să adopte din Vest tot ce are bun și să nimicească tot ce este îmbătrânit, reacționar, negativist și chiar unele lucruri acceptabile, spre a porni totul de la zero. Simțămintele bătrânei Maharani erau mai simple, fiindcă aceasta era feminină, intuitivă, nerăbdătoare. Ar fi vrut să vadă un nou Ranchipur răsărind în ființă mâine, un oraș care să fie un model pentru întreaga Indie, și mai presus de toate un exemplu pentru toți acei europeni care pretind că India nu este capabilă să-și rezolve propriile ei probleme. Maharani era animată de o imensă mândrie pe care voia să o manifeste prin realizări și o îndrăzneală care nu ținea seama de nimic, caracteristică ei. Bătrânul cu barbă albă rămase profund șocat de tabloul oferit de acest oraș, redus, datorită unei noi și mari conflagrații, la un imens morman de cenușă fumegândă. Templele aveau zidurile înnegrite, blestematul palat de lemn fusese distrus, toate punctele de reper care legau pe oameni de trecut dispăruseră. Rămăseseră în picioare doar câteva clădiri urâte, construite potrivit unor planuri occidentale, și care se ridicau triumfătoare deasupra ruinelor străvechii Indii – școala serală pentru băieții paria, casa inamicului său Rașid Ali Khan, școala de ingineri și clădirea lipsită de ornamente a spitalului. Restul nu mai exista.

Când Dewan-ul întrebă cum de se făcea că distrugerea fusese atât de totală, Maharani încercă să-i explice că cel de-al doilea incendiu, izbucnit accidental, se întinsese datorită vânturilor musonului. Dar ea își dădu imediat seama că bătrânul nu putea fi păcălit. Ochii lui negri, pătrunzători ca niște burghie, se îngustaseră la auzul numelui

colonelului Moti, și Maharani îl văzu cum se înfioară. Moti, mai mult decât englezii, era dușmanul său și chiar dușmanul Indiei. Dewan-ul se pricepea să-i ducă de nas pe englezi; oricât erau ei de stupizi, de încăpățânați, și de tenaci îi putea păcăli, dacă îi lua cu încetișorul.

De mai bine de șaiszeci de ani lucra în felul său, potrivit unei străvechi diplomații, spre a-i împinge cu încetul pe englezi la ruină – așa cum îl împinsese pe lordul Heston într-o cursă în noaptea aceea la palat. În același timp salva tot ce putea fi salvat din străvechea Indie. Până acum strategia lui nu dăduse greș. Dacă ar mai trăi încă o sută de ani, ar apuca să vadă o Indie liberă și intactă, o Indie tradițională, demnă, încoronată de onoruri. Britanicii se vor autodistrage. Vor termina prin a fi înghițiți de India, așa cum fuseseră înghițiți toți invadatorii ei. Acum Moti și alți oameni de o seamă cu acesta se ridicau spre a distruge tot ce clădiseră cu atâta răbdare și tenacitate adevărații indieni printre care se număra și Dewan-ul. Moti și ceilalți radicali erau mai mult inamici săi și ai Indiei, decât ai englezilor. Britanicii se mărginiseră să privească India drept o mare sursă de venituri, cea mai bogată sursă de venituri cunoscută vreodată în lume. Dar nu se atinseseră de sufletul și de spiritul Indiei, fiindcă nu găsiseră necesar să își piardă vremea cu așa ceva.

Dar Moti și cu furioșii lui înțelegeau să nimicească sufletul Indiei așa cum Moti nimicise ruinele orașului Ranchipur.

Maharani se uita la bătrânul om și îi citea gândurile pe chip. De multă vreme îi urmărea planurile viclene și succesele; uneori îl ajutase, dar niciunul din ei nu lăsase să se vadă prin vreun semn că ar ști ceea ce se petrece în mintea celuilalt. „Este foarte bătrân, gândi ea. Are probabil nouăzeci de ani, ceea ce pentru un indian reprezintă o vârstă matusalemică. Nu va mai trăi mult. Dacă se va avânta în bătălie cu Rașid, cu Moti și cu mine va pieri căci nu va rezista efortului. Păcat de el. A fost un bun luptător, dar acum e

orb.”

Acum Maharani știa ce avea de făcut. Știuse acest lucru încă după primele sale convorbiri cu Moti. În definitiv dispunea de puteri absolute. Avea chiar posibilitatea să-l demită pe Dewan, dacă acesta devenea supărător. În sfârșit ajunsese ceea ce își dorise toată viața să fie – o atotputernică regină mahratta. „Dar va muri, gândi ea. Nu va fi nevoie să-l demit.” Căldura și șocul pe care îl resimțise în urma distrugerii vechiului Ranchipur îl vor scoate din luptă. Maharani mai știa că Moti și „furioșii” săi urmăreau în final să o distrugă și pe ea și pe toți ceilalți prinți, începând cu puternicul Nizam și cu bogatul Baroda și terminând cu ultimii prințișori latifundiați. Dar mai înainte de aceasta ea va îndeplini ceea ce „furioșii” nu vor putea să îndeplinească prea ușor după ce vor pune mâna pe frâiele statului, fiindcă ea dispunea de o putere absolută înăuntrul granițelor Ranchipurului, o putere pe care ei nu o vor deține niciodată. Și deodată își aminti titlul pe care i-l dăduse Ransome și pe care Maiorul se grăbise să i-l comunice – „Ultima Regină”.

Bătrânul Dewan nu protestă împotriva procedeelelor lui Moti. Exceptând secunda aceea când tremurase ușor și ochii lui negri se îngustaseră, nu dădu niciun semn că n-ar fi aprobat ceea ce se executase și nici chiar fantasticul plan al unui nou oraș. Nu își va atinge scopul prin luptă deschisă; va acționa în tăcere, ascuns, blocând fiecare plan, fiecare schimbare, fiecare schemă, până ce le va zădărnici în cele din urmă, așa cum cele mai multe lucruri erau zădărniciate în India prin uzură și energie... !

Dewan-ul plecă apoi să răscalească prin cenușa propriei sale case, spunând că se va înapoia pe înserat, după ce se va mai răcori. Maharani ordonă să i se ridice un cort lângă al ei, astfel încât proprii ei spioni să o informeze asupra tuturor mișcărilor lui, să-i repete tot ce spunea și poate și ceea ce gândea. Ea mai știa că oricâte precauțiuni ar fi luat, Dewan-ul va cunoaște toate întrevederile ei cu

Moti și cu Rașid Ali Khan și toate discuțiile purtate de ea cu aceștia. Avea nevoie de bătrân pentru un singur lucru – să-i mijlocească vinderea bijuteriilor. Nimeni pe lume n-ar putea să obțină un preț mai bun în târgurile din Occident. Toate vor fi cumpărate de cocote și de bogatele și vulgarele soții ale ariviștilor și speculanților îngrășați de pe urma declinului civilizației occidentale. Pietrele ei prețioase aveau să se întoarcă în magazinele din Place Vendôme, Bond Street și Fifth Avenue. Dar acum era o femeie bătrână, iar pasiunea ei pentru bijuterii murise. Nu o mai interesa nici măcar pe ce mâini vor cădea acestea. Pentru ea era important doar faptul că în schimbul lor va obține milioane de rupii necesare reconstruirii Ranchipurului și transformării orașului, a satelor și a districtelor din jur, într-un laborator model care să servească drept exemplu restului Indiei și întregului Orient. Maharani avea nevoie de oameni tineri, puternici, abili, ca Rașid, Maiorul și colonelul Moti. Nu uitase nici ceea ce făcuse și ceea ce avea să mai facă Homer Smiley, căruia îi rezerva – ca și lui Ransome – un loc în transpunerea în viață a planurilor ei. După plecarea Dewan-ului trimise după aceștia, trecând peste opreliștea Maiorului, care spusese că este primejdios să-l cheme pe Ransome de la spitalul de holerici din Școala de muzică. După sosirea lor, propusese lui Mr. Smiley să părăsească Misiunea și să accepte postul de Ministru al prosperității publice, avându-l pe Ransome drept adjunct. Această funcție nu existase până atunci în Ranchipur. Colonelul Moti, care sugerase crearea ei, subliniindu-i importanța și necesitatea, cunoștea activitatea lui Mr. Smiley și-l propusese pentru acest post, socotindu-l singurul capabil să-l ocupe, nu numai din Ranchipur, dar și din întreaga Indie. Maharani trebuia să mai găsească un nou lider în locul bietului Mr. Jobnekar, dar acum acest lucru nu mai era atât de greu ca înainte, fiindcă măturătorii nu vor mai fi înghesuiți în propriul lor cartier și tratați mai rău decât animalele. Oamenii aceștia erau inteligenți și își asimilau cu ușurință învățătura primită. Ea mai trebuia să găsească

pe cineva care să preia sarcinile lui Miss Dirks referitoare la educarea femeilor. Dar și acest lucru era mult mai ușor azi, decât acum douăzeci și cinci de ani. În India se găseau acum femei educate, capabile și energice, cum era de pildă Mrs. Naidu, prietena înflăcăratului colonel Moti.

După ce rămase iarăși singură, bătrâna Maharani trimise după Gopal Rao și îi spuse că de acum înainte îi va fi secretar și va lucra sub ordinele ei directe. Această soluție o aranja de minune. Gopal Rao era tânăr, frumos, dibaci, plin de dârzenie și înzestrat cu trăsături de caracter comune cu ale ei, dobândite desigur grație sângelui lor mahratt. El trebuia să-și găsească în aceeași zi un înlocuitor, astfel încât să se poată prezenta la noul post. După ce îl concedie, Maharani se înapoie în apartamentul ei din cort simțindu-se iarăși tânără și plină de vigoare ca o tigresă. Bătrânul Dewan nu o mai tulbura. Înconjurată de o falangă de tineri, îl va putea înfrânge ușor. Se va folosi de forța și de șiretenia lor, astfel încât să-i dea serios de lucru. S-ar putea să fie „Ultima Regină”, dar în orice caz va fi o regină mare, care va rămâne înscrisă cu litere de aur în istoria Ranchipurului și a Indiei.

17

Când Mr. Smiley plecă de la Maharani, o luă la picior spre Misiune, încărcat cu medicamentele furnizate de asistentul colonelului Moti. Acolo, pe alee, se întâlni cu un mic convoi alcătuit din lady Heston dusă pe o targa cărată de patru culii și adăpostită sub o umbrelă de ploaie ținută de Miss Hodge, care umbla pe lângă targă. Când le salută, lady Heston deschise ochii.

— Ați fost foarte bun fiindcă mi-ați îngăduit să vin la Misiune, zise.

Mr. Smiley o asigură că prezența ei nu deranja pe nimeni și că se

va simți mult mai fericită aici decât la spital; apoi ea închise obosită ochii și se abandonă legănării tărgii. Oasele o dureau, capul îi zvâcnea din cauza febrei și treptat se scufundă într-o stare de inconștiență, mai apropiată de moarte decât de somn.

În vreme ce Mr. Smiley mergea pe lângă convoi, inima îi cânta în trupul său uzat. În sfârșit nu va mai depinde de meschinăria, de economiile stupide, de criticile răuvoitoare și calomnioase ale Consiliului misiunilor și ale unor oameni ca Mrs. Simon. Acum scrisorile ei dezgustătoare, intrigile ei nu vor mai servi la nimic. El își va putea continua opera, fără să i se mai pună bețe în roate. Va avea în spatele său bogățiile Ranchipurului. Acesta era singurul dar pe care l-ar fi cerut cerului.

Era fericit și datorită altor motive: în primul rând fiindcă va face plăcere soției sale și mătușii Phoebe și în al doilea rând pentru că va avea un colaborator de talia lui Ransome. Acum îl va ajuta pe Ransome așa cum ani de-a rândul îi ajutase pe oamenii din castele de jos. În vreme ce ascultase, împreună cu Ransome, planurile expuse de Maharani, se temuse că acesta va refuza sarcina ce i se încredința așa cum își făcuse obiceiul să refuze tot ce i se oferea. De data aceea, Tom acceptase fără să stea la gânduri, dând dovadă de o hotărâre care-l uimise pe Mr. Smiley.

După ce părăsiseră împreună cortul și se îndreptaseră spre Școala de muzică, Ransome i se adresase:

— Sper că nu te-a supărat acceptarea mea.

Mr. Smiley îi răspunsese:

— De ce să mă supere, dragul meu?

— N-am făcut niciodată nimic ca să merit această încredere. Cred că există cel puțin doisprezece inși cu care ai fi preferat să lucrezi.

— Nu, nu m-am gândit la niciunul care ar putea să te înlocuiască.

Umblară un timp în tăcere, iar când ajunseră la marele bazin, unde drumurile lor se despărteau, Ransome îi spusese brusc:

— Fern Simon va rămâne aici, în Ranchipur. Vrea să devină

infirmieră. I-a intrat în cap să lucreze în districtele mărginașe.

— Mă bucur, rosti Mr. Smiley. E o fată bună.

— Aș vrea să vă mai spun două vorbe, pe care n-am să le mai repet niciodată.

Se opriă în capul scării largi cu trepte joase, care cobora spre apă. O clipă, Ransome își aruncă privirile asupra unei femei care spăla bătând niște rufe murdare pe pietrele de jos. Mr. Smiley își dădu seama că interlocutorul său făcea un mare efort. De două ori acesta înghițise anevoie mai înainte de a vorbi.

— Acum cred că înțeleg ce urmăriți – dumneata, Maiorul, Rașid și bătrâna Maharani. Până acum nu eram deplin lămurit. Vreau deci să vă ajut.

— Perfect, exclamă Mr. Smiley, intuind jena lui Ransome. Sunt încântat.

— Mai e ceva.

— Da.

— Fern și cu mine vrem să ne căsătorim.

— Ei, iată o surpriză plăcută, rosti Mr. Smiley. Foarte bine. Mă bucură mult ce-am auzit. Felicitări. Ah, ce surpriză am să fac soției mele și mătușii Phoebe.

Ransome se abținu să-i spună că vestea asta nu o va prinde nepregătită pe mătușa Phoebe.

— Nu știu dacă procedez așa cum ar trebui, reluă el. Simțeam nevoia să vorbesc cuiva despre această chestiune și mi-am zis că dumneata ești persoana cea mai indicată. După cum știi, nu mai sunt un om tânăr. Sunt cu mulți ani mai vârstnic decât Fern.

— Dacă vă iubiți, vârsta nu are importanță.

— M-am gândit la asta, replică Ransome, dar am impresia că numai eu câștig din toată afacerea.

— Fern este o fată excepțională. Va fi o bună soție

— Mă mai preocupă o chestiune – cum vezi îți fac o adevărată confesiune.

— Da?

— Fern și cu mine am trăit deja împreună.

Expresia unei adânci mirări se așternu pe chipul lui Mr. Smiley. Nu era șocat de această mărturisire, dar îl stingherea propria lui inocență, lipsa-i de experiență față de un om ca Ransome, care știa atât de multe despre femei. Mirarea lui se schimbă în perplexitate. Fața, trasă, i se înroși. Rosti încet:

— N-am știut... Tuși cerându-i parcă scuze apoi adăugă: Cum era să știu? Nici nu mi-ar fi trecut prin cap.

O clipă încercă un simțământ bizar, de vinovăție, ca și când el însuși ar fi păcătuț, fiindcă nu cunoscuse decât iubirea confortabilă, familiară, puțin excitantă, a Berthei Smiley. O expresie visătoare licări în ochii lui, înapoia lentilelor ochelarilor.

— Nu încerc să mă scuz, zise Ransome. Cred că Fern a dorit acest lucru tot atât de mult ca și mine. Totul s-a întâmplat într-un chip foarte ciudat... a fost, aș putea spune, ceva inevitabil. Cred că nici ea și nici eu nu ne-am fi putut împotrivi acestei chemări.

— Nici nu-mi trece prin minte să mă erijez în judecător al faptelor voastre, spuse Mr. Smiley. Am prea puțină experiență în acest domeniu. Dacă vă căsătoriți, totul se îndreaptă, cu atât mai mult cu cât nu ați făcut niciun rău nimănui.

— Câteodată, în asemenea circumstanțe, căsătoria poate fi mai păcătoasă decât păcatul original.

Un surâs se așternu pe chipul ridat al misionarului. Ransome se complica iarăși tăind firul în patru.

— Nu cred că este atât de complicat pe cât îți închipui, zise. E bine să lași lucrurile să meargă de la sine.

Emoția de acum a lui Mr. Smiley nu se deosebea mult de plăcerea unei bătrâne mătuși care află că doi tineri se iubesc. Ținea mult și la Ransome și la Fern, și ar fi dorit să-l desdăuneze de nefericirile pe care le cunoscuseră, ar fi vrut să-i păstreze lângă el, iar dacă cei doi se vor căsători, să trăiască în casa mare și galbenă a lui Ransome, iar

sâmbăta să participe la agapele prietenești, împreună cu Rașid, cu Maiorul și cu Miss MacDaid. Avea convingerea că această căsnicie va face ca viața să fie mai plăcută în Ranchipur.

— Ne poți cununa? întrebă Ransome.

— Desigur. Oricând. La Misiune.

— Cred că ar fi bine să facem cununia cât mai repede. Ransome fu pe punctul să adauge: „Fiindcă nu ne-am luat măsuri de prevedere.” Dar se abținu, gândindu-se că aceasta ar depăși înțelegerea lui Mr. Smiley.

— Da. Cred că ar fi bine.

— Într-o zi sau două, ne încheiem misiunea la Școala de muzică. Nu vor mai avea nevoie de amatori ca noi. Așa că ne vom putea căsători.

— Când doriți, zise Mr. Smiley. Luă mâna subțire a lui Ransome într-a lui: Mă bucur nespus de mult. Mi-ai dat o veste minunată. Adăugă zâmbind: Îmi permit să-ți dau și eu un sfat.

— Da?

— N-o lăsa pe Mrs. Simon să-i calce piciorul în casa voastră.

Ransome râse.

— Nicio grijă.

— Pot să-i spun soției mele și mătușii Phoebe?

— Nici vorbă. Trebuie să fie informate, ținând seama că într-un fel au fost amestecate în toată treaba asta. După o secundă adăugă: Aș vrea doar să știe că faptul nu s-a întâmplat în noaptea aceea când am adus-o la Misiune. Atunci nu am încercat să vă înșel. S-a petrecut mai târziu, în timpul inundației – în noaptea în care m-am pierdut cu barca pe ape. S-a întâmplat în casa lui Mr. Bannerjee.

— Am înțeles, rosti Mr. Smiley. În vocea lui se desluși o nuanță de melancolie.

— Acum trebuie să plec, zise Ransome. Suntem încă puțini. Mâine trenul va aduce noi ajutoare. Oameni cu experiență medicală.

Mr. Smiley îl bătu pe umăr, cu timidă prietenie, apoi își continuă

drumul spre Misiune. Ransome se îndreptă spre Școala de muzică. „Ciudat, gândi el, deși l-am socotit întotdeauna pe Smiley prietenul meu, nu l-am cunoscut niciodată cu adevărat.” Era ca și când un zid i-ar fi despărțit pe amândoi în ciuda aparentei lor prietenii, a legăturii lor stranii, a voioaselor prânzuri de sâmbătă. Acest obstacol se năruise acum, lăsându-l să se apropie și de Rașid, și de Maior, și de Fern. Izgonise demonul din el, și în locul acestuia înflorise simplitatea născută din moarte, mizerie și suferință. Lumea din jur și chiar familiarii copaci pipul, marele bazin, căldura, ploaia, le privea acum cu alți ochi. Trupul lui istovit cerea un strop de alcool, dar spiritul refuza să-și mai creeze prin intermediul brandy-ului o lume falsă, mai bună decât cea reală. Lumea din jur, oricât ar fi fost ea de nenorocită, rămânea o lume bună. Nu o mai văzuse în culori atât de strălucitoare, nu i se mai păruse atât de aventuroasă, decât pe vremuri, când era copil și își vizita bunica din Ohio.

În timp ce mergea de-a lungul balustradei bazinului, o văzu pe Miss Murgatroyd venind spre el; dornic să o evite, avu intenția să se întoarcă din drum și să pornească spre spital, dar și eurasiatica îl zărise, așa că era prea târziu să mai încerce o asemenea manevră, cu atât mai mult cu cât vârstnica domnișoară nu era destul de rafinată spre a se preta la astfel de prefăcătorii. Se apropie de el cu vechea-i grabă isterică și îi întinse mâna.

— Sunt foarte încântată să vă văd, Mr. Ransome, după toate aventurile prin care am trecut. Am auzit că vă faceți cu viteză datoria la spital.

— Da, zise el, silindu-se să pară sociabil. Am lucrat puțin. Într-un fel, Miss Murgatroyd făcea ca ororile de la spital și de la Școala de muzică să pară fantastice. Dar dumneata unde ai fost în tot acest timp?

— Am stat cu Mrs. Bannerjee, replică ea repede. Ați auzit probabil de Mr. Bannerjee.

— Am auzit că ar fi murit.

— N-a zăcut decât câteva ore
— Și Mrs. Bannerjee?
— E foarte bine. Se pregătește să plece la Calcutta. Se va stabili acolo.

— Și cenușa bătrânului Bannerjee?

Miss Murgatroyd ezită o clipă, apoi chicoti:

— Mrs. Bannerjee a aruncat-o în râul Ranchipur, după lăsatul serii. A spus că apa asta e destul de bună pentru șmecherul acela bătrân. Îmi spunea că de acum înainte nu va mai fi nevoită să se plictisească într-un oraș atât de monoton ca Ranchipurul. Calcutta este mult mai veselă, mai excitantă.

Va să zică așa stăteau lucrurile. Splendoarea de gheață a lui Mrs. Bannerjee nu ascundea decât un mare gol. Ființa aceasta era de o mediocritate patentă. Misterioasele ei adâncimi se reduceau la o prăpastie de plictiseală. Tot farmecul, toată strălucirea ei nu erau decât rezultatul unui efort desperat de a se smulge din ambianța monotonă din Ranchipur și de a-și crea o lume mai interesantă.

— Și dumneata ce-ai să te faci? întrebă Ransome.

Miss Murgatroyd suspină.

— Am să rămân aici. Din păcate, am o slujbă. Dar existența de aici va fi neînchipuit de plictisitoare fără petrecerile oferite de perechea Bannerjee. Nu va mai fi niciun fel de viață.

Chicoti iarăși isteric, dar în vocea ei se deslușea o adâncă tristețe. „Sărmana femeie, gândi Ransome, nu i-a mai rămas nimic. N-o va mai avea nici pe Mrs. Bannerjee care s-o sâcâie.” Miss Murgatroyd știa acest lucru și continua să chicotească spre a nu izbucni în plâns. Încerca să-i facă pe soții Bannerjee ridicoli, spre a-l amuza pe Ransome și a-i deveni simpatică. Dădea din coadă ca un cățel bătut.

— Acum trebuie să mă duc la lucru, zise el. Când se va mai limpezi situația, vom organiza noi câteva petreceri. Poate vom pune bazele unui club de badminton.

Fața pământie, plină de coșuri, a lui Miss Murgatroyd se

îmbujoră brusc de plăcere.

— Ar fi minunat, exclamă. Apoi îl amenință sfios cu degetul: Am să vă reamintesc făgăduiala asta.

— Te cred, zise Ransome surâzând sardonice. Sunt sigur că ai să mi-o reamintești.

El vru să plece.

— Ce mai face lady Heston? întrebă Miss Murgatroyd iarăși.

— E bolnavă.

— Da, am auzit. Transmiteți-i, vă rog salutările mele. A avut o atitudine foarte curajoasă în timpul inundației. Aducând un omagiu imaginarului ei părinte, magistratul din Madras, adăugă: În vremurile de criză poți întotdeauna să te bizui pe englezi.

Apoi Miss Murgatroyd plecă, iar Ransome se îndreptă spre școală, simțind același gol supărător în stomac.

18

La Misiune, Mr. Smiley trebui să păstreze știrile pentru el, până ce mătușa Phoebe o instalează pe lady Heston în propria ei cameră, pe un pat aproape de fereastră, ca să aibă aer și să poată privi – când nu dormea – grădina suspendată cu petunii și orhidee a mătușii Phoebe. După ce aceasta, ajutată de Miss Hodge, îi făcu o baie cu apă, lady Heston se uită pe fereastră și spuse:

— Este mult mai plăcut aici. Nu mai am senzația de sufocare de la spital.

Apoi adormi îndată.

După ce mătușa Phoebe se întoarse în bucătărie, lăsând-o pe Miss Hodge să facă de veghe, Mr. Smiley izbucni plin de nerăbdare:

— Ei, am câteva știri pentru dumneata.

— Știri bune? întrebă ea cu îndoială.

— Acum sunt o excelență! Ministru! Excelența-sa Homer Smiley.

Mătușa Phoebe îl privi de parcă ar fi auzit o glumă proastă.

— Ce tot bați câmpii? De când te știi tot ministru ai fost.

— Acum sunt altfel de ministru. Am încetat de a mai fi misionar.

— Dacă nu ești misionar, atunci ce ești? Vorbești ca Mrs. Simon.

— Sunt Ministru al prosperității publice. Așa mi-a spus Maharani adineauri.

Îi explică înțelesul acestui titlu, în vreme ce mătușa Phoebe, impresionată, îl ascultă cu atenție și cu un respect pe care nu-l acordase niciodată până atunci acestui om pe care îl socotise întotdeauna ca pe unul din copiii ei.

— Și cu asta nu am terminat, zise el. Ransome a primit sarcina de Ministru-adjunct. După ce îi turnă și vestea aceasta, adăugă: Și mai am încă una. Ransome și Fern se căsătoresc.

Se pare că această noutate o impresionează cel mai mult.

— Mă bucur, zise ea. Acum toate sunt în regulă; am fost însă puțin îngrijorată.

— Ce este în regulă?

— Nimic, rosti mătușa Phoebe triumfătoare. Este un secret pe care numai eu îl cunosc.

Mr. Smiley păstră eroic tăcerea. „De ce să-i stric plăcerea? De ce să n-o las să creadă că numai ea știe?”

— Acum ai face bine să alergi la orfelinat, zise mătușa Phoebe. Deodată chicoti: Afurisiții din Consiliul misiunilor n-au să-ți mai facă zile fripte.

— De acum înainte voi avea câți bani voi cere pentru școli, biblioteci și laboratoare. Ransome și cu mine vom face minuni.

— De acum înainte Ransome are să fie un om așezat. Asta îi și trebuia: o femeie a lui și un cămin. Este cel mai singuratic om pe care l-am cunoscut vreodată. Are să-i prindă bine și lui Fern. Au dovedit amândoi că nu sunt lipsiți cu totul de inteligență. Pun rămășag că Ransome are să se lase de băutură. Când au să se cunune?

— Măine sau poimăine.

În vreme ce Mr. Smiley începu să strângă proviziile pentru orfelinat, ea păstră tăcerea. Când el dădu să plece, mătușa Phoebe îi spuse:

— Nu pot să uit câte lucruri s-au întâmplat în ultimele zile.

După ce făcu această constatare, se întoarse calmă la bucătărie spre a prepara cina, precum și supa prescrisă de Maior pentru lady Heston. În vreme ce treblăuia, reflectă cu uimire: „Este îngrozitor câte nenorociri au căzut pe capul acestei biete femei de câteva zile încoace. Cred că Miss MacDaid a pus-o la atâtea munci încât a dărâmat-o.” În concepția ei, lady Heston de azi era o persoană cu totul diferită de aceea care se ascunsese în șanț în timp ce aborigenii bhils trecuseră pe lângă ea spre a jefui bungalowul lui Mrs. Hogget-Clapton, era cu totul diferită de femeia care stătuse goală, cu nerușinare, turnându-și pe ea apă din chattee. Acum era subțire ca o trestie și părea să fi pierdut orice scânteie de viață. Răscoli jarul din soba de gătit indiană, gândindu-se: „Măine trenul ne va aduce un transport de făină albă. O să putem coace și noi puțină pâine bună.”

19

Două zile mai târziu, Fern și Ransome nu mai avură ce face la Școala de muzică. Misiunea lor se terminase o dată cu sosirea unui nou grup de medici și de infirmiere. Fură deci chemați la spital, Fern spre a o ajuta pe Miss MacDaid în problema aprovizionării, iar Ransome spre a îndeplini diferite sarcini. Când Miss MacDaid o văzu pe fată îi spuse de îndată:

— Primul lucru pe care îl ai de făcut este să te culci... și să dormi până te vei trezi. Abia atunci ai să ne poți fi de folos. În starea de acum nu mai ești bună de nimic.

În momentul în care părăsise Școala de muzică, oboseala

coborâse asupra lui Ferm ca un fel de nor. Acum, după ce greu trecuse, epuizarea îi îngreuna pleoapele și îi strivea parcă șalele dureroase. Era atât de istovită, încât în vreme ce mergea alături de Ransome, de-a lungul bazinului, îndreptându-se spre spital, nu era în stare nici să vorbească. Dar înapoia acestei cumplite oboseli încerca un simțământ cețos de fericire, fiindcă totul se terminase fără ca să se năruie. Când Miss MacDaid îi spuse cu bruschete: „Ai făcut o treabă bună, dacă ținem seama că habar n-aveai de meseria asta”, Ferm izbucni în lacrimi până ce infirmiera-șefă îi făcu o injecție ca să o liniștească și să o ajute să doarmă. Veterana știa ce înseamnă o asemenea epuizare, care are efecte și mai puternice asupra celor tineri. La cincizeci de ani ea rezistase mult mai bine decât în cursul acelei epidemii care o secerase pe Miss Eldridge.

Cât privește Ransome, se prăbuși pe un scaun în cabinetul Maiorului, cu picioarele întinse înainte și cu ceafa rezemată de muchia spătarului. Închise ochii câteva clipe, apoi auzi glasul Maiorului.

— Arăți dărâmat de tot.

— Nu. Nu sunt încă. Dar nu mi-ar strica puțin somn.

— Voiam să te văd. Este vorba de lady Heston. Dorește să vii cu mine la Misiune. Nu ți-am spus mai de mult. M-am gândit că e primejdios să te duci de la Școala de muzică direct la ea. Dacă mai ești în stare să mergi, te iau cu mine la Misiune de îndată ce ai să te dezinfectezi.

Vocea Maiorului, gândi Ransome, avea un timbru ciudat. „O aud așa fiindcă sunt obosit”, își zise. Dar când se ridică de pe scaun și se uită la prietenul său, pentru întâia oară după intrarea acestuia în cabinet, își dădu seama că iluzia nu era datorită propriei sale epuizări. Glasul Maiorului era obosit, iar cuvintele le rostea molcom, ceea ce nu-i era în obicei. Ochii lui oglindeau o expresie de suferință, de înfrângere. Nu părea numai slăbit, epuizat. Era ca și cum o lumină care părea de obicei să strălucească înlăuntru ființei

lui, însuflețindu-i puterea – se micșorase sau se stinsese. Până acum radiase întotdeauna o încredere în sine, o siguranță deplină, ca și când zeii l-ar fi plasat deasupra slăbiciunilor și suferințelor omenești.

Ransome era obsedat de viziunea propriului său pat, patul acela mare, confortabil și atât de vechi, pe care John Baptistul i-l pregătise fără îndoială – un pat în care s-ar fi lăsat să cadă, scufundându-se în uitare și în pace, pentru prima oară după atâtea zile de trudă, poate chiar pentru întâia dată în viață. Nu mai voia să o vadă pe Edwina. Se temea de zâmbetul ei batjocoritor, de asprimea, de realismul ei.

— Este absolut necesar să mergem chiar acum? Întrebă.

Maiorul își aruncă o clipă privirile asupra hârtiilor din fața lui.

— Cred că da, spuse. Putem merge la Misiune, călări pe biciclete, folosind drumul cel mai scurt. Podul hipodromului a fost reparat.

— În regulă, rosti Ransome obosit. Apoi întrebă: Cum se simte?

— Nu prea bine.

— Cum adică?

Maiorul scoborî tonul, ca și când și-ar fi vorbit lui însuși.

— Exact așa cum ți-am spus.

„Nu cred că este adevărat, reflectă Ransome năucit. Edwina nu poate să fie pe moarte. Tocmai Edwina dintre atâția oameni.” Deodată se uită la Maior și înțelese povestea în întreaga ei complexitate.

Deci iremediabilul se întâmplase... Lucrul de care el se temuse atât de mult se întâmplase. Abia acum înțelese suferința din ochii albaștri-cenușii ai prietenului său, durerea omului care, după ce salvase atâtea vieți omenești, se simțea incapabil să salveze pe ființa unică, pe cea mai importantă dintre toate. Maiorul fusese fascinat de Edwina, ca orice bărbat de rând. Zeii nu-i dăduseră o dispensă specială. Răutăcioși, îl cruțaseră, spre a-l lăsa să cadă sub vraja Edwinei.

Deodată Ransome se simți cuprins de un mare val de uimire și

dragoste pentru Maior. Spre a-i mărturisi sentimentele, se ridică de pe scaun, străbătu încăperea și puse mâna pe umărul prietenului său.

— E o femeie extraordinară. Nu va muri. Nu poate să moară. Este indestructibilă. N-are să moară fiindcă nu vrea să moară.

— Mă tem că vrea, rosti Maiorul fără să-l privească în ochi. Asta e nenorocirea. A renunțat să mai lupte.

Ce i se întâmplase Edwinei? Ce anume putuse să o schimbe atât de profund? Îi cunoștea de atâta vreme tăria, perversitatea. Edwina se va lupta spre a trage pe sfoară moartea, și aceasta numai din perversitate.

Maiorul se ridică și spuse:

— Am face mai bine să plecăm. Fă un duș și spală-ți mâinile cu alcool. Eu am să iau bicicleta lui Miss MacDaid, iar dumneata ai s-o iei pe a portarului.

Tot drumul până la Misiune îl parcurseră în tăcere. Trecură pe lângă statuia bondoacă a Reginei Victoria, stând nezdruccinată pe pedestalul ei în ciuda dezastrului, lăsară în urmă Grădina zoologică acoperită încă de ape, casa soților Bannerjee, pustie acum, cu excepția omului aceuia subțire și negricios pe care Ransome îl salvase de pe balcon, ocoliră casa lui Ransome și casa lui Rașid Ali Khan, unde patru din cei șapte copii se jucau sub ramurile unui ficus bengalez.

Îi întâmpină mătușa Phoebe.

— S-a trezit. Am îndemnat-o să doarmă, dar a refuzat. Spunea că vrea să vă aștepte. Pare ceva mai înviorată.

— Temperatura? întrebă Maiorul.

— Aceeași. Nu a scăzut de loc.

— Nu mai poate dura mult așa. Se întoarse spre Ransome. Intră dumneata mai întâi. Te așteaptă.

Rezemată de perne, în patul mătușii Phoebe, Edwina ținea pe genunchi caseta de metal salvată de Bates. Arăta foarte slabă, și numai petele roșii pe care febra i le făcuse în obraji îi mai colorau fața. Purta una din cămășile de noapte ieftine ale Berthei Smiley, iar rădăcina cărării pe care și-o făcuse în păr era mai întunecată decât restul. Șuvițe drepte și moi atârnav de o parte și de alta a chipului ei. Înfățișarea Edwinei îl izbi neplăcut pe Ransome „Nu trebuie să citească în ochii mei ceea ce simt”, gândi. Consecvent acestui raționament îi vorbi cu falsă și prostească veselie.

— După cum văd, ai intrat mesa.

Auzindu-i vocea, Miss Hodge sări de pe scaun în întâmpinarea lui.

— Îmi pare așa de bine că ați venit, Mr. Ransome. Amândouă vă așteptăm de mai multe zile. Pofțiți, luați loc pe scaunul meu, lângă pat.

Edwina se adresă bătrânei domnișoare:

— Adu-ți aminte, Miss Hodge. Făgăduiseși să o ajuți pe mătușa Phoebe după ce va veni Mr. Ransome.

— În regulă! În regulă! răspunse Miss Hodge voioasă. De la o vreme m-am făcut foarte uitucă. Bolnava noastră este mult mai bine astăzi, Mr. Ransome. Se va pune pe picioare până ce se va înapoia Miss Dirks.

Apoi ieși foindu-se ca o găină și închise ușa în urma ei. Ransome străbătu odaia și se așeză pe marginea patului. Luă mâna Edwinei într-a lui.

— De acum câteva zile voiam să vin să te văd.

— Arăți obosit. Ți-a fost greu la Școala de muzică?

— Destul de greu.

— Cum merg treburile cu Fern?

— Perfect. Ne căsătorim.

— Mătușa Phoebe mi-a vorbit despre asta... mi-a atras atenția să păstrez secretul. Suspină. Ești un porc norocos.

— Da. Cred că am avut noroc. Dar a trebuit să treacă mult timp până și-a întors norocul fața spre mine.

Apoi se gândi: „Aș amuza-o dacă i-aș istorisi întreaga poveste. Ar mai înveseli-o.” Adăugă zâmbind:

— N-ai să crezi când am să-ți povestesc cum am ajuns să ne iubim. Acum pot să-ți spun. Ai jucat și tu un rol. Fără să știi, ai împiedicat căderea lui Fern în ghearele păcatului.

O expresie de interes se oglindește în ochii Edwinei.

— Cum? Întrebă ea.

Ransome îi povestește cum se înapoiase acasă după prima noapte, în care el și Edwina se iubiseră fără prea mare entuziasm, în camera aceea cu o blană de panteră pe podea, ca în romanele lui Elinor Glyn, și cum o găsisese pe Fern așteptându-l, spre a i se dăruia. Povestește cum fusese ispitit să o facă, dar că, datorită sațiului și unui oarecare dezgust rezistase cu ușurință tentației și o determinase pe Fern să plece și să-și petreacă noaptea la soții Smiley. În vreme ce-l asculta, Edwina se încruntă ușor și la un moment dat păru că se gândește la ea și nu la spusele lui.

— Am fost amândoi niște nesăbuiți, rostește ea.

După ce Ransome își termină povestea, Edwina spuse:

— Ceva trebuie să se fi întâmplat între voi în noaptea când ai rămas singur cu ea în casa perechii Bannerjee. Cum a fost?

Oarecum rușinat, Ransome îi povestește și acest episod, sperând că și Edwina va privi lucrurile prin prisma lui.

— Aici, în Ranchipur, poți să te vezi pus în fața celor mai fantastice situații. Da, da, este ultimul lucru care ăș fi crezut că i se mai poate întâmpla unui ins ca mine.

Povestea nu o înveselește pe Edwina. Ransome are chiar impresia că ea abia îl ascultase. Își amintește deodată că, în noaptea din ajunul

cutremurului, se gândise, amețit de băutură, că Edwina ar face mare haz dacă ar afla că prin depravarea ei salvase virginitatea unei fete pe care nu o cunoscuse niciodată. Acum Ransome își dădu seama că povestea lui nu era de loc veselă. Nici Edwina, care zăcea acum în pat, lângă el, nu o socotea veselă. Aventura aceea căpătase alt aspect, arăta ca plumbul transformat în aur, fiindcă și lui și Edwinei li se întâmplase ceva care le schimbase total optica. Poate că se umanizaseră, pierzându-și cinismul inuman din trecut.

Deodată ea întoarse capul, uitându-se în altă parte.

— Trebuie să-ți spun și eu ceva, Tom. Este un fel de confesiune. Să nu iei în nume de rău, dacă nu te privesc în ochi. M-ar face să mă simt tare prost.

Ransome ghici ce avea să urmeze.

— Spune-mi așa cum socotești tu că este mai bine, scumpa mea.

— E atât de caraghios ceea ce mi se întâmplă, dragă Tom. După ce am fost toată viața o târfă, și am ajuns să arăt ca o sperietoare, m-am îndrăgostit la vârsta mea pentru întâia oară. Mă simt atât de ridicolă...

— Am bănuir că s-a întâmplat așa ceva.

— E stupid să încerci un asemenea simțământ. Este rușinos, aproape comic... să însemne atât de mult pentru mine o simplă conversație de cinci minute cu omul pe care-l iubesc. Aceste cinci minute au căpătat în ochii mei o importanță mai mare decât tot ce mi s-a întâmplat până acum în viață...

Ransome nu rosti un cuvânt. Se mărgini să-i strângă ușor mâna, gândindu-se: „Și el te iubește, fiindcă arăți așa... fără culoare în obraji, fiindcă porți o cămașă de noapte ieftină și fiindcă se văd rădăcinile nevopsite ale părului. Acum ești mai frumoasă decât înainte.” Expresia copilărească, inocentă, de pe chipul ei, era și mai limpede acum, fiindcă nu o mai întuneca fațada aceea de falsitate și dezamăgire. Imaginația ei dezvăluia finețea feței. Toate acestea vedeau delicatețea și decadența unei rase nobile ajunsă la epuizare.

Ochii ei albaștri păreau enormi. Ransome și-o aminti așa cum arăta la dineul acela îngrozitor oferit în casa Bannerjee. „Strălucitoare și liberă... acum însă nu mai era liberă.”

Edwina vorbea încet, făcând eforturi, ca și când ar fi fost foarte obosită:

— Toate acestea îmi inspiră cele mai stranii idei... câteodată am senzația că mă aflu într-o biserică. Am sentimentul că trebuia să se întâmple așa... sentimentul acesta mi-a încolțit în suflet încă din copilărie și m-a urmărit până la sfârșit. *A trebuit* să vin în India. *A trebuit* să mă opresc în Ranchipur. Până și cutremurul era cuprins în acest program impus. Îl privi pentru prima oară în ochi de când începuse să vorbească: Este un simțământ binefăcător... îți dă un fel de satisfacție, de plenitudine, ca și când mi-aș fi trăit viața, iar ceea ce va urma nu va mai avea importanță. Același simțământ trebuie să-l aibă și un pictor când termină un tablou care-l satisface. Edwina îi strânse mâna, apoi reluă: Trebuie să vorbesc cuiva... iar noi ne-am înțeles bine încă de la început. Ne-am înțeles foarte bine, dar n-am fost în stare să ne ajutăm ca să putem ieși din noroi. Au trebuit să vină alții.

— Da. Ne-am înțeles întotdeauna chiar prea bine. Se ridică ținându-i încă mâna într-a lui. Acum am să plec, dar am să revin mai târziu. Am terminat cu Școala de muzică, așa că mă pot deplasa după voie.

Înfricoșată parcă de perspectiva plecării sale, Edwina îi spuse repede:

- Nu pleca! Nu sunt obosită. Ce mai ai de gând?
- Am să rămân aici în Ranchipur. Poate pentru totdeauna.
- Crezi că are să-i convină lui Fern? E încă foarte tânără.
- Este și ideea ei. Vrea să se facă infirmieră.
- Miss MacDaid privește cu simpatie acest proiect?
- Presupun că da. Este destul de greu să-ți dai seama dacă Miss MacDaid privește un lucru cu simpatie.

— Știuca asta bătrâna a făcut tot ce-a putut ca să mă dea gata, zâmbi Edwina, apoi adăugă: Dar nu-i aduc nicio învinuire. A făcut ce trebuia să facă.

Ransome îi vorbi despre noua sarcină pe care i-o încredințase Maharani.

— Ai mare noroc, exclamă Edwina. Bătrâna Maharani este o minunată doamnă. Păcat că nu a putut să mă sufere. Nu mi-a acordat nicio șansă...

— Impresia pe care i-ai făcut-o în prima noapte nu a fost tocmai favorabilă. Mă îndoiesc să te fi displăcut în mod special. Nu agreează în general femeile, cu excepția câtorva care sunt trecute de șaptezeci de ani. De câte ori m-a văzut, m-a întrebat despre tine.

— Am vrut să discutăm câteva chestiuni serioase. Poți să deschizi caseta asta pentru mine?

El o deschise și scoase câteva hârtii și o cutie mică pe care Edwina o desfăcu. Înăuntrul cutiutei se afla un inel cu un imens safir montat în platină.

— Nu cred că ai putut să faci rost de un inel pentru Fern. Oferă-i-l pe acesta. Mi-ar face plăcere să știu că l-ai primit de la mine.

— Prea drăguț din partea ta, scumpa mea. Este, ceea ce se poate numi, un dar princiar.

— Îi plac safirele?

— Habar n-am. N-aș crede că știe să deosebească o piatră prețioasă de alta.

— Aș dori să vină să mă vadă. Mi-ar plăcea să stau cu ea de vorbă.

— Am să-i spun. Sunt sigur că are să-i facă și ei mare plăcere să vină.

— Nu mi-am redactat niciodată testamentul, nici cel puțin în ceea ce privește renta mea personală. De asta voiam să-ți vorbesc. Acum, după ce am intrat în stăpânirea unei grămezi de bani, trebuie să fac ceva cu ei.

— Nu e momentul. Așteaptă până ai să te restabilești.

Edwina zâmbi.

— Nu! M-am hotărât să-mi schimb caracterul. Nu mai concep să ocolesc situațiile care m-ar putea plictisi. Nu m-aș fi îmbolnăvit acum, dacă mi-aș fi dat osteneala să-mi fac vaccinul antitific. Întotdeauna am evitat mărunțișurile și le-am lăsat pe seama altora.

Se lăsă iarăși pe perne, ca și când lungă ei expunere ar fi istovit-o.

— Ce-ai vrea să faci? întrebă Ransome.

Fără a mai încerca să se ridice de pe perne, Edwina replică:

— Aș vrea să fac o serie de legate, pentru ca să dispun așa cum doresc de o parte din bani, în cazul că mi s-ar întâmpla ceva. Nu pot să mă ocup de toți. Sunt prea mulți și nici nu știu cui aș mai putea să-i împart. Nu mă pricep în ceea ce privește chestiunile juridice. Vreau să aștern pe hârtie câteva legate, să-mi pun semnătura, iar tu să mă asiguri și să semnezi în calitate de martor.

— Nu sunt avocat. Rașid este expert în problemele juridice. Poate că va ști să te îndrumeze. Îi luă mâna într-a lui. Dar întreaga chestiune îmi pare lipsită de sens. Nu e nicio grabă.

Ea îi ignoră remarca, spunând:

— Poți să scrii pentru mine ceea ce am să-ți dictez?

— Da.

— Nu știu ce s-o fi întâmplat cu Elsworth... secretarul lui Albert. Nu mai am nicio veste de la el. Acum e la Bombay.

— El a trimis avionul. Cred că este foarte ocupat. Îmi închipui că nu-și mai găsește capul de când vestea morții lui Heston a ajuns în Europa. Știrea a întors pe dos o mulțime de oameni... ziariști, membri din consiliile de administrație, acționari și câți alții.

Tăcută, Edwina își aruncă privirile spre fereastră.

— Mi se pare ciudat că Albert se bucura de atâta notorietate. În realitate era atât de neînsemnat.

— Acum ar trebui să spui ce dorești să scriu. Iar când va veni Maiorul să te vadă, am să trec totul pe curat, respectând formele

legale. Ai vorbit destul.

— În primul rând Miss Hodge, zise ea. Aș vrea să-i asigur o existență confortabilă, cât timp va trăi. Sărmana creatură a avut o viață atât de îngrozitoare. Aș vrea să-i las douăzeci sau treizeci de mii de lire sterline.

Ransome scoase din buzunar un creion și o bucată de hârtie pe care scrisese un raport referitor la actuala aprovizionare a Școlii de muzică.

— Douăzeci de mii de lire sterline este o mare sumă de bani... mai mult decât îndestulătoare pentru ea. Afară de asta, și Miss Dirks i-a lăsat toate bunurile ei. Așa mi-a spus chiar ea. Și Maharani îi va face o pensie.

— Nu fii obositor, Tom. Sunt banii mei și, slavă Domnului am destui.

Ransome își zise că nu avea rost să se opună. Scrise deci: „Miss Hodge, douăzeci de mii.”

— Când viața se va întoarce la normal, biata femeie va avea nevoie de o infirmieră, de cineva care să o păzească. Ar fi îngrozitor să o interneze. Edwina păstră câteva momente tăcerea, apoi adăugă: N-ai putea să te ocupi tu de ea? Miss Hodge spune că nu vrea să se întoarcă în Anglia înainte de revenirea lui Miss Dirks. Nici nu cred că este bine pentru ea să o trimiți în țară, tocmai acum. Spune că nu are pe nimeni acolo, cu excepția unor veri îndepărtați, care nu vor voi desigur să se încarce cu o asemenea povară. Adevărul este că dacă ai trimite-o în Anglia, ar interna-o imediat. Aici nimeni n-are să-și bată capul cu ea. Iar într-o zi își va da seama că Miss Dirks a murit.

— Da, s-ar putea aranja cumva.

— Vreau să mai las o sută de mii de lire sterline spitalului. Un fond de care să se poată dispune așa cum se va crede de cuviință.

— Da.

— Cincizeci de mii de lire sterline soților Smiley. Edwina se uită

la el. Crezi că este destul?

— Cred că da. Banii nu prea contează în ochii lor. Nu-i vor cheltui pentru propriile lor nevoi.

— Mai am o mătușă bătrâna și un văr tânăr în marina militară, pe care nu i-am văzut de aproape doi ani. Le las la fiecare câte cincizeci de mii. Numele lor sunt lady Sylvia Wellbank și locotenentul Arthur Wellbank. Ea locuiește într-o casă denumită Parmely Vicarage, lângă Salisbury. Aceeași adresă va servi pentru amândoi.

Închise ochii și își întoarse capul puțin pe o parte.

— Mi se pare atât de bizar să joc oarecum rolul lui Dumnezeu, schimbând rosturile unor oameni, grație faptului că în urmă cu un număr de ani, pe când eram săracă, m-am măritat cu Albert. Suspină. Am împărțit până acum o avere, fără să fi dispus decât de o mică fracțiune din total. Cred că este obositor să fii bogat. Nu m-au preocupat niciodată asemenea chestiuni. Era destul să cer ceva, ca să mi se aducă totul la picioare. Aș vrea să-ți las și ție cincizeci de mii, sau... orice sumă vei dori. Râse. Fixează o cifră, Tom. Puțini oameni s-au bucurat de o asemenea șansă... Albert ar plesni de ciudă dacă ar ști că banii adunați de el prin înșelăciuni și furturi au ajuns în mâna unui gentleman. Ținea atât de mult să fie un gentleman, dar, firește, nu poți face o pungă de mătase dintr-o ureche de porc.

— Eu am destui bani. Bunica mea a avut grijă de asta. Oricum, dacă redactez testamentul, va fi ilegal să mă trec printre beneficiari. Apoi îi veni o idee. De vreme ce vrei să împrăștii acești bani, ai putea să-i lași Ministerului prosperității publice, Smiley și cu mine am ști cum să-i folosim.

— Bun. Scrie o sută de mii pentru asta. Dacă vrei mai mult, spune.

— Nu! Cred că e destul.

Edwina se ridică iarăși de pe perne.

— Nu pot să mă mai gândesc și la alte legate. Sunt prea obosită și

mă doare îngrozitor capul. Cu restul banilor pot face ce vor. Albert are un frate pe care nu m-a lăsat niciodată să-l văd. Trăiește într-o vilă din suburbiile orașului Liverpool. M-ar amuza să văd cum îi va schimba viața cascada aceasta de peste un milion de lire sterline. Mulți oameni se vor bate pentru banii ăștia.

Ransome se ridică și strecură hârtia în buzunar.

— Mă duc să trec legatele pe curat. Acum nu te mai gândești la asta și încearcă să te odihnești.

Ransome îi luă caseta de metal de pe genunchi și, sprijinind-o pe Edwina cu un braț, îi așază pernele. Greutatea ei se redusese aproape la nimic. După ce se lăsă din nou pe perne, Edwina spuse:

— Caseta e plină de bijuterii. Poți să i le dai lui Fern.

— Vorbești prostii.

— Vorbesc foarte serios. Fratele tău are copii?

— Nu.

— Dacă tu și Fern veți avea copii, fiul tău ar putea să devină conte de Nolham. Soției sale n-ar fi exclus să-i placă splendidele bijuterii lăsate de o târfă britanică, numită lady Heston, care a murit în Ranchipur în cursul dezastrului din 1936. Va avea ce povesti despre aceste pietre prețioase, spre a mai înviora atmosfera în timpul dineurilor plictisitoare. În Anglia suntem cu toții niște snobi. Ne plac asemenea povești. Suspină apoi adăugă: Nu mă mai contrazice. Sunt prea obosită. Scrie la testament că las toate bijuteriile mele lui Fern. Deschise ochii, zâmbi și îl privi deschis: Cred că același simțământ îl încearcă toți cei care se pocăiesc, devin cucernici... (vocea ei slăbi) și renunță la toate bunurile lumesti. Continuă în șoaptă: Este un simțământ foarte plăcut.

Ransome ieși din odaie, apoi trecu în bucătărie. Maiorul se ridică repede și îl privi cu o expresie de teamă, ca și când el, medicul, ar fi căutat o încurajare din partea lui Ransome.

— Cred că vizita mea i-a făcut bine, zise Ransome. Mi-a cerut să-i scriu testamentul. I-am spus că nu are rost, dar ea ține foarte mult la

asta și presupun că nu ar fi indicat să o contrazicem. Nu-mi pare atât de bolnavă pe cât am crezut.

Știa însă că deosebit de gravă nu era boala în sine, ci apatia pe care o deslușise în Edwina, convingerea ei bizară că totul avea să se sfârșească, dorința ei, aproape graba cu care accepta acest fapt. Maiorul își închipuise că vizita lui Ransome avea să o ajute, socotise că omul acesta va juca rolul unui medicament miraculos care va da rezultate acolo unde el eșuase. Ransome își dădea seama că prietenul său o iubea pe Edwina. Era destul să-l privească în ochi spre a înțelege acest lucru. De la început se temuse că va interveni așa ceva între ei doi și încercase într-un fel să împiedice aceasta. Inevitabilul se întâmplase. Faptul în sine nu-l alarmase atât de mult, cât urmările lui. Ransome se temuse că Edwina îl va seduce și îl va fascina pe Maior, iar după ce se va sătura de el va fugi în Anglia, în cinica securitate a lumii ei. Dar lucrurile se petrecuseră altfel. Înțelese deodată, mai bine decât ei doi, că nu exista soluție, nu exista nicio cale de ieșire. Într-un climat mai potrivit, tăria și vitalitatea propriului ei corp ar fi învins împotriva voinței ei, dar aici, în India, totul se împotriva acestei mașini denumită trup omenesc.

Maiorul știa aceasta. Se citea totul în ochii lui albaștri-cenușii, plini de suferință. Ransome înțelese abia acum de ce Maiorul îi spusese: „Asta e nenorocirea, nici nu încearcă să lupte.” Pentru prima dată moartea devenea pentru Ransome o realitate. În timpul războiului și apoi al cutremurului, moartea avusese un sens abstract. Moartea acelei umbre nefericite care se numea mama lui, și chiar aceea a tatălui său pe care nu-l putuse suferi niciodată, nu avuseseră nicio importanță. Nici moartea bunicii sale n-avusese pentru el un caracter de realitate, pentru că, deși o iubise, ea era bătrână, iar sfârșitul îi fusese firesc ca și un somn lung. Acum vedea totul limpede: Edwina era pe moarte și nimeni nu o putea ajuta ori salva. „Totul e zadarnic, gândi. Totul se reduce la o teribilă zădărnicie.” Acum înțelegea de ce ea era pe moarte. Cu o lună mai

înainte, nici el nu ar fi reacționat altfel în fața morții.

21

Mătușa Phoebe scoase dintr-un sertar cerneală, un toc și hârtie de scris cu *en-tête*-ul „Misiunea Americană, Secția Educativă, Statul Ranchipur”. Ransome se așează la masă și se așternu pe lucru, încercând cu desperare să își amintească frazeologia legală a testamentelor tatălui și bunicului său... dispun să las moștenire... Suna caraghios, dar mai toată frazeologia legală suna caraghios, arhaic și confuz. Când trecu pe lângă el, mătușa Phoebe rosti cu voce joasă, dar cu un ton exagerat de firesc:

— Cine ar fi crezut?

Ransome înțelese ce voia să spună, și se miră că în trupul ei bătrân și uzat de muncă mai stăruia capacitatea de a se mira și de a aprecia situațiile romantice. Înțelese apoi că tocmai în asta dăinuia puterea ei și că acesta era unul din motivele pentru care nu îmbătrânise niciodată și rămăsese veșnic tânără. Uimirea și încântarea erau simțăminte pe care nici el și nici Edwina nu le încercaseră niciodată. Poate că erau apanajul puținilor aleși. Eventual puteau fi învățate. În curând va reuși poate și el să le împărtășească.

Mătușa Phoebe frământa aluatul de pâine la celălalt capăt al mesei de bucătărie.

— Am împlinit optzeci și doi de ani și tot mai descopăr lucruri noi.

Din colțul în care stătea și curăța niște tuberculi de discoreea, Miss Hodge rosti brusc:

— Lady Heston e o femeie atât de drăguță! Este o adevărată doamnă.

Când Maiorul trecu pragul, Edwina deschise ochii și îi zâmbi. Cu ton neutru, el îi puse câteva întrebări scurte. Adoptase un aer profesional, ca în acea după-amiază la palat, când ea se străduise să-l transforme în amant.

— Astăzi arătați mult mai bine, spuse, deși știa că rostește o minciună. Sunteți înzestrată cu o extraordinară vitalitate.

— Întotdeauna am fost tare ca fierul.

— În cursul zilei de mâine așteptăm o mașină de fabricat gheață. Aceasta va ajuta mult la continuarea tratamentului.

— Mi-ar plăcea să simt iarăși răceala gheții. Aș dori să dorm pe blocuri de gheață. Am impresia că n-am să mai simt niciodată destulă răceală, așa ca să-mi fie bine.

Atitudinea Maiorului era din ce în ce mai țeapănă. Părea că omul care îi vorbise în primele ore ale dimineții, în timp ce ea era de gardă în salon, se retrăsese, lăsând în locul său un străin. În vreme ce îi vorbea, Maiorul se lupta cu spaima crescândă din sufletul său; nu era frica față de moartea care cobora asupra Edwinei, ci ceva mult mai rău. Era o groază pe care nu o mai încercase niciodată, dar pe care o recunoștea acum ca și când ar fi fost o boală veche, recurentă, iar această recunoaștere îl înspăimânta și mai mult. „Trebuie să-mi păstrez cumpătul, gândi. Dacă cedez sunt un om pierdut. Voi începe să plâng, să urlu. Să mă comport ca imbecilul de Bannerjee. Nu suntem plămădiți din același aluat. Eu sunt indian de modă nouă. Nu vreau să mă las târât. Nu mă las cuprins de spaimă.” Își înfipse unghiile în palme. Corpul lui puternic începu să tremure. Simțea parcă nevoia să strige după ajutor, să se arunce la pământ, să se vaite și să țipe, să se bată cu pumnii în piept și să își smulgă părul, să se rostogolească prin țărână și să își acopere capul cu cenușă și cu balegă.

„Niciodată nu mi s-a întâmplat așa ceva, gândi furios. N-am crezut că se putea ascunde în sufletul meu”... acea emoție grozavă, ticăloasă care pierduse de atâtea ori India și dăduse naștere la atâtea cruzimi și la atâtea masochism, la atâtea înfrângeri și la atâtea desperări. Își înfipse și mai adânc unghiile în palme și își spuse: „Nu pot să-i trădez... tocmai eu dintre toți indienii. Tocmai eu care am dovedit că nu există așa ceva. Nu mi-e îngăduit să mă trădez pe mine însumi. Dacă mă voi trăda o singură dată, s-a zis cu mine. Nu va mai avea importanță ce se va întâmpla după aceea. Voi fi deopotrivă cu Bannerjee și cu toți aceia care urlă isteric.” În sufletul său își blestemă rasa și casta brahmană, ereditatea și clima crudă, oribilă, care transforma pe oameni în neurastenici și în dezechilibrați. Blestema însuși sufletul Indiei!

Temându-se de propriile-i reacții, începu să vorbească iarăși, fără a mai lăsa emoția să-l stăpânească, și cu un glas neutru, monoton, foarte firesc, care părea să izvorască nu din acea mașină ostilă, trădătoare, care se identifica acum cu propriul lui corp, ci părea să vină de la mare distanță. Datorită mecanismului acestui slab și înfricoșat trup se auzi pe sine însuși – oricare ar fi fost esența acestui ego – rostind monoton, ca și când s-ar fi referit la o simplă călătorie la Bombay sau la Delhi.

— Ai depășit apogeul crizei. Planul este pus la punct. După ce îți vei reveni sufletește vom pleca împreună. M-am gândit la toate. Vom pleca spre orientul îndepărtat... spre statele malaieze, ori undeva în India, unde nu ne cunoaște nimeni. (Numai că nu exista porțiuni în India în care Maiorul să nu fi fost cunoscut). Și acolo vom începe o nouă viață. Ne vom continua opera. Vom clădi o lume nouă. Vom recolta multe satisfacții și nu vom avea prea multe piedici de doborât.

Apoi Maiorul simți atingerea mâinii ei pe a lui. O auzi spunând:

— Da, va fi perfect. Va fi minunat.

În clipa aceea corpul lui prinse iar să se înfioare, simți îndemnul

să se arunce la pământ, să renunțe la onoare și la curaj, la dârzenie și la forță, și să săvârșească un gest sălbatic de desperare, recunoscându-și înfrângerea.

O auzi pe Edwina întrebându-l:

— Ce s-a întâmplat, dragul meu? Ești bolnav? De ce tremuri?

Atunci îl copleşii rușinea, rușine față de el însuși, față de admirabila și nobila mașină brahmană, care era corpul său. Nu-i putea spune Edwinei ce anume îl făcea să tremure. Nu îndrăznea să-i permită a bănuirii... că tocmai ea, dintre toți oamenii care trecuseră printr-un iad de chinuri, fără să se plângă câtuși de puțin, era acum condamnată să moară. În momentul acela urî întreaga Indie și propriul său trup care îl trăda.

Și iarăși auzi vocea aceea monotonă și plată, venind de foarte departe: „Nu e nimic, ești doar surmenat fizic. Are să treacă. Totul se va îndrepta.” Dar spaima aceea nu putea fi izgonită; se crampona de spiritul său, așa cum o panteră dezlănțuită se cramponează cu ghearele de carnea dezgolită a victimei. Își avea izvorul în trecutul său, în trecutul bunilor și străbunilor și al celor mai îndepărtați strămoși. Era ceva imposibil de înțeles pentru Edwina, chiar și pentru Ransome, prietenul său, chiar și pentru Rașid care nu era indian, ci un viguros arabo-turc, chiar și pentru bătrâna Maharani cu sângele ei sălbatic și mândru de mahratta. Era ceva mai străvechi, mai corupt decât tot ceea ce era stricat în sângele lor. Pe lângă el, toți ceilalți erau noi-veniți în India.

Auzi vocea aceea îndepărtată spunând: „Să nu mai vorbești. Ai să oboești.” Apoi ușa se deschise și Ransome intră aducând hârtie, toc și cerneală, iar după el venea mătușa Phoebe, ștergându-și făina de pe mâini. Spiritul Maiorului porni iarăși să strige împotriva trupului cuprins de panică: „Nu acum! Oh, Doamne! Oh, Rama! Oh, Vișnu! Nu acum! Nu în fața lor! Ei cred în mine! Nu în fața lor!” Și în adâncurile sufletului său auzi iarăși urletele înfricoșate, coplășitoare ale răposatului Mr. Bannerjee.

Îl auzi pe Ransome spunând:

— Draga mea, am făcut cum m-am priceput mai bine. Am adus-o și pe mătușa Phoebe ca să fie martoră. Maiorul poate fi al doilea martor. Mă tem că mărturia lui Miss Hodge ar putea să fie invalidată.

În glasul lui Ransome exista ceva prefăcut, obosit, dar tocmai acest timbru lumină, într-o străfulgerare, înțelegerea Maiorului. Și Ransome, prietenul său, suferea, era istovit. Se afla pe punctul de a-și recunoaște înfrângerea, dar ceva îl făcea totuși să meargă înainte. Să pretindă că ar fi crezut în ceva de necrezut, și astfel să ducă lupta până la sfârșit. Desperarea care îl rodea pe Ransome era mai puțin înspăimântătoare decât teroarea abisală și deznădejdea care amenințau să-l înghită pe Maior.

Calmul spectaculos al lui Ransome, care se comporta ca și cum nimic tragic nu s-ar petrece, ca și cum ar fi cerut Edwinei să semneze un document fără mare importanță, îl întări brusc pe Maior. Se ridică și se apropie de fereastră, prefăcându-se că l-ar interesa priveliștea, dar în acest timp își acoperi cu mâinile fața și își apăsă cu vârfurile degetelor tâmpile până ce durerea i se mai ușură puțin.

Continua să tremure când Ransome se așeză pe un scaun și începu să citească testamentul. La sfârșitul lecturii, acesta întrebă:

— E făcut bine așa?

— Da. Deși nu mă prea pricep în astfel de chestiuni.

Ransome îi întinse testamentul și Edwina îl semnă, apoi dădu tocul mătușii Phoebe și după aceea Maiorului spre a-și pune semnăturile. Scrisul mătușii Phoebe era puțin zgâriat, dar ferm. Al Maiorului era nesigur și tremurat ca al unui bătrân.

Edwina se adresă apoi Maiorului:

— Când ai să vii să mă mai vezi?

— Deseară... după lăsatul nopții.

Corpul lui împanicat nu putuse fi încă supus, așa că vorbele sale

fuseseră rostite anevoie, aproape înăbușit.

— Aș vrea să-i spun câteva cuvinte lui Tom, între patru ochi.

Maiorul se întoarse spre Ransome:

— Te aștept dincolo. Vom pleca împreună.

De data aceasta îl cuprinsese iarăși spaima la gândul că avea să străbată vasta și neteda câmpie roșiatică și că urma să treacă pe lângă râul tumultuos, pe lângă ficușii bengalezi și smochinii de Java, aliniați de-a lungul drumului, precum și pe lângă templele ruinate. Toate acestea îl vor trage înapoi în abisul timpului, înapoi în lumea de coșmar în mijlocul căreia Mr. Bannerjee își petrecuse întreaga lui existență. Până ce va reuși să își înfrângă spaima lăuntrică, trebuia să stea aproape de Ransome. Trebuia să se scuture de această isterie înainte de a da ochii cu neînfrânta Miss MacDaid care cunoștea mai bine decât ei toți Orientul și India. Ea îl va privi pătrunzător și mai târziu, spre seară, îi va spune cu dispreț: „Va să zică și dumneata ai redevenit un hindus. Tocmai dumneata!” Și pentru că Miss MacDaid își va relua vechile ei plimbări de după-amiază, îi va cere înapoi bicicleta.

Mătușa Phoebe îl urmă, ieșind la rândul ei din cameră. Când se văzu singură cu Ransome, Edwina îl întrebă:

— Ce se petrece cu el?

— E obosit. Are tot dreptul să fie. N-am remarcat o schimbare de altă natură.

— E mai mult decât atât.

Ransome ridică din umeri, prefăcându-se că habar nu avea la ce se referea Edwina.

— Nu crezi că e gata să facă o prostie?

— Nu. Nu e în firea lui.

Sufletul, instinctul lui Ransome, îi dezmințeau cuvintele. În realitate nu știa ce avea să se întâmple. Avea impresia că omul care abia părăsise încăperea îi era total necunoscut.

— Ai să-l ajuți cât ai să poți, nu-i așa?

— Am să-l ajut atât cât îmi va sta în putință.

Știa însă că nu va fi ușor. Era conștient că Maiorul se îndepărtase de el. „Poate că această schimbare este datorită durerii și emoțiilor, cugetă Ransome. Poate că în ființa lui există trăsături de caracter indiene pe care europeanul din mine nu le va accepta și nu le va înțelege niciodată.” Bănuia însă că explicația o putea găsi în absurditățile mistice și în literatura ieftină a tuturor scriitorilor de calibrul lui Kipling, care nu cunoscuse decât India cantonamentelor, a cluburilor, a ziarelor provinciale, și se rezuma la formula „Orientul tot Orient rămâne”.

— M-am gândit la ceva, spuse Edwina. Aș vrea să mai las niște bani pentru ceva care ar putea să ajute la o înțelegere mai bună între Orient și Occident. Nu știu cum s-ar putea realiza asta. Poți tu să găsești vreo soluție? Eu n-am găsit-o și sunt prea obosită ca s-o mai caut.

— Nu este decât o cale, răspunse Ransome cu amărăciune. Să creezi un fond pentru a se cumpăra otravă de șobolani... absolut necesară pentru a se nimici ignoranța, prejudecățile, lăcomia, spiritul provincial. Nu va fi însă ușor să le stârpești... Va trebui să mai stârpești și oameni. Cum ar fi de pildă ofițerii aceia cu concepții strâmte, bătrânul Dewan, neguțătorii, indivizii de teapa lordului Heston, bancherii, preoții, creaturile de seama lui Pukka Lil și a lui Mrs. Simon și chiar pe bătrânul general.

Edwina zâmbi.

— S-ar putea face și asta, dacă s-ar lucra cu dibăcie. În ceea ce mă privește n-am avut niciodată prejudecăți. Cred că oamenii din clasa de mijloc numesc acest lucru depravare, dar eu am credința că Dumnezeu ar socoti-o virtute.

Își întoarse privirile spre fereastră, și după o clipă de tăcere spuse:

— Ia te uită!

Urmărindu-i privirea, Ransome văzu trăsura lui Maharani trasă

de boi albi, cu coarne aurite, venind pe alea Misiunii.

— Frumoase animale, nu-i așa? rosti Edwina.

— E Maharani. Vine probabil să se intereseze de starea ta.

— Mulțumește-i din partea mea.

— Așa voi face.

Ransome se ridică și spuse:

— Totul e în regulă. Acum ai să te faci bine... înfrângând toate greutățile.

Edwina se întoarse spre el și-l privi cu ochii ei albaștri care păreau atât de enormi, în contrast cu fața-i slăbită și palidă.

— Și dacă mă fac bine... ce mare scofală?

În momentul acela Ransome înțelese mai bine decât oricare dintre ei că pentru Edwina nu mai exista salvare.

— N-are rost să îți faci asemenea probleme. Lasă lucrurile să își urmeze cursul.

— Așa am procedat întotdeauna, replică ea, și iată unde am ajuns.

Când se întoarse spre a se retrage, Ransome o observă pe Miss Hodge în pragul ușii întredeschise.

— Poftește înăuntru, Miss Hodge, zise el. Eu tocmai plec.

Le lăsa împreună, Miss Hodge așezată pe marginea patului, iar Edwina stând cu spatele spre ușă și cu ochii închiși. Miss Hodge îi repeta tocmai conversația pe care o purtase cu episcopul și cu lady Cutare.

23

Maharani nu coborî din trăsură. Venise, spuse ea, pentru două lucruri – să se intereseze de sănătatea lady-ei Heston și s-o invite pe mătușa Phoebe să ia ceaiul în cortul regal, în dimineața următoare. Toți stăteau în jurul trăsurii în timp ce boii mugeau și fornăiau cu

indignare. Apoi Maharani rosti:

— Aș vrea să-i spun câteva cuvinte Maiorului.

Ceilalți se retraseră cu câțiva pași, în vreme ce Maiorul se apropie de trăsură.

Bătrâna doamnă se aplecă spre el.

— Am primit un răspuns de la părinții fetei. Ea este la Poona. O vor aduce aici de îndată ce vor sfârși ploile.

— Foarte bine, Înălțimea-voastră.

— E foarte drăguță, inteligentă, încântătoare. Și s-a bucurat de o frumoasă educație.

— Sunt sigur de asta, Înălțimea-voastră.

— Cred că va fi o soție excelentă. Asta îți și trebuie, Maiorule, un cămin și câțiva copii.

Înclină brusc capul spre ceilalți, își luă rămas bun și ordonă vizitiului să pornească la drum. Acesta dădu bice boilor, care prinseră iarăși să fornăie protestatar și o porniră pe alee în trap întins. Câteva clipe Maiorul rămase nemișcat, urmărindu-i cu privirea. Corpul nu-i mai tremura. Spiritul câștigase băătăia. Acum era liniște. Se comporta ca Ransome și Edwina. Puterea îi revenise și o dată cu ea respectul față de sine însuși. Se întoarse spre Ransome:

— Plecăm? întrebă cu voce calmă, firească.

Reușise să învingă străvechile spaime, străvechile chemări ancestrale. Își dădu brusc seama că acestea nu se vor mai întoarce niciodată spre a-l mai chinui.

— Așteaptă o clipă, zise Ransome. Vreau să văd ce-i cu oamenii care vin pe alee.

Arătă spre doi polițiști mahratta, care se apropiau purtând între ei un obiect greu și plat. Când ajunseră lângă Ransome, acesta desluși că obiectul era un mare tablou înrămat în lemn de teck. Polițiștii se opriră în preajma lor. Unul dintre polițiști lăsă jos un capăt al tabloului, în vreme ce celălalt îl ridică la verticală, sprijinindu-l cu o mână și privindu-l în același timp cu aerul unui

cunoscător care expune o capodoperă.

Tabloul era de fapt fotografia mărită și colorată a lui Mrs. Hogget-Clapton din prima-i tinerețe, când jucase în *Motanul încălțat*... siluetă planturoasă, blondă, immortalizată într-un tablou voluptuos, capabil să răscolească patimile unor sălbatici cu pielea neagră, ca aborigenii bhils. Geamul lipsea, iar fotografia era afumată, pătată ici și colo de apă și de grăsime.

Unul dintre polițiști vorbea repede în mahratta Maiorului care traduse pentru Ransome conținutul raportului. Tabloul fusese descoperit de niște polițiști care cercetaseră printre ruinele unei vechi moschei din orașul mort El-Kautra, căutând o serie de obiecte jefuite. În acel lăcaș de rugăciune, în care nu existase vreodată imagini sfinte și nicio femeie nu fusese autorizată să pătrundă, sălbaticii bhils duseseră fotografia mărită a lui Pukka Lil și i se închinau ca unei zeițe, când polițiștii dăduseră peste ei.

Pentru Ransome, incidentul acesta spulberă tensiunea din ultima oră, și deodată fu ispitit să izbucnească într-un râs nebun, răscolitor, aproape dureros, și în același timp liniștitor al nervilor și plin de batjocură la adresa lui Pukka Lil, a generalului, a Indiei, a Occidentului, a dictatorilor, a marilor bancheri, a politicienilor, a întregii rase umane atât de idioate și mai ales la adresa lui însuși.

Amândoi polițiștii se uitau însă cu atâta admirație și beatitudine la fotografia mărită, agresivitatea lor era atât de orbită de frumusețea blondă, cu forme pline a soției conducătorului băncii, încât Ransome, prefăcându-se că își ștergea sudoarea de pe față cu o bucată de tifon folosită drept batistă, își ascunse în dosul acestui paravan ilaritatea. Mătușa Phoebe interveni la timp, scoțându-i din încurcătură:

— Spuneți-le să ducă tabloul în camera de debara și să-l așeze lângă celelalte boarfe ale lui Mrs. Hogget-Clapton. Fiindcă dorm acolo, sper că am să mă pot deprinde cu vecinătatea lui.

Ajuns la poarta casei sale, Ransome se adresă Maiorului:

— Eu mă opresc aici. Am să trimit bicicleta prin servitorul meu. Trebuie să mă culc puțin.

Se opri și Maiorul, care îi luă mâna într-a lui.

— Mulțumesc, zise el. Ochii săi albaștri-cenușii scrutară chipul lui Ransome, ca și când ar fi vrut să-i vorbească. Deodată întoarse privirile și se mărgini să rostească neutru: Ne vedem mâine dimineață. Îți doresc un somn ușor. Ai dreptul.

Apoi începu să pedaleze, îndepărtându-se pe drumul ud, lucitor.

Tulburat de brusca schimbare a prietenului său, Ransome îl urmări cu privirea până ce îl văzu dispărând după colțul casei Bannerjee. Maiorul intenționase să-i spună ceva... ceva care ar fi putut explica multe lucruri rămase neînțelese lui Ransome și care ar fi fost susceptibil să aprofundeze și să strângă și mai mult prietenia lor. Nu-și putea imagina ceea ce dorise Maiorul să-i spună, dar instinctul îl avertiză că pentru o clipă fuseseră mai apropiați sufletește ca niciodată, și că acesta nu s-ar fi abținut dacă Ransome ar fi fost indian. Simți impulsul să încalece pe bicicleta portarului și să se avânte pe urmele Maiorului strigând: „Ce-ai vrut să spui? Nu-ți fie frică. Omul este o creatură singuratică, închisă în el. Vorbește! Hai, destăinuiește-te!” Dar rămase nemișcat, acolo, în preajma ficusului bengalez, fiindcă toată viața i se spusese că o asemenea acțiune ar fi melodramatică, ridicolă. Nu se cuvenea să facă așa ceva, așa că rămase pe loc, ca și când ar fi fost paralizat.

Când ploaia se dezlănțui iarăși, Ransome se întoarse și intră în grădină. Nu-și mai văzuse casa de o săptămână și mai bine, adică de când se abătuse inundația, și acum toate îi păreau ciudate, poate fiindcă cel care intra acum pe poartă nu mai era același cu omul care plecase beat spre casa lui Mr. Bannerjee, în acel asfințit, cu cer de un

galben bolnăvicios ca sulful. Acum peisajul era diferit și datorită unor schimbări exterioare. Magazia din grădină se dărmase aproape de vechiul Buick, pe care John Baptistul îl acoperise cu o prelată luată cine știe de unde, iar o parte din acoperișul casei se prăbușise. Dar cea mai izbitoare schimbare se datora arborilor, plantelor și viței sălbatice. Frunzele copacilor erau de un verde profund, strălucitor, rondurile de flori se transformaseră în adevărate jungle în care se dezvăluiau gălbenelele, nalbele, nalbele de mare, fucsiile, calendulele, nasturțile. Pereții casei și zidul înconjurător al grădinii erau invadate de iasomie, de begonii, de bougainvillee, de convolvulus și de tot felul de plante agățătoare, care-și întindeau pretutindeni tentaculele lor lacome, cățărându-se pe ferestre și pe uși, astupând gurile burlanelor și jgheaburile, ascunzând cornișele și târându-se pe acoperișul în pantă ușoară.

Se opri un moment, emoționat, fermecat – ca de obicei – de miracolul săvârșit de ploaie. În timp ce stătea nemișcat, apărui în porticul pe jumătate ruinat silueta subțire și chipul negricios al lui John Baptistul, care veni spre el spre a lua bicicleta.

— Ești sănătos? Ai avut ce mânca? îl întrebă Ransome.

— Da. Sunt sănătos, sahib, răspunse John Baptistul în franceza lui cântată din Pondicherry. Mă bucur că sahib s-a înapoiat.

— Am venit să mă culc. Mi-ai făcut patul?

— Da, sahib. V-am așteptat tot timpul cu patul făcut.

Ransome avu impresia că servitorul îl privea oarecum ciudat, și cu un fel de curiozitate, ca și când ar fi avut de-a face cu un străin. Apoi John întoarse brusc capul, ca în noaptea aceea când Ransome îi surprinsese privirea în oglindă.

— Dorește sahib să mănânce? întrebă John Baptistul.

— Nu. Nu vreau decât să dorm.

— Foarte bine, sahib.

— Mâine să trimiți după grădinar. Să vie și să taie plantele agățătoare. Ne iau toată lumina și tot aerul.

— Grădinarul a murit sahib.

O clipă Ransome simți că îl năpădește o oboseală atât de puternică, încât îi veni greață.

— Bine, zise el. În cazul acesta, caută alt grădinar.

— Da, sahib.

Ransome intră în camera lui, își dezbracă hainele, apoi ieși din nou în grădină și stătu să-l bată ploaia calduță peste trupu-i gol. Când se simți în sfârșit curat, se întoarse în cameră, se aruncă pe pat și adormi imediat. Un somn adânc, sănătos, primul pe care-l gusta cu adevărat de foarte mulți ani.

25

La sfârșitul săptămânii volumul anormal de ploaie începu să scadă. Torente bruște și scurte cădeau la fiecare jumătate de oră. Ploua cu găleata, dar durata ei nu mai cuprindea zile și nopți, potopind câmpiile și umflând râul. Printre răpăieli erau momente când apărea soarele, dar nu soarele acela tulbure, arămiu-roșcat, din sezonul uscat, ci un soare care făcea să se ridice vapori de pe drumurile asfaltate, din curțile pietruite, astfel încât întreaga fire aducea cu o vastă baie cu aburi. Înfruntând zăpușeala, colonelul Moti și cei doi asistenți ai săi lucrau ca niște draci dezinfectând, distrugând, curățind, defrișând, iar la sfârșitul intervalului de zece zile, colonelul – arogant, satisfăcut, triumfător – raportă Maharanei și consiliului că el și asistenții săi înfruntaseră și învinseseră puterea nefastă a Indiei, și că epidemia nu va mai reînvia dacă autoritățile vor respecta instrucțiunile lăsate de el. Înainte de a pleca din Ranchipur, spuse bătrânei Maharani și consiliului că aștepta să fie consultat când se vor întocmi planurile în vederea reconstruirii orașului. Apoi se retrase bătos, arzând de dorința de a-și îndeplini menirea, mai mândru ca niciodată și invulnerabil în fața bolilor, a

zăpușelii îngrozitoare și a muncii neconținute.

Lupta dintre Maharani și bătrânul Dewan se termină repede. A doua zi de dimineață, după consiliu, bătrânul, deshidratat de căldură, ros de ură și de dispreț pentru colonelul Moti, nu se mai trezi. Fiul său spuse că Dewan-ul ar fi avut nouăzeci și doi de ani, dar nimeni nu cunoștea adevărata lui vârstă. Se știa doar că era ultimul reprezentant al unei lumi care se stinge.

Două zile mai târziu lady Heston își dădu sufletul într-o cameră a Misiunii americane. Moartea s-a produs în timpul unei stări de comă declarată puțin timp după vizita lui Ransome și a Maiorului. În ultimele zile Fern venise de trei ori să o vadă, dar osteneala ei fusese zadarnică. Prima dată o găsisse delirând, iar în celelalte două ocazii lady Heston se afla deja în stare de inconștiență. Cu puțin timp înainte de moarte își recâștigase luciditatea, iar Maiorul stătuse lângă ea, ținându-i strâns mâna. Edwina îi zâmbise, dar era prea slăbită ca să mai poată vorbi, așa că Maiorul îi vorbise ca în dimineața aceea când o găsisse singură în salon, încurajând-o, străduindu-se să-i aline suferința, învăluind-o în marea căldură a spiritului său. Părea că venise spre a o lua în brațe și a o duce undeva, departe. Nu-i mai ceru să trăiască, nu încercă să o înșele spunându-i că nu va muri. Cunoștea dorința ei și îi înțelegea și motivele; în singurătatea lui își dădu seama că Edwina era mai înțeleaptă decât el. Trupul ei se liniștise, și străvechea lui spaimă nu-l mai copleși, și în momentul acelei străfulgerări de luciditate, înaintea întunericului care avea să o cuprindă pe veci, Edwina înțelese că el se vindecase și că era același om dinainte, sigur de sine, ca și când ea n-ar fi trecut prin viața lui, aducându-i numai năruire și desperare. Înainte de a se cufunda iarăși în întuneric, ea îi strânse mâna și îi șopti:

— Să n-o îndepărtezi pe Miss Hodge. I-am spus că mă voi strădui să obțin făgăduiala dumitale.

Maiorul îi făgădui acest lucru, apoi se plecă asupra Edwinei și își

lipi obrazul de al ei. Apoi ea se cufundă iarăși în întuneric.

Miss Hodge și mătușa Phoebe se aflau la căpătâiul Edwinei când aceasta muri. Mătușa Phoebe, care asistase mulți muribunzi în ultimele lor clipe, simți cum mâinile Edwinei se răcesc, așa că trimise un măturător călare pe bicicletă spre a-i anunța pe Ransome și pe Maior. Dar la sosirea acestora, lady Heston trecuse deja în neființă, iar mătușa Phoebe se străduia să o calmeze pe Miss Hodge, care se aruncase de-a latul patului mortuar și plângea isteric.

Sărmana femeie nu mai asistase până atunci la spectacolul morții. În mintea ei bolnavă, Miss Dirks plecase într-o lungă călătorie legată de treburile școlii, și nu avea să moară poate niciodată. Dar pe prietena ei lady Heston o văzuse murind. Îi simțise mâinile răcindu-se... lady Heston, marea ei prietenă despre care vorbise atât de mult cu episcopul și cu membrii aristocrației. De data aceasta începu să urle înspăimântată, zguduită de emoție, și să o implore pe lady Heston să nu plece, să nu o lase singură fără niciun prieten pe lume. Nu reușiră să o calmeze decât după ce interveni Ransome:

— Nu ești singură. Sunt prietenul dumitale, așa cum îți sunt prieteni și mătușa Phoebe și Maiorul Safka. Nu te vom părăsi și vom avea grijă de dumneata până ce se va înapoia Miss Dirks.

Cu obraji buhăiți, cu ochii umflați, suspinând încă, Miss Hodge îl privi uluită.

— Lady Heston și Miss Dirks mi-au cerut să mă ocup de dumneata. Le-am promis amândurora acest lucru. De acum înainte vei putea locui la mine.

O clipă, mintea ei încețoșată se zbatu să înțeleagă minunea... și anume faptul că era poftită să locuiască în casa unui om de lume ca Ransome. Suspinele ei încetară și întrebă timid:

— Credeți că este convenabil?

Ransome o bătu ușor pe umăr.

— Ce importanță are! Sigur că este convenabil.

Foarte lucidă, ea îi răspunse:

— Mulțumesc. Sunteți foarte bun. Sunt gata să vă însoțesc.

După ce pleacă de la Misiune împreună cu Ransome și ajunse la locuința acestuia – John Baptistul îi și pregătise o cameră la primul etaj – Miss Hodge izbucni iarăși în plâns.

— Sunteți atât de bun cu mine. Am trecut prin atâtea încercări! Nu mi-am închipuit că oamenii pot fi atât de buni. Când Sarah se va înapoia, are să vă mulțumească așa cum se cuvine. Nu mă prea pricep la asemenea lucruri.

Apoi păru iarăși fericită. Iar la cina pe care o luă în compania lui Ransome, îi povesti cu vioiciune despre episcop și despre prietenii ei aristocrați. Se pare că uitase cu desăvârșire de viol și de sarcina care urmasa.

Puțin timp după ora zece, John Baptistul își făcu apariția în dormitorul lui Ransome și îi raportă că ciudata memsahib plecase iarăși aiurea. Ransome o ajunse din urmă pe alee. Miss Hodge îi spuse că era în drum spre lady Heston, care nu știa să se descurce fără ajutorul ei. Cu blândețe și răbdare Ransome reuși să o convingă că lady Heston murise și că nu mai avea nevoie de ajutorul nimănui.

26

La sfârșitul săptămânii, mătușa Phoebe și soții Smiley organizară prima lor agapă de sâmbătă de la dezastru încoace. Mătușa Phoebe declară confidențial lui Ransome:

— Nu îmi închipui că va fi o petrecere tot atât de veselă ca cele dinainte, dar eu cred în puterea obiceiului, în rutină. Ca să poți uita nu există un tratament mai eficient decât intrarea pe vechiul făgaș.

În jurul orei douăsprezece se adunară în jurul mesei lungi din bucătăria soților Smiley toți membrii clubului de sâmbătă, cu excepția bietului Mr. Jobnekar. În locul lui își făcuseră apariția alți doi membri – Fern și Miss Hodge. Căci Miss Hodge era acum de-a

lor. Avea un întreg comitet hotărât să-i poarte de grijă – Ransome și mătușa Phoebe, soții Smiley și Fern, Maiorul și Rașid Ali Khan, și chiar Miss MacDaid. Vârșnica domnișoară părea să fi dat cu totul uitării episodul violului săvârșit de soldatul sikh și temerile care urmaseră. Vorbea mai puțin de Miss Dirks și părea să se fi împăcat cu gândul morții lady-ei Heston. Făcea naveta între casa lui Ransome și Misiune, iar câteodată ajungea până la spital, colindând străzile și purtând conversații cu ființe imaginare. În Europa comportamentul ei ar fi stârnit râsul sau poate unele resentimente, dar la Ranchipur toți îi cunoșteau povestea și nu o luau în seamă. Uitase de tragediile lui Miss Dirks și a lady-ei Heston, poate fiindcă mintea ei se întorsese la vârsta copilăriei și poate datorită și faptului că acum se simțea satisfăcută și încântată de propria-i libertate. Sărmana Miss Hodge, care timp de douăzeci și cinci de ani voise să umble pretutindeni și să cunoască tot felul de oameni interesați, găsea acum în nebunia ei un fel de prestigiu pe care viața dinainte i-l refuzase cu încăpățănare. Ransome și Homer Smiley veniră la masă direct de la orfelinat, unde Ministerul prosperității publice își instalase provizoriu serviciile care distribuiau orez, grâu și mei, precum și cele care supravegheau puțurile contaminate. Dornică de exerciții fizice, Miss MacDaid veni călare pe bicicletă, laolaltă cu Fern, preferând acest mijloc de locomotie unei vechi tonga.

În drumul lor din oraș și până la Misiune pedalaseră cot la cot. Miss MacDaid o supunea unui adevărat interogatoriu pe Fern, și ori de câte ori bicicletele lor se îndepărtau puțin, îi vorbea mult mai tare.

- Ești sigură că vrei să te faci infirmiera? îi strigă ea.
- Da. Sunt sigură.
- Ce te face să crezi?

Câteva momente Fern pedală în tăcere, apoi reluă:

— Nu pot să vă spun decât că doresc acest lucru. Aș putea să vă furnizez o mulțime de motive, dar toate se reduc la același numitor.

Vreau să rămân aici și vreau să devin infirmieră.

— Am auzit spunându-se că urai Ranchipurul și că nu găseai cuvinte destul de tari ca să-l critici.

Fern se înroși.

— Adevărat. Dar de atunci m-am schimbat mult.

Bicicleta ei nimeri într-o groapă de pe drum și, ca să își câștige echilibrul, descrie un arc larg care o depărta pentru câteva clipe de Miss MacDaid.

— Acum e mai rău ca înainte! zbieră infirmiera-șefă.

— Nu, îi strigă Fern peste umăr. Acum e cu totul altfel. Vreau să trăiesc și să muncesc aici în Ranchipur, dar din păcate nu știu să fac nimic. N-am primit o educație adecvată. Cred că dacă m-aș face infirmieră ar fi lucrul cel mai potrivit ca să devin folositoare.

Până când ajunseră la răspântia distileriei, Miss MacDaid pedala în tăcere, cugetând asupra ciudăteniei oamenilor și mai ales a lui Fern. Credea a ști motivul pentru care fata se schimbase într-un chip atât de extraordinar, însă bunul-simț o avertiza că o asemenea cauză nu era cea reală. Iubirea, presupunea Miss MacDaid, era un lucru bun și firesc, dar o fată nu trebuia să-i îngăduie a-i înrâuri întreaga viață. Nu trebuie să depinzi de iubire. După primele elanuri, totul depindea de puterea de rezistență a fetei la încercările pe care trebuia să le înfrunte, fără să se răzgândească și să lase totul baltă. Căci în Ranchipur avea să treacă prin destule încercări grele datorită climatului nenorocit, intrigilor hindușilor, viclesugurilor și clevetirilor. Afară de aceasta fata era prea drăguță ca să fie o bună infirmieră. O infirmieră nu trebuie să fie prea drăguță, căci își atrage dușmănia celorlalte femei și creează agitație printre pacienți. „O bună infirmieră, gândi Miss MacDaid pedalând repede, trebuie să arate ca o bătrâna iapă, așa cum am eu înfățișarea.”

— Trebuie în primul rând să știi ce vrei, strigă ea uitându-se pieziș la Fern.

— Știu ce vreau.

Fern se simțea intimidată față de Miss MacDaid, care se pricepea să panseze cu atâta dibăcie o rană, dar care mai știa să fie aspră și neîndurătoare când avea de-a face cu oameni mai slabi decât ea. Dar chiar dacă timiditatea n-ar fi împiedicat-o, Fern tot n-ar fi fost în stare să explice motivele pentru care voia atât de ferm să ajungă infirmieră; nu putea să-i declare de pildă că schimbarea concepțiilor ei nu se datora iubirii pentru Tom, ci bunului-simț pe care îl descoperise printre alte lucruri în noaptea în care el o dusesese în casa soților Smiley. Se temea că Miss MacDaid ar fi socotit-o țițnită, dacă i-ar fi spus că începând din noaptea aceea totul pe lume se schimbase pentru ea, datorită faptului că în însăși ființa ei se schimbase ceva. Nu putea să-i explice lui Miss MacDaid că toată prostia, sentimentalismul, naivitățile ei dispăruseră ca fumul după ce văzuse nenorocirile de la spital și de la Școala de muzică, sau că Ranchipurul prin care pedala acum amândouă era cu totul diferit de acela în care ea, Fern, își petrecuse aproape întreaga viață. Nu o schimbase cutremurul sau inundația, ci acel ceva lăuntric întâlnit și la Ransome, și la perechea Smiley, și la mătușa Phoebe, și la Miss MacDaid, și chiar la sărmana lady Heston – o anumită onestitate, un fel de simplitate, ori un fel de prietenie. Miss MacDaid ar socoti-o desigur nebună dacă ea i-ar spune că însăși pietrele de pe drum sau frunzele copacilor, casele, carele cu boi îi păreau cu totul noi și îi trezeau emoția și interesul. Era emoționată acum fiindcă pedala pe șoseaua hipodromului, fiindcă stătea de vorbă cu Miss MacDaid, fiindcă își amintea că peste câteva minute îl va vedea pe Tom care îi va surâde și îi va mângâia mâna pe sub masă. Nu mai era nevoie să inventeze un personaj cunoscut sub numele de Blythe Summerfield, Perla Orientului. Nu se mai gândea atât de mult nici la moartea tatălui ei sau a bieteii Hazel. Avea senzația că toate acestea i se întâmplaseră cu mulți, cu foarte mulți ani în urmă, într-o altă viață.

Alături de ea, picioarele zdravene ale lui Miss MacDaid pedala tot mai repede, așa după cum mintea ei prozaică lucra din ce în ce

mai accelerat. În clipa aceea infirmiera-șefă ajunsese în stadiul în care căuta argumente în favoarea lui Fern, fiindcă voia să creadă în această fată în ciuda propriei sale experiențe și a bunului ei simț. Căuta cu desperare pe cineva care să-i continue activitatea la spital, când ea se va simți bătrâna și obosită, cineva care să fie tânăr și puternic așa cum fusese ea întotdeauna, și cum spera ea să fie și Fern dacă își va păstra tăria și încăpățânarea. Fără îndoială fata era solidă, altfel n-ar fi trecut prin atâtea încercări păstrându-și prospețimea și culoarea din obraji. Miss MacDaid căuta motive potrivnice planurilor lui Fern, dar de fiecare dată se găsea pusă brusc în fața unui fapt care nu putea fi contestat... la spital sau la școala de muzică fata luase în primire și dusese la îndeplinire o sarcină care ar fi pus la pământ pe multe infirmiere cu experiență și cu un îndelungat stagiul. „Nu pot să afirm că fata e lipsită de curaj”, își zise.

În adâncul inimii ei, Miss MacDaid se simțea fericită și când privirile ei se opreau asupra chipului cenușiu și chinuit al Maiorului; într-o zi acesta își va reveni, își zicea. Acum nu era vreme pentru suferințe sufletești. Munca îl va vindeca, îi va cauteriza rănilor. Miss MacDaid era destul de onestă spre a nu pretinde că regreta moartea lady-ei Heston. Disparația acesteia se datora mai degrabă amestecului zeilor. Într-un fel totul se întâmplase din vina lady-ei Heston și fusese urmarea firească a unei vieți superficiale, desfrânate și tumultuoase. Dacă aceasta și-ar fi dat osteneala să își facă un vaccin antitific, acum ar fi fost în viață. Dar dacă judecai mai temeinic, poate că era mai bine că murise; era mai bine și pentru spital și pentru munca lor și pentru Maior însuși și pentru miile de pacienți a căror viață depindea de el și poate chiar pentru lady Heston. Un singur lucru îi tulbura conștiința, și anume amintirea faptului că trecuse numele lady-ei Heston pe lista muribunzilor, înainte de a o arde.

„Dar ăsta nu e decât un fleac, un lucru fără sens, și care nu putea

schimba cu nimic deznodământul”, își repetă ea, încercând să-și ușureze conștiința. Totuși amintirea acestui gest o umplea de rușine... tocmai ea, Miss MacDaid, infirmieră-șefă a spitalului din Ranchipur, se scoborâse într-atâta încât apelase la vrăjitorii. Câteodată însă, în inima nopții, se întreba dacă aceste așa-zise farmece nu erau înzestrate cu o putere sinistră, rămasă încă neexplicată științei. Petrecerea nu se desfășură într-o ambianță de voieșie, așa cum se așteptase mătușa Phoebe. Ea reușise să refacă în mare parte spiritul acela de coeziune care cimentase micul grup atâția ani, însă niciunul din ei, cu excepția lui Miss Hodge, nu putea să uite moartea Edwinei, a sărmanei Miss Dirks, a lui Mr. Jobnekar și a familiei sale, a reverendului Elmer Simon și a fiicei sale Hazel, precum și a tuturor celorlalți.

Așa că, într-un fel, toți morții se aflau acolo în bucătăria mare și răcoroasă a soților Smiley, iar când membrii micului grup vorbeau cu entuziasm despre planurile viitorului oraș și vechea flacără reapărea o clipă în ochii Maiorului, dispăruții continuau să fie prezenți pentru că și ei participaseră la aceste schimbări, dar prezența lor avea să își piardă treptat din tărie o dată cu trecerea fiecărei săptămâni, a fiecărei luni, a fiecărui an, fiindcă, așa cum spunea mătușa Phoebe, morții erau plecați, iar cei rămași în viața dispuneau de atât de puțin timp și de atât de multă muncă, încât nu mai aveau vreme să stea posomorâți.

La orele patru, Maiorul și Miss MacDaid se ridicară de la masă, spre a se înapoia la spital. În ochii lui Miss MacDaid apăruse iarăși ceva din scânteierea aceea de fericire care se oglindea atât de limpede înainte de sosirea Edwinei la Ranchipur. Maiorul îi aparținea iarăși ei. Cel puțin pentru câțva timp, iar de când cu acea neașteptată viziune mistică din noaptea în care îl crezuse mort, avea senzația că îl poseda în chipul cel mai deplin.

Când Ransome și Homer Smiley plecară la rândul lor spre a se înapoia la Ministerul prosperității publice, se întâlniră în prag cu un

om grasuț, cu pântec proeminent, cu acel ten palid al englezilor care și-au petrecut mulți ani în India, dar și cu atitudinea pompoasă a unui bancher occidental. Era Mr. Hogget-Clapton care venise să mulțumească soților Smiley pentru bunătatea pe care o arătaseră soției lui, precum și spre a-și recupera ridicola colecție de fleacuri rămasă în grija mătușii Phoebe. Mrs. Hogget-Clapton, le explică el, era sănătoasă dar puțin obosită și foarte tulburată de suferințele prin care trecuse. Avea de gând să o trimită în Anglia la propriile ei rude, în vacanță. Când le spuse această veste, scăpă un ușor suspin, umbra palidă a unui suspin de ușurare, fiindcă știa, de altfel ca și interlocutorii săi, că soția lui nu se va mai întoarce în India. Nu era pentru prima oară că se întâmpla un asemenea lucru. Se va duce acasă și se va pierde în mocirla de mediocritate a unei întregi societăți alcătuită de indivizi asemenea ei, anemiați, micșorați, otrăviți de îngrozitoarea Indie.

„Oricum, ea a nimerit mai bine decât noi toți, gândi Ransome. Obişnuiește să bea și când se îmbată se crede cea mai înaltă personalitate din lume.”

Când Mr. Hogget-Clapton intră în casă, Ransome se adresă lui Homer Smiley:

— Pukka Lil are să-mi lipsească. A lăsat un gol. Fiecare stat indian ar trebui să aibă cel puțin o Pukka Lil. Să facă parte din decor, alături de șerpi și de temple.

Homer Smiley zâmbi.

— Nu-mi fac griji în privința asta, rosti el. Se vor găsi altele care să o înlocuiască. Poate că vreuna din acestea va sosi cu trenul de mâine.

În amurg, Ransome stătea pe veranda plasată în acea parte a

casei care privea spre hipodrom și spre câmpia plată, roșcată și mocirloasă care se întindea până la Muntele Abana și până la orașul mogul mort El-Kautara. În Ranchipur nu se mai găsea brandy sau whisky, dar Ransome primise gin adus cu unul din primele trenuri de către Bottle Wallah, un întreprinzător neguțător parsee, așa că acum se mărginea să bea gin cu apă minerală, un amestec care nu-i plăcea, dar care era singurul disponibil.

La poartă, sub marele ficus bengalez, John Baptistul stătea chincit împreună cu doi prieteni. Cântau la flaut și la două tobe. Dincolo de terenul neted al hipodromului un lung convoi de vaci și de bivoli se îndrepta către soare apune; vitele erau mâunate de la spate de un puști negricios, înarmat cu un lung toiag de bambus. Sosise acea oră din zi preferată de Ransome, când miresmele de iasomie erau aduse pe aripile adierii dinspre plantele agățătoare care acopereau jumătate din casă și se amestecau cu mirosul de lemn, de bălegar ars și de mirodenii. Ploaia încetase de câțeva vreme, iar soarele în asfințit învăluia norii călători într-o magnifică mantie de purpură și de aur. Deasupra câmpiei roșcate o ciudată lumină violetă plutea nemișcată ca o ceață, estompând siluetele vitelor care se întorceau de la pășune.

Ransome era istovit după lunga-i zi de muncă în atmosfera fierbinte, ca dintr-o baie cu aburi, în mijlocul strigătelor certărețe ale hoardelor colcăitoare de sinistrați care asaltau depozitul de alimente; dar vlăguiala aceasta se datora mai ales oboselii acumulate în zilele din urmă. „Fern trebuie să se întoarcă dintr-un moment în altul”, reflecta el sorbindu-și alene ginul cu apă minerală. Amintirea Edwinei îi revenea mereu. În tot timpul drumului de la orfelinat acasă se gândise la ea, minunându-se de povestea vieții ei și de bizarul destin care-i pusese capăt într-un loc ca Ranchipurul. „Păcat că nu a putut să vină și ea la petrecerea de sâmbătă, își zise deodată. I-ar fi plăcut foarte mult să se afle printre noi.” Abia acum înțelese, surprins, cât de bine s-ar fi potrivit ea cu

toți ceilalți. Întotdeauna fusese de-a lor, dar descoperirea aceasta venise prea târziu, iar restul vieții ei se irosise în zadar. Gândurile acestea aruncară o nouă lumină asupra caracterului ei pervers și atât de ciudat.

În vreme ce își aprindea o țigară, văzu apropiindu-se dinspre oraș trăsura cu boi a Maharanei. Animalele mergeau în trap întins, alură pe care bătrâna doamnă o plăcea cu deosebire, dar pe care boii o detestau. Când trăsura ajunsese în preajma propriei lui case, vizitiul lăsa boii să meargă la pas, în vreme ce două capete apărură de sub baldachinul din piele aurită și se uitară spre bungalow-ul lui Ransome. Când acestea îl văzură stând pe verandă, se retraseră repede, dar nu mai înainte ca el să fi recunoscut pe Maharani și pe mătușa Phoebe. „Ultima regină și ultima democrată se plimbă împreună”, gândi el chicotind. Deodată simți că îl învăluie un mare val de iubire pentru țara aceasta bizară, frumoasă și atât de grozavă, pentru această Indie în care tragedia și farsa se întâlneau la fiecare pas sub mantia vieții.

La poartă, John Baptistul și prietenii săi, după ce terminară să se ploconească în calea boilor regali, își reluară concertul; sunetele lor muzicale își luau acum zborul peste câmpie și se pierdeau în lumina tot mai violetă. După un timp, Ransome închise ochii, lăsând auzul să înregistreze alene sunetele din jur, fără să se gândească la ceva anume, dar copleșit de uimire față de complicațiile, frumusețea relativă și cruzimea existenței umane. În clipa în care soarele se scufundă la orizont, dincolo de hipodrom se ridică urletul prelung și solitar al unui șacal. Ransome simți deodată că întreaga lui ființă se contractă o secundă, pentru că sunetul acesta semăna atât de mult cu vaietele care se ridicau din orașul lovit de moarte sub rostogolirea puhoiului. Apoi urlă alt șacal și încă unul. Întunericul se lăsa repede, fără veste, ca și cum o cortină neagră s-ar fi pogorât asupra firii. Printre norii sfâșiați și izgoniți de vânt, stelele porniră să scapere în atmosfera curată, proaspătă, asemenea diamantelor

bătrânei Maharani. La poartă, sub străvechiul ficus bengalez, siluetele cenușii ale lui John Baptistul și ale prietenilor săi se topiră în beznă, dar muzica flautului și a tobelor continua să străbată liniștea umedă și fierbinte.

Cooch Behar, January, 1933

New York, July, 1937